Vide Boerhave de variolis, ubi de tollendo stimulo inflammatorio (varioloso) agit ut morbi progressus cesset.
an faciei applicentur Topica ad suppurationem accelerandam (cum nimis tarde procedit.) strother of fevers 131

pipiones manibus pedibusque applicat } of coughs & cureh. 298
Riolannus ad manuum pedumque } Rivir obs 323
tumorem promovendum } Paxton essay 222

why may not something be applyed to ye face to promote & prolong its swelling, & to hasten suppuration when too slow?
why may not something be applyed to ye hands & feet to promote their swelling (if deficient) & to prolong ym & to hasten ye suppuration of pustles in ym when too slow?
Allium pedibus applicat Sydenham.
Cur non manibus ut tumeant magis et diutius cum minus tumeant quam par est, vel citius detumescunt? cur non licet materiam variolosam (debito tempore) stimulis additis ad partes illas provocare, et detinere ad perfectam suppurationem? Parotides criticas feliciter provocamus, ubi erumpunt, et post eruptionem ad suppurationem festinamus, sic bubones pestilentiales tractamus, sic alios abscessus criticos quoscunque: cur non variolarum abscessulos consimili artificio ad exitum felicem ducimus? hoc artificio cavemus ne mutatu humorum motu materia virulenta resorbeatur in [illegible] ut alias solet.
Tumorem [illegible] [illegible] levis purgatio Dr Freind (commen)
cum deficit Manuum tumor ut vires ferunt vesicatoria juvant: 102 105 103
80 88 102
Empl flos unguentor fresum manib applicetur }
vel Empl e pice burgundic & Galbanum pedib }

Lib: Off

John Allen. London 1719.

Contemp annotations throughout
possibly by Dr Crawford 1724

wellcome II page 32

alvationem non impediebat haemorrhagia ortusque deorta
in variolis Sydenh 259 non venaesectio D. White
non minisiratum [illegible] mortem
Sydenh 216 217.

Antivariolare quem magnifaciunt Dolaus et Walchsmid
quid sit interim occultat uterque. Allen 44.
Germanicum vid Ephemerid German Ann. 3. p 19. b
Hoffman m.m. 443. b
G Starkey vindication of Helmont &c.
Strother criticon &c.
Colbatch
R Matthews 88.94.

J. Thackeray 1724 W.W. 5

SYNOPSIS

Universæ Medicinæ Practicæ:

Cursus medicina Boerhaaviana englished by Dr Crawford 1724.

SIVE,

Doctissimorum Virorum

DE

MORBIS

Eorumque

CAUSIS ac REMEDIIS

JUDICIA:

P[illegible] & OBSERVATIONIBUS confirmata & nonnihil aucta.

A excell.mo Dottore il Sig.re Eman. Temone

Authore *J. ALLEN*, M. D.

LONDINI:

Impensis R. KNAPLOCK. J. TONSON, G. & J. INNYS.
MDCCXIX.

Illustrissimo & Nobilissimo PRINCIPI

JOHANNI

Duci de MONTAGU,

Marchioni de MONTHERMER,

Comiti de *MONTAGU*,

Vicecomiti de MONTHERMER,

Baroni MONTAGU de *BOUGHTON*,

Magnæ Garderobæ Regis Magistro,

Primæ Turmæ Satellitum Regiorum Præfecto,

Comitatuum *Northamptoniæ* & *Warwici* Locumtenenti,

Et Nobilissimi Ordinis Aureæ Periscelidis Equiti:

Egregio & Patriæ & Seculi Ornamento,

Medicæ Artis omniumque Scientiarum

Mæcenati plurimum colendo:

Exiguum hoc OPUS

Quam humillimè D. D. C. Q.

Συσκευαστὴς Indignissimus,

Celsitudinis tuæ Cultor

DEVOTISSIMUS,

J. A.

AD
LECTOREM.

MEdicina, omnium artium nobiliſſima, ſi ad ejuſdem præcognita, inſtitutiones, & theoriam ſpectemus, nuperis annis progreſſus & incrementa admiranda accepit; agnoſcendum eſt tamen & vehementèr dolendum, quòd praxis pars ejus longè utiliſſima, haud pari paſſu proceſſerit. Ars medendi non niſi tardo pede progreditur. In ſeculorum revolutione, ingenio ſingulari valens perrarò aſſurgit, qui in hac etiam parte artem cudit; ſed homines iſtiuſmodi indolis, teſte medicorum ab Hippocrate catalogo, in ingenti temporis tractu apparent rari nantes in gurgite vaſto. Interim loco ſanioris praxeos & melioris medendi methodi hypotheſes novæ & theoriæ novæ quotannis ad nauſeam uſque nobis obtruduntur, quæ oſtentationis multum, utilitatis

parum

parum habent. Tritum utcunque sit illud, Qui speculantur, non medentur, *non tamen à veritate prorsus alienum esse ex observatione satis frequenti constat.*

Præsentis instituti propositum est praxin legitimam & laudabilem UNDECUNQUE DESUMPTAM VEL MUTUATAM *omni operâ maximè compendiariò exhibere, & optimorum scriptorum auctoritate firmitèr stabilire. Hoc est, quod impræsentiarum subivi munus, quo officio (sperare fas est) fortassis aliquando manus magis idonea cum majori laude & utilitate defungetur;* ut uno intuitu videamus, *quò usque ventum est in verâ ac solidâ medendi cognitione.*

Ut plurimum tantùm monitoris officium præsto. Morbi omnes ex præstantissimis scriptoribus hîc ad vivum depinguntur; præcipuæ morborum causæ, & de eorundem eventu judicia, traduntur; indicationes curativæ exponuntur; & remedia nonnulla, præstantiora saltem, brevitèr attinguntur, & concinnæ aliquot formulæ subdantur, ut citò, tutò, & jucundè, & quâ fieri potest certitudine, medeamur.

Citationes

Citationes authorum non ex numero sed ex pondere & momentis sunt æstimandæ. Aphorismos præclarissimi Boerhaave *haud satis pro merito laudavi; quoniam uniuscujusque manibus præstò esse & charissimos haberi nullus dubito: est enim opus omnibus numeris absolutum, & tantùm non divino afflatu exaratum, auro contrà æstimandum, decies & ampliùs perlegi dignissimum, immò in sinu perpetuò gestari.*

De morborum Ætiologiis (ingenuè fateor) non nisi paucissima in medio protuli: origines & causæ proximæ morborum plerumque longè abstrusiores sunt, quàm ut nostræ mentis acies eò usque penetrare possit; & reverà, si dissimulare nolimus, agnoscendum est, quòd hæ ut plurimum usque adeo nos lateant, ut in iisdem pervidendis hactenus Talpæ simus: In alto navigamus LONGITUDINIS IGNARI.

Meipsum quod attinet, ne sim planè ἀσύμβολος, *de proprio penu ex adversariis meis pauca deprompsi,* & centum ac quinquaginta circitèr in locis *nonnihil interspersi, quæ usui publico libentèr mancipavi,*

cipavi, & utinam ne illa ſint ſola omnium manca & jejuna.

Qualeſcunque tamen ſunt hæ lucubrationes, ſatis novi non eſſe aliquid, quod hoc loco proferre poſſum, quod limatiores vel utiliores illas reddat; neque ornatiores in futurum polliceor, ut ſint hujuſce opuſculi aliquid præſidii.

Unicum tantùm præfandum reſtare cenſui, nempe; ut te certiorem faciam me hæc collectanea in lucem edidiſſe non ex ſuaſu amicorum, vel quæſtûs, aut gloriolæ captandæ gratiâ; ſed inductu conſilii, ut mihi viſum eſt, recti honeſtique, & publicum, tam ægrotantium quàm medentium (maximè juniorum) emolumentum reſpicientis.

Valeas itaque, Candide Lector, & haſce verſuras *ſine faſtidio accipias, atq; hoc levidenſe* φιλανθρωπίας *noſtræ pignus, animique erga te benevoli documentum, fac æqui bonique conſulas.*

Medicus eſt Miniſter, Natura Medicatrix: Deus interim hiſce clementèr benedicat.

DISSERTATIONES MEDICO-PRACTICÆ, &c.

Cap. I.

Sive Faſciculus Morborum primus.

Febres in genere.

Ex obſervatione & inter legendum.

Cap. I. Proœmium.

Art. 1. FEBRES (ut rectè annotavit clariſſimus Sydenhamus) cum Appendicibus ſuis duas ferè tertias partes omnium, quæ ſunt morborum, complent; ideoque his exponendis, utpote quæ etiam totis corporibus inhæreſcunt, meritò exordiri ſtatuimus,

CAP. I.

Febris quid.

Art. 2. Febris autem (inquit idem) nihil aliud eſt, quam *naturæ conamen materiæ morbificæ, corpori valdè inimicæ, exterminationem in ægri ſalutem omni ope molientis.*

Febrium diviſio.

Art. 3. Febrium diviſio maximè generalis & genuina eſt in Ephemeram, Intermittentem, continentem, & continuam.

Ephemera.

Art. 4. Febris omnium mitiſſima eſt Febris Ephemera, ſive Diaria, i.e. Febris unius diei; ab inſolatu, exercitio nimio, vel aliquo alio accidente externo oritur, & ſpatio 24 horarum ultrò terminari ſolet. Solâ quiete, & in lecto decubitu curatur.

Intermittens.

Art. 5. Huic proximæ ſunt Febres intermittentes, ſcilicet, quotidianæ, tertianæ, quartanæ ſimplices: Tertianæ, quartanæ duplices, &c. hæ more Febris Diariæ ſpatio 24 horarum plus minus pro iſthac vice finiuntur; verùm pro peculiari illarum genio, ſingulis, vel alternis diebus, vel quarto quoque die, recrudeſcere ſolent.

Continens.

Art. 6. His congener eſt Febris Συνεχὴς, ſeu continens, quæ quidem eſt Febris continua, ſed non uno tenore pergens; ad plures dies ſine ἀπυρεξία protenditur, habet tamen ſua *Remiſſionis & Exacerbationis* tempora, ſtatis, vel incertis periodis ſe invicem excipientia; *Intermiſſionem* verò nullam habet.

Continua.

Art. 7. Febrium gradus proximus & ultimus eſt Σύνοχος, ſive continua propriè dicta, quæ ab initio ad finem ubique eſt æquabilis, *ſine Symptomatum Exacerbatione & Remiſſione periodicâ:* hujus generis ſunt Febres malignæ, Febres peſtilentiales, ipſa peſtis, &c.

Symptomaticæ.

Art. 8. Febres reliquæ mihi ſaltem videntur ut plurimum eſſe *Symptomaticæ*, quales ſunt inflammatoriæ omnes, ut ſcarlatina, morbilloſa, varioloſa, Eryſipelatoſa, Rheumatica, Anginoſa, Pleuritica, &c. item Febres Colliquativæ, Hecticæ, Verminoſæ, &c.

SYDENHAM.

Ratio habenda eſt anni conſtitutionis.

Art. 9. Ille dubio tramite errat, atque incerto ducitur filo, qui in febrium curatione non continentèr ob

ob oculos habet *anni Constitutionem*, quatenus huic aut alteri morbo epidemicè producendo favet, cæterisque morbis omnibus unà concurrentibus in ejus similitudinem ac formam detorquendis: hæ autem variæ Constitutiones aut habitudines ab occultâ & inexplicabili quâdam aëris alteratione pendent, quæ proprias ac sibi peculiares Febres producunt, quæ *Stationariæ* nobis audiunt.

Art. 10. In novis Febribus cunctandum est paulisper, & ad magna remedia non nisi pede tardo procedendum; interim morbi Genium ac morem diligentèr pensitando Indicationes præsertim à *lædentibus* & *juvantibus* sumendæ sunt; neque pudet fateri me non semel in curandis Febribus, ubi nondum constaret, quid mihi agendum esset, nihil prorsus agendo & mihi & ægro consuluisse optimè; dum enim morbo invigilarem, quo eum opportuniùs confodere valeam, febris vel sponte suâ sensim evanuit, vel in eum se Typum redegit, ut jam mihi innotesceret, quibus armis esset debellanda.

Et in novæ febris ingressu paulispèr cunctandum est.

Art. 11. "Calidum solum non est febris causa; "(inquit Hippocrates de vet. med.) sed ea est calidum & amarum simul, calidum & acidum, calidum "& salsum, aliaque innumera." Ex frequenti etiam observatione compertum est Febrem in *corporibus sanis* evenire posse, in quibus nullus apparatus morbificus, vel quoad plethoram, vel cacochymiam, &c. occasionem subministraret; nihilominus hujusmodi homines præcedente insigni aliquâ aëris, victûs, &c. rerum non naturalium, mutatione, febre corripiuntur, propterea quòd eorum sanguis novum statum & conditionem adipisci gestit, qualem ejusmodi aër aut victus postulaverit.

Febris causa.

Evenire potest in corporibus sanis.

Art. 12. Indicatio generalis in curatione Febrium est, ut sanguinis commotio intra modum naturæ proposito congruentem contineatur, eâ nimirùm ratione, ut nec hinc plus æquo gliscat, undè periculosa Symptomata, nec illinc nimiùm torpeat, ne naturæ

Indicatio generalis.

CAP. I. conamen frustretur, atque hinc exurgit norma sanguinem mittendi plus minus, vel prorsus omittendi.

Vomitorium. *Art.* 13. Si adsit vomendi proclivitas, vomitorium propinare necessum esse omninò videtur; aliàs etenim accidere solet Diarrhœa in febris progressu, ægro interdum admodum periculosa. In initio febris Emeticum propinari debet, sed, si omissum fuerit, quovis morbi tempore adhiberi potest, modò vires ægri ferre valeant; post hoc autem paregoricum horâ somni propinandum est; diebus insequentibus, si repetitio Venæsectionis minus indicetur, & non aderit diarrhœa, Enemata alternis diebus in usum venire possunt, usque ad 10um vel 12um diem, quo tempore negotio ad secretionem vergente medicamentis calidioribus liberaliùs indulgendum censeo ad concoctionem accelerandam. Si fermentatio rectè progrediatur, nullis omninò remediis opus est; despumatio etenim est opus naturæ.

Catharticum exhibendum sub finem. *Art.* 14. Usitatò circa diem 15um, si adsit in urinâ laudabilis separatio, & symptomatum remissio, catharticum adhiberi debet, ne sedimentum à fermentatione hic illic depositum in sanguinem remigrans recidivam conciliet; quandoque tamen ad diem 17um differendum est.

Catharsis post V. S. *Art.* 15. Pro comperto affirmo, nihil ita certò atque ita potentèr ægrum refrigerare, atque *catharsin post venæsectionem celebratam*: testatur enim experientia catharsin post venæsectionem quibuslibet aliis remediis fœliciùs certiúsque febrem perdomare, tum quatenus intestinis illuviem dimovet, tum quatenus Anodyno viam sternit. (Schedul. Monit.)

Duplex Secretio. *Art.* 16. Ad genuinam sanguinis depurationem *duplex Secretio* requiritur; una per *fæces* fit, altera per *flores*, hæc sensim & paulò pleniori διαπνοῇ, potiùs quàm sudore manifesto ut plurimum peragitur; separatione hâc per flores jam factâ, minùs periculosa est diarrhœa.

BOERHAAVE.

BOERHAAVE.

Art. 17. Febris eſt frequentiſſimus morbus, *Inflammationi* individuus comes, qui ingenti ſymptomatum numero plerumque ſtipatur.

Art. 18. In omni febre, à cauſis internis ortâ, horripilatio, pulſus velox, & calor, vario tempore, & vario gradu, adſunt; hæc autem ubi velocitèr decurrunt, febris acuta, ubi tardè, lenta audit. Febris ferè ſemper cum ſenſu frigoris incipit, & progrediente morbo maximè à velocitate pulsûs primariò cognoſcitur; adeóque velocior cordis contractio cum auctâ reſiſtentiâ ad capillaria febris omnis acutæ ideam abſolvit, quæ à cauſis infinitis produci poteſt. Sanitas ægroti videtur eſſe *Cynoſura* primaria, in quam natura in febribus collimat; frequentèr verò febris in mortem deſinit, quandóque in alium tranſit morbum.

Symptomata quæ in omni febre adſunt.

Art. 19. Curatio febrium generalis ſummatim comprehenditur in vitæ ejuſque viribus conſulendo, acre irritans corrigendo, & deturbando, lentorem diſſolvendo, expellendoque, & ſymptomata mitigando. Si in Febre exorbitare natura deprehendatur, moderamen fit abſtinentiâ, victu tenui, potu Aquæ, venæſectione, clyſmate refrigerante, &c. Si ſegnior appareat, excitabitur ope cardiacorum, aromaticorum, volatilium, &c. Sublatâ febris causâ ſymptomata reliqua ceſſabunt, quatenus ab eâ primariò pendent, adeóque, ſi ferri queunt ſine vitæ periculo, ſingularem curationem vix requirunt, nec temerè turbari debent: Si verò intempeſtiva & nimis ſæva fuerint, ſingula ſunt lenienda ſuis remediis propriis, habitâ ſemper ratione cauſæ & ſtatûs morbi ipſius.

Curatio generalis.

De Symptomatis.

ETTMULLER.

Art. 20. Febris eſt *motus naturæ*, ſeu quædam lucta, quæ ſpirituum plus minus alteratorum ope id, quod eſt hoſtile œconomiæ animali, eliminare ſatagit.

Quid vult natura per febrem.

Cap. I.

De Diætâ.

Art. 21. Quò magis acuta est Febris, eò tenuior convenit diæta; licèt ægri ad plures dies jejuni jaceant, perinde erit, *nec unquam vidi febricitantem fame pereuntem*, sed potiùs, si quid ingeritur, Febris exasperatur, &c. nam in alimentis appetitus præscribit rationem, *quantum*, & *quale*, & *tempus*.

Vomitoria & Sudorifera.

Art. 22. Vomitoria in febribus ferè omnibus in principio sunt proficua. Sudoriferorum usum ipsa natura nobis monstrat, signis coctionis apparentibus sunt optima; & etiam in toto morbi decursu sunt utilia; imò horum usu promiscuo febres non raro curantur. Spiritus salis armoniaci, vel sal volatile ejusdem, est febrifugum universale, & usu repetito raro fallax. Saccharata quæcunque in febribus insigniter nocent. Hippocrates in omni febre vinum porrigit. Semper observavi quamdiu urinæ sunt crudæ, tamdiu res ægri in statu existunt ambiguo; quando verò adsunt signa coctionis fausta possumus ominari; opus hoc coctionis est solius naturæ. Inter signa lethalia nullum est certius, quàm frequens manuum ad nares admotio sine ullâ materiæ effluxione.

Baglivus.

Natura ductus sequendi sunt.

Art. 23. In morbis acutis, atque inflammatoriis paucis opus est remediis, satìs enim fuerit vias observare diligentèr, quà natura exitum tentat, curamque eò perducere, naturæ obsecundando, alioqui ægrotus pessum dabitur.

Inanes speculationes missa faciendæ.

Art. 24. In febribus universalibus, id est, quæ ipso de sanguine suscitantur, non admodum laborandum est circa partem affectam, ut inde curativæ deducantur indicationes: febrium siquidem primordia, partesque affectæ in iisdem, nos plerumque latent, & si unquam paterent, oportet *indicationem dirigere ad constitutionem massæ sanguineæ febricitantis*, potiùs quàm ad sophisticam speculationem causarum proximarum, aut quæ in febribus primoprimæ sunt, quæ nostræ aciei minimè subjiciuntur.

Art. 25.

Art. 25. Ideo si primæ viæ sint obductæ, eæque egerendæ atque expurgandæ fuerint, danda opera, ut febrium fomes tollatur; Si verò sanguis febricitans sit exaltatus, & vehemens, ejus reprimendus est impetus; si nimis crassis humoribus irretitus, atque coagulatus, exaltetur, ac dissolvatur. In hisce enim *tribus præceptis* omnium propè illarum febrium cura versatur, quæ ortum non ducunt ab organi læsione, verùm ab humorum congerie, aut in ipso sanguine, aut in primis viis. Et cùm ad crisin natura vergit, aut eas jam exciverit, tum à remediorum copiâ tanquam à peste cavendum.

Tria præcepta de curandis febribus.

NB

Art. 26. Ex odore, quem ægri spirant, soleo sæpè, utrum morbus facilis vel difficilis, brevis vel diuturnus, vel alterius generis futurus sit, judicare. In ægris qui morituri sunt, nonnullis ante mortem diebus solet, dum pulsum tangimus, ab eorum exhalare corpore fœdus quidam ac veluti *cadavericus odor*, qualem spirant in Templis cadavera, ut sæpe observavi, & velim, ut seriò animadvertant medici. *Animadver. in pract. nov.*

Odor cadaverosus mortis præsagium.

Farrago.

Art. 27. *Hippocratis* Aphorismus de Diætâ in morbis acutis sic se habet; ubi peracutus est morbus, statim extremos habet labores, & extremè tenuissimo victu uti necesse est: ubi verò non, sed pleniùs cibare licet, tantùm à tenui recedendum, quantum morbus remissior extremis fuerit *Sect.* 1. *Aph.* 7.

Regula de Diætâ.

Art. 28. Graviter errant illi, qui acutos & inflammatorios morbos Remediorum copiâ tamdiu afficiunt, donec natura, quo se vertat nescia, & hinc inde, tum à morbi vehementiâ, tum à remediorum pondere, variè distracta, tandem cogatur succumbere: perturbato enim, distractoque motu illo ordinato naturæ à repetitis toties, vel absque methodo exhibitis medicamentis, nec febris minuitur, nec crisis stato tempore succedit, sed Patiens dubio marte colluctatus; vel in perniciem, vel in chronicos morbos delabitur. *Baglivus.*

Incommodum nimiæ Remediorum copiæ.

CAP. I.

Incommodum V. S. nimis crebræ.

Art. 29. Obſervatione conſtat, quòd *crebra ſanguinis miſſio* homines febri aptiores reddat præ cæteris: quare vulgò dicitur, quibus ſanguis ſemel detrahitur, eos, niſi quotannis idem faciant, in febrem proclives eſſe, & pingueſcere. *Willis.*

Prognoſticon generale.

Art. 30. In febribus continuis, ſi pulſus ſit fortis, uno tenore pergens, ut ut deliria, tremores, tendinum ſubſultus, cæteraque dira in genere nervoſo ſymtomata ſubitam ruinam minari videantur, ſemper benè præſagit: è contra verò, pulſus celer, debilis ac vacillans mortem præ foribus adſtantem indubitanter prædicit, ut ut reliqua ſymptomata adblandiantur. *Morton.*

Febres Intermittentes.

MORTON.

Definitio febris Intermittentis.

Art. 31. Febris Intermittens eſt calor præternaturalis in ſanguine accenſus ab inſolitâ ſpirituum expanſione ſtatis periodis redeunte; in hâc autem febre algor, rigor, calor, & ſudores ſe invicem excipiunt; adſunt etiam in paroxyſmo ægritudo univerſalis, nauſea & vomitus, dolor capitis, lumbago, &c. Paroxyſmus quidem acutus eſt, morbus verò ipſe ut plurimum plus minus chronicus. Febris Intermittens ſimplex facillimè cognoſcitur; ultrò enim ſeſe in conſpectum dat: quotcunque autem ſint earum varietates (ſint quotidianæ, tertianæ, quartanæ, &c.) *fermentum morbificum* omnium idem eſt, & viribus *Corticis Peruviani* certò ac citò cedit.

Prognoſis.

Art. 32. Nemo unquam à febre intermittente interimitur, niſi in primo paroxyſmi ſtadio, durante, ſcilicet, algore ex ſpirituum oppreſſione orto. Febres Intermittentes, ubi valdè chronicæ evadunt, viam ſternunt ad alios morbos maximè funeſtos.

Curatio.

Art. 33. Neque venæſectio, neque vomitoria, cathartica, aut diaphoretica, neque aliud quodcunque remedium in paroxyſmo exhibitum aliquid ad curationem hujus morbi promovendam conducere obſervantur;

vantur; à justâ dosi vini benedicti trihorio ante tertium paroxysmum expectatum exhibitâ sæpiùs febrem tertianam curatam novi. *Antimonium diaphoreticum* paulò ante adventùm paroxysmi datum interdum morbum tollit; *Sal absynthii* febrifugum audit, & sequentem haustum usu comprobavi, ℞ *Aq: card. ben. Theriacal. stillat. ana* ℥ij. *Sal. absynth.* ʒſs. *Syrup. limon.* ℥iſs. *misce*; sumat æger dimidiam partem trihorio ante paroxysmum, & reliquam in primo insultu. "In febribus Intermittentibus (inquit Dolæus) pro "singulari secreto mihi est *lapis Lazuli* à ʒſs. ad ʒj. "cum spiritu vini ante paroxysmum traditus." Efficacia plurimorum amarorum (antequam vires *Corticis Peruv.* satis exploratæ fuissent) experta fuit, utì *absynthii*, *cardui benedicti*, *rad. Gentian. flor. Chamæm.* (ferè specifici) & privatim *decocti amari febrifug.* nostri (16.57.) item *pulvis febrifugus* (16.225.) 4ta quâque horâ extra paroxysmum utilissimus est quidem iis, quibus vires corticis defecerunt, vel quando ob ἰδιοσυγκρασίαν non possumus exhibere. In confesso est his & hujusmodi remediis febres intermittentes æstivo tempore quandoque curantur: *Cortex* verò *Peruvianus* consensu medicorum [hodie omnium] est *Catholicon febrifugum*, quod omnes febres Intermittentes, in quâvis anni tempestate, in omni ætate, & Temperamento penitùs, citò, tutò, & fœlicitèr sanat: neque opus est, ut medici ingenia sua ampliùs torqueant in aliis febrifugis explorandis. "Cortex Peruvianus "sudorem omnino nullum excitat; tantùm omnigenas "concoctiones è vestigio emendat sine ullâ sensibili "evacuatione nisi aliquibus alvum aliquoties, idque "lenitèr admodum movet. Modus exhibendi nunc "dierum omnibus innotescit. *Hactenus* de Febribus "Intermittentibus simplicibus.

Cortex Peruvianus est Remedium Polychrestum.

Art. 34. Symptomata verò Febrium Intermittentium *Spuriarum* non nunquam sunt perquam vehementia, & Typus febris ipsius in variis suis stadiis sub larvâ vomitionis, Diarrhœæ, doloris alicujus gravissimi, &c. absconditur. A periodicâ symptomatum vehe-

Febris Intermittens spuria.

CAP. I. vehementium exacerbatione & remiſſione, nec non ab urinâ lateritii coloris verus morbus potiſſimùm dignoſcitur: alios etenim morbos frequentiſſimè ſimulat, undè arreptâ occaſione creantur nunc hæc nunc illa graviſſima ſymptomata, vomitiones, Diarrhœæ tormentoſæ, cholera morbus, colica, dolores lateris punctorii, tanquam pleuritici, Ophthalmia, Apoplexia, Hemicrania, ſpaſmi univerſales, vel particulares, dolores nephritici, &c. [Et poſtremò dolores parturientium æmuli, utì ipſe in praxi ſemel adnotavi.]

Curatio. *Art.* 35. Verſatilis quidem eſt horum affectuum Proteiformium genius, ſed ab uno eodemque fermento pendent omnes, & unicâ Antidoto, nempe *Cortice Peruviano* cum prudentiâ adhibito, facilè profligantur.

FARRAGO.

Cauſa proxima feb. Intermittentium. *Art.* 36. Poſt accuratum examen totius hiſtoriæ febrium Intermittentium cauſa proxima conſtituitur *viſcoſitas* liquidi arterioſi, ſuperveniente dein causâ quâcunque velocioris & fortioris contractionis cordis, atque reſolutionis ejus, quod ſtagnaverat. *Boerhaave.*

Galeni methodus in quartanis. *Art.* 37. Galenus hâc methodo curavit quartanas, primò propinavit vomitorium, die ſequenti dedit *ſuccum abſynthii* bibendum, & denique bihorio ante paroxyſmum dedit *Theriacam.*

Epithemata. *Art.* 38. Epithemata & Epicarpia quandoque proſunt febribus Intermittentibus abigendis; ejuſmodi eſt *Empl. febrile pro carpis* D. Michaëlis (16.91.) Mortonus duo ſequentia ex propriâ experientiâ commendat. ℞ *Pulv. oliban. Terebinth. venet. ana p. æ. f. Pericarpia*; ℞ *Fol. chelidon. maj. rutæ ana* m. j. *fuliginis è lignis combuſtis, ſapon. venet. ſalis marin. ana p. æ.* cum aceto acerrimo f. Maſſa, &c. " *Empl. rubrum* " *febrifugum* (16.92.) Scrobiculo cordis applica-" tum in tenellis infantibus frequentèr prodeſſe de-" prehendi.

Art. 39.

Art. 39. Qui *Corticem Peruvianum* ore assumere pertinacitèr respuunt, curari possunt cum Enematibus ex ejusdem decocto; istiusmodi est *Enema febrifug.* Fulleri (16. 113.) sed pueris certiùs solet opem ferre quàm adultis.

CAP. I.

Enema febrifugum.

Art. 40. Dum febrilis horror, aut frigus universam cutim convellit, tum *oleum distillatum caryophyllorum* epigastricæ regioni illitum remissionem horroris undiquaque procurat. *Baglivus.*

Ad Algorem.

Art. 41. *Pulvis corticis interioris fraxini* à ℥ß ad ℥j. cum pauco *sale absynthii* in vehiculo idoneo exhibitus, more *corticis Peruv.* vires ejusdem adæquare, immò superare, dicitur; fœlici cum successu sæpè exhibuit doctissimus & insignis medicus D. *Hen. Vaughan.* Idem perhibetur *de cortice ulni prope radicem. Flores salis Armoniaci* optimum Febrifugum censentur, præcipuè in Febribus Intermittentibus.

Specifica alia.

Febres Remittentes.

MORTON.

Art. 42. Febris Συνεχής, continens sive Remittens ex manifestâ *exacerbatione* & *remissione*, singulis ut plurimum, vel alternis, diebus, statâ & certâ horâ, periodicè recurrentibus, facillimè dignosci potest; atque equidem ab intermittente inde duntaxat discriminatur, quòd calor febrilis in intervallis hujus febris nunquam penitùs extinguatur, & singuli exacerbationis paroxysmi cum algore & horrore minùs incipiant. Sub finem cujuscunque paroxysmi æger sudoribus plerumque perfunditur; & urina, quæ durante paroxysmo rubedine multâ perpetuò tingitur, in Remissionibus hypostasin laudabilem ut plurimum deponit. Atque sic se habet typus Febris Remittentis simplicis.

Typus Febris Remittentis simplicis.

Art. 43. In Febre verò Remittente *Spuriâ* gravia symptomata in genere nervoso suboriuntur, nempe, dolores in musculis, tendinibus, & membranis, Rheumatismum, Pleuritidem, Colicam cæterosque id genus morbos inflammatorios, & spasmodicos simulantia,

Spuria.

CAP. I. tia, & è partibus glandulosis enormes subsequuntur humorum excretiones; vomitio scilicet immodica, cholera morbus, Diarrhœa, Dysenteria, &c. unde Typus Συνεχὲς *Spuriæ* multùm obscuratur; paroxysmi periodici inde incertò, & nonnunquam sæpiùs eodem die recurrere solent, scilicet evacuatione, vel dolore aucto, calor & pulsus minuuntur; his autem diminutis illi augentur.

Prognosis. *Art.* 44. Febris Remittens simplex, quà talis, & quàm diu talis, rarò admodum, si unquam, est funesta, priusquam exitialis evadat, typum ac genium suum mutat, & transit in Σύνοχον *malignam*: Spuria verò sive mixta, ut ut in se non sit funesta, ratione symptomatum adjunctorum ægrotantes haud rarò è vivis tollit. Quò exacerbationes & remissiones diei horâ magis certâ redeunt, & quò Remissiones magis sunt protensæ, eò melius, & vice versâ. Evacuationes in Συνεχεῖ à naturâ institutæ ferè semper sunt *infidæ*, atque ut plurimum *symptomaticæ*: Evacuatio critica & salutifera fit solummodo *per sudores*, vel *salivationem*; prior est magis cita; altera verò æquè certa, licèt tarda & molesta. Durante morbi augmento pessimum signum est, si urina sensim in tenuem & pallidam mutetur, & pulsus magis celer debilis ac vacillans evadat, &c. è contrà pulsus fortis & constans, urina rubedine multùm tincta, & contentis saturata, multò magis quæ hypostasin laudabilem deponit, ubi morbus ad statum pervenerit, optimum præsagium exhibet, ut ut reliqua symptomata contrarium prognosticon denunciare videantur.

Curatio. *Art.* 45. Febris Remittens simplex viribus *Corticis Peruviani* æquè certò cedit, ac ipsa Intermittens; quippe fermentum febrile in utrâque ferè idem est. Efficacia ejusdem Antidoti in Συνεχεῖ spuriâ debellandâ est propemodum æquè certa, ac in simplici (modo ritè ministretur, respectu ad sypmtomata vehementia habito) non autem adeo cita est, quoniam morbus est intensior, ideoque majorem remedii quantitatem postulat: in justâ autem ac regulari hujusce Antidoti

Antidoti exhibitione, atque repetitione, harum febrium cura radicalis consistit.

Curatio debet esse alia, si Febris typum mutaverit.

Art. 46. " Curationem symptomatum maximè urgentium quod attinet, vel potiùs mitigationem, in his sicut in aliis febribus, alibi (79, 80, &c.) dicendum erit. Interim sat erit impræsentiarum adnotare, quòd, si quando Febris Remittens, vel ex peculiari morbi genio & indole, vel ex errore aliquo typum mutaverit, & in continuam vel malignam migraverit, curationem tunc prorsùs aliam exposcat.

Febres Continuæ.

Febris continua quid.

Art. 47. " Febris Συνοχος, continua, sive febris putrida dicta, est, quæ per plures dies sine *exacerbationibus & remissionibus* usque ad ultimam & integram sui cessationem perdurat, aut saltem ità perhibetur. *Fermenta febrilia, seu fomes morbosus in febribus omnibus ante dictis, & in hac quoque gradu tantummodo differre videntur.*

Fomes febrium harum omnium ferè idem.

WILLIS.

Quatuor stadia.

Art. 48. In Febribus putridis continuis quatuor numerantur stadia, viz. initium, augmentum, status, & declinatio; *In initio* plerumque adsunt symptomata sequentia, rigor aut horror, lassitudo & perturbatio cum siti & vigiliis, dolor in capite aut lumbis, nausea aut vomitus. *In incremento* sequentia, sitis intolerabilis, dolor capitis & vigiliæ pertinaces, deliria, phrenitis, motus convulsivi, oris amaror, sapor ingratus, linguæ scabrities, pulsus vehemens & citatus, urina summè rubicunda, plerumque turbida, contentis saturata, sine hypostasi aut sedimento laudabili. *Status* morbi *crisin* continet, quæ in Febre continuâ ferè idem est ac paroxysmus intermittentium, qui non nisi stato tempore, & post totidem horas, evenire solet, sic etiam motus critici in Febribus continuis à die 4° in 4tum aut forsan à 7° ad 7tum contingunt: hæc *Crises* sunt

Crisis.

CAP. I. ſunt plerumque per ſudorem, vel Hæmorrhagiam; ſunt etiam aliquando *Criſes imperfectæ*, quæ morbum non ſolvunt, quales ſunt per urinas, vomitum, ſeceſſum, exanthemata, bubones, &c. *Criſeos* tempora ſunt valdè incerta. Si Febris in principio ſit vehemens, plerumque intra dies quatuor expectanda eſt *Criſis*; quòd ſi tardior ſit Febris in initio, circa diem 7um ad ἀκμὴν perveniet; ſi verò adhuc remiſſiùs incipiat, ad diem 11um, aut 14um, vel ultrà protrahi, ſolet.

Nota benè. *Art.* 49. Intereà notandum eſt, quòd ſicut paroxyſmi intermittentium ſtatis redeunt temporibus, ita *motus critici in continuis*; (diem autem quartum ut plurimum obſervant), nam licèt Criſis perfecta ad 14um 17um aut 20um diem prorogatur, tamen intermedio tempore motus leviores contingunt, quibus materia febrilis velut per partes amputatur, donec pleniorem ejus diſcuſſionem natura aggredi valeat; *natura etenim ut plurimum, niſi aliàs perturbata, quarto quovis die partem oneris ſui excutere tentat*; quare ut plurimum 4to, 7mo, 11°, 14°, motus critici, non planetarum directione, ſed ob naturæ neceſſitatem eveniunt.

Declinatio. *Art.* 50. Per Declinationis ſtadium intelligo conditionem ægri & morbi, quæ ſtatum ſequitur, ſive in ſalutem ſive in mortem tendat, vel alterationem, quam ſanguis ſubit poſt criſin bonam vel malam, cùm res adhuc in dubio verſetur; quandoque etenim, criſi imperfectâ exiſtente, ægri diuturnâ imbecillitate labefactantur, & non niſi longo tempore, ſi omninò convaleſcunt.

Ptyaliſmus. *Art.* 51. Aliquando in declinatione Febrium *incruſtatio* in partibus oris ſucceſſit [quaſi Species *Aphtharum*] & etiam adeſt *ſalivatio* copioſa, velut ab aſſumpto Mercurio, cum fœtore anhelitûs, item linguæ & gingivarum intumeſcentiâ.

Diviſio in Feb. Ardentem & lentam. " Ut inſtituatur harum Febrium Therapia rationalis, utiliſſima eſt earum diviſio in *Febres ardentes* " *& lentas*, utpote quoad medendi methodum toto " (quod aiunt) cœlo à ſe invicem diſcrepantes.

Art. 52.

Cap. I.

Causus quid.

Art. 52. Causus seu Febris ardens ea est, quæ cum majori æstu, siti ferè intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis *Phlogosin* arguentibus, cursum suum peragit; symptomatis magis horrendis stipatur; crisin habet difficilem & eventum periculosum. [Calor ad tactum ferè urens est hujus Febris *signum Pathognomonicum*; & ut plurimum habet conjunctam insignem alicujus visceris *Inflammationem.*]

BOERHAAVE.

Symptomata frequentiora.

Art. 53. In Causo adest calor ardentissimus, siccitas in cute totâ, naribus, ore, linguâ; Respiratio densa, anhelosa, cita; lingua sicca, flava, nigra, exusta, aspera; sitis inexplebilis; nausea, vomitus; anxietas, inquietudo, lassitudo summa; Tussicula, vox clangosa; delirium, phrenitis, pervigilium, coma, convulsio; diebus imparibus exacerbationes.

Prognosis.

Art. 54. Tertio & quarto die sæpè lethalis evadit, septimum raro transit, si perfecta; solvitur sæpè hæmorrhagiâ (quæ, si tertio vel quarto die parca, lethalis), hæc prænunciatur cervicis dolore, temporum gravitate, tenebricosâ caligine, præcordiorum contentione sine doloris sensu, invitis lacrymis sine lethali signo alio, rubore faciei, pruritu narium, optima fit die decretorio; solvitur & die decretorio vomitu, alvo, sudore, urinâ, sputo crasso; accessio die pari pessima, si id ante diem sextum; urina nigra, pauca, tenuis huic lethalis; lethale sanguinis sputum; lethalis sanguinis mictus; deglutitio læsa mala; extremorum refrigeratio pessima; facies rubra & sudans mala: parotis non suppurans exitialis, alvus nimis fluxa lethalis; cum tremore abit in dilirium, inde in mortem; transit in Peripneumoniam sæpè cum delirio. “ In Febre ardente (inquit Hippocrates) si
“ tinnitus aurium cum visûs hebetudine fiant, & ad
“ nares accedat gravitatis sensus, delirium portendi-
“ tur.

Intentiones curativæ.

Art. 55. In hoc casu integumenta debent esse minimè aggravantia corpus; situs corporis paulò erectior; potus

Cap. I. potus copiosus, blandus, demulcens, subacidus, aqueus, calidus; cibi leves, farinacei, hordeati, avenacei, ex fructibus subacidis confecti; requiritur Venæsectio, si morbi initium, plethoræ indicia, inflammationis singularis signa, calor intolerabilis, rarefactio nimia, revulsio necessaria, symptomata urgentia, neque alio remedio facilè superanda, hanc exigant. Indicantur etiam quandoque *clysmata* blandè *laxantia*, & *refrigerantia*, prout vis ardoris, siccitas alvi, imperant; medicamenta *diluentia*, *nitrosa*, alvum lenissimè *laxantia*, &c. " Interim in animo probè tenenda est Waldschmidii admonitio; Febris maligna (inquit ille) in " principio sæpè speciem Causi præfert; cautus " itaque sit medicus nè in errorem incidat: animadvertendum ergo est, an febricitans de cordis anxietate, virium jacturâ, aliisque gravioribus accidentibus conqueritur, & qualis sit urina, &c. nam longè diversa est harum febrium curatio.

Art. 56. " Remedia particularia his intentionibus satisfacientia à sectione de febrium symptomatis (79, 80. &c.) petenda sunt.

Ettmuller.

Febres lentæ.

Art. 57. Febres *lentæ*, etiam si sint minùs acutæ, sunt tamen continuæ, in quantum continuò affligunt ægros, sed tardiore motu sua absolvunt tempora, hinc diuturniores sunt, & symptomata habent minùs urgentia. De Febribus his apud practicos pauca prostant. A vitiis lymphæ [vel pituitæ] potissimum oriuntur; & à Sylvio Febres Lymphaticæ appellantur, [forsan rectiùs Pituitosæ.]

Febres Catarrhales.

Art. 58. Inter has eminent Febres *catarrhales* dictæ, quæ in principio & incremento conjunctum habent *catarrhum*, *coryzam*, *tussim*, *raucedinem*, &c. hæ febres sunt plerumque lentæ, interdiu mites, vesperì verò aliquantò exacerbari solent; adest lassitudo artuum, durant symptomata sub coryzâ & Tussi gravioribus usque ad statum morbi, donec materia Catarrhalis (ut vocant) cocta fuerit, & spissior mucus emungitur, & deinde

deinde cessat febris. Sedes morbi est in Glandulis conglobatis. CAP. I.

Art. 59. In febre catarrhali conducit *decoctum ligni sassafr.* [cum *rad. liquiritiæ* & *passulis* ad humorum acrimoniam] item *succus raparum expressus* cum pauco saccharo; item *volatilia* & *sudorifera*; solutio *Gum. Ammoniac.* &c. vid. Catarrhum, Tussim, Raucedinem, &c. alibi. *Curatio.*

Art. 60. Præter dictas observantur quoque Febres *Lymphaticæ* [potiùs *pituitosæ*] vitio lymphæ [pituitæ] glandularum conglomeratarum; quæ in certam cavitatem suum effundunt succum; inter quas eminent Parotides & Pancreas, quæ in os & intestina, & consequenter in massam sanguineam secretos liquores evomunt. Peccant hi humores, quando sunt nimis viscidi salsi & acres; unde excitantur hæ febres, [quæ quoque non impropriè interdum febres *scorbuticæ* audiunt]. Acutæ continuæ, non nunquam etiam intermittentes, in hujusmodi *lentas* degenerant, & quandoque in *hecticas* transeunt. Origo harum febrium est plerumque in stomacho ex indigestione & cruditatibus. *Febres pituitosæ.*

Art. 61. Ideoque tam in principio quàm in incremento mitius *Vomitorium* ad curam optimè viam sternit, & posteà viscíditas vel acrimonia pro re natâ corrigenda est, & symptomata mitiganda, & ventriculus roborandus, &c. Pro his scopis consequendis aliquo modo valent Remedia sequentia, *Tartarus vitriolatus*, *pulveres testacei*, *Antimonium diaphoreticum*, *Antihecticum Poterii*, *tinctura corallii*, *salia volatilia*, &c. Hactenus de Febribus benignis. *Curatio.*

Febres Malignæ.

ETTMULLER.

Art. 62. Febris malignæ primum signum est subitanea virium prostratio citra causam manifestam cum pulsu debili; calor externus non adeo intensus ac in quibusdam aliis febribus, potiùs interiora uruntur; *Febris malignæ Diagnosis.*

CAP. I. adſunt vigiliæ pertinaces mox à principio morbi, inquietudo anxioſa; conqueruntur ægri, & monſtrant regionem ſtomachi ſeu præcordiorum; urina eſt ſanorum ſimilis; facies interdum ſolet eſſe tetra, & à ſtatu naturali multùm mutata, livida interdum, aut plumbea. In his Febribus, quòd æſtus & febrilis ebullitio ut plurimum remiſſior ſit, malignitati, quæ ſanguinem occupat, prorsùs debetur, & ſpirituum magis *affectorum & quaſi ſideratorum*, quàm turbatorum humorum indicium eſt: aut ſaltem in humoribus, præſertim ſanguine, à fermentativis malignis miaſmatis confuſionem, & in texturâ & motu inteſtino eorum inordinationem indicat, & ita incaleſcentia quidem, ſed internè tantùm gliſcens, non verò ad exteriora pergens, accidit; unde natura quaſi oppreſſa non potens eſt ſymptomata illa magis regularia excercere, quæ morbo competunt.

Magna varietas. *Art.* 63. Ratione ſymptomatum adjunctorum magna eſt varietas febrium *malignarum*; dum quædam cum certis & inſignibus cutis *efflore ſcentiis*, quædam ſine iis, vel paucis admodum, quædam aliis ſymptomatis ſtipatæ ſunt.

Vermiculi. *Art.* 64. Nonnulli aſſerunt (ex obſervationibus microſcopicis) in omnibus febribus malignis & ulceribus gangrænoſis talem adeſſe putredinem ſanguinis, ut exinde copioſiſſimi generentur *vermiculi*, qui, ubique ſcaturientes, & corpus lancinantes, tam varia inducant ſymptomata, neceſſe eſt: Sed hi vermes non niſi putredine præcedente generari poſſunt. In febribus malignis ſanguis eſt nimis fluidus, vix aut planè non omnino congrumeſcit (I. 136.) ſed hoc quoque eſt morbi *productum.* Malignitas aliquando eſt tanta, ut partes nunc internas nunc externas *ſphacelo* ac *grangrænâ* correptas obſervare liceat.

Prognoſis. *Art.* 65. Auditâ Febre *malignâ* homines contremeſcunt; ſiquidem omnes Febres malignæ ſunt admodum periculoſæ, & quoad exitum valdè incertæ, unde *Galenus* malignas Febres ſtatuta ad judicandum non habere tempora aſſerit. Surditas in principio pericu-

loſiſſima,

losissima, in statu verò morbi salutem portendit. Narium stillicidium, ut & alvi fluxus, quocunque morbi tempore, sunt pessima signa. Muscarum venatio, aut floccorum collectio est ferè semper lethalis. Interdum bubones circa genitalia apparent, quibus die 11° erumpentibus morbus evanescit. "Medicus "(rectè admonente Wadschmidio) nunquam ab ægro "recedat, nisi priùs inspexerit *oculos*, quorum insolita mutatio infaustum prædicit eventum; & dum "pulsum explorat, semper attendere debet, an manus ægrotantis sit tremula.

Cap. I.

Harris de Peste. Blackmore

Art. 66. Venæ sectio in Febribus malignis locum non habet; quò malignior est febris, eò magis nocet; & quò tardiùs instituitur, eò deteriùs.——*Vomitoria* in primo principio morbi præ cæteris omnibus maximè conducunt, antequam natura moliatur aliquam excretionem per cutim; elapso verò primo principio elapsa est occasio: Et posteà cura aggredienda est medicamentis sudorem moventibus; sudores etenim (ipsâ naturâ monstrante viam) causam & morbi fomitem frequenter expellunt, hæc medicamenta *Bezoardica* aut *Alexipharmaca* appellantur: quò autem major est malignitas eò copiosiùs provocandus est sudor, respectu semper habito ad morbi genium, diversitatem, ægroti vires, &c. *ter ad minimum in* 24 *horis sudorifera sunt propinanda*; interponenda sunt *analeptica & blandè acida*, inter quæ eminet *spiritus nitri dulcis*, [item *tinctura croci cum spiritu nitri dulci extracta*] *succus citri*, *Cydoniorum*, &c. *Camphora* est nobile alexipharmacum, sed omnes ejus usum ferre non possunt, præsertim mulieres & literati, quorum spiritus animales sunt mobiles & dissipabiles; est mirabile concretum, &, si cum cautelâ usurpetur, vix datur par remedium. *Rob. Sambuci* est egregium sudoriferum pro pauperibus. *Cantharidum* & *vesicantium* usus in statu morbi insigniter prodest. *Sal volatile C. C.* & *sal viperarum* sunt sudorifera, & malignitati resistunt; & hic locum habet *mistura simplex Paracelsi*. (16. 198.)

Curatio.

camphor

camph [illegible] pro [illegible] sudorifica ter in 24 horas White 94 Blackmore 67.

Febris Petechialis.

ETTMULLER.

Febris petechialis symptomata.

Art. 67. Febris *Petechialis* eſt febris *maligna*, in quâ, præter ſymptomata reliquis febribus malignis communia, adeſt inſignis laſſitudo totius corporis, dolor univerſalis contundens & lancinans; maculæ rarò die 4to, ſæpiùs circa 7um erumpunt, præſertim circa pectus & ſcapulas, hinc abdomen, crura, brachia [collum] ordinariò facies ſolet eſſe libera; interdum non maculæ ſolùm ſed vibices apparent, in declinatione aliquando quaſi *ptyaliſmus* exoritur cum euphoriâ ægri.

Prognoſis.

Art. 68. Maculæ hæ in morbo ſalubri efflorentiâ intensè rubent inſtar pulicum morſuum, [Petechiæ differunt à puncturis pulicum, quòd in puncturis in medio punctum appareat, quod ſemper manet etiamſi reliquum ruborem compreſſione vel frictione pellas.] hinc pedetentim palleſcunt, flaveſcunt, ſicque evaneſcunt, & quo magis rubicundæ ſunt, eò melioris notæ; è contrà, quæ ex rubore liveſcunt, vel nigreſcunt, peſſimæ ſunt; ſi retrocedant, ingens periculum imminet. *Contagioſæ* ſunt hæ febres, & interdum *epidemicè* graſſantur, admodum periculoſæ ſunt; plures moriuntur quàm evadunt.

Contagioſæ.

Curatio.

Art. 69. Quoad curam Febrium *Petechialium*, eædem Indicationes, atque ſuprà circa febres malignas in genere, hic obtinent; ſi præmaturè & nimis citò maculæ retroceſſerint, applicanda ſunt *veſicatoria*, quæ etiamſi raro aut nunquam denuo apparere ſolent, earum tamen abſentia veſicatoriis quodammodo ſuppletur, & ſymptomata nervoſi generis ex earum retroceſſione interdum fœliciſſimè præcaventur. Apparentibus *Petechiis* nihil ampliùs in primis viis moveri debet; ipſa Enemata ſunt ſuſpecta.

DONCKERS.

Symptomata. Invadendi modus.

Art. 70. Febris *Petechialis*, ſive *continua maligna Epidemica in* civitate agroque *Colonienſi* circa annum 1673 ad

ad hunc modum ſe habuit; ex improviſo plurimos occupavit anxietas Præcordiorum, gravitas circa regionem ventriculi, appetitûs dejectio, ſpontanea artuum laſſitudo, nec non vertiginoſus capitis dolor, præſertim circa originem nervorum opticorum; quibus omnibus poſt modum cum virium ſubitâ proſtratione acceſſit febris, putridæ plurimùm referens ideam *Synochi*, utpote quæ præmiſſo brevi horrore vel rigore, univerſum corpus magno, & quem dicunt, præternaturali perfundebat calore, ſequentiaque ſecum adducebat ſymptomata.

Symptomata.

Art. 71. Pulſus in omnibus erat celer, & plerumque parvus ac debilis; ſitis, invaleſcente morbo, cum linguæ ſiccitate inextinguibilis; urina in morbi principio ordinariè quidem apparebat ſana, aliquando tamen rubra & obſcura, in fine verò augmenti, vel initio ſtatûs turbata, in declinatione ſemper cum ſedimento, ſaltem aliquali; alvus in aliis adſtricta, in aliis laxa erat; infeſtabat ut plurimum ægros Hypochondriorum præcipuè ſiniſtri dolor (quod notandum) per lumbos ſecundùm ſpinam dorſi aſcendens lancinans ad ſcapulas extendebatur, & cui non rarò ſe præbebat comitem *pleuritis* vel *angina*; multos in principio augmenti defatigabat alvi fluxus, cum quo non rarò lumbrici excernebantur; multi quoque alii in medio augmenti in aurium tinnitum, gravedinem auditûs, & aliquando oculorum ſuffuſionem, quin nonnunquam in omnimodam eorundem ſenſuum ablationem incidebant; omnes denique affligebantur perpetuis vigiliis & delirio, quod in aliis levius, in aliis gravius fuit, concomitantibus ſemper rubris vel lividis aut ſubnigris maculis.

Solutio.

Art. 72. Horum ſimiliumque ſymptomatum *Syndromen* in omnibus, quorum cura mihi commiſſa fuit, vel (quatenus ex aliorum relatione potui colligere) quorum natura inversâ curandi methodo non fuit planè conſternata, ſeptimum circa diem ſubſecuta fuit *Criſis*, vel manifeſta vel obſcura.

Contagium.

Art. 73. Hic morbus in primo ſui ortu aliquandiu apud paucos veluti latebat, pedetentim verò ſympto-

Cap. I. matum malignitate funerumque frequentiâ longè latéque sæviebat, & ad tertium usque annum plus minus invaluit, & nonnullis in locis tertiam incolarum partem è medio sustulit.

Prognosis.

Art. 74. Si delirium circa diem criticum vel primum accidebat, vel majus evadebat, concomitantibus diarrhœâ, obscurâ voce, & difficilimâ (citra faucium tumorem) deglutitione, necnon digitorum manuum labiorumque tremoribus convulsivis, indubia instantis mortis erant indicia; in hâc febre quando alius aliquis morbus se illi conjunxerit, multò periculosior fuit; lethalis fuit frequentiùs in cacochymicis, plethoricis, & valdè obesis; pulsus parvus celer in morbi principio malè ominatur; Maculæ parvæ & nigræ aut lividæ malè portendebant: quibus verò floridæ tempestivè prodierunt, nempe die quarto seu indicatorio, sub *legitimâ medicatione*, ut plurimùm servatos vidi, alii autem, in quibus tales maculæ seriùs vel instante die criticâ sub cuticulâ obscurè prorepererent, septimoque die vel immediatè pòst, magis debilitarentur, ac pejus haberent & non evasere; exitialis quoque ægro ut plurimum fuit, si, præter pulsum à principio insignitèr parvum, debilem & celerem, urina quoque semper maneat sani coloris & consistentiæ; si ægrotus mente consternatus se non ægrotare ast benè habere & continuò esurire putet; si cum magnâ faucium linguæque ariditate parum bibat; continuaque adsit oculorum lacrymosa distillatio: hæc enim & similia symptomata, si non certum interitum, saltem extremum vitæ discrimen denotant. Certus denique pronunciatur interitus, si circa criticum seu septimum diem, urinâ in eâdem perseverante bonitate & claritate, delirium majus fiat; si sitis acuta sit cum tantâ linguæ faucium-que ariditate, ut æger non nisi inarticulatè loqui, neque nisi cum difficultate deglutire queat; si adsint Convulsiones; insuper si, exiguis & fuscis sub cuticulâ obscurè emergentibus maculis, alvi fluxus superveniat, mors in propinquo est.

Signa ut plurimum lethalia.

E contrà

E contrà verò si pulsus non sit nimis debilis, & si sit mediocritèr magnus, & non præter modum celer; si delirium leve & insomnio quàm delirio similius; si lingua non admodum sicca, sitisque tolerabilis sit; si maculæ sint *rubræ*, *majusculæ*, *rotundæ*, *claræ*, *& distinctæ*, si post tertium diem erumpant; & urina circa idem tempus rubra & obscura, vel cum nubeculâ spectetur, bonum hinc lætumque præsagire oportet eventum, qui sine dubio septimo die insequitur, quando scilicet erupto sudore quietoque oborto somno symptomata quæque graviora remittunt, & æger perfectè judicabitur.

Signa salutaria.

Art. 75. Cura ab *alvi purgatione* semper inchoanda est, si nempe nullum aliud urgens symptoma aliter suadeat; sin verò morbus fuerit valdè inflammatorius, pleuriticus, vel anginosus, &c. ante omnia præmisso clystere *venæsectio* instituenda est, & remedia *antipleuritica* propinanda, & aliquando Phlebotomia est iteranda [sed parcè & non nisi cum cautelâ aperienda est vena in febribus malignis]. Cathartica calida sunt vitanda, lenitiva, & quæ sanguinem minùs exagitant, sunt eligenda. Factis his juxta indicationes particulares evacuationibus, sanguinis naturalis effervescentia confortanda est convenientibus *Alexipharmacis*, *sed non violentis*, ac si hostis unâ vice expellendus esset. Ex innumeris remediis, quæ in hunc scopum apud authores inveniuntur, elegimus vulgatissima, atque ab omni ævo probatissima, & idcirco tutissima; *Mithridatium* nempe, *Theriacam*, *Diascordium*, &c. Cavendum est imprimis ne sudorem expellere conemur solâ vi medicamenti, antequam ipsa natura eum sponte excitare molitur. Potus debet esse neque nimis calefaciens, neque valdè refrigerans, inchoante Crisi cum sudore nihil convenientius expertus sum, quàm ut ægri *aquam hordei calidissimam* copiosè bibant cum vino mixtam, & quandoque cum *flor. papav. errat.* & *rasur. C. C.* incoct. cibus debet esse tenuissimus vel potiùs nullus.

Curatio.

Potus,

Cibus.

Cap. I. *Art.* 76. *Purgationis* in morbi principio necessitatem & bonos effectus non tantùm inculcat ratio manifesta (de quâ, si quis velit, videatur Author) *sed & experientia mihi confirmavit, adeo frequens, adeo certa, adeo clara, ut si hæc falsa sit, aut esse possit, nulla certa aut sit, aut fuerit, aut futura sit unquam.*

Cathartica. *Art.* 77. Remedia cathartica mihi usitata fuerunt vel hujusmodi *Apozema* vel *Electuarium* subsequens; ℞ *fol. sen. mundat.* ℨiij. *sem. fœnic.* ℨiß. *crem. Tartari* ℨj. coq. in q. s. aq. font. ad ℥vj. in colaturâ dissolv. *pulp. Tamarind.* ℨij. *syr. rof. solutiv.* ℥j. M. sumatur partitis vicibus. *Electuarium* sic se habuit; ℞. *Pulp. Tamarind.* ℨiß. *confect. Alkerm. pulv. jalap. à* ℨß *resin. ejusdem* gr. vj. *diagrid.* gr. v. cum q. s. *syr. de cichor. cum Rheo* f. Electuarium. Misturam alexiteriam ferè semper hujusmodi cochleatim bibendam propinare solebam; ℞ *Theriac. Andromach. Diascord. Fracastor. à* ℨj. *sal. absynth.* ℨß *ocul. cancrorum* ℈ij. *aq. card. ben. meliss. à* ℥ij. *Theriacal. syr. papav.* errat. *à* ℥j. *sp. sulph. q. s. ad gratum acorem, f. Mixtura.* Ex magno ægrotorum numero, quos sub meâ habui curâ, licèt aliquando quinque, sex, vel septem simul in eâdem domo febre istâ laboraverint, nullus, quòd meminerim, sit desideratus præter unum virum & unam fœminam.

Alexipharmaca.

Successus admirandus.

" Fides sit penes Authorem.

Sed in dubium vocandus. *Art.* 78. " In calce libelli historias LII. hâc febre " decumbentium in medium profert, quorum duo " tantùm mortui sunt. Illius methodus est planè sin" gularis; &, si dictis fides adhibenda sit, procul" dubio curationes hascè *laudano* potissimùm accep" tas referre (ut mihi visum est) debemus: in omni" bus enim ferè præscriptis *laudanum* largâ manu " propinavit: exemplo sit bolus sequens, ℞ *Diascord.* " ℨiß. *laudan. opiat.* gr. ij. *M.* f. bolus pro unâ vice, " concesso eodem tempore in potu ordinario *syrupo* " *papaveris errat. p.* 467. His expendendis haud mihi " suppetit tantum otii, sed ad propositum reverten" dum est.

De Febrium ſymptomatis gravioribus.

Inter legendum & ex Obſervatione.

Art. 79. Frigus in Febrium initiis oritur ex imminutâ cordis contractione liquidis ad extrema ferè ſtagnantibus; unde oriuntur, ſi diu maneat, *polypoſæ* in vaſis majoribus *concretiones*, & interdum mors ſubitanea inſequitur; ideoque quo majus in initio frigus eò periculoſior eſt Febris; in peſte incipiente frigus eſt ſummum.——Optimè curatur potu aquæ calidæ *nitroſæ* cum pauco vino, *decoct. coccin. frictione blandâ*, &c. (40.) *Frigus.*

Art. 80. Calor intenſiſſimus in Febribus & velut incendium cum magno & forti pulſu ferè ſemper *venæſectionem* poſtulat; quandoque etiam *Clyſma leniens* calorem mitigat. Nimius ſanguinis fervor & ebullitio *Julapiis*, *Emulſionibus* & *decoctis appropriatis* attemperandus eſt; ſed apprimè cavendum eſt, ne ex nimiâ attemperatione ſpiritus elaſticitate ſuâ plus juſto orbentur, & indè Febris ardens inopinatò in *malignam* mutetur. *Calor.*

Art. 81. Febris *Lipyria* dicitur, quando interiora uruntur, exteriora verò frigent; oritur ex *inflammatione viſceris interioris valdè ſenſilis*; algor autem non eſt tactu medici judicandus, ſed ægri judicio, qui ſe algere dicit, & tegi jubet; tepent enim membra; hæc febris brevi terminum abſolvit, plerumque intra triduum vel quatriduum, & vix unus evadit, niſi ſtatim ab initio occurritur. *Lipyria.*

Art. 82. Ad ſitim in Febribus extinguendam meliùs eſt frequentiùs & parciùs bibere, quam unâ vice multum ingurgitare; ſequens eſt potus gratiſſimus febricitantibus; ℞ *Aq. font. cum pane toſt. incoct.* ℔ij. *vin. Rhenan.* ℔ß. *Gelatin. C. C.* ℥ij. *ſyr. Cydon.* vel è *ſucc. citr.* parum miſce. Frequens ablutio oris cum ſimplici aquâ multum confert ad ſitim fallendam. Sitis (ut rectè monet *Helmontius*) non oritur à calore ſed à defectu ſalivæ, hinc guttæ aliquot *ſpir. ſulphur.* *Sitis.*

plus

CAP. I. plus levant ſitim, quàm integra menſura aquæ frigidæ; in eundem finem etiam conducunt *ſucci è vegetabilibus & fructibus, ut acetoſæ, aurantiorum, limonum, citrorum, ribium, berberum, cydoniorum*, &c. Præ cæteris commendabiles ſunt hi ſucci per ſpontaneam reſidentiam poſt *ſulphurationem* ſecundùm *Helmontium* depurati, & in loco frigido aſſervati; *tamarindi* quoque optimè conveniunt ſitim leniendo, & alvum blandè laxando: hæc verò *acida* & *refrigerantia* non ſunt omnibus febricitantibus indiſcriminatim porrigenda, ſed opus eſt maturo conſilio: ſi enim præter ſitim importunam adſit etiam ſumma debilitas, tum vinoſa & ſpirituoſa tutiùs propinanda ſunt.

Siccitas linguæ & Prunella.

Art. 83. Siccitas & aſperitas linguæ corriguntur *humectantibus* & *lenientibus*. Febris cum *Prunellâ* dicitur, quando lingua, cruſtâ nunc albicante nunc nigricante obducta, colore nigricante puniceo apparet tincta; ipſa ſaliva infecta videtur eſſe maxima cauſa. In Prunellâ præter *mucilag. cydon.* &c. conducit ſequens Gargariſma, ℞ *liquor. è rapis coct. expreſſ.* ℔ß *ſucc. ſedi major. depurat.* ℥iij. *mellis deſpumat.* ℥j. *ſp. ſal. Armoniac.* q. ſ. M. ſequens quoque mixtura commodiſſima eſt, ℞ *Alb. ovi unius, fortitèr* agitetur cum *aq. ſpermat. ranar.* ℥iv. *mel. roſ.* ℥j. M. Ad linguæ etiam ardorem & ſiccitatem quandoque in uſu ſunt ſequentia, *Gargariſma commune, Lohoch rubrum, Lohoch vitellinum*, &c.

Nauſea & vomitus.

Art. 84. Nauſea & Vomitus in febribus, cum à crapulâ ortum ducant, leni *vomitorio (v. g. liquore poſſet. cum foliis cardui benedict.* incoct. copioſè ingeſto addendo inter vomendum bis terve *ſal. vitriol.* ʒß. vel coch. *oxymel. ſcillet.)* tutiſſimè curantur; ubi verò fermentum febrile ventriculum petit, & enormes vomitiones bilioſas excitat, ut ægri vix quicquam vel medicamenti vel alimenti retinere valeant, imprimis convenit juſculum tenuiſſimum pulli affatim ingerere, & poſteà remediis appropriatis tonum ventriculi laxatum firmare; ſequens Julapium eſt valdè efficax, ℞ *ſal. abſynth.* ℈iv. *ſucc. limon. recens expreſ.* ℥ij. miſceantur & finitâ ebullitione add. *aq. cinam. hord.* ℥iij. *menth. Stephan.*

phan. à ℥j. *sp. croc.* ℥ß *ol. Gargoph.* g^t. iv. *syr. cydon.* ℥i. M. Interdum ad *laudanum* confugiendum eſt. Plura de vomitione ſiſtendâ videantur alibi (6. 9.)

Diarrhœa. *Art.* 85. In Febribus aliquando accidit *Diarrhœa colliquativa* magno ægrotantium damno, quæ evacuatio non naturæ vi, ſed morbi potiùs impetu & acrimoniâ turgentis humoris naturam ſtimulante fit, adeoque *ſymptomatica* eſt, & ſiſti debet; convenit *decoctum album* pro potu ordinario; rectè exhibentur *pulveres teſtacei abſorbentes diaphoreticis admiſti*, & poſtremò ad *Diaſcordium*, *Theriacam*, &c. deveniendum eſt; Enema ſequens quandoque ſingularem præſtat opem, ℞ *fol. roſ. rub. M.* ij. *coq. in lact. chalyb.* ℔ß. in colaturâ diſſolv. *Diaſcord.* ʒvj. M. F. Enema diutiſſimè retinendum.

Sudor. *Art.* 86. Sudor in Febribus, qui vel morbi initio, vel quovis alio tempore ante diem criticum, nec adhuc viſis coctionis ſignis profluit, eſt *ſymptomaticus*, & frequentèr *colliquativus*, qui ægrotum gravat, & morbum exaſperat, ideoque ſi modum excedat, arte, ſi fieri poſſit, cohibendus eſt: prohibetur ſurgendo ex lecto; corpus à nimiis integumentis liberando; aërem frigidiuſculum admittendo; à calefacientibus abſtinendo; *leniter aſtringentia & blanda acida* capiendo, &c. egregiam vim in ſudoribus ſiſtendis habet *ſaccharum ſaturni*.

Dolor capitis &c. *Art.* 87. Immanis capitis lumborum vel artuum dolor in febribus maximè in initio ut plurimum *Venæſectionem* poſtulat; manente nihilominus cum vehementiâ dolore injiciendum eſt *Enema laxans*; fortaſſis levamen aliquale dolenti capiti conferre poteſt ſequens Epithema, ℞ *Sem. papav. alb. parum contuſ.* ℥ß. *placent. roſac.* ℥j. *vitel. ovi unius*, *acet. ſambucin.* q. ſ. miſceantur ſuper ignem, & f. *Epithema* fronti admovendum, & ſæpiùs renovandum.

Vigiliæ. *Art.* 88. Vigiliæ pertinaces in febribus ſuccurrendæ ſunt, nè diſſipatis ſpiritibus vires frangantur. Inveſtiganda eſt cauſa vigiliarum; ſi à fervore & ſiccitate proveniant, conveniunt refrigerantia & humectantia, ſi

CAP. I. si à dolore, propriis remediis leniendus est dolor; non nisi necessitate coacti ad *opiata* confugimus. Obitèr monendus est medicus, *nè criticis vigiliis seu ab inquietudine criticâ suscitatis auxilium Hypnoticis præbere satagat.*

Coma. *Art.* 89. Prædicto malo contrarius est *sopor nimius* in febribus, seu *Coma, sive assidua somnolentia*; quando sopor morbosus evadat, excutiendus est omni arte, nè calor nativus opprimatur; injiciendi sunt *Clysteres acres*; *Epispastica* variis partibus admovenda sunt, & *cataplasma de Halecibus* plantis pedum applicandum; internè conveniunt *salia volatilia, cephalica*, &c. (3.24.)

Delirium. *Art.* 90. Pervigilium frequentissimè est causa Delirii, non ideo Delirium *hypnoticis* curari tentandum est; nam id esset temerarium, sed indaganda est causa, & remediis appropriatis auxilium ferre conandum est. Delirii in febribus imminentis signum est, urinarum, quæ anteà valdè tinctæ erant & flammeæ, in tenues & aquosas mutatio.

Spasmi. *Art.* 91. Convulsiones quoque interdum superveniunt, tremores item & affectiones spasmodicæ; in tali rerum statu diligentèr expiscanda est causa horum symptomatum, unde medicus intelligat, quibus remediis internis opem ferre valeat; interim plantis pedum applicari possunt *duo columbi* recens mactati & per medios secti, vel toti pedes involvi possunt *calidis pulmonibus agninis, vitulinis*, vel *vervecinis*; renovari debent hæ applicationes saltem ter in die.

FARRAGO.

De Diebus criticis & *Art.* 92. Hippocratis Aphorism. 36. §. 4. Sudores febricitantibus boni, qui manare cœperint die tertio, quinto, septimo, nono, undecimo, decimo quarto, decimo septimo, vicesimo primo, vicesimo septimo, tricesimo primo, tricesimo quarto; ii enim sudores morbos judicant: qui secus evenerint, laborem, & morbi longitudinem, & recidivas significant. Aphorism 24. §. 2. Index septimi quartus; sequentis

Indicibus. septimanæ octavus initium; spectandus quoque est undecimus,

decimus, ſiquidem is ſecundæ ſeptimanæ quartus eſt; rurſumque decimus ſeptimus ſpectandus: is enim à quarto decimo quartus eſt, & ab undecimo ſeptimus. Dierum (inquit *Liſter*) indicum & contemplabilium ad *criſes explicandas* tota doctrina valdè obſcura eſt. Eſt quidem trium concoctionum quædam menſura, ut ex Anatomiâ & ſtaticâ medicinâ planè conſtat: ita febrium intermittentium periodi ſtatæ ſunt; in aliis verò morbis acutis, quales ſunt febres ſymptomaticæ, ut Pleuriſis, angina, variolæ, & febres continuæ, *criſes*, earumque indicia fortè non ita promptè animadvertimus; quod parum naturæ, ſed nobiſmet ipſis (quod tamen veteres non fecerunt) totam ferè ſanationem vindicamus.

Doctrina eorum valdè obſcura.

Art. 93. Nullum Remedium (inquit D. D. *Freind*) ſub initiis Febrium eſt æquè ſalutare ac *vomitorium*, ſæpenumerò & neceſſarium eſt, ſi quando, quod plerumque fit, vel nauſea, vel ventriculi gravitas, vel etiam capitis dolor invaſerit: hoc medicinæ genus apud vetuſtiſſimos *Græcos* haud infrequens fuit, & *Celſi* temporibus *Romæ* perquam familiare. Medicamenti, quo vomitus cietur, interior eſt quædam actio; quæ nuſquam aliàs ſe manifeſtiùs prodit, quàm in celebri illâ radice *Ipecacoanhâ*. Hujus ſanè vis in attenuandis humoribus eximia eſt; cui & fidem facit ſumma herbæ amaritudo, & vividus ille, qui apparatu Chymico elicitur, *ſal*. Equidem hanc radicem non parcâ manu adhibitam eſſe comperi, cum nulla ferè vel per os, vel per alvum ſequeretur purgatio: Elapſâ autem unâ aut alterâ horâ incaleſcere cœpit ægrotus, ita ut, pulſu excitato, tandem in *uberrimum ſudorem* colliqueſceret.

Utilitas vomitorii in febrium principio.

Virtus ſingularis rad. Ipecacoanhæ.

Art. 94. Hoc unum ſpondeo (idem laudatus Author) quemquam experiundo comprobaturum, quod ſcilicet ex febribus *multæ evacuantibus ſolis, etiamſi haud alio fuerit remedio uſus, cedere conſueſcant; vix ullæ autem, quæ paulò vehementiùs invaluerint, medicinâ qualicunque ſi ab hoc evacuandi inſtituto deceſſeris, reſtingui poſſunt.*

Febres ſine Evacuatione curantur.

Art.

CAP. I.

Methodus Ludovici in curandis Febribus.

Art. 95. " Hæc eſt accuratiſſima *Danielis Ludovici* " methodus curandi febres continuas, nempè, in prin- " cipio præmiſſo vel omiſſo *vomitu*, mox volatile ali- " quod v. g. *Tincturam Bezoardicam*, *mixturam ſim-* " *plicem*, *ſpirit. C. C.* & pro circumſtantiarum ratione " cum *opiatis* exhibendo; in ſtatu *fixiora*, *terrea*, *al-* " *calina*; in declinatione *cancrina*, *corallina*, &c. hâc " nempè methodo nec criſin negligit medicus, nec " otiosè eam expectat.

Signa Prognoſtica.

Art. 96. " Quò mitiora Pathemata ſunt circa pri- " mas vias & regionem ſtomachalem, eò mitior & " ſalubrior eſt febris.

" *Art.* 97. Facies turgida & ſubtumida morbi lon- " gitudinem pronunciat.

Art. 98. " Quò magis ſudant febricitantes, eò mi- " nor eſt ſedimenti copia in urinis. Glutinoſus ſu- " dor eſt peſſimus.

Art. 99. " Quantò urina rubicundior eſt in initio, " tantò citiùs terminatur febris, cum ſignis bonis ad " bonum, cum malis ad malum. Urina alba aut " pallida & admodum cruda in febribus ardentibus " periculoſa eſt, & plerumque mortem portendit, " præſertim ſi adſit delirium; convulſiones enim ſunt " in propinquo.

14

Art. 100. " Surditas in febribus urinâ exiſtente " crudâ delirium grave portendit, ſed ſi cum ſignis " coctionis conjungatur, benè ominatur.

Art. 101. " In febribus, ſi ægri non poſſunt di- " ſcernere colores, imminent *Convulſiones*.

Febres colliquativæ.

Art. 102. " Febres *colliquativæ* ſunt, in quibus " corpus brevi tempore inſignitèr conſumitur, & e- " maciatur; partes ſolidiores & ipſa pinguedo colli- " queſcit, nunc per diarrhœam, nunc per ſudorem, " nunc per urinam, nunc ſolo ardore febrili ſine ullâ " ſenſibili excretione; Febris aliquando *colliquativa* " ex cancro mammarum cum diarrhœâ obſervata " eſt.

Art.

Cap. I.

Art. 103. " In omni febre pulſu exiſtente langui-
" do, inæquali, aut formicante, cane pejus & angue
" *opiatæ* vitentur.

Cautela de uſu opii.

De Febribus Eruptivis in genere.

Inter legendum.

Febrium Eruptivarum Symptoma peculiare.

Art. 104. Febres *Eruptivæ*, quarum *criſes* per Eruptiones cutaneas expectandæ ſunt, (quales ſunt variolæ, morbilli, febris ſcarlatina, febris cum rubeolis, cryſtallis, febris miliaris, &c.) præter ſymptomata aliis febribus communia hoc habent peculiare & ſibi proprium, nempè, *ingentem pectoris oppreſſionem*, quæ harum febrium eſt ſignum ferè *pathognomonicum*; nimirum eſt quidam validus naturæ conatus materiam morbificam à centrò ad circumferentiam propellendi; unde certamina graviſſima, anxietas præcordiorum, pectoris anguſtia & oppreſſiones maximæ: factâ autem eruptione, ſtatim hæc dira ſymptomata evaneſcunt. Ejuſmodi *Pectoris oppreſſio* in aliis quoque febribus eſt *criſium præcurſor* [unde dictum illud, nox ante criſin eſt moleſtiſſima] in his tamen ſeriùs accidit, ſcilicet ſub morbi finem; in Eruptivis verò non procul ab initio, imò frequentèr propemodum in in primo inſultu; quoniam *efflorescentia* in propinquo eſt.

Symptomata quædam inſigniora & ferè propria.

Art. 105. " Præter ſymptomata aliis febribus com-
" munia (inquit Mortonus) in febribus eruptivis ad-
" ſunt ſigna quædam quaſi *pathognomonica*, talia ſunt
" pulſus debilis & celer, reſpiratio cita & anheloſa,
" Hypochondriorum oppreſſio & anguſtia, urina pal-
" lida ac tenuis, coma, ſeu vigiliæ pertinaces, ſub-
" ſultus tendinum, nonnunquam ſpaſmi manifeſti, &
" deliria prorſus efferata, gravativa palpebrarum de-
" bilitas, oculorum rubedo, punctura dolorifica, &
" lacrymæ involuntariæ, in gutture dolor ulceroſus,
" raucedo clangoſa, tuſſis perpetuò moleſta. De Fe-
" bre miliari (14. 77.) & Petechiali alibi. (67.) P20

Febris

Febris Scarlatina.

Sydenham.

Febris Scarlatina.

Art. 106. Febris *Scarlatina* quovis anni tempore, sed ut plurimùm sub autumnum, se prodit, infantes præ cæteris infestans; rigent horrentque in initio, ut in aliis febribus, neque vehementèr ægrotant; posteà cutis universa maculis parvis rubris interstinguitur, latioribus magisque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac sunt in morbillis: ad duos tresve dies perdurat rubedo, & deindè evanescit, cutem relinquens aliquantò asperam & furfuraceam.

Curatio.

Art. 107. Quoad curam naturæ prorsus relinquenda est, vel, si medicationi opus sit, cum morbillis satìs convenit.

Efflorescentiæ modus.

Art. 108. " Febris Scarlatina (inquit Mortonus) à
" morbillis minimè distat, nisi *efflorescentiæ* modo;
" *morbilli confluentes* dici potest. Idem postulat regi-
" men, eandemque medendi methodum. *Efflorescen-*
" *tia* in morbillorum interstitiis figuram diversam viz.
" oblongam, quadratam, vel multangulam obtinet, undè
" cutis variegata est: in febre autem *Scarlatinâ* unâ
" continuatâ inflammatione & rubedine cuticula per-
" funditur.

Morbilli.

Sydenham.

Historia morbillorum accurata.

Art. 109. In morbillorum apparatu primo die calor & frigus se mutuò expellunt, die secundo febris sensibilis adoritur vehementi ægritudine, siti, inappetentiâ, linguâ albâ (non verò siccâ) tussiculâ, capitis atque oculorum gravedine, & somnolentiâ perpetuâ stipata; plerumque etiam à naribus & oculis stillat humor (*signum certissimum* morbillorum ingruentium) Insuper maculæ latæ & rubræ in facie & pectore conspiciuntur; sternutat æger, intumescunt palpebræ (viz paulò ante eruptionem) vomit, sæpiùs tamen laborat

Cap. I.

borat diarrhœâ cum dejectionibus ſubviridis coloris. Ingraveſcunt ſymptomata ad quartum uſque diem, vel aliquandò ad quintum, quo tempore maculæ pulicum morſibus ſimiles prodeunt, quæ tam numero quàm magnitudine auctæ racematim coaleſcunt, & faciem maculis rubris variæ figuræ interſtinguunt, quæ quidem maculæ à parvulis quibuſdam papulis rubris haud longè ab invicem diſſitis ſuper cutis ſuperficiem paululùm elevatis conflantur, digitorum levi tactu deprehenduntur, oculis remotis fugiunt: à facie ſenſim ad pectus, ventrem, crura, &c. ſe diffundunt. Die ſexto aut circiter aſpereſcit facies emorientibus puſtulis; octavo in facie penitùs evaneſcunt, nono vix ullibi inveniuntur; tunc temporis augetur febris, & ſpirandi difficultas, urget tuſſis, &c. *Morbilli omni vacant periculo, ſi modò peritè tractentur.*

Curatio.

Art. 110. Quoad curam morbillis cum variolis ſatis convenit; *Diacodium* quotidie veſperi exhibendum eſt; *linctus* quoque & *Apozemata pectoralia* propinari poſſunt ad tuſſim leniendam. Sin verò ex calidiore regimine, vel alitèr, febris, dyſpnœa, aliáve accidentia poſt morbillorum deceſſum ſuperſint, *venæſectione* ſolâ curantur, quæ ſine metu in tenellis audactèr celebranda eſt. In regimine intensè calido exanthemata aliquando liveſcunt, & nigreſcunt, in adultis Phlebotomiâ & temperatiore regimine ſublevantur aut pereunt; in Peripneumoniam incidunt.

Art. 111. " Morbilli nonnunquam (inquit Sylvius,
" & omnes hoc ſcimus) per aliquot dies diſtingui non
" poſſunt à variolis, *nè quidem à medicis peritiſſimis,*
" *atque diu in praxi verſatis:* longè proinde ſatius eſt
" in re dubiâ medicum vel ſuſpendere ſuum judicium,
" vel dubiè duntaxat reſpondere.

MORTON.

Curatio in ſingulis ſtadiis.

Art. 112. Quoad curam morbillorum, in primo ſtadio, ſcilicet, ante Effloreſcentiam pauciſſima remedia ſunt adhibenda, niſi graviſſima ſymptomata ſuperveniunt, utì ſpaſmi, enormes humorum colliquationes,

CAP. I. &c. Si ſpiritus nimis irritentur, & in ſpaſmos rapiantur, remediis appropriatis compeſcendi ſunt, nempè *Julapiis ex aquis cephalicis cum Tincturâ caſtor. pulvere de Guttetâ*, &c. & ſi niſus ſpirituum indè non minuatur, guttæ aliquot *laudani liquidi* propinari debent. Ad *diarrhœam* quod attinet, ſatius eſt palliativâ curatione ejuſdem moleſtiam, quoties inſolito more ſævit, minuere, quàm contra naturæ legem eam penitùs tollere, atque ita ægrotantem occidere; abſtineat æger à Cereviſiâ, bibátque Decoctum album, & exhibeantur pulveres teſtacei; non niſi extremâ neceſſitate ad *laudanum* perveniendum eſt. Ad Tuſſim ferinam ab acri lymphâ ortam quadantenus cohibendam conveniunt *mucilaginoſa*, *pectoralia*, *oleum amygdalarum dulcium*, &c. [privatim *ſyrupus è coral. & tinctura ejuſdem*]. Efflorefcentiâ jam incœptâ, imò eruptione plenâ exiſtente quandoque ſuboritur *Peripneumonia* cum reſpiratione anhelosâ, ſtrangulatione ſuffocativâ, deglutitione læsâ, &c. quo in caſu, multo uſu fretus omnibus Author ſum, ut ſanguis copioſiùs educatur, æque ac ſi æger morbilloſo affectu correptus non fuiſſet. Idem in *Opthalmiâ* moleſtâ ac periculosâ faciendum moneo. Ad *alvi fluxum* in hoc ſtadio compeſcendum non minùs tutus quàm neceſſarius eſt opiatorum uſus. Efflorefcentiâ peractâ, ſi febris venenatis ſymptomatis adjuncta remaneat, actum eſt de ægro. Contrà, ſi criſis fuit perfecta, cathartica hydragoga adhibeantur ad lymphæ colliquatæ affectus exitiales impediendos: non tamen præpropere maſſa ſanguinis agitetur, antequam venenum fuerit omninò ſubactum. Quoties æger poſt morbillos *tuſſi ferinâ & perpetuâ* vexetur; primo in loco *Venæſectio* celebretur, &, ſi opus fuerit, poſt unum vel alterum diem iteretur, & unà cum *linctibus & medicamentis lenientibus* (quemadmodum in Catarrho exhibere ſolemus) *cortex Peruvianus* copioſè exhibeatur, & *opiatum* horâ decubitûs pro re natâ.

Spaſmi. *Alvi fluxus.* *Tuſſis.* *Peripneumonia.* *Opthalmia.* *Diarrhœa.* *Ultimum ſtadium.* *Tuſſis ferina ſuperſtes.*

Art.

Art. 113. “Qui variolis laborârunt, non ſunt adeò morbillis poſteà obnoxii, quare ætate grandiores non ita promptè inficiuntur. CAP. I.

Variolæ.

Art. 114. “Nihil de variolis ante *medicos Arabes* “ſcriptum invenitur. Variolæ ita appellantur, quaſi “parvi vari, quòd cutem varient. Homini omni, “ſoli & ſemel convenit variolis & morbillis affici: in “hoc autem cenſu non ſupputandæ ſunt Puſtulæ va-“rioloſis ſimiles, quas vulgò vocant *the Chicken-Pox*; “pueris familiares ſunt; variolis veris quidem ſimi-“les ſunt, quoad magnitudinem & figuram, ſed in “eo ad iis diſtinguuntur, quòd variolæ cum rubore “& inflammatione inſigniori appareant; hæ verò al-“bidiores ſunt, & veluti veſiculæ ſeroſo humore re-“pletæ, quæ intra triduum diſrumpuntur, & exſic-“cantur, nullumque afferre ſolent periculum, & ple-“rumque ſine febre erumpunt. *Morbus eſt adeo be-“nignus, ut nunquam ſub curam medicam cadat.* Va-“riolæ (inquit Dolæus) quoad ortum ſuum ſemina-“rium habent nobiſcum connatum, quod aliquam-“diu ſepultum jacet, donec nactâ emergendi occa-“ſione ex latibulo erumpat, & maſſæ ſanguineæ com-“mixtum ſymptomata terribilia, & ſæpè mortem “producat: inter multas hominum Myriadas vix u-“nus & alter per totam vitam ab his immunis ma-“net.

SYDENHAM.

Art. 115. Variolæ ſunt *diſtinctæ* vel *confluentes*: Diſtinctæ ſeu Diſcretæ cum rigore ac horrore invadunt, ſequitur calor intenſus, capitis & dorſi dolor vehemens, vomituritio, dolor circa ſcrobiculum cordis, ſomnolentia, in infantibus præſertim; quandoque etiam paroxyſmi Epileptici, qui variolas mox propupturas, eáſque futuras eſſe mites ac benigniores plerumque præſagiunt; quarto ut plurimùm die ab invaſione

Variolarum Diſcretarum hiſtoria.

CAP. I. ſione erumpunt, & ſymptomata febrilia evaneſcunt, niſi quòd adulti in ſudores ſint propenſi. In facie primò conſpiciuntur puſtulæ ſubrubræ, deinde collo, pectore, & univerſo corpore, quæ magis magiſque inflammantur, & indies elevantur, & ſubalbidæ fiunt, cute in interſtitiis ſatis floridum colorem exhibente; die undecimo faciei tumor ac inflammatio recedunt, & puſtulæ exareſcere incipiunt; in hâc variolarum ſpecie [ſi quandò] die 14° vel 15° pereunt.

Confluentium hiſtoria.

Art. 116. Confluentes cum diſcretis ſymptomata communia habent, niſi quòd hic atrociora ſint omnia; tertio die erumpit hæc ſpecies, aliquando citiùs rarò ſeriùs; interdum verò, licèt oppidò, rarò ob gravius aliquod ſymptoma, lumbaginem doloremve lateris, &c. ſeriùs erumpunt, neque periculo vacant. Febris etiamnum durat, creſcente morbo puſtulæ non in ſpectabilem molem attolluntur, uti in diſcretis, ſed ſibi invicem implicitæ vultum omnem contegunt, & illum in tumorem elevant, dein ad inſtar pelliculæ albæ in cutis ſuperficie conſpiciuntur. Prætérlapſo die octavo pellicula alba quotidie exaſperatur, & ad colorem fuſcum vergit, eoque magis variolæ confluxerunt. *Magnitudo morbi à facie maximè æſtimanda eſt, potiùs quàm reliquo corpore.* In hoc genere adeſt in adultis ſalivatio, in Infantibus Diarrhœa; ſalivatio nonnunquam ſub primum eruptionis tempus ſe prodit, interdum poſt diem unum vel alterum, die ferè undecimo ſaliva viſcidior facta difficultèr excreatur, ægro ſuffocationem intentans, & circa id temporis ut plurimùm ceſſat, & tumor faciei paulatim ſubſidet, & tunc ejus loco manus intumeſcere ſolent, aut debent; Diarrhœa non ita maturè infantes invadit; ſub veſperam exacerbatur morbus. Variolis diſcretis laborantes octavo, confluentibus verò undecimo die maximè intereunt. Interdum accidit Pleuritis, interdum Coma, interdum maculæ purpureæ (*totidem quaſi ſphaceli*) puſtulis interſperſæ, (mortis ferè ſemper prænuntiæ), quandoque mictus ſanguineus, & aliæ Hæmorrhagiæ,

morrhagiæ, quæ idem ominantur, nonnunquam urinæ ſuppreſſio. Cap. I.

Art. 117. In confluentium genere æger (ut dixi) maximè periclitatur (à primo inſultu computatione factâ) die undecimo viz. in maximè vulgari confluentium genere, in crudiori adhuc 14°, in crudiſſimo 17°, rariſſimè 21°. Ego varioloſum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo uſque ad ſextum diem à primâ morbi invaſione quartum ab eruptione, quo tempore omne puſtularum agmen in conſpectu eſt: poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem.

Regula ferè ſemper obſervanda.

Art. 118. "In confluentibus (ut rectè inquit Dolæus) periculoſæ plena res eſt aleæ; & Medicus "occaſionem habet ſuas tentandi vires, & oſtendendi, quid in Arte medicâ calleat. Indicationes curativæ duæ ſunt, nempè, 1° ut æquabilis tenor ebullitionis conſervetur. 2° ut puſtulæ debito modo ſuſtineantur; regimen calidius vitandum eſt; *gradus caloris earum expulſioni accommodatiſſimus naturalis omninò eſt*; non opus eſt, ut æger ante diem quartum (117.) lecto addicatur; neque ut ad propellendas variolas ullum remedium ſumat; quarto verò die, ſi eruptio ex votis haud ſuccedat, exhiberi licet cardiacum aliquod blandius. Diſcretum genus ex ſuâ naturâ plerumque omni vacat periculo. In confluentibus æger à ſudore, quantum fieri poteſt, prohibendus eſt, & ptyaliſmus in vigore conſervandus; promovetur autem affatim bibendo cereviſiam tenuem vel liquorem alium non nimis calefacientem. Adultis propinare ſoleo *Paregoricum cum laudan. liquid.* g^t. xiv. *vel ſyr. de Mecon.* ℥j. horâ 6ta. vel 7ma. veſpertinâ ſingulis noctibus poſt plenam eruptionem ad morbi uſque finem; temporiùs autem *Hypnoticum* quàm pro recepto more præſcribo, quoniam exacerbatio caloris quotidie ſub veſperam ferè reperitur, ex quo non modò incommodi nihil, ſed magnum emolumentum, quod frequentiùs experientiâ didici. *In hoc genere Diarrhœa in Infantibus eſt ſalutaris, & non temerè ſiſtenda, contrà in diſcretis.* De Venæſectione die octavo,

Curatio.

Nota benè.

CAP. I. vo, & de auræ liberaliori exponendo, si quis velit, Authorem consulat. *p.* 153, &c. cùm saliva admodum viscida evadat, utì soleo *Gargarismate* (16. 151.) interdum *Emeticum* propinandum est. In *Urinæ suppressione* æger è lecto debet eximi. Pustularum depressio & Diarrhœa in variolis discretis medicamenta *cardiaca* postulant. Febris illa, quæ die undecimo, &c. adoritur diversa est ab istâ, quæ eruptionem præcedit: nihil enim est aliud, quam *febris putrida propriè dicta hæc febris secundaria*; ad hanc autem fugandam nihil efficaciùs præstat, quàm copiosa sanguinis eductio: non enim nunc variolis res est, sed *febre putridâ*; mittendus est itaque sanguis ad ℥x. vel xij. & *anodynum* bis in die propinandum; ob immensam alvi constipationem præscribere soleo *Elect. lenitiv.* ℥iß in aquâ lactis solut. nihilominus *Anodynum* stato tempore continuandum est, si primâ vice votis non respondeat, iteretur die proximo: atque hâc ratione tam *venæsectio* quàm *catharsis* per intervalla repeti possint, prout febris mos atque ægri inquietudo postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Sched. mon. *p.* 81, &c. In variolis confluentibus magna est virtus *spiritûs vitrioli* à 5to vel 6to morbi die usque ad finem copiosè in cerevisiâ ten. exhibiti; commoda & incommoda hujus remedii. *p.* 256, &c. ubertim recensentur.

Variolæ anomalæ discretæ.

Art. 119. Variolæ Anomalæ. *Discretæ* hæ à legitimis discriminabantur, quòd erumpant die 3° illæ 4° pustulæ minores fuerant, sæviebant tamen magis, & ante maturationem frequentiùs nigrescebant, Ptyalismus (ut in confluentibus) aderat immediatè post eruptionem. *Confluentes* hæ ab aliis discrepabant, quòd nunc die secundo nunc tertio se primùm monstrabant tumore subrubro atque uniformi, quibusdam in locis, in femoribus præcipuè, vesiculæ, ambustorum ad instar sero limpido distentæ eminebant, quod disruptâ pelliculâ copiosè effluebat, subjectâ carne nigredine & *sphacelo* quasi affectâ; periculo non vacant ante diem 17um in aliis confluentibus dies undecimus [ut plurimùm]

Confluentes.

plurimùm] eſt criticus. Poſtremò hæ calidioris naturæ ſunt & magis inflammatoriæ; ideoque temperato regimini indulgendum eſt. *Hydrogala* ex tertiâ parte aquæ & lactis unâ ſimul coctis ægri palato & votis ut plurimùm reſpondet, & ptyaliſmum fœlicitèr promovet.

Morton.

Art. 120. Variolarum quatuor ſunt ſtadia, viz. Apparatus, eruptio, maturatio, & declinatio, in quibus varia occurrunt ſymptomata, quæ diverſam medendi methodum poſtulant.

Quatuor ſtadia variolarum.

Art. 121. Primum ſtadium eſt à morbi ipſius inſultu uſque ad eruptionem generalem. In hoc ſtadio urina tenuis & pallida, præſertim ſi adſit frequens micturitio, malè ominatur; urina rubicunda & contentis ſaturata contrarium indicat [Inſolitus aliqualis dolor vehemens, præſertim colicum æmulans, eſt peſſimum ſignum]. Diarrhœa in hoc ſtadio non permittenda eſt, quin *decocto albo* & repetitis *laudani* doſibus eſt cohibenda, vel aſtringentibus, inter quæ *Electuarium aſtringens* (16. 76.) præſcribere ſoleo. Vomitio in hoc ſtadio non ſtatim ſupprimenda eſt, ſed potiùs [niſi valdè enormis fuerit] cum repetitis hauſtibus liquoris poſſetici carduati, vel cum pauco ſale vitrioli lenitèr promovenda eſt: Evacuatione autem hâc levi peractâ, vel ſi vomitio ex morbi ipſius genio modum excedat, illicò tumultum ſpirituum compeſcere oportet; eorumque vires conſervare alexipharmaco aliquo remedio cum opiato commixto, & poſt juſta intervalla repetito; ſequens eſt formula mihi familiaris, ℞ *Aq. card. lact. alexiter. cinnam. hord. menth. Stephan.* à ℥ij. *ſal. abſynth.* gr. xii. *pulv. rad. ſerpent. Virgin. è chel. cancr. comp. lapid. Contrayerv.* à ʒß. *ſyr. caryoph, vel menth.* ℥iß. m. f. Julap. de quo capiat ægrotus coch. ij. iij. vel iv. quartâ quâque horâ, addendo ſingulis doſibus laudan. liquid. guttas aliquot pro re natâ. "Sanguis (inquit *Liſter*) "in variolis non propriè mittitur, ſed ex accidente

Primum ſtadium.

Diarrhœa.

Vomitio.

 "tantùm

CAP. I. " tantùm, ut ſymptomati alicui vehementiori ſuccur-
" ratur. In dolore capitis, artuum vel lumborum, item in dolore pleuritico, ſeu Peripneumonico, ut etiam quandoque in colico, neceſſaria eſt *Venæſectio*, ut ſymptomata iſta averruncentur; *veſicatoria* etiam & *opiata* hic locum habent; præcipuè autem in affectibus comatoſis. Ubi vigiliæ in hoc ſtadio pertinaces fuerint, non rarò in proximo ſtadio exanthemata confluunt, quorum eruptioni deliria, ſpaſmi, cæteráque funeſta ſymptomata ſuperveniunt, quo nomine hoc ſymptoma Venæſectione & opiatis, ut ut ſpirituum vires indè minuantur, opportunè cohibere par eſt, adhibitis interea veſicatoriis & alexipharmacis.

Dolores ſpaſmodici.

Vigiliæ.

Stadium ſecundum.

Art. 122. In ſtadio ſecundo exanthemata parva inſtar acupuncturarum primo in facie, collo, pectore, &c. erumpunt tumore renitente & rotundo; die ſecundo baſes ſuas ampliant, & tertio (ultra quem hoc ſtadium non excurrit) in ſummitatibus acuminantur; quò longius eſt hoc ſtadium, eò periculoſior eſt eventus; in hoc ſtadio in benigniori ſaltem genere, ubi nullum adeſt funeſtum ſymptoma, haud par eſt ullo remedio naturam laceſſire, utpote quæ propriis viribus inſtructa ſine artis ſuppetiis ſatis validè ſuo officio fungi potis eſt.

Stadium tertium.

Art. 123. Triduo eruptionis elapſo variolæ, ſicut alia quævis tubercula inflammata, concoqui incipiunt, & lympha venenata per glandulas cutaneas naturæ lege colata acrimoniâ ſuâ cuticulam à verâ cute ſeparat; unde apices exanthematum, paucarum horarum ſpatio, primùm albeſcentes quadantenus intumeſcunt; dein lymphâ eadem pro morbi indole & naturæ viribus citiùs vel ſeriùs in pus mutatâ flaveſcunt, aut ſaltem colorem cineritium vel ſubfuſcum obtinent, ubi deſinit hoc ſtadium. Durante maturatione variolarum benignarum nulla exſurgit indicatio, niſi forſan adhiberi poſſunt *laudani liquidi* guttæ aliquot ad dolorem leniendum, & ſomnum conciliandum. Inter maturandas variolas, ſi tardè procedant, ℞ *lentium craſsè contuſ.* ℥j. *ficuum ping. par.* vj. *raſ. C. C.* ℥ß. coq. in liquore

poſſet.

possct. ℔ij. bibatur copiosè ad libitum, & si adsit Ptyalismus commodè usurpatur Gargarisma (16.152.) vitentur acida in Gargarismatis, nisi in maximâ diglutiendi difficultate; deficiente salivatione, promoveatur urinæ profluvium exhibendo dosin unam vel alteram Pulveris Æthiopici. vel Blackmore

CAP. I.

Stadium ultimum.

Art. 124. Stadium ultimum variolarum est earum declinatio, in quo exanthemata pure maturo & laudabili referta primùm incrustari & scabie subflavâ obduci incipiunt; dein post unum vel alterum diem pure concrescente exsiccantur, & in arida tubercula ubique mutantur, quæ sensim emollita sponte evanescunt. Raró quispiam hoc morbo interimitur, nisi in declinationis stadio, scilicet in variolis benignis; de his etenim ut plurimùm hactenus locuti sumus. Declinatio cum ἀπυρεξία, & appetitu restituto optimè significat. Petechiæ seu vesiculæ miliares in hoc stadio erumpentes funestum eventum denuntiant; deliria, vigiliæ, subsultus tendinum, &c. in hoc stadiò pejus ominantur, quàm in præcedentibus: paucissimi enim vel nulli hoc modo affecti convalescunt; scabies diu pure scatens, atque inde sæpè decidens, & renascens, meliorem sortitur eventum, quàm ea, quæ derepentè exarescit; variolæ, quæ scabie sessili & adhærenti obducuntur, malè præsagiunt.

Variolæ benignæ.

125. Ubi variolæ fuerint figuræ exactissimè rotundæ, discretæ, & margine admodum rubro circumcinctæ, neque Petechiis, eruptionibus miliaribus, vel quâvis aliâ notâ exitiali, interpunctæ, & primo maturationis die in summitate albæ, tumore turgidæ, & die secundo circa basin auctæ, & in summitate acuminatæ, minùs pellucidæ, & tertio materia in pus convertatur, eventus fœlix duodecimo saltem morbi die insecuturus expectandus est.

Variolarum malignarum quatuor gradus.

Art. 126. Quatuor sunt variolarum malignarum gradus, viz. confluentes universalitèr, confluentes particularitèr, discretæ verùm admodum parvæ & cohærentes, maximè confertim ubique erumpentes, & denique discretæ cum Petechiis & eruptione miliari conjunctis.

vel Blackmore Friend

CAP. I. conjunctis. Primi gradûs ſunt, quando cutis univerſa Eryſipetaloſo tumore (maculis nigris hic illic interſperſis) cum æquali ſuperficie quadantenus craſſeſcit; poſt triduum cutis albeſcit, & pergamenæ ſpeciem induit; atque hæ ſunt variolæ maximè exitiales; ægrum ultra ſecundum maturationis diem nunquam ſuperſtitem novi. Variolæ ſecundi gradûs magis vulgares ſunt, quando cutis faciei ſola Eryſipetaloſa eſt, & primo maturationis die pergamenæ ſpeciem refert, dum in artubus & trunco corporis exanthemata fuerint ferè diſcreta non tamen regularia; vix enim oculo diſtinguuntur ab efflorеſcentiâ morbilloſâ, vix apices tollunt, ſed ſæpè liveſcunt, undè mortem inſtare certò præſagire licet. Variolæ malignæ tertii gradûs ſunt, ubi quaſi diſcretæ verùm admodum parvæ & cohærentes, quæ non acuminantur, ſed cute ſolummòdò conſpiciuntur, ac ſi ab urticæ plagâ exaſperatæ, donec ſub initium maturationis albeſcentes confluant, & ſpeciem pergamenæ exhibeant. Rariùs quenquam hâc ſpecie affectum, niſi ope Ptyaliſmi diutiùs protracti, ingentis urinæ profluvii, vel intumeſcentiæ artuum diuturnæ, ad decimum quartum vel decimum quintum morbi diem ſuperſtitem novi.

Gradus primus. *Secundus.* *Tertius.*

Art. 127. Gradus ultimus eſt, quando variolæ erumpunt quidem diſcretæ, figurâ & magnitudine regulares, verùm veſiculis aqueis, petechiis, vel maculis lividis in interſtitiis, præſertim in collo, pectore, & artubus diſtinctæ; atq; hæ non minùs ſunt exitiales quàm confluentes. Hancock Febrifuge 38

Gradus ultimus.

Art. 128. In variolis malignis febris continua mali moris poſt eruptionem remanet cum linguâ aridâ, pulſu debili, &c. Neq; prorſus exulat, ut in benignis ſolet: materia enim morboſa, vel propter malignitatem, vel morbi magnitudinem, per glandulas cutaneas ſatis protrudi nequit, undè dira ſymptomata evenire ſolent; nimirum Hæmorrhagiæ admodum periculoſæ quæ [ut plurimum] (maculis purpureis & nigris eodem tempore in conſpectum venientibus) funeſtiſſimæ ſunt, & vix aut ne vix arte cohibendæ, niſi forſan vitrioli fræno præpotenti (Aq. Styptic. Reg.) obſignari

Curatio ſymptomatum. *Hæmorrhagiæ.*

Dr Eatons Styptic

obſignari poſſint; *nihil tamen profecimus, ſi non unà poſſimus veſicatoriis & alexiteriis generoſiſſimis vires ſpirituum penè extinctorum denuò reſuſcitare*; venæſectio mortem accelerat. Micturitio licèt non adeo formidabilis, peſſimè tamen ominatur; in hoc ſymptomate ſublevando *cineres bufonum* egregias obtinent vires (ut mihi uſu compertum eſt) doſ. ℈j. cum aliis alexiteriis quartâ vel ſextâ quâq; horâ. Dolor gutturis & deglutitio impedita eſt ſymptoma quandoq; maximè affligens & moleſtum; fauces itaq; externæ ab aëris injuriis pannis laneis mollibus duplicatis muniri debent, quæ plus valent, quàm croceata, vel alia quæcunque amuleta; & uſurpentur gargariſmata appropriata, &c. Salivatio copioſa, & diu protenſa cum inſigni capitis & faciei intumeſcentiâ benè ſignificat; ptyaliſmus verò brevis & derepentè ſuppreſſus, niſi profluvio urinæ, aut intumeſcentiâ extremorum excipiatur, malum omen exhibet; ſalivatio diarrhœâ exceptâ peſſimè ſignificat. vid Dr Friend Commentar.

Art. 129. Morboſi quidam affectus quandoq; poſt variolas ſuboriri ſolent, inter quos inappetentia primum locum vendicat, quæ frequentèr cum calore hectico conjuncta eſt, quo in caſu ego multo uſu doctus *Alexipharmaca* (quod cæteros profeſſores ſeriò moneo) ubi calor fuerit continuus jugiter miniſtranda duco; *Corticem* autem *Peruvianum*, ubi calor ſtatis periodis recurrit, cum fœlici ſucceſſu exhibendum impero; & deindè poſteà ad alvum ſubducendam tutò progredior. Parotides nonnunquam ſub finem variolarum ſuboriuntur, quæ diu tanquam ſtrumæ ſine calore vel rubore permanent; *diſcutientibus* non ſunt tentandæ, ſed potiùs *fotibus maturationem promoventibus* tractandæ ſunt. Eâdem viâ procedendum eſt in furunculis, ſcabie ſanioſâ ulceribus mali moris, impetigine furfuraceâ &c. viz. *Alexipharmacis* & *Febrifugis* ab evacuationibus religioſè abſtinendo. Gangræna & Caries oſſium poſt variolas nullo medicamento cedunt. Tumores Oedematoſi *frictionibus*, *fotibus*

Cap. I.

Micturitio.

Dolor Gutturis.

Salivatio.

Dr Friend.

Poſt Variolarum declinationem Inappetentia & Calor hecticus.

vid Friend

Parotides, &

Furunculi, &c.

vid Dr Friend

Gangræna & caries.

Tumores Oedematoſi.

CAP. I. *fotibus lixivialibus* & more hydropicorum curandi ſunt. De dolore capitis poſt variolas. *Vide* (3. 5.)—

Sydenh sched 59. 62. 67. 99. FREIND. commentar. 64 88 92 94 96 98.

Purgationis uſus in febre ſecundariâ.

Art. 130. Sunt nonnullæ febres, quæ *purgantia* commodè recipiunt, ſunt etiam, quæ omninò deſiderant (ſed de hâc re nondum ſatis accuratæ ab auctoribus traduntur regulæ) ex quibus nullam aliam æquè *purgationi* opportunam reperio, ac eam, quæ variolas confluentes, maturitate puſtularum aut vigente aut jam inclinatâ, ſemper excipit; ea quippe febris utì omnium maximè putrida eſt, & periculi plena, ita præ cæteris curationem hanc aptiùs recipit. Atq; hanc præ aliis medendi rationem in putridis hiſce febribus, quæ variolis ſuperveniunt, ſuadet Sydenhamus. Mihi quidem ſæpiùs uſu venit, ut in variolarum ſtatu, ubi puſtulis exareſcentibus febris nihilo ſeciùs invaluerit, ad *purgantia* confugerem, quæ ita periculo vacare, ita commodè adhiberi poſſe expertus ſum, ut multorum vitas ab hâc maximè medendi viâ conſervatas eſſe haud abſurdè dixerim. " Doctrina " de uſu *Phlebotomiæ* & *Catharſis* in variolis confluentibus poſt imperfectam criſin in literis à peritiſſimo D. *Cade* ad eundem datis ſuccinctè admodum " continetur; en ejuſdem ſummarium!

Quando neque Venæſectio neque Catharſis conveniunt.

Art. 131. In variolis confluentibus, quam diu faciei tumor & inflammatio manet, & ſaliva rectè fluit, à *Venæſectione* & *Catharſi* (pari ratione ac furunculo maturante) prorſus abſtinendum eſſe duco. Scilicet, nè iſtæ evacuationes, materiæ morbidæ à maſsâ ſanguineâ ſeparationem, & per puſtulas, tanquam per tot phlegmonas, (cui unico hoc tempore natura incumbit) ejectionem obturbarent. Inſuper, procedente morbo, ſi eo tempore, quo facies detumere, & ptyaliſmus decreſcere incipit (quod die nono vel decimo ab eruptione accidit) ſi his, inquam, diebus manus debito modo tumeant, & nulla malæ notæ appareant ſymptomata, haud omnino (me judice) vel *Phlebotomia* vel *Catharſis*, adhuc indicatur; ſed totum

Rases lenem purgationem laudat. & Rae Casisiani. Dr Shaws pr. 147 148.
improbat Blackmore
Woodward

tum negotium rectè committitur naturæ. Interim tamen in hoc morbi ſtatu *Enema* quotidie injiciendum præſcribo, quo alvum fæcibus exonerare, & febris furorem coercere curo.

Quando utræque evacuationes ſunt neceſſariæ.

Art. 132. Attamen facie, diebus prædictis criticis detumente, quoties (quod nimis frequentèr evenit) puſtulæ corporis non turgent maturo pure, nec manus intumeſcunt; undè (nempè à materiâ morbidâ in ſanguinis maſſâ remanente eamque inquinante) ardens febris naſcitur; reſpiratio brevis & frequens oritur, corporis jactatio, & obſtinatæ (narcoticis incaſſum exhibitis) vigiliæ urgent; quoties equidem diris his ſymptomatibus vexatur æger, medico incumbit per *venæſectionem* & *medicamenta lenitèr purgantia*, ſæpiúſque debitis intervallis repetita, humorem peccantem detrahere, & eo, quo poſſit, modo, laboranti ſubvenire. In variolis denique confluentibus, licèt facies & manus & puſtulæ corporis debito modo, ac tempore, intumuerint, & ſaliva ſatis copiosè ſtatuto tempore fluxerit; ſi tamen, Ptyaliſmo deſinente & dictis partibus jam ſubſidentibus, febris utcunque (quod in hâc morbi ſpecie ut plurimùm accidit) gravior aſſiduè inhæreat, & ſymptomata, ex hâc nata, (utpote anheloſa reſpiratio, vigiliæ, anxietates, cum pallidâ & dilutâ urinâ) indeſinentèr urgeant ægrotantem; rebus ſic ſtantibus, neceſſe habet medicus ſanguinis quantitatem *venæſectione* minuere, (nimirum ut exinde pars reliqua magis placidè per vaſa fluat,) & materiam morbidam (quæ per puſtulas, jam induratas & cruſtâ obductas ampliùs tranſire nequit) *Catharſi* ſæpiùs repetitâ evacuare: his enim evacuationibus omiſſis, ſemper evenit, ut vel memorata ſymptomata indies augeantur, & inter diem duodecimum & viceſimum quartum lethalia evadant; vel humor putridus in pulmonibus extravaſetur, eorumque veſiculas corrumpat; undè ægrotus miſeram vitam pauliſper trahit, & brevi moritur tabidus.

Art. 133.

CAP. I.

In anhelosâ Respiratione Phlebotomia est unicum Remedium.

Art. 133. Anhelosæ Respirationi, crisi supervenienti *Phlebotomia* fœliciter ac unicè occurrit, quæ nisi confestim peragitur, actum erit de ægroto, neque hoc in casu pulsus humilis & angustus me terret; quippe sæpiùs observavi vacuato sanguine arteriam fortiùs vibrâsse: unde constat pulsûs obscuritatem, non infirmitati virium, sed humoris lædentis oneri, deberi. Venæsectio tamen mictum cruentum non modò non cohibet, sed auget, & mortem in procinctu stantem accersit: hoc tamen funestum fati impendentis prænuntium (Camphorâ bis in die exhibitâ & acidis largâ manu propinatis) amovi, ægróque brevi morituro ad tempus succurri: sed ut vera fatear, ne unum quidem variolis affectum, cui urina cruentà fluxerit, diem decimum sextum ab eruptione supervixisse notavi. De rationibus, quibus innititur hæc praxis, videatur Auctor. " Atque ita *purgationis* methodum in Febre secundariâ tanquam unicam salutarem venditant D. *Freind* & alii apud illum nonnulli magni nominis medici: Ego verò, qui sum tardioris ingenii, rurique dego, de hâc re aliquantò dubius adhuc hæreo. Hi viri, ingentia certè Artis nostræ lumina, seculique ornamenta, satis ingeniosè ratiocinantur, omnesque ferè summâ eloquentiâ victos in illorum sententiam facillimè descendentes inveniunt: sed solâ experientiâ duce cautè admodum progredi decet. In Praxi meâ per viginti circiter annos *Clysmatum* injectionis utilitatem deprehendi; sed *Cathartica non nisi rarissimè propinare ausus sum.* Optandum erat, quòd viri præfati meritissimi numerosiorem Historiarum seriem tam morientium quàm viventium protulissent, ut in re adeo ancipiti æquius judicium ferre potuerimus.

In mictu cruento est nociva.

FARRAGO.

Variolæ morbus novus.

Art. 134. Variolas esse morbum novum satis demonstratur, quòd in multis mundi partibus nunquam visæ fuerunt, ut apud *Indos occidentales*, ubi nunquam

quam apparuerunt, niſi poſtquam Hiſpani eo pervenêre; ſiquidem per contagionem Æthiopis cujuſdam, illuc delati, magnam Indorum partem ſuſtulerunt, ut teſtatur R. à *Fonſeca*.

Regimen frigidum.

Art. 135. In variolis *Alſabaravius* omnes infrigidantes Medicos noſtri ſeculi multis paraſangis anteivit; maximè in primo variolarum tempore, nempè, in ſanguinis miſſione ad ſyncopen, & frigidæ immenſâ quantitate, & confertim exhibitâ, potione; eâque ſæpius repetitâ, paucis horis; at quantum video, ſine ſucceſſu; his enim non obſtantibus, venenum intra habitum corporis reſtitabat.

Sanguinis textura in variolis malignis.

Art. 136. Illud tantùm (inquit *Liſter*) curioſiùs animadverti (in variolato cum maculis purpureis Hæmorrhagiâ narium & mictu ſanguineo) ſanguinem refrigeratum tenerrimum fuiſſe, & ejus craſſamentum rubrum vel molliori pennæ plumâ percuſſum facilè dividi potuerit. In aliis autem multis, quibus urina cruenta ſanguinem è brachio miſſum adeo aquatum, putridúmque eſſe vidi, ut fluctuaret craſſamentum in vaſe, non aliter quàm ipſum ſerum; neque ullum ſervatum memini in tantâ peſtilentiâ, (64.)

Vires Cochinel. in variolis confluentibus.

Art. 137. In variolis confluentibus (inquit idem author) hunc in modum præſcripſi ℞ *Croc.* ℈j. *Cochinel.* ℥ß. *Saccar. tantillum m.* pro Chart. viij. capiebat ægra unam quartâ quâque horâ cum *Coch.* i. vel ij. *Aq. Theriacal.* per triduum & poſteà ſextâ quâque horâ, item *Diacod.* ℥j. manè & veſperì, & convaluit; & pro aliâ fœminâ ad eundem ferè modum, ℞ *Croc.* ʒß. *Cochinel.* ℥ß. *Sacchar. caud.* ʒj. M. pro Chart. vj. cepit unam tertiâ quâque horâ.

Rariſſimè aliquis bis inficitur.

Art. 138. Ego (inquit idem) neminem bis infectum memini, præter unam fœminam, quæ in hâc urbe [*Eboracenſi*,] me teſte, intra annum variolis bis decubuit, & convaluit.

Signum ſalutare.

Art. 139. Nihil obſervatione dignius eſt (inquit *Ettmullerus*) quàm anhelitus & vox in variolis; ubi enim promptè rectéq; agitur reſpiratio, vox facilè ſequitur, neq; raucefcit, admodum ſalutare ſignum eſt.

Stercus

CAP. I. *Stercus equinum* in variolis eſt ſordidum quidem, ſed egregium remedium, promovet ſudorem præſervat guttur &c. à quibuſdam etiam deprædicatur *Stercus ovinum*. " Nec locum infimum obtinet oleum ſem. " lini, vel Amygdalarum dulcium, ut practicis qui-" buſdam peritis ſatis notum eſt. Quodnam ſit iſtud " remedium, cui vires ſupereminentes *Waldſchmidius* " & Dolæus attribuunt, planè neſcimus: optandum " ſanè eſſet, quòd tale medicamentum, de quo lo-" quuntur in morbo tam exitiali in rerum naturâ re-" verâ daretur. De hoc remedio hæc habent *Wald-" ſchimidius*; utimur *alio quodam remedio in formâ li-" quidâ*, quod à primis ſtatim diebus uſque ad finem " in adultis ad cochleare unum dari poteſt, quo ipſo " puto reconvaleſcentiam, divinâ adjuvante gratiâ " certè promitti poſſe, ut ut graviſſima adſint ſymp-" tomata; præcipuè autem hoc remedium eſt dica-" tum *inflammationi*, quo & externè uti poſſumus. " Et alibi, omnibus commendo *Liquorem contra va-" riolas* à D. D. Dolæo & me millies expertum, quem " & nos unà invenimus. Multò uberior eſt Dolæus " in hujuſce ſpecifici laudibus, ut & videre licet. *p.* 574.

Remedia nonnulla ſingularia.

Art. 140. " Variolæ acu perforatæ tardiùs curan-" tur, & cruſtas diutiùs retinent, undè cicatrices fœ-" diores relinquuntur; ideóque naturæ ſatiùs ſunt re-" linquendæ. Ulcera corroſiva (inquit *Bonetus*) in facie & alibi optimè ſanantur cum *ſpiritu vitrioli melle roſaceo ad ſufficientem aciditatem permiſto*; ſemper reſpondet voto medentis, etſi dimidiam genam [illegible]us abſumpſerit.

Ulcera Corroſiva.

Art. 141. Remedia in hoc morbo inſigniora, præter jam memorata, ſunt, quæ ſequuntur; *Kermes, Gum lacca, viperina, cinnabaris Antimonii, tinctura Bezoardica, tinctura Corallii, decoctum rubicundum, decoctum varioloſum, Gargariſma varioloſum, Lohoch rubrum, unguentum de Biſmuth*, &c.

Febris

Cap. I.

Febris Peſtilentialis & Peſtis.

Diemerbroeck.

Art. 142. Peſtis eſt morbus peracutiſſimus, perniciosiſſimus, & maximè contagioſus, ex maligno & occulto ſpiritibus caloríque nativo totâ ſubſtantiâ infeſtiſſimo inquinamento ortus, à quo omnium viſcerum, & imprimis cordis, functiones læduntur.

Peſtis definitio.

Art. 143. Peſtis eſt diverſum quid à febre, & febris eſt tantùm ejus ſymptoma, ut multoties obſervavimus, ac proinde nonnulli peſtem malè per febrem definiunt, cùm febris non ſit de ipſius eſſentiâ, ut infrà probabitur.

Diverſum quid à febre.

Art. 144. Inter ſigna peſtem præcedentia & præſagientia ſequens *Noviomagi* obſervatum fuit, nimirum, maxima & incredibilis inſectorum copia, qualis vix unquam viſa ſuit, ut culicum, papilionum, ſcarabæorum, crabronum, cicadarum, omniumque maximè muſcarum, quarum utroque anno ſtupenda ubique copia reperiebatur, ut ædium interiorum parietes undique muſcis conſiti viderentur, & foris ipſe aër multis in locis quaſi muſcarum nubibus obfuſcaretur.

Signum peſtem præſagiens.

Art. 145. De cauſis peſtis maxima ardua inter medicos quæſtio movetur. In eo conveniunt omnes, illam excitari à cæcâ quâdam pernicie, & inexplicabili aëris labe; ſed undè labes illa emerſerit, quomodo aër tantum vitium contraxerit, quid hoc elementum inquinaverit, de eo dubitant, & in eo inveniendo laborant omnes. Prima & primaria cauſa eſt *juſtiſſima ſummi Dei iræ propter hominum peccata*; ab hâc causâ promanat illud τὸ Θεῖον, quod peſti ineſſe animadvertitur, cujus etiam Hippocrates ſæpè mentionem facit: & hoc omni ævo creditum fuit tam apud Gentiles, quàm apud Judæos, & Chriſtianos; idem quoque ſacræ literæ paſſim plus ſatìs confirmant. Nos arbitramur Hippocratem per τὸ Θεῖον intellexiſſe cauſam quandam morbificam, præter naturæ ordinem ac potentiam, à diis è ſublimi immiſſam, vel in & ex aëre

Cauſæ.

Cap. I. aëre do novo ab ipſis ſuſcitatam, cujus eſſentia nec in certâ elementorum miſtione, nec in manifeſtarum qualitatum intemperie, nec in magnâ aliquâ putredine, conſiſtit, ſed in novo quodam veneno, præter naturalitèr à diis in hoc ſublunari mundo ſuſçitato.

Quomodo incipere ſolet. *Art.* 146. Cum aër à venenoſo inquinamento incipit alterari, pollui, ac ad venenoſitatem diſponi, incipit ſimul etiam rebus ſublunaribus valdè infenſus & noxius eſſe interdum armentorum magnas ſtrages edere, interdum ſegetes & terræ fructus corrumpere, inter genus humanum febres malignas & peſtilentiales generare, & mox ipſam peſtem.

Contagii communicatio. *Art.* 147. Contagium eſt communicatio inquinamenti ab uno corpore in aliud, ſive illa actio communicationis fiat per immediatum contactum, ſive per medium; requiritur autem apta diſpoſitio ad hujuſmodi ſeminarium recipiendum, aliàs non communicabitur. Peſtilens venenum cum veſtibus, aliiſve rebus ad alias civitates & regiones deferri videmus. *Inexplicabilis quidem eſt hominum diſpoſitio, quoad contagium recipiendum, vel non*; in aliis talis eſt, ut à peſtilenti veneno ſtatim afficiuntur, in aliis talis, ut difficultèr ab eo lædantur, in aliis talis, ut eidem ſine ullâ noxâ reſiſtere poſſint.

Febris peſtilens unde. *Art.* 148. Febris peſtilens, peſtis comes, non oritur à veneno peſtilenti, ſed mediante putredine, id eſt, non generatur propterea quòd humores à veneno peſtilenti inquinantur, ſed quòd cor peſtilenti veneno irretitum, obrutum, plurimumque debilitatum, inquinatos humores debito modo neque coquere, ac dilatare, neque regere, & ſatìs diſpellere poſſit; qui hâc de causâ putreſcunt, caloremque præter naturam concipiunt, ſicque febrem excitant; quæ ob dictam cauſam ordine poſteriorem neceſſariò eſt diverſa ac ſeparabilis à peſte, ejuſque ſymptoma. Hoc ipſum confirmant dogmata & auctoritas tam veterum quàm neotericorum, nec minus quotidiana praxis, & obvia exempla.

Plempius Loimolog. 1664
Flammius Gasto de peste 1660
Laurent Gessler de peste Brunswic 1663
Guilelm Parent method. curandi pestem 1669.
Hyacint Chavtronus clavis in pestem 1651
Bernard Gockel de peste 1665

Peſtis ſymptomata.

Art. 149. Multa ſymptomata horrenda & gravia peſtem comitantur, quorum nonnulla ſunt ei magis propria, ut Bubo, Anthrax, & Exanthemata; alia autem aliis morbis communia, quorum primaria hæc ſunt, capitis dolor, phrenitis, ſopor, vigiliæ, anxietas, debilitas ſeu magna virium proſtratio, viſus turbulentus, cordis palpitatio, linguæ ſiccitas, vomitus, ſingultus, lumbrici, fluxus alvi, hæmorrhagia narium, menſtruorum profluvium, ſanguinis mictus, ſputum cruentum, dolores lateris, hepatis, renum, aliarumve partium.

Art. 150. Bubones & Carbunculi fiunt à veneno peſtilenti, quod cor ex ſeſe per arterias ad alias partes expellit. Bubo eſt tumor doloroſus earum glandularum, quæ ſitæ ſunt retro aures, & in collo, ſub axillis, & in inguinibus. Carbunculus à puſtulâ plerumque ortum ducit, & eſt partis alicujus gangræna, dum eſt in fieri, & ſphacelus, dum eſt in facto; nullâ vi naturæ aut artis edomari, & in pus converti, poteſt, ſed integer à vicinis partibus ſeparatur. Carbunculi non habent certa determinata loca, in quibus exoriantur, ſicut bubones, ſed in quâcunque corporis parte excitari poſſunt: modò enim conſpiciuntur in thorace, vel collo; modò in abdomine, vel dorſo; modò in brachiis, vel cruribus; modò in manuum pedumve digitis; modò unus aut alter, modò plures ſimul, vel in unâ vel in diverſis partibus: imò ſæpè etiam in partibus internis oboriuntur, ut in pulmonibus, ventriculo, renibus, *&c.*

Bubo.

Carbunculus.

Art. 151. Exanthemata peſtilentialia ſunt maculæ purpureæ vel rubræ, vel nigræ, vel violaceæ, ut plurimum rotundæ, aliquando latæ, oblongæ aliuſve formæ, in ſummâ cute efflorefcentes.

Exanthemata.

Art. 152. Acutorum morborum (inquit Hippocrates) incertæ admodum ac fallaces ſunt prædictiones. In peſte *Noviomagenſi* obſervavimus ſextæ diei criſes ſemper certò lethales fuiſſe. Quicunque circa novilunium aut plenilunium peſte corripiebantur, ii maximè de vitâ periclitabantur. Proſtratio virium in morbi

Signa Prognoſtica.

CAP. I. bi principio, animi deliquia, & cordis palpitationes plerumque lethalia signa erant; pulsus intermittens semper lethalis; sopores, sternutationes, motus tremuli, delirium, dolor in gutture, & raucedo, anhelitus fœtens, malè ominantur; Pleuritides semper lethales; suppressio alvi bonum signum, spem salutis exhibens; alvi fluxus contrarium, cum hoc vix centesimus æger evadebat; sanguinis per sedes vel urinas signum lethale, ut & menstruorum fluxus. Quo citiùs bubones prodibant, tantò meliores, si sine febre, vel ante febrem, prodirent, salutis magnam spem dabant, & contrà; si in emunctoriis loco bubonum emergent carbunculi, gravissimum periculum indicabatur. Si carbunculi tardiùs prodirent, malum, & si valdè multi, pessimum; in locis carnosis, meliores, in nervosis, periculosiores; maculæ purpureæ, nigræ, virescentes, violaceæ, quocunque tempore apparentes, semper lethales erant; cum rubris nonnulli evadebant, etsi paucissimi.

Prophylactica.

Art. 153. Præstantissimum & certissimum Prophylacticum à peste est *fuga cum timore Domini copulata*; recessûs circumstantiæ in sequenti versiculo continentur; *Hæc tria tabificam tollunt adverbia pestem,*

Mox, longè, tardè, cede, recede, redi,

Nullum melius pestilentis aëris correctorium in rerum naturâ datur quàm ignis, ut multiplex experientia comprobavit. Hippocrates famosam illam pestem, quæ ex Æthiopiâ Græcos invaserat, olim per ignes edomavit, & extinxit: jusserat enim per totam civitatem accendi ignes luculentos nocturnis præcipuè temporibus, ut aëris inquinamenta purgarentur. Ignis ligno juniperino vel fraxineo nutritus ad venenatas aëris corruptiones emendandas multum valere creditur. Accensio *sulphuris* & *pulveris pyrii* aërem purificat, & ejus corruptionem abigit; idem facit crematio *succini*, *thuris*, *picis navalis*, &c. Item suffumigium *aceti* cum ferro candente vel ignitis lateribus excitatum. Quoad diætam consultum est pestilenti constitutione temperantiam colere, quæ magnopere ad sanitatis conservatio-

Diæta.

nem

nem prodest; omnis verò repentina mutatio periculosa est; quapropter à consuetâ victûs ratione subitò discedere maximè periculosum esset. Malum est vigente peste jejuno stomacho in publicum exire. Carnes porcinæ maximè damnosæ censentur. Omnia dulcia vitanda sunt. Vinum temperatè usurpatum prodest; sed ejusdem abusus est valdè periculosus: Mercurialis testatur Patavii & Venetiis se vidisse bibaces plurimos extinctos esse, qui existimabant vinis generosis se propulsaturos esse pestem. Vestes laneæ & crassiores inquinamentum contrahunt, & conservant; præferendæ sunt itaque vestes ex serico tenuiore vel satino, aliove simili. *Phlebotomiam*, quamvis à multis veteribus & neotericis medicis summè laudatam, nos tanquam valdè periculosam, & damnosissimam, planè rejecimus; experientiâ enim constabat pestis invasionem brevi post venæsectionem iis, qui præservationis gratiâ adhibuerunt, insecutam esse, quapropter omnibus prohibuimus. Cauteria seu potius fonticulos plurimi insignes medici summoperè commendant, & eorundem insignem utilitatem nos quoque multoties vidimus. Prophylaxeos gratiâ in corporibus sanis & firmis sat erat, ut alvus servaretur libera, non fluida; in cacochymicis verò paulatim ac clementèr alvum subducere necessarium duximus, & præ reliquis, cum Pil. Ruffi, utpote quæ tot sæculorum experientiis ad pestilentem malignitatem comprobatæ sunt.

Cap. I. *Venæsectio.* *Fonticuli.*

Art. 154. Quoad antidotos; inter simplicia imprimis duo commendavimus; primum erat *Tabacum*, nempe illius fumus per tubulum seu fistulam ore attractus, & post paucam retentionem indè rursus dimissus, quemadmodum ordinariè à fumi suctoribus sumi solet, illius usum in hâc peste tam in meipso, quàm in plurimis aliis, insignitèr profuisse observavimus. Alterum erat *radix Helenii*, vel sicca masticata, vel in pulvere sumpta, vel sacchara condita; de antidotis aliis compositis consulatur auctor Cap. 10. Pauperibus consulimus, ut quotidiè manè duo vel tria

Antidoti.

CAP. I. cochlearia *aceti vini optimi* biberent, atque illud in hâc peste animadvertimus fuisse unum ex optimis præservativis; quamplurimis etiam spongiam cum *aceto Theriacali* ebriam naribus frequentèr admovendam dedimus.

Authoris vivendi modus. *Art.* 155. Quod ad meipsum attinet, mirabantur quidem multi, quòd ego, qui quaslibet ædes infectas indiscriminatim invisebam, à tantâ contagii violentiâ non læderer; imprimis, nec terrori, nec iræ, nec mœrori, locum concedebam; si fortè meipsum aliquo modo contristatum perciperem, tum tribus quatuorve vini haustibus assumptis cor exhilarabam, atque ita tristitiam fugabam. In victu utebar cibis euchymis; potus mihi erat cerevisia communis, ut & vinum album tenue vel mediocre, quo interdum usque ad hilaritatem, nunquam ad ebrietatem, utebar. Mane inter horam quartam & quintam ægros invisurus nihil omnino cibi aut potûs aut medicamenti assumere potui, sed *oblatis Deo precibus* solummodo *aliquot grana Cardamomi minoris* masticando jejunus primos ægros invisebam usque ad horam sextam: Tum vel *Theriacæ* vel *Diascordii* pauxillum, vel *corticem aurant. conditum*, vel ut plurimum *radicum Helenii* conditarum tria quatuorve frustula comedebam; circa horam septimam vel octavam frustum panis cùm butyro & caseo ovillo viridi jentabam, superbibendo haustum cerevisiæ; quandoque haustum *vini absynthitis* bibebam; circa decimam, si per otium liceret, fistulam unam *Tabaci* exsugebam, & post prandium duas tresve, nec pauciores post cœnam; sæpè etiam intermediis horis post meridiem duas tresve fistulas sumebam: Si autem ab ægrotorum fœtore me vel tantillum alteratum sentirem, statim postpositis omnibus negotiis, qualicunque diei horâ foret ad *Tabaci* usum fugiebam: nam, ut verum fatear, *Tabacum* pro primario præservativo semper habui, & reverà tale esse, non solâ ratione ductus sed experientiâ edoctus comperi; neque aliud melius pro ordinario usu hactenus inventum fuisse existimo; sed observatu dignum est, *quòd non nisi insue-*

tis

tis auxiliabitur fumisuctio quapropter ego solo *Tabaco* contentus nullis aliis suffumigiis utebar, & posteà ejus usum rursus dereliqui.

Art. 156. Circa pestis curationem semper plurimum hallucinati fuerunt omnes medici, dubii causarum, dubii remediorum. Causa enim morbi adhuc latet, neque ullum hactenus remedium proprium inventum est par tanto malo. In peste actu laborantibus à *venæsectione* religiosè abstinendum est; *purgantia* quoque & *vomitoria* maximè fugienda sunt; alvi constipatio non est metuenda, etiamsi in longum protrahatur, utpote quam nullis nocuisse animadvertimus. In ipso morbi principio statim ad *antidota* & *sudorifera* confugiendum est: hæc autem remedia *alexipharmaca* dicta multa sunt ac varia, quæ variis modis miscentur & componuntur pro morbi ipsius genio & reliquis circumstantiis, quarum decisio ex medici judicio dependet, neque certis regulis determinari potest. simplicia primaria sunt quæ sequuntur, *radix petasitidis, aristolochiæ, helenii, bistort. zedoar. gentian. angel. ering. scorzoner. serpent. Virg. fol. scordii, rutæ, card. ben. absynth. rorismarin. flores croc. calendul. sambuci; fructus berber. poma cydonia, citrea, aurant. limon. eorumque cortices, acetum simplex, sambucinum* & *calendulatum; aromata, myrrha, camphora, succinum, vipera,* &c. Compositiones sunt ferè infinitæ quamplurimarum formulæ apud authorem videri possunt. Author suspectum habet *crocum*, quoniam cerebrum petere solet; *camphora* à quamplurimis valdè laudatur, item *flores sulphuris,* & *sal absynthii*; commendantur etiam *oleum vitrioli* & *oleum sulph. per campan.*

Curatio.

Simplicia.

Art. 157. Curationem sequenti methodo instituimus; imprimis cubicula nitida servari, & ter quaterve de die aërem suffumigiis alterari jussimus, & statim ægris (morbi primo, secundo, vel tertio die) *potiunculam sudoriferam* exhibuimus, iisque benè stragulis contectis, sudores copiosos per duas tres pluresve horas (habitâ semper virium ratione) promovimus; qui si

Methodus medendi.

si difficilius prodirent, arenam calefactam siccam lineis saccis infusam pedibus, axillis & inguinibus apposuimus. Si à primo sudore non levarentur ægri, post paucas horas sudoriferum de novo repetendum est; si post secundum sudorem febris cum aliis symptomatibus adhuc increscerer, nec quidquam levarentur ægri, pessimum erat indicium: post decem vel duodecim horas & sequentibus diebus adhuc quater vel quinquies (prout necessitas exigere videbatur) *sudorifera* reiteravimus. Intermediis autem horis varia *antidota* ad veneni violentiam extinguendam, ut & *condita corroborantia*, ac *putredini resistentia*, vel *apozemata convenientia*, aliaque quæ malignitatem à centro ad peripheriam pellebant, nec non cibos quosdam liquidos facilis digestionis, & antidotali condimentorum qualitate alteratos, exhibuimus. Symptomatum quoque morbo conjunctorum diligentem rationem habuimus, de quibus proximo loco dicemus.

Curatio symptomatum febris.

Art. 158. Inter symptomata, quæ pestem comitantur communissimum est febris maligna pestilens, quæ ut plurimùm gravis & periculosa existit. Hanc nos, durante hâc constitutione, eodem ferè modo, sicut ipsam pestem, tractavimus, & *sudorifera* atque *antidota* ad illius curationem maximè profuisse observavimus, dummodo abstineremus à calidioribus, vel, si iisdem uti placeret, *alia frigida*, ut *acetum*, *succum citri*, &c. admisceremus. Vigilias in peste non magnoperè metuendas esse docuit experientia; sed sopor in principio maximè damnosus & mali ominis erat; si ad somnum nimis proclives essent (quod admodum familiare erat) illos primo die à somno studiosissimè prohibuimus, usque dum alexipharmaco assumpto priùs benè sudâssent. Ad anxietatem, virium debilitatem, & vomitum, miraculosè profuerunt remedia pauca sequentia, primum erat hæc mixtura: ℞ *Conserv. rosar. rub.* ℥iss. *Diascord.* ʒiij. *vel* iv. *Aq. nostr. Theriacal.* (16. 17.) ℥iv. *succ. limon. recent. aq. cinnam. ana* ℥iss. M. stent per horam unam aut alteram; deinde per linteum colentur, colaturæ add. *Confect. de hyacinth.*

Vigiliæ.

Sopor.

Anxietas virium debilitas & vomitus.

hyacinth. sine moscho ʒj. M. Secundum erat hoc linimentum; ℞ *Ol. nuc. moscat. express. ol. scorpion. vel laurin. theriac. Androm. ana* ʒj. *ol. junip.* ℈ß. *succin.* ℈j. *garyoph. vel cinnam.* g^t. iij. M. f. linimentum pro scrobic. cordis, & ventriculi regione inungendis, bis terve de die superponendo hanc pastam ad ignem calefactam; ℞ *Rad. calam. arom. nuc. moscat. à* ʒj. *garyoph. benzoin. ana* ʒß. *fol. menth.* ʒij. *pulverizatis add. mic. panis secalin.* ℥iij. *vel* iv. *acet. rosac. q.* s. f. Pasta. Ad linguæ ariditatem post varias alias collutiones tentatas solam *aquam simplicem* plus profuisse animadvertimus. Nihil perniciosius quàm hæmorrhagia narium, & menstruorum, & sputa cruenta; quæ citissimè omni arte sistendæ sunt, aut actum erit de ægris. Illud sæpissimè observavimus, si alvi fluxus in principio non sisteretur, posteà planè incurabilem in omnibus fuisse.

CAP. I.

Siccitas Linguæ.

Hæmorrhagia.

Art. 159. Bubonum curationem per suppurationem omninò tentavimus; quamprimum igitur ægri, sive in ipso morbi principio, sive in progressu duritiem aliquam cum dolore sentirent pone aures, in collo, sub axillis, vel in inguinibus, huic plerumque ad citiorem tumoris provocationem, & maligni ichoris extractionem, *vesicatorium* in inferiore ejusdem parte applicavimus, ita ut *vesicatorium* ipsam duritiem attingeret, ut hoc modo ulcere facto locus apertus teneatur, & damnosi ichores meliùs effluant (*cucurbitulas* minùs approbamus;) secundâ die ut noxia materia ad bubones attrahi, ibique digeri, ac suppurari posset, toti tumori *cataplasmata attrahentia & emollientia*, ac *suppurantia* imposuimus, quibus præter alia etiam *cæpæ*, *stercus columbinum*, *fermentum panis acidum* & similia admista erant; nonnullis etiam *solas cæpas sub cineribus aliquantum assatas*, & deinde contusas, pauco *theriacæ* & *butyri insulsi* admixto cataplasmatis formâ biduo vel triduo imposuimus; cùm autem tumorem jam satis magnum esse, atque ad maturationem tendere videremus, tunc attrahentia ampliùs non addidimus, sed *solis maturantibus* usi sumus, ut tumores citiùs ad suppurationem perduci possent. Sæpè ab ipso principio

Bubonum Curatio.

CAP. I. principio usque ad perfectam suppurationem hoc solum emplastrum imposuimus, quod omnibus intentionibus satisfaciebat, eoque solo tumores ad integram sanationem non rarò perveniebant; ℞ *Gum. galban. acet. dissolut. empl. oxycroc. diachyl. cum gummis à* ℥j. misceantur. Notandùm tamen nos quibuslibet tumoribus non imposuisse *fortiora attrahentia*, sed tantummodo iis, qui sub axillis, & in inguinibus oriebantur: tumoribus autem, qui propè aures vel in collo prodibant, talia non conveniebant; nam talium usu eosdem, cum maximo suffocationis periculo, imò cum multorum exitio, sæpè paucis horis enormitèr accrevisse observavimus: quapropter *sola emollientia, vel levitèr tantùm attrahentia* his imponebantur; aliquando necesse fuit, cum tardiùs procedebant, tumores scalpello incidere, sed hoc ante ferè ad perfectam maturationem pervenissent, non est faciendum; sequenti digestivo usi sumus, ℞ *Scord. subtilissimè pulv.* ʒij. *vitel. unius ovi terebinth. Venet. mel. unguent. Apostolorum à* ℥ſs. M. caveri debet nè ulcera nimis citò occluderentur. Videatur in annotationibus methodus experientissimi Pauli Barbette de curandis bubonibus per *emplastrum magneticum arsenicale.*

Carbunculorum Curatio. *Art.* 160. In carbunculis tractandis sæpè primâ & secundâ die imposuimus *folia brassicæ rubræ oleo raparum inuncta*, quod apud vulgares in frequentissimo usu erat. Posteà statim imò ut plurimùm ab ipso principio sequentem pulticulam applicuimus, quâ nihil invenimus, cum quo carbunculorum separatio & curatio citiùs ac meliùs perageretur; ℞ *Rad. consolid. maj. sicc. herb. scord. ana* ʒij. *rad. alth. farin. sem. lini tritic. ana* ℥ſs. *coq. in q. s. aq. font. ad pulticulam deinde add. mel. terebinth. unguent. Apostolor. ana* ʒiij. *pic. liquid. ung. basil. ana* ʒij. *vitel. unius ovi croc.* ℈j. M. interdum etiam addebantur *theriac.* ʒij. Apud vulgus in usu erat *pix navalis cum æquali parte picis liquidæ*, cum quâ solâ sæpiùs vidimus anthraces citissimè separatos, & dolores optimè sedatos. Quò mitiùs tractarentur, eò meliùs & citiùs curatos fuisse

millies

millies obſervavimus. Exanthemata mortis inſtantis præſagia erant, neque curationi tempus dabant, quam ſi admiſiſſent, *per ſudorifera & alexipharmaca* curari debuiſſent.

Cap. I.

Exanthemata.

SYDENHAM.

Art. 161. *Acuti morbi ut plurimum Deum habent authorem; ſicut chronici nos ipſos.* Peſtis vix Britanniam frequentiùs quàm poſt annorum circiter quadraginta revolutionem devaſtat; "jam verò ex peculiari Dei "clementiâ pluſquam quinquaginta annos immunes "viximus.

Procœmium.

Art. 162. Peſtis primo inſultu rigorem ac horrorem, quemadmodum & febrium intermittentium acceſſiones ferè perpetuum habet comitem; mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, (ac ſi torculari premerentur) febris ardens ægros indeſinentèr divexant, donec aut mors ipſa, aut benigna bubonis vel parotidis eruptio, quæ materiam morbificam foràs ablegat, eos ab luctuoſiſſimo diſcrimine liberet. Rariùs quidem accidit, ut citra ullam febris præſentionem ingruat, ac homines de improviſo è medio tollat, maculis purpureis præſentanei interitûs nuntiis, etiam dum in foro verſantur erumpentibus, quod tamen niſi in peſtis admodum funeſtæ exordio vix contingit; fit etiam nonnunquàm, ut tumores prorumpant, nec febre nec graviore aliquo ſymptomate prægreſſo.

Peſtis deſcriptio.

Art. 163. Aëris diſpoſitio quantumvis λοιμώδης peſti excitandæ per ſe impar videtur; nec peſtis epidemica erit, niſi accedente idoneâ aëris diatheſi.

Aëris diatheſis.

Art. 164. Vel per *ſanguinis miſſionem* vel *per ſudores* peſtis expugnanda videtur; poſterior methodus ſæpè funeſta fuit: *venæſectio* verò largâ manu & repetitis vicibus celebrata, nullo tumore protuberante, nemini adhuc, (quod ſcimus) unquam funeſta; tumore verò conſpicuo inſtituta, ſemper damnoſa, ratio in propatulo eſt, nempè quoniam motui naturæ adverſatur. Plures & graviſſimi ſcriptores *venæſectionem* probant præcipuè Botallus, ſed tam largam *venæ-ſectionem*

Curandi methodus.

N.B.

Cap. I. *sectionem* paucissimi admittent. Alia est itaque methodus therapeutica, nempè, mittatur sanguis in lecto, & statim æger stragulis quamplurimis obruendus est, & caput obtegendum ad sudores ciendos ex tegumentorum pondere, & cùm sudor promanare inciperet alvi profluvium & vomitiones ultrò sedabuntur; & tunc sumat æger bolum sequentem cum Júlap. cardiac. Sextâ quâque horâ, sudorique indulgeat; ℞ *Theriac. androm.* ʒss. *elect. de ovo* ℈j. *pulv. Gascon. gr.* xij. *cochinel. gr.* viij. *croc. gr.* iv. *succ. kerm. q. s. m. f.* Bolus; omnique arte continuandus est sudor ad viginti quatuor horas, nec prius indusium mutandum est utcunque madidum; quòd si sudatio citiùs abrumpatur, illicò symptomatum sævitia recrudescit, & omnia in pejus ruunt. In sequenti luce commune *catharticum* exhibere soleo; atque hâc medendi ratione, anno à peste proximo quamplurimis febre pestilentiali correptis sanitatem restitui, adeò ut nè unus quidem ex eo morbo mihi desideratus est, postquam eandem exercere inceperam. Vinum liberalius ingurgitatum, aliaque fortiora præservativa statis horis dietim assumpta, complures, qui aliàs salvi intactique verisimilitèr permansissent, in hunc affectum conjecerunt. vid Harris de Peste
Mead de Peste

Willis.

Pestis causa primaria. *Art.* 165. Pro castigandis hominum sceleribus pestem primitùs à Deo immissam ipsi agnoverunt ethnici; ideóque pro extirpatione ejus, precibus & piamentis, æquè ac medicamentis insistebatur.

Prophylaxis. *Art.* 166. Ad prophylaxin recordandum est Hippocratis præceptum; *labor, cibus, potus, somnus, Venus, omnia sint mediocriter.* Plures novi, qui (*Helmontii* verbis) vino & confidentiâ fortificando Archeum, nec aliis antidotis usi inter infectos sine contagii noxâ versabantur.

Methodus D. Sayer. *Art.* 167. D. *Hen. Sayer* in praxi medicus fœlix, plerisque aliis hanc Spartam renuentibus, peste laborantes audacitèr invisebat (*Londini* anno 1640.) ut seipsum

De Peste 1645 Willis de febr 233 245

ipsum

ipsum à contagio muniret, antequam domos infectas adibat, solummodo vini generosio haustum pleniorem ingerere, deinde perambulatione suâ peractâ, idem antidoton repetere solebat: tandem ad castrum *Wallingfordiæ* occubuit cum duce quodam in eodem lecto discumbens. Illius medendi methodus sic se habuit; si, priusquam exanthemata aut bubones exteriùs apparerent, vocaretur, ut plurimum *vomitoria* exhibuit *ex infusione croci metallorum cum vitriolo interdum Romano*; vomitione finitâ, *diaphoreticis* statim exhibitis in sudorem conjiciendos præcepit; & deinceps intervallis quibusdam pro refectione virium concessis, usque ad morbi declinationem *diaphoresin* continuandam: sin post stigmata apparentia accerseretur vomitione posthabitâ tantùm *sudorificis* insistebat. Harris de Peste

Cap. I.

Farrago.

Art. 168. Si quis, (inquit *Bonetus*) qui cum ægris conversatur, qualicunque morbo affectis, nunquam, quamdiu intra sphæram vicinitatis talium moratur, salivam deglutiat, sed semper eandem expuat, ab omni infectione, Deo & naturâ juvantibus, erit immunis. " Observatum fuit scabiosos & lue Venereâ labo-" rantes peste minùs tentari. Frustulum myrrhæ in " ore detentum in locis contagiosis versantibus opti-" mum præservativum censetur. Quidam medicus, " sæviente peste, sibi ipsi & quibusdam aliis setace-" um in utroque inguine comparavit; unde morbo " intacti tutò evaserunt. vid. Harris de Peste.

Præservativa varia.

Art. 169. Peritissimi (inquit *Piso*) nonnulli Indiæ medicastri plus præsidii *in limonibus* ponunt, quàm *in lapide Bezoar.* aut *Theriacâ* contra malignos morbos, & pestilentes febres, atque ipsa venena. Ego autem sine jactantiâ affirmo me ex nullo alio aliquo remedio simplici tot fœlices effectus in totâ praxi meâ observâsse, quàm *ex limonibus.*

Vires Limonum.

Communis Turcarum praxis (inquit D. *Harris* in tractatu de morbis infantum *p.* 88.) in curandâ peste fit *per succum limonum* in omne jusculum liberaliùs in- mitior est Turcarū q Nostratiū stillatum, Pestis. Harris.

CAP. I. ſtillatum, *per fruſta limonum ſaccharata* ore frequentèr maſticata, & per potum apud nos vulgatiſſimum dictum Sherbett, hoc eſt, per ipſum regimen frigidiſſimum: utpote quibus *alexipharmaca noſtra calidiſſima* bonis auſpiciis ſunt planè incognita, aut in nullo numero ſaltem habentur.

Vires Camphoræ. *Art.* 170. Ex regno vegetabili ſupereminet *Camphora*, quæ ab omnibus practicis extollitur (inquit *Ettmullerus*) undè nobile & expertiſſimum oleum peſtilentiale *Heinſii*, medici Veronenſis, qui cum hoc mira præſtitit, adeo ut ipſi poſt mortem Veronæ ſtatua fuerit erecta: Compoſitum eſt *ex ol. camphoræ ſuccini & cort. citr. ana* p. æ. quæ olea invicem benè juncta conſtituunt hoc mirabile remedium; pro præſervatione Doſ. g^t. 5. vel 6. pro curatione à g^t. vj. ad xv. in vehiculo idoneo expectando ſudorem, *Sal viperarum & Rob. Sambuc.* laudantur.

Alia Remedia. *Art.* 171. In uſu etiam ſunt quamplurima alia remedia compoſita ad præcavendum & curandum graviſſimum hunc morbum, ut *acetum peſtilentiale, aq. prophylactica, antidotus peſtilentialis, cataplaſma peſtilentiale, hauſtus diaphoreticus, ſpiritus theriacalis camphoratus, tinctura bezoardica,* & alia innumera apud ſcriptores medicos.

Sudor Anglicus.

WILLIS.

Morbi Hiſtoria. *Art.* 172. Sudor Anglicus cœpit anno 1585 circa initium menſis Auguſti, duravitque uſque ad finem Octobris; & quamvis Sennertus dicat, hoc malum deinceps 40 annos regioni huic familiare & perpetuum fuiſſe, tamen noſtrates, & medici, & hiſtorici, qui tunc aut prope ea tempora vixerunt, eum perfecta & magna intervalla habuiſſe obſervabant; cumque 66 annorum ſpatio ſolummodo quater redierit, viz. Anno 1506, 1517, 1528, 1551. vix unquam ſupra ſex menſes deſæviiſſe, & nonnunquam ſpatio trimeſtri terminatum fuiſſe, eumque tempeſtatem valdè humidam

humidam ſemper præcedaneam habuiſſe. At verò ſingulis, quibus increbuit annis, maximas ubique edidit mortalium ſtrages; ut ab unoquoque ejus regno quibuſdam in locis tertia pars hominum brevi deſideratur. Tanta fuit ejus malignitas, ut, quamprimum urbem aliquam invaderet, ſingulis diebus quingentos aut ſexcentos occuparet, & ex ægris primo vix centeſimus evaderet.

Art. 173. Morbi typum à Sennerto compendiosè & methodicè deſcriptum, etiam noſtris Authoribus conſonum, hic inſerere viſum eſt. Morbo hoc correpti ſtatim ſine bubone, carbunculo, exanthematibus, languore diſſolvebantur, & animo deficiebant cum ſummo virium languore, inquietudine καρδιωγμῷ, capitis dolore, pulſu crebro, celeri, inæquali, cordiſque palpitatione maximâ; ſudore verò diffluebant perpetuo & copioſo, qui non finiebatur, antequam morbus ſolveretur, quod intra 24 horas contingebat: nam qui *ſudorem* non proliciebant, neque *cardiacis* utebantur, & qui impatientiùs calorem ferebant, auramque frigidam captabant, ii omnes ſubitò intra 24 horas moriebantur. Poſteà ubi morbi hujus ratio innotuit, ut ægri *ſudores* elicerent, ac *cardiacis* ſe munirent, pauciores moriebantur.

Morbi typus.

Art. 174. Circa curationem paulò accuratiùs ſcribit *Polydorus Virgilius:* poſt ægrotantium plurima experimenta & obſervationes, à juvantibus & lædentibus factas, ita uſu venit, ut remedium unicuique promptiſſimum inventum ſit, quod hujuſmodi eſt. Si quis interdiu ſudore corripiebatur, cum veſtitu protinus cubatum eat; ſi nocte, tum quieſcat, nec ſe à loco moveat uſque ad 24 horas exactas; interim ita ſe ſtragulis oneret, quo non provocetur ſudor, ſed ſuâ ſponte molliter ſtillet, cibi nihil capiat, ſi tam diu famem tolerare poſſit; neque plus potionis conſuetæ, ac calefactæ hauriat, quàm modicè ſatìs ſit ad ſitim extinguendam; inter hanc curationem imprimis caveat, ne manum quidem aut pedem ſuum refrigerandi, recreandique causâ extra ſtragula proferat, quod

Curatio deſcribitur.

facere

CAP. II. facere lethale eſt. Addunt alii toto iſto nycthemeri ſpatio à ſomno prorſus abſtinendum fuiſſe. A ſudatione hac peſtilenti recuperati poſtquam aliquamdiu ſani perſtitiſſent, quandoque in eum rurſus, imò interdum vice tertiâ, incidebant.

CAP. II.

Sive Faſciculus Morborum ſecundus.

Inflammatio.

Inflammatio in genere.

Art. 1. INflammatio in genere eſt tumor renitens ad tactum cum rubore, ardore, dolore urente, tenſivo, pulſatili, punctorio & gravativo, quibus ſemper accidit febris plus minùs acuta. Tumor vel reſolvitur, vel ſuppuratur, vel in ſcirrhum abit, vel gangræneſcit, & mortem infert.

Angina.

COELIUS AURELIANUS.

Anginæ deſcriptio.

Art. 2. Inflammatio faucium, *ſynanche* dicta, eſt difficultas tranſvorandi [cum ſuffocationis periculo] ob vehementiam tumoris faucium; in morbo naſcenti adeſt querela ſine ratione, atque difficilis motus colli & gutturis, item ſaliva plurima, & ſubdolens faucium ſenſus cum aſperitate ſenſibili, difficultas deglutitionis ſalivæ, tum ſpirationis, velut impedimentum tanquam obſtantis craſſioris humoris; creſcente malo partes affectæ rubent & tument, utì tonſillæ, & ſummitas gutturis ferè ad ſuffocationem; dehinc intumeſcit collum atque vultus; humores evadunt craſſiores, oculi prominentes, ſanguinolenti; demum lingua ultra dentes

dentes ad exteriora prolabitur, ſiccefcunt fauces, gelidus torpor articulos invadit; pulſus eſt celer & denſus, locutio cum ſummo dolore, neque articulata, poſtremò amputata, livor vultûs, recurſus poti liquoris [per nares], gutturis atque pectoris ſtridor, & quibuſdam quaſi *ſonitus caninus*, pulsûs defectio, quibuſdam oris ſpumatio, mors.

CAP. II.

Art. 3. Lanis mundis ac mollibus, & non infectis, dulci atque calido oleo infuſis protegendum eſt collum cum thorace; adhibenda eſt phlebotomia intra diatriton. Aqua calida pro potu ordinario præbenda eſt.

Curatio.

BOERHAAVE.

Art. 4. Angina duplex eſt: Species prima ſine ullo tumoris externi internive ſigno, altera cum tumore aliquo; prior in fine morborum diuturnorum, maximè poſt ingentes & repetitas evacuationes, contingit; pallorem faucium & ſiccitatem, & tenuitatem, comites habet; quare *nervos & muſculos reſolutos* plerumque habet; ferè ſemper eſt ſignum imminentis mortis. "Anginæ graviſſimæ ſunt *(inquit* Hippocra-"tes *prognoſt.)* & celerrimè interimunt, quæ neque "faucibus, neque in cervice quicquam conſpicuum "faciunt, plurimum verò doloris & *orthopnœæ* inducunt. Remedia vaſa vacua bono ſucco vitali replentia, calefacientia & corroborantia indicantur; ſed raro curatur. Quandoque etiam oritur ſubitò ſine ſignis manifeſtis prægreſſis ullius morbi; vix capit medelam; & ferè ſemper poſt mortem ſuppuratum pulmonem demonſtrat. (10.)

Angina ſine tumore ferè ſemper lethalis.

Art. 5. Angina cum *tumore* accidens varias occupat partes, uti linguam, ejuſque muſculos, palatum, tonſillas, uvulam, pharyngem, laryngemque earumque muſculos, oſſis Hyoïdis muſculos, fiſtulam pulmonalem, Oeſophagum ejuſque muſculum, &c. quò plures harum partium inflammantur, eò ſævior eſt morbus & periculoſior: decurrit enim conſuetum *inflammationis generalis* iter, eaſdemque facit ac patitur mutationes in *reſolutionem*, *pus*, *gangrænam*, *ſcirrhum*.

Angina cum tumore.

CAP. II.

Indicationes curativæ.

Art. 6. In ſpecie hâc inflammatoriâ omni arte tentanda eſt reſolutio; 1°. *Venæſectione largâ*, & ſi opus fuerit aliquoties repetitâ. 2°. *Purgantibus* ore hauſtis, vel *Clyſmatibus*. 3°. *Victu potuque tenuiſſimo.* 4°. *Nitroſis ſubacidiſque medicamentis.* 5°. *Vapore tepido* aſſiduè hauſto (16. 256.) *fomentis, epithematis, epiſpaſticis*, &c. His ſucceſſu carentibus, denuntiatâ priùs acerbâ prognoſi, celebranda erit *Bronchotomia*, [de quâ operatione conſulatur auctor, ut etiam de *Anginâ œdematoſâ, catarrhoſâ, ſcirrhoſâ, ſuppuratoriâ, gangrænoſâ*, ſingulatim.

ETTMULLER.

Anginæ diviſio.

Art. 7. Angina eſt faucium & colli Inflammatio; dividitur in *ſynanchen*, quando interni faucium ſeu pharyngis muſculi inflammantur; *paraſynanchen*, quando dicti externi afficiuntur; In *cynanchen*, quando internæ laryngis partes ſunt inflammatæ; *paracynanchen*, quando dictæ externæ patiuntur. In *cynanche* pulmones quoque ſæpiùs afficiuntur, unde inſignis reſpirandi difficultas, tanquam in *Peripneumoniâ*, adeo ut ægri canum more ore hiante reſpirent. Tonſillarum inflammatio ex lymphæ vitio febrem habet conjunctam, ſed magis lentam, & omnia ſymptomata ſunt remiſſiora, quàm in *Anginâ*; fauces rubent, & tonſillæ tumidæ inſigniter prominent. Periculoſus eſt Anginæ in *Pleuriditem* tranſitus. Anginoſis ſpuma circa os apparens eſt lethale ſignum.

Tonſillarum Inflammatio.

Curatio.

Art. 8. In curâ omnia ea conveniunt, quæ *pleuritide* in uſu eſſe ſolent, ſpeciatim animalium ſtercora, ut equinum, caninum, &c. morbum in primâ herbâ detruncant; externè conducit cataplaſma ex *nido hirund.* (16. 31.) *Venæſectio* aliquoties repeti debet pro ratione circumſtantiarum; omittenda eſt tamen in *Anginâ malignâ*, in quâ *ſudorifera* & *ſpecifica* ſunt uſurpanda, & ipſe medicus caveat ſibi ab habitu ægrotantium: Convenit *vomitorium* in ipſo principio Anginæ malignæ, modò maturè adminiſtretur. *Purgantia* locum non habent in Anginâ, ſed *enemata & veſicatoria*

toria: Inter gargariſmata *urina propria* valdè commendatur, item *ſuccus ſedi majoris cum ſpiritu vini & ſal. Armoniac. & ſtercore canino*. Præ reliquis convenit gargariſma *ex decocto raparum cum pauco ſal. Armoniac.* Ad rumpendum abſceſſum convenit gargariſma *ex ſem. ſinap. in Hydromel. coct.*

CAP. II.

Art. 9. In Anginâ nothâ, aliàs alba dicta, non opus eſt *venæſectione* niſi in plethoricis, conducunt potius in principio *ſudorifera*, & poſt hæc *purgantia leniora cum externis reſolventibus*, gargariſma *ex decoct. Origani, rad. pyrethri, ſem. ſinap. cum aceto*, &c. & poſteà *ſucc. ſempervivi cum ſyr. è moris*.

Anginæ nothæ Curatio.

Art. 10. Ad hunc morbum referri poteſt deglutitio impedita propter *paralyſin gulæ*, in quâ reſolvuntur muſculi ei inſervientes. Eſt malum periculoſum, & rarò curabile.

Paralyſis Gulæ.

Art. 11. Epiſpaſtica ſunt applicanda; antiſpaſmodica & antiparalytica internè & externè uſurpanda ſunt; gargariſmata & linctus in loquelâ amiſsâ convenientia hic locum habent; ſpeciatim *ſuccus ſalviæ cum nuc. moſchat.* caſtoreo frequentèr & diu in ore detentus. " Cataplaſmate ſequent. in praxi noſtrâ quan-" doque uſus ſum, ℞ *Pulp. raparum coct.* ℥iv. *herb.* " *rut. contuſ.* Mij. *ſem. ſinap.* ℥j. *pulp. alb. Græc. Eu-* " *phorb.* ʒij *ſulph. viv.* ʒiij. *ol ſuccin.* g^t. 100. *ung^t. nervin. q. ſ.* m. f. cataplaſma gulæ applicandum. (4.)

Curatio.

FARRAGO.

Art. 12. Angina Temperamento ſanguineo præditos, & *rufos*, præ reliquis, invadit, *venæſectio* copioſa in brachio celebranda eſt, mox in ranulâ; deinde tangantur partes inflammatæ *melle roſaceo ſpiritu ſulph.* ad ſummum acorem permiſto, & *veſicatorium* nuchæ admoveatur. Si morbus ſit diuturnior *venæſectio* repeti debet & *enemata* injici, item *catharticum* propinari, &c. *Sydenham.*

Sydenhami methodus.

Art. 13. ℞ *Ol. Amygd. dulc. flor. ſulph. ana* ℥j. *Chryſtal. Tartar. ſacchar. cand. ana* ʒij. *ol.* N. M. g^r. iv. *ſyr. de Alth.* ℥iij. *m. f.* linctus. Atque hunc præ aliis omnibus

Remedia ad ſalivam movendam.

Cap. II. nibus laudat. Dr. *Harris* in obſerv. morb. grav. Ad ſalivam copioſiſſimè educendam nihil pulv. ſequent. (inquit Author) præſtantius efficaciuſve novi. ℞ *Chryſtal. mineral. ſacchar. chryſtal.* ana p. æ. miſce, teneatur in ore ℈j. donec ſaliva abundaverit, tunc expuatur, horæ poſt quadrantem vel dimidium repetatur; mirum quantùm hinc ſalivæ, &c. *Muſgrave. Succus corticis viridis nucum* cum melle depuratus commendatur à *Galeno*.

Remedia varia. *Art.* 14. "Venæ ſectio in *ranulâ* omnes ferè extollunt, quidam in *venâ jugulari*, phlebotomia verò in *pede* alterutris præferri debet ob majorem revulſionem. Angina nulla tuta eſt, quanto minus tumoris, tanto magis periculi; ſecuriſſima eſt, ſi rubor maximè foràs vertatur. Internè *antipleuritica* ferè omnia proſunt, privatim *oleum lini* nunquam ſatìs laudandum. Externè *gargariſma anginoſum*, *gargariſma ad pituitam*, *cataplaſma anginoſum*, *vapor ad anginam*, &c.

Pleuritis & Peripneumonia vera & notha.

Sydenham.

Pleuritidis deſcriptio. *Art.* 15. Temperamento ſanguineo præditos præ reliquis Pleuritis aggreditur cum rigore, horrore, deindè calore, ſiti, &c. Elapſis paucis horis (licèt aliquandò multò ſeriùs) æger vehementi dolore punctorio in latere circa coſtas corripitur, qui nunc versùs omoplatas, nunc versùs ſpinam, nunc ex adverſo versùs anteriora pectoris ſe propagat; tuſſi etiam crebrâ affligitur: in initio materia pauca & tenuis ejicitur ſanguineis intermiſta particulis, poſteà copioſior & magis concocta ſanguine etiam permiſta; aliquandò ad expectorationem copioſiorem non provenit; febris pari paſſu incedit cum tuſſi, ſputo ſanguinis, dolore; & pro ratione liberioris expectorationis ſenſim imminuitur; alvus nunc nimis aſtricta, nunc ſoluta.

Medendi methodus. *Art.* 16. Eſt ubi *venæ ſectione* omiſsâ æger nè tuſſire quidem valeat, ſed immani dyſpnœâ laborans ſuffocatur;

focatur; interdum ad apoſtema res redit, quod *empyema* dicitur; per accidens (viz. ex uſu medicamentorum calidorum) aliis febribus Pleuritis interdum ſupervenit ex præcipitatione materiæ febrilis in pleuram. *Venæ ſectio* repetenda eſt ad 3^am^ 4^tamve^ vicem, ſi ſit indicatio; in adultis vix ſanatur minori quam 40 circiter unciarum ſanguinis impensâ. Æger è lecto quotidie eximatur ad horas aliquot, prout vires ſuaſerint, quod multùm confert ad curationem.

Cap. II.

Art. 17. Peripneumoniæ nothæ inſultu primo nunc incaleſcit nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginoſus eſt, rubent & inflammantur genæ oculique, tuſſit, & inter tuſſiendum admodum dolet caput, ad vomitum proclivis eſt, urina turbida eſt, & intensè rubet, ſanguis pleuriticorum ſimilis; adeſt anhelatio, & dolor totius thoracis, & pulmonum coarctatio. Ab *aſthmate ſicco* planè diſtinguitur, quod in iſto nuſquam comparent febris indicia, in hâc manifeſtò ſe produnt, licèt minora longè & magis obſcura, quàm in *Peripneumoniâ verâ.* vid Freind commentar p.

Peripneumoniæ nothæ deſcriptio.

Art. 18. Curatio *venæ ſectione*, *remediis pectoralibus & diætâ refrigerante* perficitur.

Cura.

Coelius Aurelianus.

Art. 19. Peripneumoniam (utì pleroſque alios morbos) optimè deſcripſit *Cœlius Aurelianus.* Adeſt, inquit, febris acuta, gravedo thoracis, & ſenſus laborantium quadam difficultate laterum atque mediarum mammarum, decubitus ſupinus atque paulò erectior, ſupra latus jacendi difficultas, vultûs rubor tanquam florens, oculorum ſplendor; ſequitur anhelitûs celeritas, tuſſicula ſanguinolenta ac bilioſa vel fumoſa jactans ſputa, pleuriticorum fulviora vel ſpumoſiora, ſpiratio difficilis, deſiderium frigidi atque plurimi aëris hauſtu rapiendi, frigidi potûs appetitio, os ſiccum, lingua aſpera, ac primùm ſubalbida, dehinc rubra, pulſus vehemens & celer, anxietas, jactatio, vigiliæ juges, ingemens atque turbulentus ſomnus; aucto morbo ſpiritus difficillimè trahitur cum ſibilatu; ſequitur

Peripneumoniæ veræ deſcriptio.

Peripneumon pestilentiarum vel pestis peripneumonica 1348 vid Forest obs 14.6 Fracastor. Guido de Cauliaco. Forest obs 14. [illegible] Dodonæus c 18

CAP. II. quitur colli ac vultûs inflatio, oculorum immobilitas, visus nubilosus, mentis alienatio, articulorum frigidus torpor cum livore, lingua crassior, sudor superiorum partium, pulsus latens aut formicans; postremò pectoris resonans stridor. [En accurata morbi descriptio, *erubescant* moderni]. "In Peripneumoniâ hæc adsunt (*inquit* Hippocrates *de Humoribus*) febris vehemens, crebra & calida respiratio, anxietudo, virium prostratio, & corporis jactatio, doloresque ad omoplatum, claviculam & mammas, pondusque in pectore, atque delirium."

Hippocratis descriptio Peripneumoniæ.

Curatio.

Art. 20. Adhibenda est *phlebotomia*; potui ordinario danda est *aqua calida*, item cibus sorbilis & tenuis; conducunt Eclegmata ex *lini semine fœnugr. nucleis & melle decoct. & ovorum vitellis* confect.

BOERHAAVE.

Differentia inter veram & spuriam Pleuritim.

Art. 21. Pleuritis aggreditur nullam non partem integumentorum interni thoracis, pleuræ, scilicet vel mediastini; ideoque dolor punctorius in quamlibet partem thoracis incidere potest, sed frequentiùs latera obsidere solet, atque hoc febre conjunctâ *veram* efficit *pleuritim*; si verò altiùs intercostales musculi & his superiora laborant, *spuria* appellatur.

Pleuritidis veræ Curatio.

Art. 22. In Pleuritide verâ sanguis mitti debet copiosè quam maturè per magnum vulnus, repetique debet pro ratione symptomatum urgentium; crusta alba absens *sanguinem mittendi finem* definit. Externè conveniunt *fotus*, *linimenta*, &c. Internè *diluentia*, *resolventia*, *refrigerantia*, dolorem *lenientia*; omnia calidè & magnâ copiâ sorbenda sunt. Interdum locus inflammatus ad *suppurationem* vergit, quod scitur ex pertinaciâ doloris, febris, &c. ultra 4^{tum} diem; *abscessum* jam fieri cognoscitur ex horrore sæpè recurrente, remissione doloris, anhelatione, decubitu in unum tantùm (i. e. in affectum) latus tolerabili. Rupto abscessu pus stillat in cava pectoris, & incrementum capit ex ulcere depluente, unde *Empyema*, de quo posteà. Interdum verò locus affectus evadit *scirrhosus*

rhosus

rhosus cum pulmonis & pleuræ adhæsione, undè *asthma* & *tussicula sicca*, malum immedicabile, nisi quod forsàn aliquid levaminis à labore & equitatione multâ possit recipere. Interdum loca inflammata *gangrænescunt*, undè mors cita subsequitur; *gangrænam* inceptam esse scitur ex delirio, livido thoracis colore, sputo subbilioso, doloris sinè ratione remissione, &c.

Art. 23. Peripneumonia est inflammatio pulmonis totius vel unius lobi; prior immedicabilis meritò censetur ob magnitudinem morbi, altera medelam quandoque admittit, eodem modo ac iisdem remediis tractanda est ac *Pleuritis*, eundemque ut plurimùm habet eventum. Si non resolvatur, *abscessum vomicamve* format intra quatuordecim dies, quod fieri ostenditur ex horripilationibus, doloris remissione, pulsûs debilitate, manentibus adhuc dyspnœâ, siti, febriculâ vespertinâ, &c. Exinde sequitur interdum suffocatio ex subitâ eruptione puris in asperam arteriam; interdum evacuatur ingenti sputo purulento; vel in thoracis cavitatem delabitur, undè *empyema*, *phthisis*, &c. postremò materies purulenta interdum intra pulmonales venulas resorbetur, & cruori miscetur, & in loca quædam alia deponitur, in hepar, lienem, cerebrum, &c. hinc fiunt *abscessus peripneumonici* ad aures, crura, vel hypochondria, ubi si citò evanescant, redeunte peripneumoniâ, casus est lethalis. vid Dr Friend

Peripneumoniæ typus & cura.

Art. 24. Peripneumonia notha oriri solet ex pituitâ lentâ in toto sanguine natâ, & sensim pulmones infarciente, donec in hunc morbum eat; senes, pituitosi, frigidi, catarrhosi, & gravedine laborantes huic morbo sunt obnoxiores: primò fallaci lenitate opprimit inopinantes, quippe levi fatigatione, debilitate, prostrato ferè omni animi motu, anhelitu, oppressione pectoris incipiens, adeo leves motus excitat, ut vix caloris, febrisve indicia moneant periculi: mox vagæ horripilationes, leviusculi febris insultus adsunt; unde subitò crescente anhelitu, & debilitate, mors; cujus in urinâ & pulsu vix ullum adfuit præsagium.

Peripneumoniæ nothæ typus.

CAP. II. *Art.* 25. Curatur *sanguinis missione*, *clysmatibus*, *victu tenui*, *diluentibus*, *abstergentibus*, & *lenissimè aperientibus* assiduò propinatis. " Breviter & raptìm hæc " pauca decerpsi, sed de his affectibus præ omnibus " quotcunque scriptoribus consulendus est auctor præ- " clarissimus, & ad illius mentem consequendam uni- " cè incumbendum est, & summa impendenda est " opera.

Curatio.

ETTMULLER.

Pleuritis.

Art. 26. Observatum semper fuit in *Pleuritide* correptis, quòd non solùm pleura, sed pulmonis medietas simul in isto latere inflammata fuerit. Interdum quoque cum pulmone inflammatur mediastinum, duplicatura nempè pleuræ sub sterno, quæ nomine caret.

Pleuritis notha.

Art. 27. Pleuritis notha est dolor lateris punctorius, sed sinè febre aut tussi; ægri ut plurimùm in latus oppositum potiùs quàm morbosum decumbere queant; contrarium observatur in *Pleuritide verâ*.

Prognosis.

Art. 28. Si statim intrà triduum sputum cruentum appareat brevem morbum indicat, sin verò seriùs longum. [ex *Hippocrate*] *Pleuritici* intra 14 dies supernè non repurgati *Empyici* fiunt *(inquit Hippocrates)* & tales, si in 40 diebus repurgentur à die ruptionis, liberantur, alioquin in *tabem* incidunt; in his affectibus sputorum potiùs habenda est ratio quàm urinæ; Pleuritis in principio leviter apparens & usque ad 5^tum^ diem sic procedens, 6to verò die exacerbata plerumque est lethalis.

Curatio.

Art. 29. In Pleuritide *benignâ venæsectio* si non juvet, non noceat, in *malignâ* tamen vix locum habet, sed semper erit nociva. Ex omnibus auxiliis *sudorifera* primarium obtinent locum, & præ reliquis *antimonium diaphoret.* nobilissimum pectorale habemus *in liquiritiâ & passulis*; saccharata non conveniunt; *papaver Rhœas ejusque flores*, seu optimum specificum, in toto morbi decursu locum habent; omnia calidè sunt bibenda; *succus taraxici seu dentis leonis vel decoctum*

coctum ejus, ut & *eryngii*, laudantur, item *chærefol*; ſuccus *raphani* recens expreſs. expectorationem mirabilitèr promovet. Ad dolorem lateris externè commendatur *ſtercus gallin. cum ol. cham.*

Cap. II.

Baglivius.

Signum Pathognomonicum Pleuritidis.

Art. 30. Durities pulsûs eſt ſignum ferè infallibile omnium Pleuritidum, quamvis reliqua ſigna non adſint: durus enim pulſus omnium inflammationum partes nerveas vel membraneas obſidentium eſt comes individulſus. Pleuritides frequentèr ſunt *occultæ*, quia indolentes, undè quandoque errores in praxi; fac itaque ægrum in dextrum vel ſiniſtrum latus decumbere, decumbenti impera, ut fortitèr reſpiret & tuſſiat, & tunc pete ab illo, an dolorem aut gravedinem perſentiat, quod ſi affirmet, res manifeſta eſt; hoc modo plures *pleuritides* deteximus magno ægrotantium commodo.

Pleuritides occultæ.

Prognoſis.

Art. 31. Omnis prognoſis à bonâ vel malâ reſpiratione maximè petenda eſt. Perperam agitur cum *pleuriticis*, qui nihil expuunt, niſi copiosè effluant urinæ. Omnes pleuriticos ſanatos vidimus, quibus in interiora auris dolor & exinde ſuppuratio ſupervenerunt. Cruſta alba non apparens in ſuperficie miſſi ſanguinis eſt peſſimum ſignum. *Pleuritides recidivantes* omnes ferè ſunt lethales *(ex Hippocrate)*.

Regulæ de venæſectione, &c.

Art. 32. Quando in Pleuritide viget indicatio diſſolvendi, *camphora* præ reliquis opus abſolvit, præſertim in *Pleuritide epidemicâ & malignâ*. Si ſputum anteà ſuppreſſum ſuperveniat, & ſit flavorubeſcens nunquam imperato *venæſectionem*; nam poſt *venæſectionem* ſputum denuò ſupprimetur, & æger morietur. Quocunque die, ſecundo ſcilicet, aut 4to 5to 7mo &c. ante vel poſt miſſionem ſanguinis ſpirandi difficultas, & difficultas paritèr excreandi ſputi pleuritico ſuperveniant; ſtatim duo *veſicantia* tibiis admovenda ſunt, juxta illud *Hippocratis*; *in pulmoniis quicunque tumores fiunt ad crura optimi ſunt*, *&c.* Poſt appoſita veſicantia obſervavi expectorationem ſtatim promoveri, ſpirandi

CAP. II. ſpirandi difficultatem imminui, & alvi fluxum, ſi adeſſet, feliciter ſiſti, & ægrum ſanari.

WILLIS.

Horum affectuum complicatio.

Art. 33. Opinari ducor *Peripneumoniam, & Pleuritidem* affectus eſſe modò ſingulares & ſeparatos, modò connatos & primitus coëxiſtentes, & modò invicem ſucceſſivos aut ſuccedaneos eſſe. *Peripneumonia* non tantùm *Pleuritidi*, ſed frequentèr etiam *anginæ*, & aliis interdum affectibus ſuccedit.

Pleuritidis eventus.

Art. 34. De pleuritico expectatur, vel ut morbus ſtatim ſolvatur, partìm crebrâ & liberâ *venæſectione*, & partìm *ſudore critico* die 4to, vel 8vo exorto, vel ut, his non ritè ſuccedentibus, diutiùs protrahatur; & tunc ſæpiſſimè huic morbo *Peripneumonia* aut *Empyema* vel *utrique affectus* ſuperveniunt, periculi pleni, qui ægrum è medio ut plurimùm tollunt, aut in *phthiſin* ægrè ſanabilem aut exitialem præcipitant.

Cucurbitæ.

Art. 35. *Riverius* & *Zacutus Luſitanus* exempla notabilia adducunt curationis Pleuritidis per *cucurbitas* cum ſcarificatione loco dolenti adhibitas. Pro uſu externo in linimentis utilitèr addatur *Album Græcum*.

FARRAGO.

Ad prognoſin pertinentia.

Art. 36. Denſa & exercitationi aſſueta corpora (inquit *Hippocrates in coac.*) citiùs ex *Pleuritide & Peripneumoniâ* intereunt, quàm quæ ſine exercitatione degunt. *Pleuritides ſiccæ* (inquit idem) & in quibus nihil ſpuitur, graviſſimæ; metuenda quoque in quibus dolores ad ſuperiora tendunt. A Pleuritide *Peripneumonia* malum; à Peripneumoniâ *Phrenitis* malum. *Hippocr. Aphor.* ſanguis miſſus eſt remedium magni & recentis doloris; at ſive levior, ſive vetuſtior caſus eſt, vel ſupervacuum vel ſerum id auxilium eſt, confugiendumque eſt, ad *cucurbitulas* cum ſcarificatione. *Celſus.*

NB

Polypi.

Art. 37. Pleuritides, ultra acutam febrem, ſunt *polypoſæ concretiones* in pulmonibus, ut ex cadaveribus, & extracto ſanguine patet. *Malpighius*

Art.

Art. 38. Adverti debet *pleuram* pleuriticorum & *pulmonem* peripneumonicorum post mortem sectorum semper exhibuisse spectandum magnam copiam *polyporum*: Polypus autem est sanguis diutius stagnans dilapsâ parte rubrâ, & rarò pleura sola absque pulmone inflammatur.

CAP. II. *Polypi.*

Art. 39. Dolorem externè optimè leniunt linimenta *ex ol. amygd. dulc. sp. sal. armoniac. & camphorâ. Pitcarn. in MSS.*

Linimentum.

Art. 40. Quibus plurimus ex sputo strepitus in pectore sonat, & vultus demissus est, oculusque aurigine suffusus, & caligine obductus, in his mors expectanda est, ex *Hippocrate*, & authoris experientiâ. Vix datur præstantius remedium in fine morbi, quàm syrupus vel decoctum *nicotianæ. Barbette.*

Prognosticon singulare.

Syrupus de Peto.

Art. 41. *Lucius* monitu *Æsculapii* à Pleuritide curatus fuit applicatione epithematis ex *cineribus* ab arâ desumptis & vino commistis. *Le Clerc.*

Cineres pro usu externo.

Art. 42. Vires & usus remediorum sequentium artis Apollineæ gnaris satis innotescunt. *Aq. omnium florum, balsamum sulph. anisatum, ens Veneris, decoctum coccineum, decoctum pleuriticum, emplastrum pleuriticum, fotus lateralis, haustus pleuriticus, lohoch. pleuritic. lohoch. viride, oxymel asthmaticum, pulvis pleuriticus, sacculus lateralis, unguentum pleuriticum.*

Remedia varia.

Empyema.

BOERHAAVE.

Art. 43. Empyema est collectio puris in thoracis cavo, ut plurimùm ex rupto pleuritico vel peripneumonico *abscessu*; cognoscitur à tempore inceptæ inflammationis xx dierum sine purgatione, à tussi siccâ, gravitate ad diaphragma, decubitu in unum latus, strepitu puris ad motus, febre lentâ, genis rubentibus, oculis cavis, digitis in extremitate calidis, unguibus recurvis, & abdominis tumore.

Empyema quid.

Art. 44. Ad curationem quod attinet, cognitâ vomicæ pulmonis, pleuræ, diaphragmatis, mediastini, vel pericardii disruptione, omni ope nitendum, ut *pus* evacuetur

Curat.

CAP. II. evacuetur per os, vel per urinas, si natura has monstraverit vias, vel denique per thoracis aperturam ope instrumenti idonei in latere affecto, inter costam 4 & 5, vel 5 & 6 ab inferioribus numero ducto, pus lentè & per vices educendo; ex indole puris educti, & reliquis ægrotantis circumstantiis, prognosis de vitâ vel morte pronuntianda erit; si *Empyema* fuerit vetus, vires collapsæ, capilli cadentes, alvi fluxus colliquativus, corpus tabidum &c. *paracentesis* facta mortem accelerare solet.

WILLIS.

Signa Empyematis.

Art. 45. Empyema est collectio puris intra cavitatem thoracis quâ respirationis organa opprimuntur; illuc verò pus istud confluere solet, vel ex *Pleuritide*, vel *Peripneumoniâ* (& quandoque forsàn ex *Anginâ*) suppuratis & disruptis; post morbos prædictos *Empyematis* secuturi major erit suspicio, si post unam vel alteram septimanam sine sputo copioso, rigores, & febris, & spirituum languores, superveniant, & dein post 14, vel 20 dies *Empyematis* planè facti signa erunt respiratio difficilis, pectoris gravitas, materiæ fluctuatio, & molestiæ sensus è corporis situ mutato, sitis & febricula ferè constans, genarum rubor, totius inquietudo & vigiliæ. De *paracentesi* vide locum, & de eventu ejusdem p. 201. Vide etiam *Mayerne*, p. 178. va verzusch ob.

ETTMULLER.

Diagnosis.

Art. 46. Cognoscitur, quando factum sit *Empyema*, quòd remittat febris, quin etiam fluctuatio quædam puris hinc inde percipitur; rumpitur autem *vomica* circa diem 20, 30, aut 40, dum verò rumpitur, rigor fit, & febris intensior supervenit, adest tussis continua, quasi ex profundo, quia diaphragma gravatur ex incumbente pure, parum excernitur, febris mitior evadit, & magis lenta, respiratio est difficilis, & sentitur pectoris gravitas, si corpus inclinant penè suffocantur, sentiunt frequentissimè *evaporationes* ex pectoris

pectoris cavo ad os afcendentes inftar *aquæ calidæ*; ulteriori progreffu percipiunt in ore *faporem tetrum* & quafi *putridum*, & pulfus intermittit.

CAP. II.

Curatio per apertionem thoracis & aliter.

Art. 47. Apertio thoracis fit inter 5^tam^ & 6^tam^ coftam (à fupremis numerando;) maturè fiat. Vide *Scultetum*. Quod ad remedia attinet, exhibenda funt grumofum fanguinem *diffolventia* & *abforbentia*, & tunc præftat à *diureticis* incipere, in fine autem aliquod *fudoriferum* fubnectere. Si moliatur aliquid natura, femper medicus fit ejus minifter; V. G. quando urina purulenta redditur, dentur *diuretica*; in diarrhœâ purulentâ, *laxantia*; fi ad fputum vergeat, *expectorantia*, immò *vomitoria*, *nicotiana* eft egregia; *fonticuli* etiam à quibufdam inter coftas inuruntur, internè *balfamica*, *vulneraria*, decocta è *lignis*, *gelatina C. C. hedera terreftris* valde commendatur. Vide *vomicam pulmonis*. (4. 70. &c.)

Phrenitis & Paraphrenitis.

WILLIS.

Phrenitis quid.

Art. 48. Phrenitis eft defipientia continua, fcilicet, principum cerebri facultatum deprivatio ab inflammatione meningum orta cum febre fynochâ. Huic morbo affinis Paraphrenitis dictus eft diaphragmatis inflammatio.

Phrenitidis caufa.

Art. 49. Phrenefin potiùs febri fuccedere, &, quia fanguis effervefcens recrementa fua adufta capiti tranffert, produci, *Hippocrates* olim, & nunc quifquam vel è plebe obfervat; in quantum, fcilicet, febricitantis urina à turbidâ & crafsâ, in tenuem & aquofam mutata Phrenefin imminentem indicat; cujus idcirco affectus caufa exinde colligitur effe *materiæ febrilis in cerebrum metaftafis*.

Quales morbi reverà funt Phrenitis & Paraphrenitis.

Art. 50. Ex diffectionibus patet Phrenefin non à meningum inflammatione oriri, neque Paraphrenefin diaphragmatis; fed Phrenitis definiri poteft; *totius animæ fenfitivæ five fpirituum animalium, quoad totam eorum hypoftafin, phlogofis five inflammatio*; & prout

CAP. II. incendium vel à cerebro tantùm, vel ab hoc ſimul & cerebello incipit, vulgò in *Phrenitida* & *Paraphrenitida* diſtinguitur, quod tantundem eſt ac functiones animales ſpontaneas ferè tantùm & potiſſimùm, aut unà cum his vitales lædi.

Signa diagnoſtica. " Phrenitis (inquit *Lommius*) his ſignis innoteſcit; " febris urget acuta, atque continua, continuuſque " mentis error, modò his modò aliis animæ vitalis " actionibus; expeditus in omnem audaciam homo " eſt, & viciſſim tum vigiliis, tum ſomno difficili, " turbulentoque impeditur, ſic ut interruptâ quiete " protinus cum impetu è cubili proſiliat, vociferetur, " ferociat, ac modò ploret, modò cantet, verbaque " ſine ſenſu, ſine ordine proferat, interrogatus ab " alio omnia aliena reſpondeat; oculi ſunt mobiles, " flammei, cruenti, ſqualidi, quos æger crebrò per- " fricat, modò ſiccos, modò lacrymis perfuſos; lin- " gua aſpera & nigra, dentes ſtrident ſæpéque cruor " è naribus aliquis fertur, & interdum poſteriora ca- " pitis dolent; idem manibus tremit, digitiſque floc- " cos vellit, & feſtucas è ſtragulis legit; urina eſt " tenuis flammea, interdum etiam (quod peſſimum) " tenuis albaque eſt.

Prognoſis. *Art.* 51. Phrenitis, aut brevi tempore in ſalutem, aut mortem, cum febre terminatur; aut diu protracta & poſt febrem ſuperſtes, demum vel ſanatur, vel in alios morbos, nempe, *lethargum*, aut *maniam*, aut *melancholiam* tranſit, vel demum in *deſipientiam perpetuam*, fracto, ſcilicet, (quod aiunt) cerebro.

Curatio. *Art.* 52. Si Phrenitis in principio febris accidat, *venæſectio* locum habet, & *enemata* ſunt præcipui uſûs, cataplaſmata pedibus admoveri debent ex *fol. rut. cham. verben. rad. Brion. flor. papav. errat. cum ſapone*, vel eorum loco *columbæ* vel *pulli* dum calent deſciſſi; pro ſiti reſtinguendâ bibat *Palmarii* potum divinum, ſcilicet *aquam fontan.* cum *ſucco limon.* & *ſacchar.* vel emulſiones; *hypnotica* ſunt cautè uſurpanda; in hoc affectu *placenta roſacea* vel *flores papaveris*

cum

cum aceto & nuc. moſchat. capiti & temporibus cum fructu applicari poteſt. Cap. II.

Boerhaave.

Art. 53. Phrenitis eſt vel *vera*, ubi cerebrum vel potiùs illius meninges utræque primariò inflammatione afficiuntur cum delirio & febre acutâ conjunctâ; vel *ſymptomatica* ex metaſtaſi materiæ febrilis in cerebrum. Bagliv de fibra. p.

Vera vel ſymptomatica.

Art. 54. Phrenitis *vera* 3°, 4°, vel 7° die necat, vel abit in *maniam*, *lethargum*, *coma*, *catochen*: A *Peripneumoniâ & Ileo* lethalis, à *variolis* admodum mala.

Eventus.

Art. 55. Hæmorrhagiæ quandoque morbum ſolvunt. In Phrenitide verâ prodeſt *Venæ ſectio* larga. " Immò in hoc affectu (inquit *Dolæus*) arteriotomi-" am in temporibus inſtitutam commendamus." Indicantur *diluentia* ex decoctis *antiphlogiſticis & nitroſis* affatim exhibitis, *laxantia* & *clyſmata*, *capitis raſura*, *epiſpaſtica*, *cucurbitæ* in partibus inferioribus.

Indicationes curativæ.

Art. 56. " Certè in Phrenitide *(inquit D.* Freind) " quæ febribus ſupervenit, ſectionem *Venæ jugularis* " quam maximè efficacem eſſe expertus ſum, cùm " alia remedia minùs commodè reſponderint: neque " efficacem tantummodo, ſed & adeò tutam, ut valdè " mirer aliquid de efficiendi difficultate, nedum peri-" culo apud ſcriptores inveniri; nam hæc vena, uti " nullo ferè labore ſecatur, ita & ſecta facillimè om-" nium ſaneſcit. [Frequentiſſimè etiam in aliis capi-" tis morbis gravioribus in praxi meâ *jugularem* ſe-" cui.] Cockburn obs vid Willis de morbis capitis

Sectio venæ jugularis.

Art. 57. Paraphrenitis eſt morbus *Pleuritidi* ſimilis, ubi diaphragma vel ſaltem ejuſdem margo verè inflammatur, & longè frequentior eſt, quàm vulgò creditur; cognoſcitur ex febre continuâ, dolore inflammatorio in inſpiratione maximè urgente; hinc reſpiratio ſublimis, celeris, ſuffocativa, delirium perpetuum, convulſio, furor, gangræna, [ſymptomata omnia atrociora quàm in *Pleuritide*]; & licèt totum malum cognitum ſit, inſuperabile tamen.

Paraphrenitis quid.

CAP. II.

ETTMULLER.

Phrenitis affectus.

Art. 58. Phrenitis moderno usu vocabuli, est delirium intensissimum ex membranarum cerebri inflammatione ortum cum febre peracutâ, veteribus *Sphacelismus* seu *Sphacelus cerebri*; est malum ut plurimùm lethale, 3°, 4°, vel 7°, die intereunt: Lethalem Phrenitidem denuntiant dyspnœa, facies cadaverosa, sudor syncopticus, lingua & manus tremulæ; stridor dentium, stillicidium narium, &c. si in principio morbi acuti de dolore in bulbis oculorum conqueruntur ægri, funestissimum est signum, mox enim *delirium* & *convulsiones* aderunt, quod sæpiùs observavi; convulsiones superveniunt, quando inflammatio cerebri incipit abire in gangrænam.

Plerumque lethalis.

Cura.

Art. 59. Cura nil habet peculiare præ curâ in febre acutâ cum delirio; Tinctura *papav. rhœad.* effervescentiam sanguinis compescit, item *camphora* & *nitrum*; quando ab alio morbo pendeat, curato morbo primario delirium cessat; ideoque *sudorifera* & *alexipharmaca* sunt propinanda, ut *tinctura bezoardica*, &c. In febre ardente decoctum *Tamarind. Epithemata* etiam plantis pedum conducunt.

Acida, &c.

Art. 60. " *Blandiora acida* & *cinnabarina cum emul-* " *sionibus* inter interna remedia omne ferunt punctum " in Phrenitide ex præcepto *Waldschmidii*.

Inflammatio Ventriculi.

ETTMULLER.

Inflammatio ventriculi.

Art. 61. Inflammatio stomachi est affectus periculosus, &, si quis alius, peracutus; adest febris ardens, & aliqualis tumor in præcordiis, circa ventriculi regionem dolor insignis sub costis nothis, cum gravi æstu ibidem, siti inexplebili, corporis jactatione & vigiliis; superveniunt deliria, vomitus, & non raro convulsiones lethales, raro evadunt; 3°, vel 4° die finiri solet; interdum, sed raro ad suppurationen tendit

dit, & *abſceſſus* rumpitur, vel in ventriculi vel abdominis cavo, malum ferè ſemper incurabile.

CAP. II.

Differentia inter ventriculi & hepatis inflammationem.

Art. 62. Diſtinguendum eſt inter *ventriculi* inflammationem & *hepatis*, in priore ardor & dolor magis in profundo ſunt, in hepatite inflammatio magis circumſcripta eſt, & mitiora urgent ſymptomata. (71.)

Curatio.

Art. 63. Curatio eadem eſt ac in aliis inflammationibus, viz. per *venæ ſectionem*, &c. *Sudorifera* primatum obtinent. Externè convenit cataplaſma ex *ſtercore columbino*, *fermento*, &c. ad ſuppurationem promovendam ad imitationem *Sennerti*. Vid. *Boerhaave.*

Inflammatio Inteſtinorum.

ETTMULLER.

Inflammatio inteſtinorum.

Art. 64. Accidit in herniis, ileo, & ab aliis cauſis. In loco inflammato tumor rotundus tactui [quandoque] percipi ſolet; adeſt vehemens dolor pulſatorius, fixus, diſtendens, &c. alvus occluſa, febris, vomitus, languor, &c. frequentiùs in *ileum lethalem* terminatur. Commendatur *omentum vervecinum* vide *Ileum.* (6. 72.)

Boerhaave.

Art. 65. Conſulatur *Boerhaave* inſtar omnium ſcriptorum *de inteſtinorum inflammatione.*

Inflammatio Meſenterii.

ETTMULLER.

Inflammatio meſenterii.

Art. 66. Inflammationes & tumores meſenterii ſæpiùs ſunt fons & origo chronicorum & admodum latentium morborum, & fomes mirabilium turbarum ægros & medicos vexantium. Dolores adſunt nunc circa dorſum & lumbos, nunc in abdomine & circa umbilicum, tormina inferentes, lenti tamen omnes & diuturni, ſubindè cum febriculâ erraticâ; dolores ſubindè per intervalla recurrunt.

Abſceſſus.

Art. 67. Quando apoſtema ſuppuratum rumpatur, horror inſignis, interdum rigor quatit ægrum, cum ſuper-

CAP. II. ſuperveniente æſtu non raro inſigni, quem puris præſertim per alvum excretio ſucceſſivè comitatur.

Diagnoſis. *Art.* 68. Corpus ſenſim emaciatur; reſpiratio evadit difficilior; & ſubindè aliquid moleſti, quod ipſi ægri ſatis explicare nequeunt, in profundo abdominis circa & infra umbilicum perſentire affirmant, flatulentiæ ægros vexare ſolent. Sæpè multis annis affligunt hujuſmodi tumores, in *ſcirrhoſos* & *ſtrumoſos* abeuntes.

Curatio. *Art.* 69. Curantur hæc pathemata meſenterii, cùm diuturniores fiunt, ut alii chronici affectus, *cachectici* & *hypocondriaci*; tractandi ſunt tamen cautè & ſine violentiâ. Convenit externè *empl. de cicutâ cum ammoniaco*, *de ranis cum mercurio*, &c. Internè *deobſtruentia*, *millepedes*, *remedia ad ſtrumas*, &c. Apertio venarum hæmorrhoidalium per *hirudines*; *purgantia* ſunt nociva, *enemata* utiliſſima.

Inflammatio Pancreatis.

ETTMULLER.

Inflammatio Pancreatis. *Art.* Inflammatio pancreatis eſt affectus perquam occultus, vigilias, lipothymias, aliaque gravia ſymptomata inferens, in *abſceſſu* plerumque terminans. Interdum ſuperveniente ſalutari *fluxu cruento* curantur hi morbi.

Inflammatio Hepatis.

ETTMULLER.

Hepatitis. *Art.* 71. Inflammatio Hepatis & ejuſdem abſceſſus vocatur alias Hepatitis. In genere percipitur in omni hepatis inflammatione dolor obſcurus & tenſivus ac gravativus in dextro hypocondrio & ejus profundo, qui ſub ſuppuratione punctorius plus minus evadere ſolet; adeſt febris lenta plus minus verò acuta pro ratione gradûs inflammationis; ægri ferè ſupini jacent, præſertim ſi diaphragma afficiatur, & tuſſis arida affligit. In genere in *pleuritide verâ* omnia ſymptomata ſunt acerbiora, in *hepatitide remiſſiora.*

ra. Periculosum est malum, & quod sæpiùs ad mortem deducit ægros; aut discutitur, aut successivè suppuratur, aut in *scirrhum* degenerat; *abscessus* nunc per alvum, nunc per urinam interdum per tussim expurgatur; *singultus* est pessimum signum. (62.)

Curatio.

Art. 72. Convenit *venæ sectio* in pede, prosunt *sudorifera*, & *antipleuritica*, *antihecticum Poterii*, *sperma ceti*, *nitrata*, *saturnina*, *camphorata*, & circa finem *diuretica*: externè *epithemata penetrantia & discutientia*, postremò *suppurantia*, rupto abscessu *vulneraria* & *balsamica* internè.

Phthisis sequi solet.

Art. 73. Omnibus inflammationibus internis suppuratis & malè curatis supervenire solet *phthisis*. De *hepatitide* præ omnibus consulatur *Boerhaave*.

Inflammatio Lienis.

Ettmuller.

Inflammatio Lienis.

Art. 74. In Inflammatione *lienis* eadem ferè sunt symptomata in sinistro hypocondrio, ac in inflammatione *hepatis* in dextro; ideoque diagnosis, prognosis & cura ferè eadem sunt.

Cap. III.

Sive Fasciculus Morborum tertius.

Cephalalgia.

Celsus.

Descriptio Morbi.

Art. 1. IN capite interdum acutus & pestifer morbus est, quem κεφαλαίαν *Græci* vocant, cujus notæ sunt horror validus, nervorum resolutio, oculorum caligo, mentis alienato, vomitus sic ut vox supprimatur; vel sangui-

CAP. III.

nis ex naribus cursus, sic ut corpus frigescat, anima deficiat. Præter hæc dolor intolerabilis, maximè circa tempora, vel occipitium. Interdum autem in capite longa imbecillitas, sed neque gravis, neque periculosa, per hominis ætatem est.

Curatio.

Art. 2. In dolore, qui acutus est, & qui supra consuetudinem intenditur, convenit *venæ sectio*, sed nisi intolerabilis sit, supervacuum erit venam secare; satiusque est abstinere *à cibo*, si fieri potest, etiam à *potione*, si non potest, *aquam* bibere, si postero die dolor remanet, *alvum* ducere, *sternutamenta* evocare, nihil assumere, nisi *aquam*: sæpè enim dies unus aut alter totum dolorem hâc ratione discutit.

WILLIS.

Prognosis.

Art. 3. Si dolor capitis inveteratus & ferè continuus fuerit, ut jure suspicemur eum à tumore *phlegmonode*, *erysipelate*, *scirrho*, *abscessu*, aut *vermibus* oriri, curationis spes exigua aut nulla superest. Si dolor capitis sit immanis, atque vertiginem, vomitionem, aliosque affectus aut convulsivos aut soporosos adjunctos habuerit, frequentèr in *apoplexiam* lethalem, aut *epilepsiam*, *paralysin*, *cæcitatem*, *surditatem*, &c. " Quum caput parte aliquâ (*inquit* Lom-" mius) aut circumcirca dolet, si pus, vel aqua, vel " sanguis naribus, ore, aut auribus exit, scire licet " malum solvi.

Curatio.

Art. 4. Ad curationem hujus morbi detractio sanguinis è venis sedalibus *hirudinum* suctu locum habet, item *aquæ minerales catharticæ*, *cremor Tartari* in sero lactis solutus, *vesicatoria*, *opiata*, *infusum Coffee*, *fol. salviæ*, *rorismarini*, &c. instar *Theæ* epotum. *Millepedes* quoque curandis cephalalgiis pertinacibus opem sæpè egregiam præstant.

Post Morbillos, aut Variolas.

Art. 5. dolor Capitis post *morbillos* aut *variolas* totidem horis à pastu accedens, præmissis universalibus, *antiscorbuticis* & *chalybeatis* curatur.

ETTMULLER.

CAP. III.

ETTMULLER.

Art. 6. Cephalalgia eſt vel calida, prout ſanguis magìs fervet, tunc ſenſus caloris præſertim circa frontem percipitur; vel frigida, cùm nihil tale occurrit, ſed potiùs frigus ſentitur, aut ſaltem adeſt gravedo capitis. Ex omni cephalalgiâ per conſenſum frequentiſſima eſt iſta, quæ fit ex *ſtomacho.* Cephalalgia *habitualis* inveterata eſt difficilis curatu, terminare ſolet in *vertigine*, *apoplexiâ*, *epilepſiâ*, *paralyſi*, *cæcitate*, *ſurditate*, &c. Ex omnibus dolor capitis *ſcorbuticus* eſt contumaciſſimus.

Cephalalgia calida. *Frigida,* *Per conſenſum.* *Habitualis.* *Scorbutica.*

Art. 7. "Cephalalgia (*juxta* Dolæum) rectè di- "viditur in *bilioſam* & *pituitoſam*; in priori caſu do- "lor eſt valdè acutus cum inſigni ardore; particulæ "bilioſæ acres vel ſalino-ſulphureæ in ſanguine abun- "dant; ideoque adhibenda eſt *venæſectio*, lenitèr "*purgantia*, aliaque ad temperiem ſanguinis alteran- "dam temperandamque facientia. In cephalalgiâ "*pituitosâ* materia peccans eſt craſſa ac tenax, inde- "que dolor gravativus, adeſt ſtupor mentis, ſegni- "ties; hæc ſpecies *cathartica* fortiora poſtulat; pro- "ficua ſunt decocta *lignorum*, *ſalia volatilia*, *cinna-* "*barina*, *cephalica*, potus herbæ *Theæ*; ſi malum à "ſtomacho debilitato trahat ſuum ortum, tunc con- "veniunt *corroborantia*, *ſtomachica*, *acidulæ ſpadenſes*, &c. Ad curam cephalalgiæ in genere apprime conducit doſis *pil. cathartic. cum mercur. dulc.* ℈ß. & *laudan.* gr j. hor. ſomn. & aliquoties repetita, item decoctum *è lignis cum roremarin*:-*ſalia volatilia*, *cinnabarina nativ. ſuccinata*, *camphorata*, potio *Theæ* [*Coffee*] In contumaci capitis dolore empl. de *ranis cum mercurio* capiti raſo apponi poteſt.

Bilioſa & Pituitoſa. *Curatio.*

8. Hemicrania (cùm dolet dimidium caput) eſt graviſſima ſpecies cephalalgiæ; præmiſſis univerſalibus experimentum eſt ſingulare cataplaſma factum ex *rad. cucumeris aſinini* vel *brion. cum verben. & abſynth.* &c.

Hemicrania.

CAP. III.

BAGLIVIUS.

Dolor capitis ob nimium fibrarum ſenſum.

Art. 9. Sunt qui ob nimium ſenſum, ſive fibrarum ariditatem, capitis dolore laborant; in quo caſu, quoniam dolor ſolidi vitio potiùs quàm fluidi oritur, ad *narcotica* libentèr veniendum; nam tutò applicari poſſunt, quoniam non aliud debent efficere, quàm obtundere nimium fibrarum ſenſum, ter aut quater obſervavi dolores capitis pertinaciſſimos, & ferè ad maniam accedentes, irritis aliis ſolo *pulv. de Guttet.* ad ℨj. dato fœlicitèr ceſſiſſe.

FARRAGO.

Grubi de Arcanis. p. 183 184

Euporiſton.

10. *Art.* " Acerrimi dolores capitis *euporiſto* ſanari " poſſunt nempè *ſtrophiolo aquâ frigidâ madido* col- " lum circumdante, & cùm à nativo calore incaleſ- " cit linteum pro novo permutandum, unde dolor " quaſi excantatus deſinit, & rediens eodem ſtratage- " mate eluſus fugatur; [*ſed temerarium eſt experi-* " *mentum.*] Allen Hancock smith. 37.29

Arteriotomia.

Art. 11. In hoc malo *Pariſiis* nihil frequentiùs, quàm *ſectio arteriæ temporalis*; aliquando chirurgus tranſverſim ſecat, idque fœlicius quàm ubi punctum incidit, ſic enim magis coëunt diviſæ arteriæ partes. *Trophimus. Serrier.*

Remedia.

Art. 12. Camphora in ſpiritu quolibet cephalico, & naribus attracta cephalalgiam ſedat. *Greenfield.*

Varia.

Art. 13. Succus *hederæ terreſtris* naribus attractus, cephalalgiam penitùs aufert, *Raii* hiſt. plant. videatur locus, *p.* 567.

In Cephalalgiâ habituali.

Art. 14. In cephalalgiâ habituali & pertinaci pulvis *mari ſyriaci* eſt ferè ſpecificum doſ. ʒß. ut ab amico medico accepi.

Vigiliæ nimiæ, ſeu Pervigilium.

vid Willis.

Inter legendum & ex Obſervatione.

Vigiliæ nimiæ.

Art. 15. Interdum eſt morbus ſolitarius ſine aliâ evidente ægritudine;ità tamen ut nonnulli iſtud ſine

moleſtiâ

molestiâ singulari ferant: alii verò mox languorem & appetitum prostratum inde percipiunt; ab alio morbo ferè semper pendet.

CAP. III.

Prognosis.

Art. 16. Quod caret alternâ requie durabile non est.

Quibus potissimum accidunt.

Art. 17. Melancholici maniaci & similes, præ aliis, molestissima patiuntur pervigilia; ita ut quidam melancholicus per quatuordecim menses fuerit vigil & insomnis; & tales utut per longum tempus in continuis sint vigiliis, hoc malum tamen sine insigni virium debilitate perferunt.

Senum vigiliæ.

Art. 18. In senum vigiliis non *anodyna* sed *confortantia* & *aromatica*, *analeptica* ex *vino dulci*, &c. sunt optima.

Somni commoda.

19. Per somnum non solùm in ventriculo, sed etiam in vasis omnibus totius, & toto denique corpore, fiunt concoctiones meliores, quàm in vigiliâ inquit *Galenus.*

Morbi Soporosi.

Inter legendum & ex Observatione.

Morbi soporosi.

Art. 20. Coma seu cataphora, lethargus & carus sunt affectus soporosi secundùm magìs & minùs potiùs quàm essentialitèr à se invicem discrepantes; in hoc conveniunt, quòd *sudorem morbificum* inducant; fiunt ut plurimùm ab unâ eâdemque causâ, nimirum pituitâ in cerebro collectâ.

Coma.

Art. 21. Coma est somnus profundus, à quo tamen æger excitatur, & oculos aperit, & respondet, iterumque mox profundè obdormit.

Lethargus.

Art. 22. Lethargus comati similis est, sed cum febre & delirio conjunctus; lethargici (*inquit Aurelianus*) levitèr sunt excitandi suis nominibus exclamati; etenim jugiter titillatu, vel impressione forti ac punctionibus hoc facere, nihil aliud erit, quàm stricturam asperare ob inquietudinem vexationis: blando articulorum fricamento utendum est; linguæ asperi-

CAP. III.

tatem vel ariditatem *ſpongiâ infuſâ aquâ calidâ* hume-ctemus, &c.

Carus.

Art. 23. Carus eſt ſomnus adhuc profundior ſine febre, ex quo æger excitatus oculos vix aperit, & non reſpondet; attamen vellicatus ſentit, integrâ manente reſpiratione; eſt proximus ad *apoplexiam* gradus.

Curatio horum affectuum.

Art. 24. Ex his affectibus, eorum cura, qui à febre pendent, & ſunt ejuſdem ſymptomata, in capite de febribus recenſetur; & reliqui, qui febre carent, tanquam leves *apoplexiæ* gradus ſpectari poſſunt. Ubi morbi ſoporoſi aliis morbis, febribus, &c. ſuperveniunt, non temerè ſecanda eſt *vena*, ſed *purgatio* inſtituenda, & quidem in his caſibus medicus magni nominis D. *Radcliff reſin. Jalap.* ℈j. auſus eſt exhibere ſucceſſu mirabili.

Coma vigil.

Art. 25. Coma vigil eſt, quando adeſt quoad externa ſenſuum organa ſomnolentia ſumma, quoad interna perpetuæ vigiliæ; æger clauſis oculis permanet, & ſomnum capere videtur, attamen dormire nequit, variis imaginibus & deliramentis impeditur; rarò eſt morbus *ſolitarius*, ſed potiùs *ſymptoma* febricitantium; ſignum eſſe ſolet imminentis *Phrenitidis.*

Vertigo.

WILLIS.

Vertigo.

Art. 26. Vertigo eſt affectio, in quâ objecta viſibilia, circumrotari videntur, ſentiuntque affecti perturbationem ſeu confuſionem ſpirituum animalium in cerebro, ut nervos non ritè influant: quare facultates viſivæ & locomotivæ ſæpè aliquatenus vacillant, ut laborantes corruant, & non rarò à tenebris obfuſcentur.

Prognoſis.

Art. 27. Quoad morbi hujus ſedem notabile diſcrimen occurrit; frequentèr enim *anteriùs* conſita eſt, & vix omnino *caduca* eſt, & therapiam admittit; quandoque autem *poſteriùs* orta longè periculoſior exiſtit, & non rarò in *apoplexiam* vel *paralyſin*, aut in morbum *convulſivum* tranſit.

Art.

Art. 28. Pro vertiginoſo poſt alia incaſſum tentata hunc in modum præſcripſi; ℞ *Pulv. rad. pæon. mar.* ℥ij. *flor. ejuſd.* ℥j. *ſterc. pavonis albiſs.* ℔ß. *ſacchar. albiſs.* ℥ij. doſ. circiter coch. j. bis in die ſuperbibendo hauſt. decoct. *ſalviæ* aut *roriſmarini*, *Coffee tinctu-râ* imprægnati; vix credibile eſt quantum ab hoc remedio juvamen recepit, poſt menſem ſanus evaſit.

CAP. III. *Curatio ſingularis.*

ETTMULLER.

Art. 29. Vertigo à vertendo; omnia enim in hoc affectu circumrotari videntur; attamen non ſemper adeſt talis circumgyratio; ſufficit enim motus *tremulus & undulatorius*. Tres ſunt gradus, 1°. *Vertigo ſimplex*, quando ſit ſaltim circumgyratio ſubitò evaneſcens. 2°. *Vertigo tenebricoſa* ſeu *ſcotomia*, quando oculi caligine obſcurentur, aut appareant coram oculis varii colores. 3°. *Vertigo caduca*, quando æger protinus concidat, atque hæc ad *epilepſiam* quàm proximè accedit. (94.)

Tres gradus hujus morbi.

Art. 30. Dum res externæ gyrari videntur, hoc fit in oculo non in cerebro, non enim in cerebro videmus. [de *Ætiologiâ* hujus morbi ex tunicæ retinæ dimotione videatur *Bellini*] Vertigo gravior & diuturnior ut plurimùm in ſenibus *apoplexiam*, in junioribus *epilepſiam* prænuntiat, modò *anteriorem*, modò *poſteriorem* capitis partem affligit, illa eſt curabilior, hæc periculoſior.

Eventus.

Art. 31. Vertigo frequentèr fit per *conſenſum* à vitio ſtomachi, vel primarum viarum, in hoc caſu convenit *vomitorium*, remedia *ſtomachica ſpecifica*, *antepileptica*, &c. Pro cathartico *extractum hellebori nigri* & *mercurius dulcis*; convenit *venæſectio* in plethoricis; *ſternutatoria* ſunt præcipuè vitanda. Præmiſſis ergo præmittendis ad *ſtomachica & ſpecifica* deveniendum eſt, *ſemen ſinap.* omni mane comeſtum eſt egregium, item *aromatica*, *confectio alkerm. cinnab. antimon. radix pæon. flores lilior. conval. ſalvia*, *roſmarinus*, *ſtercus pavonis* eſt ſpecificum nobile; *cinnab. nativ. ſpiritus & ſalia volat. Succinata*, &c. laudantur.

Curatio.

MAYERNE.

Methodus medendi.

Art. 32. Methodus medendi in vertigine hoc mod[o] se habet; si adsit plethora, sanguis mittendus est; po[st] *venæsectionem*, (si necessaria sit) præsentibus nause[a] vel appetitu prostrato, vel aliis affecti ventriculi indi[-]ciis *emeticum* propinandum est: deinde *purgatio* pe[r] sedem instituenda, & posteà *specifica* exhibenda. *Ca[-]lamus aromaticus* quocunque modo sumptus ad verti[-]ginem valet, imò pro secreto habetur. Medicus qui[-]dam *Germanus* multos vertiginosos curavit pil. sequent[.] per plures dies exhibit. (si rectè conjecturam faciam *vide locum* p. 43.) ℞ *sacchar. saturni* q. v. *tereb. Cypr.* q. s. f. pil. dosis una gr. iv. vel v. pendens. D. *Glisson* Cantabrigiensis medicinæ professor, gravi vertigine per tres septimanas conflictatus, irritis aliis remediis vertici raso apposuit empl. ex *flor. sulph. & album. Ovorum*, à quo sanatus est, ut ipse retulit D. *Bate*. *Pyroticum* vel *setum* applicetur posteriori collo; *cau-terium* bregmati post omnia. *Electuarium epileptic.* (16. 82.) *elect. peruv. epileptic.* (16. 87. &c.)

Apoplexia.

COELIUS AURELIANUS.

Apoplexiæ signa præsagientia.

Art. 33. Apoplexia ita dicitur, quòd tanquam ex lethali percussu repentinum faciat casum. Signa præ-sagientia aliquando nulla; interdum verò gravedo, vel dolor capitis, aut vertigo, aut aurium tinnitus, in so-litos usus difficilis motus, vultûs mœstitudo, saltus membrorum præcipuè labrorum, tremula locutio, ob-livio mox dictorum, vultûs plenitudo; sed hæc sym-ptomata sunt etiam communia in *epilepsiam* vel *mani-am* venturis. "Torpores & stupores (inquit *Hippo-*" *crates coac.*) præter consuetudinem advenientes, fu-" turam *apoplexiam* vel *paralysin* denuntiant.

Paroxysmus.

Art. 34. In paroxysmo ægri voce privantur, & mente capti repente cadunt, immoti, respiratione & pulsu tantùm superstitibus, color plumbeus, atque in-voluntaria

voluntaria illacrymatio; crescente morbo, vultûs adductio, ita ut longior notâ videatur imago, præcordiorum prominentia, & totius corporis frigidus torpor, pectoris stridor, & superiorum partium sudores frigidi.

Cap. III.

Boerhaave.

Att. 35. Causæ apoplexiæ frequentiores sunt, 1°. Polyposæ sanguinis concretiones. 2°. Spissitudo inflammatoria cruoris. 3°. Crassa glutinosa, pituitosa, iners totius sanguinis natura. 4°. Simplex plethora vasorum à quacunque causâ. 5°. Tumores intra cranium nati [quibus addi possunt sanguinis vel seri *extravasationes* ex *contusionibus* vel *concussionibus* vi externâ impressis, & innumeræ aliæ *causæ latentes*.]

Causæ frequentiores.

Art. 36. Divisio Apoplexiæ in *sanguineam* & *pituitosam* est utilis, sed non perfecta divisio; quum & *serosa*, & *atrabilaria*, & *polyposa* sit, & *alia*.

Divisio apoplexiæ.

Art. 37. Lenis apoplexia solvitur superveniente sudore multo calido, æquabili, urinâ multâ, crassâ; hæmorrhoidum, mensium vel alvi fluxu; vel febre magnâ. Paulò gravior solet mutari in *paralysin* alicujus partis musculosæ; totius lateris unius, unde *hemiplegia*; vel omnium partium infra caput; unde *paraplegia*, quæ rarò curatur, semperque memoriæ, judicii, motuumque læsiones relinquit. Exquisita apoplexia in mortem citò finitur rarò septimum diem excurrens.

Prognosis.

Art. 38. Curatio varianda est pro ratione causarum; si à causâ frigidâ, pituitosâ oriatur, conandum est statim, ut pressio lentoris glutinosi à capite avertatur per derivationes in alia & opposita loca, & per *evacuationes universales*; in usum veniunt *vesicantia*, *caustica*, *frictiones*, *ligaturæ*, *apophlegmatismi*, *sternutatoria*, accerrimi usurpandi *stimuli* quicunque, *vomitoria*, *purgantia valida*, *clysmata acria*, &c. In usu tamen horum omnium augetur sæpè malum, materie magis motâ & impactâ, viribus tamen mox projiciundis per evacuantia: hinc in conciliandâ dissolutione semper

Curatio varia.

CAP. III. ſemper *evacuationi* & *avulſioni* ſtudendum, quantum res pati queat; inde regula [*Hippocratis*] *venæſectio*, ni juvet, occidit [& *Celſi* occidit vel liberat.] Si verò à causâ calidâ oriatur, & morbus inflammatorius videatur, tum illicò mittatur ſanguis magnâ copiâ ex *venis jugularibus*, & repetatur pro re natâ, undè, ſi morbus ſit ſanabilis, levamen accipiet; diarrhœa omni arte obtineatur; *diluentia*, *attenuantia*, & *diuretica* ingerantur; detineatur æger, quantum fieri poteſt, è lecto, ſaltem à decubitu declivi. De reliquis lector ipſe conſulat auctorem.

ETTMULLER.

Hujus affectus prodromi. *Art.* 39. Signa Apoplexiæ aliquando probabilitèr futuræ ſunt dolor capitis, vertigo, tumor carotidum, memoriæ debilitas, ſpontaneæ oculorum illacrymationes, ſcotomiæ, incubus, vocis tarditas & hæſitantia, oris diſtortiones, dentium ſtridores in ſomno, ſtupor frequens brachii aut pedis, aut etiam refrigeratio extremarum partium.

Paroxyſmus. *Art.* 40. In hoc affectu omnes functiones animales ſubitò ceſſant, homo quaſi fulmine percuſſus & attonitus in terram jacet, ſine motu (hinc dicitur morbus *attonitus & ſideratus*) reſpiratione ipsâ plus minùs imminutâ cum vel ſine ſtertore, pulſu adhuc nonnihil vegeto, & perquam duro, niſi in caſu admodum periculoſo, ubi deficit; color faciei & oculorum ut plurimùm rubet, facies tumida; æger profundè dormit, & nequit ſuſcitari; interdum reſolvitur veſicæ & ani ſphincter; ſupervenit tandem ſpuma circa os.

Hemiplegia. *Art.* 41. Hemiplegia ſeu hemiplexia eſt quando ſolummodo dimidium capitis & reliqui corporis afficitur [more *Apoplexiæ*].

Apoplexiæ cauſæ. *Art.* 42. Apoplexiæ cauſæ proximæ ſunt vel impeditus ſpirituum animalium motus in cerebro, vel impeditus ſanguinis circulus per cerebrum; Venus nimia potiſſimùm in ſenibus ad Apoplexiam multùm diſponit, ut & animi affectus graviores, ira, &c. Contuſiones

cusiones & concussiones capitis, scabies retropulsa, vapores mercuriales, Gas seu halitus carbonum.

Art. 43. Apoplexia est morbus admodum hæreditarius, omnes, qui Apoplexiâ moriuntur, suffocati intereunt, unde quo *liberior est respiratio*, eo major est spes salutis, & contrà; spuma circa os est ferè semper signum lethale. *Est morbus hæreditarius.*

Art. 44. *Barbette* in curandâ Apoplexiâ *inunctionem mercurialem* commendat, metus est de *vomitu* exhibendo, nè suffocatio acceleretur, quod non paucos medicos deterret. In Apoplexiâ *sanguineâ* venæsectio est necessaria, in *pituotosâ* omittenda, quoniam nociva est, sed potiùs exhibendum est *vomitorium antimoniale*; æger non debet in lecto decumbere sed erectus sedere; *enemata acriora* sunt injicienda parata ex *lavend. rut. majoran. nicotian. rad. pyreth. irid. nostr. vin. benedict. sal. gem. pulp. colocynth. in petia ligat.* &c. In ipso paroxysmo non neglectis universalibus conducunt *salia volatilia*, *sudorifera*, speciatim *aurum diaphoret. Poterii*, *cinnabarina*, *species diambr. confect. alkerm. sudorifera ex lignis* declinante paroxysmo aliquandiu continuata sunt maximè proficua. *Curatio.*

Art. 45. Pro præservatione, præmissis ritè universalibus præ reliquis multùm laudatur frequens *salviæ* usus quocunque modo; in *cubebis*, *cardamomo*, *sem. sinap.* & *erucæ* singulares latent vires maximè in senibus in formâ pulv. vel aliter in vehiculo appropriato assumptis. *Prophylaxis.*

Cole.

Art. 46. Auctor putat acerbum frigus & gelu diutinum Anno 1683° numerum *apoplecticorum* annis succedentibus adauxisse. *Causa Apoplexiæ singularis.*

Art. 47. Potio infusionis *rorismarini*, *salviæ*, *beton. lilior. conval.* &c. instar *Theæ*, item *Coffee*, & fumisuctio *nicotianæ* ad præcavendam Apoplexiam laudantur; *balsama odorifera*, Apoplectica dicta, & usus *ptarmicorum* inordinatus damnantur. Sanguinem detrahit manu maximè liberali ad uncias scilicet, 30, 40, *De largâ sanguinis missione.*

50,

CAP. III.

ſo, imò 60, hancque praxin non modò ex propri
experientiâ ſtabilire ſatagit, ſed etiam auctoritate Ce
leberrimi D. *Gibbons*, neque in junioribus tantùm, ve
rùm etiam in ætate provectioribus injungit; & in
ſtantiam profert cujuſdam annum 77um agentis, à qu
ſanguinis inter 20 & 30 uncias detraxit, & tantun
dem aliâ vice intra ejuſdem ſeptimanæ ſpatium ob *ver
tiginem* aliqualem ſuperſtitem. vid Cobbatch.
white de febrib 72.78.140.141.9.

CATHERWOOD.

Arteriotomia.

Art. 48. Auctor pro virili conatur, & nullum no
movet lapidem *arteriotomiam* introducere, tanquam
Phlebotomiâ longè præſtantiorem in hoc morbo cu
rando; locum deſignat in arteriâ temporali, opera
tionemque neque difficilem eſſe, neque periculoſam
aſſerit: accuratè digitis detinenda eſt arteria, nè ſub
volutet, & vulnus infligendum eſt non puncturâ, ſe
per inciſionem cum dextrâ mucronis lanceolæ eleva
tione, detractâ ſufficiente ſanguinis quantitate, pre
mendum eſt vulneris orificium in os temporale cum
digito maximo, quo *thrombus*, ſi accidat, citò diſſi
pabitur, & ferè momento temporis fluxus ſiſtetur.

Cui commodo adhibeatur iſta praxis, dubitatur.

" *Art.* 49. Verùm enimverò mihi videtur Au
" thor noſter meras umbras conſectari, ut Hercule
" ſtramineus appareat; novam crepat methodum
" ſed quomodo ſtabilitur hæc praxis? Inter paucas
" quas adducit hoc affectu laborantium, hiſtorias, u
" nicam tantùm per *arteriotomiam* curati affert
" ſed de his non libet morari. Utcunque verò res ſ
" habeat, minimè futurum videtur, (ut rectè admo
" net D. *Freind)*, ut noſtri unquam homines huic Me
" dicinæ generi aſſueſcant. vid Willis.

FARRAGO.

Inter legendum & ex obſervatione.

Varias mortis cauſas detexit anatomia defunctorum.

nb *Art.* ſo. In paroxyſmo apoplectico intumeſcun
venæ jugulares necnon pulmonum, quæ non rar
rumpuntur in apoplexiâ demortuis. In defunctorum
cadaveribu

cadaveribus sæpissimè repertum est *serum viscidum* in cerebri ventriculis, aliquando *sanguinis* ingens copia in sinibus, aliquando *Tumores* ad pugni magnitudinem juxta conarium inter cerebrum & cerebellum; talis (observante *Drelincurtio*) semestri spatio primò *cæcitatem*, dein *surditatem*, subinde sensuum omnium *abolitionem*, & postremò *necem* intulit. *Vomitoria* (inquit *Dolæus*) experientiâ teste, quicquid reclamet *Sylvius*, divinam afferunt opem. *Venæsectionem* in omni *Apoplexiâ*, & in omni ætate, & in summâ quidem senectute admittimus; timidis, loco hujus, *hirudines* vel *cucurbitulas* concedimus.

CAP. III.

Art. 51. *Rhodius* Observavit, quòd in omnibus affectibus *comatosis*, præcipuè *lethargo*, & *apoplexiâ*, pulsus dum ex parvo fiebat magnus, & sensim in magnitudinem crescebat, ægrotantes brevi moriebantur; pulsus etenim in hoc affectu est ut plurimùm fortis & plenus, quod multos decipit.

Pulsus fortis sæpè decipit inexpertos.

Art. 52. Apoplexiâ demortui ante triduum non sunt sepeliendi, quia omnes humores intra illud spatium moventur, & nonnulli ante illud tempus revixisse observati sunt, *Barbette*. Linimentum sequens ut specificum in *Lethargo & Apoplexiâ* habetur; ℞ *Ol. succin. spic. castor. ana* ℈ij. *flor. hyperic. succ. rut. express. ana* ℥iij. m. illinatur cervix, &c. Idem summum & ferè unicum remedium in Apoplexiâ sunt *cucurbitæ* capiti impositæ. *Riverius*, *Zacutus*, *Lusitanus*, &c. Cùm morbi vis maxima est, admoveatur *cauterium actuale* inter primam & secundam nuchæ vertebram.

Nota benè

Art. 53. Remedia sequentia interdum pro re natâ in usum adduci possunt; *antimonium diaphoret. antihecticum poterii*, *aurum fulminans*, *aurum mosaïcum*, *cataplasma suppedale*, *cataplasma de halecibus*, *elaterium*, *elect. antiapoplecticum emplastr. cephalicum*, *elixir pæon. mynsicht. enema acre*, *enema apoplecticum*, *ens veneris*, *flores salis armoniac. martiati*, *gargarisma ad pituitam*, *infusum cephalicum*, *pil. volat. sternutatoria omnia* [*flores Benzoin.* aliis ptarmicis adjecti illa multo

Remedia varia.

CAP. III.

tò efficaciora reddunt] *pulv. de guttetâ, tinctura epileptica, vinum benedictum*, &c.

Hemiplegia, Paraplegia, seu Paraplexia

ETTMULLER.

Ratio nominum.

Art. 54. Paraplegia seu paraplexia & apoplexia particularis, in altero tantùm latere hemiplegia nominantur. Interdum afficitur totum corpus, excepto capite, ex obstructione spinalis medullæ; frequentiùs est morbus *secundarius* interdum verò *primarius*; sensus vel motus vel alteruterque vel totaliter, abolentur, vel multùm imminuuntur.

Paraplegia ab apoplexiâ differt.

Art. 55. Paraplegiæ, quæ *apoplexiam, epilepsiam,* aliosque morbos immediatè sequuntur, vulgò *paralyses* vocantur, sed *paralysis* est longè alius affectus, ut infra manifestum erit. (57.)

Curatio.

Art. 56. *Vomitus* in omni paraplexiâ convenit & *purgatio* ad primarum viarum emundationem; *venæ sectio* convenit in plethoricis; proximo loco *sudorifera* valdè conducunt, cum specificis interspersis, decoctum *sassafr.* cum *roremarino* & *bacc. juniperi*; aliquando datur *aurum fulminans* ad gr iij. vel iv. de reliquis internis medicamentis vide *apoplexiam & paralysin*; balnea ex *formicis* reverà singulare quid obtinent in *paraplegiis* curandis.

Paralysis & Paresis.

vid Hamilton de febre Miliari p.

ETTMULLER.

Paralysis & Paresis.

Art. 57. Paralysis est gravior, & paresis levior affectus; paralysis propriè est resolutio & relaxatio ligamentorum & membranarum motui inservientium, non ab obstructis nervis proveniens, sed à merâ membranacearum & nervearum partium resolutione, & sic à *paraplegiâ* distinguitur, quæ ab obstructione nervorum exoritur; hæc sequitur *apoplexiam, epilepsiam, convulsiones, vertigines*, &c. qui affectus in se mutuò sunt permutabiles, & plerumque desinunt in *paraplegiam*;

giam; Illa verò ſequitur alios morbos longè diverſos; viz. *ſcorbutum*, *malum hypochondriacum*, *colicam*, & frequentior eſt in regionibus ubi vino & ſpiritibus indulgent, aut oritur etiam ſubinde à cauſis externis; ex fumis metallicis, &c.

CAP. III.

Art. 58. Paralyſis cæteris paribus faciliùs curatur quàm *paraplegia*, quæ plerumque omnem medici operam eludit; motus ſaltem amiſſus, ſuperſtite ſenſu reſtituitur; *tremor* ſuperveniens eſt bonum ſignum recuperandi motum. *Curatu difficilis.*

Art. 59. *Purgatio* lenis tantùm inſtitui debet cum *mercurio dulci & extracto hellebori*, *ſpecie diaturb. cum rhabarbaro*, *pil. fœtid.* &c. & poſteà *ſudorifera*, remedia *apoplectica*, & *epileptica*, *viperina*, *ſuccinata*, *lumbricalia*, ex *milleped.* & *formicis* parata, *antimonialia*, *martialia*, *bezoardica*, *aurum diaphoreticum*, *antiſcorbutica*, & *ſpecifica* in ſero lactis cocta quando à *dolore colico* ortum ducit; & externè pro abdomine illinendo *galbanetum Paracelſi*. (16. 143.) In genere *urticatio* membri reſoluti eſt maximi uſûs, expertus loquor. *Thermæ naturales*, balnea ex *formicis* parata, *unguentum martiatum*, *nervinum*, *paralyticum*, &c. *Curatio.*

Dr Shaw 17.18. WILLIS. vide De Blackm... Palsy 178 184 194 203.

Art. 60. Paralyſis eſt partium nervoſarum à debitâ diſtentione reſolutio, ſive relaxatio; cujus ratione motus & ſenſus, nempè aut alter tantùm, aut ſimul uterque, in toto corpore, vel in quibuſdam partibus, debito more exerceri nequit. *Definitio paralyſeos.*

Art. 61. Mentis hebetudo, oblivio & ſtupiditas, frequentèr in paralyſin mutantur. Paralyſis aliis affectibus frequentiùs ſupervenit, quales præcipui ſunt *carus*, *apoplexia*, *ſcorbutus*, *convulſio*, *colica*, *arthritis*, &c. *Unde provenit.*

Art. 62. Paralyſis ab apoplexiâ, caro, convulſione, colicâ, aliiſque cerebri, aut ſyſtematis nervoſi affectibus ſuperveniens, ſi non brevi tempore in melius alteretur, aut medicamentis cedat, plerumque inſanabilis perſtat; hominibus provectæ ætatis, cacochymiis, *Difficilè curatur.*

CAP. III.

chymiis, valdè scorbuticis, aut intemperatis accidens, & si affectus haud immanis fuerit, difficilè tamen curatur.

Curatio.

Art. 63. *Phlebotomia* passim non omnibus convenit; & si hanc vetamus, non tamen ob eandem cum veteribus rationem, supponendo paralysin esse morbum frigidum; præmissis universalibus, viz. *vomitorio & catharsi*, cerevisia medicata parari potest ex *salviâ bæton. stœchad. lign. sassafr. cortic. Winter*, &c. Quidam paralytici sunt frigidi alii calidiores ex constitutione, ideóque remedia debent esse diversi generis, ut in ipso *scorbuto* evenire solet. Remedia in hoc affectu insigniora sunt *viperina*, *pulv. rad. serpent. Virgin. gum. guaiac. tinct. succin. sp. C. C. succinat. pulv. ari comp. chalybeata*, *antiscorbutica* omnia, præcipuè *succi antiscorbutici cum aquâ raphan. aurantiis*, &c. Externè *fotus*, *linimenta*, *cucurbitulæ*, *vesicatoria*, *urticationes*, item immissio membri resoluti in *grana hordei* post cerevisiam subductam, vel intra *ventrem* vel *thoracem bestiæ recèns mactatæ*, aut denique *balneum artificiale vel naturale*. His non succurrentibus proveniendum erit ad remedia magna, viz. *diaphoretica*, *salivantia*, *vomitoria fortiora*, &c. *sudorifica* usitatiora sunt decoctum *guaiac. spiritus & oleum ejusdem*, *mistura simplex*, *flores & spiritus salis armoniac. aurum diaphoreticum*, *sal. viper. bezoar. min. tinct. antimon.* &c. Nullum datur præstantius remedium quàm *thermæ nostræ bathonienses*; quosdam tamen deteriùs reddunt. De *salivatione* vide locum p. 155, 157.

Inter legendum & ex observatione.

Causa paralyseos.

Art. 64. A spirituum inopiâ fit paralysis, ut in senectute valetudinariâ, post immodica sanguinis, liquoris genitalis, &c. dispendia, è sanguine enim effœto pauci spiritus in cerebro procreantur.

Papillæ cutaneæ tactûs organum.

Art. 65. Credibile est papillas cutaneas esse tactûs organum, ideóque hic ratio reddi potest, cur superstite motu sensus potest aboleri, viz. quia motus per nervos fit, sensus per papillas hasce.

Art.

CAP. III.

Art. 66. Ad membra paralytica plurimùm valent fomentationes quotidianæ ex *formicis* & earum *cubibus* in aq. font. coct. interdum præſentaneam operam & firmum conſtanſque robur partibus affectis afferunt; eodem tempore uſurpetur oleum ſequens, ℞ *Sem. ſinap. parum contuſ. q. v. ſp. lavend. q. ſ. ut* madefiat; infunde frigidè per hor. 24. deindè oleum prelo exprimatur, cum quo inunge cervicis vertebras & ſpinam dorſi & etiam partes affectas. Si membrum paralyticum extenuetur, vix aut nè vix quidem reſtituitur.

Remedium ex formicis & ex ſemin. ſinap.

Art. 67. In Paralyſi linguæ ſolus ſuccus *ſalviæ* obmuteſcentiam ſolvit; ſequente gargariſmate fœlici cum ſucceſſu in praxi aliquando uſus ſum, ℞ *Fol. ſalviæ roriſmarin. ana mj. hyſſop. puleg. ana mſs. ſem. ſtaphid. agr. ſinap. ana* ℥ß. coq. in q. ſ. aq. font. ad ℔j. Colaturæ add. *ſucc. ſalviæ depurat.* ℥ij. *oxymel. ſcillit. aq. regin. Hungar. ana* ℥j. *ſyr. ſtœchad.* ℥iij. m. teneat coch. ij. in ore aliquamdiù & deinde expuat, idque fiat frequentèr in die.

Paralyſis linguæ.

Art. 68. D. *Harris* in obſervationibus de morbis gravioribus aſſerit *terebinthinam è Chio* in hoc affectu vires planè admirandas obtinere; atque hunc in modum præſcribit, ℞ *Tereb. è Chio* ʒiij. ſolve in vitel. ov. immiſcendo *ſyr. de ſtœchad.* ℥j. *aq. lact. alex.* ℥iv. m. f. hauſt. ſingulis auroris capiend. ad quartam vicem. addit prætereà ſe dediſſe *tereb. Venet.* ʒvj. vel. ℥j. in hauſt. ſimilitèr diſſolut. non modò in *paralyſi*, verùm & in *arthritide*, & *rheumatiſmo* cum optimo ſucceſſu.

Vires terebinthinæ è Chio.

FARRAGO.

Art. 69. Solent, qui per omnia membra reſoluti ſunt, celeritèr rapi; at ſi correpti non ſunt, diutiùs quidem vivunt, ſed raro tamen ad ſanitatem perveniunt, & plerumque miſerum ſpiritum trahunt, memoriâ quoque amiſsâ, *Celſus.*

Celſi obſervatio.

Art. 70. Cura hujus mali à curatione *luis venereæ* non abludit multùm, adeoque *mercurialia, ſudorifera, decoct. è lign.* &c. proſunt. Externè *inunctiones, ſpirituoſa* & *penetrantia* non in parte affectâ, ſed ſpinâ dorſi;

Curanda eſt, ut luis venerea.

CAP. III. ut *unguentum nervinum*, *martiatum*, *ol. tereb. sal. volat.* &c. item maximo cum emolumento sequens emplastrum spinæ dorsi admovetur; ℞ *Empl. de ranis cum quadruplo mercurio* ℥j. *camphor.* ʒß. malaxetur cum *ol. succin.* & fiat emplast. *Waldschmid.*

Tinctura Pitcarnii. *Art.* 71. Tinctura antiepileptica *Pitcarnii*, in cap. de *epilepsiâ* (102.) tradita, purgantibus orba ab authore laudatur.

Remedia alia varia. *Art.* 72. Virtutes & usus remediorum sequentium lector ipse expendat. *Cataplasma de rapis*, *cinnabaris antimonii*, *emplastrum de pyrethro*, *enema apoplectic. enema terebinth. fotus spirituosus*, *galbanetum Sennerti*, *guttæ Goddardianæ*, *infusum cephalicum*, *linimentum paralyticum*, *oleum lumbricorum* (per distillationem mira præstat) *pulvis de guttetâ*, *spiritus sanguinis*, *succi scorbutici*, *tinctura cantharidum*, *tinctura epileptica*, *unguentum ad atrophiam*, *unguentum salino-volatile.*

Catalepsis.

Catalepsis. *Art.* 73. Catalepsis seu catoche, Latinis & Arabibus congelatio dicta, est affectus in quo ægri manent rigidi in eodem statu, quo prensi fuerunt: interdum tamen nonnihil audiunt, vident, recordantur, & post narrant; si quid ori ingeratur deglutiunt, impulsi incedunt. Milites in obsidione Metensi hastam in manibus tenuerunt, equites turmam sequebantur, non minùs quàm non congelati. Est morbus raro occurrens at satis acutus, intra 3 aut 4 ad summum dies jugulans, quandoque fit metastasis in *epilepsiam*, *apoplexiam*, vel *melancholiam*: in genere paucissimi restituuntur; nemo liberatur, cui secundò catochus supervenit. Collation of Misleto &c.

Raro occurrit & rarissime curatur.

ETTMULLER.

Morbi descriptio. *Art.* 74. Catalepsis seu catoche, est affectus rarissimus, & summè mirabilis; in quo cessat omnis sensus internus, & externus, & motus, ita ut ægrorum membra rigida sunt, & instar statuarum in suâ positurâ; impulsa

impulſa tamen moventur, ſed tamen denuò in iſtâ per motum acquiſitâ figurâ fixa permanent. Vulgò pro *ecſtaticis* habentur. " In hoc affectu (inquit *Dolæus*) " alvi ac urinæ fit ſuppreſſio; reſpiratio tamen inte- " gra & illæſa manet, ut & ſanguinis circulatio: æ- " gri verò immoti manent inſtar *Marpeſſiæ cautis.*

Art. 75. " Quoad curam, in genere ab omnibus " practicis tam veteribus quàm neotericis hunc mor- " bum ejuſdem farinæ medicamentis, quibus *apoplex-* " *iam* curari lectori patebit; undè jure merito *apo-* " *plexia inverſa* nuncupatur. Remedia omnia pro- " ſunt, quæ viſcidum quodcunque incidere vel atte- " nuare, & pro ratione occaſionis evacuare valent; " excellunt *ſalia volatilia*; conveniunt *vomitoria an-* " *timonialia*, *epiſpaſtica*, *antiſpaſmodica*, *antiparalyti-* " *ca*, &c.

Curatio.

Stupor.

Art. 76. Stupor eſt affectus, in quo deficiente in partibus ſenſu ſupereſt motus. Curatur ut *paralyſis.*

Stupor.

Tremor.

ETTMULLER.

Art. 77. Tremor eſt malum morbis *convulſivis* affine, in quo cum motu naturali & voluntario ſimul aliquid *convulſivi* concurrit; eſt affectus ſeipſum oculis prodens. Tremor ſupervenit animi paſſionibus gravioribus, ſpeciatim iracundiæ, & crapulæ, ſed hic eſt *accidentalis* & *tranſitorius*; metalli foſſores & metalli fabri ſubinde tremunt; nimia Venus ad tremorem diſponit; ſenio confecti ferè ſemper tremore plus minùs afficiuntur.

Tremor.

Art. 78. Tremor interdum periculoſus eſt quoniam facilè degenerat in alios graviores affectus nervinos, in *paralyſin*, *apoplexiam*, *lethargum*, *ſpaſmum*, &c. in ſenibus eſt incurabilis. Tremor qui ſupervenit mulieribus poſt partum ex retentis quibuſcun-

Prognoſis.

CAP. III.

que in utero eſt periculoſus affectus; ſubinde enim *pilepſias* lethales infert.

Art. 79. Tremori ſuccurrunt omnia ea, quæ in *ralyticis apoplecticis* & *convulſivis* morbis conveniu & quæ *nervina* dicuntur, privatim cereviſia *ſalvia* proximo loco *ſtœchas Arabica, roſmarinus, meliſſa, n jorana, radix & ſemen pæon. bacc. juniperi, rob. ej dem*, decoctum *è lignis, aromata, caſtoreum, ſter pavonis, cinnabarini*, &c. Quoad externa eadem ſu ac in *convulſione tonicâ*, quibus addi poteſt uſus *therm rum* [*pſychroluſia*].

Convulſio.

Convulſio, ejuſque diviſio.

Art. 80. Convulſio ſive contractura eſt nervoru muſculorumque versùs ſuam originem, involuntar & perpetua retractio, & ita diſtinguitur à *motib convulſivis*, qui ſuas habent interpolationes: Eſtq vel *univerſalis*, *tetanus* dictus, qui dividitur in *empr ſthotonum* & *opiſthotonum*; vel *particularis*, quæ mem brum quoddam vel articulum privatum reſpicit, h jus ſpeciei eſt *ſpaſmus cynicus*.

Schmitzius.

Spaſmus cynicus.

Tortura oris.

Curatio.

Art. 81. Spaſmus cynicus, qui eſt diſtortio utrum que latus oris obſidens [ſin verò alterutrum tantùn latus convellatur *tortura oris* dicitur. *Ettmuller*,] rictûs canum irâ percitorum & ad mordendum ſeſ comparantium ſimilitudine appellatur. Ex ſe turp eſt malum & difficile curatu, exitialium morborum ut *apoplexiæ*, aut *epilepſiæ*, non raro eſt prodromus *Ligaturâ*, quâ, tanquam capiſtro, facies ad figuram naturalem reducatur. Medicamenta *antiparalytica* & *antiſpaſmodica* ſunt uſurpanda.

Coelius Aurelianus.

Aureliani deſcriptio.

Art. 82. Interdum buccas adducit in poſteriorem partem tanquam ridentibus; nunc palpebras & nares collum etiam atque humeros rapit, & ita patientes fa- cit

cit commoveri tanquam onus humeris bajulantes transferendi ponderis causâ [sed hæc species videtur esse *emprosthotonus*].

Cap. III.

Aliundè.

Art. 83. " In hujusmodi spasmis particularibus post " *evacuationes* (si indicentur) factas, exhibenda sunt " remedia *antiscorbutica*, & *antispasmodica:* Inter hæc " eminent expressiones *millepedum*, *castoreum*, *elixir* " *pæoniæ* & decoctum *guaiaci*, & ultimò ad *topica* " deveniendum est; pars affecta, in artuum *contra-* " *cturis*, si fieri possit, in *intima bovis aut vervecis* " recèns cæsi immittatur, & ibi tamdiu detineatur, " quamdiu animal calet; commendantur balnea præ- " cipuè *sulphurea*, & *balsamum galbani terebinthinat.* à " *Sennerto.*

Curatio.

Ettmuller.

Art. 84. Convulsio *tonica* est convulsio propriè dicta, viz. quando pars convulsa rigida manet, ac metus est ne omninò contracta permaneat. In *Indiâ orientali* epidemicum malum est varii generis convulsio, de quo elegantèr scribit *Bontius.*

Convulsio tonica.

Art. 85. Inter universalia *clysmata* sunt valdè proficua; remedia interna sunt *carminativa*, *cephalica*, *antiepileptica*, in pertinaciori malo decoctum *è lignis:* Externè *linimenta spirituosa & penetrantia*, speciatim *lumbrici vivi* applicati, *ol. & sp. lumbricorum camphorat. ol. succin. cum petrol. galbanetum Paracelsi cum ol. euphorb. ol. terebinth.*

Curatio.

Aliundè.

Art. 86. Spasmi sive motus convulsivi sunt contractiones musculorum non constantes, sed cum interjectâ aliquâ quiete alternatim cessantes & celeritèr redeuntes ab involuntario & irregulari spirituum anima-

Spasmi sive motus convulsivi.

CAP. III.

lium influxu. Tales cernuntur in *epilepſiâ*, in *paſſionibus hyſtericis & hypochondriacis*, aliquando in *ſcorbuto*, in *febribus malignis* malè judicatis, in *capitis vulneribus* & *contuſionibus gravioribus*, &c. ſed hi affectus ſeorſim tractantur.

Unde lethales.

Art. 87. Lethalis evadit convulſio ex eo ſolùm, quòd ſuffocationem inducat convulſis muſculis reſpirationi dicatis.

Singultus.

ETTMULLER.

Singultus.

Art. 88. Singultus eſt motus diaphragmatis convulſivus. *Sternutatio* ſingultui ſuperveniens illum ſolvit, quoniam eſt motus ſpaſmodicus ei contrarius. Interdum eſt malum diuturnum per plures dies, menſes, annos, affligens; aliquando penitùs incurabilis, in quo caſu occultum quoddam conformationis vitium, os ventriculi aut diaphragma, aut nervos afficiens, ferè ſubeſſe ſolet.

Cura.

Art. 89. Quoad curam [eſt morbus *primarius* vel *ſecundarius*, ſi *poſterior* habenda eſt ratio morbi à quo pendet; in genere *antiſpaſmodica* & *ſtomachica* ſunt adhibenda] *Laudanum* cum *cardiacis*, *zinzib. condit. ſtomachica*, *carminativa*, præmiſſo *vomitorio*, vel *purgatione cum calomel.* &c. Externè cataplaſma ad ſingultum mynſicht. quod componitur *ex fermento acri cum pulv. menth. & aliis aromat. cum ol. caſtor.* &c. malaxat. Quidam cum ſpongiâ aut pane calido applicant ventriculo fotum humidum factum *ex aceto cum caſtoreo pipere & ſinapi cocto.* Internè pelliculæ internæ *ventriculi gallinæ* exſiccatæ & pulveriſatæ. Ubi pertinacior perdurat [in morbo *primario*] ad ſeptimanas aliquot in corpore robuſto ſemper provocandus eſt *vomitus*.

Spiritus æruginis.

Art. 90. Virgo hoc morbo laborans per longum tempus poſt permulta remedia incaſsùm tentata, ſolo *ſpiritu æruginis* ab empirico exhibito curata fuit. *Bonetus.*

Art.

Art. 91. Eruditus medicus usum remediorum sequentium probè callet, *aurum Mosaicum. Cataplasm. stomach. fotus spirituosus, fotus stomachicus.* Et præ reliquis *Julap. moschatum,* quo nondum hactenus novi præstantius remedium (inquit *Fuller)* aliquando enim divinitùs succurrit, & singultum superat. Hanc veritatem testatur praxis nostra. *Diascordium* largâ dosi ad ʒij in febribus, *Sydenham,* [imò ad ʒiij. dari potest.]

Remedia varia.

Sternutatio.

Art. 92. Sternutatio est motus convulsivus musculorum expirationi inservientium & diaphragmatis; nobis invitis accidit plerumque ex acrimoniâ humoris è glandulis narium sponte erumpente; vel ptarmicis excitatur, immò aliquandò ab aëre frigido vel radiis solaribus.

Sternutatio.

Art. 93. Sternutatio nimia est morbus de genere *convulsivorum*; ideoque in genere eandem curam postulat; *lenientia* & *mucilaginosa* naribus attrahenda sunt; eandem ferè curam admittit, ac singultus. (89.)

Cura.

Epilepsia.

ETTMULLER.

Art. 94. Paroxysmi epileptici sunt motus convulsivi, in quibus universum corpus, aut plura membra diversimodè contrahuntur, vibrantur, aut agitantur. Tres sunt gradus hujus affectûs; primus parum differt à 3°. gradu *vertiginis* (29.) In secundo gradu adsunt agitationes & gesticulationes variæ, sensibus externis ac internis perstantibus, aut in delirium abreptis, saltant, canunt, rident, flent, ridicula narrant, vociferant, pectora percutiunt; post paroxysmum interdum omnium recordantur, interdum nihil sciunt. In tertio gradu omnis tam sensûs quàm rationis usus perit, ad humum prosternuntur, dentibus strident, corpus insigniter attollunt, spuma per os ejicitur, labia & linguam

Epilepsia.

Tres sunt gradus.

CAP. III.

guam mordent, &c. quibus remittentibus ægri tanquam ſopore oppreſſi jacent, ad ſe redeuntes nihil horum ſciunt, tantùm de torpore, & gravedine quâdam capitis, & artuum laſſitudine conqueruntur; qui ſecundo gradu laborant, vulgò pro *obſeſſis à dæmone* habentur.

Prognoſis.

Art. 95. Imprimis *lunæ motibus* auſcultat epilepſia, maximè ea quæ eſt *per eſſentiam.* Epilepſia *habitualis* interdum ſine periculo vitæ ad plures annos durat, utut ſæpiùs recurrens ægros plus minùs paralyticos, delirantes, aut ſtupidos reddat. In junioribus aliquando circa pubertatem terminatur; poſt 25um annum ſuperveniens ferè uſque ad mortem durat, *teſte Hippocrate*, ſed hoc non eſt omninò verum. In junioribus ſpes eſt circa pubertatis tempus.

Curatio.

Art. 96. Cura inchoanda eſt cum *vomitorio*, maximè ſi morbus ſit *per conſenſum*, *mercurius dulcis* permiſcendus eſt cum *purgantibus*, quæ etiam debent eſſe mitiora; laudantur *abſorbentia*, *martialia*, *acidulæ*, decoct. *è lignis*, *fonticuli*; ſi *venæſectio* celebretur, ſit in talo. Inter ſpecifica *antiepileptica* numerantur ſequentia, *Radix pæon. mar. flor. lilior. conval. tiliæ, ſem. rutæ, viſcus quercinum, vel potiùs corylinum, lignum buxi, ſp. ceras. nigr. aq. epileptic. langii, ſp. ſang. human. ſecundin. human. cranium humanum, dens hippopotami, caſtoreum, ſtercus pavonis, camphora, ſal. & ol. ſuccini.*

Quid agendum in paroxyſmo.

Art. 97. Ad excitandum ægrum è paroxyſmo inſletur *fumus nicotianæ* [vel *avium pennarum*] in faucibus; ſuffitus *ſuccini* etiam multùm confert; conveniunt *ligaturæ* communicationem ſpaſmodicam inhibentes, ſi, ſcilicet, *ab extremitatibus convulſiones inchoentur.*

Euripides travelled into Egypt & by Wisemen was advised there to Bathe in ye sea & that cured Him.

WILLIS.

Paroxyſmi deſcriptio.

Art. 98. Inſultus epilepticus univerſalis ac immanior tantùm *convulſio* eſſe videtur, cujus acceſſio ut plurimùm ex improviſo aggreditur: Ægroſque nihil tale cogitantes opprimit, atque ictu oculi citiùs, ſen-

ſu

CAP. III.

su & intellectu orbos, in terram præcipitat; quippe non tam cadunt, quàm cum impetu quodam prosternuntur, prostratis supervenit stridor dentium cum spumâ oris, sæpè etiam capitis concussio; brachia & crura, necnon cervix & dorsum, aut statim rigida fiunt, aut variis flexionibus distorquentur; plerisq; præcordia & hypochondria & venter intumescunt, post aliquod tempus ad se redeunt, superstite dolore capitis & hebetudine.

Curatio.

Art. 99. Est morbus curationis difficillimæ, aliquando tamen medicamentorum ope profligatur, aliquando suâ sponte terminatur, viz. circa pubertatis tempus, alitèr in mortem desinit, vel in alium morbum commutatur, scilicet, *paralysin*, *stupiditatem*, aut *melancholiam* (incurabilia.) *Alphonsus Ferrius* plurimos epilepticos simplici *guaiac.* decocto bis in die ad ℥vj. vel viij. præscripto ejusque decocto secundario vice potûs ordinarii (prout in *lue venereâ* assolet) assumpto se curâsse affirmat, si tali decocto *radix pæon. aliaque specifica* addita fuerint, forsàn efficacius esset remedium.

BARBETTE.

Ratio habenda est causa, unde oriatur.

Art. 100. Si epilepsia oriatur ex cerebri *idiopathiâ* semper adest gravitas, & atrox dolor capitis, item sensuum debilitas, stupor, faciei pallor, & insomnia turbulenta; si ex *sympathiâ* ventriculi, ii in præcordiis & circa orificium ventriculi dolorem, corrosionem vel distentionem sentiunt, præsertim jejuni, & difficillimè inediam tolerant; paroxysmum semper antecedit nausea, dolor & palpitatio cordis animique deliquium; solvitur autem paroxysmus cum vomitu biliosorum aut pituitosorum acidorumve humorum: Si ex *utero*, circa lumbos & pubem dolores, & simul capitis acerbi cruciatus percipiuntur.

Curatio.

Art. 101. In hoc morbo curando omnibus ferè antecellunt *flores salis armoniaci* & *ejusdem spiritus*, qui est valdè volatilis & penetrantissimus, item prodest *cinnab. nativ.* præmissis universalibus haustus sequens bis

in

CAP. III. in die exhibitus puellam ab hoc malo liberavi; ℞ *Sapon. Hispan. albiss.* ʒß. coque ex *lact. vaccin.* ℥iij. bibatur tepidè.

PITCARN.

Pitcarnii tinctura.

Art. 102. In epilepsiâ vel paralysi post *vomitum* repetitum & *vesicantia*, detur tinctura antiepileptica sequens (junioribus verò exhiberi debet *mercurius* & jusculum cum *lumbricis terrestribus*) ℞ *Rad. valerian. sylv. dictamn. alb. ana* ʒvj. *castor. sterc. columb. ana* ℥ß. *visc. quercin.* ʒvj. *cinnam. sumit. rorismarin. ana* ℥ß. *fol. sen.* ℥ij. *jalap. turpeth. ana* ℥ß. Infunde frigidè per dies x. in vin. alb. Gallic. ℔viij. colaturæ add. *pulv. cran. humani ungul. alcis ana* ʒij. *sacchar.* ℥iv. cui immisce ritè *ol. succin.* ℈iv. & *spir. castor.* ʒij. dos. ℥iv. Expedit hanc tincturam *purgantibus* orbam exhibere in *paralyticis* declinante morbo; expedit etiam ægros, post membra affecta ad ignem liberalitèr & strenuè perfricta, *aquis frigidis* immergere. Heyden disc. Baynard

HARRIS. obs: p.

Pulvis specificus.

Art. 103. ℞ *Lumbric. terrest. præparat.* ℥j. *cran. human. præparat.* ʒij. *cardamom. min.* ℈ij. m. f. pulv. in chart. xij. distribuend. sumebat epileptica unam bis in die in coch. julap. cephalic. sequent. superbibebatque ejusdem coch. iij. ℞ *Aq. ceras. nigror. flor. tiliæ ana* ℔ß. *pæon. comp.* ℥ij. *tinctur. castor.* ʒij. *syr. pæon. comp.* ℥ij. m. f. julap. sed quia tantam pulveris nauseabundi quantitatem ventriculus fastidiebat, paulò post sing. doses *elix. propriet. dulc.* gr. xxx. sacchar. tantillo instillat. insuper mox deglutiebat: atque hâc methodo curata est puella epileptica postquam plurima alia incassùm tentata. vid sydenh schedul. p.

FARRAGO.

Art. 104. Causa proxima omnis epilepsiæ exquisitæ semper est nimia cerebri in nervos motorios, nulla in sentientes actio. *Boerhaave. Melancholici* fiunt aliquando epileptici & contrà. Epilepsia (inquit *Hippocrates)*

ocrates) pituitosis quidem contingit, minimè vero *biliosis. Crato cinnabarim nativam* tanquam epilepsiæ *magnetem* commendat, hoc modo exhibitam; ℞ *Cinnab. nativ. opt.* subtilissimè trit. ℥ß. *coral. rub. præparat. margar. præpar. ana* ℈ij. *croc. opt.* ℈j. *fol. auri* N° xv. f. pulv. subtilissimus dos. ℈j. cum julap. cephalic. *succus rutæ* multùm laudatur ad epilepsiam; ideoque ejusdem *extractum* iisdem pollet viribus, & commodiùs sumi potest. *Electuarium Peruvianum epilepticum Fulleri* (16. 87.) est præstantissimum & certissimum anti-epilepticum utì experientia me docuit (inquit *Fuller*). Post debitas *evacuationes* adultis dosis sit ʒj. mane & vesperi per 3 vel 4 menses & posteà per triduum vel quatriduum ante *novilunium* & *plenilunium. Morbos epilepticos, hystericos, & choream sancti viti penitùs eradicat. Barbette* commendat potionem ex *sapone Hispanico & lacte*, &c.

CAP. III.

Remedia varia.

Art. 105. Mantissa. *Aurum fulminans, aurum Mosaïcum, elect. cephalic. elect. epileptic. emulsio pæon. infusum cephalicum, pulvis de guttet. spiritus C. C. succinat. tinct. epileptic.*

Alia medicamenta.

Chorea sancti Viti.

SYDENHAM.

Art. 106. Chorea sancti viti est *convulsionis* quædam species pueros puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicatam nequit continere in eodem situ horæ momento, sed in alium situm & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: non enim rectâ lineâ ori admovet, sed deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquamdiu versat, donec tandem fortè fortunâ labris propiùs apponens liquo-

Chorea sancti viti descriptio.

CAP. III.

rem de repentè in os injicit, & avidè haurit; deditâ tanquam operâ, ut spectantibus risum moveret.

Cura.

Art. 107. Ad curam ritè instituendam *vena est secanda*, & postridie exhibe *potionem purgativam communem*, & vesperi *haust. paregoric.* posteà sanguis iterum extrahatur, & ad *catharsin*, utì prius, æger revertatur, & ad 3^am^, 4^tamve^ vicem si vires ferant: diebus purgatione vacuis sequentia exhibeantur; ℞ *Conserv. absynth. Rom. flaved. aurant. ana* ℥j. *anthos* ℥ß. *theriac. androm. vet. nuc. moschat. condit. ana* ʒiij. *zinzib. condit.* ʒj. *syr. è succo citr. q.* s. f. elect. de quo capiat quant. NM. mane & hor. 5^tâ^ pomerid. superbibendo vin. sequent. coch. v. ℞ *Rad. pæon. enul. campan. imperator. angelic. ana* ℥j. *fol. rut. salv. beton. chamædr. marrhub. alb. sumit. centaur. min. ana mj. bacc. junip.* ʒvj. *cort. aurant.* ij. infunde frigidè in vin. canarin. ℔vj. coletur usûs tempore. ℞ *Aq. rut.* ℥iv. *epileptic. langii, brion. comp. ana* ℥j. *syr. pæon.* ʒvj. m. f. julap. cap. coch. iv. sing. nocte horâ decubitûs instillando *spiritûs C. C.* g^t^ viij. applicetur plantis pedum emplast. è *carannâ.*

Ad recidivam præcavendam.

Art. 108. Ob recidivæ metum pertundenda est vena, & purgandus æger aliquoties eâ ipsâ anni sequentis tempestate (vel paulò antè) quâ morbus invasit.

Curatio singularis.

Art. 109. "Ipse vidi puellas duas hoc morbo affectas diutiùs saltitantes, tanquam lyrâ agitatas, " cum mentis quâdam alienatione pro tempore; has " curavi cum *expressione millepedum & cortice Peruviano*, præmissis *venæ sectione & leni cathartico*. Exemplum hujus affectûs singulare habet *Solenander*, " *consil. med.* p. 310. *Electuarium Peru. epileptic.* (16. " 87.) vim habet egregiam ad hunc morbum domandum.

Hypochondriaca & Hysterica affectio.

SYDENHAM.

Hypochondriaca & hysterica affectio.

Art. 110. Hypochondriaca & hysterica affectio est morbus frequentissimus; paucissimæ quidem fœminæ vel

CAP. III.

el viri ſedentarii ab illo penitùs immunes ſunt; ſymptomata aliorum pænè omnium morborum æmulatur; quamcunque enim corporis partem inſederit, ſymptomata, qualia ei parti competunt, ſtatim producit. In capite *apoplexiam* facit, quæ ſimilitèr hemiplegiâ ſolvitur. Spaſmos horrendos gignit *epilepſiæ* ſimiles, paroxyſmum hyſtericum propriè dictum faciens, vulgò *uteri ſtrangulatum*. *Cephalalgiam* intolerabilem excitat, *clavus hyſtericus* nominatur, dolorem tranſverſo pollice poſſis contegere. *Palpitationem cordis* præcipuè *chloroſi* laborantibus concitat. Aliquando (ſed rariùs) pulmones obſidet, & *tuſſim* excitat ferè continuam ſine expectoratione. *Dolores colicos & iliacam paſſionem* nonnunquam æmulatur, & interdum *ictero* paroxyſmus ſolvitur; hoc genus in fœminis laxiori corporis habitu præditis locum habet; de ſalute plerumque deſperant. Paroxyſmum *nephriticum* aliquando mentitur. In ventriculo *vomitum*. In inteſtinis *diarrhœam* efficit, ſine dolore tamen. Partes externas non raro occupat dolore, præcipuè in dorſo, & aliquando tumore maximè cruribus & tibiis; tumores ab *Hydropicis* diſcriminantur in quod majores ſint tempore matutino, & veſtigium digiti impreſſi non retineant. *Dentes* etiam interdum afficit. Dolorem in dorſo certo certiùs perſentiſcunt, quotquot hoc affectu tanguntur. Externarum partium *refrigeratio* his omnibus quaſi viam ſternit, & plerumque non niſi finito paroxyſmo diſpellitur. Adſint in ferè omnibus ſpirituum dejectiones & ſubſidentiæ, riſus & lacrymæ ſine ullâ προφάσει. Et poſtremò (quod triſtiſſimum eſt) magìs *animo* ægrotant quàm *corpore* hoc morbo afflicti. Urina limpida & magnâ quantitate excernitur, quod ſignum eſt *pathognomonicum*. Ptyaliſmus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut mercurio delibutos facilè crederes. *Flatus nidoroſos*, nunc *acidos* eructant, atrociſſima *animi pathemata* in ſinu fovent.

Cauſæ.

Art. III. Cauſæ *procatarcticæ* ſunt vel vehementiores corporis motus, vel etiam multò ſæpiùs violentæ quædam *animi commotiones* à repentino aliquo ſive iræ,

CAP. III. iræ, ſive doloris, ſive timoris, & ſimilium paſſionum inſultu. Cauſa efficiens eſt ἀταξία ſpirituum animalium.

Indicatio curativa. *Art.* 112. Præcipua indicatio curativa ſanguinis corroborationem indigitat; ideoque poſt debitas *evacuationes* (ubi indicantur) *chalybeatis*, *amaris*, *corroborantibus* & *volatilibus* cura perficienda eſt. Chalybeata fœminis quandoque magnas tum animi tum corporis perturbationes inducunt; in hoc caſu exhibe *laudan. liquid.* guttas aliquot ſing. nocte in *aq. aliquâ hystericâ*. *Aquæ minerales* omnes chalybis præparationes longè ſuperant. *Limaturæ ferri crudæ* in robuſtis corporibus cum majori fructu exhibentur, quàm quævis præparatio. Aqua communis impregnata *ferreis clavis & calceis equinis*, &c. medicamentoſa evadit æquè ac *aquæ minerales*. Inter bibendum *aquas ferreas*, ſi aliquod ſymptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri poteſt, tunc ab iis abſtinendum, donec ſymptoma iſtud evanuerit: in earum uſu ad ſex ſeptimanas ad minimum perſeverandum eſt; *zingiber conditum*, & *ſemina carui ſaccharata* ad ventriculum calefaciendum ſunt ſubinde ſumenda, dum *aquas* bibant. *Theriaca andromach.* & *vinum Hiſpanicum* multùm laudantur. *Cortex Peruvianus* in hoc morbo eximias vires obtinet, præſertim fœminis, quæ ſpaſmis afficiuntur, ut & *diæta lactea* in *colicâ hystericâ*. *Equitatio* usûs eſt eximii. In paroxyſmo ad fœtida confugiendum eſt, quæ ſpiritus in ordines compellunt; quæcunque fœtent huic intentioni inſerviunt. In doloribus vehementioribus, vomitionibus, & diarrhœis ad laudanum tanquam ad ſacram anchoram confugiendum eſt.

WILLIS.

Paroxyſmi hyſterici deſcriptio. *Art.* 113. Hyſtericæ affectionis ſigna ſunt motus in imo ventre, ibidemque velut *globi* cujuſdam aſcenſus, dein rugitus, aut vomendi nixus, hypochondriorum diſtentio & murmur cum flatuum eructatione, reſpiratio inæqualis ac ut plurimùm impedita, præfocatio

[p]atio in gutture, vertigo, oculorum inversio aut ro-[t]atio, sæpè risus aut fletus, fabulatio absurda, quan-[d]oque ἀφωνία & ἀκινησία cum pulsu obscuro aut nullo [&] aspectu cadaveroso, interdum motus convulsivi in [f]acie & artubus, & nonnunquam in toto corpore.

CAP. III.

Art. 114. Symptomata hujus morbi in viris sunt, [q]uæ sequuntur, cardialgia, flatuum ingens proventus, [r]ugitus ac crebra vomitio, in sinistro hypochondrio [d]istentio, ac subtus *ventriculum* pulsatio immanis sen-titur, borborygmi & murmura. In *thorace* constrictio & angustia, respiratio difficilis, cordis tremor & pal-pitatio, spirituum deliquia. In *capite* dolores atro-cissimi, scotomiæ, vertigines, vigiliæ pertinaces, co-gitationum æstus & fluctuatio, animi incertitudo, phantasia perturbata, rei cujusque formido & suspicio, morborum, quibus immunes sunt, possessio imaginaria, melancholia & mania, dolores vagi, spasmi, stupo-res, sudores nocturni, febres erraticæ &c. sputatio ferè continua. *Highmorus* supponit præcipuam hu-jus morbi causam esse in vitiosâ ventriculi constitu-tione.

Symptomata in viris.

Art. 115. Ad therapiam quod attinet, quoniam quamplurima symptomata sunt *convulsiva*, ideo con-stat remedia *antispasmodica* potissimùm indicari. In paroxysmo *fœtida* internè atque externè valdè pro-sunt; nonnullis convenit in medio paroxysmo *aq. fri-gidæ* haustum, in quâ *camphora* deflagravit, propinare. Extra paroxysmum *evacuationibus* necessariis factis, medicamenta vulgò *digestiva*, quæ ventriculi tonum ac fermentum spectant, locum habent; talia sunt *tin-ctura sacra, elixir propriet. pulv. ari comp. sal. absynth. cremor tartar. tartar. vitriolat. vitriolum martis*, &c. externè *fotus stomachici*; postremò ex medicamentis *chalybeatis* maximum juvamen sperandum est. Potus assiduus *Coffee* aut *Theæ* paratus nonnullis emolumento fuit; *acidulæ* ferè semper cum fructu sumuntur. *Pil. nostr. hyster.* in paroxysmo & extra. (16.214.)

Curatio.

CAP. III.

PURCELL.

Hic affectus est morborum legio.

Art. 116. Hysterica passio (inquit *Galenus*) unum quidem est nomen, varia tamen & innumera accidentia sub se comprehendit. Inter alia symptomata hoc morbo occurrentia perquam notabilis est sensus *frigoris*, quem percipiunt ægrotæ per dorsum assurgentem & mox per universum corpus diffusum; sequitur cephalalgia, & nonnunquam cordis palpitatio, & animi deliquium, & deinde brevi sensim ad se redeunt: in aliis præterlapso frigore succedit insignis calor, qui pleraque symptomata antedicta cum aliquot novis accersit; interdum in initio paroxysmi frigus est vix perceptibile, & tunc symptomata graviora non nisi post accessum caloris tragœdiam agunt. Propter diaphragmatis & musculorum respirationi inservientium violentum ac perpetuum spasmum fœminæ hystericæ quandoque diutissimè procumbunt instar mortuarum sine [sensibili] respiratione, immò interdum per integrum diem & diutiùs. Probè animadvertendum est hunc morbum ire & redire, & suos habere paroxysmos, etiamsi non certis ac statis periodis recurrentes, sicut febrium intermittentium.

Causæ.

Art. 117. Causa primaria hujus affectûs sunt *cruditates & coctiones vitiosæ*, quæ plerumque ante adventum paroxysmi in ventriculo gravedinem ac perturbationem, in intestinis murmura ac borborygmos pariunt, unde producitur spirituum ἀταξία, quæ est *causa proxima* reliquorum symptomatum; *causæ remotiores* ex errore aliquo circa sex res non naturales suboriuntur.

Methodus therapeutica.

Art. 118. Ad therapiam ritè instituendam accuratè distinguendum est medico de constitutione patientis, an sit sanguinea & biliosa, vel pituitosa ac melancholica, & etiam de cruditatis peculiari genio, utrum sanguinis crasin nimis viscidam & glutinosam reddit, aut nimis laxam & ebullitionibus proclivem. Affectionum hystericarum cura *huic fundamento* maximè innititur: ex his etenim inter se planè discrepantibus

oriuntur

oriuntur indicationes longè à se invicem diversæ. Sensatio frigoris in dorso, item pulsus debilis & tardus sanguinis lentorem arguunt: pulsus celerior, calor ingens frigus excipiens, odor moschi, zibethi, ambræ, paroxysmum accersens, &c. statum sanguinis esse laxoriem & fermentiscibilem indicant.

CAP. III.

Art. 119. E paroxysmo excitandæ sunt, naribus *volatilia & fœtida* admovendo, *plantas pedum titillando* (experimentum est *Dolæi*) & in graviori casu, *apoplectico* scilicet, *punctionibus*, *scarificationibus*, *vesicantibus*, *ustionibus*, *sartagine calefactâ*, &c. sunt suscitandæ. Iis, quarum sanguis est viscosus & nimis tenax, convenit *venæ sectio*, & postridie vel die sequenti *emeticum*, vel, si minus congruum judicatur, *catharticum*; his ità præmissis, ad *attenuantia* & *aperitiva* accedendum est; & hic apprimè conducunt juscula ovin. vel gallin. cum *radicibus* & *herbis aperitivis*, & *rubigine ferri* (in nodul. ligat.) incoct. [vel, si ob ferrum incoctum ventriculus nauseat, forsan non erit minus efficax, si singulis auroris post medicamentum aliquod *chalybeatum* assumptum superhauriatur catillus istiusmodi jusculi]. Potus quotidianus sit *vinum Gallicum* aquâ dilutum cum g^t^ xxv. vel xxx. sp. sequent. ℞ *Sal. volat. oleos.* ℥iij. *sp. lavend.* ℥j. m. In hoc affectu nullum remedium efficacius datur quàm *radix hellebori nigri* vel ejus *extractum*. Constat ex solo usu *elect. chalybeat.* (16. 79.) fœminas quamplurimas hystericas curatas esse. In *alterâ crasi*, ubi sanguis est nimis laxus & ebulliens, indicantur remedia calorem *temperantia*, *venæ sectio*, *emulsiones*, *cortex peruvianus*, *aq. Tunbrigenses*, *Bathonienses*, *jusculum cancrorum fluviatilium*, &c. Accuratam sanè horum affectuum historiam & symptomatum *ætiologiam* nobis dedit laudatus auctor in tractatu suo eleganti *de hysteriâ*, idiomate vernaculo conscripto.

Curatio.

Juscula chalybeata.

ETTMULLER.

Art. 120. Malum hypochondriacum est affectus ex multis symptomatibus diversimodè complicatus, à cruditate

Mali hypochondriaci symptomata præcipua.

CAP. III.

ditate acidâ plus minùs viscidâ in primis viis natus; cujus eminentior gradus vocari solet *scorbutus*. Inter signa primaria sequentia sunt eminentiora, viz. cùm adsint pathemata stomachi non ritè digerentis cum symptomatibus circa abdomen, cum torminibus & flatibus intestinorum, alvi obstructione, corporis perturbatione, &c. Sed non omnia in omnibus; ordinariò motiones, & plus minùs dolores, murmurationes, distentiones, & aliæ abdominis affectiones, cum præcordiorum angustiâ, & respirationis difficultate, flatibus & scotomatibus, vel vertiginosâ affectione rationem formalem constituunt. Est affectus quidem complicatissimus; tres ferè gradus paroxysmi statuuntur, viz. primò dum *respiratio est libera*. 2°. Quando *hæc impedita*, & *pulsus* ferè cessat. 3°. Quando etiam *convulsiones* superveniunt.

Curatio.

Art. 121. Emplastrum è *galbano* cum aliquot granis *zibethi*, umbilico apponi debet; *zibethum* enim umbilico illitum suffocationes hystericas insignitèr alleviat, modò non nares nimium feriat. *Enemata* conducunt ex *carminantibus* cum *ol. succini* & *salibus volatilibus*, item ex *urinâ sani*, ut & *clysmata terebinthinata*. Misturæ ex *salibus volat.* cum *castor.* & *opiatis* optimè paroxysmum sedant, conducunt etiam *trochisci de myrrh. stercus equinum maris* est remedium nulli cedens, *succus ejus cum vino*, vel *decoctum* propinatum expectando sudorem est incomparabile in vel extra paroxysmum; *fuligo furni splendens* est medicamentum pro pauperibus, item *flores sulph. cum N. M. & theriaca* in vino solut. cum additione *castor.* In graviori malo exhibere soleo potionem seq. deterrimi quidem saporis sed præsentanei effectûs. ℞ *Aq. menthæ flor. sambuc. matricar. ana* ℥j. *essent. castor.* ʒjß. *ad* ʒiij. *sal. volat. C. C.* gr xij. *succin.* gr viij. *laudan. hyster.* ℈ß. *syr. è cort. aurant.* ℥ß. m. capiatur expectando sudorem. In specie *sclaræa* [horminum hortense] vel ejus decoctum est experimentum singulare paucis notum in suffocatione uterinâ.

177 226 234 248

LOWER.

Art. 122. Melancholiâ hypochondriacâ affecti humore salino in ventriculo deposito magnâ *boulimiâ* sæpissimè tentantur, & quamdiu appetitus iste durat, ab omni dolore corporis immunes sunt, humore verò isto acri & ferino, metastasi quasi factâ, in alias corporis partes deposito, cruciatus & spasmi ciuntur, intereà etiam ut ventriculi appetitus omnis & digestio propter defectum ejus penitùs flaccescat, quod hypochondriacis ferè omnibus solenne est, atque malæ sanguinis diathesi, potiùs quàm lienis vitio, proximè imputari debet. De corde p. (147.)

Boulimia.

FARRAGO.

Art. 123. Morbi longi, teste *Platone in Timæo* blandissimè tractari expetunt, non vehementioribus irritari. " Mens ipsa ægroti frequentissimè adeò insignitèr af- " ficitur in hoc morbo, ut sæpiùs cogitur medicus " aliquid admittere, quod jubet *consuetudo, opinio vulgi, superstitio præjudiciaria*, quod tamen sana ratio è " contra vetat.

Prudentia opus est in medico.

Art. 124. Mulieres hystericæ sensum quendam *frigoris in vertice capitis* pati solent, estque hoc præcipuum hysteriæ diagnosticon. *Baglivius.*

Diagnosticon singulare.

Art. 125. *Bezoarticum joviale* est præstantissimum remedium & infallibile in affectibus hystericis, ut plu- ries mirati sumus. *Idem.*

Bezoarticum joviale.

Art. 126. In affectionibus hypochondriacis *vomitus* est ante omnia provocandus; sic enim fomes subtrahitur morbo, & reverà est basis curæ. *Pitcairn. in MS.* In hoc consentientem habemus doctissimum D. *Woodward*, mihi amicissimum.

Emeticorum efficacia.

Art. 127. Remedia sequentia quamplurimis indicationibus satisfaciunt, si quis cognoverit uti. *Aurum mosaïcum, cerevisia hysteric. chalybs sine acido, decoctum nigrum* [remedium optimum] *Elect. hysteric. elect. peruv. epileptic. enema hysteric. ens veneris, flores salis armon. martiat. infusum amarum, infusum Boerhaave,*

Remedia varia.

CAP. III.

baave, infusum chalybeat. amar. mistura ecphratica, mistura hysteric. spirituos. nodul. hysteric. 1 & 2. *pil. hyster.* 1 & 2. *pulv. de guttet. pulv. hysteric. sal. jovis. tinct. ass. fœtid. tinct. epileptic. tinct. C. C, succinat. vinum medicatum Boerhaave, vitriolum martis, tartarum emeticum, radix asari, ipecacoannæ,* &c.

Memoria læsa.

SENNERTUS.

Memoria læsa.

Art. 127. Memoriæ læsæ exempla notabilia apud authores passim occurrunt. *Christophorus à Vegâ* refert *Franciscanum quendam* ex acutâ febre ita memoriam amisisse, ut, & si priùs peritus esset *theologus*, posteà nec *literas* agnosceret, & neque *nomina rerum*, quæ sibi assiduè in usu erant, memoriâ teneret.

Intemperies cerebri.

Art. 128. Si intemperies cerebri sit frigida & humida, somnus est longus & profundus; si humida tantùm, est longus sed non profundus; si frigida tantùm moderatè somnolenti sunt; si frigida & sicca, non sunt somnolenti. Si absque causâ externâ memoria subitò lædatur, imminentis *apoplexiæ*, *epilepsiæ*, aut *paralyseos* est indicium, si homini aliàs salvo id accidat. Difficultèr curatur, quæ à *malignis morbis*, *venenis*, aut *philtris* ortum habet.

Curatio.

Art. 129. Anacardium tanquam specificum decantatur, & reverà interdum egregios edit effectus, sed ejus usus periculo haud vacat. [vid. locum, item *Raii hist. plant.*] Abstinendum est à carne porcinâ, anatinâ, anserinâ, & piscibus, præsertim mollioribus, lacte, caseo, leguminibus, brassicâ, lactucâ, papavere, fructibus horæis, & quæ vaporosa sunt, crassæ substantiæ, & coctu difficilia; vinum moderatè sumatur, aër sit tenuis, cerevisia pura, corpus exerceatur, moderatis laboribus, somnus non mox à cibis ineatur, vitetur diurnus, noctuque sit moderatus, fugiat mœstitiam & animi solicitudinem, & ad lætitiam disponatur, à venere abstineat. Hoc in casu in usum revocantur hæc & similia; *Rad. pæon. mar. zedoar. valerian. maj. flores tiliæ, lilior. conval. primul. veris, rad. calam.*

calam. aromat. ſem. ſinap. ſpec. diambr. ſine odoratis, ſp. lavendul. caſtor. ambra griſea, ol. cinnamomi, &c.

Ettmuller.

Art. 130. Tantum ſaltem ſcimus, quantum memoriâ comprehendimus, & cum judicio ponderamus, & applicamus. Certum eſt cerebrum eſſe memoriæ ſubjectum radicale, quomodo autem fiat, neſcio. Venus nimia memoriam debilitat maximè in ſenibus.

Tantum ſcimus quantum memoriâ tenemus.

Art. 131. *Cubebæ* N° iij. mane jejuno ſtomacho comeſtæ inſignitèr acuunt ingenium & memoriam; *ambra* eſt omnium optima medicina in firmandis viribus animalibus, & roborandâ memoriâ, omnibuſque mentis actionibus, adeò ut nihil æquè fulciat ſenes labaſcentes; elegantiſſima eſt tinctura cephalica ex granis *chermes & ambrâ cum ſpiritu lilior. conval.* &c. Sed notandum eſt quod ex crebriori uſu, *ambra* plùs nocet quàm prodeſt præmaturam *ſtupiditatem* inferens; proſunt *maſticatoria*, & *capitis lotiones, thea, ſalvia, roſmarinus,* &c.

Curatio.

Art. 132. " In praxi noſtrâ tabellas ſequentes, præ-
" miſſis ritè univerſalibus, hoc affectu laboranti cum
" fructu maximo, multis abhinc annis exhibui;
" ℞ *Rad. caſſummuniar. ſubtiliſſimè pulveriſat.* ℥j. *ſpec.*
" *diambr. ſine odoratis* ʒij. *ſacchar. albiſs. duplo pon-*
" *dere* f. tabellæ frequentèr in die maximè veſperì &
" manè comedend.

Vires radicis caſſummuniar.

Animi Morbi.

Art. 133. Qui laborant animi pathemate corripi potiſſimùm ſolent morbis *ventriculi*, ut inter cæteros obſervare licèt in mœrentibus, qui conqueruntur primo de languore ventriculi, mox verò de *inappetentiâ*, oris amaritie, & ſiti circa horas matutinas, cruditatibus acidis & nidoroſis, flatibus & tenſionibus hypochondriorum, aliiſque læſæ chyloſeos malis.

Animi morbi.

Art. 134. Si quis morbus durante animi paſſione ægrum corripuerit, ſolet interdum tamdiu durare, quamdiu

Morbus durante paſſione vix curabilis.

CAP. III.

quamdiu ipsa animi passio, & potiùs in alienæ speciei morbum mutabitur, quàm ægrotantem liberum relinquet.

Quomodo tractandi sunt.

Art. 135. Morbi ab animi pathemate pendentes blandè ac lenitèr tractandi sunt, à nimiâ remediorum copiâ & vehementiâ quàm maximè abstinendum.

Symptomata anomala ab animi passionibus.

Art. 136. Quando morbus aliquis remediis debitè præscriptis cedere nolit, insolitisque quibusdam modis, atque à sui naturâ valdè remotis progreditur, suspicandum erit de *occultis animi passionibus.* Inter solatia ægrotorum animo laborantium magnam vim obtinet *musica* (inquit *Baglivius*). For vol 4 84 p 113.

Mania & Melancholia.

Mania & melancholia.

Art. 137. "Mania cum melancholiâ talem habet "affinitatem, ut non raro mania in melancholiam "transeat, & initia melancholiæ frequentèr mania- "cum quid habent, ut observavit *Dodonæus*; ideoque "in eodem capite tractandi sunt hi duo affectus.

Dr Shaw 26. 24.

COELIUS AURELIANUS.

Melancholiæ descriptio accurata.

Art. 138. In melancholiâ adest animi anxietas atque difficultas, mœstitia cum silentio & odio conviventium, nunc vivendi nunc moriendi cupido cum suspicionibus velut insidiarum sibi paratarum; item inanes fletus, atque murmura vacua, & rursus hilaritas magis post cibum cum inflatione præcordiorum, capitis gravedo, color luridus cum nigrore, aut sublividus, corporis tenuitas, virium debilitas, indigestio cum ructationibus odoris tetri, intestinorum tormina, vomitus humorum diversicolorum & similium per podicem egestio. "Qui graviùs laborant, sese vel pe- "cudes esse vel testaceos, vel etiam vitâ defunctos "credunt; quare alii gallinacei cantum voce imitan- "tur, alii occurrentibus cedunt, veriti ne (testacei "cùm sint) diffringantur, alii cibum pertinacissimè "recusant, amissam esse vitam rati.

RIVERIUS.

CAP. III.

RIVERIUS.

Art. 139. Melancholia eſt delirium ſine febre cum timore & mœſtitiâ, & ſic diſtinguitur à *maniâ*, quæ eſt cum furore & audaciâ. Ex variâ melancholici humoris diſpoſitione maxima deliriorum varietas emergit; undè alii putant ſe eſſe reges, vates, alii grana tritici, alii vitreos, ceram, alii ſe eſſe canes, feles, gallos, &c. exiſtimant, indeque voces horum animalium imitantur, &c.

Mania & melancholia quomodo diſtinguuntur.

Art. 140. Varia ſunt deliria in variis ægrotantibus pro majori vel minori cauſæ vehementiâ: alii enim feroci iracundiâ rapiuntur, & obvios quoſque invadunt, & proprios veſtes dilacerant, ſibique ipſis interdum violentas manus inferunt. Alii verò mitiores & pacatiores ſunt, nullamque aſtantibus noxam inferunt, ſed tantùm varios ſermones & ridiculos proferunt; interdum canunt & rident, & ſymptomata patiuntur, quæ in melancholiâ & ſtultitiâ ſolent contingere. Melancholia errabunda *menſe Februario* homines potiſſimùm infeſtat; ægri ne horam in uno locò manere poſſunt, ſed continuò vagantur, quò vadant neſcientes.

Varia ſunt deliria pro varietate conſtitutionum.

Art. 141. Humor melancholicus *flagellum*, *crux* aut *opprobrium* medicorum appellatur, quoniam vim remediorum eludit, ſolvitur interdum melancholia per fluxum *hæmorrhoidum* vel per *ſcabiem*, alioſve morbos *cutaneos*. Remedia in affectûs hypochondriaci curatione propoſita hic locum habent. ℞ *Aq. nymph.* ℔j. *ſal. prunel.* ℥j. *camphor.* ℈j. miſce, & cum linteis complicatis admoveatur tepidè ſincipiti in maniacis; utiliſſimum quoque eſt *epithema ex ſacchar. ſaturn.* & *aq. ſpermat. ranarum.*

Difficilè curatur.

Quibus remediis tentanda eſt.

WILLIS.

Art. 142. Melancholici in cogitando ferè continuò occupantur, & inter cogitandum res pauciores quàm anteà ſolebant, animo comprehendunt, itâ quidem ut ſæpè dies & noctes idem objectum animo volutent, de

Melancholici cogitabundi.

CAP. III.

de rebus aliis, quæ interdum ſunt longè majoris momenti, nihil ſoliciti; & etiam objecta ferè omnia iis deformia & velut ſub larvâ apparent.

Quomodo ſe habent maniaci.

Art. 143. Hæc tria fere omnibus maniacis accidunt, viz. 1°. eorum *phantaſiæ*, ſive *imaginationes* cogitationum impetuoſarum æſtu perpetuò occupantur, ita ut varia ſibi obmurmurent, aut clamando & ejulando proferant. 2°. *Notiones* ſive *conceptus*, aut incongrui ſunt, aut ſub ſpecie falsâ ſive erroneâ repræſentantur. 3°. Illorum delirio *audacia* & *furor* adjunguntur, contrà ac in *melancholicis*.

Curatio.

Art. 144. Helleborus ab *Hippocrate* ita crebrò præſcribitur, quoniam tunc temporis alia *cathartica* ſaltem in frequenti uſu, vix innotuêre; jam verò longè præſtat *lenioribus* & *mitioribus* humores ſubducere. *Emetica* ſequentia ſunt maximè utilia; ℞ *Sulph. antimon.* à gr vij. ad x. *crem. tart.* ℈ß. m. ℞ *Mercur. vitæ* gr vj. vel vij. *tart. vitriolat.* ℈ß. m. ℞ *Extract. hellebor. nigr. calomel. ana* ℈j. f. pil. cathartic.

Ettmuller.

Differentia melancholiæ à delirio melancholico.

Art. 145. Affectus melancholicus ſeu melancholia differt à delirio melancholico; prior eſt quando homo eſt nonnihil mœſtus & moroſus, facilè ſubinde iraſcitur, ipſi nihil arridet, cogitabundus eſt; ubi verò taliter affectis ſupervenit *phantaſma* conſtituit *delirium melancholicum*, in quo ægri ſunt timidi, anxioſi, & quaſi in anguſtiis conſtituti videntur, adeoque quæcunque vident vel audiunt, ſibi pejora & periculoſiora perſuadent, & licèt interdum rident, & læti videntur, quando putant ſe eſſe divites, &c. nihilominus non eſt reverà hilaritas, non verum gaudium, ſed potiùs apparens, & cum riſu *ſardonico* conjunctum, tranſitorium, & facilè ſuccedit novus mœror, & præcordiorum anxietas, ſine causâ iterum rident, & parum aut nihil omninò dormiunt, ſed cum terrore evigilant.

Fundamentum melancholiæ.

Art. 146. Mores animi ſequuntur temperamentum corporis. Fundamentum melancholiæ ſemper circa Hypochondria

CAP. III.

hypochondria conſiſtet, utut remotior cauſa interna ſubinde aliunde oriatur, in quo puncto lien & uterus incuſari ſolent.

Origo mali expiſcanda eſt.

Art. 147. In melancholicis imprimis *acidum vitioſum* in primis viis abundat, hinc frequentèr ſunt voraces. Expiſcanda eſt mali origo, an ex triſtitiâ & animi affectibus, vel ex ſanguine melancholico, in priori caſu *pulſus* eſt valdè obſcurus, inæqualis & penè deficiens & vermicularis.

Curatio melancholiæ.

Art. 148. In *vomitoriis* conſiſtit radix curæ melancholiæ, & *antimonialia vomitoria* exhibenda ſunt in largâ doſi. Melancholici & maniaci odio ſuum habent medicum, etiam curati licèt. Alvus ſervanda eſt lubrica cum *extracto hellebori & mercurio dulci*, quod eſt *alterativum* æquè *ac laxativum*, ut etiam eſt *lapis lazuli*; in uſum revocanda ſunt remedia *antiſcorbutica*, *martiata*, *acidulæ*; *ſaccharum ſaturni* ſpecificum habetur; *tinctura coral. confect. alkerm. ambra*, *fumaria*, *anagallis*, *hypericum*, *crocus*, *camphora*, *vinum generoſum*, &c. laudantur. Emplaſt. ex *tacamahac.* capiti raſo applicetur. In delirio melancholico *opium* nullum ſortitur effectum, licèt duplâ aut triplâ doſi propinetur, ægri *agrypni* manent, & ferociores ferè evadunt.

Maniæ definitio, &c.

Art. 149. Mania ſive inſania eſt delirium ſine febre cum inſigni furore & audaciâ, exutâ quaſi omni ratione; ægri pertinaciſſimè vigilant, interdum per aliquot menſes. Tres circumſtantiæ ſunt maximè notandæ, nempè, *furor inſignis*, *robur ſtupendum*, & *frigoris tolerantia* planè mirabilis.

Curatio maniæ.

Art. 150. Radix curationis conſiſtit in validis *vomitoriis* ſæpè repetitis, convenit etiam *venæ ſectio*, præ reliquis *radix hellebori albi* eſt *vomitorium* maximè proficuum, ſequenti modo præparata tutò propinari poteſt; ℞ *Rad. hellebor. alb. ana* ʒß. ad ʒj. coque in vino donec molleſcat, tunc abjiciatur vinum iſtud, & radix in vinum aliud injiciatur, & ita per noctem relinquatur in loco calido ſine coctione tamen, poſteà coletur cum expreſſione levi vel forti, prout magis vel minùs

CAP. III.

minùs validum postuletur, vires sunt optimæ, nec unquam satìs laudatæ; *nitrum crudum* & omnia *nitrata* summè conveniunt, remedia pro curâ *melancholiæ* hîc quoque locum habent. Immersio subitanea in *aquâ frigidâ* quandoque prodest.

FARRAGO.

Boerhaave. *Art.* 151. De horum affectuum *origine*, *incremento*, & *ætiologiâ* videatur *Boerhaave.*

Lætitia. *Art.* 152. Cùm melancholici plus justo lætentur, indicium est ac præludium instantis *maniæ*.

Remedia varia. *Art.* 153. Succus *hederæ terrestris* intus sumptus ad ℥ij. vel iij. singulis diebus valdè commendatur ad hunc morbum vincendum, item linimentum ex *eodem succo* confectum pro capite raso inungendo curam promoveri creditur. Specifica duo simplicia adeo deprædicata sunt *hypericon (Fuga Dæmonum* dictum) & *anagallis*. *Angelus Sala* pro arcano habuit tincturam *hyperici*, & aliquando cùm careret tincturâ, decoxit *summitates* ejusdem in vino Rhenano & cerevisiâ tenui, atque utilitèr propinavit. Decoctum *anagallidis flore purpureo* (dos. ℥iv. ter in die) præmisso plus semel *vomitorio* tanquam specificum commendatur ab *Ettmullero*, *Hartmanno*, *Willisio*, *Sennerto*, *Quercetano*, &c.

Alia. *Art.* 154. *Pil. de lapide lazuli*, *flores salis armoniaci martiati*, *cerevisia ad melancholiam*, *cerevisia melanagoga*, &c. sunt remedia proficua.

Delirium Rabiosum sive Hydrophobia.

vid Codronchiu. P: Salium: Gibb of 14 Will:

COELIUS AURELIANUS.

Hydrophobia. *Art.* 155. Ex morsu animalis rabidi homines in delirium rabiosum sive hydrophobiam incidunt, quidam celeriùs, quidam tardiùs, post annum vel eo ampliùs, sed frequentiùs post dies quadraginta.

126 127

Signa hydrophobiæ præsagientia & præsentis. *Art.* 156. Signa præsagientia sunt anxietas quædam, iracundia, somnus suspensus & turbatus, stomachi gravedo, oscitatio, & extensio frequens membrorum, insueta querela de aëre quamvis sereno, parva bibendi

126 127

bibendi voluntas. Signum præſentis mali ad apicem provecti eſt omnium potulentorum timor & abhorrentia.

CAP. III.

MEAD.

Morbi progreſſus.

Art. 157. Morſus canis rabidi hoc habet in ſe ſingulare & ſtupendum, quòd interdum malum non priùs detegatur, quàm memoria illius cauſæ penitùs obliterata ſit; *vulnus* enim eſt *æquè medicabile* ac communes morſus ſanorum animalium: Sed quandoque longò pòſt dira ſymptomata exurgunt, poſt duos vel ſex menſes, interdum poſt annum integrum vel diutiùs, ſed frequentiùs poſt quadraginta dies ſentiuntur dolores vagi per univerſum corpus, maximè circa partem læſam; æger evadit anxius ac triſtis, & ad iracundiam proclivis; pulſus intermittit cum tremore aliquali & tendinum ac nervorum ſpaſmis; adeſt inſignis calor internus, & ſitis, & poſtremò aquæ timor & abhorrentia [quod *eſſentiam* morbi conſtituit] adeò ut nè quidem conſpectum potulentorum ſine maximâ conſternatione ferre poſſit, multò minùs unam guttulam deglutire valeat; atque hoc eſt ſignum *pathognomonicum* morbi conſummati, quod tamen non accidit niſi ſub ejus finem & ultimam *cataſtrophen*, nempè diebus duobus vel tribus ante obitum, cum morbus ſit prorſus inſanabilis.

Quid faciendum eſt in recèns vulnerato.

Art. 158. Sicut in aliis morſibus venenatis ita ſpeciatim hoc in caſu *Galenus* prudentèr admonuit vulnus amplificare per *inciſionem circularem*, *cauterio* inurere, & ulcus *apertum* ſervare per dies 40 ad minimum: ſin verò hæc methodus nimis dura & inhumana videatur, ſufficere licet *cucurbitulâ* applicatâ virus extrahere, prægreſsâ prius profundâ ſcarificatione. Solâ applicatione *unguenti ægyptiaci* quàm calidiſſimi recèns vulneratum fœlicitèr ſervatum novi.

Cura interna.

Art. 159. Si quando remedia externa omninò omittantur, vel ſaltem haud rectè vel tempeſtivè adhibeantur, cura internis magnâ ex parte tentanda eſt; *alexipharmaca* ſunt propinanda, inter quæ præ reliquis omnibus

Lychnis Salamandrica maxima Laudatur. Transact. Philosophic

CAP. III.

nibus *cineres cancrorum fluviatilium* veteres medici uno ore magnoperè extollunt; *Galenus* ait neminem periisse, qui hoc remedinm propinavit; sumendi sunt cineres ad quantitatem coch. i. vel ij. singulis diebus ad dies quadraginta, vel soli vel potiùs cum pulv. rad. gentian. & thur. in vino.

Immersio in aquam marinam.

Art. 160. Frequens immersio demorsi in *aquam salsam marinam* optimum & certissimum omnium prophylacticorum meritò perhibetur ad hydrophobiam præcavendam.

ETTMULLER.

Delirium rabiosum.

Art. 161. Delirium rabiosum à morsu rabidorum animalium, in specie canis, oritur, unde hydrophobia; demorsi planè rabiosi redduntur, & omninò in mores brutales transmutari videntur, nihil ferè humani apud se retinentes. Præter canes, etiam *feles*, *galli gallinacei*, *equi*, *muli*, *lupi*, *boves* & similia animalia fiunt rabida, & morsus eorum sunt venenati, ut & hominis irati. Notandum est, quòd etiam morsus levissimus, immò tantillus salivæ contactus in homine, ab animali rabido receptus, suo tempore rabiem inferre possit, adeò penetrans & malignum est istud seminium. In decursu morbi hydrophobia est symptoma semper conjunctum. Extant exempla quædam, licèt rariora hydrophobiæ, nullo morsu animalis rabiosi prægresso, sed dubium est, an in talibus præcesserit aliqualis infectio, nec ne: contagium etenim subinde ad biennium, imò ad plures annos absconditum latet, antequam in actum erumpit.

Signa rabiei incipientis.

Art. 162. Signa rabiei incipientis in demorso sunt anxietas præcordiorum, iracundia sine causâ, querelæ de molestiâ aëris ambientis, de corporis gravitate, & ineptitudine ad motum; æger melancholicus evadit, lucem fugit, à potu abstinet, in parte olim vulneratâ morsicationem & titillationem, interdum dolorem sentit.

Hydrophobici intra triduum vel quatriduum moriuntur.

Art. 163. In morbo perfecto ægri sunt anxii, spumant circa os, oculos horridos habent, quidam latrant instar

nſtar canum, collum & fauces ringunt, liquida omnia abhorrent, inſomnes permanent; in his extremis rarò curantur, ſed ut plurimùm moriuntur inter triduum vel quatriduum poſt inceptam hydrophobiam.

Intentiones curativæ.

Art. 164. Ex vulnere facto, quantocyùs fieri poteſt, *malignum virus* extrahendum eſt, ideoque ſanatio non citò perficienda eſt, ſed vulnus potiùs ampliandum. Internè conducunt *cardiaca & alexipharmaca*, *tinctura bezoardica*, *ſpiritus theriacalis camphoratus*, &c. ſed omnia duplâ doſi danda ſunt, & diutiſſimè inſiſtendum eſt his remediis ſuper locum morſum, allium, ruta, & ſal. contuſa & miſta apponenda ſunt more cataplaſmatis. Præ cæteris optima cura fit per improviſam in *aquâ frigidâ* immerſionem; convenit *purgatio* cum *helleboro* & *mercurio dulci*; *diuretica* proſunt; vis *cantharidum* eſt quaſi ſpecifica. Poſt ſcarificationem vulneris applicetur, *cepa* ſub cineribus aſſata, vel ſequens; ℞ *Cepam acrem* N° 1. *alliorum capita*. N° 5. *theriac.* ʒvj. *ferment.* ℥ß. f. cataplaſma, ſunt qui addunt, *herb. rut. ſem. ſinap. ol. ſcorpion.* &c. verùm promptiſſimum remedium eſt *uſtio* loci affecti cum *ferro candente:* hæc omnem malignitatem deſtruit. Si ſerò advocandus eſt medicus, applicanda eſt *cucurbitula* cum multâ flammâ; conducit etiam *fonticulus* prope locum affectum excitatus.

Lister.

Dolor in loco demorſo diu poſt vulnus ſanatum ſignum futuræ hydrophobiæ.

Art. 165. Præter ſigna ab aliis commemorata futuræ hydrophobiæ unum ſe [*Salium*], quod præcipuum & infallibile appellat, animadvertiſſe aït omnibus ignotum, viz. *dolor quidam in loco commorſo*, licèt ulcus anteà per dies & menſes integrè fuerit ſanatum, accedens, qui intenſus eſſe non conſuevit, niſi morſus partem nervoſam petierit: hic dolor à loco jam commorſo incipiens levitérque patientem affligens per partem, poſt partem, ſpatio 3 aut 4 dierum plus minus aſcendit ad cerebrum, ubi quaſi *vertiginem* cauſat, & *confuſionem*, indeque ſtatim homo in *rabiem* deducitur.

Tranſact Philoſoph Anni 1688 menſe Aprili

CAP. III.

Omnes hydrophobici moriuntur.

Virus in salivâ maximè consistit.

Art. 166. Huic prognostico (nempè *neminem aquæ metu oppressum servatum esse*) consentiunt ferè omnes antiqui.

Art. 167. Ex nostrâ observatione ipsam *salivam* præcipuè vitiari atque in eâ unicum esse virus, experimentis credo: etenim hæc ferè vulnera inficere solet, & etiam sine vulnere communicari potest malum. Quidam medicus hydrophobici cujusdam oculis mappam crassam superinjecit, manibusque ligatis, potionem bibere invitum aliquoties cogebat; at prorsus sinistro eventu; nam statim vehementèr convulsus obiit. " Qui plura velit adeat authorem, qui elegan-
" tissimum tractatum de hoc affectu conscripsit.

Lowthorp. Philos. Transact. Vol. iij. p. 283.

Remedium singulare.

Art. 168. ℞ *Rad. serpent. virgin. flor. hyperic. ana* p. æ. f. pulv. dos. ʒß. vel. ℈ij. in *julap. cephalic.* ℞ *fol. rut.* ℥vj. *theriac. ven. allii, rament. jovis ana* ℥iv. infund. in vin. canariens. vel alb. digere in balneo per horas 4 coletur cum expressione forti, dosis ℥ij. vel iij. singulis auroris ad dies novem, maneatque æger jejunus per tres horas; *magma residuum* parti vulneratæ circumligetur & singulis diebus renovetur. Remedium hoc me nunquam fefellit. *Mayerne.*

Remedium topicum.

Art. 169. Loco vulnerato quamprimùm applicetur *anus galli veteris* plumis priùs divulsis; & si canis rabiosus esset, gallus statim intumescet, & mox morietur, & demorsus sanabitur; si vulnus sit exiguum ampliari debet. vel ignito ferro mox tangatur.

Alia methodus.

Art. 170. Aliter, homo morsus *in mare* quamprimùm novies immergatur, & locus vulneratus cum lixivio *è cineribus quercinis & urinâ* eluatur, & applicetur cataplasma ex *theriacâ Londinensi, alliariâ, rutâ, & sale.*

Electuarium.

Art. 171. ℞ *Fol. rut. sicc. scord. ana* ʒij. *rad. serpent. virgin.* ʒiß. *flor. hyperici* ʒiij. *theriac. Lond.* ℥j. *syr. è cort. limon.* q. s. m. f. elect. pro dos. ix. una singulis auroris sumenda.

Sp[iritus] nitri dulcis dein et copiose detur per annum, ubi erat non ... Galen parti vulneratæ mox ... 125 mox ... Hildanus. ... alij.

Art

Art. 172. *Lichen cinereus terrestris* (Raii p. 117.) cum æquali quantitate *piperis* est remedium infallibile ad rabiem præcavendam in homine ac jumento.

CAP. III.

Lichen cinereus, &c.

Art. 173. " Aliquando expertum vidimus *decoctum* " *ad morsum canis rabidi pharm. bat.* cum fœlici suc-" cessu. Postremò quoniam hoc malum à morsu a-" nimalis (& ut plurimùm canis) rabiosi omninò " pendet, operæ pretium esse videtur, ut accuratè " animadvertamus, quænam sint signa *diagnostica* ca-" nis verè rabidi, ut futurum morbum, si fieri pos-" sit, præcaveamus. Sequentia itaque habemus apud *Lommium*; canis rabiosus esurit, sitit, nihil tamen cibi vel potionis sumit, oculos flammeos trucesque habet, auriculas demittit, linguam exerit, multum ore spumat, umbræ suæ oblatrat, sæpè sine omni latratu tristis atque anxius discurrit, crebrò tanquam cursu fatigatus spirat, caudam gestat intortam, nullo discrimine in quosque obvios animantes impetu ac morsu fertur, præcipiti atque incerto oberrans cursu. Integri canes & conspectum & latratum ejus, qui furit, exhorrescunt, ac fugiunt.

Decoctum ad morsum canis rabidi.

Signa diagnostica canis rabiosi.

Tarantismus. Baglivi.

Art. 174. Tarantismus est rabies eorum, qui à *tarantulis* sunt morsi. *In Apuliâ Italiæ regione* frequentèr occurrit; apud nos nusquam invenitur. Spiritus animales primariò afficiuntur. Cura per *musicam* peragitur. *Clarissimus Baglivius* de hoc affectu tractatum emisit; & de eodem etiam scripsit *celeberrimus noster D. Mead*, quibus remittendus est lector eruditus.

Tarantismus.

Incubus sive Ephialtes.

WILLIS.

Art. 175. Incubi paroxysmus ferè tantùm inter dormiendum ingruit, & plerumque post stomachum cibis dyspeptis aggravatum, & decubitum in lecto supi-

Incubus.

CAP. III.

num excitari solet: eo laborantes potissimùm in pectore & circa præcordia noxiam sentire videntur; nam respiratione plurimùm impeditâ, se à pondere, thoraci gravitèr incumbente, opprimi putant, quod pondus nunc hâc nunc illâ *spectri* aut *larvæ* specie ipsorum imaginationes illudit, nec excutere possunt, nec corpus dimovere; verùm post diutinam, ac interdum ferè ad vitæ deliquium, in præcordiis luctam tandem evigilant, & moles imaginaria evanescit; superstite verò ut plurimùm cordis tremore, & non rarò diaphragmatis vibratione celerrimâ & violentâ. Hic affectus rarò ex se periculosus est.

Curatio. *Art.* 176. Præmissis universalibus *cephalicis* & *antispasmodicis* curatur.

ETTMULLER.

Quomodo præcaveatur. *Art.* 177. Rarò hoc malo afficiuntur, qui laudabili utuntur diætâ, aut qui *sobriam* amant *cœnam*; si dormiatur in latere, elevato capite, præcavetur incubus. Ab Arabibus appellatur *epilepsia nocturna*, quia incubus habitualis & diuturnus in *epilepsiam* tandem degenerare solet, & est ejusdem prodromus in junioribus, utì in senibus *apoplexiæ*.

Curatio. *Art.* 178. Incubus habitualis curandus est, præmissis præmittendis, *antiepilepticis*, *martialibus*, &c. cum sobrietate conjunctâ. *Lapis lazuli* laudatur.

Inter legendum.

Elegans morbi descriptio. *Art.* 179. *Antonius Menjoitius* hunc affectum elegantèr describit; quòd sit nocturna spirandi difficultas absurdâ superinjectæ molis opinione somniantem eludens. Pueros frequentèr exercet; quia voraces plus comedunt, quàm digerunt. *Quandoque lethalis est.* Cùm vehementior impresserit præfocatio, quosdam interfici testatur *Aurelianus*; additque ex *Silimacho contagiosum* quoddam & *epidemicum incubum Romæ* grassantem multos pestis instar jugulâsse.

CAP. IV.

Sive Fasciculus Morborum quartus.

Raucedo.

ETTMULLER.

Art. 1. Raucedo seu raucitas est vocis diminutio; pars affecta est aspera arteria ejusque larynx; larynx enim primariò format vocem; causa proxima est nimia effusio lymphæ tenuis. Est affectus *catarrhalis* à lymphâ acriori, salsiori, aut acidiori.

Raucedinis sedes & causa.

Art. 2. In raucedine contumacissimâ *sperm. ceti* est expertum remedium, item decoctum *raparum*, *rob. passularum*. In raucedine inveteratâ, ubi mucus viscidus aut lympha crassa peccat, *incidentia* & *expectorantia* conveniunt, & præ cæteris *syrupus de erysimo*, & *oxymel scilliticum*, & *balf. sulph. venæ sectio* vitanda; nam morbum diuturnum reddit.

Curatio.

Art. 3. " Interdum *vermes in intestinis* (6. 81.)
" sunt causæ *aphoniæ* vel raucedinis, ut in praxi vi-
" dimus. *Extractum pectorale lohoch. ad raucedinem. Lohoch. vitellinum.* Lac ebutyratum, &c.

Vermes. Remedia.

Catarrhus Suffocativus.

ETTMULLER.

Art. 4. Catarrhus suffocativus est affectus laryngis, in quo hæc & caput asperæ arteriæ, in specie epiglottis, afficiuntur primariò ab irritatione ibidem excitatâ arcturam & quasi stricturam efficiente; certum est sedem mali esse in isto loco; respirationem subitò

Catarrhus suffocativus.

CAP. IV.

tò difficillimam reddit, & suffocationem minatur; incipit cum raucedine subitaneâ, deinde irritatur larynx, stringitur epiglottis, undè metus suffocationis; est quasi complicatio *tussis ferinæ & raucedinis* gravioris: oritur à lymphæ acore vel salsedine.

Curatio. *Art.* 5. Conducunt *vomitoria*, *opiata*, & *incrassantia*, *ut pussulæ*, *radix glycyrrhizæ*, *gum. Arab. tragacanth. venæ sectio* nil facit ad curam; in paroxysmo verò graviori celebrari licet ob metum suffocationis.

Alia species. *Art.* 6. Est etiam alia species catarrhi suffocativi, ubi sanguis in pulmonibus stagnat, & moriuntur ægri ex syncope [est forsan *polypus cordis* vel in vasis sanguineis majoribus] ejicitur spuma ex ore; catarrhus hic suffocativus cognoscitur ex dolore pectoris gravativo, difficultate respirationis, & suffocationis metu, voce ferè interceptâ, anxietate ægri, interdum tussi, non semper, screatu non multùm emittitur; appellatur etiam *syncope cardiaca.* (5. 9.)

Curatio. *Art.* 7. Convenit *venæ sectio* quàm ocissimè, *sperm. cet.* à ℥ß. ad ℥j. in appropriato vehiculo insigne levamen adfert, *sal succini*, *antimon. diaphoret.* & alia *sudorifera*, item *gum. ammoniac. crocus* est summarum virium in hoc casu.

Affectus Catarrhales.

ETTMULLER.

Catarrhus. *Art.* 8. Catarrhus propriè dictus est præternaturalis à sero plus minùs vitiato in quacunque parte facta alteratio seu functionum læsio. In genere frequentiùs præcedunt catarrhos capitis gravitas, sensuum & actionum torpor, artuum lassitudo; supervenit successivè refrigeratio quædam in superficie corporis, horripilatio dorsi levis, in catarrho graviori febricula lenta. Intensiora sunt omnia symptomata in *calido catarrho*, adest ardor, dolor, corporis quasi phlogosis, materia excreta est tenuis & corrosiva; remissiora verò sunt omnia in *catarrho frigido*, ubi lympha est mitis, & excernuntur mucosa viscida & crassa.

Art.

Art. 9. Conveniunt *diuretica*, & imprimis *sudorifera ex salibus volatilibus*, decoct. *è lignis*, speciatim *sassafr. & junip. rosmarinus*, *succinum*, *serpillum*, &c. In *catarrhis calidis*, ubi lympha est tenuis acris aut salsa, prosunt *opiata* cum *aromaticis* & *volatilibus*. In catarrhis diuturnis conveniunt *vesicatoria* & *fonticuli*. In affectibus catarrhalibus vix habetur par remedium *fumo tabaci*; omnibus enim satisfacit scopis.

Curatio.

Art. 10. "Ventum borealem producendis catar-" rhis aptissimum esse, præter *Hippocratis* testimoni-" um, experientia communis suffragatur. *Willis*.

Ventus Borealis.

Coryza.

ETTMULLER.

Art. 11. Coryza, sive narium catarrhus; est quando copiosa lympha tenuis & acris in principio per nares defluit, & posteà materia crassa, tenax, variè colorata cum dolore capitis gravativo, ab aëre inclementiore ut plurimùm ducens originem, rarissimè à causâ internâ. Frequentissimè recurrens periculum est, nè *ozænam* vel *polypum* producat.

Coryza descriptio & causæ.

Art. 12. Coryzam inchoantem curant *naribus applicanda*, in ore *masticanda*, *suffitus*, *odoramenta*, *illinitio narium cum ol. anisi* ante excoriationem; item *oleum succin.* vertici illitum, *ol. garyophyl.* cum bombyce naribus intrusum, *balsam. apoplecticum*, &c. quandoque in usum veniunt. Ad coryzam præcavendam suffitus ex *fumo succini*, *mastich. oliban. gum. animi*, &c. multùm juvant, sed hæc in principio, si morbus ulteriùs progrediatur, conducunt *sternutatoria* cum *ol. chym. cinnamon.* vel *garyoph.* vel *ol. majoranæ*.

Curatio.

Art. 13. Decoct. *catechu compositum* (in catarrho tenui præ aliis ferè omnibus) *decoct. rosar. lohoch. japonicum. lohoch. vitellinum suffitus ad catarrhum* (fumus, pallio similive tegumento capite priùs tecto, naribus attrahatur,) *tabellæ domesticæ*, &c. sunt remedia in coryzâ usitata.

Remedia varia.

Tussis.

ETTMULLER.

Tussis. Distinguendum est an sit à pectore vel ventriculo, &c.

Art. 14. Probè distinguendum est, an tussis humida sit ex *pectore*, an ex *stomacho*, an à *nervis*. Percunctandum est, ubi ægri percipiunt tussiendi stimulum; an in larynge seu asperâ arteriâ, vel pectore, vel inferiùs circa scrobiculum cordis; nam posterior locus *tussim stomachalem*, priores *pectoralem* innuunt; jubeatur æger profundiùs respirare; sic enim tussire incipiet, si vitium sit in pulmonibus; secus si in stomacho. Sonus in tussiendo ex profundo quasi raucus pulmones affectos indicat, superficialis asperam arteriam.

Tussis stomachalis.

Art. 15. Nullus practicorum aliquid habet de *tussi stomachali* præter *Lindanum*; mihi (inquit) est compertum pluribus observationibus plerumque tussim esse ex ventriculo: ubi autem materia latitet, & undè procedat, ex sono dicere possum, qui variatur pro materiæ & loci conditionibus; si materia sit tenuis, & in ventriculo delitescit, furibunda tussis est, in quâ vix aliquid egeritur, licèt cum summo conatu tussiant [omnis tussis in principio *sicca* progressu temporis evadit *humida*].

Curatio.

Art. 16. Ad expectorationem promovendam convenit succus *raphan.* recens expressus cum *pauco sacchar.* temperatus, tussis humida stomachalis cum *vomitoriis* & *stomachicis* curatur; sanctè testor, quod ex usu *vomitoriorum* ne minimum noxæ observaverim; *purgantia* non conducunt, *mercurius dulcis* verò primum obtinet. *Elixir proprietatis* & *bals. peruv.* laudantur. Tussis sicca, nocturna, pectoralis, catarrhalis dicta, ex lymphæ vitio, & exinde irritatione, optimè curatur per *volatilia sudorifera* & *opiata*, etiamsi febris conjuncta fuerit. *Flores benzöes*, *sperma ceti*, decoctum *raparum*, succus *glycyrrhiz.* &c. laudantur. In tussi siccâ chronicâ *phthisin* minitante, ubi peccat lympha, egregium est decoctum *è lignis cum passulis*, &c.

&c. Decoctum *raparum* in omni tussi siccâ, vel catarrhali, vel pectorali vel stomachali est nobile remedium, quod aliis irritis vidi optimum.

CAP. IV.

SYDENHAM.

Art. 17. Tusses aliquando sunt *epidemicæ* nemini ferè parcentes, hæ pendent plerumque à febre aliquâ constitutionis prægressæ, tanquam à morbo primario, ideoque quando cum febre implicentur, respiciendum est ad istius morbi genium; cùm verò tusses sine febre contingant, curandæ sunt solâ à *carnibus* abstinentiâ, moderato *exercitio*, & *ptisanâ pectorali refrigerante:* quandoque verò tusses *epidemicæ* ad tussim puerorum *convulsivam* quàm proximè accedere videntur, & tunc eandem ferè postulant medelam, viz. *venæ sectionem & catharsin.*

Tussis epidemica.

Art. 18. Tussis recens (*phthisi* nondum confirmatâ) solâ abstinentiâ à *vino & carnibus*, & usu lohoch. *ex ol. amygd. dulc.* &c. & tab. domestic. (16. 246.) ordinariò subigitur; sin verò, his tentatis, superstes maneat (præcipuè si febrem comitem habeat, vel à *peripneumoniâ* vel *pleuritide* originem ducat) ineptum fuerit *pectoralibus* fidere; sed *venæsectione & catharsi* debellanda est; si autem denique huic methodo non cesserit, tum capiat æger *bals. peruv.* gr x. in coch. j. *syr. heder. terrest.* ter in die superbibendo ℥iij. *decoct. amar. sine purgantibus*; sed in tussi diuturnâ vel phthisi omnibus aliis præsidiis *equitatio* (21.) palmam facilè præripit.

Curatio.

FARRAGO.

Art. 19. Si tussis à catarrho oriatur, curatur ut *catarrhus*, ℞ *Terr. catechu* ℈iv. *sacchar. penid.* in aq. rof. solut. [℥vi.] *mucilag. gum. tragacanth.* q. s. f. trochisc. si sub linguam teneantur, tussim curant; (inquit *Bonetus*) viscidam & tenacem pituitam benè solvunt, eamque commodè expectorari reddunt, quare in his affectibus pulmoniacis mihi in frequenti est usu, semperque meo desiderio respondet hoc remedium.

Terra catechu, & alia remedia.

CAP. IV. *Balſ. ſulph. aniſat.*—*Terebinthinat. lohoc. album. Infuſ. hiſpanicum. Tabulæ domeſticæ*, &c. in recenti tuſſi conveniunt.

Phthiſis Pulmonaris.

SYDENHAM.

Phthiſis pulmonaris.

Art. 20. Phthiſis pulmonaris à frigore hyemali plerumque ortum ducit, & gradatim creſcit, viz. ab humore in pulmones delapſo, unde *catarrhi* ritu eos ita jugitèr irritat, ut *tuſſis* inde excitatur tantùm non continua; & progreſſu temporis ſymptomata reliqua ſuccedunt, & morbus frequentèr evadit incurabilis.

Curatio.

Art. 21. Tentandum eſt tamen defluxionem in pulmones minuere *venæſectione* & *catharſi* leni, tum *pectoralibus* ad varios morbi ſtatus accommodatis, ſcilicet *incraſſantibus*, vel *attenuantibus*, & febrem *hecticam temperantibus* cum *emulſionibus*, *lacte aſinino*, &c. & poſtremò *ulcus ſanantibus* cùm *balſamicis*, *opobalſ. doſ.* g^t xx. ſed hoc non eſt ſumendum niſi prægreſſis *evacuationibus* debitis: ſed palmarium hujuſce morbi præſidium eſt, ut æger quotidie *equo* vehatur; & qui ſe huic corporis exercitio ſanandum tradit, nullis jam diætæ legibus adſtrictus, nullo cibi potûſve genere privandus eſt; cùm in hoc uno omnis rei cardo vertatur: hoc ſolummodò obſervando, ut ſi æger juvenilem ætatem prætergreſſus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm ſi puer aut juvenis eſſet, & ſanè haud multò certiùs *cortex peruvianus* febri intermittenti, quàm in hâc ætate *equitatio* phthiſi medetur. Quibuſdam eorum, qui ex hâc methodo convaluere, *tumor* in collo exortus eſt non multùm à *ſcrophulis* abludens.

Equitationis beneficium.

Tumor in collo.

Prognoſis.

Art. 22. In phthiſi materia purulenta per tuſſim excreta in ignem conjecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa in vas aquâ repletum fundum petit. Sudores nocturni, genæ liveſcentes, faciei pallor, nares exacutæ, temporum collapſus, unguium incurvatiatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum,

mortem ſtatim ſubſecuturam denuntiant. Inter chronicos phthiſis *duos ferè trientes* jugulat. " Naſus acutus, oculi concavi, collapſa tempora, aures frigidæ & contractæ, cutis circa frontem dura, intenta & reſiccata, totiuſque faciei color ſubviridis, niger aut lividus, lethale. Hæc eſt illa *facies Hippocratica* vulgò dicta, ob traditam ab *Hippocrate* deſcriptionem, quæ humidi calidique nativi conſumptionem, adeoque mox futuram mortem indicat.

Morton.

Phthiſeos Cauſa & Diagnoſis.

Art. 23. Phthiſis pulmonaris pendet aliquando à malâ conformatione pectoris, eſtque illa vel *naturalis*, quando pectus ſit nimis anguſtum, cervix longior quàm par eſt, omoplatæ tanquam alæ videntur; vel *accidentalis*, ubi curvitas vel pectoris diſtortio. Signum phthiſeos appropinquantis primùm eſt *tuſſis arida*, quæ per menſes aliquot durat; catarrhus verò ſimplex eſt, humoroſus & brevis. Vomitio vel vomendi diſpoſitio poſt paſtum tuſſi prædictâ concitata eſt ſignum phthiſeos certiſſimum. Signum ſecundum eſt *febris hectica* cum calore in volis manuum, & rubore genarum præcipuè poſt paſtum. Tertium *extenuatio* partium ſolidarum in extremis digitorum maximè conſpicua, unde incurvatio unguium; & poſtremò febris *putrida* hectica ſuperveniens.

Phthiſeos ſigna pathognomonica.

Art. 24. Inter ſigna *pathognomonica* phthiſeos confirmatæ, primum eſt febris *inflammatoria*, inflammatis pulmonum tuberculis, quæ febris tanquam febres aliæ inflammatoriæ tractanda eſt, viz. *victu tenui*, medicamentis *pectoralibus*, & *expectorantibus*, *linimentis*, & præcipuè *venæ ſectione*, utcunque emaciatus ſit æger (eſt enim *peripneumonia* cum pulſu ſerrato) *ol. lini* eſt remedium in hoc caſu nunquam ſatìs laudandum. Febrem hanc inflammatoriam ſequitur *putrida intermittens*, quæ fit à ſuppuratione tuberculorum ob venæ ſectionem omiſſam, vel nimis parcè celebratam, vel alitèr; hoc autem eſt ſignum pulmonum corruptorum certiſſimum. *Cortice peruviano* non profligatur, neque

CAP. IV. neque *antihectic. poterii*, aut ullo alio remedio, nisi ulcere priùs curato; hanc autem comitantur insignes aliquot evacuationes, seu corporis colliquationes (& hoc est signum *pathognomonicum secundum*), expectoratio materiæ purulentæ (pus phthiseos confirmatæ est graveolens, & etiamsi sit spissum, non tamen glutinosum seu tenax, sed fluidum, variorum colorum, viz. flavi, viridis, sed frequentiùs cinerei). Sudores colliquativi, quos si arte obstruentur, insequuntur tumores hydropici in pectore vel cruribus, sive dysenteria vel diarrhœa. Signum ultimum est *salivatio*, unde calor gutturis præternaturalis, & aphthæ pertinaces, incurabiles, [mortem non procul abesse plerumque nunciantes].

Curatio. *Art.* 25. Ad therapiam quod attinet, in principio *venæ sectio lenis purgatio* cum *pil. stomach. ruffi tinctur. sacr.* [*calomel.*] &c. conveniunt *diuretica*, *millepedes viv.* & præparat. *bals. sulph. terebinth. acidulæ. Diaphoretica*, *antimon. diaphoret. ceruss. antimon.* privatim decoctum *lignorum* [*in aq. calc.*] si adsit catarrhus & calor hecticus, catharticis *opiata* sunt admiscenda, reliquis antecellit *pil. cyneglos*. seu *styrac.* Radatur caput & aperiantur *fonticuli*. [Atque hæc est summa curæ *rationalis & radicalis phthiseos pulmonaris*. In confesso est phthisicos confirmatos rarissimè curari; non tamen idcirco planè sunt deserendi; cùm *palliativa cura* debeatur illis, qui non possunt curari perfectè].

Diarrhœa. *Art.* 26. In diarrhœâ, *decoctum album* pro potu communi; sed *opium* est unicum præsidium [*elect. ad diarrhœam* (16.℥ß) in praxi nostrâ maximè efficax expertus sum]. Ad acrimoniam humorum obtundendam injiciatur quandoque enema ex *jusculo ovin.* cum *diascord.* ℨß. *opiata* benè ferunt hoc in casu ob metathesin materiæ morbificæ à pulmonibus ad intestina: diarrhœa tamen non est temerè aut nimis citò sistenda, nè gravius malum accideret, quod optimè præcavetur *expectorantia* & *lubricantia* certis intervallis

tervallis propinando, & diarrhœam moderando, potiùs quàm penitùs vincendo.

Art. 27. Ad tussim importunam & vigilias pertinaces levamen vix procurandum est, nisi ab *opio*; cum cautelâ tamen exhibendum est, parcè, & non sine maximâ necessitate; nè languores, dyspnœam, extremarum frigus, &c. inferat, & mortem properet, & medico dedecus pariat. Hic in usum veniunt *linctus*, *trochisci*, &c.

Tussis.

Art. 28. Sudores colliquativi, nisi sunt valdè immodici, sunt tolerandi; sin verò sint maximè profusi, ita, ut languores usque ad deliquium ferè inducant, *astringentibus* & aliis propriis adminiculis moderari debent. Sequente julap. uti soleo; ℞ *Aq. tormentil. germ. querc. plantag. ana* ℥iij. *cinnam. ten.* ℥iv. *mirab.* ℥j. *margar. præparat. coral. rub. præp. ana* ℈ij. *bol. ver. sang. dracon. ana* ʒß. *ter. japon.* ℈j. *syr. myrt.* ℥iß. *sp. vitriol.* [dulc.] q. s. ad gratam aciditatem. m. f. julap. sumat ℥ij. vel iij. omni bihorio vel trihorio phialâ benè agitatâ.

Sudores colliquativi.

BAYNARD.

Art. 29. " Si calor hecticus sit insignis, & phthisis celeri cursu progrediatur, convenit *diæta lactea*, & *lac asininum* (si comparari possit) eligendum est; quoniam est minùs crassum: huic verò *succedaneum* adinvenit, quod etiam valdè commendat *clarissimus Baynard* in *appendice* ad *psychrolusiam*, nimirum *serum* sive *lac butyraceum*; quamplurimis (inquit) indicationibus satisfacit; refrigerat, humectat, nutrit, &c. & deinde inferiùs pergit laudatus author fidentèr affirmans, & expertus loquens se compertum habuisse, quòd plures ex continuato usu *hujusce lactis* à caloribus præternaturalibus & etiam hecticis liberati fuissent; iisque, quibus calor est ingens & sitis importuna levitèr acidulum præberi debuisset, recens verò & dulce magis nutriat. " Et reverà hæc " omnia meritò dicta esse arbitror: Ego etenim plus " semel *raucedinem* pertinacem & *catarrhum* mediante " hoc

Ad febrem hecticam.

CAP. IV.

" hoc remedio, utcunque vulgari, fœliciter sustuli;
" & in febre *hecticâ* magno fuisse commodo pro certo
" deprehendi.

ETTMULLER.

Phthises variæ.

Art. 30. Phthisici dicuntur κατ' ἐξοχὴν ij, qui ulcere pulmonum laborant, & habent febrem hecticam conjunctam; eandem etiam habent ij, qui phthisi renali, jecorali, à vitio mesenterii, &c. laborant, tabidi evadunt. Tabes à glandularum mesenterii vitio solet habere abdomen inflatum ac tumidum cum dolore in ejus profundo obtuso, ac plus minùs gravativo, itemque cum renitente hinc inde sparsâ duritie circa umbilicum observabili.

Art. 31. Tussis phthisicorum non statim est *pulmonalis*, sed *stomachalis*, (14.) cui tandem acrioris lymphæ occasione per glandulas asperæ arteriæ, aut pulmonum excretæ tussis pulmonalis supervenit. Materia viscida in aquam exsputa supernatat, pus verò fundum petit. Materia pinguis phthisicorum urinæ innatat.

Curatio.

Art. 32. *Vomitoria* sunt optima in omni phthisi incipiente, maximè si malum sit à vitio stomachi; *purgantia* sunt omninò vitanda; *syrupi* & *saccharata* omnia plus nocent, quàm prosunt. *Lindanus* refert se curâsse quendam domesticum atrophiâ laborantem solo decocto ex *radice helenii* cum *passulis* & *glycyrrhizâ*, *adjectâ* 10ma *parte vini hispanici*, nam & hoc nutrit egregiè; laudatur *rob. passularum.*

Art. 33. Febris hecticæ hæc tria sunt quasi signa *pathognomonica*, 1° *calor* ipsi ægro ferè occultus vix sensibilis, ab omni pastu post aliquot horas acutus. 2°. Adest *absumptio & extenuatio* corporis successiva. 3°. *Pulsus celer*, *parvus*, *frequens*, *debilis & subinde durus*; efflorescit plerumque *facies* colore plus minùs rubicundo, & *sudores* nocturni infestant; accidit etiam frequentèr *capillorum* defluvium, totius corporis lassitudo, frequens lipothymia; somnus horis matutinis est rarus; ægri conqueruntur de æstu interno.

Hectica

CAP. IV.

Hectica incipiens *difficillimè* cognoſcitur *facillimè* curatur; confirmata è contra. In ſtatu morbi urina in ſummitate pellem habet quaſi oleaginoſam, aranearum telis ſimilem. In *ſaturno* ſingulare quid latet contra febrem hecticam, & internas viſcerum exulcerationes & corruptelas. Laudantur *antimon. diaphor.* & *antihectic. poterii*, & decoct. *è lignis* præ reliquis in lymphæ acrimoniâ, ut & *ſperma ceti*. Ad ulcus pulmonum abſtergendum, & ſordes nimis hærentes eliminandas optima ſunt ex *tabaco* remedia, utpote quæ præter vim expectorandi *vulnerariam* quoque poſſident. Potus ordinarius phthiſicorum hecticorum commodiſſimè conditus ſit *fumo ſulphuris* ad imitationem *Helmontii*. Immò & *fumus ſulphuris* cum aliis per os attractus ſingulare eſt experimentum cujuſdam *medici Hiberni*, quo aliquot deſperatos phthiſicos curavit, utì refert *Boyle*.

WILLIS.

De virtutibus ceſpitis cremati & aliorum remediorum.

Art. 34. Communis obſervatio eſt, regiones iſtas, ſive in *Angliâ*, ſive in *Belgiâ*, ubi *ceſpite* ignes nutriuntur, & odorem valdè ſulphureum ſpirant, tabem rariùs infeſtare; quinimo loca iſta phthiſi obnoxiis, aut eâ laborantibus maximè ſalubria, & non raro ſanativa exiſtere; cui accidit quod ſuffumigium ex *ſulphure* & *arſenico* (quod ſulphure copioſo refertum eſt) pro curandis pulmonum ulceribus pene deploratis remedium licèt ultimum, efficaciſſimum tamen habetur. Haud novi præſtantius remedium in tuſſi quâcunque, modò febris abſit, quàm tinct. *ſulph.* (ſine empyreumate) *doſ.* à gr vj. ad x. mane & veſperi in coch. ſyr. idonei.

SYLVIUS.

Laus balſami ſulphuris aniſati.

Art. 35. Nullum hactenus reperi medicamentum, quod vel externè vel internè uſurpatum citiùs tutiùſve non tantùm mundaverit, ſed inſuper conſolidaverit recentia ulcera, atque *ſulphuris balſamum*; cæteris verò omnibus imprimis præfero iſtud cum *oleo aniſi* para-

tum,

CAP. IV.

tum, modò lentè paretur; ita enim longè gratior fiet, & convenientior, aliàs empyreuma redolet & acrior existit. Insuper pus ipsum tenuius fluidiusque reddit; adeoque ipsius excretionem promovet, ac facilitat. Ad mundati ulceris consolidationem quoque multùm laudari solent *rosæ rubræ, conservæ*; & aliis præparationibus præfero decoctum *rosarum rub.* cum forti expressione pauco *saccharo* edulcoratum.

FARRAGO.

Quibus potissimum tabes accidere solet.

Art. 36. Tabes maximè fit ætatibus ab anno 18. usque ad 35. *Hippocr. aphor.* In aliis ætatibus evenire potest at in isto vitæ stadio multò periculosior existit.

Phthisis est morbus contagiosus.

Art. 37. Phthisis est morbus *contagiosus*, per indusia, per vestes, per lintea, per lectos, phthisin communicatam fuisse mille docent exempla (inquit *Bonetus*). "Extant quidem hujusce *contagii* nonnulla ex-"empla, sed, pace viri, non sunt adeò frequentia.

Usus mercurii dulcis.

Art. 38. Quamdiu tabes est in primo gradu, & probabile est sanguinem non esse extravasatum, ulcusve nondum factum, debet ante usum decoct. *ex lignis*, & dum *purgantibus* utimur adhiberi *mercurius dulc.* non quidem cum purgantibus simul eodem die, sed sine purgantibus post aliquot dies. *Pitcarn in* MS.

Acida in phthisi.

Art. 39. Hoc constantèr affirmo me contra omnium ferè scriptorum practicorum sententiam *acidis* temperatis fœlicissimè usum in curatione phthiseos [in hoc convenit authori cum *Colebatch.*] *Barbette.*

Dubitatio.

Art. 40. Quæro cùm in hydrope tussis vehemens moveri soleat, & elaterio sedari, annon eadem in phthisicis etiam elaterio, parcè dato, tollatur? *Lister de hydrope*, p. 20.

Remedia varia.

Art. 41. Remediorum sequentium vires & usus lector ipse expendat. *Antihecticum poterii. Bals. sulph. anisat. nitrum saturni satum. Syrupus de peto. Sacchar. saturni. Aqua balsamica. Aqua limac. scorbut. aq. limac. pectoral. decoct. phthisic. expres. milleped. simplex.*

lex. Jusculum galli. Jusculum cancrorum fluviat. Jusculum consummatum. Lixivium de calce. Lohoc. myrrhisatum. (Phthisicis primo adhuc stadio optatissimum est, præstantissimumque profectò remedium. *Fuller) Tinctura antiphthisica. Decoctum flor. bellidis major.* Specificum habetur. *Decoct. phthisicum, linimentum anodynum.*

Phthisis Nervosa. martin.

MORTON. vid Gervanciers de Tub:.

Art. 42. Phthisis nervosa est absumptio corporis tabida sine febre, tussi, vel anhelatione insigni, appetitu tamen dejecto, & concoctione depravatâ, languent vires exhaustis carnibus & robore; aliquando *indigenis* accidit [immò nuperis annis sæpissimè, ratio in propatulo est, scilicet, ex nimiâ spirituosorum liquorum indulgentiâ; sed frequentiùs huc revertentibus ab insulis nostris in *Indiâ occidentali*. In principio habitus corporis œdematosus apparet, & quasi chylo spiritibus destituto distentus turget; facies pallet, ventriculus fastidit omnia exceptis liquidis; urina est pauca, & plerumque rubicunda, aliquando tamen, ut in aliis nervosis affectibus, pallida & copiosa; nulla adest febris aut dyspnœa, nisi in ultimo morbi stadio. Constat luculenter genus nervosum affici [& primariò *ventriculum*]. *Phthisis nervosa.*

Art. 43. Causæ *procatarcticæ* ut plurimùm sunt graviores animi affectus, liquorum spirituosorum nimis libera ingurgitatio, aër insalubris, &c. [omnia etiam quæ cruditates, affectus *hypochondriacos* & *scorbutum* parere solent]. *Causæ procatarcticæ.*

Art. 44. Est morbus reverà *chronicus*, &, nisi in ipso principio, curatu difficillimus; terminare solet in tumore *hydropico* incurabili. *Curatu difficilis.*

Art. 45. Quod ad therapiam attinet in usum revocanda sunt medicamenta *stomachica* interna & externa, *chalybeata, antiscorbutica, cephalica* & *amara.* Instituatur *purgatio* cum *spec. hier. in aq. rut. ceras. nigr.* *Curatio.*

&

CAP. IV. & *pæon. comp.* externè *empl. stomach. magistral.* cum g[t] aliquot *cinnam.* & *absynth.* ventriculo. In æstate *aq. minerales chalyb. dictæ*; inter chalybis præparationes *extractum mynsicht.* anteponendum est.

Atrophia scorbutica. *Art.* 46. " Huic malo quoque affinis est iste, qui à " Willisio *atrophia scorbutica* appellatur. p. 116.

Animi affectus sæpissimè hujus mali causa. *Art.* 47. " Mœror qui est animi dolor, & lucubratio nimia, quæ est ejusdem labor, ambo phthisi " plerumque viam sternunt, ast omnium, quæ mihi " hactenus nota sunt, nihil corpus adeo velocitèr ab- " sumit, ac *insanus amor*, quando *ambit* & non *ex-* " *ambit.*

Tabes reliquæ ab aliis morbis ortum ducentes, aut ab iis quodammodo pendentes.

MORTON.

Phthisis ab hæmorrhagiâ. *Art.* 41. In phthisi ab hæmorrhagiâ, hæmorrhagiâ suppressâ, vescatur æger juscula & gelatinas, & alios cibos bonum nutrimentum præbentes. Convenit *diæta lactea*; incidit plerumque æger in febrem hecticam, quæ *cort. peruv.* profliganda est, nè in phthisi pulmonari incurabili desinat.

Phthisis à gonorrhœâ vel fluore albo. *Art.* 49. Phthisis à gonorrhœâ vel fluore albo exorsa, confirmata cùm sit, est prorsus immedicabilis; si recèns fuerit, fluxus est sistendus, & æger cum euchymis nutriendus, & calor hecticus, modò adsit, *diætâ lacteâ*, aut aq. *chalybeatâ* extinguendus.

Phthisis ab apostematibus & ulceribus. *Art.* 50. In phthisi ab apostematibus & ulceribus, ulcus tempestivè sanandum est ope externorum & internorum aq. calcis seq. sit pro potu ordinario; ℞ *Rad. sarsaparil. incis.* ℥vj. *uvar. corinth.* ℔ß. infund. in aq. font. ℔xij. coq. ad dimid. in colaturâ extingue *calcis viv.* ℔ß. per residentiam depurat. sit pro usu. Nisi habitus sit jamjam hecticus *cathartica mercurialia* sunt usurpanda ad accelerandam ulceris curationem; immò excitare licet levem *ptyalismum* cum fructu;

fructu; in usum veniunt *balsamica*, ut *syr. balsam. bals. Lucatelli*, *Tolutan.* &c. suprema cura adhibenda est, nè phthisis pulmonaris sequatur; quamobrem à curato ulcere fiant *fontanellæ*, continuetur usus *balsamicorum*, *diætæ lact. acidularum*, &c.

Phthisis à lactatu.

Art. 51. Phthiseos à lactatu signa præsagientia sunt 1mo. Appetitûs diminutio; 2o. Spirituum languor & imbecillitas corporis. 3io. Oppressio hypochondriorum. Tempestivè ablactandus est infantulus, & nutrix *diætæ lact.* committenda.

Phthisis à diarrhœâ, &c.

Art. 52. "Phthises à diarrhœâ vel dysenteriâ, à "diabete, à salivatione, ab hydrope, & à sudore ni- "mio nihil habent peculiare à morbis primariis & "phthisi in genere dicendum.

Phthisis scrophularis.

Art. 53. Phthiseos scrophularis signa diagnostica sunt plerumque tumores scrophulares & crudi in externo corporis habitu, accomitantes vel præcedentes, ophthalmiæ, aut scabies, & similes affectus scrophulares. (12. 57.)

Curatio.

Art. 54. Vitanda est *diæta lactea*, utpote obstructiones pariens. *Radices scrophulariæ*, *filipendulæ*, *millepedes*, &c. cum *ingred. pulmonar.* & *balsamicis* conveniunt. *Opium* rarissimè usurpandum est ["Ani- "madversum est à *Sculteto* mesenterium hoc malo sem- "per primò esse affectum, & frequentèr tumoribus "strumaticis obsideri, sanis adhuc partibus externis; "& in hoc casu difficilè est quidem, nisi conjecturâ "solâ, morbum invenire, priusquam ægrum penè in- "terfecerit.] Convenit *emplast. de sapone* toti abdomini, &c.

Art. 55. "Est aliquid singulare in decocto *fol. tus-* "*silaginis* ad hunc morbum curandum, etiam in æ- "gris maximè deploratis, & ferè desperatis. *Fulleri* "*medicina gymnastica.* (vide locum p. 92, &c.)

Phthisis scorbutica.

Art. 56. Phthiseos scorbuticæ signa diagnostica præcipua sunt eruptio macularum hinc inde sparsarum per universam cutem, screatio ferè perpetua puris viscidi salsi à glandulis jugularibus præcipuè tem-

CAP. IV. pore matutino, exulceratio & extenuatio maxillarum.

Curatio. *Art.* 57. Conveniunt *pectoralia incidentia* cum *antiscorbuticis*, ut summit. *pini*, *rad. oxylapath.* authoris *pil. balsamic.* (16. 206.) *chalybeata*, *acidulæ*, &c. *opium* omninò vitandum est, ut & *diæta lactea*, & immodica *fumisuctio*.

Phthisis asthmatica. *Art.* 58. Phthiseos asthmaticæ signa diagnostica sunt anhelatio, & spirandi difficultas; hæc autem phthisis est valdè chronica, & est phthisis senectutis.

Curatio. *Art.* 59. Omnia incrassantia sunt vitanda; prosunt medicamenta *expectorantia*, *incidentia*, &c. ut *syrupus de erysimo*, è ς *rad. millepedes*, *pil. balsam. nostr.* &c. *venæsectio* in paroxysmo, *oxymel. scillit.* & *aq. cinnam. fort.* ana p. æ.

Phthisis hypochondriaca. *Art.* 60. Phthisis ab affectu hypochondriaco vel hysterico à cæteris distinguitur symptomatis his affectibus peculiaribus.

Curatio. *Art.* 61. Curatio est ferè ejusmodi cum aliis [præcipuè cum phthisi *scorbuticâ*] conducunt *volatilia*, *chalybeata*, &c.

HARVEY.

Phthisis ab hæmoptoe. *Art.* 62. In phthisi ab hæmoptysi sanguis à pulmonibus ejectus sine dolore per tussim exantlatur; & si rupta fuerit vena, ut plurimum primâ eruptione magnâ copiâ egeritur, & posteà minori quantitate: in principio apparet tenuis, sincerus & floridus cum spumâ flavescente; progressu temporis pallidior & aquosior evadit cum bullulis; & postremò cum pure commistus excernitur. Qui per *diapedesin* expectoratur, dilutior est, & minùs copiosus cum humore seroso vel purulento confusus.

ETTMÜLLER.

Hæmoptysis. *Art.* 63. Hæmoptysis est quando sanguis ex pulmonibus per os tussiendo ejicitur, aliquando sed rariùs sine

fine tuffi; fanguis rejicitur vel floridus vel femigrumofus, facilè vel difficultèr, cum vel fine dolore, fpumofus, vel non. Si ex pulmonibus provenit, fæpiùs *vomicam*, *empyema*, aut *peripneumoniam*, & hinc *phthifin* poft fe trahit.

CAP. IV.

Curatio.

Art. 64. Convenit *venæfectio*, *purgatio* vitetur; *diuretica* & *diaphoretica* locum habent; *opiata* funt perquam proficua, in fpecie femen *hyofcyami* eft nobile fpecificum tam veteribus quàm modernis commendatum, cavendum eft tamen in ejus ufu ob vim narcoticam nè exhibeatur in nimiâ dofi, fed tutius eft propinari repetitis vicibus; maniam etenim inducit nimis larga dofis. Refpiciendum eft ad acrimoniam fanguinis in hujus mali curâ, hoc facto, quæ in capite de *hæmorrhagiâ* tradita funt, hic locum habent. *Hedera terreftris* eft planè mirabilis, item fuccus *urticæ*, *catechu*, *trochifc. de carabe*, *oleum lini* cochleatim fumptum mira præftat *ol. vitriol. fucc. cydon. decoct. hord. cum paffiul. min.*

Accidentalis vel habitualis.

Art. 65. " Hæmoptyfis eft vel *accidentalis* vel *ha-*
" *bitualis*; pofterior eft phthifeos fignum: *cortice*
" *peruv.* optimè & tutiffimè curatur, & *aftringenti-*
" *bus* fiftitur, ut *bol. Armen. fang. dracon. lapid. hæ-*
" *matit.* &c. *Morton.*

Remedia varia.

Art. 66. Mantiffa. *Elect. boylean. elect. peruv. aftring. elect. ftyptic. emulfio ftyptic. hauft. japon. lohoch. japon. pulv. hæmoptoïcus, ftypticum regis. Syrupus boylean. fuccus urtic. menth.* fed præ reliquis *heder. terreft.*
" In hæmoptoë *accidentali* defperatâ, cæteris incaf-
" fum tentatis, (ficut in aliis omnibus hæmorrhagiis)
" medici expectationem rariffimè fruftratur fequens
" remedium; ℞ *Aq. plantag. vin. rub. aftring.* ana ℔ß. *fyr. papav. errat.* ℥ij. *ol. vitriol.* quantum lingua ferre poteft f. julap. fuffitus *ex calce viv. & acet.* in extremis eximiè confert.

MORTON.

Phthifis à chlorofi vel menfibus obftructis.

Art. 67. In phthifi à chlorofi vel menfium obftructione non nifi in principio *chalybeata* tentanda funt;

CAP. IV.

sunt; calorem enim hecticum adaugent, & sanguinem exagitant; sed potiùs *pulmonaria*, &c. sunt usurpanda.

Phthisis à pleuritide, &c.

Art. 68. Phthisis à pleuritide vel peripneumoniâ malè tractatâ, julapiis contemporantibus, expectorantibus, venæ sectione, acidulis, &c. tractanda est, vel si sit empyema *paracentesi*. *Millepedes*, decoct. *sars. sal. succin. diuretica*, &c. Historia prima hoc morbo laborantis est insignis & notatu dignissima, vide locum.

Phthisis ab ictero.

Art. 69. Phthisis ab ictero non curatur nisi sublato morbo primario; ideoque remediis *antiictericis* oppugnanda est.

Vomica Pulmonis.

verzasch obs 259 Blackmore of consump pl 187
Riverpr 336

WILLIS.

Vomica pulmonis.

Art. 70. Rara est mentio hujus affectûs apud authores. Vomica pulmonis plerumque accidit sine febre aut phlegmone, immò sine tussi immani, aut sputo, tacitè ac velut improvisò in pulmone generatur, & non raro non priùs se prodit, quàm patientem interimit. Latet (inquit *Tulpius*) inter initia ita clanculum, ut vix ulla sui proferat indicia, præter tussiculam, primò siccam, mox humidam, quâ aliquamdiu continuante, trahitur difficultèr spiritus, deficit anima, & emarcescit paulatim corpus, licèt interim nec sanguinem præ se ferunt sputa; sed si rumpatur nec opinanti vomica, occiditur (dictum ac factum) homo. Ita interdum solet contingere; verùm novi plures, qui ex pulmonis vomicâ sensim ortâ, maturatâ, & demum ruptâ, pus copiosum & fœtidum expuissent; cúmque tale sputum per multas hebdomadas, imò menses quotidie excernentes debiles adeò & velut-tabidi evaserint, tandem medicamentorum ope, cùm ulcus detergeretur & siccaretur, integrè convaluisse. Ab abscessu in pulmone exoritur, & pus sæpissimè insignitèr fœtet, eoque differt à sputo, quod in peripneumoniâ & phthisi ejicitur. Causæ remotiores latent, neque per signa ulla *pathognomonica* dignosci

noſci queat hicce morbus, neque prognoſis inſtitui poteſt, antequam ictu ferali ſe prodit. CAP. IV.

Curatio.

Art. 71. Poſt vomicam diſruptam medendi methodus ferè eadem eſt ac poſt ſectionem *empyematis*, aut in *phthiſi* incipiente; in hoc caſu *lac aſininum* ſæpè prodeſt; obſervavi quoque *fontanellam* in latere excitatam non raro inſigniter profuiſſe. Hiſtorias quaſdam adducit author, de quibus conſulendus eſt. p. 205.

BAGLIVIUS.

Baglivius vomicam accuratè deſcribit.

Art. 72. Tuberculo pulmonum laborantes, de cætero benè ſe habentes, difficultèr ſpirare incipiunt, inter ſpirandum non ſtertunt, & nihil expuunt, dolorem quoque in pectore ſentiunt continuum, & dolentem in locum decumbere non poſſunt, ſiccâ tuſſi laborant, tandem genæ rubent, febricula ſupervenit; & negotio ad ſuppurationem vergente alia ſuppurationis ſymptomata accedunt. Duo tamen tanquam *pathognomonica* crudi & adhuc incipientis tuberculi ſigna ſunt, *tuſſis ſicca*, & *dolor lenis* in alterutro pectoris loco; & quamdiu quidem tuberculum adhuc crudius fuerit, dolorem exilem & tuſſim ſiccam inducit. Qui tuberculo pulmonum laborant, ſæpiſſimè derepentè moriuntur; nam ſuppurato tuberculo pus erumpit in trachæam, & ſuffocat: hinc quò longiùs à trachæâ, & pulmonum centro diſtat, eò minùs periclitantur de ſuffocatione; pus enim in cavitatem pectoris erumpet, aut per urinas eliminabitur. Turnell Arsch. v. 2 p. 7[illegible] Willis ph R. Friend comment. p. 43 46 48 49 50. 52.

ETTMULLER.

Differentia inter vomicam & phthiſin.

Art. 73. Vomica pulmonum & phthiſis in eo ſaltem differunt, quod vomica ſit *ulcus pulmonum clauſum* ſeu *abſceſſus*, phthiſis *ulcus ſordidum ex abſceſſu jam aperto:* nam in vomicâ interdum pus eſt laudabile, quod ſuis membranis incluſum citra excretionem in pulmonibus hæret, & etiam ſine tuſſi aliquando exiſtere queat. A tumoris intùs ruptione exſolu-

CAP. IV. tio, vomitus, & animi deliquium fit. *Hippocratis Aphorism.*

Asthma.

Tuned Basilica coward. ophthalmogr 186 Ridley 132

FLOYER.

Asthmatis definitio.

Art. 74. Asthma est respiratio difficilis & laboriosa cum scapularum elevatione & sibilo, à compressione, coarctatione, vel obstructione vasorum pulmonalium. Estque vel *continuum* vel *periodicum*. Asthma *continuum* pendet à compressione venarum & vasorum bronchialium & vesicularum pulmonalium vel nervorum, 1°. Propter pectoris hydropem. 2°. Empyema, phlegmonam, abscessum vel tuberculum. 3°. Polypum in vasis sanguiferis, sanguinis ipsius coagulationem, varicem, plethoram, obstructiones, catameniorum, hæmorrhoidum, fonticulorum, ulcerum, psoræ, &c. 4°. Lapides in trachæâ generatos. 5°. Obesitatem nimiam, vel intumescentiam thymi. 6°. Gibbam. 7°. Pulmonum adhæsionem. 8°. Nimiam pulmonum intensionem à cursu [vociferatione,] &c. 9°. Hydropes, tumores visceris alicujus insignioris. 10°. Coli vel ventriculi inflationem. 11°. Paroxysmos apoplexiæ, vertiginis, lethargi, serum extravasatum nervos opprimens. 12°. Tumores pulmonum flatuosos, quemadmodum accidit in *equis ilia ducentibus*, vulgò *broken-winded Horses*.

Asthmatis continui causa.

Periodici causæ.

Art. 75. Asthma *periodicum* pendet à compressione vasorum & vesicularum bronchialium mediante halitu flatulento, & morbis sequentibus plerumque succedit; 1°. Febribus intermittentibus, variolis, peripneumoniis. 2°. Catarrho. 3°. Affectionibus hystericis. 4°. Ephemeræ, à sex non naturalibus, maximè aëris mutationibus subitaneis, pendenti. 5°. Cacochymiæ glutinosæ, flatulentæ, in ventriculo prognatæ, ibique inflationes excitanti, & denique inflationem in pulmonum vesiculis producenti. Atque hoc est *verum asthma flatulentum periodicum.*

Art. 76. Obſervandum eſt aſthmatis *continui* paroxyſmos frequentes eſſe, à nimio corporis motu, vel errore in diætâ inductos, vel noctu recurrentes; ſed hi recurſus non ſunt adeò regulares, ac in aſthmate *periodico*, ubi decimo quoque die redeunt paroxyſmi. Circa horam 2^{am} vel 3^{iam} pomeridianam à prandio aſthmatici ſentire ſolent coarctationem vel inflationem circa ſcrobiculum cordis vel os ventriculi, quod tunc temporis flatibus diſtenditur, & ructus inſipidos copiosè emittit; atque hæc ventriculi inflatio eſt primum ſignum appropinquantis paroxyſmi, hanc ſequitur ſanguinis efferveſcentia, & huic proxima ſpirituum in pulmonum nervis & membranis expanſio ſeu rarefactio, quippè rigidi & inflati ſentiuntur.

Aſthmatis periodici paroxyſmi plerumque ſunt regulares; continui non ita.

Art. 77. Horâ primâ vel ſecundâ matutinâ paroxyſmus ſenſim obrepit; reſpiratio evadit lenta, & mox anguſta: ſi paroxyſmus futurus ſit brevis, nempe duarum vel trium horarum, & æger è lecto ſurgat, dyſpnœa brevi faceſſit, & expuit *crudum* quendam & *glutinoſum* ſcreatum, inſtar *albuminis ovi* vel ſolutionis *gum. tragacanth.* tam in aſthmate *humido* quàm in *hyſterico* [*ſicco* vel *convulſivo*]; hæc autem materies lineis nigris ſeu filamentis diſcriminatur: ſi verò diuturnior futurus ſit paroxyſmus, viz. duarum trium vel quatuor dierum, primis diebus parum aut nihil expectoratur, ſed 3^{io} vel 4to die materia purulenta, magìs cocta, & non adeò glutinoſa, coloris albicantis, virideſcentis, vel flaveſcentis, & in morbo inveterato ſaporis dulcis, inſtar ſanguinis aut glycyrrhizæ, vel etiam ſaporis putridi, ſalſi, aut acidi, & frequentèr cum filamentis ſanguineis. Intra ſpacium 3, 4, aut 5 dierum paroxyſmus prorſus finitur, & exinde parum aut nihil expuitur ante novi paroxyſmi exorſum.

Paroxyſmi deſcriptio.

Art. 78. Plures & diuturniores occurrunt paroxyſmi in *æſtate* quàm in *Hyeme*; ego ipſe viginti in æſtate, & tantùm ſedecim in hyeme ſuſtinui; in *Auguſto* ſeveriores ſemper; quantò diuturniores paroxyſmi, tantò majora intervalla, & vice versâ: Intervalla breviora mecum fuerunt 2, 3, 4, 5, 6, vel 7 dierum;

De paroxyſmis obſervationes variæ.

CAP. IV.

longiora 8, 9, 10. vel 14 dierum calor lecti morbum exasperat; extremum frigus est tolerabile sine injuriâ. Magna pallidæ urinæ copia in paroxysmo excernitur, sed sub finem rubicundior evadit cum sedimento crassiore. Quantò parcior & tenuior sit victus in paroxysmo, maximè in principio, tantò meliùs; minor erit quantitas chyli ad pulmones missi, & materia purulenta citiùs coquetur & evacuabitur, carnes itaque sunt omninò prohibendæ. De victu convenienti & improprio *vide locum* p. 90.

Indicatio curativa generalis.

Art. 79. Ad unum scopum potissimùm dirigenda est cura, nempè ad *temperandam effervescentiam*: malum etenim ipsum est quasi *catarrhus*, ideoque propinanda sunt remedia *incidentia minùs calida*. *Venæ sectio* quotiescunque repetita solummodo levamen præsentaneum affert, senibus asthmaticis maximè perniciosa est; ad *cachexiam* enim & *leucophlegmatiam* viam munit.

Remedia varia ab authore comprobata.

Art. 80. *Acetum scilliticum* ad omnes flatulentias à *Galeno* valdè commendatur; sensus acuit, respirationem facilem reddit, coctionem juvat, alvum laxat, urinam movet, flatus dissipat; & præ omnibus contra asthma egregia præstat. Sequens est syrupus asthmaticus declinante paroxysmo sumendus dos. coch. j. mane & vesperi; ℞ *Syr. de erysim. prass. balsam.* ana ℥ij. *oxymel. scillit. aq. brion. ana* ℥j. *bals. peruv.* ʒß. m. *cortex peruvianus* ad avertendum paroxysmum multùm laudatur. *Aqua simplex* cum *pane tosto*, additis pauco *nitro & sal. ammoniaco*, copiosè epota, & hor. decubitûs *acet. scillit.* ℥ij. mecum frequentissimè adventum paroxysmi eluserunt. Et *oxymel. nostr. cum rad. zedoar.* &c. (16. 24.) eundem ad plures menses protelavit. *Hypnotica* ad compescendam inflationem multùm valent [in asthmate *convulsivo*] testibus *Riverio* & modernis plerisque, inter quos clarissimus *Gibbons*. Mihi in frequenti usu fuit haustus seq. ℞ *Aq. papav.* ℥iij. *sal. prunel.* ʒß. *syr. papav.* ʒvj. m. In paroxysmo omnia *calida* sunt maximè perniciosa, *acida* blanda sunt magìs proficua, ut *mala aurantia*, *limonia*, *citria*,

ria, *fructus berber. acetum, ol. sulphuris per campan.* &c. ℞ *Conserv. acetos. cynosbat. rob. berber.* ana ℥j. *crem. tartari* [vel potiùs *tart. vitriolat.*] ʒiij. *syr. limon.* q. s. m. f. elect. pro pauperibus *posca, gas sulph.* [i. e. aqua fumo *sulph.* saturata], quod remedium est maximè efficax. Semel atque iterum exhibui medicamenta *mercurialia* in hoc morbo cum fœlici eventu, sed hoc fuit in *leprosis.* De virtutibus *aceti* vide locum. p. 183.

CAP. IV.

WILLIS.

Art. 81. Observare licet graves asthmatis paroxysmos sine quâvis notabili pulmonum labe accidisse, reverà ut putaverim, hunc morbum aliquando esse merè *convulsivum*: paroxysmo etenim finito, quin etiam priusquam incipitur, respiratio libera & æqualis satis rectè ducitur, nullaque tussis, aut valetudinariæ pulmonum dispositionis signa apparent. Hujusce morbi varias adducit *historias*, Ad hujus generis asthma curandum medicamenta *antispasmodica*, potiùs quàm *bechica* vel *pneumonica* adhibenda sunt. p. 92. *Millepedes* in hoc affectu egregia præstant.

Asthma convulsivum.

Art. 82. Asthma inveteratum difficillimè aut vix unquam curatur, magnum tamen à medicamentis juvamen accipit, in deterius vergens, aut *phthisin* aut *hydropem*, aut affectum quendam *soporosum* vel *convulsivum* minatur. Extra paroxysmum *pectoralia* cum *antispasmodicis* conjungantur. Laudantur *spiritus gum. ammoniac. cum sal. ammoniaco* distillat. dos. à gr xv. ad xx. tinctur. *sulph.* &c. sed maximè *sp. gum. ammoniac.* vires extolluntur. p. 213.

Prognosis & Curatio.

ETTMULLER.

Art. 83. Adest in omni asthmate respiratio frequens, laboriosa & difficilis cum anxietate circa præcordia; adest sæpè tussis, interdum crebra & molesta, interdum non, interdum adest stertor, interdum sine stertore *orthopnœâ* laborant. Asthma dividitur in *humidum* & *siccum*, sive in manifestum & occultum; priùs expectorationem materiæ purulentæ conjunctam

Asthma humidum & siccum.

CAP. IV.

conjunctam habet, alterum est merè *convulsivum:* verùm interdum hi asthmatici, in fine paroxysmi, aliquid, licèt parum muci emittunt, quod non causa peccans est, sed ex conatu respirationis circa laryngem & fauces aliquid colligitur, quod evacuatur: causa materialis asthmatis *humidi* aut in pulmonibus est mucus viscidus, vel pus in vomicâ, empyema, phthisis, &c. vel serum pulmones copiosiùs inundans, vel sanguis in motu impeditus; aut in stomacho & primis viis ex cruditatibus, cachexiâ, &c.

Curatio. *Art.* 84. Probè observandum est an asthma sit morbus *primarius* vel *secundarius*, si *posterior* respiciendum est ad morbum à quo pendet. In paroxysmo asthmatis *humidi* optima omnium sunt *vomitoria*, nec est quod exinde metuatur suffocatio; dyspnœam insignitèr tollunt in asthmate *sicco* quoque extra paroxysmum cum fructu propinantur *cathartica*, in paroxysmo neutiquàm conveniunt; malum etenim exasperant. *Venæ sectio* locum habet solummodo in asthmate ex vitio sanguinis orto. *Opiata* in asthmate *sicco* multùm conferunt, in *humido* suspecta sunt. In asthmate *humido*, præsertim in senibus laudatur *syr. nicotianæ*. Succus *raphani* est potentissimum expectorans. *Gum. ammoniacum* est optimum remedium. *Sperm. ceti* à ℥ß. ad ℥j. in paroxysmo multum levamen adfert. Denique *millepedes* in utroque asthmate est remedium omnem laudem exsuperans. Pro curando asthmate *sicco* sive *convulsivo* conducunt in genere *anticpileptica*, *antihysterica*, *antispasmodica* & *opiata*, *cinnabarina*, *sal. succin. castor.* &c.

FARRAGO.

Coffee. *Art.* 85. Potio *Coffee* omnium maximè certissimeque inflationem mirum in modum cicurat & compescit in ipso paroxysmo. *Musgrave.*

Epispastica. *Art.* 86. "In paroxysmo diuturniori & periculoso "conveniunt *vesicatoria* præcipuè tibiis applicata, ex "*Hippocratis* præcepto.

Art.

Art. 87. Remedia sequentia judicio prudentis medici permittuntur. *Flor. benzoin.* dos. à gr ſ. ad xij. *nitrum saturnisatum. Serum sinapinum. Sp. nitr. dulc. decoct. expectorans. Emulsio asthmatica. Emulsio Brunneri. Expressio asthmatic. expressio milleped. hydromel. Joelis* (in asthmate *humido*) *lohoc viride* (in moribundis) *mistura expectorans. Oxymel. asthmatic. Floyeri.*

Cap. V.

Remedia varia.

Cap. V.

Sive Fasciculus Morborum quintus.

Palpitatio Cordis.

Willis.

Art. 1. Palpitatio cordis est motus ejus [*convulsivus*] adeo vehemens & immanis, ut non solùm tactu manifestiùs percipi, verùm & oculis conspici, immò interdum ad distans quoddam audiri possit. Porrò ab authoribus fide dignis narratur ipsas costas interdum effringi, aut in junioribus foràs propelli. p. 102, &c. de hoc morbo egregiè scripsit *Willisius.*

Palpitatio cordis, est morbus convulsivus.

Ettmuller.

Art. 2. Causæ sunt variæ, aliquando excrescentiæ verrucales cordi adnatæ, ossificatio arteriæ magnæ propè cor, vermes in ipso corde, aut pericardio, abscessus in corde, status sanguinis præternaturales, polyposæ concrescentiæ, calculi, flatus, ataxia spirituum animalium affectum spasmodicum faciens, [chlorosis seu pallidi virginum morbi, catameniorum obstructio.]

Causæ sunt variæ.

Art.

CAP. V.

Curatio est difficilis.

Art. 3. Quæ à ſcorbuto aut affectione hyſtericâ ortum ducit, eſt curabilis, quæ à reliquis cauſis ut plurimùm incurabilis. Cavendum eſt ab *opio*, *venæ ſectio* in dubium vocatur [*Galenus* verò de locis affect. capitis) inſtat urgente paroxyſmo *venæ ſectionem* omnibus remediis præferendam eſſe]. Cura aggredienda eſt *martialibus*, *coralliatis*, *cinnabarinis*, *volatilibus*, & *ſuccinatis*. *Ol. cinnam.* laudatur à *Lindano*. *Roſmarinus*, *crocus*, *camphora*, *ambra*, *moſchus*, *ſal. volat. viperin.* [& alia *viperina*] *caſtoreum*, verbo uno *antiſpaſmodica*. " Si diutiùs protrahatur, periculum oſtendit repentinæ mortis.

Remedia varia.

Art. 4. " Medicus peritus de uſu ſequentium quomodo & quando benè novit; *aurum moſaïc. cataplaſm. ſtomach. empl. ſtomach. fotus ſpirituoſ. julap. moſchat. miſtur. hyſter. ſpirituoſ. pulv. de guttet. pulv. pæon. comp. ſaccul. ſtomach. tinctur. epileptic. tinct. C. C. ſuccinat. remed. ad ſingultum.* (3.91.)

Tremor Cordis.

WILLIS.

Tremoris cordis deſcriptio.

Art. 5. Tremor cordis eſt carnium ejus *convulſio ſpaſmodica*, ſeu potiùs *trepidatio*, quâ fibræ motrices celerrimè, ac tantùm ſemicontractæ vices ociſſimas verùm abruptas, & quaſi dimidiatas efficiunt.

Curatio.

Art. 6. Ad curam quod attinet, tria remediorum genera maximè proficua eſſe ſolent, viz. *teſtacea*, *chalybeata*, & *ſale volatili* prædita.

ETTMULLER.

Cum palpitatione cordis frequentèr confunditur.

Art. 7. In tremore cordis pulſus inæqualis eſt, & languidus, ſubinde virium ingens proſtratio & imbecillitas juncta eſſe ſolet, & cor tremulo motu vibratur, adeo ut tremor cordis pertinet quodammodo ad *lipothymias*; pulſus aliquando eſt vermicularis, pauca apud authores proſtant de hoc affectu ſeorſim, quoniam ordinariò cum *palpitatione cordis* confundatur.

Art.

CAP. V.

Art. 8. “ Eſt potiùs plerumque *ſymptoma* alte-
“ rius morbi, quam morbus *primarius*; ideoque cauſa
“ exquirenda eſt diligentèr, & morbus *primarius* in-
“ veniendus, & cura pariter inſtituenda.

Plerumque eſt morbus ſecundarius.

Lipothymia, Syncope, & Aſphixia.

ETTMULLER.

Art. 9. Hi affectus differunt ſaltem gradualitèr non eſſentialiter. *Lipothymia* eſt [gravis languor] cum inſigni ſpirituum defectione. *Syncope* eſt gravius animi deliquium, non multùm ab *apoplexiâ* diſtans; atrociora adſunt ſymptomata, ægri inopinatò concidunt, ſenſus & motus abolentur, reſpiratio vix ulla, aut pulſus, partes corporis frigent & pallent cum ſudore frigido. In *aſphixiâ* omnia hæc ſunt adhuc graviora, ita ut cum pulſu planè abolito, & aliquamdiu ad ſenſum ceſſante, ægri inſtar mortuorum jaceant.

Horum affectuum differentia.

Art. 10. Horum affectuum cauſæ reliquæ, præter evidentes, quales ſunt evacuationes nimiæ, balneationes nimis longæ, potus frigidus poſt corporis incaleſcentiam, animi pathemata, &c. ſunt ut plurimùm obſcuriſſimæ, ut ſunt *cordis abſceſſus*, *polypi*, *vermes*, &c.

Cauſæ.

Art. 11. Indicantur *ſpirituoſa*, *volatilia*, & *aromatica*, *ol. cinnam. ambra*, præ omnibus *ſal. volat. viperarum*, *aq. cordial. citr. croc. caſtor.* [*ſpir. carmin. ſylv.*] externè *ſp. ſal. ammoniac. ol. ſuccini*, *fumus ſuccini*; aliquando confert *venæ ſectio*.

Indicationes curativæ.

Art. 12. “ In ſyncope facies in colorem cadvero-
“ ſum mutatur, dentes os atque manus tam arctè clau-
“ duntur, ut vix recludi poſſunt; pulſus fere nullus
“ & vix ulla manifeſta reſpiratio, ſudor frigidus e-
“ rumpit, & externa frigent: atque his ſignis diag-
“ noſticis ab *apoplexiâ* facilè diſtinguitur.

Syncope.

Art. 13. “ Frequenter ex *polypo* cordis ortum du-
“ cit. *Wepferus* crurum fibroſorum ramos ulnæ lon-
“ gitudinem ſuperantes extraxit à fœminâ cardiacâ
“ *ſyncope* interemptâ: talem in juvene cavitatem ve-

Cauſæ.

næ

CAP. V.

" næ cavæ ferè implentem reperit, & in aliis quam-
" plurimis.

Quid agendum est.

Art. 14. " *Sternutatoria* naribus immittenda sunt,
" *cardiacis* & *volatilibus* imprimis incumbendum est,
" *cucurbitulæ* sunt affigendæ.

Polypus cordis.

Malpighius.

Polypus cordis.

Ejusdem accurata descriptio.

Art. 15. Polypi nomen à substantiæ *piscis* similitudine ortum, peculiari cuidam tumori in naribus excitato adaptari cœpit, donec observatâ quâdam in præcordiis luxuriante materiâ, novus hic cordis & vasorum morbus jam nunc audit. Figuram sortitur loci in quo generatur. Moles polypi major est ut plurimum in dextro cordis ventriculo quàm in sinistro; in dextro autem color est subalbidus, laridi instar, seu excreti succi, quem vulgò pituitam appellamus, & interdum rubra quædam vel subnigra stigmata consperfa habet: in sinistro autem colorem plerumque atrum, & densiorem obtinet substantiam. Morbosa hæc excrescentia suam structuram habere videtur, etenim præ se fert congeriem superpositarum extensarumque pellicularum, quæ substantiæ modò nervosum corpus cum aliquali tamen mucositate referunt, & si eadem laceretur, solvi videtur in oblonga & solida filamenta; hæc manifestiora redduntur in ejus appendicibus, quæ fasciculi instar in fibras quasi nerveas resolvuntur. Ex totâ concreti sanguinis mole, grumosa pars appellata, affusa licèt purpura, multiplicibus lotionibus aq. com. factis rubicundæ illæ particulæ deturbentur, & sanguis concretus tractu temporis albescet, & ejus contexturam planè fibrosam & reticularem oculis certè armatis videre licet; & hæc est materia procul omni dubio, ex quâ generantur polypi. *Malpighius de polypo cordis*, p. 158, &c. consulendus est author, qui hujus morbi *Ætiologiam* & descriptionem longè optimam literis mandavit.

Causa est frequentèr mortis repentinæ.

Art. 16. " Concrescentiæ polyposæ in *apoplexiâ*
" demortuis frequentèr inveniuntur; & procul omni
" dubio

dubio plerumque sunt causæ plurimorum *symptomatum* atrocissimorum, necnon *mortis inopinatæ*; rarò deprehenduntur antequam ægrum jugulant.

CAP. VI.

CAP. VI.

Sive Fasciculus Morborum sextus.

Cruditas acida & Nidorosa.

ETTMULLER.

Art. 1. MOrbi plerique, præcipuè chronici, à depravatâ coctione originem ducunt; *chylificationis læsæ*, duo sunt vitia insigniora, cruditates in coctione, viz. *cruditas acida* & *nidorosa*; *cruditas acida* est, quando alimenta abeunt in liquamen acidum fixum plus minùs viscidum, nec sufficientèr attenuatum, & volatilisatum, fundamentum & origo morborum chronicorum.

Chylificatio læsa.

Cruditas acida.

Art. 2. Cruditas *nidorosa* est, quando alimenta corrumpuntur ita ut abeant in liquamen putrilaginosum horridi saporis & odoris, & omninò nutritioni ineptum, quod vocatur *nidor*; exhalant ructus graveolentes *nidorosi*. Appetitus est index, qui loquitur, & monstrat quasi, quæ sunt assumenda, hinc nobis inculcat *Hippocrates in aphorism.* quod appetita faciliùs longè digerantur, quàm non appetita. Verum est proverbium; *quod sapit, nutrit.*

Cruditas nidorosa.

Art. 3. Ingestio variorum alimentorum ad cruditatem *nidorosam* disponit. Masticationem, qui negligit, *Arabibus* animam suam odisse dicitur. Conqueruntur ægri de dolore gravativo stomachi duobus horis post pastum, item de ructibus 5 vel 6 hor. post alimento-

Diagnosis cruditatis nidorosi.

CAP. VI.

alimentorum assumptionem iisque non acidis, sed nunc insipidis, nunc putridis, nunc sulphureis, nunc genuinum saporem & odorem assumptorum repræsententantibus; mox post pastum adest rubor faciei, quasi essent ebrii. (5.)

Signa cruditatis acidæ.

Art. 4. Cruditas *acida* cognoscitur ex psodâ, ructibus acidis & copiosioribus; quæ rejiciuntur per vomitum vel naturâ vel arte sunt admodum crassa, viscida, ac pituitosa; alvus plerumque adstricta est.

Signa cruditatis nidorosæ.

Art. 5. Cruditas *nidorosa* ructus habet fœtidos, aut saltem horridos instar ovorum frixorum, aut piscium putridorum; percipiunt imprimis mane saporem peregrinum & abominabilem, quasi cinereum, seu ligni putridi, quem sufficientèr exprimere nequeunt. Subinde amaror cum *cardialgiâ* & aliquali *nauseâ* percipitur, ex ore & stomacho; quæ vomitu rejiciuntur, sunt liquida, flava, & omninò insipida, aut quodammodo amaricantia, aut insipido dulcia, aut ex amarore dulcescentia; prætereà habent alvum sæpiùs plus solito apertam. (8.) "Cruditas nidorosa juxta veterum principia est *intemperies ventriculi calida*, in quâ omnia assumpta mutantur in bilem; signum hujus est sapor tetricus in ore, incipiente vel peractâ chylificatione.

Intemperies ventriculi calida.

Flatus.

Art. 6. Flatus in stomacho & intestinis fiunt per fermentationem vitiosam ab acido præternaturali in subjecto viscido excitatam. "In curationem omnem paginam absolvunt *digestiva* & *evacuantia* cum victu regulari."

Digestio.

Art. 7. Digestio est opus simplicitèr naturæ, nec arte promoveri potest, opus naturæ saltem adjuvare possumus & fermentum ventriculi corrigere ita, ut in statum naturalem reducatur. Propinanda sunt *vomitoria*, *cathartica*, &c. & posteà *stomachicis* & *corroborantibus* insistendum est.

Remedia stomachica.

Art. 8. Remedia stomachica, & ventriculum roborantia insigniora sunt, quæ sequuntur. *Mentha*, *absynthium utrumque*, *aromata*, *zedoaria*, *grana piperis integra deglutita* (ad cruditates *acidas*) rad.

CAP. VI.

rad. helenii, calami aromat. raphani rusticani, ari, plebeia quidem, sed optima *stomachica, succus cydoniorum* [cum fumo *sulphuris* servatus,] tincturæ ex *amaris* & *aromaticis* [cum *ol. sulphuris* per campan. extractæ] pulvis pepticus ex *pelle interiore ventriculi gallinæ*, & tinctura ejusdem, *chalybeata, cortex peruvianus, cortex aurant. citr. conditus, item zinziber, & allium conditum, tartarum vitriolatum, tinctura sacra, elixir proprietatis, aqua gentian. comp. absynth. comp. spiritus menth. syrupus cydoniorum, rob. & mixa eorundem, species diambræ, electuarium cardiac. calid. elect. zinzib. julap. stomach. mistura stomach. flores sal. ammoniaci martiati*, &c. externè *cataplasma stomach. emplastrum roborans, emplast. stomach. epithema stomach. fotus astring. fotus spirituosus, fotus stomach. sacculus stomach. crusta panis vino generoso ebria & cum pulv. N. M. caryoph.* &c. *conspersa*, & ità instar scuti stomacho tepidè applicata, &c. " Stomachica debent esse temperata, (ut rectè annotavit *Waldschmidius*) nè fortioribus remediis calorem nimium vel augeamus vel extinguamus, & nè fermentum reddamus acrius vel debilius: hinc præstat paucâ dosi & per intervalla remedia *stomachica* exhibere, quàm uno impetu ventriculum remediorum mole obruere.

Art. 9. Nausea & vomitus. In genere vomitus omnis, qui non est *nimius*, ut plurimum est *salutaris*. *Nausea & vomitus.*

Art. 10. In omni vomitu unicè observetur, ut *alvus*, quantum fieri potest, teneatur *aperta*. Ad vomitum sistendum conferunt *cydoniata, syr. & tinctur. coral.* præ reliquis *succus cydon. sp. menth. sal. absynth. cum succ. limon.* &c. Externè *decoct. absynthii, menth. cort. granator. flor. ros. rub.* &c. in vino rub. coct. sacculus *croci* ventriculo admotus egregiè vomitum sistit, ut & cataplasmata ex *fermento & pulv. aromaticis*. In genere præmissis ritè universalibus *stomachica*. (8.) sunt usurpanda. *Decoct. fracastor. elect. zinzib. julap. stomachicum. mistur. coral. mistur. stomach.* " In vomitionibus ab emetico fortiori excitatis (*teste* " *Waldsch-*

M

CAP. VI. " *Waldſchmidio*) ſi detur coch. j. *ſpiritûs vini*, vomitum in momento compeſcet.

Vomitus cruentus. *Art.* 11. Vomitus *cruentus* frequenter à pancreate oritur, quando, ſcilicet, vaſculum ejus à ſucco acriore corroditur, ex irritatione duodeni partim ſurſum in ventriculum propellitur, partim inferiùs defertur: dolor gravativus & obtuſus in ſuperiori lumborum regione, ubi ſitum eſt pancreas præcedere ſolet. Non raró decipiuntur medici, qui vomitum materiæ *nigricantis* habent pro *cruento*. In vomitu *cruento* Hæmorrhoidum fluxus eſt ſalutaris; eſt enim evacuatio quaſi vicaria.

Remedia ad vomitum cruentum. *Art.* 12. Remedia in hoc affectu ſunt ſuccus *urticæ*, *ſem. hyoſciami*, *catechu*, *lap. hæmatit.* cum *blandis acidis*, aut *ſucc. cydon.* Aliquando etiam pus excernitur, & per vomitum rejicitur. Convenit *antimon. diaphoret. antiheԑt. poterii*, *ſacchar. ſaturni*, &c.

Anxietas præcordiorum. *Art.* 13. Anxietas *præcordiorum* eſt inſignis dolor circa ſcrobiculum cordis. Malum hoc oritur ſemper ab affecto plus minùs orificio ventriculi ſiniſtro.

Cardialgia. *Art.* Cardiaglia eſt ventriculi orificii ſuperioris dolor admodum moleſtus & intenſiſſimus; oritur ex efferveſcentiâ ſuccorum heterogeneorum, maximè bilis, undè percipiuntur phlogoſes, & inſignis ardor. Cauſæ hujus mali ſunt variæ, bilis vel ſucci pancreat. vitia, lumbrici, ulcus orificii ventriculi, &c.

Curatio. *Art.* 15. Doſis *theriac. andromach.* egregium eſt *anticardialgicum*. Cura ut plurimùm inchoanda eſt cum *vomitorio*, eſt poſteà *opiata* cum *purgantibus* admiſcenda ſunt. *Tinctur. ſal. tartari* à gutt. xl. ad l. item *pulv. teſtac. cum caſtor. oleum amygd. dulc.* eſt maximè efficax; laudatur decoct. ſaſſafr. externè *linimenta*, *empl. è tacamahac caran. & balſam. peruv.*

Anorexia. *Art.* 16. Anorexia ſive inappetentia eſt, quando ægri deſtituuntur deſiderio ad alimenta. Ratio habenda eſt morbi alicujus tanquam cauſæ, unde *indicationes curativæ* petendæ ſunt, & poſteà *ſtomachica* (8.) ſunt uſurpanda, &c. vid Rw:t p. 381 382

Vomitarentes ab schirros pylori ... incurabil. ...

Art.

Malacia & pica.

Art. 17. Malacia eſt appetitus nimius, undè interdum plus, quàm conducit, comeditur. Pica eſt appetitus inſuetorum, ut crudæ animalium carnis, carbonum, calcis vivæ, &c. Hi affectus oriuntur ex depravato ſtomachi fermento; ideoque *evacuantibus* & *ſtomachicis* ſunt curandi.

Bulimus.

Art. 18. Bulimus ſeu appetentia canina, eſt voracitas nimia; ægri copioſè deglutiunt alimenta, ſed non comminuunt, eſt affectus plerumque ab extremo ambientis âeris algore progenitus, in cibi faſtidium brevi deſinens. *Appetentia canina* eſt ſemper cum vomitu vel diarrhœâ. (3. 121.)

Cholera Morbus.

SYDENHAM.

Choleræ morbi deſcriptio.

Art. 19. Malum ex ſe cognoſcitur: adſunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maximâ difficultate & anguſtiâ per alvum dejectio; ventris ac inteſtinorum dolor vehemens, inflatio & diſtentio, cardialgia, ſitis, pulſus celer cum æſtu & anxietate, nauſea, artuum contractura, extremarum frigiditas, animi deliquium, &c. " Bilis ſuprà infrá-
" que magno impetu prorumpit, primùm liquidior,
" pallida, & ſubflava; dein craſſior, majoremque co-
" lorem exhibens, flavum ſcilicet, praſinum, cœru-
" leum aut etiam nigrum.

Methodus medendi.

Art. 20. Pullus tenerior elixetur in aq. font. cong. circiter iij. *hujus decocti* cyathos plenos exhauriat æger, eodemque tempore injiciatur *enema* ejuſdem liquoris ſemel atque iterum, vel ad 3am, 4tamve vicem; his addi poſſit *ſyr. portulac. lactuc. violar.* &c. Exantlato hoc eluvionis penſo detur *paregoricum.* Si vires ægri exhauſtæ fuerint, & valdè debilitatæ ante adventum medici ita, ut extremæ frigeſcunt, recto curſu ad *laudanum* confugiendum eſt. Vix ultra *Auguſti* limites evagatur.

CAP. VI.

ETTMULLER.

Prognosis.

Art. 21. In genere qualiacunque ſymptomata fortem ac deleteriam antimonialem purgationem, aut helleborum album ſequuntur, aliudve catharticum, ea ſimiliter obvia ſunt in cholerâ. Cholera, quæ ſponte ſuâ ſine cauſâ manifeſtâ externâ corripit ægros, ut plurimùm eſt funeſta. Eſt malum peracutum intra 24 horas, biduum, vel triduum, jugulans; periodum ferè obſervat tertianariam, ita nempe ut de 3io in 3um diem moveatur, ſeu plus minus exaſperetur; quò magìs excrementa à *ſtatu naturali* recedunt, eò periculoſior. Cholera aliquando eſt *epidemica* & valdè *maligna* & *lethalis*.

Remedia qualia.

Art. 22. " Remedia petenda ſunt à cap. de *vomitu*, " de *diarrhœâ*, &c. causâ morbi, ſi inveniri poſſit " benè penſitatâ. Vires decocti *rad. ipecacoan.* ten- " tari merentur. Vid. *dyſenteriam.*

Alvi Retentio.

ETTMULLER. Riv. N.

Alvi retentio cauſa mille malorum.

Art. 23. Alvi retentio, cùm ſit pertinacior, frequentiùs eſt cauſa mille malorum, dolorum abdominis variorum; interdum nauſeæ & vomitûs, affectuum capitis, cephalalgiæ, vigiliæ, vertiginis, &c. " Fa- " miliaris eſt ſpleneticis, nephriticis, hyſtericis, ar- " thriticis, literatis, ſcorbuticis, &c.

Curatio.

Art. 24. Convenit *oleum amygd. dulc.* vel per ſe vel in juſculo ad ℥ij. vel iij. *decoct. tamarind.* in ſero lactis. *Gum. ammoniacum. Aurum fulminans* cum extracto *hellebor. nigr. ſal. gem.* in clyſteribus ad ʒiß. vel ʒij. multum laudatur ad fæces induratas fluxiles reddendas; item clyſmata oleoſa *ex ol. lini ol. raparum ol. oliv.* &c. In alvo pertinacitèr obſtructâ conducit balneum ex *emollientibus* & linimenta.

Quomodo præcavenda eſt.

Art. 25. " Novi plures ventris conſtipationi ob- " noxios curatos fuiſſe diluculò, & horâ priùs aſſuetâ " citiùs lecto aſſurgendo; quantum enim à perſpira- " tione

Sal cathartic Ebsham. ʒ
[illegible]

" tione solitâ adimitur, tantum ad alvum lubricandam
" additur. *Willis.* " Qui alvum habent ficciorem
" (inquit *Waldschmidius*) nunquam se mane studiis
" applicare debent, vel foras procedere, nisi alvum
" priùs deposuerint; vult enim sæpiùs moveri alvus
" segnior.

CAP. VI.

Art. 26. " Quibus, dum sunt juvenes, (inquit *Hip-*
" *pocrates*) alvi sunt humidæ, iis senescentibus siccan-
" tur: quibus verò, dum sunt juvenes, alvi sunt sic-
" cæ his senescentibus humectantur. Obstructo infe-
" riore ventre (inquit *idem de flat.*) in universum
" corpus flatus discurrunt.

Aphorism. us.

Diarrhœa.

Strumosa chylosa ... 374 339 Ruck

Art. 27. " In genere quod ad alvi fluxum attinet;
" aliquando cibi nondum concocti aut imperfectè
" cocti per alvum dejiciuntur, & appellatur *lienteria*
" vel fluxus *lientericus*; aliquando chylus excernitur
" & dicitur *cœliaca*, aliquando humores excrementi-
" tii, bilis, pituita, &c. excernuntur, & vocatur sim-
" pliciter *diarrhœa*; postremò quandoque dejectio-
" nes sunt sanguinolentæ cum vel sine intestinorum
" exulceratione, & appellatur *dysenteria*.

Alvi fluxus in genere.

Ettmuller.

Art. 28. In curâ diarrhœæ ex quâcunque causâ *stomachus* est corroborandus, & *sudorifera* cum *acida absorbentibus* sunt admiscenda. Diarrhœa oleosa & pinguis (si non ex assumptis) ex colliquefactione pinguedinis corporis oritur.

Ventriculus præ omnibus est corroborandus.

Art. 29. In omni diarrhœâ potus debet esse parcus. Ad ventriculum restituendum convenit *vinum ustum cum aromatibus*, *vinum absynthit.* & maximè *cydoniata*, & externè *fotus*. Sistendus est effervescentium humorum impetus, hoc facto, cessat diarrhœa. Decoctum *rad. tormentil.* egregium est in omni diarrhœâ & dysenteriâ, tam *benignâ* quàm *malignâ* & omnibus aliis medicamentis præcellit. *Fructus cydon.* & specia-

Curatio.

CAP. VI. tim *meſpilorum eorumque miva* maximè laudantur; *gelatina C. C.* in potu ordinario ſoluta eſt admodùm ſpecifica in diarrhœis *epidemicè* graſſantibus, ut & *gum. arab.* [in decoct. alb. ſolut.] ſi adſint *tormina* vehementiora & *teneſmus* convenit enema *ex lacte tepido & theriac. androm.*

Diarrhœa habitualis. In diarrhœis *habitualibus* per longum tempus durantibus conveniunt internè imprimis *martialia* & *aromatica* ſtomacho grata, imò *thermæ* (31.).

BAGLIVIUS.

Art. 30. Mœror nihil aliud frequentiùs producit quam Diarrhœas, quæ, diu perſiſtente mœroris causâ, evadunt incurabiles; iiſque demum superveniente febre erraticâ & atrophiâ, ægrotantes è medio tollunt. Ad iram pariter diarrhœa supervenit, & ſi hæc non superveniat, febris superveniet, dum modò ingens fuerit ira. *p.* 129. Equitatio juvat.

FARRAGO.

Art. 31. Induſium laneum magnoperè conducit ad curandam diarrhœam *habitualem. Wainwright.* Ut & *equitatio* ſeu *vectio in rhedâ. Fulleri med. gymnaſt.* Obſervandum eſt, appetitu & concoctione ſalvis, vix unquam nocere diarrhœam. TF

Art. 32. Narrat *D. Walker* in obſidione *Derriæ Londinenſium* nuperâ milites eò redactos fuiſſe, ut compoſitionem quandam ex *ſebo & amylo* liberaliter ſumpſerint, unde non modò nutrimentum, ſed & medicamentum egregium habuerunt, nempe diarrhœæ *curationem* in his, *prophylacticum* in illis, idque miraculosè & infallibilitèr.

Remedia varia. *Art.* 33. Remedia ſequentia quandoque prodeſſe poſſunt, *laudan. liquid. cydoniat. cataplaſm. ſtomach. epithem. ſtomach. fotus aſtring. ſaccul. ſtomach. decoct. catechu. comp. decoct. fracaſtor. decoct. ſiſtens. elect. corinth. enema de malicorio, expreſſio roſac. miſtur. coral. elect. ad diarrhœam.*

ETTMULLER.

CAP. VI.

ETTMULLER.

Art. 34. Lienteria eſt alvi fluxus, in quo aſſumpta prout fuere ingeſta, aut parum immutata per alvum egeruntur. Lienteria *ſcorbutica* eſt malum periculoſum curatu difficile, & facile recidivans; ad *cachexiam* & *tabem* diſponit. *Lienteria quid.*

Art. 35. Imprimis ſtomachus præ omnibus eſt *roborandus*. *Rhabarbarum* propinari debet; *coralliata* & *cydoniata* valdè laudantur; in genere omnia in vomitu uſurpata hic conducunt. " Stomachica ſimpliciora & paratu faciliora (inquit *Waldſchmidius*) ſæpiùs plus præſtant, quam compoſita: v. g. *nux moſchata condita*, *zinziber conditum*, *vitellus ovi* cum aceto coctus, *vinum abſynthit.* ex *maſtiche* parata, &c. *Curatio.*

Art. 36. Cœliaca eſt alvi *chyloſa* excretio, quando aſſumpta digeruntur quidem in ſtomacho, ſed digeſta ſub formâ *chylosâ* cum excrementis excernuntur; ventriculus ut plurimùm eſt ſalvus, & appetitus, ſed hoc non ſemper; per alvum excreta ſunt albicantia vel griſea, aut ſaltem pallida. Eſt malum ſatis grave & periculoſum. *Cœliaca quid.*

Art. 37. *Aromatica blandiora & amara* apprimè conveniunt; *aſtringentia* malum exaſperant. " *Deobſtruentia* procul omni dubio indicantur & *martialia* cum *amaris*. Præmiſsâ *tinct. rhabarb.* doſi unâ vel alterâ elegantem puellam ab hoc malo diutiùs laborantem liberavi cum tinctur. *mart.* & vino amaro ſequenti; ℞ *Rad. zedoar.* ℥j. *gentian.* ℥iiß. *cort. aurant.* ℥iij. *winteran.* ℥ij. *myrrh. pulv.* ℥j. *flor. cham.* p. ij. *centaur. min.* p. j. *N. M. mac.* ana ℈j. Infund. frigidè *in vin. alb. hiſpan.* ℔iv. coletur usûs tempore. *Curatio.*

SYDENHAM.

Art. 38. Dyſenteria cum rigore & horrore aggreditur, calor ſequitur; & deindè ventris tormina cum dejectionibus mucoſis, quibus progreſſu temporis intertexuntur ſanguinis lineamenta quædam cum dolore *Dyſenteria.*

 inſigni,

CAP. VI. insigni, sanguine aliquando destituuntur, & nihilominùs (modò frequentes sunt dejectiones cum ventris torminibus & colluvie mucosâ) rectè vocabitur dysenteria. Si sanguis sincerus evacuetur, vita ægri periclitatur.

Methodus medendi. *Art.* 39. *Venæsectio* quamprimùm celebretur, & exhibeatur haustus *paregor.* eâdem nocte, deinde *catharticum* lene bis repetitum, & *paregor.* hor. 4ta vel 5ta post. sing. purgationes; potus ordinarius sit *lac coctum cum aq. tripl.* vel *decoct. alb.* Si morbus præfractior sit, detur *laudanum* 8va quâque horâ etiam in majore dosi, & injiciatur enem. ex *lacte vaccin.* & *theriac. androm.* ℥ß. ubi vires *venæ sectionem* non patiuntur, detur singulis matutinis bolus ex *rhabarb.* ʒß. cum q. s. *diascordii* & *paregoricum* horâ somni.

Art. 40. Infantes eodem modo tractandi sunt diminutâ dosium quantitate. Methodus in *cholerá morbo* (29.) in hoc quoque laudatur, ut & *diæta lactea.*

WILLIS.

Dysenteria incruenta. *Art.* 41. Quamvis dysenteriæ vocabulum communi acceptatione alvi fluxum cruentum, sicut diarrhœa humoralem denotat; tamen morbus *Londinensis* anno 1670 dysenteria appellabatur, incruenta licèt. Fuit affectus ille subitaneus & frequentèr absque manifestâ occasione invadens; laborantes cum vomitu immani & sedibus crebris & aquosis citò in maximam debilitatem inque spirituum horrenda deliquia & virium omnium prostrationes redigebat. Novi plures pridie satis sanos, & valdè robustos, intra xij. horas morbi hujus tyrannide adeo dejectos, ut cum pulsu debili & exili, sudore frigido, &c. jamjam moribundi viderentur, & quidem non pauci ab eo citò interibant.

Curatio. *Art.* 42. Pro curatione hujus morbi nulla *evacuatio* juvabat; verùm remedia tantùm *cardiaca*, eaque calidissima commoda fuerunt, in tantum, ut *sp. vini* cum sacchar. parum deflagratus remedium populare & quasi *epidemicum* fuerit, atque in tali dysenteriâ ferè semper proficuum: etsi in alterâ cruentâ indifferentèr

ẽr usurpatum sæpè noxium deprehenderetur. Ego exhibui satìs fœlicitèr *theriac. androm* ʒiß. cum *julap. cardiac.* & ventriculo placentam ex *pane tosto* & *theriacâ* illinito vinoque generoso immersam applicari jussi, aut loco *theriac. androm.* pulv. seq. ℞ *Pulv. è bol.* ♋ *comp. è contrayerv. serpent. virg. ana* ʒj. *cinnam. rad. tormentil. ana* ʒß. *croc. cochinel. ana* ℈j. *Dos.* ℈ij.

CAP. VI.

Art. 43. De descriptione dysenteriæ verè *cruentæ Londinensis* vide authorem *p.* 49. laborantes haud citò interibant, quin plures septimanas, imò interdum menses sanguinem quotidie in magnâ copiâ excernebant, &c. In his dejectiones fuerunt liquidæ, & sanguine diluto tinctæ, instar loturæ carnium, in aliis crassiores cruore saturatæ, ac insuper muco albicante, & non rarò membranarum frustis refertæ, &c. de remediorum formulis consulendus est *author.* p. 50 & 52.

Dysenteria cruenta.

ETTMULLER.

Art. 44. Dysenteria est diarrhœa cruenta. Hujus morbi tres sunt differentiæ. 1°. Quando sine intestinorum vitio mero motu & impetu naturæ ex plethorâ sanguis bonus excernitur tanquam in fluxu *hæmorrhoidali*, scorbuticis familiaris est. 2°. Quando sanguis tenuis & aquosus loturæ carnium similis excernitur, fluxus *hepaticus* dicitur, sed reverà à vasis hæmorrhoid. internis provenit. 3°. Tertia species dysenteriæ est, quando ob vitium intestinorum spasmodicum cum insignibus torminibus, & cum muco albescente, hinc cum purulentâ materiâ *sanguis* ejicitur, atque hæc κατ' ἐξοχὴν dysenteria appellatur, diarrhœa cruenta tormentosa; reliquæ species ferè semper sunt absque torminibus. Est vel *benigna* sine febre & contagio, vel *maligna* cum febre & maximè contagiosa. In gradu acerbissimo *carunculæ*, (signum ut plurimùm lethale) quæ excernuntur cum materiâ purulentâ, quid sint explicatu obscurum est; non enim nisi in dysenteriâ diuturniori fit intestinorum excoriatio, & forsan exulceratio aliqualis; adsunt

Tres differentiæ.

Carunculæ cum materiâ purulentâ.

CAP. VI. sunt aliquando *aphthæ*, & intestina ipsa *gangrænâ* afficiuntur, ex quâ ferè omnes, qui dysenteriâ laborant, moriuntur. " Omnes, qui dysenteriâ moriuntur, " *(teste Waldschmidio) sphacelo* pereunt, ipsis intestinis " *sphacelatis*, quod observatur triduo ante mortem, " ubi sitis non magis urget, & extrema frigent.

Curatio.

Art. 45. Cura inchoanda est cum *opiatis* & *sudoriferis* & *absorbentibus*, præmissâ tamen dosi *rhabarbari* semper in dysenteriâ *benignâ*; in *malignâ* verò eadem methodus observanda est, ac in aliis febribus continuis *malignis*; tinctura *bezoardica* laudatur. *Astringentia* in principio malum exasperant, in declinatione locum habent cum cautelâ. *Venæsectio* & *clysteres* non conveniunt. Summa habenda est ratio *stomachi* externis & internis, utì in quibusvis alvi fluxibus. Priapum *cervi* tanquam specificum extollitur. Semper propinetur *gelatina C. C. pulv. cran. human. & usnea. Album græc.* pro pauperibus est insigne remedium, item succus *heder. terrest. & cydoniata*, *lac chalybeatum*, in quo *rad. symphit.* maj. coctum fuerit. *gum. arab. trag.* &c. sed præ omnibus *sacchar. saturni*, & *viperina* [in dysenteriâ *malignâ*]. *Balsam. peruv. aut terebin. in clysteribus* aliquando est proficuum. *Oleum lini* præsentaneam præstat operam. Accuratè distinguendum est inter *flux. dysenter.* & hæmorrhoid. (12. 43.) præmisso Rheo ... laudat Diemerbr.

Remedia varia.

Art. 46. " De viribus rad. *ipecacoan.* est res nota; sed præstat ejus *decoctum* propinare, quàm *radicem* in substantiâ. In dysenteriâ *serum lactis* est " ferè specificum *Bagliv.* 242. & alibi. *Radix ipecacoanhæ* præter vim *vomitoriam*, quam obtinet, *sudores* copiosos excitare solet. Atque in hoc (inquit D. D. *Freind*) quantum ego conjecturâ assequi possum, præcipuè consistit egregia illa in dysentericis affectibus virtus, quam sibi præ aliis vomendi instrumentis vendicat. Grassante dysenteriâ " *(inquit Dolæus)* hoc unico medicamento plus centum fœlicitèr curavimus, *oleo*, scilicet, *amygdalar.* " *dulc.* cum succo *citri* commixto, sæpiùs de die as- " sumpto,

Rad ... ʒß ... p. 160. 161. 187

sumpto, præmisso tamen *rhabarbaro* tosto; *diaphoretica* semper interponi debent in hoc morbo curando, inter quæ eminent *tinctura bezoardica* & *mistura simplex*. *Nux moschata* est egregium *antidysentericum*; prosunt *gelatin. C. C. ol. rhabarbari, cydoniata*, &c.

Art 47. " Sequentia quandoque locum habent, *cataplasma stomach. decoct. fracastor. enema balsamicum* (expetitissimum planè remedium) *enema de malicorio. Enema ad tormina. Epithema stomach. Fotus ad colicam. Fotus stomach. tinct. rhabarb. Sennertus* de hoc morbo copiosè & pulchrè scripsit.

Alia non-nulla.

Art. 48. Tenesmus in genere est assidua cupiditas per alvum egerendi, parum mucosum, aut viscosum, aut cruentum aut purulentum, aut nihil omninò excernitur; pars affecta est intestinum rectum aut sphincter musculus. Tenesmus producitur à dysenteriâ, hæmorrhoid. verm. ascarid. calculo in vesicâ, &c. Fotus *lactis tepid*. [cum *flor. sambuci* incoct.] tenesmum lenit. *Enem. emol. cum lumbric. terrest.* &c. incoct. [est exoptatissimum remedium] item enema ex *jure carn. vervecin.* &c.

Tenesmus.

Art. 49. Fluxus *hepaticus* veterum est merum non ens, est enim fluxus *hæmorrhoidalis* è venis hæmorrhoid. vide *dysenteriam*.

Fluxus hepaticus.

Art. 50. Conveniunt remedia *hæmorrhagias* supprimentia, imprimis *martialia*. Decoct. *è lignis* [cum *aq. calcis*] *gelatina C. C.* item *passulæ majores*, &c.

Remedia.

Colica Biliosa.

SYDENHAM.

Art. 51. Colica biliosa est intestinorum dolor atrocissimus præ cæteris omnibus; intestina nonnunquam quasi injectâ fasciâ constringit, nunc in punctum contractus quasi terebello perforat: subinde remittitur dolor, mox recrudescit paroxysmus, quem æger præsentiens vultu miserabili atque ejulatu ceu præsentem exhorret

Colica biliosa.

CAP. VI.

exhorret & aversatur. Sub initio hujus morbi non ita certò ad unum aliquod punctum determinatur dolor, atque in ejusdem progressu, neque tam crebra est vomituritio, neque alvus ita pertinacitèr catharticorum vim eludit; quò autem magìs augetur dolor, eò obstinatiùs in puncto figitur, vomituritio succedit frequentior, & major alvi adstrictio, donec tandem ab ineluctabili horum symptomatum vi totalis peristaltici intestinorum motûs inversio (nisi maturiùs quis tulerit suppetias) atque *iliaca passio* procuratur. Quæ hoc morbo excernitur materia, sincera si fuerit atque ἀμιγὴς, viridis aliquando, aliquando etiam flava aut insoliti cujusdam coloris spectatur.

Quomodo à nephritide distinguitur.

Art. 52. A *nephritide* sic distinguitur. 1°. Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur secundùm longitudinem ureteris; colicus verò vagus est & cinguli instar medium ventrem affligit. 2°. A pastu colicus dolor augetur, nephriticus potiùs imminuitur. 3°. In colico dolore ab excretione per alvum & vomitum majus levamen emergit, quàm in nephritico. 4°. In dolore nephritico urina primùm clara & tenuis, posteà aliquid subsidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: in colicâ urinæ in initio crassiores existunt.

Methodus medendi.

Art. 53. Ad curam ritè instituendam *sanguis è brachio* paulò liberiùs quamprimùm educatur, & post horas iij. vel iv. *anodynum* exhibeatur, postero die *catharticum lenitivum* & interposito die uno ad 3^am^ vicem propinetur. *Aq. epidem. mirab.* vel quæcunque alia *cardiaca*, postquam longo morbo vires plurimùm exhaustæ fuerint, aliquando mirum in modum juvant.

PURCELL.

Morbi descriptio.

Art. 54. Colica est dolor ventris atrocissimus, quandoque totum abdomen occupans, aliquando ad unum punctum determinatur cum cruciatu quasi terebrante, interdum de loco in locum immutatur, nonnunquam videtur sensatio tanquam viscerum cum funibus

CAP. VI.

ous simul correptorum; intumescit aliquando totus
nter itá, ut quasi disrupturus esset, alvus ut pluri-
ùm clausa est, urina pauca redditur; atque hæc
nt symptomata usitatiora; accidunt etiam aliquan-
graviora, febris, in ore sapor acidus vel amarus,
omitus, ructus, urinæ ardor aut suppressio, icterus,
ulsatio magna in abdomine, sensus frigoris in eodem,
mbilici intus retractio, vel protrusio ejusdem extrin-
cus, materia flava vel viridis per alvum ejecta sine
vamine, excrementa alvina levissima & ventosa, in-
ar stercoris bovini, urinæ supernatantia. Colica fre-
uentèr in *paralysi*, *epilepsiâ*, *arthritide*, *hydrope*, *rheu-
atismo*, aut *tabe* terminatur. Dolores colici sunt a-
quando in *peritonæo*, qui frequentèr lethales evadunt;
t etiam in *pancreate*; vide locum *p*. 27 & 30. *Spi-
elius* affirmat se nullum unquam dissecuisse ex colicâ
ortuum sine intestinorum inflammatione.

Art. 55. Causæ colicæ frequentiores sunt crudita- *Causæ variæ.*
es, flatus, alvi adstrictio, humores acidi in sanguine,
ilis acrimonia, herniæ, abscessus interni & latentes,
lcera, cancri, &c. concretiones lapidosæ in pancre-
te, hepate, liene, intestinis vel ventriculo, insertio
uctûs cholidochi in ipsum ventriculum [vel pylo-
um], luxatio cartilaginis xiphoidis, constitutio aëris
naligna, unde colica *epidemica*, affectiones nephriti-
æ, & postremò obstructiones & tumores strumosi in
glandulis intestinorum [& mesenterij] colicam pro-
ducunt; hi dolores sunt magis fixi, diuturni, nec a-
deò acuti; *cathartica* & *enemata* minùs prosunt. De
structurâ & situ *coli* vide locum *p*. 66.

Art. 56. Curatio inchoanda est cum *venæ sectione*, *Curatio.*
si adsit calor insignis vel inflammatio, vel febris vel
ingens humorum affluxus. ℞ *Decoct. capit. ovin. vel
pedum vitulin. vel intestin. vervecin.* ℥x. *ol. oliv.*
℥iij. m. f. enema. In frigidioribus enema *ex ol. oliv.
vel lini & vino canarin.* item cum *ol. rut. cham. junip.*
&c. cum fructu injiciuntur. Si hæc alvum non sub-
ducunt, ad fortiora deveniendum est. N. B. Sed no- *Nota benè.*
tatu dignum est, experentiâ abundè testante, quod
immediatè

CAP. VI.

immediatè pôst *venæ sectionem* clysmata vel *lenissima* promptiùs operabuntur, quàm fortissima ante sanguinis missionem. In acerbissimis torminibus cum vomitu, &c. *Laudan.* gr iv. vel v. in *clystere* dolorem in instanti leniunt, quum idem remedium per os nullum omnino afferet auxilium. In colicâ *habituali* pannus laneus mollis & subtilis immediatè supra cutem ventris continuò gestandus à *Galeno* & aliis multùm laudatur, tanquam fomentatio perpetua. Virtutes *aquarum sulphur. Bathoniens.* (extra paroxysmum) *equitationis*, &c. sunt satìs notæ. Commendatur jusculum *cancrorum fluviatilium*, & *radix allii* pro pauperibus.

Colica habitualis.

NB.

BAGLIVIUS.

De aphoniâ & paralysi ex colicâ.

Art. 57. In colicâ biliosâ succedit frequentèr *aphonia* & vox rauca, & per totum ferè morbi decursum durat. In colicâ pertinaci si sudor copiosus & universalis superveniat labefactis & resolutis viribus, brevi *paralysin* expectato; cave igitur ne *opiata* copiosiùs in eâ exhibeas.

Remedia nonnulla.

Art. 58. Antidotum colicæ est *chamæmelum*, à quâcunque causâ oriatur. Quando *opiatis* uteris, semper adde *castoreum*, nam & opii narcosin corrigit & doloribus medetur. In pertinaci malo conducit iter aliquod, ut corpus plurium dierum *equitatione* excitetur, fibræque mesenteriì longo dolore laxatæ pristinas resumant oscillationes ad morbosas impuritates è mesenterii sinu eradicandas expellendasque. Valdè prodest *semicupium* in graviori casu.

Colica scorbutica vid Willis de Scorbut 275 305 306 Sennert de scorb 435 517 519

WILLIS.

In colicâ mesenterium primariò afficitur.

Art. 59. Pars primariò affecta in colicâ videtur esse *mesenterium*, quod est valdè sensile, & humorum nervosi generis affluxionibus plurimùm obnoxium, & hinc dolores lumbares atrocissimi, in quantum scilicet nervi quidam insignes lumbares mesenterii plexum nerveum maximum ingrediuntur. Transitus à colicâ ad *paralysin* indicio est materiem morbificam non per

Colica in arthritis quandoq. desinit. Musgrave 199 Sennert 474

CAP. VI.

r arterias sed nervos deferri, ejusque sedem non esse testinorum tunicas, sed *mesenterii* plexus nerveos.

Curatio.

Art. 60. ℞ *Fol. malv. utriusque mercurial. parietar.* a m. iv. *flor. sambuc cham. melilot.* ana m. ij. *caput rvecin. discissum* coquantur in q. s. aq. font. calatura surpetur pro fotu cum stuphis laneis calidissimè inctis & expressis atque vicissim applicatis repetendo uoties dolores intensiùs urgebunt. *Omentum agninum iave brutorum viscera calentia* abdomini imposita & bindè mutata dolores interdum mirè sedant. Præ aliis uibuscunque remediis aquæ *acidulæ minerales ferratæ,* stivo tempore per mensem epotæ, juvamen maxi- um conferre solent, & reliqua alterantia longè su- erant. *Tinctur. antimon.* & *succini* locum habent.

Colica hysterica.

Art. 61. " De colicâ *hystericâ* nusquam uspiam le- gimus audivimusve ante accuratissimum *Syden- hamum.*

SYDENHAM.

Morbi descriptio.

Art. 62. Imprimis cavendum est, ne symptomata œminis hystericis familiaria ab aliis, quos sæpè æmu- ntur, morbis diagnosi errante putentur oriri. Colica *ysterica* biliosam nonnunquam mentitur, comitem abet dolorem circa cordis scrobiculum, regionem entriculi & paulò inferiorem; sequuntur humorum iridi aut flavo colore per vomitum ejectiones & ani- ni dejectiones maximæ; post diem unum vel alterum icessit dolor, à levissimâ verò animi commotione re- ocatur.

Curatio longè diversa quam colicæ biliosæ.

Art. 63. Cura radicalis à cap. de *hystericâ passione* etenda est. Nec *venæsectio nec catharsis* locum ha- ent; nam malum exasperant, immò nociva sunt ipsa *emata lenissima*; quippe hic morbus à spirituum *a- ixiâ* potiùs quàm vitio humorum nasci videtur: I- eoque præmissis aliquot haustibus *liquoris possetici,* sque per vomitum rejectis, statim ad *laudanum* con- igiendum est, & in usu ejus persistendum. Aliquan- o tamen in fœminis sanguineis humorumque copiâ ppressis vel phlebotomiâ vel catharsi vel utrâque

anodyno

CAP. VI.

anodyno via aperienda eſt. In *icterum* interdum tranſit, qui plerumque ſponte ſuâ ſenſim faceſſit; ſin longas moras nectat, remediis *ictericis* fugandus eſt; obſervandum ſolummodò occurrit, quod è catharticis *rhabarbaro* ſolo utendum.

Colica pictonum.

Art. 64. Colica *pictonum* eſt ſpecies quædam, quæ degenerare ſolet in *paralyſin*; & motûs omnimodam manuum ac pedum depravationem, quam hoc nomine *Riverius* in cap. de colicâ indigitat; & apud *inſulas Caribum* notiſſima eſt, utpote quæ magnam vim hominum infeſtat. Hunc dolorem atrociſſimum ſanat

Balſamum peruvian.

balſamum peruvianum frequentèr ac magnâ doſi exhibitum, viz. g[t] xx. xxx. vel xl. ſacchar. albo inſtillatum bis vel ter in die: at *paralyſis* huic remedio haud cedit. *Galbanetum* pro uſu externo.

ETTMULLER.

Colicâ bilioſa, &c.

Art. 65. Dolor punctorius & terebrans acerbiſſimus ſentitur in hypochondrio ſiniſtro, aliquando ſed rariùs in dextro, in utroque colon facit angulum ſatis acutum in curvaturâ; dolor contortionis, lacerationis, & vagæ lancinationis oritur ex ſpaſmodicâ inteſtinorum contractione, & plerumque adeſt in colicâ nephriticâ; dolor rodens & vellicans vermes indicat, dolor pulſans inteſtinorum inflammationem. Mulieres interdum ſub difficili menſium fluxu patiuntur tormina gravia abdominis, quædam poſt partum [& ante etiam aliquando] dolore colico laborant, in utroque caſu plerumque ex abdominis & inteſtinorum *convulſione.*

Ad cauſam antecedentem reſpiciendum eſt.

Art. 66. In omnibus inteſtinorum torminibus tam humoroſis quàm convulſivis habitualibus, quoad cauſam antecedentem reſpiciendum eſt imprimis ad *acre acidum* plùs minùs *auſterum* plùs minùs *viſcidum*, vel ex ſtomacho ad inteſtina delatum, adeóque ab aſſumptis vel vitioſis, vel vitiosè digeſtis eò diſtributum, vel in plexibus nerveis meſenterii viciniſque locis membranoſis pertinacitèr hærens, & à quâcunque cauſâ externâ excitatum.

Art:

CAP. VI.

Art. 67. In colicâ hyſtericâ ſenſus globi, in abdomine moti, quem mulierculæ & medici ignorantes pro uteri habent motu, eſt *plexus centralis meſenterii maximè convulſus*, in viris quandoque accidens. Attendendum eſt præ omnibus, an colica ſit *humoroſa*, an *convulſiva*, an ſit *accidentalis* vel *habitualis*, an ſit *ſcorbutica*, *hyſterica* vel *alia*. Clyſmata terebinthinata in colicâ *convulſivâ* ſunt optima.

Semper attendendum eſt ad ſpeciem colicæ.

Art. 68. In colicâ *humorosâ*, ubi pertinacitèr hærent ſtercora, convenit enema ex *ol. ſem. lini* & *raparum* & *ſal. gemmæ* ad ʒj. vel ij. aliàs enema emolliens & carmin. ex *urinâ pueri* in affectibus inteſtinorum *flatulentis* etiam cum *terebinth.* aliquando. Si dolor colicus ſit nimìs acerbus prius eſt mitigandus, quàm *purgantibus* proritetur alvus. *Ol. amygd. dulc.* & *ſperma ceti* in colicâ *convulſivâ* eſt remedium proficuum, & *gum. ammoniacum* in *humorosâ*. Succus expreſſus *ſtercoris equini* eſt præſentaneum remedium contra colicam, *p.* 1061 (vide locum) ſpeciatim in colicâ *convulſivâ*. Decoctum *flor. cham.* in quâcunque colicâ maximè laudatur, tanquam ſpecificum, & penè infallibile remedium; *ſacchar. ſaturni* eſt remedium ſingulare. Pro uſu externo *ol. cham. ſuccini junip. ol. petræ*, *galbanum*, *empl. fotus*, &c. vid. locum *p.* 181.

Curatio.

Art. 69. In colicâ, ſi urina ſit tenuis & aquoſa, morbus eſt ut plurimùm *nephriticus* [aliquando *hyſtericus*]; ſi valdè colorata *ſcorbuticus*; ſi reſpiratio ſit difficilis & præcordia perturbentur *hyſtericus*. In graviori caſu clyſma ex *fumo nicotianæ* eſt remedium dolorem mitigans & alvum laxans.

Diagnoſtica ex urinâ, &c.

FORESTUS.

Art. 70. In colicâ ſtercoraceâ aut à pituitâ viſcidiore nunquam obliviſcatur medicus *ſal. gemmæ*: nam hoc eſt expertiſſimum ad reſolvenda ſtercora & mucilagines craſſas *Foreſt.* ℔xxj. vid. etiam meſſ. med. ſpagyr. ſub tit. *ſal. gem.*

Vires ſal. gemmæ.

Art. 71. " Conſulendus eſt *Boerhaave* in his affectibus (uti in ferè omnibus) tanquam oraculum.

Remedia varia.

N ℞ *Flor.*

CAP. VI. "℞ *Flor. cham.* miß. coq. paulispèr *in aq. Brion.* "*comp.* ℥iv, in colaturâ dissolv. *ol. mac. per expres.* "ʒß, *syr. de mecon.* ℥ß, m. f. haustus calidè sumend. "ad dolores leniendos in praxi nostrâ frequentissimè. "Decoct. *fol. malvæ* pro pauperibus præcipuè in co-"licâ *Nephritic.* *Waldschmidii* experientiâ constat "*avenas calidas* in sacculo regioni ventriculi imposi-"tas vim habere dissolvendi ac discutiendi. *Allium* "*condit. Zinzib. condit.* (in frigidioribus) *Empl. è* "*Bacc. Laur. è Cymin,* &c. *Pharm. Lond. Enema* "*Colic. Enem. Hyster. Enem. Tereb. Fotus ad Colic.* "*Fotus Spirituosus, Mistura Hyster. Spirituos.* Sunt remedia usu comprobata.

Pilul Anodyn cathart. Kurdt.

Iliaca Passio.

ETTMULLER.

Iliaca Passio. *Art.* 72. Ileos sive Iliaca passio est motus peristalticus intestinorum inversus cum dolore circa umbilicum intensissimo; excrementa alvina motu retrogrado per os ejiciuntur ex obstructione alvi contumaciori. Appellatur *Convolvulus* & *Chordapson.* Quoties in sequiori sexu morbum Iliacum observare contigit *Herniam* adesse tutò ferè prædicere possumus, quamvis ob exilitatem ipsæ patientes non observare soleant. Opinio de convolutione intestinorum est falsa; ingressus verò superioris intestini in inferius, & contra, est satis frequens. Dubium est an inflammatio intestini sit causa obstructionis ejusdem vel contra. Morbus gradatim progreditur; in principio nil descendit per inferiora, abdomen sensim durescit & tumet, ægri nauseant & vomunt primò ingesta, deinde recrementa flavescentia [& pituitosa] & tandem excrementa alvina. Adsunt lipothymiæ & anxietates inexplicabiles, sudores frigidi [extremorum frigus], urinæ suppressio; vires languescunt, singultus supervenit, qui prodromus est convulsionis, & Epilepsiæ, & ipsius mortis. Plures intereunt, quàm convalescunt. Si

Si dolor sit acutissimus, & subitò sine causâ manifestâ deficiat, signum est gangrænæ.

CAP. VI.

Curatio.

Art. 73. *Venæsectio* celebranda est in initio, si adsit febris vel insignis calor. *Cathartica* sunt fugienda, quoniam vomitoria evadunt; non priùs securitas promittenda est, quàm sequitur alvi profluvium sponte vel arte provocatum. Ægri *analepticis* & *cardiacis* sunt sustentandi. *Ol. amygd. dulc.* cum jusculo pingui, item *Sperma Ceti* in decocto *raparum.* Deglutitio *globulorum* aut *argenti vivi* nil prodest, sed potiùs malum exasperat, ubi adest intestini inflammatio, gangræna, vel hernia; vel ingressus intestini superioris in inferius. *Dos. argenti viv.* est ℥iij, vel iv, ad ℔ß, & ampliùs, & exitus ejus per clysteres omni studio promovendus est; aliquando non ante aliquot dies redditur, interdum *salivationem* movet. "Exem-" plum affert alicujus mercurii ℔ij, per octiduum " in corpore habentis & convalentis, sed non sine " salivatione excitatâ." Omentum ovis recens mactati calidè in abdomen impositum mirum in modum dolorem lenit; laudatur etiam cataplasma *ex pomis putridis Borsdorffianis* cum tantillo *croco*, vel ex *stercore ovillo* cum lacte cocto, p. 120. Lymn assay 64

SENNERTUS.

Miserere mei.

Art. 74. Barbari superioribus seculis iliacam passionem *miserere mei* vocabant, quoniam malum est commiseratione dignum: in hoc morbo *Clysteres*, imò & *Glandes* vomitu rejiciuntur ob motum intestinorum inversum, ideoque aliquando intestinorum viæ in ileo non penitùs præcluduntur. Signum hujus morbi proprium est, quod nihil descendit per inferiora; accidit plerumque vomitus bilis & pituitæ, frigiditas totius corporis, dolor plurimus, spirandi difficultas, &c. & morituris sudor frigidus. Omnis ileus periculosus, rarissimè convalescunt, qui stercus per os ejiciunt.

Curatio.

Art. 75. Venter foveri debet *decoct. emol.* & *linimentis* inungi. Oleum *amygd. dulc.* & *jufcula pinguia* ore sumenda sunt, & quamvis semel atque iterum ta-

CAP. VI.

lia vomitu rejiciantur, continuandus tamen est eorum usus ad fibras relaxandas. A tribus potissimùm causis exoritur, ab inflammatione, ab aliis tumoribus & exulceratione, & denique à fæcibus induratis, de quibus singulatim consulendus est Author. p. 429.

De Causis consulatur Author.

BARBETTE.

Causæ proximæ.

Art. 76. *Fabricius Hildanus* observavit principium & originem hujus affectûs fuisse circa *Intestinum Cæcum*, ego verò existimo valvulam in principio coli primum ex intestini cæci inflammatione adeò contrahi & constringi, ut planè nihil permeare possit. In omnibus ferè hoc affectu extinctis dissectis accuratiores invenerunt, vel intestini gangrænam, vel tenuis intestini coarctati ingressum in partem proximam flatu priùs turgidulam. Si gangræna jam aderit, cognoscitur ex eo, quod dolor statim cesset. *Omentum* & etiam *ipsa intestina* ex vivo animali quàm calidissimè abdomini applicari possunt multo cum levamine. Convenit *venæ sectio* in initio, si malum ab inflammatione oriatur; " Immò in corporibus robustis nun-" quam omitti debet.

Gangræna mortis causa.

77. " Plures ab ileo defunctos aperui, & intestini " cujusdam inflammationem & sphacelum ferè in " omnibus, & morbi & mortis causam fuisse depre-" hendi. *Willis*. Sæpiùs in hoc morbo defunctis " (inquit *Dolæus*) intestina planè vacua invenimus; " undè manifestum est sæpiùs spiritus animales pec-" care.

SYDENHAM.

Methodus medendi.

Art. 78. Ventriculus primo loco præ omnibus corroborandus est, & vomitus, si fieri possit, sistendus; ideoq; *sal. absynth.* cum succo *limon.* præscribo [subinde] sumend. intermediis verò temporibus exhibeo coch. aliquot *Aq. menth. stillat.* sine alio quovis additamento. Dum hæc fiunt *catulum viventem* nudo ventri indesinentèr accumbere jubeo, dolore hoc modo profligato, exhibeo *Pil. Coch. maj.* ʒj *in aq. menth.* dissolut.

diſſolut. quam etiam *aquam* (quo certiùs vomitûs recurſum prævertam) toto catharſeos tempore injungo. Victus ſit tenuis per totum morbi decurſum, & decumbat æger in lecto, donec convaleſcat. Uſum *argenti vivi* & *globulorum* author. minùs probat.

Curatio.

Art. 79. In hoc affectu quotcunque cathartica propinaveris, ea ſtatim emetica fiunt; ideoque *vena brachii* tundenda eſt & *fumus nicotianæ* [de hoc vid. *Fulleri* enema *oleoſ. amar.*] in inteſtina inflandus eſt quàm validiſſimè (omnium enematum, quæ mihi innoteſcunt hactenus efficaciſſimum eſſe duco) idem quoque poſt moram aliquam reiterari poteſt. Hoc ſucceſſu carente, neceſſe eſt *catharticum fortiſſimum* exhibere, ſed præſtat horâ unâ aut alterâ *paregoricum* propinare, ut ſub *laudani* tutelâ *catharticum* retineatur, & ſuo munere defungatur. Sched. mon. *p.* 48. De uſu follis, &c. vide enema *oleoſum amarum Fulleri*. *Fotus ad colicam*, *fotus ſpirituoſus*, *miſtura corallata*, omnia ad colicam quandoque in uſum veniunt.

Lumbrici.

Sennertus.

Vermium ſpecies variæ.

Art. 80. Lumbricorum tres ſunt ſpecies frequentiores, viz. *Teretes* ſive *rotundi*, *lati* & *aſcarides* [ex ovis inſectorum oriuntur]; aliquandò ſed rariùs vermes anomali ejiciuntur, cornuti ſcilicet, hirſuti, quadrupedes, multipedes, bicipites, tricipites, caudâ bifurcatâ præditi, &c.

Symptomata a lumbricis.

Art. 81. A lumbricis vomitus, cardialgia, ſyncope, ſingultus, vocis privatio, tormina inteſtinorum, capitis dolores, ſopor gravis, deliria, mœror, triſtitia, febres, angina, pleuritis, & alia innumera gravia ſymptomata.

Latus lumbricus.

Art. 82. Latos lumbricos, qui habent, appetentiâ cibi nimiâ laborant, ac niſi cibus offeratur, dolor & morſus, in ventre percipitur, &c. Certiſſimum verò ſignum eſt, quod cum alvi excrementis corpuſcula

CAP. VI.

quædam *cucurbitæ* ſeminibus ſimilia excernuntur. Hi difficultèr necantur; commendantur *rad. filicis* ad ℥ij. & decoctum *corticis rad. mori.* (6. 85, 86, 87.)

Vermes in variis corporis partibus.

Art. 83. " Præter vermes inteſtinales, ſunt & alii,
" omnes ferè corporis partes incolentes, uti vermes
" *dentales*, *gingivales*, *rhinarii*, *pulmonarii*, *cardiaci*,
" *ſanguinarii*, *urinarii*, *cutanei*, *umbilicales*, *elcophagi*,
" vermes in *hepate*, in *ſalivâ*, &c. Sed hi omnes non
" niſi in ſtatu morbido inveniuntur.

Baglivius.

Vermes anomala & insolita symptomata sæpè pariunt.

Art. 84. Quòd ut plurimùm homines ex improviſo, & ſine ullâ causâ manifeſtâ, & ſignis alios morbos comitantibus, in ſubitum vitæ diſcrimen incidunt, & cadunt veluti *apoplectici* cum extremitatibus frigidis, pulſu exiliſſimo (qui ferè ſemper ſignum eſt vermium latentium uti & ſingultus) aphoniâ, quandoque improvisâ maniâ, tunc de vermibus dubitandum, in tali caſu nil potentius eſt, quàm ſtatim dare cum brodio gr. xij. *merc. dulc.* & gr. v. *ſcammon. ſulphurat.* in adultis. In pueris verò minoretur doſis, vel potiùs dêtur *mercurius crudus* ad magnitudinem piſi cum brodio, nam erit ad miraculum. *Cheſnau.*

Lumbrici lati deſcriptio.

Art. 85. " Lumbricus *latus* eſt inſtar faſciæ dua-
" rum vel trium ulnarum, aliquando longior, geni-
" culis tranſverſis per totum diviſus. *Nicolaus Andry*
" affirmat unum eſſe tantùm in corpore, undè *ſolium*
" appellatur.

Ettmuller.

lumbrico lato & de vermibus necandis.

Art. 86. Qui lumbrico *lato* laborant, præter ſymptomata communia, hoc peculiare habent cum excrementis alvi prodeunt corpuſcula *cucurbitæ* ſeminibus analoga. Decreſcente Lunâ vermes ſunt aggrediendi. *Pulv. colocynthid.* cum *felle bovin.* ſubact. cum gut. aliquot *ol. abſynthii* umbilico applicat. lumbricos pellit. Ad *aſcarides* necandos enemata cum *colocynthid.* incoct. *mercurialia*, &c.

Art.

Art. 87. " Ad *latos* lumbricos educendos adhiberi
" debet *vomitus ex oleo*, non ex *radicibus*, & aliâ die
" *clyſtere* utendum admixta *nitri* parte vel *ſalis*; dan-
" da etiam *aqua ſalſa* potui, aut *glycyrrhizæ radicis*
" decoctio aut ſimilitèr incocta *glycyrrhiza*. *Cœlius*
" *Aurelianus*.

CAP. VI.

Remedia ad lumbricum latum.

Art. 88. " Signum pathognomonicum *aſcaridum*
" eſt pruritus in ano vix tolerabilis; ægrotantes ali-
" quando *ſyncopen* patiuntur, & frequentiſſimè *teneſ-*
" *mum*. Ad *aſcarides* facit experimentum Aetii, ſup-
" poſitorium ſcilicet formatum, è *carne veteri ſalitâ*,
" pinguedine deraſâ.

Aſcarides.

Remedium ſingulare.

FULLER.

Art. 89. Aſcarides ſunt quidem gens puſilla, ſed expugnatu difficillima; namque licèt omnes ad unam enematis vi exterminarentur; nova tamen & numeroſa proles ab ovulis in recto depoſitis mox naſcetur. Ideòque non tanti erit parentes ſolos proſcripſiſſe; niſi inſupèr & natos, & ſemina etiam ipſa radicitùs extirpentur, & ejiciantur. Hocque optimè fiet, ſi poſtquàm aſcarides jam diſparuerunt, non ſtatim à remediis abſiſtamus; ſed tertiis quartiſve diebus per aliquot vices: ac deinde ſemel in hebdomade hujuſmodi deturbantia enemata repetamus. Quod nemo authorum hactenùs notavit. Ideò minimè dubitandum eſt *enema amarum* (16. 109.) ſingulis noviluniis injectum, & per aliquot menſes repetitum, aſcarides interempturum, exterminaturum, & funditùs deleturum eſſe.

Aſcaridum Curatio.

Enema amarum.

Art. 90. In genere *amara* ferè omnia ſunt *vermifuga*. Privatim pulv. *cort. aurant. mercurialia*, *Æthiop. min. mercur. dulc.* &c. *muſcus corallin. ens veneris*, *ſemen ſanctonici* in vino clareto eſt anthelminthicum inſigne. *Floyer*. N. B. " Probè notandum eſt, quod
" nullum tam peregrinum ſit ſymptoma, tamque
" Δαιμονιακὸν, quod vermes excitare non poſſint.
" Horrenda quidem ſymptomata quandoque à vermi-
" bus exoriuntur, ut non rarò ex incantatione pro-

Remedia vermifuga varia.

Nota benè.

 " duci

" duci vulgò credantur. Periti medici multâ ad-
" ſtantium admiratione cacodæmona non rarò eji-
" ciunt.

Cap. VII.

Sive Faſciculus Morborum ſeptimus.

Diabetes.

Lister.

Diabetis hiſtoria.

Art. 1. DIuturna eſt hujus morbi creatio, & longo tempore parturitur. In principio os humore privatur, ſaliva albida eſt ac ſpumans, paulò plus lotii, quam moris erat, effunditur; ſitis adeſt, ſed nondum vehemens, calefactio parva quidem, ſed mordax, viſceribus inhærens exoritur; habitus corporis gracilis evadit, & homo anxius & animo dubius exiſtit; progreſſu temporis ſitis inſigniter augetur, & velox eſt carnium & membrorum in urinam colliquatio; neque enim cum intermiſſione lotium reddit, ſed, perinde atque canales laxati ſunt, indeſinens eſt profuſio; ſitis intolerabilis eſt, potus copioſus, multitudini tamen lotii non reſpondens; ſi parvum tempus à meiendo abſtinuerit, intumeſcunt lumbi, teſtes & ilia, poſtremò cum dolore meit & feſtina mors adventura eſt. Urinæ quidem guſtus lenis, & minimè, quantum memini dulcis; paulatim tamen dulceſcere in confeſſo eſt, quod primum aquoſior ſeri pars effunditur, & poſtea ipſa ſeri pars chyloſior: huic autem rei fidem facit, nempe *phthiſicorum* plurimorum ultimis menſibus inſignis ſputi

ſputi dulcedo, ad nauſeam uſque moleſta (lac etiam muliebre, à chylo parvulum diſcrepans, dulceſcit). CAP. VII.

Art. 2. Conveniunt *amygdalata* & *lacticinia*. " Affert exemplum cujuſdam ex hoc affectu ſuo conſilio curati bibendo *vinum* cum *zinzibere* coctum quantum & quoties pro viribus potuit, conceſſo interim hauſtulo *ex aq. lactis* ad ſitim leniter temperandam. *Curatio.*

ETTMULLER.

Art. 3. In Diabete urina quantitate nimis copioſâ excernitur, cum ſiti intensâ, debilitate virium, macie, febre continuâ lentâ, ardore circa regionem lumbarem, verbo ſymptomatis *hecticæ confirmatæ*; interdum cum urinâ pingue aliquid excernitur, & tandem ut plurimum mors ſubſequi ſolet. Sed hæc eſt *diabetes notha*. *Morbi deſcriptio.*

Art. 4. Diabetes *vera* eſt immutata ingeſtorum potulentorum per urinam excretio, *cœliacæ* & *lienteriæ* ſimilis: In hac ſpecie potulenta redduntur parum mutata quoad colorem odorem ſaporem, &c. ſic vinum rubrum mingitur, &c. Exempla hujus ſunt rariora. *Diabetes vera.*

Art. 5. Eſt & *alia ſpecies* Diabetis, quæ *cœliaca urinalis* appellari poteſt, nempe quando *chylus* cum urinâ aut loco urinæ prodit. *Alia ſpecies.*

Art. 6. Urina vulgò diabete laborantium admodum dulceſcit; eſt periculoſum malum, & ſæpe lethale; poſt immodicum laborem, nimiam venerem, chronicas febres, plerumque incurabile, " ut etiam " quando à pravâ & diuturnâ conſuetudine liquorum " ſpirituoſorum ingurgitationis originem duxerit. *Prognoſis.*

Art. 7. Quoad curam temperanda eſt ſanguinis acrimonia; in plurimis convenit cum curâ *febris hecticæ*; inchoanda eſt cura cum *vomitorio*, deinde exhiberi poteſt *antihectic. poterii*, *lapis hæmatit. ſacchar. ſaturn. croc. mart. aluminata*, *trochiſc. de carabe*, *terr. ſigillat. opiatum* hor. ſomni, præ reliquis *aq. calc. lac. chalybeatum*, *emulſiones*, &c. Ad Diabeten *veram aſtringentia*, *Curatio.*

CAP. VII.

aſtringentia, *martialia*, privatim decoctum *cort. aurant.*

WILLIS.

Morbus apud antiquos rariſſimus.

Art. 8. Diabetes apud antiquos fuit morbus rariſſimus, at nunc dierum magìs familiaris; habet ſitim continuam, atque febrem lentam & quaſi hecticam ſemper conjunctam. Novi quendam vino rhenano pro potu ordinario per viginti dies uſum diabeten incurabilem contraxiſſe.

Curatio.

Art. 9. Pauci aut nulli ab *aſtringentibus* curantur. Sæpiùs in hoc morbo *tincturam antimonii* cum bono ſucceſſu præſcripſi, atque *aq. ſolutionis calcis viv. cum ſaſſafr. ſem. aniſi*, *paſſulis*, *liquirit.* &c. Ego D. *Michelthwait* & *Witherly* pro quodam comite ſic præſcripſimus; ℞ *Summit. arboris cupreſs.* M. viij. *alb. ovor.* ℔ij. *cinnam.* ℥ß. *lact.* ℔viij. diſtillentur, &c. bibat æger ℥vj. ter in die. ℞ *Gum. arab. tragacanth. ana* ℥vj. *ſacchar. penid.* ℥j. f. pulv. doſ. ʒj. vel ʒjß. bis in die cum *aquâ diſtillat.* Hauſtum *paregoricum* omni nocte. Diætam ferè tantùm ex *lacte*. Horum uſu in dies meliùs habuit, & intra menſem ſanatus eſt.

SYDENHAM.

Morbus adumbratur.

Art. 10. Succi ſanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum ſibi quærunt, unde ſenſim labefactantur vires, colliqueſcit corpus & quaſi ſubſtantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum ſiti, ardore viſcerum, lumborum coxarumque intumeſcentiâ, & ſalivæ ſpumoſæ exſpuitione crebrâ.

Curatio.

Art. 11. Eadem præſcribenda ſunt, quæ in *fluore albo* omiſſis ſolummodo *venæ ſectione* & *catharſi*: nam utrobique *indicationes curativæ* ſunt eædem, quantumcunque inter ſe hi duo morbi diſſidere videantur.

HARRIS.

Curatio ſingularis.

Art. 12. Cogitationi clariſſimi authoris ſubiit *diarrhœam* eſſe quaſi *diabeten alvi*, & *diabeten renum diarrhœam*;

rhœam; ideoque fœlici cum ſucceſſu pro diabete laboranti hunc in modum præſcripſit. ℞ *Rhei elect.* ℥ß. *ſantal. alb. citr. ana* ʒj. *cardamom. minor.* ʒß. infunde lento igne vaſe clauſo in *vin. canarin.* ℔j. ſumpſit æger hujus vini colati coch. vj. hor. 6ta matutin. atque tantundem repetebat hora 10ma ante merid. ab illo meridie uſque ad 10am veſpertinam diabetes penitus ſiſtebatur, ſitis deſiit, &c. [ſed hujus rei hoc unicum habet exemplum.] vide Dr Shaw Dr Blackmore.

CAP. VII.

FARRAGO.

Art. 13. Rara eſt mentio hujus morbi apud veteres ſcriptores; *Græcis* ferè incognitus fuit; *Galenus* profitetur ſe bis tantummodo ipſum vidiſſe. *De locis affectis* lib. vi. cap. 3.

Græcis incognita fuit.

Art. 14. Præter jam dicta interdum ad curam aliquid faciunt remedia ſequentia, *decoct. catechu compoſit. decoct. incraſſans, ichthyocolla, gelatina C. C. oriza, tinctura coralli, trochiſci gordonii*, & præ omnibus juxta praxin modernam *aquæ calidæ Briſtolienſes.* vide Allen of Waters. Dr Wynter.

Remedia varia.

Nephritis.

BOERHAAVE.

Art. 15. Certum eſt renes verâ inflammatione tentari ex dolore ardente, pungente, magno, ex febre, acutâ, continuâ comitante, ex urinâ paucâ, admodum rubrâ, & flammeâ, vel in ſummo malo aquoſâ; ſtupore cruris vicini; dolore inguinis, teſtiſque vicini, dolore iliaco; vomitu bilis; ructu aſſiduo.

Inflammatio renum.

Art. 16. Hanc inflammationem producere poſſunt omnes cauſæ generales inflammationem parientes, privatim quicquid urinæ tranſcolationem & tranſitum in meatibus urinariis impedit. Si ſumma inflammatio hæc vaſcula occupat, ita ſæpè ſtringuntur, ut nihil reddatur lotii; aliquando ut valde parvum, tenue, aquoſum, quod peſſimum. Infinitæ ſunt nephritidis ſpecies, cauſæque; & inter eas una à calculo; omnium tamen eſt fermè eadem curatio.

Cauſa.

CAP. VII.

Curatio.

Art. 17. Sanatur per remedia generalia omni inflammationi sanandæ propria, viz. *venæ sectionem, avulsionem, dilutionem*; per *decocta lenia, emollientia, antiphlogistica* magnâ copiâ ingesta; per *clysmata, fomenta, balnea* ex iisdem constantia; *victu humido, leni, quiete*, vitatione *lecti calidi*, & *decubitûs* in dorso. Si nimia symptomata doloris, vel convulsionis urgent, *opiata* prosunt; vomitum autem nimium sæpè ingestu tepidæ mellitæ juvare prodest. Atque hac solâ methodo tutò curatur ipsa *nephritis* à calculo renibus, ureteribusve impacto orta.

Abscessus.

Art. 18. Si causæ nephritidis magnæ, nec malum resolvitur, nec sanatur, sed excurrit ultra septimum diem, *abscessus* metuendus; quem fieri docet, remissio doloris, ejus in pulsationem mutatio, horror sæpè recurrens, gravitas stuporque partis; jam factum esse docet prægressus priorum, tum pulsus, ardor, tensio in loco, urina purulenta, fœtida, instar urinæ salsæ putrefactæ: simulac abscessus ille factus scitur, utendum valdè *maturantibus* primò & *emollientibus*, dein purulentâ apparente urinâ, *diureticis puris ex aquis medicatis, sero lactis, similibusque, usurpatis simul balsamicis.*

Effectus suppurationis & prognosis.

Art. 19. Si verò suppuratio dicta diu durat, totus ren exesus saccum format, nulli usui servientem: tumque frequentèr *tabes renalis* insequitur. Si scirrhum hic format, paralysis vel *claudicatio* cruris suppositi oritur, immedicabile malum: unde sæpè lenta tabes, hydrops, &c. Si autem parva copia materiæ inflammatæ coagulata in folliculo urinæ minimo hæserit, basin format, cui apposita sabuli in urinâ materies crustatim accrescens calculum renalem creet, sicque eundem augeat, de quo alibi. Quinetiam aliquando in gangrænam transit, quod docet vehementia causæ & symptomatum, & subita doloris remissio sine causâ manifestâ, cum sudore frigido, pulsu debili intermittente, singultu, urinâ vel nullâ, vel lividâ, nigrâ, capillosâ, fœtente, carunculis fuscis, nigrisve fœdâ, defectu virium subito, ubi nihil juvat, imo nec ipsa medicina.

ETTMULLER

CAP. VII.

ETTMULLER.

Art. 20. Renum inflammatio & exulceratio, *nephritis* quandoque dicitur. Signa sunt ardor urinæ, stranguria, urinæ interdum suppressio, corporis inflexibilitas, febris, stupor cruris, vomitus biliosus, alvi suppressio, &c. ut ritè distinguatur à *calculo*, observandum est quod hic semper adest febris continua, in calculo non ita; dolor etiam est magis continuus & pulsatilis, in calculo interpolatus & periodicus; ischuria in hac, raro in calculo.

Signa inflammationis renum, & quomodo differt à calculo.

Art. 21. Quoad curam cum reliquis inflammationibus convenit, cum externis secundùm curam *anginæ* procedendum est, cum internis secundùm *pleuritidis*; *hirudines* venis hæmorrhoidalibus applicatæ prosunt. *Diuretica* in principio sunt nociva; conducunt *nitrata*, *saturnina*, *papaverina*, succus *cancrorum fluviatilium*, & externè *camphora*.

Curatio.

Art. 22. suppuratio aliquando expectanda est, rupto abscessu mictus fit purulentus; hinc *ulcus renum*; dolor morsicans & rodens in lumbis sentitur à sero acri, quod in transitu irritat, & rodit cum caloris sensu; periculosum est malum, & sæpius lethale.

Suppuratio, inde ulcus renum.

Art. 23. Quoad curam *mundificantia* & hinc *consolidantia* utramque faciunt paginam; *vomitus* à pluribus laudatur; *mercurius dulcis* cum *terebinthinâ* & *balsamicis*; præmissis *mundificantibus* decoctum *hederæ terrestris*, & *è lignis*, succus *cancrorum fluviatilium*, *trochisci alkekengi* [*trochisci gordonii*, *lac asininum*] *acidulæ*, *aq. spadan.* &c.

Ejusdem curatio.

Art. 24. In inflammatione & exulceratione *vesicæ* pathemata sunt tensio, durities, ardor, tumor, ac dolor in regione pubis, febris plus minus acuta; ægri ut plurimum moriuntur quarto vel septimo die, vel sequitur *ulcus* curatu difficillimum; internè quoad curam cum aliis inflammationibus internis convenit; externè danda est opera ut inflammatio *discutiatur*, aliter expectanda est *exulceratio*.

Inflammatio & exulceratio vesicæ.

CAP. VII.

Vlceris veſicæ ſigna.

Art. 25. In ulcere *veſicæ* adeſt dolor gravis in pectine & pube, quoties ægri mingunt, urinæ difficultas accidit, ſæpius & teneſmus, & membri virilis erectio. Si in pene vitium ſit, inter meiendum dolor percipitur, quod in *veſicæ ulceribus* non accidit niſi juxta ejus collum ulcus conſiſtat. Malum ut plurimùm eſt incurabile. Quomodo diſtinguuntur ulcera renum & veſicæ. " Inter renum & veſicæ ulcera ſic diſtin-
" guitur (inquit *Lommius*) *renibus exulceratis* non æ-
" què difficultèr urina redditur, & quod ex his de-
" teritur, rubet, ſeu tenues trahuntur carunculæ, ſeu
" filamenta capillis ſimilia; minor etiam incidit do-
" lor, ſæpiuſque cruor urinæ permiſtus. At verò
" *exulceratâ veſicâ*, major eſt urinæ tum cupiditas tum
" difficultas, quicquid decedit, album eſt; dolores
" magìs urgent, minus ſanguinis excernitur; ſi mea-
" tus urinarius ſive *urethra exulceretur*, urina ſub-
" craſſa eſt, particeps modici cruoris, vel certè puris.
" *Ulcera renum* promptiùs quàm *veſicæ* ſaneſcunt.

Curatio.

Art. 26. Eædem ſunt indicationes curativæ ac in ulcere renum; *trochiſci gordonii* ſpecificè laudantur; *thermæ*. Pro injectione convenit *aq. calcis cum trochiſc. alb. rhaſis* [*ſacchar. ſaturni.*]

RIVERIUS.

Cauſæ & ſigna, &c.

Art. 27. Ulcus renum vel veſicæ à tribus excitatur cauſis; abſceſſu rupto poſt inflammationem, humorum acrimoniâ, (qualis eſt ea, quæ mictum cruentum efficit), aut à calculo aſpero dictas partes ero-
" dente; poſtrema hæc frequentior eſt, ac ferè ordinaria. Mictio purulenta eſt ſignum diagnoſticon. In ulcere veſicæ, aut illius cervicis perpetua adeſt dyſuria & continuus dolor partem iſtam infeſtans, in ulcere renum non ita; rarò curantur in junioribus, in ſenibus nunquam.

Curatio.

Art. 28. *Purgantia* debent eſſe *leniora*, ut *caſſia rhabarbarum*, &c. *mercurius* eximiam habet vim omnia ulcera interna & externa *mundificandi* & *conſolidandi*, ut etiam *terebinthina* cum pulv. *liquiritiæ* exhibit.

hibit. ad ℥ß. post debitas *evacuationes* & *revulsiones* ad *detergentia* progrediendum est, inter illa *serum lactis*, *hydromel tenue*, *lac asininum*, &c. post horum usum, ubi ulcus satìs mundificatum fuerit (quod cognoscitur quando pus minore quantitate excernitur, idque album æquale ac minimè fœtidum) *glutinantia* & *consolidantia* exhibenda sunt, inter quæ *trochisci gordonii* instar omnium habentur, qui dolorem leniunt & ardorem urinæ contemperant, dos. ʒij. vel iij. in hydromellite, vel dec. hord. præ cæteris *lac vaccinum* cum *bol. armen.* ʒß. haustum singulis matutinis testatur *Forestus* maximè conferre ad ulcus expurgandum & consolidandum; *lac tepens* recens mulctum frequentèr injectum præstantissimum est *anodynum* in quo si *trochisci gordonii* dissolvantur omnes scopi tum doloris sedandi tum ulceris curandi adimpleri possunt.

FARRAGO.

Art. 29. Renum affectiones (inquit *Hippocrates*) non vidi sanatas supra quinquagesimum annum. Si quis sanguinem & pus mingat, & squamas; & odor gravis sit, vesicæ exulcerationem significat. *Hippocr. aphorism.* — *Prognosticon.*

Art. 30. *Rhabarbarum* in parvâ dosi & diu exhibitum est remedium singulare ad ulcera renum & vesicæ curanda. *Hamilton.* — *Remedium singulare.*

Art. 31. Ulcus *vesicæ*, quod à calculo fit, non curatur, nisi priùs extrahatur calculus. Ulcera *vesicæ* sunt ferè semper incurabilia; ulcera *renum* non sunt adeo periculosa. — *Prognosis.*

Art. 32. Remedia sequentia quandoque suo loco utilia; *aqua calcis*, *decoctum balsamicum*, *decoctum incrassans*, *enema terebinth. mistura balsamica nephritica*, *tinctura antiphthisica*, *tinctura cantharidum.* — *Remedia varia.*

CAP. VII.

Calculus Renum & Vesicæ.

GREENFIELD.

Calculi renum signa diagnostica.

Art. 33. Signa præcipua diagnostica *calculi renum* sunt quæ sequuntur, 1° in regione lumborum dolor fixus, continuus, gravativus, instar ponderis in renis substantiâ cum sensu obtuso; lapillo verò è pelvi in ureterem exeunte incipit dolor dilacerans, & omnium acerbissimus. 2°. inflexibilitas spinæ dorsalis extensione & compressione nervorum. 3°. lumborum ardor. 4°. stupor cruris ejusdem lateris ex pathemate nervorum. 5°. retractio testiculi ex eadem causâ. 6°. urina vel cruenta vel tenuis & limpida & paucâ quantitate; at verò post calculi in vesicam delapsum urina statim redditur admodum crassa, turbida, subnigra, & copiosa.

Differentia à colicâ.

Art. 34. " Ut accuratè distinguatur hic morbus à *colicâ* vid. (6. 52.)"

Calculi vesicæ signa diagnostica.

Art. 35. Signa diagnostica calculi in *vesicâ* sunt sensus gravitatis in perinæo & regione inguinali, perpetuum meiendi desiderium in sequente dolore atroci præcipuè in penis summitate cum egerendi conatu molestissimo & frequentissimo, undè prolapsus ani; sed omnium certissimè tactu deprehenditur cum digito in ano vel cathetere, de quibus consulatur auctor.

Excrescentiæ carnosæ calculum mentientes.

Art. 36. Interdum in *vesicâ* inveniuntur *excrescentiæ carnosæ scirrhosæ* vel *fungosæ* calculi symptomata ad amussim mentientes, exempla duo aut tria adducuntur, [ejusmodi scirrhum bis in cadaveribus vidimus, inquit *Baglivius*]. Hildan 7//137

Calculus grandis in rene.

Art. 37. Calculus grandior in rene unà cum ejusdem ulcere est casus desperatus; aliquando verò natura, dictu mirabile, ultra spem omnem abscessum efficiens per ipsos spinales musculos viam patefecit ad calculum ejiciendum, & tandem ulcus consolidatum fuit. Knasler spaal. Tomstal.

413

Dr Ratcliff commit... ye water of ye flowers of white thorn distilled in White wine with nutmeg

Art.

I

“ *Art.* 38. “ Quod ad *lithiaſin* attinet, *Galenus*
“ ſcribit nullum remedium ſuo tempore fuiſſe inven-
“ tum præſidii calculum veſicæ frangentis, ſed ſolâ
“ chirurgiâ ſeu inciſione curari poſſe. Idem alii re-
“ centiores, & præſtantiſſimi medici liberè fatentur.
“ De *lithotomiæ* operatione, item de extractione cal-
“ culorum in ſexu ſequiori videatur auctor, qui egre-
“ giè ſcripſit, item conſulantur *Celſus*, *Hildanus*,
“ &c.

Nullum lithontripticum.

Art. 39. Sunt tamen remedia nonnulla plurimùm decantata, *lithontriptica* appellata (quamvis in rerum naturâ talia non dari admodum probabile ſit) inter quæ nuper aliquando celebriora fuerunt *elixir Daffæanum*, nunc ſatìs vulgatum, *pulvis Rogeri*, nihil aliud quam *teſtæ mytulorum calcinatæ*, *liquor* Tipping, (apud authorem, *p.* 234. deſcriptus;) cum his & aliis quam plurimis ejuſdem commatis *ſi mundus vult decipi decipiatur:* interim nulla eſt de ſpecificis *lithontripticis* hactenus vera fides.

Pleura tamen vulgò credita.

Art. 40. Homo ſexaginta annos natus ſolo uſu *ol. amygdal. dulc.* cum gᵗ. aliquot *balſ. peruv.* intra dies decem 65. calculos excrevit; mihi in frequenti uſu eſt *enema emolliens* (16. 112.) & *fotus* (16. 134.) Quando *diuretica* indicantur *pulvis noſter* (16. 222.) cum *apozemate* (16. 5.) vel cum *ſero lactis* vel *vin. alb. vel rhenan.* exhibitus multùm valet. Ex obſervatione liquet *diuretica* multò meliùs operari cum illis, qui ſeipſos aëri frigido exponunt, & leviter ſe exercent.

Curatio.

Art. 41. Inter *lithontriptica* dicta *virga aurea* multum laudatur à *Matthiolo*, *Dodonæo*, &c. item *tinctura pil. matth. pulv. milleped. lignum nephriticum*, *ſanguis hirci*, *ſp. nitri* &c. hæc ſunt remedia in ſuo genere valdè proficua, ſed ſi quis exiſtimet illa reverà eſſe *calculum frangentia*, ſciat illa eſſe merè nugamenta, & res nullius pretii.

Lithontriptica alia decantata.

CAP. VII.

LISTER

Calculi in omnibus ferè corporis partibus.

Art. 42. Calculi inveniuntur ſub linguâ; in ductibus pituitariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in veſiculis ſeminalibus, in utero, in ventriculo, in inteſtinis, in articulis, tum manuum tum pedum, at multò frequentiùs in renibus & veſicâ. Calculus eſt quid verè lapideum à ſale lapideque calcario, & interdum à ferro metallo humoribuſque, quibuſlibet corporis concretum. Calculi materiam ab eſculentis & potulentis, quæ hujuſmodi ſalibus lapideiſque particulis abundant, provenire conſtat: ſi corpus benè ſe habeat, foras ejiciuntur, neque in renibus aut veſicâ retinentur; ſi renes imbecilli fuerint & veſica labefactetur, in lapidem coire apta ſunt. Profectò robur inæquale partium eſt calculorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero ſano. Niſi vitientur tonus & vigor renis expulſivus, calculi vix naſcuntur, nec ſupra modum arenularum concreſcit materia lapidea.

Cauſæ.

Curatio difficilis.

Art. 43. Calculus *hæreditarius* eſt incurabilis: facilius eſt enim uterum à pariendo prohibere, quàm calculoſos renes calculis vacuare. *Trochiſci alkekengi* ſomnum conciliant & calculum pellunt. Doſ. ʒj.

ETTMULLER.

Art. 44. Calculus in ſe non eſt morbus, ſed productum morboſum; morbus propriè dicitur *lithiaſis*, quæ eſt diſpoſitio renum vel veſicæ ad calculum generandum. Triplex ut plurimùm eſt diverſitas calculorum, alborum, rubrorum, vel flavorum, qui ultimi ſunt frequentiores. Calculi inſigniores interdum in renibus latent quieti ſine ullo præternaturali ſymptomate; cùm verò in motu ſint, varia & gravia ſymptomata producunt, & paroxyſmum *nephriticum* faciunt.

Calculorum diverſitas.

Morbi hiſtoria.

Art. 45. In principio motûs oritur dolor auctus, modo intenſior modo remiſſior in regione lumbari, minùs tamen pungens, dolor eſt gravativus & obtuſus; ubi verò calculus movetur ex pelvi in ureteres,

tunc

tunc dolor lancinans, pungens, & tensivus excitatur, nec antè cessans, quàm calculus ad *vesicam* descenderit, aut in *renem* remeaverit. Sub paroxysmo ingruente urinæ sunt paucæ, aquosæ, acres tamen & stimulantes. In paroxysmo ægri non possunt se erigere, nec corpus incurvare, stupor adest cruris frequentèr in primo paroxysmo, sed non ita in assuetis & hoc morbo fractis, testiculus etiam aliquando alter sursum dolorosè spasmo retrahitur, interdum adest tenesmus, & prætereà nausea & vomitus, & non raro difficilis respiratio, quasi cingulo constringuntur costæ inferiores, item tormina, colica acerbissima spasmodica ex consensu nervorum. Omnia hæc symptomata in omnibus promiscuè haud reperiuntur.

CAP. VII.

Art. 46. Quoad curam *diuretica* imprimis fortiora in principio fugiantur, dum urgent dolores & spasmi, quoniam malum exasperant, *mitiora* sunt exhibenda cum *opiatis*, ut & *alvum laxantia*, & *emulsiones*, *clysteres emollientes* aut cum *terebinthinâ*, minori quantitate injiciendi, & diu retinendi; *balnea* usurpari possunt & *inunctiones emollientes* ex *ol. cham. scorpion. junip. petrol. camphor. sem. hyoscyam. opio*, *unguent. dialth. nervin.* &c. Decoctum *florum cham.* singulariter excellit in paroxysmo *nephritico*, item *sal volat. succin. persicaria* & *semen dauci lithontriptica* audiunt, item *millepedes*, & *fimus columbinus* benè præparatus, & quod præstat *sal ejus volatile.*

Curatio.

Art. 47. Inest plerumque *nucleus lapideus* in calculo vesicæ; qui in initio ex renibus descendit, & exinde augmentum lamellatim acquirens. Sentiunt imprimis ægri obstaculum, quod se opponit meatui urinario inter meiendum, ita ut interdum urina in medio sui cursu supprimatur, unde assiduum meiendi desiderium, summa difficultas, & urinæ stillicidium, anus quoque in consensum trahitur, & tenesmo affligitur, quod est unum ex potissimis signis, obtusus est dolor in vesicæ collo, & si grandior sit calculus pondus in perinæo, dolor & pruritus in glande penis, & frequens erectio. Calculus aliquando *vesicæ adna-*

Calculi vesicæ historia & signa.

CAP. VII. *ſcitur*, & tanquam in *capſulâ* continetur, quo in caſu difficillimus eſt cognitu. In malo diuturno materia mucilaginoſa, necnon lutoſa ac argilloſa cum urinâ excernitur, quæ tanquam productum morbi agnoſcenda eſt ex nutrimento læſæ veſicæ.

Curationis difficultas. *Art.* 48. Cura eadem fere eſt, ac *calculi renum*; prodeſt *aq. vel decoctum perſicariæ*, *betulæ*, *dauci*, &c. *urina hirci* & *tauri*, *millepedes in vino rhenan.* Longo uſu mirabilia præſtant; pro uſu externo *petroleum*, *ol. ſcorpion.* &c. ut & enema ſequens, ℞ *Ol. lin amygd. dulc. ana* ℥iv. *ſcorpion.* ℥j. *tereb.* ℥ß. m. f. enema. [Si calculus ſit prægrandior curam non recipit niſi ex ſectione.]

BAGLIVIUS.

Signum pathognomonicum. *Art.* 49. In calculo *veſicæ* adeſt dolor in glande penis, pruritus, & irritatio continua, quod inter pathognomonica ac certiſſima calculi veſicæ ſigna eſt.

Cura rationalis. *Art.* 50. Exiſtente calculo in renibus, motu, quem facit deſcendendo per ureteres, irritatis, criſpatiſque vicinarum partium fibris, fæcum & urinæ ſecretiones ſiſtuntur: tota igitur curatio dirigenda eſt ac impendenda in tollendâ morboſâ irritatione & criſpaturâ renum per *balnea*, *oleoſa*, *anodyna*, & *laxantia remedia*; nam eâ ablatâ impeditæ tolluntur liquidorum ſecretiones. Quin imò ſæpè obſervavimus, quod ſi calculus poſt x. vel xv. dies non deſcenderit ad veſicam imprudenti *diureticorum* uſu & nimiâ remediorum præſcriptione, ut vulgò faciunt medici, auctâ in dolente renum loco majori oſcillatione magìs magiſque figitur ibidem calculus, & multo difficilius educitur, quo in caſu, crede mihi lector, unicum remedium eſt *abſtinere à remediis*, nam ſolâ quiete calculus tandem proſiliet.

DECKERS.

Nitrum neque ſpiritus illius calculum frangit. *Art.* 51. Nitrum pulverizatum & calculo affuſum ignique moderato impoſitum ipſum conſumit, primo quidem in viſcidam mutat materiam, dein aquoſam; aſt

aſt proh dolor! ab externis ad interna non valet conſequentia; ſaltem expectationi non ſatisfacit *verus nitri ſpiritus*. In omnimodâ urinæ ſuppreſſione *teſtæ ovorum calcinatæ* ad ℈ij. vel ʒj. aſſumptæ omnia reliqua medicamenta præcedunt. *Cochenil.* in *vino rhenanno* ad ℈j. aſſumpt. eſt mite & ſuave medicamentum, ſed magnæ efficaciæ. Omnibus commendamus *ſpir. ſal. ammoniaci* tanquam ſpecificum *cum vino rhenan. ſpiritu ve diuretico* ad præſervationem, ut & curationem ipſam. " Curationis ſcopus primarius eſt *dolorem lenire*, alter *vias reddere patulas* tum urinæ " tum fæcum. Optabilius eſt, ut *natura* expellat calculum, quam *medicus*.

CAP. VII.

Alia remedia.

Nota benè.

FARRAGO.

Art. 52. Arenas multi mingunt, & tamen non ſunt calculoſi; quoniam illæ non coguntur in lapidem, niſi viſcido aliquo & crudo humore ſuperveniente, ad quod itidem & tempore opus eſt. *Hollerius.*

Arenulæ ſine calculo.

Art. 53. D. *Cyprianus* lithotomus celeberrimus inter 1400, quibus operationem celebravit, *oinopolas* quam plures, ſed ne unum quidem *zythopolam* calculoſum invenit. *Cereviſiam blandam ac mitem*, & quo recentiorem eo meliorem, omnibus calculoſis in potum ordinarium commendavit. *Catherwood.*

Obſervatio. D. Cypriani.

Art. 54. Oleum *ſeminum lini* intus ſumptum per aliquot ſeptimanas calculos ferè indolentèr ejicit. *Hamilton.* [Multum etiam laudatur infuſum *ſeminum lini* more theæ diutiùs epotum.]

Virtus ol. lini, &c.

Art. 55. Aq. *perſicaria* valdè commendatur à D. *Boyle.* Julap. ſequente quandoque in praxi uſus ſum;
℞ *Aq. perſicar. vin. rhenan. ana* ℥vj. *ſp. carmin. ſylv.* ℥ij. *teſt. ovor. præparat.* ʒij. *ſyr. de alth.* ℥jß. m.

Aqua perſicaria.

Art. 56. Ad prophylaxin hujus affectûs magna habenda eſt ratio ventriculi; quoniam ex illius cruditatibus materia generandis calculis ſuppeditatur: ideoque poſt debitas evacuationes remediis appropriatis roborandus eſt ventriculus; & frequentèr potandæ ſunt *aquæ minerales acidulæ ac ſulphureæ*; potus ordinarius

Prophylaxis.

CAP. VII.

narius ſit vinum tenue cum decocto *rad. eringii marini*, quod commendatur à *Cratone*.

Remedia varia.

Art. 57. Præter jam dicta, ſunt & alia nonnulla remedia, quæ pro ſymptomatum horum affectuum diverſitate ſaltem opem aliqualem ægris afferre poſſunt. *Aqua omnium florum*, *cereviſia de dauco*, *decoctum nephriticum*, *emulſio cum infuſ. vel decoct. fol. theæ facta*, *enema è quatuor oleis*, *enema terebinth. miſtura balſamica nephritica*, *nitrum ſaturniſatum*, *pil. matth. pil. teſtac. ſp. juniperi*, *ſp. nitri dulcis*, *ſemicupium Hildani*, &c.

Iſchuria Renalis & Veſicalis.

ETTMULLER.

Iſchuria quid.

Art. 58. Iſchuria & urinæ ſuppreſſio totalis differunt ſaltem gradu; quandoque in ipſo ſanguine hæret cauſa, ſed frequentiùs accidit ob renum vel veſicæ vitium; ob prius quando nulla urina ſit in veſicâ, nullus tumor circa regionem pubis, nulla gravitas perinæi, ubi immiſſo cathetere urina nulla extrahi poſſit. Cauſæ ſunt vel calculi, vel renum ἀτονία, ſymptomata ſunt anguſtiæ præcordiorum & anxietates, aliquando ſudor fœtidus & urinoſus, torpor ſenſuum, vomitus, &c. Ferè ad 10^{am} vel 11^{am} diem ſupprimi poteſt ante mortem, aliquando die 14° moriuntur, raró ad 20um vivunt; ſi tamen adſit ſudor copioſus, interdum diutius ſupervivunt; quæ ab ἀτονίᾳ vel reſolutione renum fit, ferè ſemper lethalis evadit.

Cauſæ & Symptomata.

Curatio.

Art. 59. In hoc affectu laudantur ſuccus *rad. raphan.* & ſuccus *limonum* [*ſp. cochlear.* vel *ſucc. ejuſdem*] item ſuccus *parietariæ* in antiquis parietibus naſcentis, præ omnibus *ſal ſuccini*; ſi malum ſit ſpaſmodicum *cinnab. antimon. millepedes*, *cantharides* in ſubſtantiâ & tincturâ, infuſum *fimi equini* in vin. rhenan. egregium remedium, ut etiam *ſtercoris columbini*. Pro uſu externo linimentum ſequens, ℞ *Unguent. dialth. ol. ſcorpion. ana* ℥ß. *petrol.* ʒij. *tereb.* [*junip. ana*] g^{t} xxx. m. f. liniment. pro regione lumborum.

Art.

CAP. VII.

Art. 60. Iſchuria *veſicalis* à vitio veſicæ provenit, & à variis cauſis pendet; ut plurimùm die 11° necat; peſſimum eſt ſignum, quando nullum ſentiant dolorem.

Iſchuria veſicalis.

Curatio.

Art. 61. Si adſint cauſæ impedientes tranſitum urinæ, hæ ſunt imprimis removendæ, ſi caſus ſit paralyticus uſurpanda ſunt nervina internè, & externè, laudatur *oleum ſuccini*, *clyſteres terebinth.* Cataplaſma ex *parietariâ cepis ſub cineribus coct.* & *ol. ſcorpion.* convenit etiam *ſemicupium ex emollientibus* & *nervinis* exhibendo paulò ante inceſſum *blanda diuretica.* Immerſio ſubitanea pedum ægri in *aquâ frigidâ* urinam provocat.

FULLER.

Iſchuria ex ſanguinis dyſcraſiâ.

Art. 62. Suppreſſio urinæ totalis, (quæ fit, non à renibus, ductibuſve urinariis lapide, ſabulo, mucove obſtructis;) ſed à ſanguine ipſo confuſo, nimis ſtricto, & adeò obſerato, ut laticem aquoſum intimiùs permixtum è ſinu ſuo ægrè dimittat: cujuſmodi caſus retulerunt *Riverius*, *Williſius*, *Sylvius* atque inter medicinam faciendam ipſemet etiam aliquoties obſervavi; exindeque cum agnovi, quòd nullus dolor vel lumborum vel pubis præceſſerat; & veſica (teſte cathetere) urinæ omninò vacua fuiſſet: hæcce inquam notabilis & (niſi tempeſtivè & ritè tractetur) lethalis urinæ ſuppreſſio curatur (D. *Baynard* monſtrante viam) per *ſpiritum vitrioli nitrive* in vehiculo idoneo liberalitèr propinatum: atque eo certiùs, ut opinor, ſi *venæſectio* præmittatur. Hujuſce inſtantias apud *Philoſ. Tranſact.* N° 215. lectu & obſervatu digniſſimas videre licet. " Sæpiùs in praxi experimur (inquit " *Waldſchmidius*), quòd ſenes *urinæ ſuppreſſione* corripiantur, quandoque cum alio graviori morbo, " quandoque ſine eo, & talis urinæ ſuppreſſio plerumque ſolet eſſe lethalis; oritur enim à deficiente " ſecretione tum ſpirituum in cerebro, tum fermentorum in viſceribus, ut & ſeri in renibus, ut rectè " totalem viſcerum obſtructionem & lymphæ coagu-

Ejuſdem curatio.

Senes huic morbo ſunt proclives.

CAP. VII. " lationem hic accusemus: si enim esset à calculo, " tum dolor lumborum adesset, & reliqua calculi " symptomata.

FARRAGO.

Diem xvij. non supervivunt. *Art.* 63. Nullus hoc morbo laborans supervixit diem xvij. utì hoc in meâ praxi observavi. *Greenfield.*

Remedium singulare. *Art.* 64. In ancipiti casu & moribundo ex *ischuriâ* plurium dierum, aliis medicis dimissis, hominem sic restitui, ℞ *Succ. limon. recens express.* ℥vj. *succ. cochlear. hortens.* ℥iv. *hepatic. plantag. ana* ℥ij. *syr. violar.* ℥ij. m. hujus ℥iv. tertiis quibusque horis siccavit, & postridie urinam copiosè reddidit. *Lister.*

Pulvis apum. *Art.* 65. *Apes siccatæ* in pulverem redactæ propinentur *vino albo*, urinam paulò post provocant N° iij. sufficiunt ut plurimùm. In seipso ischuriâ laborante sæpiùs expertus est *Hiberniæ primarius Armaghanus. Mayerne.*

Remedia alia. *Art.* 66. *Bals. capiv.* ad ʒj. vel ultra *haust. diuretic. acid. pil. diuret.* &c.

Stranguria.

ETTMULLER.

Stranguria quid. *Art.* 67. Stranguria, Latinis urinæ stillicidium, est quando urina guttatim excernitur cum acerbo dolore & continuâ stimulatione ex acore urinæ; ulcus vesicæ interdum pedetentim sequitur.

Curatio. *Art.* 68. Exhibendum est *emeticum* cujus vires magnæ sunt in affectibus urinariis, item *laxantia* cum *mercurio dulci*, *rad. liquiritiæ cum fol. malv.* in jure pulli, decoctum *cort. aurant. opiata.* Pro euporisto decoctum *raparum* remedium sine pari, decoctum *sem. cannab. ol. amygd. dulc. syr. de alth. succus cancrorum fluviat. Decoctum bacc. alkekengi cum passulis.* Conveniunt *clysteres emollientes*, *injectiones* in vesicam ex *lacte cum ol. amygd. dulc.* &c. *Thermæ* etiam prosunt.

Dysuria.

Dysuria.

ETTMULLER.

Art. 69. Dysuria est excretio urinæ cum conatu & dolore, & ardoris sensu; ut plurimùm fit ab excoriatione vel exulceratione vesicæ colli vel urethræ; excernitur materia crassa vel mucilaginosa, nutrimentum partium læsarum; malum est perquam molestum, non tamen per se lethale, interdum diuturnum, unde periculum est, ne exulceretur tandem vesica, aut urinæ incontinentia superveniat. *Dysuria quid.*

Art. 70. Remedia ad stranguriam hic conveniunt, ut *ol. amygd. dulc. decoct. malvæ, terebinthinata & balsamica, antimon. diaphor. cum tereb.* in formâ pil. *clysteres emollientes, injectiones* de quibus vide locum. *p.* 738. *Remedia nonnulla.*

Urinæ Incontinentia.

ETTMULLER.

Art. 71. Involuntarii urinæ profluvii causa est deficiens sphincteris vesicæ constrictio à paralysi, contusione, diuturniori morâ in aquâ frigidâ, partu difficili quandoque in ultimis gestationis mensibus. [*Lectimingi* plerumque sunt vel infantes vel senes sub curâ medicâ haud cadentes] affectus est difficilis curatu, qui vigilantibus contingit; in senibus immedicabilis, nisi interdum iis *thermæ* succurrunt, in morbis acutis malè ominatur. *Incontinentia urinæ causæ.*

Art. 72. Pro scopo curativo in genere conveniunt *astringentia, nervina & antiparalytica*, speciatim decoctum *è lignis sudoriferis, calamintha & mentha, pulv. mastich. thus, gum. arab. castor.* &c. laudantur; specificum audit *guttur galli-tostum* ad ℥j. in vino rub. propinatum, item pulv. *tunic. stomach. gallin. pudendum seu vulva suis* quocunque modo præparat. in vigilantium ac dormientium affectibus singulare experimentum, *mures exsiccati vel in butyro elixati.* *Curatio difficilis.*

Mictus

CAP. VII.

Mictus Cruentus.

ETTMULLER.

Mictûs cruenti, causæ variæ.

Art. 73. Sanguis, qui tingit urinam, frequentèr à renibus effluit, interdum ex ureteribus, interdum ex vesicâ, aut ex arteriolis penis; est hæmorrhagiæ species, præcedere solet dolor gravativus & tensivus in loco affecto; aliquando est *criticus*; à diureticis fortioribus interdum causatur, item à nimiâ venere, à contusione, vel casu ab alto, equitatione, saltatione, &c. urina sanguinolenta semper est opaca, turbida, & crassiuscula plus minùs, prout plus minus sanguinis est permistum, ex opaco nigrescit, ita ut linteum immersum suo rubore sanguineo inficiat; si aliquamdiu steterit, crassamentum deponere solet nigrescens sanguinem grumosum exactè referens.

Indicationes curativæ.

Art. 74. In genere tollenda est sanguinis acrimonia; remedia ad *hæmoptysin* dicata conducunt; *venæ sectio* interdum locum habet; *cathartica* non conveniunt excepto *rhabarbaro*; semen *hyoscyami*, sicut in aliis hæmorrhagiis, vim singularem obtinet.

vel Riverius [illegible] Hydrarg [illegible]

MAYERNE.

Intentiones.

Art. 75. In mictu cruento intentiones sunt, ut humorum acrimonia, si adsit, obtundatur, aut impetus minuatur; inflammatio, si adsit, tollatur, & vasa consolidentur & constringantur.

Curatio singularis.

Art. 76. Vidi quendam, annorum circiter 40. qui à retentricis renum imbecillitate & vasorum laxitate tantum cruoris fundebat cum urinâ, ut corpus macilentum, exangue & penè tabidum evaserit, pulsum habens languidum ac febrilem. Eò usque res devenerat, ut refrigeratâ urinâ, inconcoctus sanguis in eâ concresceret albicans, & gelatinæ potiùs quam sanguini affinis. Vano labore assumptis & adhibitis omnibus remediis, tandem intra tres quatuorve dies convaluit, hausto quotidie mane *lacte vaccin.* recens mulcto supra ramum *menthæ rubræ*, eoque calente ex animali

266 Lower de [illegible] Williamson p14

Dr [illegible] Balsam. [illegible]
Dec. [illegible] cortic. [illegible] Rivus [illegible]
Bals Lucatelli cum sal. Mart. [illegible]

nimali dulcorato satis *syrupo cydon.* & *cinnamom.* plures annos supervixit.

FARRAGO.

Quandoque accidit nullo existente calculo.

Art. 77. Interdum aucto corporis motu cruentum lotium absque labe renis vel calculi præsentis suspicione potest accidere. *Boerhaave.*

Lac ovillum.

Art. 78. *Lac ovillum* maximè laudatur à *Foresto*; sæpe inquit, sanguinis mictum solo *lacte ovillo*, nempe sumendo *lactis* ℥iv. & *bol. armen. ver.* ʒj. curavi. Idem etiam laudant *Hollerius* & *Duretus* ex *Hippocr.* & *Avicennâ.*

Sanis quandoque accidit.

Art. 79. Constat mictionem cruentam statis periodis recurrentem ob hæmorrhoides suppressas quibusdam sine sanitatis detrimento accidere: hinc verum est illud *Hippocratis*, quando ait, quòd sanguinem mingere raró quidem, & sine febre ac dolore nihil mali significet, sed lassitudinum solutio fiat.

Remedia varia.

Art. 80. Remedia ad hunc affectum curandum à capite de *hæmorrhagiâ* petenda sunt. *Stercus porcinum* apud rusticos est remedium certissimum pro jumentis sanguinem mingentibus. *Radix symphyt. in lacte chalybeato coct.* quibusdam profuit. *Electuarium Boyleanum*, *decoct. catechu*, *decoct. incrassans*, *haustus japonicus*, *nitrum saturnisatum*, *trochisci gordonii*, &c.

De Urinis.

Inter legendum & ex observatione.

Urinarum compositio & diversitas.

Art. 81. Urina præcipuè ex aquâ, sale, & terrâ conflatur, & quo plus salis respectu aquæ in se continet, eò rubicundior est, & quo minùs eò pallidior, & quo plus terræ, eò magis contentis saturatur, & contrà; si itaque terrâ & sale multo abundet, dicitur urina crassa, si parvo, tenuis: atque hinc quidem oriuntur maximæ urinarum diversitates, ex quibus deducuntur judicia; scilicet, à *consistentiâ*, *colore*, & *contentis*; adeò ut quicquid de urinâ aliquâ particulari pronunciari potest, huc tantùm redit;

scilicet

CAP. VII.

scilicet hanc urinam plurimum salis continere & terræ parum; secundam multò salis & terræ abundare; tertiam ex modico sale & terrâ & plurimâ aquâ conflari, & sic de reliquis.

Colores varii. *Urina alba.*

Art. 82. Colores urinarum sunt albus, fulvus, flavus, rubeus, & niger. *Albus* est vel *tenuis limpida & aquosa*, vel *crassior* & *subalbicans*, quæ juri carnium semicoctarum assimulatur; & hujusmodi lotium plerumque reddunt pueri, dum febricitent, & etiam ii, quorum viscera lumbricis scatent, & non solùm hi, sed etiam pueri sæpissimè, qui optimâ valetudine fruuntur, adulti quoque nonnunquam, ut taceamus fluore albo vel Gonorrhœâ laborantes, in apparatu variolarum, ut ipse sæpissimè observavi, excernunt *albicantem* urinam. *Alba remissior*, ut *lactea*, & *glauca*, incipientibus & increscentibus febribus reddita, copiam materiæ putridæ, naturæque laborem demonstrat; quod si autem diutiùs fertur, longi frigidique indicium morbi præbet.

Tenuis & aquosa.

Art. 83. Urina *tenuis & aquosa* in plurimis morbis occurrit; talis redditur in affectibus ventriculi, & indigestiones ac cruditates plerumque denotat; item in chlorosi, cachexiâ, hypochondriacis & hystericis affectibus; hujusmodi urina tenuis & aquosa copiosâ quantitate non raró est signum animi perturbationum, & sæpissimè paroxysmorum hystericorum vel affectuum quorundam spasmodicorum prodromus, unde conjicere licet hos affectus à salibus urinosis provenire, vel saltem iisdem foveri. Tenuis urina quoque conspicitur in diabete, hydrope, aliquando in apparatu variolarum, & frequentiùs in declinatione. In nephriticis paulò ante paroxysmum denique à compotatione aquarum mineralium aliorumque liquorum tenuium, spirituosorum, diureticorum, &c. In febribus malè ominatur; à turbidâ & crassâ in tenuem & aquosam mutata est signum imminentis phreniti-dis, scilicet, per materiæ febrilis in cerebrum metathesin.

Art.

Citrina.

Art. 84. *Fulvus* ſive *citrinus color* in urinâ ſtatum naturalem ut plurimùm denotat. Et quoad quantitatem urina debet eſſe in proportione aliquanto minori (forſan ſubtriplâ) liquidorum aſſumptorum; ab hac normâ verò non raro deflectit, nunc ſuperabundans, nunc deficiens.

Flava ſive aurea.

Art. 85. Urinæ *flavæ* ſive *aureæ* duo ſunt gradus, viz. *flammea*, quæ in febribus tertianis, ut etiam in varioloſis, & non rarò in benevalentibus cernitur. Et *crocea*, quæ ictericis, ſcorbuticis, hypochondriacis, ut etiam iis, qui rhabarbarum, crocum, folia ſennæ, &c. comederunt plerumque cernitur.

Rubicunda.

Art. 86. Urina *rubicunda* eſt ſignum febricitantium, ſed non proprium; nam in ſcorbuto diuturno urina tam intenſè rubeſcit, ut non magis in febre ardente, in arthritide quoque urinæ intenſâ rubedine ſaturantur.

Viridis ac nigricans.

Art. 87. Urina *viridis* ac *nigricans* eſt ſignum plerumque morbi cujuſdam virulenti aut venenati, aliquando in febribus quartanis conſpicitur, ut etiam in puerperiis, & iis, quæ menſes habent obſtructos (teſte *Galeno*), in calculoſis etiam poſt calculum foras eliminatum, in melancholicis purgatio non operans urinam facit nigram; caſſia & alia quædam pharmaca intus ſumpta lotium atrum reddunt.

Urinarum contenta.

Art. 88. Contenta urinarum reſpectu locorum in matulâ tria nomina ſortiuntur, viz. in ſummitate *nebeculam*, in mediâ *enæorema*, in imâ parte *hypoſtaſin* vocamus.

Bullæ & ſpuma.

Art. 89. In ſummitate urinæ interdum conſpiciuntur *bullæ* & *ſpuma*; talem urinam vidi in maniâ laborante, in quâ ſpuma & bullæ per integram nycthemeram manſerunt, & eadem urina hypoſtaſin valdè nigricantem deponebat. *Cremor innatans* in urinâ phthiſicorum plerumque cernitur, ſed frequentiùs in hypochondriacorum. Urina in ſummitate *caudam* pavonis repræſentans ut plurimùm eſt ſignum ſcorbuti. *Pinguedo* aliqualis & *guttulæ* quædam *oleoſæ* frequentèr apparent in urinis febre ardente, colliqua-

tivâ,

CAP. VII.

tivâ, aut etiam hecticâ, ulceribus renum, & ſimilibus afflictorum.

Enæorema.

Art. 90. *Enæorema* in praxi quandoque occurrit, ſed nihil peculiare, quod ſcio, indicat; niſi quod in febribus plenioris concoctionis appropinquantis indicium ſit.

Sedimenta varia.

Art. 91. *Hypoſtaſes* ſive *ſedimenta* in urinis ſunt vel alba, vel nigra, vel rubra, aut ſaltem his vicina: *album ſedimentum* in benevalentibus occurrit, *nigrum* in urinis nigris, de quibus anteà. *Rubrum* & *craſſum* ſedimentum ad inſtar pulveris laterum in febribus intermittentibus & remittentibus, & etiam in ſcorbuto, & colicâ frequentiſſimè occurrit. Quibus febricitantibus, in urinis ſubſidentiæ fiunt craſſiori farinæ ſimiles, longam infirmitatem ſignificant (inquit *Hippocrates in Aphoriſ.*).

Contenta præternaturalia.

Art. 92. Sunt & alia in urinis contenta, quæ præternaturalia & quaſi accidentalia dicta ſunt; talia ſunt arenæ, calculi, pus, ſedimenta furfuracea, ſanguis, &c. *Arenæ* in ſcorbuticis; *carunculæ* & ſedimenta *furfuracea* in urinis calculo laborantium, necnon in veſica & renum ulceribus excernuntur, *furfuracea* ſedimenta aliquando etiam in morbis cutaneis, ut puritu, ſcabie, &c. occurrunt. Materia *purulenta* non tantùm à renibus verùm aliquando à veſicâ & meatu urinario ulcere affectis in lotio deponitur; quandoque è vaſis & locis gentalibus ſanies, ſemen corruptum, & fluor albus urinis ſuffunduntur, & ſubſidentias purulentas efformant; poſtremò ſedimenta purulenta in urinis peripneumoniâ aut empyemate laborantium reperiuntur, quæ etiam morbum ſolvunt. Urina *cruenta* non tantùm in calculoſis occurrit, ſed etiam in pleriſque ſcorbuticis multo cum levamine modò limites non excedat, nec defuerunt quædam fœminæ, quæ ſua catamenia per vias urinarias inter lotium per multos annos innocuè emiſerunt, hujuſmodi hiſtoriam habemus apud *Hollerum*, &c.

Corollarium.

Art. 94. Poſt omnia verò quotquot dicta fuerunt (ut proverbiali utar dicto), *urina eſt meretrix & mendax*;

lax; nihilominus urinarum inſpectio in praxi medicâ eſt usûs eximii, modò cum reliquis ſymptomatis diligentèr penſitatis conjungatur, tum ad judicandum ægritudines earumque ſtatum, tum etiam ad curandos morbos. Ideoque periti & fidelis eſt medici operam dare, ut, quod artis eſt de urinis, haud temerè negligat, neque artis ſuæ limites tranſiliat.

CAP. VIII.

Sive Faſciculus Morborum octavus.

Corpulentia Nimia.

ETTMULLER.

Art. 1. Corpulentia nimia ſive obeſitas nimia, eſt, quando corpus totum tam venter quam artus in tantùm augentur, ut actiones, imprimis motus ac reſpiratio, aut omninò impediantur, aut inſignitèr vitientur. *Sennertus* refert mulierem 450℔. item virum 600℔. pendentem. Proſtant exempla apud *Schenkium* corpulentorum obeſorum ſuffocatorum.

Corpulentia ſive obeſitas.

Art. 2. Ad obeſitatem tollendam non datur præſtantius remedium quàm *acetum ſcilliticum* jejuno ſtomacho hauſtum. Semen *fraxini* ſeu *linguæ avis* ad ℥j. mane in hauſt. vini propinatum inſignitèr commendatur ad evacuandam urinam, ratione cujus & hydropicos curat & craſſos emaciat.

Difficilè tollitur.

Art. 3. " Borellus commendat maſticationem *fol.* " *tabaci*, ſed in omnibus minùs convenit, ne ad *tabem* diſponat. Qui naturâ ſunt valdè craſſi magis " ſubitò moriuntur, quàm graciles; *Hippocratis Aphoriſm.*

Valdè obeſi quandoque ſubitò moriuntur.

Cachexia.

CAP. VIII.

Cachexia.

Cachexiæ causa. *Art.* 4. " Cachexia ita dicitur à corporis malo habitu; nascitur plerumque ex intemperantiâ ægrotantis, vel alicujus morbi prægressi malâ curatione; à tumore schirrhoso jecoris vel lienis, vel à fluxu hæmorrhoidum nimis longo & profuso, vel aliis hæmorrhagiis; ex febribus continuis diuturnis, vel intermittentibus malê curatis; ex crapulâ, vel nimiâ spirituosorum liquorum ingurgitatione; ex chlorosi, catameniorum obstructione vel fluxu nimio; & ex innumeris aliis causis.

Signa diagnostica. *Art.* 5. " Signa diagnostica sunt pallor subalbidus, aliquando etiam plumbeus color, debilitas ac piger corporis motus cum inflatione aliquali, in quibusdam ventris fluor cum febriculâ vesperi recurrente, pulsus creber ac densus, cibi fastidium, & vini magis appetentia, urina biliosa, interdum verò rubicundissima, frequentèr autem cruda & pallida.

ETTMULLER.

Cachexiæ descriptio. *Art.* 6. Cachexia est affectus in quo nativus & floridus cutis color, ac imprimis faciei nitor, perit, mutaturque in pallidum, lividum, luteum, virescentem, intensè rubicundum, &c. frequentèr cum corporis habitu subtumido lassitudine, &c. adest sæpè febris lenta, ægro vix sensibilis.

Curationis methodus. *Art.* 7. Principium curæ à *vomitu* faciendum est: attamen ante vomitorium consultum erit, ut *digestiva salina* præmittantur cruditates solventia, ut *crem. tartar. tartarum vitriolatum, sal digestivum hypochondriacum* dos. à ℈j. ad ß. bis in die *sal absynth. tinctura sal. tartàr.* &c. *item pulveres absorbentes* dicti, *antimon. diaphoret. antihectic. poterii*; & tunc propinandum est *vomitorium*, vel si minùs conveniat, catharticum; deinde his ita præmissis fit accessus ad *Martialia*.

Remedium singulare. *Art.* 8. " In totâ republicâ medicâ vix datur præstantius remedium quam *mistura ecphractica* (16. 195.).

Leucophlegmatia

Leucophlegmatia & Anasarca.

CAP. VIII.

ETTMULLER.

Art. 9. " Quoties in toto habitu pinguedinis sub-
" cutaneæ lympha stagnat, vel effunditur, hydrops
" oritur ἀνὰ σάρκα, ὑπὸ σάρκα, λευκοφλεγματία, qui &
" circa abdomen & circa scrotum. *Boerhaave.* Signa leucophlegmatiæ sunt totius corporis tumor albus, mollis, laxus, reverà œdematosus in pedibus ac cruribus potissimum & manibus, bibendi desiderium, urinæ tenues, albæ, &c. " Incipiente cachexiâ (in-
" quit *Lommius*) vitiatur cibi concoctio, incolumi
" etiam appetentiâ; progressu verò temporis hæc
" quoque offenditur; spiratio debilis ac rara, alvus
" varia ac inæqualis est; atque hujusmodi *cachexia*
" *cruda seu pituitosa* nominatur, quæ hydropis spe-
" ciem antecedit, venturamque prænunciat, quam
" λευκοφλεγματίαν *Græci* nominaverunt.

Leucophlegmatia unde.

Ejusdem signa.

Art. 10. Præter *purgantia*, & *martialia*, &c. in curâ *cachexiæ* superiùs laudata, hìc conveniunt *sudorifera* & *diuretica*, speciatìm decoctum *ligni guaiac.* &c. *Lixivium ex ciner. absynth. genist.* &c. post *martialia*, *amara* [& *stomachica*] utramque faciunt paginam. In *anasarcâ* conveniunt *folia virid. bardanæ* plantis pedum & juncturis applicata; nam mirum est quantam fuliginem extrahant cum ægrorum levamine.

Curatio.

NB. Folia bardanæ

WILLIS.

Art. 11. Anasarca est totius corporis exterioris, aut quarundam ejus partium, tumor albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compressione relinquens. sine pulsatione.

Anasarca.

Art. 12. In curandâ anasarcâ *lixivialia* cæteris diureticis longè præstant. ℞ *Ciner. genist.* ad albedinem calcinat. & cribrat. ℥iv. ponantur in lagenâ vitreâ cum vin. alb. ℔ij. digerantur clausè & calidè per hor. iij. vel iv. dein coletur vinum dos. coch. vj. vel viij. bis in die. ℞ *Ciner. genist. alb. & mundat.* ℔ij.

Curatio.

Lixivium Genistæ Blackmori

CAP. VIII. ℔ij. *rasur. lign. sassafr.* ℥iij. *rad. galang.* ℥j. *bacc. junip. sem. dauc. ana* ℥jß. f. saccul. pro cong. iv. cerevis. post 7 vel 8 dies hauriri incipiatur. *Chalybeata* in hoc morbo sæpenumerò egregiè prosunt, & aliis præstant præparata, quæ *sulphure* non spoliantur; ℞ *Rasur. lign. sanct. sassaffr. ana* ℥iv. *rad. irid. florent. calam. aromat. galang. minor. enul. campan. ana* ℥jß. *bacc. junip. laur. ana* ℥ij. *sem. anis. carvi, fœnic. dulc. coriandr. aneth. ana* ℥j. *piper. long. cubebar. ana* ʒjß. *caryoph. NM. zinzib. ana* ʒß. *piper. Jamaic.* ʒij. *fol. sicc. salv. scordon. calamenth. agrimon. ana M j. liquirit.* ℥iij. incis. & contus. coq. in aq. font. cong. iv. ad mediet. colatura servetur in lagenis vitreis ad usum: hujus potu constanti plures anasarcâ ferè deploratâ laborantes convaluisse novi. *p.* 254.

Hydrops.

SYDENHAM.

Hydropis historia.

Art. 13. Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiori, sub noctem imprimis conspicuæ & manè evanescentes, primùm hujusce morbi indicium præbent, maximè si adsit dyspnœa. Paulatim crescit morbus, & abdomen quoque intumescit, & reliquæ corporis partes emaciantur. Tria hunc morbum stipant symptomata, *dyspnœa, urinæ paucitas, & sitis intensa.* Causa hujus mali in genere est debilitas sanguinis.

Indicationes curativæ.

Art. 14. Indicationes curativæ sunt tantùm duæ, viz. *aquæ evacuatio* & sanguini roboris *instauratio.* Magni interest, an æger facilè vel difficultèr purgetur. *Cathartica fortiora,* & quæ celeritèr operantur mitioribus & segnioribus sunt præferenda, & repetenda sunt, quoties ægri vires ferre queant. Duo sunt medicamenta palmaria, nempè *elaterium,* & infusio *croci metallorum.* Quinam sint meatus isti, per quos aquæ ex abdominis cavitate in intestina deducuntur, incertum est; experientiâ verò constat à dicto emetico sursum ac deorsum potentèr evacuari, & quasi

NB. Blackmore

ruptis

ruptis repagulis pleno alveo effundi. Eſt etiam aliud medicamentum, quod hunc morbum expugnat, vomitionem ac catharſin ciens pariter ac crocus metallorum; viz. ℞ *Cort. interior. ſambuc.* M iij. coq. in aq. & lact. ana ℔j. ad dimid. colaturæ capiat ægrotus dimidiam veſperi & reliquam manè, repetatque quotidie, donec convaleſcat.

Sanguis ac viſcera corroboranda ſunt.

Art. 15. Fatendum eſt tamen quòd in quibuſdam caſibus *emetica* & *cathartica* malum non tollant, ſed potiùs augeant; rebus itaque ſic ſe habentibus totus curationis cardo in ſanguine ac viſceribus omni ope *corroborandis firmandiſque* omninò vertitur, ad hoc autem magnoperè conducunt *aëris mutatio* atque *exercitium.* Ii quorum craſes ſunt debiliores, quàm ut purgantibus ferendis pares ſint, *diureticis* evacuandi ſunt; illa optima ſunt, quæ è ſalibus *lixivialibus* fiunt, nec quicquam refert è quorum vegetabilium genere cineres petantur, ſequente infuſione uti ſoleo; ℞ *Ciner. geniſt.* ℔j. *fol. abſynth. M j. vel ij. vin. rhenan.* ℔iv. infunde frigidè, doſ. ℥iv. manè hor. 4ta pomerid. & ſerò.

Diuretica uſurpanda.

Stomachica & amara.

Art. 16. Aquis his modis eductis ad *corroborantia* deveniendum eſt, in hunc finem ægrotus bibat vinum & liquores generoſiores, item capiat *invigorantia, ſtomachica* & *amara*; primum locum obtinet *chalybs, allium* quoque multum confert. Semper recordandum eſt, quum ſanguinis corroborationi navatur opera, quòd tota res in eo ſolùm cardine vertatur, & æger nullo modo expurgandus ſit. Morbus ad ſupremum gradum provectus artis ſubſidia ſpernit.

ETTMULLER.

Methodus medendi.

Art: 17. Hydrops *primarius* per ſe incipiens plerumque vitio læſæ in primis viis digeſtionis ortum debet; *ſecundarius* ex variis cauſis oriri poteſt, ut hæmorrhagiâ, febre intermittente, &c. Hydrops ſuperveniens morbis chronicis, & ætate graveſcentibus rariùs curatur. Sudor in *aſcite* plùs nocet quàm prodeſt; evacuationes per alvum & urinam ſunt magis

CAP. VIII.

proficuæ. In initio hydrops tanquam *cachexia* curatur. Rectè dicit *Lindanus*, qui vult curare hydropem, raro debet purgare, dare tamen tunc debet ea quæ certò ac vehementèr purgant, sed raro; intermedio tempore appropriatis & aperientibus, ac massæ sanguineæ vitia ex cruditatibus orta, ac reliquorum humorum corrigentibus, & in naturalem crasin reducentibus, debet insistere. Instituantur purgationes decrescente Lunâ. "Qui cachexiâ laborant inveteratâ (inquit "*Dolæus*) & qui sunt quasi evisscerati, iis non condu-"cunt *cathartica* nec *diaphoretica*, aut alia ulla re-"mediorum genera aquis exhauriendis accommodata, "sed solis *corroborantibus* utendum. Hujusmodi ita-"que in casibus serò nimis accersito medico aliud nil "quicquam restat faciendum, nisi ut prudentèr præ-"misso permagni illius, in quo ægroti versantur, "discriminis prognostico, experimentum faciet, quan-"tum auxilij sit sperandum ex usu *cardiacorum mar-*"*tialium*. Et si scorbuti labes simul adsit, cum *an-*"*tiscorbuticis* commixtis res peragenda est.

Diuretica & purgantia.

Art. 18. In hydrope curando *diuretica* sunt omnium optima, sed semper præmitti debent universalia *attenuantia*, *aperientia* & *laxantia*, aliàs non tutò ad *diuretica* acceditur. *Purgantia* sunt *cort. sambuci*, *ebuli*, *rad. irid. resin. jalap. Gum. gutt.* præ omnibus *elaterium* teste etiam *Lindano*, denique *colocynthis*; inter mineralia, *pil. lunares*, *mercurialia*, &c. cæterùm his purgantibus semper interponenda sunt *stomachica*, inter quæ eminet *absynthium*, *marrhubium*, &c. proximo loco *diuretica* in usum revocanda sunt, *radix allii* multùm laudatur [in quibusdam verò intolerabilem capitis dolorem excitat] item *bacc. juniperi*; sed præ reliquis omnibus succus *herbæ kali* ad ʒß. bis in die in haustul. vin. tribus tantùm diebus singulis septimanis usurpetur, aliàs nimis urinam pellit; item eodem modo cineres *bufonum* ad ℈j.

Paracentesis quando infelix ...

Art.

WILLIS.

Art. 19. Aſcites *anaſarcæ* ſuperveniens eſt facilioris curationis, quàm morbus iſte *ſolitarius* propter tumores circa viſcera, vel propter vaſa lymphatica, aut lactea diſrupta eveniens. Si quando in Aſcite, à cathartico exhibito, aqua copioſè cum διαῤῥοίᾳ per ſedem evacuatur, indeque abdominis intumeſcentia quidpiam minuitur, de curatione non deſperandum erit; ſi verò venter plùs intumeſcat, & velut *tympaniticus* evadat, morbi eventum non niſi funeſtum expectare licet.

Aſcites.

Art. 20. Fœmina aſcite graviſſimâ, ac utì mihi videbatur, deploratâ laborans, medicamine ſeq. per vj. dies continuos aſſumpto, multò meliùs ſe habuit, & brevi poſteà integrè convaluit; ℞ *Gum. gutt. Gamb.* gr xij. *ol. cinnam.* gt j. *conſerv. roſ. rub.* q. ſ. f. bolus, doſis indies augeatur ad gr xx. *jalapium* & *elaterium* potentiſſima *hydragoga* habentur. *Diuretica* quoque in hoc morbo conveniunt; & ſi cum *tympanite* complicatur, applicari poteſt *empl. diaſaponis*, & injici enema ex *urinâ ſani*, &c. infrà deſcript. (35.)

Curatio.

BOERHAAVE.

Art. 21. Hydrops in genere producitur ab omni causâ, quæ valet liquidum ſeroſum 1° ita coercere, ut ſtagnare faciat in vaſis, vel 2° ipſa vaſa rumpat ita, ut intra membranulas effundatur, vel 3° vaſa reducentia à cavitatibus ita obſtruat, ut liquida non exhalent, nec reſorbeantur. Cauſæ hæ ſunt variæ, aliquando morbi acuti, tumores ſcirrhoſi alicujus viſceris inſignioris, evacuationes quæcunque nimiæ, præſertim hæmorrhagiæ, &c. Signa ſunt tumores, primò pedum ac crurum, & poſteà abdominis indies creſcentis, hujus extenſi ſonus in *tympanitide*, ſi percutiatur, in *aſcite* ſtrepitus fluctuantis aquæ, at in aſcite ab aquis clauſis in ſuis ciſtis, fallit. Adeſt inſuper dyſpnœa, ſitis, gravitas, torpor, alvus dura, urina pauca, febricula lenta, ſudor nullus, macies, &c.

Cauſæ hydropis in genere.

Signa.

CAP. VIII.

Intentiones curativæ.

Art. 22. Ad curationem primò fluor conciliandus eſt lymphæ *cardiacis*, *roborantibus* & *ſtimulantibus*, quæ, ſi ſitis valida non urgeat, petuntur ex *aromaticis*, *ſalinis*, *oleoſis*, & *calidis* ſub variis formis, inter quas eminet *vinum medicatum* aut *infuſum noſtrum*. Si verò morbus erit calidior, & ſitis vehementèr urgeat, adhibenda ſunt *cardiaca reficientia*, *acida grata*, & leniter *aromatica*, videantur remedia. [In hoc caſu *tartarus vitriolatus* eſt proficuus, item *aquæ ſpadanæ*, *tunbrigenſes*, &c. cum vin. rhenan.] Secundò liquidi nimia tenacitas (ſi adſit) tollenda eſt *ſalibus alcalinis*, *volatilibus* & *fixis*, item remediis *mercurialibus*, *antimoniatis*, & è *cupro* præparatis. Tertiò aquæ in cavitates congeſtæ educuntur, interdum *Paracenteſi*, de quâ operatione vid. locum, *emiſſariis* arte factis, *cauſticis*, *lanceolis*, &c. [ſed huic praxi adverſatur *Aphoriſmus Hippocratis*; hydropicis ulcera in corpore orta non facilè ſanantur.] *Diureticis*; *vomitoriis*, quæ mirabilitèr in hoc morbo proſunt; *catharticis*; *diſſipatione*, *calore foci*, *hypocauſti*, *furni*, *arenæ*, *ſolis*, *ſalis*, *fimi*, &c. tum maximè pertinaci abſtinentiâ à potu, victu panis biſcocti cum pauco ſale ex pauxillo vini oleoſi. Labes viſcerum debilitatorum emendatur *chalybeatis* & *roborantibus*, *victu ſicco*, *vino veteri meraco*, & *exercitio*. Egregium eſt vinum chalybeatum ſtomachicum noſtrum (16.25[illegible].).

MAYERNE.

Laus mercurii dulcis,

Art. 23. *Mercurius dulcis* cæteris intactis quaſvis cauſas morbificas aggreditur, & ſi ſuperari poſſint, proſternit; ſed dandus eſt iſte athleta in debitâ doſi: ſcio aliquando huic ſuccedere *ptyaliſmum*, qui præcavebitur addito *cathartico* ſatis activo; ſed ſi nihilominus moveatur ſputum, nihil eſt periculi, imò *ſalivatio* in hydrope, quamvis ſemper ſit moleſta, attamen ſæpiſſimè eſt ſalutaris. Fr Fuller Gymnas. 125

Nitri,

Art. 24. Nihil majus dat hydropicis levamen, quàm larga *urinarum profuſio*, idque cum minimâ virium dejectione. Sales omnes ſunt diuretici, verùm

nitrum

nitrum omnibus præfero, quod ſitim, intolerabile in hoc morbo flagellum, extinguit, & calorem præternaturalem viſceribus in hac muriâ merſis impreſſum egregiè temperat.

CAP. VIII.

Ovorum formicarum.

Art. 25. *Ova formicarum* in lacte ebutyrato cocta copiosè urinam movent. ℞ *Ovor. formicar. coch.* j. coq. in lacte ebutyrato, exprime & dulcora pauco ſacchar. detur manè ſuperambulando hor. 4. ante prandium per octiduum. Mulier hydropica, cui hæc *ova* præſcripſi, mirè commendavit, dixitque moviſſe ingentem flatuum copiam, & prolixos crepitus magno cum levamine; dixit etiam frequens primò ortum meiendi deſiderium, tandem ſe fudiſſe copioſas urinas, ita ut unâ vice totam repleverit matulam ſæpiùs.

LISTER.

Abſtinentia à potu.

Art. 26. Quædam hydropica ab omni potione ex toto abſtinuit per menſem; ad ſitim autem fallendam ſic fecit, tenuem ac parvam particulam panis toſti cum *ſpiritu vini* intincti ſuper linguam detinuit ad ſalivam potentèr movendam, & convaluit. Quod ptarmica faciunt in naribus, idem *elaterium* aut *euphorbium* in inteſtinis efficere videtur, pituitam vehementèr movendo. Illud notandum eſt, *elaterium* (quæ iſtius medicamenti ſumma eſt commendatio) dejectiones movere, *authore Dioſcoride*, citra ſtomachi injuriam, exhiberi poteſt ad gr. x. ℞ *Elater.* gr. x. *ſal. gemm.* ℈j. *miv. cydon.* q. ſ. f. bolus. In caſu ancipiti & moribundo ex dyſuriâ plurium dierum, aliis medicis dimiſſis, ſic hominem reſtitui, ℞ *Succ. limon. recentèr expreſſ.* ℥vj. *cochlear. hortenſ.* ℥iv. *hepatic. plantag. ſyr. violar. ana* ℥ij. m. hujus ℥iv. omni trihorio ſiccavit, poſtridie urinam copiosè reddidit, & poſteà modicis *hydragogis* detumuit venter & convaluit. Hydrope ſiccato *aq. abſynthii ſtillat.* in quâ *rhabarbarum* maceratum eſt, eſt usûs eximii ad confirmanda viſcera. [Virtutes *elaterii* per totam exercitationem ſummoperè extollit author, & reverà laudem omnem exuperat.]

Laus elaterii.

FARRAGO.

Tuſſis in hydrope.

Art. 27. Qui ex morboſo jecore oritur hydrops, vehementiſſimam ſed inanem tuſſim conjunctam habet, quæ in aliis hydropum ſpeciebus vix aut rarò apparet. *Baglivius.*

Plenilunium.

Art. 28. Omnes ferè hydropici circa plenilunium moriuntur. *Tycho Brahe.*

Prognoſtica varia ex Hippocrate.

Art. 29. Hydrops (inquit *Hippocrates in coac.*) qui medicinæ concedit, & revenit deſperatus eſt. Hydrops omnis (inquit idem) qui ex acutis morbis oritur, malus & lethalis. Hydrope detentus (addit) curari poteſt, ſi robuſtis ſit viſceribus, ſi benè concoquat & ſpiret, ſine dolore ſit, & extrema colliquefacta non habeat.

Infuſum theæ.

Art. 30. Stomacho & viſceribus ritè emundatis *infuſio theæ viridis in vino rhenano* evadit medicamentum laudabile, non modò diureticum & ſtomachicum, ſed etiam ſanguinem exagitans, & ejus motum adaugens. *Wainewright.* Ex vegetabilium claſſe (inquit *Dolæus*) pro arcano in hoc morbo revelo ſuccum *brioniæ* ſequenti modo collectum, lunâ creſcente, tempore imprimis verno radicem *brioniæ* terræ adhuc commiſſam excava, & ſemper iterum impone operculum ex ſuperioris radicis parte abſciſſa paratum, & ſingulis mane invenies coch. ij. vel iij. iſtius ſucci, quem exhibe ſingulis matutinis horis hydropico à coch. j. ad ij. vel iij. quo ſolo vili medicamine plures Deo adjuvante curavi.

Succus rad. Brioniæ.

Remedia varia.

Art. 31. Inter remedia reliqua melioris notæ recenſentur *pil. hydropicæ* Bontii. *Electuar. hydragogum* Sylvii. *Potio hydragoga* Liſteri. *Tinctura allii vino abſynthit. extract. tinctura cochlear. compoſ. cataplaſma hydropicum, pil. hydragogæ, cereviſia hydropic. cereviſia purgans hydrop. hauſtus hydragogus, lixivium de calce, vinum hydropicum. Sapo caſtilienſis. expreſs. diuretic.*

Cave ne affectu abdominis pro hydrope habeas
Ruysch obs. p 170 172 201 198 Burnet pl.
praesertim in pueris.

Tympanitis.

CAP. VIII.

Tympanitis.

BOERHAAVE.

Art. 32. Tympanitis iisdem mediis, & eadem methodo, tollitur, ac *anasarca* & *ascites*, si ortum duxit à rarefacto vapore humoris extravasati, & putrefacti; tum enim, causâ ablatâ, tollitur; Si verò ortum duxit ex aëre per membranas intestinorum putrefactorum perforatas in cava delapso, retroïre non potente, sed calore corporis rarescente, tum cuncta citò putrefiunt, aëre juvante, malumque ex positâ causâ est ferè semper insanabile: unde *hydrops siccus humido* longè magis immedicabilis habetur: *punctura* sæpè solatio, raro sanatione, suffecit; *fasciæ* post puncturam locum habent.

Tympanitis.

WILLIS.

Art. 33. De hujus morbi *ætiologiâ* instar omnium audiendus est *Willisius. Tympanitis* est tumor ventris; sed quæ sit materies morbifica tumorem istum inducens, quomodo in ventre aut progignitur, aut aliunde illuc advenit, planè nescitur. In *ascitem* degenerare solet. Non à flatibus intra vel extra intestinorum cavitates conclusis excitatur, verùm exoritur [quantum conjecturâ assequi possumus] quatenus in imo ventre spiritus animales ad viscera membranacea spectantes, ab incongruo quodam in ἀταξίας adacti, fibras ubique nerveas tumultuariè irruunt inflantque, nec statim denuò ab iis recedunt: hinc peritonæum extumescit, intestina ampliata & distenta velut inflantur, mesenterium, aliaque viscera membranacea spiritu impetuoso turgida, velut in molem attolluntur; porrò dum hæc fiunt, ut vacuitates à viscerum concavorum extumescentiis factæ impleantur, humoris statim cujusvis intus contenti portio in vapores rarefacta, illicò in flatus spatia istæc inania oberrantes cedit.

Quomodo generatur.

Art. 34. Spiritus animales potiùs quam flatus ejusmodi ventris intumescentias, saltem breves & transitorias, quales in paroxysmis colicis & hystericis contingunt,

Quinam huic morbo sunt obnoxii.

CAP. VIII. tingunt, excitant: atque hinc evenit, quod, qui affectibus *hypochondriacis*, *colicis*, aliisque imi ventris *spasmodicis* diu obnoxii fuerunt, demum *tympanitici* fiant.

Curatio. *Art.* 35. Hic affectus rarò per se interficit, quin longo tempore protractus, quo demum certiùs jugulet, sibimet *ascitem* lethi prænunciam adsciscit. A *catharticis*, præsertim fortioribus, ferè semper exacerbatur hic morbus, saltem non alleviatur. *Enemata* crebrò injecta eximii sunt usûs, & hoc præ cæteris; ℞ *Urin. sani* ℔j. *sal. prunel.* ʒj. *tereb. venet. cum vitel. ovi solut.* ℥jß. m. f. enema. Applicetur *empl. de sapon.* toti abdomini. Ad sitim intolerabilem in hoc morbo; ℞ *Conserv. lujul. per setaceum traject.* ℥iij. *pulp. tamarind.* ℥ij. *sal. prunel.* ʒj. *syr. è succ. lujul. q. s. f.* Eclegma molle, de quo sæpiùs lambat æger.

Vix differt ab ascite. *Art.* 36. "Tympanitis est flatuosa abdominis moles, rugitu strepens, dumque percutitur, instar *tympani* resonans. Vix differt ab *ascite*; rarò enim flatus absque aquâ reperiuntur, nisi in ipsis morbi primordiis. Experientiâ didici hoc malum tractari debuisse remediis *antihystericis*, *antiscorbuticis*, & *corroborantibus*, priusquam in ascitem demigraverit. Sequens est remedium *empiricum* valdè decantatum;

Remedium empiricum. ℞ *Succ. folior. porri & sambuci* ana p. æ. analyticè misceantur; capiat æger coch. iij. vel iv. bis vel ter in die; hoc valet aliquando in extremis post alia omnia incassum tentata. *Antihysterica*, *chalybeata*, *empl. de cicutâ cum ammoniaco*, *fotus ad tympanitidem*, &c. sunt valdè proficua.

Hydrocephalus.

SCHENCKIUS.

Hydrocephalus. *Art.* 37. Hydrocephalus est morbus adultis rarò accidens, infantes verò sunt magis obnoxii, & frequentèr fit à violentâ obstetricatione. Est *tumor capitis aquosus*; colligitur autem humor vel inter cutem & cranium, aut inter cranium & cerebri membranas; *Aetius*

tius addit inter membranas & cerebrum; [*Boerhaave* addit inter cerebri plicas, & in cavitatibus;] ſed hæ poſteriores ſpecies ſunt incurabiles: externa & evidens cauſa eſt plaga aut contuſio in puerperio. [Ex tumore intus ſub cranio neminem convaluiſſe vidi; ſed ab externo tumore facilè ſaneſcunt.

Methodus medendi. *Art.* 38. Oppugnandus eſt hic affectus primò *reſolventibus*; ſed ſi id fieri nequeat, facienda eſt *inciſio* vitato temporum muſculo, & humor exprimendus eſt *Ambr. Paræus*] ℞ *Ol. cham.* ℥iv. *ſulph.* ʒj. m. f. ſ. a. ungᵗ. in hoc affectu magnarum virium.

Boerhaave.

Curatio. *Art.* 39. Hydrocephalus, levi *inuſtione*, *terebratione*, *puncturâ*, prudentèr, lentè, adhibitis, ſimulque *hydragogis* & *roborantibus* internis curatur; vel externis *diſcutientibus* diſſipatur.

Hydrops Pectoris.

Sponius.

Hydropis pectoris ſigna diagnoſtica. *Art.* 40. Si hydrops in pulmone accidat juxta *Hippocratem*, febris & tuſſis vexant, æger confertim reſpirat, pedes intumeſcunt, ungues incurvantur, & velut empyïcus afficitur, ſed remiſſiùs & diutiùs. Hæc ſigna diagnoſtica hydropis pectoris apprimè ſunt ſcitu neceſſaria; eſt enim morbus ſatìs frequens, nec tamen ſatìs cognitus; ſed qui iſta ad unguem tenebit, hunc morbum ab aliis facilè diſtinguet. Plurima habet cum *empyemate* ſigna communia; ea tamen ſymptomata ſunt remiſſiora, quia ſerum ſive aqua minus impedimenti in pulmonum *Bronchiis* & pectore afferunt quàm pus ipſum, at diutiùs durat affectus, quia ſero non ita corrumpitur aut opprimitur pulmo, ac purulentâ ibidem collectâ materiâ. *Sponii Aphor. p.* 145, &c.

CAP. VIII.

ETTMULLER.

Symptomata.

Art. 41. In hydrope pectoris præter pectoris tumorem & sensum fluctuationis, adest tussis sicca, difficilis respiratio, orthopnœa, palpitatio cordis, febricula. Ex ruptis vasis lymphaticis oritur, & curatur ut aliæ hydropis species. De *paracentesi* vid. locum. *p.* 766.

WILLIS.

Hic affectus in ovibus valdè frequens.

Art. 42. In hydrope pectoris lymphâ in compagem pulmonarem restagnante sæpenumerò accidit vesiculas hydatidas dictas, in extimâ hujus visceris superficie excitari, quæ posteà disrupta *ascitem in thorace* producunt. Hujusmodi affectio in ovibus, quando ob tempestatem humidiorem, & pascua aquosa ab hydrope gregatim intereunt, passim cernitur. Morbus dignoscitur ex aquarum fluctuatione. Author historiam producit hydropis pectoris per *paracentesin* curati; & aliud affert exemplum cujusdam juvenis curati per *cathartica* & *diuretica*.

Art. 43. De hydrope ovarii, hydrope uterino, & uteri inflatu alibi in morbis mulierum dictum est. (14. 36, &c.)

Icterus.

Inter legendum & ex observatione.

Icteri signa diagnostica.

Art. 44. Signa hujus morbi & symptomata præcipua sunt lassitudines totius corporis, anxietas præcordiorum, difficilis respiratio, virium dejectiones, faciei pallor, pulsus debilis & lentus, urinæ tenues, aut crassæ, coloris flavi ad rubrum vergentis croceo colore pannum immersum tingentes, interdum adsunt vomitus biliosus, dejectiones albæ, pruritus totius corporis, & ariditas & veluti exustione solis aspera cutis superficies, flavedo per universam cutem, maximè in oculorum albis, quo quidem colore interdum objecta omnia apparent tincta.

CAP. VIII.

SYDENHAM.

Art. 45. Icterus interdum est proles *colicæ*. In tali [c]asu solo *rhabarbaro* purgandum est, & morbus ple[r]umque sponte suâ sensim facessit; sin verò non nisi [æ]grè discedere videatur, convenit sequens apozema; [℞] *Rad. rub. tinctorum curcum ana* ℥j. *chelidon. maj. cum* [t]*oto. summit. centaur. min. ana* M j. coq. in p. æ. aq. [f]ont. & vin. rhenan. ad ℔ij. colatur. add. *syr. è quin*[q]*ue rad.* ℥ij. m. f. apozem. capiat ℔ß. calidè mane & [s]erò usque dum convaluerit.

Icterus ex colicâ.

Ejusdem curatio.

Art. 46. At ubi icterus per se invadit, colicâ neu[t]iquam prægressâ, *cholagoga*, quæ per alvum bilem [s]ubducunt, ægro sunt exhibenda, & alia *antiicterica* [u]surpanda. His denique morbum non subigentibus [a]d *aquas ferreas*, quales sunt *Tunbrigenses*, adeundum, [q]uæ ex ipso fonte sunt bibendæ.

Curatio in genere.

ETTMULLER.

47. Icterus est totius corporis *cachexia* flavedinem [i]nducens, ut plurimùm cum cardialgiâ, hypochon[d]riorum dolore, præcipuè dextri, alvi segnitie, lassi[t]udine, &c. Si flavedo ad viriditatem, vel ad cæru[l]itatem, vel ad obscurum livorem inclinet, icterus ni[g]er vocari solet; febris interdum conjuncta est, inter[d]um abest. Tristitia aliquando inducit icterum. Icte[r]us *flavus* diuturnior semper in *nigrum* degenerat, un[d]e *essentialitèr* non differunt. Anxietas in præcordiis, [d]olor præcordiorum compressivus, virium dejectiones, [l]ipothymiæ, &c. ante eruptionem icteri frequentissi[m]è occurrunt. Urina ictericorum succussa spumam [f]lavam ostendit, & linteum tingit colore croceo, sed [n]on semper, sedimentum ocreum dimittit; fæces al[v]inæ sunt plerumque albicantes, vel cineritii coloris, & hoc postremum ut plurimum est signum *calculi in vesicâ felleâ*. Urina crassa turbida & nigerrima est signum solutionis morbi. Quo magis flavus existit [i]cterus, eò facilior est curatu, quò verò magis niger, [e]ò difficilior. Cum *hydrope* conjunctus rarò curatur.

Symptomata.

Prognosis.

Stromans Pills.

" Si

CAP. VIII.

" Si sudor erumpat (inquit *Sylvius*) citior plerumque " curatio expectanda erit, sin verò urinis plus deponatur materiæ rubentis & paulò pòst subsidentis, " segnior erit expectanda.

Curatio.

Art. 48. Quoad curam *vomitoria*, *martialia*, & hinc *amara*, totam absolvunt paginam. Præmissis universalibus usurpentur *stomachica*, *martialia* (*limaturæ crudæ* in ictero nigro) *rhabarbarum*, *lumbricalia*, *viperina*, *alcalina*, *volatilia*, *amara*, *aquæ acidulæ*, *gum. ammoniacum*. *Venæ sectio* & *catharsis* vix locum habent. Specifica sunt (omnium optimum) *cheledonium majus*, *marrhubium*, *flor. hyperici*, *crocus*, *genista*, *absynthium*, *sem. cannabis in lacte coctum*, *rad. curcum*, *rub. tinctor. urinæ potus*, *stercora* ferè omnium *avium* & *animalium*, *pediculi*, *lapis in folliculo fellis tauri*. In genere moneo in curando ictero insistendum esse ad tempus medicamentis *antiictericis*, quia morbus est chronicus & contumax: & quidem quamdiu urina mingitur tenuis & splendida, tamdiu illis insistendum, donec signa coctionis apparent, usque dum urina fit crassa & turbida, & cum sedimento repleta; his tamen apparentibus spes est salutis. Curâ peractâ, ad abigendum cutis flavum colorem conveniunt *frictiones* & *balneatio*.

WILLIS.

Vomitorium & alia remedia.

Art. 49. Curatio icteri inchoanda est cum *vomitorio*; ℞ *Fol. asari* N° 9. *incis. & contus. affund. vin. alb.* ℥iij. exprimatur succus, & detur cum regim. Remedium vulgare, & *empiricum* apud nostrates est, ut ix *pediculi vivi* sumantur mane, per 5 vel 6 dies, quo remedio (cum alia minus efficerent) plures sanatos audivi. *Chalybeata* ut in aliis *cachexiæ* affectibus, ita in hoc juvamen præstant, atque hinc est quod *acidulæ* frequentèr post omnia prosunt. " Cum apozemate sequente (inquit *Dolæus*) semper initium cu- " rationis facere soleo. ℞ *Rad. tarax. chelidon. maj.* " *ana* ℥j. *herb. cichor. fragar. ana* Mjß. *marrhub.* " *alb.* Mß. *tartar. alb. fol. senn.* ana ℥iij. infund. in

" vin.

vin. alb. & aq. font. ana p. æ. coq. ad ℔ij. cola, &c.

Cap. VIII.

VELSCHIUS.

Art. 50. Mulieres ſæpè geſtationis tempore fiunt *ictericæ*, præſertim in ultimis menſibus; an quod bilis tunc temporis viſcoſior evadat, & ita in glandulis hepaticis non ſecernatur; an quòd uterus tumens comprimendo inteſtina in causâ eſt, quòd ductus choledochus nimis compreſſus bilem in inteſtina non tranſmittat: notandum eſt, quòd hic morbus in prægnantibus *poſt partum* ſtatim evaneſcat.

Eſt affectus in prægnantibus ſatis frequens.

SAMPSONIUS.

Art. 51. *Saponis caſtellienſis* ʒß. *in hauſtul. vin. alb. ſolut.* valet ad urinas provocandas in ictero & hydrope experimento *domûs Bedfordienſis*, ubi pro magno ſecreto habetur. *Sylvius* hoc idem medicamentum laudat, ſed in lacte ſolutum ob ſalem fixum & oleoſam ejus ſubſtantiam. Ego quoque in nonnullis *ictericis* expertus ſum, in his cum fructu, in illis alitèr. Ubi acidi humores vel in *ictericis* vel in *hydròpicis* abundant, credo hoc medicamentum valere, quoniam ab acri ſale fixo temperantur, ſubiguntur, & per vias urinárias expelluntur: & è contrà ubi acres humores dominio potiuntur, acre medicamentum nihil valet, metuo, ut noceat.

Sapo caſtellienſis.

FARRAGO.

Art. 52. Dubitatur, an icterus ſemper oriatur ab obſtructione bilis; quoniam neque in ſanguine vel urinâ ictericorum ulla eſt *amarities*; icterus etiam generari poteſt ſine hepatis obſtructione *teſte Sylvio*, & obſtructiones in hepate non ſemper pariunt icterum *authore Ettmullero.* Aliquando oritur ex animalium quorundam morſu. Ictericorum alvus & aperta & fæces flavo colore tinctæ [interdum] conſpiciuntur. *D. Gailard in Theſi apud Cantabrigienſes.*

Dubitatio.

Art.

CAP. VIII.

In hepatis scirrho.

Art. 53. Si sit suspicio *hepatis scirrhi*, apprimè conveniunt fotus & empl. seq. ℞ *Fol. malv. alth. absynth. flor. melilot. chamæm. ana* M. j. *fol. meliss. chamæpit. ana* Mß. *sem fœnugr.* ℥jß. coq. ex aq. ℔v. sub finem add. vin. alb. ℔ij, &c. cum *pannis laneis* foveatur latus, deinde superimponatur *empl. de cicutâ cum ammoniac.* vel *de ranis cum mercurio*, *Pitcarnius in* MS. Si verò jecur durum sit i. e. scirrhosum res est desperata. *Hippocr. Aphor.* Si morbus diu duret, *hydropem* minatur. vid Baynar. l. 201

Avium stercora.

Art. 54. Candidum *ex avium fimo* est earum urina, ideò confert ictero, qui morbus *inflatio* est: album in *anserino stercore* diligentèr abrasum siccatumque privatim ad icterum facit. *Lister.*

Boerhaave.

Art. 55. Instar omnium religiosè consulendus est præclarissimus *Boerhaave*, qui de *ictero multiplici*, & de *hepatite* egregiè scripsit. *p.* 201.

Remedia varia.

Art. 56. *Stercus ovinum* in cerevisiâ infusum pro pauperibus est laudabile medicamentum. Decoctum *sem. cannabin. sapo venet. flores sal. armoniaci martiati*, *ens veneris*, &c. sunt remedia optatissima. Ut etiam sequentia, *cerevisia icterica*, *decoct. berber. decoct. icteric. expressio milleped. icteric. haust. saponac. pil. icteric.* [probatissimum medicamentum] *vinum chalybeatum.* aq Bathonin & Taraxac laudat Baynard.

Pulv stom. ... columb... in Ictero Nigro valet.
Aq. ... Acidul Germanic. Hal ... Nessel.

CAP. IX.

Sive Fasciculus Morborum nonus.

Rheumatismus.

SYDENHAM.

Art. 1. NULLO non tempore, maximè autumno cum rigore & horrore & cæteris febrium symptomatis adoritur, elapso uno vel altero die (citiùsve) dolor adest atrox nunc in hoc nunc in illo artu, in carpis, humeris, & genubus præsertim, viciſſim hos relinquens & illos occupans, frequentiùs cum rubore & tumore. Febris sensim evanescit, manente dolore: est morbus diuturnior, aliquando per menses aliquot durans, & annos, non continuò, sed paroxysmis repetitis. In *lumbagine rheumaticâ* immanis dolor adest circa lumborum regionem fixus, *nephritin* mentiens, nisi quòd æger non vomituriat. In rheumatismo sanguis pleuriticorum similis est.

Rheumatismi historia.

Lumbago rheumatica.

Art. 2. *Sanguis mittendus* est ad tertiam quartamve vicem, habitâ ratione virium, alternis vel tertiis diebus. *Victus* admodum *tenuis* præbendus est; æger quotidie è lecto ad horas aliquot exsurgat. Potus ordinarius sit cerevisia tenuis vel potiùs ptisana ex *hordeo rad. liquirit. acetos.* &c. vel *emulsio*; parti dolenti applicari potest cataplasma ex *pane albo* in lacte coct. cum tantillo *croc.* diebus à venæsectione liberis injiciendum est *enema* ex lacte saccharato, vel ex decocto communi pro *clystere*, &c.

Curatio.

CAP. IX.

Aliæ medendi methodi.

Art. 3. Si imbecillitas ægri *phlebotomiæ* repetitionem non ferat, tum post secundam vel tertiam venæ sectionem curatio aliâ methodo tentanda est, viz. capiat alternis diebus potionem *purgativam* communem, donec convaluerit, & iisdem noctibus *paregoricum* ex *syrupo de mecon.* his minùs ad votum conducentibus, *antiscorbuticis* morbi reliquiæ fugandæ sunt. In juvenibus, atque iis, qui temperatè vixerunt, vino non plùs æquo dediti, rheumatismus *diætâ simplici* admodum *refrigerante*, & mediocritèr *nutriente*, æquè fœlicitèr, ac repetitis *venæsectionibus* profligari potest, nempe *diætâ* ex solo *sero lactis*.

SCHMITZIUS.

Rheumatismus est quodammodo arthritis universalis.

Art. 4. Per rheumatismum vulgò intelliguntur dolores erratici externum corporis habitum occupantes; crebri quandoque ac leviusculi horrores adsunt; febris si quæ adsit, mitis, noctu plerumque recrudescens. Sede, nocturnâ exacerbatione & contumaciâ *luis veneræ* cruciamina æmulatur. Lubricus est rheumatismi in *arthritin* transitus; nam communis est utriusque morbi materia, hinc *arthritis universalis* nonnullis appellatur.

Indicationes curativæ.

Art. 5. Commodiùs *sudoribus* solvitur. *Venæsectio* semper in hoc affectu curando est necessaria; est enim remedium ἡγεμονικὸν, neque sine magnâ sanguinis jacturâ & virium ruinâ domari potest; post venæ sectionem *emetica* fortiora sunt propinanda, hinc *purgantia* leniora, ut pulv. *Comitiss. Warvicens.* &c. Partes affectæ foveantur tepidè cum *lapide medicamentoso* in aq. pluviali solut. epithema de calce TF.

MUSGRAVE.

Lentor in sanguine à sale alcalico provenit.

Art. 6. In rheumatismo ab acri sale alcalico, quàm ab acido, lentorem fieri longè probabilius, *Baynardi* experimento liquet, viz. ex rheumaticorum urinâ, salis alcalici ejus, quem habent sani bonâque utentes valitudine, pars quasi trigesima, nec quidem suprà, destillando elicitur: unde conjicitur salem istum in sanguine

ſanguine retentum pituitâ (forſan adjuvante oleo, veluti in *Japæ* compoſitione) irretiri involvique, & ad viſcidum in rheumatiſmo faciendum, ad dolores & tumores inferendos opere quidem maximo contribuere. Serum quoque ſanguinis rheumatiſmo laborantium *ſyrupo violarum* admixtum virideſcit, & cum *mercurio ſublimato* albiſſimum deponit concretum.

Vomitoriorum præſtantia.

Art. 7. De magnâ efficaciâ *vomitorii* aliquoties repetiti in hoc morbo debellando dignus eſt, ut conſulatur, auctor. *p.* 26. *Balſamo ſulphuris terebinthinato* artus motu privati bis die ſuperillinantur, vel etiam *vernice terebinthinat. oleum terebinthinæ & camphora* ſunt remedia internè & externè proficua.

Ettmuller.

Rheumatiſmus cum arthritide convenit.

Art. 8. Arthritis vaga ſcorbutica ſeu rheumatiſmus reverà cum *arthritide verâ* convenit, accidentibus ſaltem variat, terminatur nunc per ſudorem aut urinam aut per eruptionem cutaneam inſtar purpuræ relictâ cutis aſperitate: adſunt interdum graviſſimæ præcordiorum anxietates, ſitis clangoſa, ſudores, dolores lancinantes & pungentes; imbecillitas ad motum, locorum dolentium tumores, &c. fundamentum hujus morbi eſt ſal ſcorbuticum fibras vellicans.

Curatio.

Art. 9. *Vomitus* in principio convenit; *venæſectio* in principio & incremento; *volatilia* non debent exhiberi in principio ſed *alcalia & teſtacea*, ut etiam *antimonium diaphoretic. cinnabaris antimonii*, ſpeciatim *arcanum duplicatum Mynſichti*; poſtmodum fiat acceſſus ad *volatilia* cum *antiſcorbuticis* mixta, *lumbrici terreſtres* eſt remedium ſine pari in vino infuſi, vel in ſero lactis cocti, vel pulveriſati; *millepedes* etiam commendantur. Declinante morbo conveniunt remedia ex *pino* vel *abiete* [*ſcobs abietis* in ſero lactis coct.] *rob. bacc. junip. Sambuc. Decoct. è lignis. Decoct. ſtrobilorum pini* curam ferè abſolvit. Externè locis dolentibus applicandi ſunt *lumbrici terreſtres* donec moriantur.

CAP. IX.

FARRAGO.

Partes nobiliores quandoque obsidet.

Art. 10. Miasma rheumaticum quandoque cerebrum, pulmones & viscera obsidet cum dolore & ægritudine excrucians. *Boerhaave.*

Vires terebinthinæ.

Art. 11. Dedi nonnunquam *terebinth. venet.* ʒvj. vel ℥j. (& tantam ejus quantitatem veteres vulgò adhibebant) cum vitello ovi solut. in haustu quodam, non modò in *paralysi*, verùm in *arthriticis* & *rheumaticis* affectibus cum optimo successu, sed in hoc postremò affectu *venæ sectio* debet anteire, & si opus fuerit, repeti. *Harris.*

Stercoris equi.

Art. 12. Infusio *stercoris equi masculi* in vino tenui vel liquore posset. facta, ad ℥iv. vel vj. bis in die propinato est medicina in hoc affectu minimè contemnenda. *Willis.*

Infus. theæ lactea.

Art. 13. Ad rheumaticos lumborum dolores potum *lactis* cocti cum aquâ decoctione *theæ* & mane sumptum ad ℔j. circiter, fœlicissimè sum expertus. *Baglivius.*

Remedia varia.

Art. 14. Remedia *antiarthritica* & *antiscorbutica* ferè omnia hîc conferunt, præcipuè declinante morbo & in intervallis. *Pil. volatil. epithema saponaceum unguent. salino-volatile*, &c.

Scorbutus.

BARBETTE & DECKERS.

Scorbutus qualis morbus.

Art. 15. Scorbutus est aliqualis *cachexiæ* species ab humore melancholico peculiaritèr corrupto ortus; in *calidum* & *frigidum* plerumque distinguitur; sed reverà omnis provenit ab unicâ causâ, nempe lymphâ vel pituitâ crassâ, unde tot symptomata pro temperamentorum & locorum diversitate, ex variis obstructionibus & humorum stagnationibus, quadraginta novem diversa enumerat *Eugalenus* in suo tractatu de *scorbuto*; sed illa omnia nunquam concurrunt in uno eodemque corpore.

Symptomata varia.

Conqueruntur de dolore interdum punctorio, plerumque gravativo capitis, de cordis

dis palpitatione, anguſtiâ; inflatione ventriculi, tenſione ventris; tuſſiunt putant, ſe interdum ſuffocari, difficultèr reſpirant, vomunt, febricitant, appetitus proſternitur, ſingultu, ructibus, flatibus, convulſionibus vexantur, tremunt, laſſi ſunt artus, maculis rubris vel purpureis aſperſi, (quæ tamen non ſunt multi faciendæ, niſi degeneraverint in ulcera, vel elevatæ ſint) adeſt plerumque oris pruritus, gingivarum eroſio, cum ſanguinis effuſione, dentium vacillatione ac nigredine, halitus gravis, immò cum teterrimo aliquando odore; ſalivatio adeſt multa, urina cruda & tenuis, jam verò craſſa & rubra, immò ferè nigra, pulſus ſemper inæqualis, ac ut plurimum debilis, dolores vagi, imprimis crurum præcipuè noctu ingraveſcentes; ulcera maligna, tumores varii generis plerumque œdematoſi, ſudores copioſi, ipſa atrophia, viriumque defectus, carus & ſopor profundus, hydrops, &c.

Eſt morbus frequentiſſimus & diuturnus, & difficilis curationis.

Art. 16. His regionibus adeò familiaris eſt, ut nullus ferè reperiatur morbus, cui non aliquid ſcorbuti ſubſit; vere & autumno maximè infeſtat, in adultis & ſenibus gravior eſt; inveteratus & hæreditarius difficilimè curatur; ſolvitur aliquando per *alvum* vel per *hæmorrhoides* vel per *urinam*; aliquando in alios morbos degenerat, ſcilicet, *hydropem*, *atrophiam*, *apoplexiam*, *epilepſiam*, *ſtuporem*, aut *convulſionem*; interdum ſcorbutici ſubitò moriuntur; dyſenteriâ rariſſimè laborant plerumque *diarrhœâ* vel *lienteriâ*, quæ difficultèr curantur, longo temporis tractu ægros necant *hydropicos* vel *tabidos*; reſpiratio difficilis non adeò periculoſum eſt malum quàm vulgò putatur. " Scorbutus fixam habens ſedem (inquit *Waldſchmidius*) " raró curatur, niſi quandoque palliativè: impoſſibile " enim eſt ſanguinem totalitèr corruptum ad ſtatum " naturalem reducere. *Diæta* in hoc malo eſt optima medicina, de quâ videatur *Sennertus* in praxi.

Curatio.

Art. 17. Exactiſſima *diæta* medicamentis præſtat, ſine quâ ſcorbutus ſenſim fit incurabilis; *venæ ſectio*, non prodeſt; *purgantia* fortiora nocent, ſufficiunt ſuo

CAP. IX.

tempore leniora; præparandi sunt humores *incidentibus*, inter quæ *salia volatilia* quæcunque primarium obtinent locum. *Antiscorbutica simplicia primaria* sunt *radix raphan. sylv. oxylapath. petasitid. scorzoner. taraxici, zedoar. angel. polypod. helenii, lignum guaiac. sassafr. sem. sinap. fol. cochlear. becabung. nasturt. aquat. trifol. paludos. acetos. persicar. mala aurant. acidor. pom. citri bacc. junip. sem. dauci. gum. ammoniac. lacc. crem. tart. tartar. vitriolat. chalybs*, &c. Saccharum & saccharata omnia *scorbuticis* nocent. "Omnem "scorbutum (inquit *Dolæus*) fœliciter intra xii dies "diis faventibus tollam per *mercur. dulc.* & reverà "dulcificatur singulari & peculiari motu sublimatum, ut duntaxat sudorem moveat, & nullam efficiat salivationem, cujus ope omnes scorbuti humores intra prædictum tempus consumuntur & educuntur, sed durante hac curâ nihil bibendum, nisi "decoctum appropriatum, & ab acidis & carne suillâ abstinendum.

Vires mercurii dulcis.

Art. 18. Singulorum symptomatum curam peculiarem videre licet apud *Eugalenum*, cujus hæc summa est; quod omnibus *specificis* parti affectæ dicatis admiscenda sint *antiscorbutica*. In difficili respiratione *sp. salis armoniac. cum tincturâ croci, & aq. cochlear.* specificè prodest. (27.)

Dyspnœa.

Art. 19. In gingivarum laxitate & putrefactione *tinctura gum. lacc. sp. cochlear.* &c. pro lotione item mistura sequens. ℞ *Pulv. rad. ireos florent. gum. lacc.* ana ʒj. *alum. ust.* ℈j. *mel. ros.* q. s. *sp. salis* parum pro grato acore m. (37.) (46.)

Gingivarum laxitas.

Art. 20. In doloribus vagis crurum, &c. inter externa topica *epithema saponaceum* (16. 122.) maximè commendatur. (38.) (48.)

Dolores vagi.

Art. 21. In torminibus ventris convenit *sp. sal. armoniac. cortic. aurant.* infus. cumque *sp. junip.* vel *sem. anisi* mixtus: externè fotus, & linimentum seq. ℞ *Ol. lumbricor. terrest. chamæm. sp. cochlear.* ana p. æ. (29)

Tormina ventris.

CAP. IX.

Art. 22. In convulſione & contractione internè convenit *ſp. ſal. armoniac. cortic. aurant. ſalv. & rorimarino* affuſus, item *ol. hyperic. & cochlear.* pro inunctione tendinum. (30.) (51.)

Convulſio.

Art. 23. In eryſipelate (11. 21.) præter externa exhibeantur *ſudorifera*, ut *rob. ſambuci*, ſp. *ejuſdem*, *bezoar. mineral. ſp. ſal. armoniac. cochlear.* &c.

Eryſipelas.

Art. 24. In atrophiâ non datur præſtantius remedium quàm *lac caprillum ſpiritu aliquo antiſcorbutico* priùs ipſi inſtillato. (31.)

Atrophia.

CHARLETON.

Art. 25. Scorbutus in his regionibus ſeptentrionalibus eſt morbus *endemius*, & maximè frequens in locis boreæ patentibus, uliginoſis, paluſtribus & maritimis; huc faciunt quoque inſalubres ædium calce recèns obductarum exſpirationes; & in carcerum, fornicum ſpeluncarumque anguſtiis concluſus, nec ſolutus ſyderum luce aër. Scorbuto præ aliis maximè tentantur ii, quibus alimenta ſale ac fumo indurata, craſſa, viſcida, terreſtria, nautica, atque id genus alia, quæ nec facilè digeri, nec ad ſtatum ſummæ fluxilitatis citò perduci nôrunt, diutino in uſu ſunt; item quibus vina polygophora & ſpiritus ardentes ſunt in deliciis, utpotè ex quibus confertim ſcaturientes particulæ ſalinæ & ſulphureæ ſanguinem ſuccumque nutritium fœdâ ranciditate inficiunt; adjice & illos, qui oxygari, omphacii, acetariorum, aceti, &c. ejuſdem commatis condimentorum languenti per luxum ſtomacho malè conſulunt; acida quippe omnia ſtrenuè faciunt ad productionem *melancholiæ hypochondriacæ*, quæ ſcorbuto adeò affinis eſt, ut non niſi gradibus quibuſdam ab eo differre videatur; ſub eodem cenſu cadunt inſalubres potus, aquæ nimirum corruptæ, craſſæ, fæculentæ, graves, ſubſalſæ, cereviſiæ, & vina vitioſa. Qui delicatè vivant magìs ſcorbuto obnoxii ſunt, quàm qui laborioſè, fœminæ viris, urbani agricolis, ſtudioſi obtuſis, &c. Plures ſibi ſcorbutum *contagio*, quàm ex aliis ullis cauſis forinſecùs ad-

Scorbuti cauſæ inſigniores.

CAP. IX.

Causa scorbuti secundum Dolæum.

venientibus contrahunt. " Causa scorbuti (inquit " *Dolæus*) est sal fixum acre in massâ sanguineâ, in " quâ latent multæ particulæ vel acidæ vel muriaticæ, " *acidæ* quando sanguis crassior & nigricantior appa- " ret, *muriaticæ* verò ubi consistentiâ amissâ totâ " diffluit, certum est utcunque scorbutum non sem- " per ab unâ aliquâ singulari & simplici causâ prox- " imâ ortum suum habere ac dependere, sed sæpè à " multiplici: tot enim sorbuti species seu differen- " tiæ dici possunt, quot sunt vitiosæ sanguinis tin- " cturæ è salibus diversis (quæ propemodum infi- " nitæ sunt) & horum diversimodâ combinatione " ortæ.

Remedia ad scorbutum acidum.

Art. 26. Acido scorbuto affectis nullum (spondemus) sive præsentius, sive certius adhibueris remedium, quàm *lactis*, *emulsionum ex amygd. dulc. decocti chinæ*, *jusculorum consummatorum & cæter. antiacidorum & analepticorum* usum ad plures septimanas productum.

Dyspnœa.

Art. 27. Difficilis respiratio oritur plerumque vel à sanguine grumescente vel ab irritatione spasmodicâ à salium stimulis; in priore casu conveniunt *incidentia*, *spiritus & saliâ volatilia*, *viperina*, *fimus equinus*, &c. aliquando *venæ sectio* est necessaria; in posteriori casu *antispasmodica*, *spiritus castorei*, *lavenduli*, interdum *opiata*. (18.) (44.)

Diarrhœa.

Art. 28. In diarrhœâ scorbuticâ pluribus indicationibus satisfacit *rhabarbarum* modicè tostum, quo præmisso, cæteris omnibus meritò præfertur *crocus martis astringens* cum *conservâ rof. rub.* (36.)

Tormina ventris.

Art. 29. In torminibus ventris *lac asininum*, *caprillum*, aut *serum lactis vaccin.* adhuc à coagulo tepidum, sunt remedia proficua: his enim mitigata post tormina primarumque viarum purgationem propinatis, non alvina tantùm regio, sed totum etiam corpus perfectum *neoterismum* consequetur; sed omnium instar sunt *aquæ minerales catharticæ*, ut *Ebshamienses*, harum virtus est planè admirabilis [nec minores sunt vires *aquarum Bathoniensium*]. (21.)

Art.

Art. 30. In paralyſi, ſtupore, tremore, &c. conveniunt remedia *invigorandis corroborandisque cerebro & nervis* appropriata cum *antiſcorbuticis generoſioribus* conjuncta, item *Balneatio* in *thermis ſulphureis* [& earundem *aquarum* potatio] (22.)

Paralyſis, ſtupor, &c.

Art. 31. Atrophia ſcorbutica partium nutriendarum crimine contingit. Inter *deobſtruentia* haud ſcio an quicquam utilius datum ſit *acidulis*, quæ facilè in adyta meſenterii & glandularum ſeſe penetrantes vias chyliferas omni ab infarctu liberant, nec tamen ullum interim relinquunt ſive caloris ſive acrimoniæ veſtigium; locum etiam habent *lac aſininum*, *caprillum*, *juſcula inſtaurantia* ex *limacum*, *cancrorum aſtacorumve fluviatilium carnibus*, &c. (24.) (32.) (51.)

Art. 32. In atrophiâ ſcorbuticâ interdum contingunt dejectiones unguinoſæ, quaſi adipe vel oleo perfuſæ, nimirum ſolidarum partium colliquationes ſunt: ægroti *hecticorum* more ſunt tractandi, advocatis ſimul in ſubſidium *antiſcorbuticis temperatioribus*.

Dejectiones unguinoſæ.

WILLIS.

Art. 33. Scorbutus non eſt affectio ſimplex, ſed potiùs morborum *legio*; ſecundùm vulgares appellationes dicitur *bilioſus* ſive *calidior* exanthematis aliiſque ſymptomatis apertioribus ſe prodens; vel *melancholicus*, cujus virus quaſi ſub cineribus latet. Dolor ventris ſcorbuto adeò familiaris eſt ut juxta *idioma Germanicum Scheurbuyck* exinde nomen acceperit; hoc ſymptoma nonnullos, in mitiori licèt gradu, ferè continuò affligit; in quibuſdam verò dolores valde acuti ſunt, & tanquam affectiones *colicæ* frequentèr eveniunt; paroxyſmo autem diutiùs perſiſtente cruciatus ſæpenumerò in lumbos & dorſum propagantur, & exinde in membra totius corporis diffunduntur, cujuſmodi affectioni non raro *paralyſis* ſuccedit; ratio eſt, quoniam nervi lumbares & meſenterici intimè communicant, ac pluribus in locis inoſculantur. Dolores etiam alibi frequentèr ſentiuntur, ut in capite, pectore, cruribus &c. Novi plures ſcorbuticos dolore moleſtiſſimo

Scorbutus eſt morborum legio.

Dolores varii.

CAP. IX. mo subter *sternum* excitato perquam diu vexatos, ut in quibusdam nihil minùs quàm *abcessum* in mediastino latentem suspicarer. Cephalalgiæ sunt frequentissimæ & intolerabiles, ut & tibiarum dolores atrocissimi.

Cathartica & digestiva. *Art.* 34. Si ægrotantis constitutio sit calidior, *aloetica* & *diagridiata* vitentur, & temperatiora ex *sennâ rhabarb.* &c. exhibeantur pro *catharsi*. Inter medicamenta *digestiva* meritò recensentur *crem. tartari*, *tartar. vitriolat. tinct. salis tartari*, *elix. propriet. mixtura simplex*, &c. Tincturæ cum menstruo sequenti meliùs ac faciliùs conficiuntur, quàm vulgari modo; ℞ *Sp. vitriol. rectificat.* ℥vj. *sp. vin. alchalisat.* ℥xvj. m. & distilla in retortâ vitreâ cum ternis cohibiis.

Art. 35. Præter scorbuti curam radicalem medicus symptomatis gravioribus sublevandis subinde operam navare debet.

Diarrhœa. *Art.* 36. In diarrhœâ inveteratâ methodo sequenti sæpè bono cum successu usus sum; imprimis purgatio cum *infuso rhabarbaro*, *aromaticis astringentibus adjectis*, instituatur, & aliquoties iterata intervallo trium & quatuor dierum: cæteris diebus sumatur dosis elect. seq. bis in die. ℞ *Conserv. absynth. vulgar.* ℥vj. *spec. diarrhod. abbat.* ʒij. *santal. alb. rub*, *ana* ʒj. *croc. mart. opt.* ℥ß. *syr. chalyb.* q. s. m. f. elect. (9. 28.)

Oris vitia. *Art.* 37. Quoad oris vitia, quando caro gingivarum intumescit & fungosa evadit, valet *gargarisma scorbuticum nostrum:* quando gingivæ putrescunt & corrumpuntur, medicamenta fortiora adhibeantur, imprimis infusio *lapidis medicamentosi*, & *astringentia* in dentium vacillatione. (19.) (46.)

Artuum dolores. *Art.* 38. In artuum doloribus *sudorifera* cum julap. ex *aq. cochlear.* & *sp. lumbricorum*, & *diuretica*, item *lumbrici terrestres* quocunque modo usurpati frequentèr juvamen præstant; aliquando tamen *phlebotomia* convenit. "Infusum *stercoris equini masculi*, decoct. " *è lignis*, *gum. guaiac.* &c. hìc locum habent." (20.) (48.)

177. 243 228

Art.

Art. 39. Crepitus oſſium medelam vix admittit.

PITCAIRN.

Scorbuti eſſentia.

Art. 40. Scorbutus eſt congeries plurium morborum naturâ diverſorum. Uti febris eſt vitium ſanguinis, ſive omnium *excernendorum*, intra arterias dum fluunt, ita ſcorbutus eſt vitium omnium aut multorum ſimul *excretorum*, dum per excretoria fluunt ſua; vel eſt defectus aut augmentum in excretoriis canalibus. Pulſus in omnibus ſcorbuticis eſt tardus (inter ſigna *pathognomonica)* ideoque generaliter *naſturtia* & *antiſcorbutica* dicta proſunt; quia talia remedia pulſui frequentiam conciliant.

Curatio.

Art. 41. Scorbuti cura optimè eruitur reſolvendo ipſum in ſymptomata, quibus conſtat, quorum remedia ſunt nota.

Maculæ.

Art. 42. Pro maculis in ſcorbuto exhibe *anti-icterica*; nam maculæ iſtæ ſunt lividæ & ferè nigræ, ut in ictero nigro. (47.)

ETTMULLER.

Signa ſcorbuti primaria.

Art. 43. Præ aliis *Belgæ* & *Angli* ſcorbuto ſunt obnoxii, urina plerumque eſt nimis flammea, vel cum arenulis iſtis rufis impragnata, in ſummitate varicolorata inſtar caudæ pavonis; jejuno ſtomacho frequens eſt ptyaliſmus. Sequentia ceu ſigna primaria ſcorbuti recenſet *Lindanus*, colorem purpureum ſemilunarem ſub concavo oculorum apparentem, cruentationem gingivarum, fœtorem oris, maculas in femoribus & tibiis, vacillationem genuum, phlogoſin & exæſtuationem per totum corpus.

Reſpiratio difficilis.

Art. 44. Maximè obſervatu dignum eſt prognoſticon *Sennerti* de ſcorbuto; reſpirationis (inquit) difficultas & pectoris anguſtia periculoſum eſt malum, ob quam ſi medicus & adſtantes ſuum officium non faciant, ſæpè ægri *Syncope* præter expectationem intereunt; ſin verò fortior natura morbum diutiùs tolerare poſſit, plerumque in *hydropem* incidunt, præcipuè ii, qui purgantibus fortioribus ſubinde uti ſolent. Scorbutus

CAP. IX.

butus calidus difficilioris est curationis quàm frigidus; imprimis scorbutus cum diarrhœâ est periculosissimus, inquit *Eugalenus*. (27.) (18.)

Curatio.

Art. 45. Basis curandi mali hypochondriaci & scorbuti est *vomitus in majori dosi*; *purgantia* fortiora nocent, *laxantia* conveniunt; alvus enim semper servanda est aperta; de usu *martialium* notabilis est cautela *Tachenii*; in iis, quibus viscera tumida & infarcta jam ad scirrhosam naturam degenerant, minùs proficua. *Acetum* est nocivum, non tamen *succi acidi* vegetabilium & fructuum. *Lac* & omnia *lacticinia* in scorbuto, præmissis universalibus, quamdiu stomachus adhuc digerendo aliquid valet, sunt optima. *Mercurialia* sunt vitanda ob metum salivationis, *antimonialia* potiùs sunt eligenda. Ad curam conducunt *martialia* omnia, præmissis *digestivis* & *vomitoriis*, ut *sal digestivum hypochondriacum* [i. e. caput mortuum *sp. salis armoniac.* per solutionem chrystalisationem, &c. factum] *tartarus vitriolatus*, *sal absynthii* [*pulv. hyster.* (16. 227.)] *antihectic. poterii*, *bezoar. min. elixir. proprietat.* &c. Præmissis ita *digestivis*, propinandum est *vomitorium*, inter quæ eminent *antimonialia*, *tart. emetic.* dos. à gr. iv. ad vj. & posteà per alvum *laxantia*, inter quæ *gum. ammoniacum*, *extract. hellebor. nigr. rhabarbarum*, *mercur. dulcis* (sed parcè). Demum accessus fiat ad *martialia*, & *acidulas naturales*, *amara*, & *stomachica*, *arcanum duplicatum mynsicht.*

Specifica.

Antiscorbutica specifica sunt, *cochlearia*, *nasturt. flamul. Jovis*, *trifolium palustre*, *radix raphani*, *oxylapath. bardan. ari*, *sem. sinap. abies*, *junip. chin. sarsaparilla*, *sassafr. cort. winteran. citri*, *aurant. sp. cochlear. rob. sambuci juniperi*, *sp. sal. armoniac.* & *sal. volat. ejusdem.*

Gingivarum laxitas.

Art. 46. In gingivarum pathematis succus *salviæ*, *cochleariæ*, *rorismarini*, *gum. lacc. myrrh. alum.* utramque faciunt paginam, cui addi potest *cremor. aquæ calcis* supernatans. (19.) (37.)

Maculæ.

Art. 47. Maculæ cutaneæ sunt semper bonum signum malæ causæ foras erumpentis; internè conveniunt

unt *diaphoretica*, *antihectic. poterii*, *cinnab. antimon. tinct. coral.* &c. item *decoctum summit. pini* expectando sudorem.

Art. 48. Ad dolores crurum internè *sudorifera* decoct. *è lignis*, &c. Externè *sp. junip. camphorat.* item *sal. armoniac. in sp. lumbricorum solut. Balneum quoque ex formicis earumque cubile est egregium.* (20.) (38.)

Dolores crurum.

Art. 49. " Est & colica quædam scorbutica (inquit *Waldschmidius*) ubi ægri queruntur de intenso dolore circa lumbos, & non in intestinis, sed in musculis abdominis; ibi mesenterium afficitur, & causa morbifica hæret in plexibus nervorum succo nutritio depravato, sæpè terminatur in paralysin, & cessante paralysi redit dolor consuetus. Conveniunt *antiscorbutica* & *nervina*, *diuretica*, *sudorifica*, &c. Ad colicam & nephritin notham *ol. amygd. dulc.* in jusculo gallinaceo, item *sperma ceti*, & *opiata* cum *catharticis*, *clysmata terebinth. stomachica & carminativa.* (56.) De arthritide vagâ scorbuticâ vide infrà.

Colica scorbutica.

Colica & nephritis.

Art. 50. Ad cephalalgiam *sal. volatile succini*, *cinnab. antimonii*, & usus lactis.

Capitis dolor.

Art. 51. Paralysis scorbutica, ut & convulsiones & contracturæ curantur *vomitoriis*, *antiparalyticis*, & *antispasmodicis* cum *antiscorbuticis* permistis. (30.) (22.)

Paralysis, &c.

Art. 52. Febris scorbuticæ signa sunt omnia ea, quæ per se scorbutum significant; palmarium interim notetur signum, quòd in febre hâc adsint notabilia circa appetitum vitia, v. g. adest nimius, ut plurimum autem cum vomitu, aut depravatus, ut ad omnis generis salsa appetitus feratur, obstructiones alvi contumaces, &c.

Febris scorbutica.

Art. 53. Febres hæ curantur ut aliæ adhibitis etiam *antiscorbuticis*, *arcanum duplicatum* est optimum remedium, & *sp. sal. armoniac.*

Curatio.

FARRAGO.

CAP. IX.

FARRAGO.

Sydenhami *sententia de scorbuto.*

Art. 54. Scorbutus non ita frequens eſt morbus, ac vulgò putatur; nam multi ex iis affectibus, qui ſcorbutici audiunt, ſunt vel effecta morborum fientium, vel reliquiæ nondum perfectè devictorum, quod facilè probatur exemplo *arthritidis*, *podagræ*, atque *hydropis*: rebus ita ſe habentibus, methodus medendi non adulterinis illis ſymptomatis, ſed ipſo morbo, qualiſnam is demum fuerit, ceu perfectè formato, jamque actu exiſtenti accommodanda eſt. *Sydenham*, videatur locus m. *p.* 307.

Vires limonum & aurant.

Art. 55. Succi *limonum aurantiorumve* ſunt *antiſcorbutica* nunquam ſatìs laudanda. "Peritiſſimi, inquit " *Piſo*, nonnulli *Indiæ* medicaſtri plus præſidii in *li-* " *monibus* ponunt, quàm in *lapid. bezoart.* at *theriacâ* " contra malignos morbos, & peſtilentiales febres at- " que ipſa venena: Ego autem ſine jactantiâ affirmo, " me ex nullo alio aliquo remedio ſimplici tot fœ- " lices effectus in tòtâ praxi meâ obſervâſſe, quàm ex " *limonibus*. *Liſter*.

Stranguria.

Art. 56. Sabulus rutilus tartareus in urinis ſcorbuticorum excerni ſolitus nephritidem ſpurium ſæpiùs inducit, quatenus angulis acutis ejuſdem atomi gaudent (quod patet ex adhæſione ejus tam firmâ matulæ lateribus, ut non niſi vi inde ablui poſſit) quibus partes nervoſas vellicant, & tormenta ipſis nephriticis graviora excitant, undè quoque ſæpiùs in ſtranguriam inducunt, in quo caſu omnia *diuretica* calidiora malum exaſperant, *ſp. ſalis dulcis* tamen hìc multùm præſtat. *Ephem. German.* Anno 30. obſ. 44. (49.)

Remedia varia.

Art. 57. Uſum remediorum ſequentium peritus non ignorat. *Æthiops mineral. aqua limacum ſcorbut. aq. omnium florum, aq. raphan. comp. aq. ſcelotyrbica, cerevisia ſcorbutica, cerevisia ſcorbutica attemperans, epithema de calce, expreſſio ſcorbutica calida, expreſſio ſcorbutica temperata, fotus podagricus, fotus ſpirituoſus, gabanetum Sennerti, gargariſma contra fœtorem, gargariſm. myrrhiſatum* 1, 2. *Gargariſma prunellorum,*

miſtura

ıiſtura ecphratica, pil. cathartic. ſcorbutic. ſerum ſina-ìnum, ſucci antiſcorbutici 1, 2. *tinctura cantharid.* 1, . *tinctur. gum. laccæ, tinctura antimonii, tinct. vir-iniana, pulv. ari comp. vinum viperinum, vitriolum ıartis.*

Arthritis.

SYDENHAM.

Art. 58. Podagra exeunte *Januario*, aut incipiente *Februario* derepentè & nulla ferè præſenſione antece-ente ingruit, niſi quòd ventriculi cruditate, aut a-epſiâ ad ſeptimanas aliquot æger laboraverit; corpo-is interim intumeſcentiâ quaſi ventoſâ & gravitate, uæ indies augetur donec tandem detonet paroxyſ-nus; quem paucis diebus præit torpor & quaſi flatu-ım deſcenſus per femorum carnes cum affectione πασμοειδεῖ, tum etiam pridie paroxyſmi appetitus vo-acior, non tamen naturalis. Sanus lecto ſomnoque ommittitur, horâ verò ſecundâ poſt mediam noctem xcitatur à dolore *pollicem pedis* ut plurimùm occu-ante, quandoque verò *calcaneum*, *ſuram aut talum*: ıic dolor eum refert, qui oſſium dictorum diſlocatio-ıem comitatur, cum ſenſu quaſi aquæ tantùm non rigidæ partis affectæ membranis affuſæ. Mox ſequi-ur rigor cum horrore & febricitatione aliquali. Do-or autem hìc primò remiſſior gradatim intenditur pari paſſu rigor & horror recedunt) idque in ſingu-is horis donec tandem ſub noctem ad apicem per-venerit, ſe ad varietatem oſſiculorum *tarſi & meta-arſi*, quorum ligamenta obſidet, perbellè accom-nodans; nunc tenſionem violentam, vel ligamen-orum iſtorum dilacerationem, nunc morſum canis odentis, quandoque preſſuram & coarctationem ex-primens: adhæc, ita vivum exquiſitumque habet enſum pars affecta, ut nec linteorum ſuper incum-entium pondus, nec cubiculi à fortiori ambula-ione concuſſionem ferre valeat; hinc mille conami-ıa, ſitûs tum ipſius corporis, tum membri affecti mu-tatione

Podagræ hiſtoria accurata.

CAP. IX.

tatione assiduâ, doloris sedationem incassùm exambit; quæ tamen non contingit ante horam secundam tertiamve matutinam (decurso scilicet *nycthemeri* spatio à primo appulsu paroxysmi); quo tempore æger post materiæ peccantis modicam digestionem & difflationem aliqualem, subitò à dolore respirat. Jam leni madore perfusus somno concedit, à quo evigilans, dolore multùm imminuto, partem affectam tumore recentèr occupatam cernit. Intra paucos dies alter pes eodem dolore torquetur, easdemque excitat tragœdias; nonnunquam etiam ambos pedes in initio occupat: postquam utrumque pedem exercuerit, qui sequuntur paroxysmi abnormes sunt, tum quoad tempus invasionis, tum etiam quoad durationem; hoc tamen ubique servant, quod dolor noctu recrudescat, manè verò remittatur; atque ex serie horum paroxysmulorum constat paroxysmus, qui dicitur podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate, &c. quod in vegetioribus, & iis, quos podagra rariùs invisit, diebus sæpè quatuordecim sit; in senioribus, atque iis, quos sæpiùs afflixit, duobus mensibus; iis verò, qui aliquot annis podagrici fuerunt, non priùs valedicit, quàm ætas adultior eam fugaverit.

Paroxysmi progressus & terminatio.

Art. 59. Ad quatuordecim primos dies urina coloratior est, quæ post separationem sedimentum rubrum, & quasi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimùm nisi tertiam potulentorum quæ assumpsit partem per vesicam reddit; alvus item ad dictos ferè primos dies constipata est. Appetitûs prostratio, rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas & molesta sensatio integrum paroxysmum comitantur. Recedentem paroxysmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto veneno desquamantur.

Symptomata morbi post annos aliquot infestantis.

Art. 60. Atque hoc modo se habet podagra *regularis*, cùm verò vel indebitâ medicatione turbetur, vel diuturnior invaserit, jam per annos aliquot, phænomena sunt multùm diversa à jam descriptis; jam manus,

nus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat; quandoque digitos distorquens, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum æmulantes; nonnunquam in cubitis tumorem subalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui sensim inflammatur; nonnunquam femur occupans, sensum exhibet, quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos & impeditos, ita ut claudicat, & permolestè prorepit.

In morbo inveterato minuitur dolor & augetur ægritudo.

Art. 61. Animadvertendum est, quod ubi quis ad multos annos podagrâ laboraverit; dolor singulis paroxysmis gradatim imminuitur, tandemque *ægritudine* potiùs afficitur, quam *dolore*; *dolor* & *ægritudo* quasi alternatim lacessit; DOLOR IN HOC MORBO EST AMARISSIMUM NATURÆ PHARMACUM, qui, quò vehementior est, eò citiùs præterlabitur paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio, & magis perfecta, & vice versâ.

Neque venæsectio neque catharsis ullatenus prodest.

Art. 62. In podagricis quamvis qui educitur sanguis pleuriticorum & rheumatismo laborantium sanguinem ut plurimùm referat; attamen *venæsectio* haud minus insignitèr in hoc morbo officere ægro, quam in duobus prædictis prodesse cernitur; *catharsis* etiam justissimis de causis damnatur. Tam in hoc, quam in aliis morbis quibuscunque, demptâ solâ peste, sudores prolicere non tam medici quam naturæ provincia est; ideoque curatio medicamentis *diaphoreticis* incassùm tentatur.

Unde difficilis est curatu.

Art 63. In hoc morbo curando duæ sunt causæ principales præcipuè spectandæ, prima est *causa antecedens*, viz. humorum indigestio à caloris & spirituum defectu orta, altera est *causa continens*, viz. humorum calor & exæstuatio; hæ duæ toto cœlo discrepant, atque hinc quæ huic prosint remedia alteri obsint, unde hic affectus tam difficilis est curatu.

CAP. IX.

Præcipua indicatio curativa.

Art. 64. Quæ *ventriculum roborant*, & *concoctionem* adjuvant, medicamenta *digeſtiva* appellata, intentioni adimplendæ conferunt, hujuſmodi ſunt *radix angelic. enul. campan. & antiſcorbutica*, è medicamentis vulgò cognitis *theriaca andromachi* concoctionibus roborandis præ cæteris confert. Inter ſimplicia *cortex peruvianus* primas obtinet, cùm ſanguinem corroborat vegetumque reddit, ſi ejus grana aliquot manè & ſerò aſſumantur. Medicamenta *digeſtiva* modò laudata præcipuè in paroxyſmorum intervallis, idque longiſſimè à paroxyſmo inſecuturo in uſum revocanda ſunt majori cum fructu. Liquor ſequens, utpote qui guſtu ac colore jucundo eſt, authori maximè arridet; ℞ *Rad. ſarſaparil.* ℥vj. *chin. lign. ſaſſafr. raſ. C. C. ana* ℥ij. *glycyrrhiz.* ℥j. coq. in aq. font. cong. ij. per hor. dimid. deinde ſtent clausè ſuper ciner. calid. per hor. 12. poſteà ebulliant ad tertiæ partis conſumptionem, cùm primùm ab igne amoveatur, infund. *ſem. aniſ.* ℥ß. poſt hor. ij. coletur liquor & per reſidentiam depuretur, &c.

Tophi.

Art. 65. Tollere nodoſam neſcit medicina podagram; exercitatio tamen *tophorum* generationem præſcindit, & etiam generatos & induratos ſolvit: ſi cuivis innoteſceret medicamentum, quod & celare vellet, æquè efficax in hoc morbo, ut in chronicis pleriſque, ac eſt *equitatio* conſtans & aſſidua, opes ille exinde ampliſſimas facile accumulare poſſet. (77.)

Languores.

Art. 66. In debilitate & languore ventriculi aut ventris torminibus neque *vinum gallicum rubrum* vel *theriaca andromachi*, neque aliud quodlibet è *cardiacis* mihi hactenus notis pares habet vires, ac *vini canarienſis* hauſtulus ſubinde deglutitus languore atque ægritudine urgentibus.

Arthritidis retroceſſio.

Art. 67. Sin autem gravius aliquod ſymptoma ex retroceſſu materiæ podragicæ ſubitò ingruat, & mortem ægro minitetur, neque vino neque exercitio ſupra laudatis fidendum eſt, verùm modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejuſmodi malum impetat, ad *laudanum* cum *cardiacis* permiſtis ſtatim confugiendum.

fugiendum. Signum *retroceſſionis* materiæ arthriticæ, eſt ægritudo ingens cum vomituritione & aliquali ventris dolore; in hoc caſu congium unum liquoris poſſet. vel alicujus iſtiuſmodi devoro, & cùm totum per vomitionem rejicerim, tum ebibo hauſtum *vin. canarin.* cum *laudan. liquid.* g^t xviij. in lecto ad quietem me componens. *Schedul. monit. p.* 120. (80.)

CAP. IX.

Art. 68. Ad diarrhœam, ſi *laudano* non obtemperet, unicum remedium eſt, ut *ſudor* provocetur methodo & medicamentis huic uſui deſtinatis, quod ſi fiat ad biduum triduumve per duas treſve horas continuas, ſiſtetur ut plurimum diarrhœa, & morbi fomes magnâ vi in artus detonabit. (83.)

Diarrhœa.

Art. 69. Metaſtaſis materiæ peccantis in pulmonum lobos pari modo tractanda eſt, quo peripneumonia abſoluta, viz. *venæſectione*, &c. (87.)

Peripneumonia.

Art. 70. Si podagricis ſuperveniat *nephritis* (quod ſæpiſſimè accidit) poſthabitis aliis bibat æger magnâ copiâ *liquor. poſſet.* cui *radix* (& *fol. alth. & malv.*) incoct. ſunt. Et injiciatur *enema*, & poſtremò exhibeatur *laudani* doſis grandior. (84.)

Nephritis.

Art. 71. Therapia *radicalis* podagræ adhuc in *democriti* puteo latet: neque temerè curanda eſt arthritis; quid enim eſt niſi naturæ providentia ad depurandum ſenum ſanguinem, atque expurgandum corporis profundum, ut cum *Hippocrate* loquamur.

Therapia radicalis adhuc deſideratur.

LISTER.

Art. 72. Ductus humori pituitoſo in artubus excernendo dicati, aliquo modo labefactati, i. e. vel laxati ab improbo aliquo exercitio, maximè à cibo, ex nimiâ venere, à quâ tot motus articulorum convulſivi, ex frequenti uſu vini, &c. quibus iidem ductus vehementer reſolvuntur; vel ex naturali quâdam imbecillitate, quâ contractioni impares ſunt; vel obſtructi ex aliquâ longâ hæmorrhagiâ; ex crapulâ & otio, humor ille ex crudo jam & lento ſero confectus, in ductibus articulorum excretoriis moram trahendo, facilè putredinem & acrimoniam concipit, & ichoro-

Arthritidis cauſæ.

CAP. IX.

sus tandem sit; ipsa denique ossa rodendo, illa in tophos dissolvere potis est; quod satis constat ex ossibus cariosis vermiculato quodam opere profundè insculptis. Unde primum atrox dolor, nempe à continuâ distentione & dilatatione ductuum, à corrumpente humore, ex nativâ autem partium istarum conformatione dolor acerbior evadit: atque hinc illi sensus stricturæ infinitæ, compressionis, ponderis, caloris urentis, lancinationis, punctionum, rosionum, ut humor putrescens in angustis & vix dilatabilibus ductibus impactus viam sibi faciat.

Ad dolorem & sitim in arthritide laborantibus.

Art. 73. Ad dolorem mitigandum (78.) sequens cataplasma præscripsit; ℞ *Mic. panis siliginei ex lacte coct.* ℔j. *croci* ʒß. *aloes succotrin. ad pulv. sicc. & friabilem ustulat* ʒiij. *ol. lilior.* q. s. m. f. cataplasm. &c. alio paroxysmo atroci *Emplast. viride glyconis* (16. 103.) apud *Scribonium Largum* descriptum adhibui non minori cum successu. Decursu morbi ad sitim leniendam convenit hujusmodi *ap. limac. ad* ℥vj. ter in die. ℞ *Cochlearum hortens.* ℔vj. NM. ℥j. *lact. recent.* ℔xij. cautè distillentur evitando empyreuma ad medias. Sing. ℔j. adde *succ. limon. matur.* ℥ß. *sacchar. cand.* q. s.

Quantum valet abstinentia.

Art. 74. Unica illa aurea regula de abstinentiâ mihi certè maximè arridet; nempè ut iis, quibus aut integra sanitas, aut longiora valetudinis bonæ intervalla cordi sunt, PARVA CIBATIO SUMMÆ CURÆ SIT: atque hoc omnibus hominibus, quocunque statu & conditione sint, cum ipsius quoque EXERCITII loco esse potest, etiam *pedibus ex toto captis.*

ETTMULLER.

Signa arthritidis appropinquantis & Symptomata præsentis.

Art. 75. Arthritis ferè per paroxysmos affligere solet, extra quos, nisi in inveterato malo, satis commodè habent ægri; quoties imminet paroxysmus; alvus ferè segnior evadit, ægri molestiam quandam haud benè explicabilem circa præcordia sentiunt, consuetum excrementum intra pedum digitos non reperitur, & circa articulos tensio percipitur, hinc dolor pungens,

gens, lacerans & pulſans, interdum ardens in arthritide *calidâ* dictâ, in hac ſymptomata ſunt acriora, ſed breviores ſunt paroxyſmi; in *frigidâ* tumor plus minus œdematoſus, nec niſi poſt longum tempus evaneſcens; in incremento paroxyſmi conqueruntur ægri de æſtu circa regionem ſtomachi, hinc ſitis, & appetitus proſtratus. Hæc ferè ipſa ſymptomata in dolore *iſchiadico* occurrunt; ſi crebriùs redeant paroxyſmi, & vehementiùs affligant, inſignitèr delibrantur articuli. *Bacchus dicitur pater, venus mater, & ira obſtetrix arthritidis.*

CAP. IX.

Art. 76. Ingruente podagrâ convenit *vomitus*, & forſan blanda *purgatio*, quæ omninò vitanda eſt in ſtatu morbi. *Opiata* nunquam ferè ſunt proficua, malum contumacius reddunt, & motum naturæ impediunt. Optimè conducunt *fixa acida abſorbentia, volatilia*, &c. *venæſectio* minùs convenit, niſi in *iſchiadico* dolore, in principio paroxyſmi, decoctum *è lignis. Spiritus cochlear. trifolium paluſtre*, &c. laudantur. *Topica*, non niſi præmiſſis univerſalibus, locum habent, *narcotica* fugienda ſunt; ſymptomata adjuncta ſunt conſideranda, ardor, dolor, tumor, &c. *Topica* non niſi in ſtatu morbi ſunt applicanda; laudantur *ſp. lumbricorum* cum *camphorâ*, *ſale armoniaco*, &c. *ſp. theriacalis camphorat.* miſturæ ex *calce viv.* & *ſal. armoniac* affundatur *ſp. vini*, & huic diſtillato adde *camphoram*, & ſic optimum habetur ſpecificum in inflammationibus podagræ. *Flores ſambuci* in lacte cocti dolorem leniunt. *Caro bubula* ſine pinguedine manè & ſerò mutata dolorem compeſcit, & omnibus præfertur; item *ſtercus bubulum* cum *urinâ humanâ putrefactâ*, in quâ *calx viva* extincta eſt; *ſapo venetus in ſpiritu vini ſolutus* cum additione *olei juniperi* & *petrolei* inſigne facit unguentum.

Qualia remedia utilitèr uſurpantur.

Art. 77. *Veſicatoria* in malo *iſchiadico* multum conducunt. Ad tophos (65.) *caſeus vetus* & *putridus* cum decoct. *ſuillæ* eſt proficuus. In malo *iſchiadico* omnibus encomiis dignum eſt *Poterii* emplaſt. *de pice ſulphuratum* (16. 96.)

Iſchias.

CAP. IX.

PITCAIRNIUS.

Pitcairnii methodus.

Art. 78. In arthritide nihil ages urgendo pharmaca *purgantia*; *vomitoria* prosunt, post illa *mercurius* sensim datus. Parti dolenti (73.) applicare licet *balsamum guidonis*, aut lintea liquore sequenti madentia. ℞ *Aq. font. fervent.* ℔viij. *arsenic. alb. vel flav.* ℥ij. *calcis viv.* ℥vj. digere per hor. 24. lento igne. [Sed de ejus usu incidit mihi suspicio.] Si dolor accedat in ventriculo, utere *NM. condit. pulv. rad. sarsaparil. cort. peruv. ol. cinnamom. zinzib. condit.* &c. Proderit etiam in podagrâ decoct. sequens ℞ *Vin. alb. vel cerevis.* ℔viij. *lact. fervent.* ℔iv. ablato coagulo immitte *bacc. oxyacanth.* ℔j. coq. per hor. dimid. bibat æger ℔j. mane & vesperi.

MUSGRAVE.

Sedes arthritidis propria in artubus.

Art. 79. Sedes arthritidis propria & exoptatissima est in artubus, non in trunco corporis; posteriori autem casu non priori mortem minatur: quid agendum sit, brevi comprehenditur in divini *Hippocratis* effato, nimirum, "Revellenda ea, quæ quò non oportet, repunt: sin autem quò convenit, iis viam sternere oportet, ut singula eò vergant." Quando *recessus* fiat miasmatis arthritici in partem aliquam internam, morbum istius partis adeò exquisite imitatur, ut de existentiâ ipsius minimè constaret, nisi arthritis regularis præcesserit.

Indicatio generalis in arthritide anomalâ.

Art. 80. Medendi indicatio generalis est, ut arthritide anomalâ pars affecta quam citissimè, quam tutissimè levetur; accuratè itaque perpenso morbi genio, juxta partem, quam occupat, & factis necessariis *evacuationibus*, optimè fœlicissiméque curatio perficitur per materiæ in artus translationem; hoc enim est ipsum naturæ propositum. Medicamenta huic intentioni inservientia interna, *expellentia* dicta, sunt plerumque *cardiaca*, quæ satis nota sunt; ad extrudendam autem arthritidem nihil potentius aut efficacius invenitur quàm *chalybs nutritus* (præparationem vide

de ſis apud auctorem). *Topica*, quæ arthritidem artubus invitant, ſunt emplaſtra ex *gum. caran.* vel *oxycroc.* vel *cephalic. cum pice Burgund. dimidio vel triente*, vel *ceratum viride* vulgò *Hatcaſe*, &, ſi vires ægri ferant, & res in dubio verſetur *Phœnigmus* (16. 205.) (67.)

Cap. IX.

Art. 81. Si arthritis ventriculum occupet, ibique commoretur, indicatur lene *emeticum* ex decocto *fol. theæ viridis.* vel *cardui benedicti*, vel ex *ſale vitrioli*; &, finitâ operatione, *paregoricum*; convenit etiam interdum *catharſis*, & demum arthritis in artus omni vi depellenda eſt, ut ante oſtenſum eſt.

Arthritis in ventriculo.

Art. 82. In colicà arthriticâ propinari debet *catharticum* huic morbo idoneum, & tunc podagram *expellentibus*, unà cum *anticolicis*, utendum eſt; *fotus* etiam & *linimenta* ſuum habent locum; ſed (quod maximi eſt momenti) probè animadvertendum eſt, & recordandum, *quod vana & fruſtrà arthritidis regularis in artubus excitandæ ſit ſpes omnis, quamdiu inteſtina fuerint immunda fæcibuſque, onerata.*

Colica arthritica.

Nota benè.

Art. 83. In diarrhœâ vel dyſenteriâ arthriticâ *laudano* ſenſim cohibendus eſt fluxus, & poſteà expellendus eſt cum cautelâ inimicus. (68.)

Diarrhœa.

Art. 84. In paroxyſmo arthritico & nephritico ſimul *paregorica* ſunt neceſſaria: *adeps cuniculi* externè inunct. dolorem mirificè lenit ex ſenis calculoſi experimento. (70.)

Nephritis.

Art. 85. In aſthmate arthritico cura variè inſtituenda eſt pro diverſitate morbi vel *ſicci* vel *humidi*; arthritis (ſi fieri poſſit) in artubus excitanda eſt; interim in ſpirandi difficultatibus omnium maximè certiſſiméque inflationem mirum in modum cicurat compeſcitque *potio Coffee.*

Aſthma.

Art. 86. In anginâ arthriticâ plurimum valet ſequens gargariſma; ℞ *Aq. hord.* ℔j. *diamor.* ℥iij. *ſp. ſulph. per campan. quantum lingua ferre poterit* m. nihil verò pulvere ſequenti præſtantius efficaciuſve novi: ℞ *Cryſtal. mineral. ſacchar. cryſtal.* ã. p. æ. miſce, teneatur in ore ℈j. donec ſaliva abundaverit, tunc expuatur, & re-

Angina.

CAP. IX.

petatur frequentissimè, mirum quantum hinc salivæ, &c. (87.)

Pleuritis peripneumonia, &c.

Art. 87. " In pleuritide, peripneumoniâ & anginâ arthriticâ non novi præstantius remedium, quàm " infusum vel decoctum *stercoris equini*; est etenim " medicamentum non modò iis affectibus primariò " proficuum, sed etiam arthritidis in artus expulsor fortissimus; expertus loquor." (69.)

Arthritis caput petens.

Art. 88. Arthritis caput petens, varios ac periculosos producit affectus, cephalalgiam, vertiginem, apoplexiam, convulsiones, paralysin, &c. in his affectibus cerebrum quàm citissimè allevetur *evacuatione*, *revulsione*, & in artus *amandatione*; in hujusmodi casibus ægrotantium pedes in *aquam fontanam fervidam* immitti curo, ibidemque ad tempus detineri, unde capiti juvamen præsentaneum obtinetur.

Consulendus est author.

Art. 89. " Si doctissimum auctorem inspicere " haud graveris, ille tibi plura amplissimè suppeditabit de arthritidis anomalæ ætiologiâ & curatione."

FARRAGO.

Temperantia.

Art. 90. Omnia remedia calculosis & podagricis præscripta inutilia propemodum erunt, nisi *vinum*, *venus*, *otium*, & *crapula* temperantiùs usurpentur. *Baglivius.*

Diæta lactea.

Art. 91. Novi quosdam insigne levamen accepisse ex *diætâ lacteâ* per tres aut quatuor menses sine ullo alio alimento: alios verò ex *lactis* usu deteriùs habuisse, viscerum obstructiones contraxisse; ideoque sine prudentis medici consilio utrùm conveniat, necne, haud temerè ineatur. *Willis.*

Remedium celebre.

Art. 92. Perquam celebre fuit præscriptum sequens aliquando apud *Londinenses*: ℞ *Rad. turbith. hermodact. jalap. tartar. vitriolat. ana* gr. xv. m. f. pulv. in haust. vin. alb. sumendus singulis mensibus.

Ad nauseam ventriculi.

Art. 93. Ad nauseam ventriculi in hoc morbo frequentem non datur præstantius remedium quàm *vinum* *canariense*

canarienſe radice zedoariæ medicatum. Tinctura corallii ſpecificum audit.

Art. 94. Singularis eſt iſta clariſſimi *Verulamii* methodus. ℞ *Mic. panis albiſſim.* ℥iij. coq. in lacte recent. Sub finem add. *flor. roſ. rub.* ʒjß. *croc.* ℈ß. *ol. roſ.* ℥j. m. f. Cataplaſma parti affectæ applicand. ſubtepidè; poſt horas tres amoveatur, & uſurpetur fotus ſequens per horæ quadrantem cum coccineo panno vel lanâ ejuſdem coloris; ℞ *Fol. ſalviæ* mß. *rad. cicut.* ʒvj. *brion.* ℥ß. *fol. roſ. rub.* p. ij. coq. in aq. font. in quâ chalybs candens ſæpius extinctus fuerit ℔iv. ad ℔ij. colaturæ add. *ſal. marin.* mß. ſtatim poſt uſum fotûs applicetur *emplaſt. Diacalcit.* cum *ol. roſ. malaxat.* *Baconis hiſt. nat.* "In podagrâ unicum commendamus *topicum* (inquit *Dolæus*); *repellentia* verò in hoc affectu non magni facimus, quia inde plus damni quàm commodi experti ſumus. Sequens verò pro arcano hîc in ſolatium podagricorum communicare voluimus, quod nunquam te fruſtrabit effectu, modò in tempore adhibeas; *mille enim experientiis eſt comprobatum*, quod extrahat dolores podagricos non repellendo eoſdem, ſed morbificam materiam *extrahendo*, *reſolvendo*, & *diſcutiendo*. Quandoquidem primordia ſunt ut plurimum ab aciditate hoſtili, ad corporis ambitum delatâ, & artus moleſtante; unde podagræ character digeſtionem afficit. ℞ *Confect. hamech.* ℥j. *pulv. jalap.* ℥ß. *extract. trifol. fibrin.* ʒij. *litharg. aur.* ℥vj. *ſapæ antimon.* ʒß. *ſacchar. canth.* ℥vj. *ol. olivar. q. ſ. ceræ & picis parum* f. ſ. a. emplaſtrum, quod imponatur artubus dolorificis quamvis inflammatis, & relinquas, donec dolores & humores evanuerunt, quod mira præſtat.

Verulamii methodus.

Topicum ſingulare Dolæi.

Art. 95. Remedia ſequentia interdum pro re natâ in uſum adduci poſſunt; *allium conditum*, *aq. omnium florum*, *aurum moſaïcum*, *balſamum rhamelii*, *cinnab. antimonii*, *electuarium caryocoſtinum*, *empl. pleuriticum*, *empl. ſmecticum*, *epithema ſaponaceum*, *expreſſio millepedum. Flores ſalis armoniaci martiati*, *fotus podagricus*,

Remedia varia.

gum.

CAP. IX. *gum. guaiac. miſtura balſamica-nephritica, Rob. Sambuc* ferè ſpecificum.

Iſchias.

COELIUS AURELIANUS.

Accurata morbi hiſtoria.

Art. 96. Dolor iſchiadicus nunc ex manifeſtis nunc ex occultis cauſis generatur, ut ſuſceptione frigoris terrenâ cubatione, caſu aut repentino percuſſu, vel luxatione, venere immodicâ, vel morbo aliquo præ-greſſo. Adeſt primò membri affecti gravedo & difficilis motus cum levi torpore ac formicatione, in quibuſdam cum vehementi, pungenti, ac fervido dolore, & ad ſenſum patientis tanquam ſerpentis convoluti motu; interdum etiam adeſt febris, ut ſe in lecto continere non valeant ægrotantes; dolor in vertebro ſentitur, dehinc in articulationes partium vicinarum penetrans, ad poplitem pertingens atque ſuram, dehinc etiam ad talum, & pedis ſummitatem: progreſſu temporis fit cruris totius extenuatio cum debilitate, & ejuſdem abbreviatio, & miſerrima claudicatio; quidam ambulant, capitibus digitorum gradientes, alii antrorſum, alii extrorſum, &c. Loci principaliter affecti ſunt perioſteum & muſculorum capita ſive inſertiones; aliquando in abſceſſum tendit [rariùs credo]. Si quis velit, conſulat authorem de curatione.

FARRAGO.

Cauſticum.

Art. 97. Si alia non proficiant, ad *cauſticum* deveniendum eſt; ipſe uti ſoleo *foliis ranunculi* "[omnium optimus eſt *ranunculus flammeus minor paluſtris*, formâ cataplaſmatis paulo infra genu applicand.]" vel mixturâ *calcis vivi* & *ſaponis liquid.* hæc ſummoperè confert. *Baglivius.*

Emplaſtra.

Art. 98. Laudatur *empl. poterii* (16.96.) "Emplaſtrum ſequens in praxi expertus ſum. ℞ *Pic. burgund.* q. ſ. malaxetur cum q. ſ. *ol. ſem. ſinap.* per expreſſionem. *Emplaſtrum iſchiat.* quoque applicari poteſt."

Art.

Colocynthis.

Art. 99. Colocynthis *clysteribus* indita privatim [a]ppendicum doloribus prodest. *Lister.* Interna ea[d]em ac in podagrâ.

Lues Venerea.

ETTMULLER.

Lues venerea.

Art. 100. Innotuit hic morbus *Europæis* non nisi [c]irca annum 1493. controvertitur, an veteribus cog[n]itus fuerit, necne. Primò post impurum coitum [p]lerumque exoriuntur, inflammatio præputii & tu[m]or, urinæ ardor, gonorrhœa, bubones in inguini[b]us, pustulæ variæ in pene & aliis partibus, atque [h]inc ulcera sordida & maligna, cancrosa & callosa, [p]rogressu temporis etiam ossa corrodentia, dolores a[t]rocissimi noctu exacerbantes, nodi, tophi, calor in [v]olis manuum & plantis pedum, atque hinc fissuræ [&] excoriationes, verrucæ, condylomata, &c. circa [a]num, pilorum defluvium, maculæ rubescentes, fla[v]escentes, aut livescentes. Inflammatio testium, rau[c]edo, uvulæ relaxatio & erosio, palati ulcus, ozæna, [t]innitus aurium, surditas, cæcitas, scabies, tabes, &c. [S]ed hæc symptomata omnia non cuivis contingunt; [n]on rarò sub larvâ *scorbuti* & *arthritidis* latitat. ægri [u]t plurimum rem cum infectis se habuisse constantèr [n]egant.

Symptomata varia.

Morbus variè incipit.

Art. 101. Paulò post congressum impurum circa [p]enem aut vulvam æstus exoritur, aut ardor urinæ, [h]inc inter biduum aut triduum gonorrhœa; inter[d]um nulla succedit gonorrhœa, sed virus per cutem [p]otiùs ad inguina fertur, & bubones excitat; con[t]ingunt etiam quandoque ulcera callosa in scroto ac [p]erinæo; interdum ulcus cancrosum ac callosum in[t]er præputium & glandem; in quibusdam intumes[c]unt testes. Sanguis missus in lue inveteratâ ferè ma[c]ulis lividis aut colore quasi cærulescente in superfi[c]ie conspici solet. " In lue confirmatâ (ut rectè ob-" servavit *Lommius*) erumpunt maculæ frequentes, " eæque more lentiginis exiguæ, alias rubræ, alias " flavæ;

Maculæ ac pustulæ.

CAP. IX.

" flavæ; in fronte quoque & in temporibus & pone
" aures, maximè circa radices capillorum, dein in
" capite, vel etiam universo corpore, malignæ pu-
" stulæ, tomoresque non unius coloris efflorescunt,
" quæ sponte sanantur, iterumque passim expullu-
" lant: pustulæ modò flavæ, modò rubræ sunt, ro-
" tundæ omnes, siccæ, puris expertes, & aridam
" crustam habent; ex his deinde in ambitum ser-
" pentibus pustulis, cutemque cavantibus, ulcus oritur
" virulentum & sordidum.

Curatio generalis.

Art. 102. Galli faciliùs salivant & citiùs curantur quàm Germani. Inter *sudorifera* eminent *guaiacum & sarsaparilla*, & regula semper observanda est in *frigidis* guaiacum, *calidis* sarsaparilla; decoctis *sudoriferis* non incommodè addatur *antimonium crudum.* In inunctione mercuriali tutiùs procedunt, qui artuum flexuras, inguina & alas sufficientèr fricant; abdomen, pectus, & caput non inungenda aut rarissimè.

Gonorrhœa.

Art. 103. In gonorrhœâ effluit humor cum acerbo dolore à locis circa penis radicem, ubi sunt prostatæ, primò seminalis aquosus liquor, qui hinc successivè flavescit, tum magis acrescit, tandem viridescit, aut cærulescit, non raro graviter fœtet; urina cum acerbo dolore mittitur; supervenit tumor præputii & glandis, & ulcuscula, interdum carunculæ in urethrâ.

Curatio.

Præter *cathartica mercurialia* convenit privatim *emulsio ex sem. cannabis viridis* parata, *os sepiæ, terebinthina, saccharum saturni*, &c. multum laudatur *mercurius præcipitatus viridis*, & *mercur. dulc. Balsam. saturni terebinthinatum*, ex *sacchar. saturni & ol. terebinth.* blando igne paratum, egregiè conducit, ubi ardor nimius circa renes & genitalia, ut & *camphora*; item infusum *cantharidum* in vino, quod expertum est remedium medici cujusdam *Belgiæ* (16.164.) *resina ligni guaiaci, balsam. de capaibe*, specificum habetur, *antimonium diaphoreticum, bezoardicum minerale*, aqua simplex in quâ *argentum vivum* incoctum fuerit. Injectio (16.169.) (119.) (126.)

Digressio

CAP. IX.

Digressio de Gonorrhœis non virulentis.

Gonorrhœa vera non virulenta.

Art. 104. Gonorrhœa *vera* est, in quâ semen verum effluit. *Succus citri, granator. limon.* &c. sunt remedia optima, venerem extinguunt, præcipuè si *camphora* & *terebin.* in usum adhibeantur, ut & *emulsio* cum *sem. cannabin. facch. saturn. os sepiæ* (specificum) cum *ceruss. antimonii. Balsam. capiv. extract. rad. tormentil. vel ejus decoct. Lenis purgatio* cum *bolo mercuriali*, & die sequent. *rhabarb.* externè *fotus astringentes*, &c.

Gonorrhœa notha.

Art. 105. Gonorrhœa *notha*, *benigna dicta*, non *virulenta*, est quando materia, non semen verum continuò effluit ex pene citra tintiginem aut pruritum venereum, diu durans sine multâ virium prostratione, *fluori albo* mulierum respondens; *gonorrhœa catarrhalis* vocari solet. Partes affectæ sunt glandulæ prostatæ, nimis laxæ vel exulceratæ.

Curatio.

Art. 106. Cura debet institui generalis, *digestio* rectificanda, stomachus *roborandus*, *cruditas corrigenda*, pars affecta *astringentibus* firmanda. Est affectus *catarrhalis*, rosmarinus, decoct. *è lignis*, *acidulæ* prosunt; interdum à scorbuto pendet. Non nimis citò supprimenda est hæc gonorrhœa. Ad majorem cautelam aperiendus est *fonticulus* in crure.

Ulcera glandis, &c.

Art. 107. Ulcuscula glandis & præputii curantur cum unguento *diapomphol.* & *mercurio dulci*, si fuerint cancrosa & callosa in usum venit solutio *mercurii sublimat. corrosiv.* in *aq. plantag.* Si præputium ingnitèr tumet, & inflammatur, applicetur solutio *sacchar. saturn. in aq. calcis*, *item camphora in ol. amygd. dulc.* soluta. (123.)

Ulcera vaginæ.

Art. 108. In mulieribus exulcerantur partes internæ vaginæ, & saniem plorant plus minùs purulentam ac lividam, cum insigni dolore ac molestiâ; nec multo diversam à virorum postulant medelam.

Pustulæ.

Art. 109. Pro pustulis & tuberculis lac virginale.

Ulcera.

Art. 110. Ad ulcera sananda *unguent. basil. cum mercur. dulc.* (107.) (121.)

Art.

CAP. IX.

Oris & palati ulcera. Ozæna.

Art. 111 Ulcera oris & palati curantur cum gargarism. ex *decoct. lign. cum melle rof. & pauco alumine.* Ozæna *decoct. emol. hord. alth.* &c. primò tractanda eft ad removendam cruftam, & poftea decoct. *è lignis*, &c. tanquam palati ulcera. Omnia hæc ulcera fub *litu mercuriali* fponte evanefcunt, nec metuenda funt ulcera oris; nam per *falivationem* citiùs fanantur.

Bubones.

Art. 112. Bubonum fuppurationi & apertioni pro eliciendâ virulentiâ, maturè opera danda eft, internè *fudorifera* exhibenda funt, externè *fuppurantia*, quin & *cucurbitæ*, & fi fecundùm votum haud fuccedant, aperiantur *lanceolâ* profundius intrusâ. (130.)

SYDENHAM.

Quot modis contagium propagatur.

Art. 113. Lues venerea contagiofa eft, generatione, lactatione, contrectatione, falivâ, fudore, liquido genitali, exhalatione; & quâ parte contrahitur, primò fe manifeftare folet. *Boerhaave.*

Methodus falivandi.

Art. 114. Lues confirmata non nifi per *falivationem* ab *hydrargyro* excitatam extirpari poteft; ad hanc autem rectà licet procedere, fine ullâ præcedente evacuatione aut corporis præparatione. Unguentum præfcribere foleo ex *axung. porcin.* ℥ij. *argenti vivi* ℥j. cum hujufce parte tertiâ brachia, crura, tibias ad tres noctes continuas manibus fuis ægrum perungere permitto, ita tamen ut ne axillas, neque inguina neque abdomen attingat ufpiam. Poft tertiam inunctionem gingivæ ut plurimum intumefcunt, & *ptyalifmus* fuboritur; fi verò intra id tempus haud procedat, tum *turbith. mineral.* gr. viij. in *conferv. rof. rub.* exhibeantur ægro, quod remedium vomitum ciet, & ptyalifmum fufcitabit; & poftea fi falivatio jam incœpta priùs elanguefcat, quàm fymptomata penitùs difparuerint, extimulanda eft fubindè cum dofi *mercur. dulc.* Diætam quod fpectat & reliquum ægri regimen, eadem prorfus, ac in catharfi, imperanda funt.

Quid agendum fit, quando ptyalifmus excitari non poffit.

Art. 115. In quibufdam reperitur *idiofyncrafia* peculiaris tam falivationis refpectu, quam purgationis, ita ut

C A P. IX.

it methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multò minùs ptyalifmum movere; n hujufmodi ægris cavendum eft medico, nè importuniùs urgeat, recalcitrante naturâ, & horrenda fymptomata accerfat; lentè itaque feftinet & moras trahat *mercur. dulc.* ℈j. Semel in feptimanâ exhibendo, & quantumvis falivatio ad plenum nunquam affurget, æger tamen copiofiùs quam pro more folito expuet, & fœtor juftæ falivationis comes adfuerit; atque hac methodo morbus expugnabitur conceffo debito temporis fpatio. His ritè peractis (etiamfi morbus penitùs profligari vedeatur) quo minus recidivam poftliminiò patiatur æger, (utcunque benè fe habeat) capiat *mercur. dulc.* ℈j. femel in feptimanâ ad 4 vel 5 vices.

L I S T E R.

Origo luis venereæ.

Art. 116. Lues venerea eft morbus contagiofus ab humore aliquo venenato, ferè in coitu contractus, ulceribus doloribufque fe manifeftans. Ab *infulis Americanis*, in quibus, ante *Hifpanorum* adventum, hic affectus popularitèr graffatus eft, illum per *Hifpanos* in *Europam* allatum effe, nullus jam dubitat: Credibile eft à ferpentino genere vel morfu vel cibo affumpto illum ortum effe. A ferpente aut fcorpione percuffos coitu levari produnt; verùm fœminas venere eâ lædi authore *Plinio*, magnum argumentum originis luis venereæ ab aliquo infecto venenato. Ictus ferpentum omnium malorum peffimum, ideò lui vener. comparandum. Quis adeò dubitet iftam luem ex animalibus ortum effe: nam penis ab iftis morfibus venenatis vehementèr intenditur; & *fatyriafi*, id eft furore & libidine perciti nihil præter coitum anhelant. Ita quod vulneratis remedium fœminis calamitas eft; & à fœminis fic infectis invicem mares conflictantur in pofterorum diram perniciem. (*De humoribus. p.* 417).

Curatio.

Art. 117. Fœmina graviffimo urinæ ardore & punctionibus ibidem, item condylomatis cancrofis in pu-

Garlick da Gonorrh 50.51.

dendi

CAP. IX.

dendi labiis, non ſine vehementi capitis dolore afflicta eſt; illam *purgavi* 4to quoque die *pilulis de duobus*, quibus æqua pars *mercur. dulc.* adjecta eſt; apozema *ex guaiaco*, &c. fuit pro potu ordinario, citra ſudorem. Sumpſit etiam bis quotidie cochlear. tinct. ſequent. in decoct. *guaiaci* ℥iv. ℞ *Cochinel.* ℥iij. *cantharid.* ʒj. *vin. rhenan.* ℔j. digere in B.M. & f. tinctur. horum uſu gonorrhœa admodum virulenta, fœtidum & ſanguineo-viride pus effundens, integrè ſublata eſt, & duobus plus minus menſibus ſine ullâ ope chirurgicâ etiam ulcera ſiccata ſunt, dolorque capitis ex toto deſiit.

Dolores nocturni.

Art. 118. In doloribus nocturnis, præmiſſis univerſalibus pulvis ſequens eſt maximè proficuus; ℞ *Cochinel.* ℥j. *oſſ. ſepiæ ſubtiliſſimè lævigat.* ℥ß. m. doſ. ʒij. 6ta quâque horâ cum decoct. *valid. guaiac. Guaiacum hydrargyri, ut hydrargyrus veneni in lue antidotum eſt.*

PITCAIRN.

Gonorrhœa curatio.

Art. 119. In principio gonorrhœæ virulentæ purgandum eſt cum ptiſanâ laxante ex *ſen. ſal. tart. & flor. melilot.* & bibat æger *ſerum lactis*; poſt tres quatuorve dies purgationi inſumptos, ſi ardor urinæ & fluxus ſint minores, & color & conſiſtentia meliores, bolum aſſumat ex *terebinth.* & *rheo* per 6 aut 7 dies, ſi alvum laxat, id fieri ſolet cum euphoriâ. Vitanda omninò ſunt aſtringentia; gonorrhœa enim nunquam evadet in luem vener. niſi nimis intempeſtivè ſiſtatur. *Pitcairn. in* mß. (103.) (126.)

Methodus therapeutica.

Art. 120. Methodus therapeutica *Pitcairnii* radicalis ſic ſe habet; poſt *vomitum* bis aut ter iteratum exhibeatur *mercurius* per aliquot dies, bis die; cùm os inceperit dolere, abſtineat ſe à *mercurio* per tres aut quatuor dies, tum *purgetur* alternis diebus; oris dolore ceſſante, iteretur uſus *mercurii*; & iteretur hæc methodus, donec ſymptomata ceſsârint.

Art. 121. Ad ulcera & eruptiones leproſas *decoctum pro lotione, unguentum, aqua coſmetica*, & *cere-*

visia guaiacana, tanquam remedia maximè efficacia, ab authore laudantur. (107.) (110.)

CAP. IX.

HARRIS.

Art. 122. Infantes à nutricibus lactantibus infecti, quanquam maculis pustulis ulceribusque scatent, quanquam & nocturnis illis doloribus erunt excruciati, facillimè omnium restituuntur. *Farina sarsaparillæ* ferè insipida, saltem nullo gustu ingrato, panatellis aut pulticulis suis, ut par est commista, addito etiam ventriculi gratiâ *santali citrini* polline, *catharticis* debitis intercalatis, tenerrimæ ætati, ut lætè nonnunquam observavi, salutem perfectam reddidit.

Infantes quomodo curantur.

BLEGNY.

Art. 123. Pro ulceribus penis & præputii curandis apprimè valet sequens lotio; ℞ *Vitriol. alb.* ℥ij. *auripigment. alumin. nitr.* ana ℥j. comburantur in crucibulo, ut in lapidem coeant. ℞ *Pulv. prædict.* ℥j. *aq. calc. vin. alb.* ana ℔j. f. solutio, &c. egregiè etiam conducit lotio sequens *Lanfranci*, maximè in ulceribus glandis & præputii; ℞ *Vin. alb.* ℔j. *aq. rof. plantag.* ana ℥iij. *auripigment.* ʒij. *æris virid.* ʒj. *myrrh. aloe.* ana ℈j. misce. Ulceribus satìs detersis medicamentum affusâ aquâ lenius fieri debet pro futuro; & postremò cura cum *lact. virgin. Saturni* (16. 177.) perficienda est. Si verò ulcera fuerint diuturniora, adeò ut callosa & cancrosa evaserint, vulgò **Shankers** appellata, applicanda sunt remedia valdè penetrantia, qualia *mercur. præcip. rub. lapis infernalis*, *aq. phagedænica*, vel *aqua divina Fernelii* (16. 10.). Notandum est tamen cùm primùm ex usu horum crustæ inducantur, statim amovenda esse *escharotica*, & *suppurantia* ac *digestiva* adhibenda, quibus crustâ sublatâ, ulcera tandem cum *unguent. Devigonis* sananda esse [vid. etiam *p.* 102.] internis remediis interìm non neglectis.

Ulcera penis & præputii.

Ulcera callosa.

Art. 124. Accidunt interdum tumores genitalium œdematosi sive crystallini: remedia externa hoc in casu debent esse *exsiccantia*, *discutientia*, & aliquatenus

Tumores œdematosi genitalium.

S *astringentia*;

CAP. IX.

astringentia; talia sunt *spirit. vin. camphorat. aq. calc. cum sal. armoniac. sp. vin. cum sapone nigro, pauco pipere, zinzib. & alum. ust.* si adsint simul ulcera cancrosa & tumores duri præcavenda est *gangræna*.

Phimosis, &c.

Art. 125. De phimosi, paraphimosi, & amputatione penis consulatur author. *p.* 112, &c.

Gonorrhœa.

Art. 126. Cura rationalis gonorrhœæ inchoanda est cum *leni cathartico*, alternis diebus ex *cassiâ decoct. senn.* & *cristal. mineral.* in sero lact. decoct. *tamarind.* & *alth.* & *rhabarb.* [gonorrhœâ propè occlusâ] interim exhibenda sunt quoque *diuretica* maximè *terebinthinata*, & postremò levitèr *astringentia*, *aq. minerales, croc. mart. astring. in aq. simplici coct. tinct. rosar. tinct. coral. in coch. syr. ejusdem vel cydon.* Ptyalismus nunquam tollit gonorrhœam. [*Pil. de cretâ palmarii. Tinctura cantharid.*] (103. 119.)

Ardor urinæ.

Art. 127. Ardor urinæ *emulsionibus* & *ptisanâ* (16. 219.) mihi in frequenti usu mitigari & tolli potest: interdum in graviori casu *venæsectio* est necessaria; ut in urinæ suppressione, *semicupium*. (16. 236.)

Tumores testiculorum.

Art. 128. In tumoribus inflammatoriis testiculorum & scroti convenit *venæsectio*; *topica discutientia*, & dolorem *mitigantia* sunt usurpanda.

Carunculæ in urethrâ.

Art. 129. Carunculæ in urethrâ sunt curatu difficillimæ; remedium sequens optimum perhibetur; ℞ *Pulv. alumin. ust.* ʒj. *præcipit. rub. auripigment. æris virid.* ana ʒß. *unguent. desiccat. rub.* ℥j. coq. ad consistentiam mediam inter ungt. & empl. hujus portiuncula cereoli summitati apponatur, & in urethram intrudatur, &c. de consumendis carunculis vide locum *p.* 177, &c. & consulantur alii scriptores Chirurgici.

Bubones.

Art. 130. Bubones quoquo pacto sunt suppurandi, internè conducunt *cardiaca*, *alexipharmaca*, *victus & potus generosus*; externè *suppurantia potentiora*, *emplastra*, vel potiùs *cataplasmata*; cum *cucurbitâ* semel vel bis in die attrahendi sunt, & cùm sint satìs maturi, cum *caustico* aperiri debent, potiùs quàm *lanceolâ*, & aperti diutiùs sunt servandi. (112.) "Ex erudito "& eleganti tractatu Chirurgi *Gallici* D. *Blegny*.

CAP.

CAP. X.

Sive Fasciculus Morborum decimus.

Plica Polonica.

BONETUS.

Art. 1. PLICA capillorum morbus est *Polonis* plerumque *endemius*, tam maribus quàm fœminis, imò pueris & infantibus; item in aliis regionibus, ut in *Helvetiâ*, *Alsatiâ*, & *Belgii parte* ad *Rhenum*, ac in *Hungariâ* cognitus, ast non tam frequens. In *Hungariâ* interdum animalia hoc morbo infestari, præsertim equos, testatur *Sennertus*.

Plica in Poloniâ endemia; alibi cognita.

Art. 2. Est autem plica affectus capillorum gravis, malignus, & periculosus, in quo capilli capitis indissolubili implicatione, & agglutinatione, seu inviscatione contorquentur, cum gravissimâ totius corporis artuumque tam superiorum, quàm inferiorum capitisque læsione, & antequàm capilli complicentur, magno dolore, sudore plerumque concomitante.

Morbus gravissimus.

Art. 3. Præscisio capillorum intempestiva in sic affectis est admodum periculosa. " Nulla certa & appropriata remedia hujus morbi hactenus inventa " sunt, quæ illum perfectè sanare vel penitùs extirpare valent; & quoniam in his regionibus nusquàm invenitur, supervacuum erit de illo diutiùs " expatiari.

Incurabilis.

CAP. X.

Tinea.

TURNER.

Tinea.

Art 4. Sahafati ſeu tinea; Angli ſonant **a Scall'd Head.** Hujus affectûs tres ſpecies ab authoribus numerantur, viz. *tinea ſiccca*, *humida*, & *lupinoſa*, quæ reverà ſunt tantùm varii gradus ejuſdem affectûs; ſed prætermiſſis hiſce diviſionibus minùs neceſſariis morbus definiri poteſt; ulcuſcula manantia capitibus infantum exorſa à vitioſo, corroſivo, aut ſalino humore, glandulas cutaneas exedente, quæ tractu temporis texturam earum deſtruunt, & deprædantur. In primo gradu velamine albido, ſicco, furfuraceo, aut ſquamoſo caput obducitur. In ſecundo gradu caro ſubjacens granulata apparet, ad inſtar ſeminum in ficubus tranſverſim ſectis. Gradus tertius eſt ulceroſus, ſicut *achores & favi*. Nomen deſumitur à *vermiculo tineâ* ob ſimilitudinem foraminum, quæ ab iſto animali in chartis & veſtimentis effodiuntur.

Definitio morbi. *Ejuſdem gradus varii.* *Ratio nominis.*

Curatio.

Art. 5. Ad amovendam incruſtationem fotus & unguentum ſequentia ab *Ambroſio Paræo* laudantur; ℞ *Rad. alth. lapath. acut. acetoſ.* ana q. ſ. coque in *lixivio tenui*, cui addatur modicum *aceti* pro fotu bis in die uſurpand. unguentum conficitur ex *foliis naſturtii hortenſis* cum *axungiâ porcinâ* contuſis vel frixis, quod 24 horis opus abſolvet; ad radicalem autem curam hujuſce mali contumaciſſimi rectè perficiendam conſulatur author, qui de eò pulchrè ſcripſit, & optima remedia ex probatiſſimis ſcriptoribus cum judicio accumulavit.

****

vid Pet Shaw new prax.

Oculorum Morbi.

Subjecti dignitas.

Art. 6. Oculum nobiliſſimum totius corporis organon (quod emphaſi quadâm *lux corporis* appellatur) curam

curam medicorum præcipuam mereri damnum illud ingens, quod à cæcitate patimur, testatur.

CAP. X.

Visûs Hebetudo.

COWARD.

Art. 7. Hebetudo visûs est caliginosus videndi modus, cùm objecta visibilia nebulâ velut tenui obvoluta apparent; primus est hic status ingruentis mali pejoris, nisi præveniatur, prodromus; & *cataractam* aliquando ob incuriam patientis, aut inscitiam medici inductam, præcurrit. A statu sanguinis viscido & pituitoso oriri potest, vel à spirituum animalium penuriâ, vel ab humoris in oculo defectu, vel ex malâ partium conformatione.

Hebetudo visûs.

Undè.

Art. 8. Ad hanc oculorum hebetudinem discutiendam indicantur remedia, quæ sanguinis lentorem tollunt, & quæ spirituum animalium penuriæ occurrunt. Quandoque convenit *venæsectio*, & deinde *catharticum cum calomel.* exhibere. *Millepedes* inter specifica recensentur; *salia volatilia* & *deobstruentia* in sanguinis lentore mira præstant; salivationem per *masticatoria*, potiùs quàm *tabaci* fumo, excitatam prodesse autumo; *cerevisia oxydorica pharm. bat.* propinari potest; *collyria vitriolica* & *astringentia* sunt vitanda; convenit *aqua ophthalmica sapphirina Bat.* In genere duæ regulæ ad visum utilissimæ, licèt non usquequaque sufficientes statuantur. 1°. Ut manè quolibet, nullo habito ad tempestatem respectu, *frigidâ* caput, tempora, & ponè aures alluamus. 2°. Ut à *calidis* & *piperatis eduliis*, nec non *potulentis spirituosis*, quantum fieri possit, abstineamus.

Curatio.

NB

Duæ regulæ ad visum prolongandum.

Ophthalmia. Dr Shaw p. 34

RIVERIUS.

Art. 9. Ophthalmia sive Lippitudo est oculi inflammatio cum tumore, rubore, & dolore; levis inflammatio *phlogosis* dicitur; *chemosis* appellatur, quando

Morbi definitio, & divisio.

CAP. X.

utraque palpebra inversa sit, ut vix ab iis oculi contegantur, rubrumque magnâ ex parte iridem occupet. Alia est ophthalmia *sicca*, alia *periodica*. Elegantem hujus affectûs descriptionem habemus apud *Lommium*; " Vehemens oculos urget inflammatio cum multo dolore, & tensione, & tumore & ardore & rubedine; interdum etiam tantâ cum punctione, ut oculi tanquam ab infixâ acu aut spinâ stimulari videantur; fervente humore implentur, sequiturque pituita modò paucior, modò uberior; sed & sordes quædam majoribus angulis inhæresscunt; & ubi gravius est malum, vicina etiam loca ad malas usque attolluntur, circum circa arteriæ vehementèr pulsant; vasa sanguifera tenuia turgent conspicuaque redduntur, quæ per sanitatem in albo fuerant obscura.

Ejusdem descriptio.

Curatio.

Art. 10. *Venæsectio* docente *Avicennâ* usque ad lipothymiam celebranda est; *cucurbitulæ* scapulis & spinæ dorsi affigendæ, *catharsis* lenientibus instituenda. Remedium sequens inflammationem sedat, & fluxionem cohibet. ℞ *Alb. ovi unius* agitetur cum frusto *aluminis* satìs magno, donec unguenti consistentiam adeptum sit, quod extendatur super linteum, & oculo tepidè applicetur, post horas 2 vel 3 auferendum est, nè humores nimìs astringat. Unguentum fieri potest ex *butyro* & succo *nicotianæ* simul coctis maximè efficax. In declinatione collyria magis *resolventia* usurpanda sunt, ut ℞ *Sarcocol. nutrit.* (i. e. per plures dies in lacte macerat.) *tutiæ præparat.* ana ℥iß. *aloe* ℈j. *myrrh.* ℈ß. *mucilag. sem. fænugr.* ℥ß. *aq. fænic. euphras.* ana ℥iß. m. f. collyr.. In ophthalmiis inveteratis, cùm alia remedia non sufficiant, ad *mercurialia* tanquam ad sacram anchoram confugiendum est. In graviori casu convenit *Setaceum*; aliquando etiam *masticatoria*, & decoctum è *lignis* prosunt.

In morbo inveterato.

COWARD.

Art. 11. Ophthalmia est inflammatio tunicæ adnatæ cum dolore & ardore torquens. Optimè dividitur

Opthalmia humida & sicca.

ditur in *humidam* & *ſiccam*, prout ſcilicèt cum majore vel minore humoris profluvio ſtipatur. In ξηροφθαλμίᾳ vel ophthalmiâ *ſiccâ* oculus quidem intumeſcit cum dolore quodam, leni rubedine, pruritu, & gravitate, & cum levi etiam humoris fluxione per vices ſaltem, non enim datur ophthalmia abſolutè *ſicca*.

Art. 12. Copioſiores lacrymarum effuſiones, ut ut mordaces, ophthalmiam non diutiùs duraturam indicant. Ophthalmiâ laborantem alvi profluvio corripi bonum eſt, inquit *Hippocrates*. *Prognoſis.*

Art. 13. Ut rectè inſtituatur ophthalmiæ cura cum *venæſectione* incipiendum eſt; conveniunt etiam *cathartica* mitiora, privatim *aquæ minerales purgantes*, vel *ſal mirabile* in aqua communi ſolut. Quoad *topica* conſiderandus eſt præ omnibus morbi ſtatus: In principio, factis debitis *evacuationibus*, ℞ *Aq. euphrag. fœnic. dulc.* ana ℥j. *tut. præpar.* ʒß. *trochiſc. alb. rhaſ.* ℈j. f. miſtura. ℞ *Lact. fœminin.* ℥j. *ſucc. fœnicul. dulc.* ℥ß. *camphor.* ℈j. *album ovi unius*, probè conquaſſando miſceantur, & redigantur in pultem formâ cataplaſmatis applicand. Huic uſui quoque inſerviunt mucilagines *ſeminum cydon. pſyl. papav.* &c. quæ ſæpiùs renovandæ ſunt, nè acorem contrahant. In augmento ℞ *Aq. Plantag. roſar. pallidarum* ana ℥iß. *ſacchar. ſaturn. vel ceruſſ. lot.* ℈j. *ſp. ſal. armon.* ℈ß. f. ſ. a. mixtura. ℞ *Aq. ſolani* ℥ij. *ſucc. ſedi* ℥ß. *opii thebaici* gr ij. *album ovi* q. ſ. conquaſſando probè f. mixtura ophthalmica. Si comitetur epiphora, ſine *vitriolatis* commixtis incaſsùm laboramus. In ſtatu *reſolventia* remedia *repellentibus* prævalere debent, inquit *Riverius*, præcipuè fotus *è flor. ſambuci parat.* diſcutiendi gratiâ, ſed mallem ego ſequens adhibere, ℞ *Fol. euphrag. fœnic.* ana Mj. *ſemin. fœnugr. aloes lot.* ana ʒij. *aq. font. pauco aceto aceſcentis* (ita ut guſtu levitèr deprehendi poterit) ℔j. coquantur ſimul ad dimid. conſumpt. colatura ſervetur ad uſum. In declinatione ſolâ *ſarcocollâ*, utì ſuadet *Sennertus*, maximè conandum eſt, ſi ophthalmia ſordes reliquerit, quod, priuſquàm

Curatio. *Varianda eſt pro ratione morbi ſtadiorum.* *In principio.* *In augmento.* *In ſtatu.* *In declinatione.*

CAP. X.

usquàm aliquod applicueris medicamentum ophthalmicum, penitùs eluantur seu detergantur.

Opthalmia sicca.

Art. 14. In ophthalmiâ siccâ *emollientia* & *lenientia* perpetuò intermiscenda sunt, nè *discutientium* & *exiccantium* medicamentôrum usu inflammatio asperior & intensior reddatur.

PITCAIRN in MSS.

Opthalmia interna.

Art. 15. Ophthalmia externa diligentèr distingui debet ab eâ, quæ simul est & externa & interna: *interna* est inflammatio retinæ, quam nemo (quantum scio) descripsit; dabo itaque signum pathognomonicum, & in praxi utilissimum: nam si signa *externæ* ophthalmiæ adsint, viz. rubor, calor, dolorque, & nihil aliud visui se offerat, est solum ophthalmia *externa*; at si præter illa *externæ* signa videantur ophthalmico oculis suis obversari muscæ in aëre volitantes, pulvisve quilibet obscurus vagare, aliarumve rerum incerta simulacra, tùm erit ophthalmia *interna externæ conjuncta*.

V. S. copiosa. 262

Art. 16. Nullus est morbus, qui naturâ suâ *venæsectionem* sæpiùs postulat, quàm ophthalmia.

FARRAGO.

Epidemica.

Art. 17. Interdum ophthalmia est *epidemica* & *contagiosa* ex aëre inclementiori. In curandâ ophthalmiâ aliquando apprimè convenit *venæsectio* in pede ob majorem revulsionem. Ubi humores sunt acriores & corrosivi collyriis addenda sunt remedia *fixa metallica*, viz. *tutia præparata*, *lapis calaminaris*, *cerussa*, *sacchar. saturni*, imprimìs *flores Zynci*, & *flores Jovis*, quos *Barbette* insignitèr commendat. In levi inflammatione frustum *carnis vitulinæ* vel *bovinæ* applicatum morbum discutit. *Ettmuller.*

Ophthalmia scrophulosa.

Art. 18. "Ophthalmia frequentissimè est *scrophulosa*; quo in casu præter *evacuantia* remedia *mercurialia* & *specifica* exhibenda sunt, item *millepedes* & *herb. euphras.* in cerevisia infus. pro usu communi per longum tempus; sed præ omnibus, quot-

"cunque

CAP. X.

cunque mihi hactenùs innotescunt, *aquæ minerales cathárticæ*, quales sunt *Ebeshamenses* & nostræ *Alfordenses* diutiùs epotæ morbum hunc pertinacissimum subigunt, aut saltem inducias paciscuntur, ut aliquoties observavi. Pro usu externo collyrium sequens, ℞ *Mercur. dulc.* ʒij. teratur in mortario lapideo affundendo *aq. ros.* ℥ij. per 4 vices, & agitetur pestillo ferreo candenti toties calefacto. Prodest interdum *cataplasma de pomis Fulleri.* & etiam fotus sequens *Boyleanus*, ℞ *Flor. melilot. sambuc. calend.* ana Mj. *sem. lin. fœnugr. cymin. psyl. cydon.* ana ℈ß. *hord. perlat.* ℥ß. coq. in aq. font. & vin. canariens. ana p. æ. ad ℔j. pro fotu in doloribus magnis.

Epiphora.

COWARD.

Art. 19. Epiphora est præternaturalis oculorum defluxio, quæ *Anglis* sonat a Rheum in the Eyes; humore scilicet seroso acri ferè continuò depluunt oculi genas excoriente.

Epiphora quid.

Art. 20. Intentiones curativæ sunt 1°. humoris peccantis aliò derivatio per *venæsectionem*, *cucurbitulas*, *vesicatoria*, *cathartica*, &c. 2°. acrimoniæ per remedia idonea correctio, quæ plerumque vino *chalybeato amaro* fœliciter peragitur; aliquando vinum simplex liberaliter epotum epiphoram sanat [præcipuè non assuetis idem bibere], & postremò, præmissis rectè prædictis evacuationibus & alterantibus, *topica astringentia* adhibere licet.

Curatio.

PITCAIRN.

Art. 21. Epiphora est quasi species *catarrhi* in glandulis oculorum. Præmissis universalibus usurpandi sunt *fotus astringentes*, *linimenta*, & *collyria*, &c. Cataplasma sequens ex *Platero* egregias habet vires, ℞ *Pulp. pomorum acidorum* (vulgò vinos. dict.) *in aq. ros. macerat.* ℥ij. *mucilag. sem. fœnugr.* ℥ß. *album. unius ovi*

Oculorum catarrhus, ejusdem curatio.

CAP. X. *ovi. lapid. hæmatit.* ʒß. *cort. granat.* ʒj. *ol. roſ.* q. ſ. m. f. Cataplaſma tepidè applicandum.

FARRAGO.

Aq. ophthalmica præcellens.

Art. 22. Epiphora antiqua, & quæ ſenibus accidit, difficultèr curatur; imò frequentèr in *fiſtulam lacrymalem* degenerat. Remedia in principio debent eſſe blandè *aſtringentia* & poſteà *ſiccantia*; *lapis calaminaris* eſt ſingularis. Aqua opthalmica ſequens ex *Hoffmanno* valet ferè in omnibus oculorum affectibus uſque ad miraculum, ℞ *Vin. rhenan. aq. plantag. roſar.* ana ℥iij. *tut. præp.* ʒij. *myrrh. elect. pulv.* ʒjß. coq. ad tertiæ partis conſumptionem ſub finem in nodul. ſuſpend. pulv. *virid. æriſ.* ℈j. *camphor.* gr. viij. colatura ſine expreſſione ſit pro uſu; utiliſſima quoque eſt *aq. ſapphirina*, item *collyrium certum.*

Hypopyon.

COWARD.

Hypopyon, ejuſque cura.

Art. 23. Hypopyon eſt collectio puris ſub corneâ ab ophthalmiâ vel contuſione violentâ plerumque ortum ducens. Intentiones curativæ ſunt doloris ſedatio & puris evacuatio per *diſcutientia*, &c.

Phlyctænæ.

COWARD.

Phlyctænæ quid.

Art. 24. Phlyctænæ ſunt ulcera nunc in adnatâ, nunc in tunicâ corneâ emergentia, velut tot minimæ veſicæ aquâ repletæ, quales ſolent aquæ ferventis in aliquas corporis partes affuſione excitari, vulgò apud *Anglos* Blysters in the Eyes appellantur, & inſtar *granorum milii* apparent, & cùm uſitatiùs ab acri & corrodente humore producantur, vehementem dolorem & lancinationem pariunt.

*Art.

Art. 25. Præmissis ritè evacuantibus, *discutientia* & *exiccantia* conveniunt, quæ varianda sunt, prout morbus sit in augmento, statu, vel declinatione.

Indicationes curativæ.

Ulcera.

COWARD.

Prognosis, & curatio ulcerum ocularium.

Art. 26. Omnia oculorum ulcera sunt periculosa & curatu difficillima. Totus curandi cardo in usu *detergentium* & *exiccantium* vertitur, quibus tamen sæpissimè addi debent *lenientia* sive *anodyna*. Non differt horum ulcerum ab aliorum curatione methodus tractandi, nisi quòd ob teneritudinem & insignem partium usum curâ non vulgari suscipienda sint. Porrò his in casibus conveniunt *agglutinantia* cum *detergentibus* mixta; inter quæ liquorem ex ovo cocto & indurato sacchari cand. q. s. repleto in cellâ vinariâ extillantem maximè commendat *Riverius*; quod medicamentum, si magìs *abstersivum*, desideres, addito *myrrhæ pulverisatæ* pauculo saccharo cand. suprapræscripto, magìs proficuum reddetur.

Pterygium.

ETTMULLER.

Morbi descriptio.

Art. 27. Pterygium, vel (Latinis) Unguis, seu oculi pannus, est tunica quædam præternaturalis ab uno oculi angulo, frequentiùs interiori, enata, quæ successivè accrescendo tandem ad pupillam pervenit; interdum est tenuis, albida, interdum crassior, & carnosior, aspera, obscura, dolorosa, imò cancrosa, quæ non est attingenda.

Curatio.

Art. 28. Commendatur ablutio oculorum cum proprio *lotio matutino*; usurpanda sunt remedia *abstergentia*, ut *saccharum cand. os sepiæ*, *crocus*, *vitrum*, vel *butyrum Antimonij*, succus *chelidon. maj. vitriol. alb.* In malo pertinaciori tutò confugiendum est ad *Mercur. sublimat.* item *succus formicarum rub. express.* & cum aq. ophthalmicâ appropriatâ permistus.

Albugo.

Albugo.

Coward.

Pſbaw per 40

Albugo quid. Varietas & prognoſis.

Art. 29. Albugo ſeu Leucoma eſt macula corneæ albeſcens; quò latior & craſſior eſt, eò magìs viſum obſcurat, & quò magìs corneæ ſuperficiei incumbit, eò magìs albicat, & quò propriùs ad nigredinem vergit, eò altiùs ſuas egit radices, & vix curabilis exiſtit. Quæ è *cicatrice* relictâ exoritur difficillimè diſſipatur, quæ *ophthalmiam* ſequitur, frequentèr ſuâ ſponte faceſſit.

Curatio.

Art. 30. Totus curationis cardo in *emollientibus*, *reſolventibus*, ſeu *diſcutientibus*, vertitur, quæ tamen cum ſummâ cautelâ ſunt uſurpanda. Pro *cicatricibus* tollendis *topica* acriora, imò *cathæretica* aliquando prudenti manu adhiberi debent, & primò tentanda eſt via lenioribus, & poſteà ad fortiora licet devenire. ℞ *Rad. althæ.* ℥j. *folior. malv. euphrag. chelidon. maj.* ana *Mj. ſem. lin. fœnugr.* ana ʒiij. *flor. melilot.* p. j. coq. in aq. font. q. ſ. ad ℔ij. hujus decocti vapor oculis apertis calidè excipiatur frequentiſſimè. Mallem ego in his oculorum medicamentis utendis formam *fomentationis*, quàm *vaporis* commendare, præcipuè ſi eidem decocto, dum caleſcat, pauculas *ſalis* ſeu *ſpiritûs alicujus volatilis* guttas inſtillaveris, quod tum fortè prodeſſe poterit, niſi nimiam affuderis ſpirituum quantitatem, quæ oculorum tunicas feriat, & irritet. Alij utuntur *ſaccharo cand. in aq. fœnicul. ſeu euphrag. ſolut. ſuccus fœnicul. vel chelidon.* cum guttulis aliquot *balſam. peruv.* potentèr albuginem diſcutit, inquit *Riverius*. Sequens ex *Riverio* fœlicitèr expertus ſum, ℞ *Aq. roſ.* ℥iv. diſſolve in eâ paululum *ſalis armoniac.* ita ut linguam feriat, deinde imponatur in vaſe aurichalceo, donec *cæruleum* colorem acquirat. *Fella animalium* præcipuè *lucij piſcis*, ſuccus *chelidon.* &c. ſunt remedia calida & acria, ideoque convenit ea excipere mucilaginibus *gum. tragacanth. ſem. cydon.* &c. vel cum pulv. *Trochiſc. alb. rhaſ.*

Ettmuller.

ETTMULLER.

Art. 31. Albugo ſeu Leucoma eſt cicatrix albida poſt variolas vel alia ulcuſcula in oculo. Pro nubeculâ & albugine delendâ conveniunt *fel anguillæ, ol. papyri, ſucc. chelidon. maj. aq. ſapphirin. mercurius ſublimatus.*

Pro cicatrice in oculo.

Remedia aliquot.

Suggillatio.

ETTMULLER.

Art. 32. Suggillatio oculi fit ab ictu, unde ſanguinis congrumeſcentia. In oculorum ſuggillationibus optimum eſt ſequens cataplaſma, ℞ *Rad. ſymphyt. maj.* ℥vj. *ſigil. Solomon.* ℥ij. *flor. ſambuc.* ℥iß. *farin. fabar.* ℥j. coq. in q. ſ. aq. font. *Decoctum* ſit pro fotu, & ex *radicibus*, &c. f. cataplaſma.

Remedium pro oculorum ſuggillationibus.

Cataracta.

COWARD.

Art. 33. Suffuſio ſive cataracta eſt pupillæ obſtructio ab opaco aliquo interpoſito inducta, quæ viſum minuit, aut extinguit. Cauſæ hujus affectûs ſunt ut plurimum obſcuræ aliquando tamen evidentes, utì contuſio, nimis aſſidua ad lucernam lectio, balneorum uſus inordinatus, & in genere quicquid fluxionem ad oculos promoveat; *epiphora* nonnunquam in *cataractam* tranſit. Differentiæ ſuffuſionum ſunt variæ, nempe 1°. ratione craſſitiei vel tenuitatis materiæ, ex quâ pellicula conſtat. 2°. ratione coloris, an alba ſit, vel nigra, citrina, vel viridis, aut ſubfuſca. 3°. à ſitu, num etenim uveæ, num corneæ propiùs adhæreat: Certum enim eſt cataractam ſemper inter *uveam* & tunicam *ſcleroticam* contineri, in quo nunc humore aqueo, inſtar ſyndonis, innatare & fluctuare videtur, nunc firmitèr tunicis, præſertim uveæ, adhæreſcere.

Definitio.

Cauſæ.

Differentiæ.

CAP. X.

Curatio. *Regula de Cataractis.* *Operatio.*

Art. 34. Suffuſio in initio diſcuti poteſt, ut multi fidei integerrimæ authores teſtantur. Suffuſio nigra, nec medicamentis, nec acu curabilis eſt. Sequens eſt optima regula de cataractis, ſcilicet; *ſi quando videatur accreſcere, & diſcutientium medicamentorum vires excedere, ſufficienti temporis ſerie permittatur calleſcere, donec acui depoſitoriæ idonea naturalitèr reddatur.* Modus operationis perficiendæ unicus eſt; intrudendo, ſcilicet, acum depoſitoriam per adnatam & corneam è minoribus oculorum angulis verſus naſum, & cataractam eâdem involvendo, tandemque ad oculi baſin deponendo, ut ibidem reſideat, ſeu leni manu figatur. Poſt hæc uſitatum eſt, quietem per plures dies patienti imperare vel in lecto vel extra, & *ſtypticis* aliquibus ſeu medicamentis *agglutinantibus* oculum malè affectum obducere.

ETTMULLER.

Suffuſio incipiens.

Art. 35. Conqueruntur ægri in cataractâ vel ſuffuſione incipiente de varijs punctis, filamentis, floſculis, fumis, aranearum telis, muſcis, &c. ante oculos obverſantibus; interdum verò deſunt hæc ſigna, & ex improviſo cataracta oritur. Quinque ſunt ſpecies ſive colores cataractarum, viz. alba, cinerea, cærulea, viridis, & flava; cærulea & viridis vim acûs eludunt; reliquæ interdum per chirurgiam ſanantur.

Curatio.

Art. 36. De maturatione & tempore operationis vide locum, p. 799. In ſuffuſione incipiente internè conveniunt *millipedes*, *euphraſia*, decoctum *è lignis*, *ſudorifera*, &c. Externè collyria *antimonialia*, *veſicatoria*, *fontanellæ*, *ſetacea*, & in non aſſuetis *tabaci* fumiſuctio.

PITCAIRN.

Error Riverij, Plempeij, &c.

Art. 37. Signum pathognomonicum à *Riverio*, *Plempeio*, & aliis traditum ſuffuſioni nullatenus convenit, nempè affirmant ſuffuſionem tum ingruere, cùm varia ſimulacra ante oculos volitant, pili, araneæ & ſimilia, quæ apparitiones ex omnium opinione, ſi

perpetuò

perpetuò offerantur, eſt vera & legitima ſuffuſio: has apparitiones aſcribunt corpuſculis humori aqueo innatantibus, quæ cataractam efformant; verùm naturam oculi ignorant: Nam corpuſcula humori aqueo innatantia nullum ſenſum in retinâ depingunt; imò ea quæ corneæ exteriori adhærent nullam ſui in retinâ picturam exprimunt, nec cicatricis corneæ ulla eſt imago, neque ob eam vel eas (ſi plures ſint) ullæ rerum obvolitantium fiunt apparitiones: Ea enim eſt concavitas retinæ, ut ad objectum in eâ depingendum, hoc eſt ad congregandos in uno ejus puncto omnes radios, è quovis objecti puncto emiſſos, debeat objectum viſibile removeri à retinâ ultra diſtantiam corneæ à fundo oculi. Hinc ſequitur, ſi incipienti cataractæ conjungantur etiam ſimulacra muſcarum &c. tum oculi etiam *Guttâ Serenâ* laborant.

CAP. X.

FARRAGO.

Art. 38. Si ſuffuſio ſit profunda, pupilla anguſta apparet; intra ſex menſes plerumque confirmata evadit. Oculo digito compreſſo, ſuffuſio nonnihil diffluens & latior facta, & poſtmodum ad priſtinam magnitudinem revertens nondum matura eſt; ſi verò nullam patitur mutationem diſcuti poteſt. *Riverius.*

Prognoſtica ſigna aliquot.

Art. 39. Si oculus ſuffuſione affectus ſoli obverſus nullam poſſit lucem percipere, fruſtrà eſt omninò operationis periculum facere; eſt etenim cataracta cum *Amauroſi* conjuncta, quod malum eſt incurabile. *Barbette.*

Morbi Humoris Cryſtallini.

Art. 40. Glaucoma eſt mutatio humoris cryſtallini in glaucum colorem, humore per exiccationem condenſato. A cataractâ diſtinguitur, quòd albedo profundior appareat, in cataractâ in ipsâ pupillâ & ferè juxta corneam.

Morbi humores cryſtallini incurabiles ſunt.

Art. 41. Situs cryſtallini humoris vitiatus verſus anteriora (ut in ſenibus) propinqua nimis non cernuntur;

CAP. X. tur; versus posteriora (myopiâ) dissita haud cernuntur; sursum vel deorsum res geminat. Incurabiles sunt hi affectus.

Gutta Serena.

COWARD.

Definitio.

Art. 42. Gutta serena seu Amaurosis est visûs abolitio, sine ullo sensibili vitio in oculis apparente, ab obstructione *nervi optici* orta, influxum spirituum animalium prohibente. Quæ à causâ quacunque subitaneâ exoritur faciliùs curatur, quam cui deplorabile illud infortunium obrepit. In verâ amaurosi pupilla nigrior & amplior solito apparet, sed non semper, & gravitas supercilia premit.

Curatio.

Art. 43. Quoad therapiam post universalia (ubi indicantur) medicamentis *volatilibus*, *antiscorbuticis*, *chalybeatis*, *mercurialibus*, *cephalicis*, & *nervinis* cura tentanda est; vix aliquid sperandum est à *topicis*; si aliquibus utamur, debent esse *discutientia*.

PITCAIRN.

Signum pathognomonicum.

Art. 44. Si nullis opthalmiæ signis apparentibus, muscæ aut araneæ & similia oculis obversari videntur, signum est *pathognomonicum* guttæ serenæ nascentis.

Curatio.

Art. 45. Curatio hujus affectûs medicamentis *mercurialibus* tentanda est, imò *salivatione* & decocto *guaiaci*.

Art. 46. " Tutiora sunt *purgantia* (inquit *Ettmul-*
" *lerus*) quàm *vomitoria*; conveniunt *sudorifera*,
" maximè *sassafras* & *euphrasia*, *junip. rosmarin. mil-*
" *lepedes*, *masticatoria*, &c.

Fistula Lacrymalis.

COWARD.

Morbi nomina & descriptio.

Art. 47. Anchilops, Ægilops, & Fistula lacrymalis apud authores promiscuè usurpantur; ægilops verò est tumor [vel potiùs ulcusculum] carunculæ majoris

CAP. X.

is ad internum oculi canthum; anchylops nominatur, cum adhuc nondum sit ulcerosus; fistula lacrymalis propriè appellatur, quando ulcus sinuosum ibidem efformatur; compressione digiti liquor è cantho ovi vitello similis, & fœtorem emittens extillat; humor corrosivus viam facit, aut invenit, undè meatus colatorii nimis patentes facti, perpetuo stillicidio vexantur; imò frequentèr os *ethmoïdeum* penetrat, rodit, & ad *cariem* miserabilem deducit; in quo statu non nisi *cauterio* actuali curabilis est, hujusmodi fistula frequentèr cancrosa evadit, & tunc *Riverius* monet remediis non esse attingendam.

Progressus & exitus.

Art. 48. Cura est totalitèr chirurgica, nisi quod intùs dari possunt pauca *evacuantia* & remedia quædam humorum acrimoniam *destruentia*, præcipuè *mercurialia*, & decoctum *è lignis*. In initio si anchylops adhuc sit, *repellentia* maximè proficua sunt, ut suppuratio præveniatur; huic usui inserviunt *refrigerantia*, *astringentia*, & *vitriolica:* Si verò nec refrigerantibus repelli nec resolventibus discuti poterit, quin ad suppurationem vergat, aperiendus est abscessus, & *detergentibus*, *consolidantibus*, ac *cicatrizantibus* secundum artem tractandus. Alii sunt qui curam ægilopis moliuntur *instrumento chirurgico*, os nasi tramitem perforando, quo liquor perpetuò extillans per nasum evacuetur.

Curatio.

Palpebrarum Morbi.

SCHMITZIUS.

Art. 49. Tracoma est internæ palpebrarum partis asperitas, cum pruritu & rubore, sæpè & pustulis semen mihi referentibus, ab humore acri. Gradus ejus sunt *sycosis*, & *tylosis*.

Tracoma quid.

Art. 50. Præter generalia, *revellentia*, *intercipientia*, *topica* sint *mollientia*, postea *refrigerantia*, ultimò *detergentia*. *Paræus* seq. instar omnium esse scripsit, si parum *vitrioli* in *multâ aquâ ros.* solvas.

Curatio.

CAP. X.

Hordeolum quid.

Art. 51. Hordeolum eſt tuberculum in ſummâ palpebrâ ortum propè cilia, quod ſuppureſcens ſimile eſt grano hordei; continetur cyſti.

Curatio.

Art. 52. Foveatur *cerâ albâ*, vel *adipe gallinæ*, vel *ſalivâ jejuni*, vel corpore *muſci* abjecto capite fricetur, vel ſanguine *columbæ vel perdicis:* ſi omnia fruſtrà, *ſectione* opus eſt. Si materia ſit lapideſcens quaſi grando *chalazion* dicitur.

Ectropium quid.

Art. 53. Ectropium eſt cùm inferioris palpebræ pars interior extrà apparet, inverſa à paralyſi vel convulſione vel vulnere malè curato.

Curatio.

Art. 54, Hoc curant *aſtringentia* (inquit *Foreſtus*) ut *aqua roſ.* in quâ ferrum ignitum ſit extinctum; ſeq. ſæpè expertus eſt, ℞ *Butyr. rec. diligenter lot. in aq. commun.* & *poſteà in aq. plantag. vel roſ.* ℥ijß. *tutiæ præp. & in aq. roſ. lot. aloe in aq. plantag. lot. ſieff. alb. cum opio* ana ʒjß. *camphor. lot.* ℈j. f. ung. quo veſperi inunge & aq. calidâ ablue.

Lagophthalmia quid.

Art. 55. Lagophthalmia eſt cùm ſuperior palpebra juſto eſt brevior: vel nativa eſt, vel à cicatrice vel convulſione, vel cùm infantes in cunis ſurſum vel retrò ſemper ſpectant.

Curatio.

Art. 56. Curatur *mollientibus*. Si à cicatrice, ſectio ſit ſupra eam figurâ *falcatæ lunæ*, in plagam *litus* injiciendus eſt. " Sed reverà eſt malum ut plu- " rimùm prorſus inſanabile."

Hydatis quid.

Art. 57. Hydatis eſt pinguis ſubſtantia, ut adipis fruſtulum, ſub palpebræ ſuperioris cute latitans, undè tota palpebra in infantibus œdematoſa fit.

Curatio.

Art. 58. Curatio ſectione illius partis perficitur; totus oculus *albumine ovi cum aq. roſ.* obducatur, & *exſiccantia* & *agglutinantia* uſurpentur.

Hæmorrhagia Narium.

SYDENHAM.

Hæmorrhagia narium & hæmoptoe interdum à febre pendent.

Art. 59. Nonnullæ febres intercurrentibus annumerari debent, quæ vulgò pro ſymptomatis tantùm habentur; hujuſmodi ſunt hæmorrhagia narium & hæmoptoe.

hæmoptoe. Primò ut plurimum appulſu febris præ ſe fert indicia, quâ derepentè ſibi per nares, quâ datâ portâ, faciente viam; dolor & calor ſinciput adhuc torquent; ſanguis per vices profluit, dein aliquamdiu ſiſtitur, & mox denuò iterum atque iterum erumpit; donec tandem remediorum uſu vel ſponte omnino ceſſat, ita tamen ut ægro ſingulis annis à recidivâ metuendum ſit.

Art. 60. Sanguinis fervorem nimiùm atque ebullitionem, ut compeſcamus convenit *venæſectio* (ſanguis eductus eſt pleuriticorum ſimilis) item *victus tenuis ac incraſſans* imperandus eſt; quotidie injiciendum eſt *enema refrigerans*, & doſis *diacodii* horâ ſomni exhibenda eſt. Quoad externas applicationes, lintea quadruplicata immerſa *aquæ frigidæ*, in quâ *ſal prunellæ* diſſolvatur, & poſteà levitèr expreſſa admoveantur nuchæ, ac utrinque cervice ſæpiùs in die. Item poſt univerſas evacuationes peractas liquor ſequens applicetur; ℞ *Vitriol. hungar. alum.* ana ℥j. *phlegmat. vitriol.* ℔ß. coque tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta, liquorem frigefactum filtra, & add. *ol. vitriol.* partem duodecimam; turunda ex linteo raſo liquore hoc probè humectata, nari ex quâ ſanguis ſtillat, indatur per dies duos iſthic relinquenda.

Curatio.

Art. 61. "Quando hæmorrhagia narium à *febre* pendeat, *cortice peruviano* profligari poteſt, æque ac hæmoptoe, de quâ alibi (4. 65.)

Cortex peruv.

ETTMULLER.

Art. 62. Quidam hypochondriaci, ſcorbutici & cachectici variis & ſtupendis hæmorrhagiis obnoxii ſunt, ita ut ſanguis non unciatim, ſed libratim effluat.

Quinam hæmorrhagiis obnoxii ſunt.

Art. 63. In nimiâ efferveſcentiâ & ſanguinis fervore conveniunt *blandâ acida*, item ſuccus *menth. urtic.* &c. *martialia* pluribus ſcopis in curandis hæmorrhagiis ſatisfaciunt: *martialia* etenim per ſe ſemper aſtringunt, per accidens aperiunt, ut obſervare licet in menſibus nimis fluentibus & obſtructis. Ipſe novi

Curatio.

CAP. X.

exempla infantum & adultorum etiam frequentèr hæmorrhagiis narium obnoxiorum ſolo eſu *paſſularum* curatorum. In hæmorrhagiâ *habituali* ſequens electuar. eſt proficuum; ℞ *Pulp. paſſular.* ℔ß. *pulv. rhabarb.* ℨij. *tart. vitriolat.* ℨj. *ſyr. cydon.* q. ſ. m. [Materia medica in hæmorrhagiâ latè patet, ſequentia ſimplicia ſunt inſigniora] *folia plantaginis*, *urtic. millefol. heder. terreſt. polygon. flor. roſ. rub. balauſt. cort. granat. rad. ſymphyt. maj. biſtort. tormentil. muſcus terreſt. gallæ, ſem. hyoſcyam. papaverina*, [*catechu*] *uſnea cran. human. gum. arab. ſang. dracon. lapid. hæmatit. tinct. mart. ſacchar. ſaturn. ſtercus aſininum* aut *ſuillum*, & *caninum.* Externè *bufo ſicc. ſtercus porcinum recens excretum. bol. armen. pil. leporin. crepitus lupi, alumen uſtum*, &c.

Hæmorrhagia habitualis.

FARRAGO.

Aliquid notandum in V. S.

Art. 64. Phlebotomia ad revellendum ampliori foramine celebrari debet, & ut magìs confertim ſanguis effluat, inter detrahendum eundem multùm prodeſt vulnus ſæpiùs digito occludere, dein aliquantulum ſanguinis emittere.

Deligatio artuum.

Art. 65. Deligatio artuum hæmorrhagiæ ſiſtendæ conducit; notandum eſt tamen artus omnes ſimul non diu ligandos eſſe, quoniam ſanguis in extremis diu detentus, & à corde nimis exulans lipothymias terribiles inducit. *Album græcum* in omnibus hæmorrhagiis eſt medicamentum ſingulare; *ſpiritus vitriol.* vel *ejuſdem ol. in aq. ſimpl. inſtillat.* in hæmorrhagiis periculoſis eſt extremum remedium & rarò fallax.

Remedia varia.

Art. 66. Reliqua melioris notæ ſunt *calcanthum rubefactum, colophonium pulveriſatum, ſtypticum regis, ol. terebinth. decoct. catechu, decoct. incraſſans, decoct. ſtyptic. elect.* Boyleanum, *pulvis Galeni, elect. ſtyptic. tinctura roſar. epithema de ſacchar ſaturni* in caſu deploratiſſimo moribundo poſt omnia tentata fœlicitèr expertus ſum.

Narium

Narium Morbi.

CAP. X.

ETTMULLER.

Art. 67. Olfactus amiſſus rariſſimè recuperatur, præcipuè in ſenibus. Præ reliquis multùm confert *majorana* quocunque modo uſurpata, item *roſmarinus*, ſuffitus ex *ſuccino. gum. animæ*, &c. quæ valent in *catarrho* hic locum habent. (4. 8.)

Olfactus amiſſus raro curatur.

Art. 68. Ozæna eſt ulcus ſordidum in naribus latens, frequentèr eſt venereum, interdum cancroſum evadit.

Ozana.

Art. 69. Ad curationem conveniunt folia & unguentum *è nicotianâ*; ſi cruſta adfuerit, cum *oleo amygd. dulc.* removenda eſt; interdum uſurpantur fumi ex *cinnabar.* & *mercur. dulc.* in injectionibus, imò nonnunquam *mercurius ſublimat*; Galli utuntur *mercur. præcip. cum unguent. roſ.* ſubact. & cum turundis applicato. (9. 111.)

Curatio.

Art. 70. Polypus narium eſt ſarcoma ſeu excreſcentia carnoſa in naribus ex earum ſummitate pronaſcens, & naſum nunc replens, nunc in fauces uſque deſcendens, à *polypo piſce* nomen accepit, nunc mollis eſt, & lubrica, nunc unâ nunc pluribus radiculis ſe affigit. Excreſcentia hæc nunc alba, nunc rubra, nunc livida apparet, ſi liveſcit, & dolet, ferè cancroſam naturam ſapit; & non attingendus eſt polypus cancroſus. Polypus narium eſt malum curatu admodum difficile. " *Rhaſis* " polypum *hæmorrhoides narium* appellat ob ſimilitu" dinem. De ejuſdem extirpatione videantur ſcrip" tores chirurgici. Si in ulcus cancroſum degenerave" rit, admittit curationem fictam & fucatam; in hunc " finem unguentum ſequens eſt valdè proficuum, " ℞ *Unguent de plumbo*, *ſucc. ſolan.* ana ℥j. *aq. roſ.* " ℥ß. diutiſſimè agitentur in mortario plumbeo & " f. ungt.

Polypus narium.

Rarò curatur.

CAP. X.

Linguæ Vitia.

ETTMULLER.

Gustûs læsiones.

Art. 71. Gustûs læsiones. In amisso gustu convenit *Raphanus* ante pastum masticatus, item *cephalica* & *nervina*. Sed gustûs & odoratûs vitia, si inveterata sint, sunt curatu difficilia, maximè in senibus.

Aphonia.

Art. 72. Loquela amissa frequentèr à linguæ *paralysi* accidit; curatur *aromaticis*; convenit decoctum *salviæ*, *eruc. sinap.* &c. in vino, item *rosmarinus*, *rad. pyreth. zinzib.* sed præ reliquis succus *salviæ*.

Dentium & Gingivarum Morbi.

Dentium caries & nigredo.

Art. 73. Dentium caries & nigredo fit à nimis calidis, frigidis, dulcibus, acidis, fumis ex mercurio, à scorbuto, &c.

Curatio.

Art. 74. Vitanda ergo sunt antedicta, & dentes à cibo repurgentur & vino eluantur. *Pumex* bis vel ter ignitus & vino albo extinctus & in pulverem subtilissimum redactus albissimos facit dentes; quidam solo pulvere *panis usti* utuntur [qui optimum & tutissimum est dentifricium]. *Cinis nicotianæ* est turpe medicamentum, sed dentes reddit albos. Ad dentium sordes tollendas & colorem vitiosum emendandum varia extant dentifricia in practicorum libris; ℞ *Os sepiæ* ℥j. *rad. pyreth. lapid. pumic. alum. ust.* ana ℈j. *cinnam. lign. aloe tart. rhenan.* ana ʒß. f. pulv. subtilissimus. Pro usu domestico pulv. *panis usti* ad dentes mundandos sing. auroris, & posteà opiatum sequens usurpandum, ℞ *Pulv. flor. rosf. rub.* ʒij. *myrrh. elect.* ℈ij. *alum. ust.* ℈j. *sacchar. saturn.* ʒj. *cremor. aq. calc. supernatant. opobalsam.* ana ʒij. *aq. hungar.* q. s. misce. Post usum hujus abluatur os cum vino rubro.

Cautio.

Art. 75. In dentifriciis usurpandis optimè cavendum est, ne crebrior & durior attritus gingivarum, eas atterat & absumat.

Art.

CAP. X.

Art. 76. Ad dentes firmandos valet ſolutio *terræ Japon.* ℥ij. in vin. rub. ℔ß. pro lotione (inquit *Boyle* multis in locis) conducit etiam *gum. lac.* quocunque modo uſurpatum.

Dentium vacillatio.

Art. 77. In gingivis putridis & dentium vacilla-tione inde ortâ, ℞ *Gum. lac* ℥ij. *cremor. aq. calc. ſupernatant.* ℥j. *alum. uſt.* ℈j. *flor. roſ. rub.* ℈ß. m. f. pulv. ſubtiliſſimus cum pauco *mel. roſ.* uſurpand. vel cum vino rub. gallico in quo infuſa ſunt *fol. roſ. rub. rad. tormentil.* &c. In graviori malo ad *unguentum Ægypt.* deveniendum eſt [vel *mel. unguent. Ægypt. ſupernatans*] plura videantur in cap. de ſcorbuto. De gingivis putridis & dentium vacillatione. Interim multùm valet *tinctura gum. lac. Fulleri.*

Gingivæ putridæ.

Art. 78. Oleum *Buxi* dentium dolores quoſvis ad miraculum ſedat (inquit *Riverius) oleum origani* eſt in frequenti uſu. *Pix livid.* in ore detent. dolorem tollit, ut ab amico accepi. *Rad. pyréthri* in ore manducat. Pituitam evacuat & dolorem lenit. Decoctum *nicotianæ* in ore detentum dentium dolorem potentèr ſiſtit (inquit *Ettmullerus).* " Sed ultra omnia, quæ hactenus novi, *ſuccus* radicis *iridis luteæ* dolenti denti affricatus vel ipſa *radix* in ore maſticata in inſtanti quaſi ex incantamento dolorem ex causâ quâcunque oriundum fugat. Communicator affirmat ſe quadragies ad minimum pari ſucceſſu tentâſſe; ego etiam ipſe ſæpiùs expertus ſum; ſi dentis cavitas ſit magna, imponi poteſt plumbum foliatum.

Dolores dentium.

Art. 79. Nonnunquam (inquit *Sennertus*, & ipſe idem plus ſemel obſervavi) per dentium radices & maxillæ foramina, per quæ vaſa in eas ſubeunt ſenſim extra effluit ſanies è dente corrupto & *tubercula in malâ* vel *mento* excitat, quæ nullo modo curantur, niſi dens extrahatur. Vide locum *p.* 262.

Nota benè.

Art. 80. Decoctum *ſabinæ* in ore detentum vermes dentium elicit, ut auctor eſt *Ettmullerus.*

Vermes dentium.

CAP. X.

Aurium Morbi.

ETTMULLER.

Inflammatio & ulcus aurium.

Art. 81. In inflammatione & ulcere aurium adeſt inſignis ardor in aure, & dolor tenſivus, & pulſatilis vehemens cum rubore, quandoque, conjuncta eſt febris, interdum delirium, & motus convulſivi.

Methodus curandi.

Art. 82. Inſenſibilitèr diſcutitur, vel ſuppuratur; convenit *venæſectio*, item *ſudorifera* tanquam in aliis inflammationibus. Externa non niſi cum cautelâ ſunt uſurpanda, fomenta tamen ex *emollientibus* & *diſcutientibus* ſunt proficua. Si diſcuti nequeat, ad *ſuppurantia* accedendum eſt, ut *cepe ſub cineribus* aſſat. pulv. *rad. lilior. alb. caric. ping. ol. cham. amygd. amar.* &c. Ulcere rupto, ſi pus effluens ſit album, æquale, &c. meliùs eſt, quàm ſi ſordidum, ſanioſum, &c. fuerit: ſufficit, ſi modò mundus ſervetur meatus auditorius, id quod optimè mediante *urinâ humana* aſſequimur; ſi ulcus fuerit ſordidiſſimum urinæ addi poſſunt ſuccus *cepæ* & *mel roſar.*

Otalgiæ curatio.

Art. 83. Otalgiæ, ſive auris doloris cauſa frequentiſſimè eſt inflammatio, de quâ modò dictum eſt; interdum verò ab acri humore provenit, ubi non eſt adeò inſignis ardor & pulſatio. Fumus *nicotianæ* cum fiſtulâ inverſâ auri immiſſus valet ad dolorem compeſcendum, item *millepedes in ol. communi* vel *amygdal. amar. infuſi*, & *ol. ſcorpion.*

Vermes in auribus, quid agendum ſit.

Art. 84. Si dolor aurium à vermibus fuerit, dolor tunc vagè lancinans, hinc inde rodens percipitur: educendi ſunt vivi, aut intus enecandi; *lac tepidum* auribus immiſſum dulcedine ſuâ vermes allicit, ita ut prodeant: ſuccus *abſynthii* interficit, vel angit eoſdem, item *oleum nucleorum perſicorum*, *vel amygd. amar. diacolocynthidis quercetani* cum granis aliquot *mercur. dulc.* item *elix. propriet. argentum vivum* in aq. appropriatâ incoct. &c.

Art

CAP. X.

Art. 85. Tinnitus aurium frequentissimè est affectus chronicus & valdè molestus, interdum in omnimodâ surditate terminatur; raro curatur, sæpè recidivat.

Tinnitus.

Art. 86. Præmissis universalibus, suffitus ex *succino*, *olibano*, & *gum. animæ* est egregius; *spiritus sal. armoniac.* cum bombyce in aurem immissus tanquam singulare à *Lindano* laudatur; item *fel lucii piscis*, *ol. castor. zibet.* &c. in usu sunt.

Curatio.

RIVERIUS.

Art. 87. Surditas & gravis auditus secundùm magis & minùs tantùm differunt, eò affecti ægrè sonum percipiunt; auris afficitur vel in exteriore vel interiore parte. Meatus auditorius interdum *cerumine* vel aliâ quâvis sorde obturatur; in interiore parte auris affici potest humoribus in cavitate collectis, qui frequentiùs *pituitosi* sunt.

Surditas.

Causa.

Art. 88. Obturatio externæ aurium cavitatis oculis ipsis dignoscitur, si ad solem cavitatem introspicias. " Pro cavitate externâ eluendâ uti licet de-
" cocto *folior. salviæ* & *flor. rorismarin.* in p. æ. aq.
" & vin. alb. facto, quod cum siphone prudentèr in-
" jiciatur. Nihil æquè conducit in surditate à causâ
" internâ etiam post centum remediorum usum, quam ut æger præmissis præmittendis *sulphureis balneis* caput madefaciat; sedeat sub canali balneorum, & verso epitonio, aquam accipiat. *Ova formicarum* contrita & cum succo *cepæ* in aurem infusa quàm vetustissimam surditatem persanat. Si affectus sit contumacissimus post omnia incassùm tentata excitare licet *ptyalismum* ex inunctione mercuriali.

Curatio.

ETTMULLER.

Art. 89. Inter remedia externa in surditate præ reliquis granum unum *moschi*, vel *ambræ*, vel *zibethi* cum bombyce involutum & vesperi auribus immissum est optimum remedium, præcipuè in senibus; laudatur etiam *fel. anguillæ* cum *spiritu vini*, & *fel perdi-*

Remedia externa.

cis

CAP. X. *cis* à *Lindano*, liquor ex ovis *formicarum* expreſſus, ſi quid aliud, admodum confert. Sunt qui valdè commendant ſuffitum ex *ſulphure* mediante fiſtulâ in aurem tranſmiſſum; extremum remedium eſt ſalivatio. *Vapor auricularis Fulleri.*

Uvulæ Relaxatio ſive Procidentia.

Uvulæ relaxatio. *Art.* 90. Gurgulio ſeu uvula eſt glandula pendula ad formationem & modulationem vocis conferens, quæ defluxionibus, æquè ac aliæ glandulæ, obnoxia eſt; ſi infrà tumeat, ſuprà gracilis evadit. E palati extremo propendet, inque fauces & gulam caput fertur; itaque hæc loca titillatione quâdam afficit, metuque præfocationis ſollicitat.

RIVERIUS.

Cauſa. *Art.* 91. Humor pituitoſus in columellam defluens, eam humectat, emollit, & relaxat, ut longior facta partem ſuperiorem œſophagi tangat, & nauſeam pariat.

Curatio. *Art.* 92. Evacuantia univerſalia eadem eſſe debent ac in *catarrho*. In principio *topica aſtringentia* & *repellentia* conveniunt, quemadmodum in curatione *anginæ*, quibus poſtmodum *reſolventia* & *exiccantia* erunt admiſcenda: Remedia autem formâ pulverum potiùs quàm liquidorum ſunt ut plurimùm utiliora & efficaciora, præſertim ſi nulla adſit inflammatio. *Exciſio.* Exciſio eſt ultimum remedium, ſed cum ſupremâ cautione admolienda eſt; nam valdè periculoſa eſt (inquit *Hippocratis Progn.*) de quâ operatione videantur authores chirurgici. " Unum ex optimis remediis " pro uvulâ prolapsâ eſt *ſemen cannabis* in poſcâ pa- *Remedia varia.* " rum coctum pro gargariſmate (inquit *Ettmullerus*). " Proficua quoque eſſe poſſunt ſequentia pro arbitrio " vel potiùs judicio periti medici uſurpata; *decoctum* " *catechu*, *decoctum rad. tormentil.* *cum pauco ſale ar-* " *moniaco & alumine crudo*, *gargariſma pro uvulâ*, " *pulvis uvularis*.

Cap. X.

Aphthæ.

Boerhaave.

Art. 93. Aphthæ ſunt parva, rotunda, ſuperficiaria ulcuſcula os internum occupantia; ſunt enim exulcerationes ultimorum emiſſariorum, hinc occupant omnia loca, ubi talia emiſſaria hiant; adeoque labia, gingivas, genas internas, linguam, palatum, fauces, tonſillas, uvulam, gulam, ſtomachum, inteſtina tenuia, [ad anum uſque], ubique ferè eâdem ſpecie. Præcedere ſolent, febris, incipiens cum diarrhœâ vel dyſenteriâ, nauſea, appetitus proſtratus, præcordiorum anxietas, debilitas magna, evacuatio notabilis, ſtupor, ſomnolentia. Varius eſt aphtharum color albus, fuſcus, flavus, lividus, niger, quarum poſteriores ſunt pejoris notæ. Sapor omnis aboletur; adeſt plerumque oris ſiccitas, interdum, cruſtis deciduis, ſalivatio vel diarrhœa adoritur, imò dyſenteria ex vaſorum dilatatione.

Aphthæ quid. Et quas partes occupant.

Varius aphtharum color.

Art. 94. Ut curetur optimè hoc malum, exhibenda ſunt *calida*, *diluentia*, *reſolventia*, & *abſtergentia*, ut cruſta in facilem citumque lapſum diſponatur; ſimulac lapſus conciliatus eſt, tum *anodyno*, *demulcente*, & ſimul parum *corroborante* medicamento utendum, utì *gelatin. C. C.* vel ſeq. ℞ *Aq. roſ. ſtillat. ſyr. papav. alb.* ana ℥ij. *vitel. ovor.* ij. Miſce, hujus pauxillum ore aſſiduò contineatur. In fine dandum eſt *cacharticum corroborans ex rhabarbaro*, &c.

Curatio.

Ettmuller.

Art. 95. Aphthæ ſuccedunt frequentiùs febribus ingentibus, aliquando oriuntur ex vitio ſalivæ, & cruditate ventriculi. Aphthas futuras in morbo cognoſcimus ex ſopore & ſingultu, qui toto morbi decurſu non dormiverunt, in ſoporem incidunt, & tunc aphthæ prodeunt. Singultus accidit, ſi ſint ex ventriculo, & tunc plerumque ſunt deteriores.

Aphthæ undè.

Art.

CAP. X.

Curatio.

Art. 96. Nil pejus quam sæpiùs purgare in hoc malo. Tota curatio consistit in *humectatione*, quæ emolliat, & leniter calefaciat; optimum est *decoctum raparum cum nitro*, item *decoctum herb. bellidis major. cum ficubus & sal prunel.*

FARRAGO.

Laudanum ultimum remedium.

Art. 97. *Spiritus vitrioli vel sulph. melli rosaceo* permistus in pueris ac adultis à *Riverio* commendatur; si verò morbus sit valdè pertinax (inquit idem) & humorum fluxus copiosus, adeò ut vita sit in summo periculo, extremum remedium est *Laudanum*, quod dolorem sedat, & humorum fluxum inhibet.

Cortex peruv.

Art. 98. Post febrem aphthæ, vel singultus, vel horum utervis, si non sponte facessat, sed in longum tempus decurrat, facilè fugatur usu *corticis peruv.* Usurpari potest ad os colluendum gargarisma sequens ℞ *Succ. pomorum agrestium* [omnium opt. **Cochagee**] ℔ß. *syr. de rub. idæ.* ℥j. m. *Sydenham sched. mon.*

Remedium singulare.

Art. 99. " Sequens omnibus remediis, quæ hacte-
" nus expertus sum, multis parasangis antecellit in
" hoc morbo vincendo ℞ *Terr. japon. pulverisat.* ʒiij.
" *coq. in aq. calc.* ℥xij. ad tertiæ partis consumptio-
" nem, colaturæ add. *sacchar. saturn.* ℈j. *mel. ros.*
" ℥ij. capiat æger coch. j. singulis horis vel sæpiùs
" teneatque paulispèr in ore & sensim deglutiat: est
" remedium verè aureum. Videantur plura in cap.
" de infantum morbis.

Gutta Rosacea.

ETTMULLER.

Gutta rosacea.

Art. 100. Gutta rosacea est rubor faciei tuberosus, pustulosus, guttis interdum sanguineis similis, qui nasum sæpè & genas inæqualitèr & valdè tingit, potatoribus satìs frequens est; ut plurimùm ad mortem usque comitatur. Præmissis universalibus conveniunt *saturnina*, &c.

Art.

CAP. X.

TURNER.

Art. 101. Gutta rosea seu rosacea ita dicitur à par-is rubicundis quasi guttulis, sive tuberculis igneis per niversam faciem, & præcipuè nasum, hinc inde spar-is. Appellatur etiam *rubedo maculosa.* "Rectiùs " verò, me judice, INSIGNIA BACCHANTIUM FLA-" GRANTI FULGORE RADIANTIA. Est morbus pro-" fectò apud *Damnonios* & *Belgas* maxime familiaris " & ferè *Endemius* ob pravam bibendi consuetudi-" nem." Tres gradus à quibusdam numerantur, viz. *Rubedo simplex*, *rubedo pustulosa*, & *rubedo ulcerosa*; " facies & nasus aliquando in molem prodigiosam su-" percrescunt, adeò ut vultus aspectu horrifico planè " tremendus & monstrosus evadat. Novi quendam " hoc morbo *gloriosè* affectum, cui inter pocula, " quibus liberrimè indulsit, sanguis per ipsam cutem " variis in locis exilire consuevit, & ubertim conflu-" ere, quod per aliquot momenta potationis negotio " impedimento esse solebat; mox verò suppressâ hæ-" morrhagiâ, ut canis immundus vel amica luto sus " ad sordem & illuviem se recipere solent, ita ille ad " charissimam compotationem lætus redibat, ibique " commorari solitus, donec vultum in *torrem* accen-" deret, tantùm non ignem undequaque spargentem, " ipsis tenebris fulgentem.

Morbi nomina & descriptio.

Ad gradum eminentem provectus.

Art. 102. Agnoscendum est interim hunc morbum maximè abstemiis & temperatis interdum sed rariùs accidere; ut plurimùm enim spirituosorum liquorum & in ingurgitatione accersitur.

Sobriis rarò accidit.

Art. 103. Ut ad curam sternatur via, imperandus est *victus humectans & refrigerans*, & idem regimen observandum ac in *psorâ*, vel in *eruptionibus scorbuticis*; sed maxima adhibenda est cautela in his mutationibus faciendis; à liquoribus calidis & spirituosis ad victum tenuem & potum refrigerantem non est facilis transitus. Ex *antimonio & mercurio præparata* tam internè quàm externè sunt maximè proficua. Author noster more solito quamplurima remedia ex *Sennerto*

Curatio.

CAP. X.

Euporista.

nerto. Mayernio, &c. accumulavit, sed in calce monet se multoties opem tulisse singularem remediis facilè parabilibus & minùs pomposis, nimirum cum *sale tartari, nitri, sacchar. saturni pomato* admist. *albumine ovorum* cum *frusto aluminis* aut cum granis aliquot *camphoræ* & *sublimat.* item *ol. myrrhæ*, sequens valdè efficax perhibetur, ℞ *Ovum duriusculè coctum, eximatur vitellum* & *cum pulv. myrrh. elect.* suppleatur locus, & in cellariâ suspendatur, ut per deliquium fluat: hoc etiam est *cosmeticum* insigne, ut & *unguentum faciale bat.*

Remedia varia.

Art. 104. " In eruptionibus pustulosis levioribus " linimento sequente fœlicitèr usus sum; ℞ *Ung. dia-* " *pomphol.* ℥ß. *mercur. dulc.* ʒj. *alum. ust.* ℈ß. *ol.* " *rhod.* g^t^ iij. *ol. ros.* q. s. misce. In graviori casu " linimento & lotione sequentibus præmissis ritè præ- " mittendis; ℞ *Litharg. auri* ʒj. *sacchar. saturn.* ℈j. " *ung. pomat. fragrantissim.* ℥j. *ol. rhod.* g^t^ iv. *amygd.* " *dulc.* q. s. m. f. linimentum pro locis in facie max- " imè affectis sing. diebus vesperi illinendis. ℞ *Aq.* " *plantag.* ℥vj. *succ. limon.* ℥ij. *mercur. sublimat.* g^r^ " xij. *camphor.* ℈j. infund. clausè & calidè per horæ " dimidiam, colatura sit pro lotione bis vel ter in die " usurpandâ.

CAP

CAP. XI.

Sive Fasciculus Morborum undecimus.

Morbi Cutanei.

ETTMULLER.

Art. I. CUTIS nigredo est vel *nativa*, vel *accidentalis*, prior est incurabilis; posterior, quæ ab ardore solis contrahitur, succo *citri* tollitur; idem facit *spiritus vini camphoratus*, item *tinctura benzoës*. Interdum sapones odorati cosmetici à delicatis expetuntur, qualis est sequens; ℞ *Sapon. venet.* ℔j. *amygd. amar. nucleor. persic. excort.* ana ℥ij. *pulv. rad. ireos flor. aron.* ana ℥j. *sal. tart.* ℥ß. *ambræ gris. mosch. cum spiritu rosar. solut.* ana ℈ß. *zibet.* gr v. cum q. s. essentiâ *benzoes* f. massa saponiformis. " Sequens est cosmeticum in-" signe ℞ *Flor. bismuth.* ʒij. ungt *pomat. albiss.* & " *fragrantiss.* ʒvj. *ol. rhod.* gt ij. misce. Ut etiam " *arcanum cosmeticum.*

Cutis nigredo.

Curatio.

Art. 2. Lentigines sunt maculæ obscurè flavescentes magnitudine lentis, faciem, collum, & manus defœdantes; cuti pertinacissimè adhærent, nec facilè curantur in iis, quibus per aliquod tempus effloruerunt. *Lac virginale*, *ol. tart. per deliquium*, &c. ad lentigines tollendas à quibusdam usurpantur.

Lentigines.

Curatio.

Art. 3. Ephelides sunt maculæ cutaneæ fuscæ & interdum asperæ, mulieribus communes, quæ potissimum frontem, interdum genas, imò collum & manus deturpantes, in longum & latum sæpè ad palmæ magnitudinem se explicant; gravidas in specie afficiunt,

Ephelides.

CAP. XI. unt, in quibus etiam per reliqua ingravidationis ſigna dignoſcuntur.

Maculæ Hepaticæ. *Art.* 4. Maculæ hepaticæ ſunt obſcurè flavi coloris interdum ad palmæ ferè magnitudinem, nunc minores cum cutis aliquali aſperitate; occupant imprimis collum, pectus, atque dorſum, interdum manus cum ſingulari pruritu. Curantur ut *Lentigines* (2.)

Sudamina. *Art.* 5. " Sudamina ſunt papulæ ſudorum in collo, " pectore brachiis, &c. oriuntur à ſudore bilioſo cu- " tem exaſperante. *Schmitz.* Milii granis ſimilia ſunt, cauſa proxima eſt ſerum plùs minùs acre. *Ettmuller.*

Eſſere. *Art.* 6. " Eſſere, tubercula ſunt parva duriuſcula " cum inſigni pruritu ſubitò univerſum corpus occu- " pantia inſtar morsûs apum: Sponte iterum evane- " cunt; fiunt à ſeroſis humoribus. Prænuntiant ter- " tianam, quare curanda ſunt ut tertiana. *Schmitz.*

Phlyctænæ. *Art.* 7. Phlyctænæ ſeu Phlyctenes ſunt veſiculæ parvæ pruriginoſæ & ferventes, ſero limpido repletæ, quæ intra digitos & circa carpos oriri ſolent: Interdum in ſcabiem & ſerpiginem degenerant, curantur ut aliæ eruptiones cutaneæ.

Sirones. *Art.* 8. Sirones ſunt puſtulæ in volis manuum & plantis pedum æſtivo tempore emergentes, & cum inſigni pruritu moleſtantes, in quibus latent ſubtiliſſimi *vermes Sirones* dicti; acu effodiendi ſunt; uſurpanda ſunt *unguenta* & *lotiones mercuriales.*

Vari. *Art.* 9. Vari ſunt tumores parvi & duri ex rubedine in ſummitate tandem albeſcentes, ut plurimum in facie & collo oriuntur magnitudine ſeminis cannabis. Juvenes utriuſque ſexûs ad venerem aptos præ cæteris moleſtant; ubi rubor intenſus conjunctus eſt, difficilis eſt ſatìs curationis, & licèt puſtulæ removeantur, rubedo tamen permanet, cui ſi inflammatio & raucedo conjungantur *Lepræ* imminentis ſignum eſt. *Curatio.* *Lac virginis*, *ſacchar. ſaturn. eſſentia benzoës*, *camphorata*, &c. uſurpari poſſunt.

Art. 10. Lichen, ſerpigo & Herpes ſunt affectus ſibi ipſis cognati gradibus verò à ſe invicem diſtantes.

Art.

Art. 11. In Lichene cutis eſt aſpera cum puſtulis hinc inde erodentibus, cruſtis furfuraceis & cum ſummo pruritu ad partes vicinas ſerpentibus.

CAP. XI.

Lichen.

TURNER.

Art. 12. Herpes ſimplex eſt cùm puſtulæ ſingulæ (plerumque in facie) oriuntur; ſunt albidæ, aut flavæ, & acuminatæ cum baſi inflammatâ; à puris guttulâ, quam continent, exoneratæ ſponte exareſcunt.

Herpes ſimplex.

Art. 13. Herpetis ſpecies ſecunda eſt *Serpigo*, nos angli vocamus **a Tetter**, vel **a Ring-worm.** Puſtulæ minutæ accumulatìm exurgunt, quandoque figurâ rotundâ vel annulari cum dolore & pruritu inſigni. Serpigo ad digeſtionem nunquam pervenit, tantum ex ſcalpturâ humore tenui defluit.

Serpigo.

Art. 14. Difficillimè curatur, poſtquàm enim penitùs extincta videtur, certis ànni temporibus repullulare ſolet. Vulgus uti ſolet atramento; ſed in morbo pertinaci præmitti debent univerſalia; egregiè faciunt *aquæ minerales cathárticæ* & poſteà ſequens linimentum, ℞ *Unguent. roſat.* ℥j. *mercur. præcip.* ʒj. *Arcan. corallin.* ʒß. *ol. Rhod.* gᵗ. ij m. efficax etiam eſt *Lac ſublimat.* ut aliquoties expertus ſum, ſed uſurpandum eſt cum cautelâ, nè inflammationem inducat. Lotio ſequens à *Paræo* commendatur, ℞ *Sulph. calcanth. alum.* ana ʒj. macerentur in q. ſ. *aceti fortis*, & coletur liquor pro lotione.

Curatio.

Art. 15. Herpetis ſpecies tertia eſt *Herpes miliaris*, idiomate noſtro audit **the Shingles.** Ex innumeris parvis puſtulis conſtat variis in corporis partibus erumpentibus, viz. Cervice, pectore, lumbis, femoribus, &c. Locus affectus nonnihil inflammatur, æger levitèr febricitat, aſſurgunt puſtulæ albidæ & ſuppurantur, ſuccedunt parvæ rotundæ cruſticulæ ſemina milii referentes, unde nomen.

Herpes miliaris.

Art. 16. In hoc morbo tractando indicationes curativæ quoad remedia interna eædem omninò ſunt ac in *Eryſipelate*; cavendum eſt primariò, ne repercutiantur puſtulæ; conveniunt ergò diſcutientia: Puſtu-

Curatio.

Cap. XI.

læ eminentiores forcipe ſcindantur, & applicetur *ceratum ex oleo & ſerâ*, ut veſtimentis minùs hæreant. In declinatione adhibere licet *exiccantia*, ut *unguentum diapomphol. tutiæ*, vel potiùs noſtrum *ceratum de lapide calaminari.* (16. 39.)

Art. 17. "Herpes miliaris ad naturam *Pſoræ* proximè accedit (inquit *Wiſeman*) quapropter *cathartica mercurialia*, nec non *alterantia*, ad curam rationalem expoſcit.

SCHMITZIUS.

Herpes exedens.

Art. 18. Herpes exedens eſt puſtuloſa inflammatio cum pruritu & rubedine, partem, in quam ſerpit exulcerans; oritur à bile ardentiſſimâ; facilè ſummum corpus ad epidermidem uſque penetrat, ubi cùm retinetur, nec ultra expirat, eam partem exedit.

Curatio.

Art. 19. Frequens *catharticorum* uſus adhibendus eſt. Proſunt *unguentum Diapomphol.* & *alb. Rhaſ.* nec non *plumbi lamina in aquâ aluminoſâ diu macerat.* Si tumor uſque adeò acris, ut ulcus phage dænicum excitet, quod mitioribus nequaquam cedit medicamentis, ad valentiora recurrendum; ad *Arſenic. ſublimat. optimè trit.* & cum *unguento alb. mixt.* Denique ſi magis magiſque ſerpat ulcus, ad *ferrum ignitum* accedendum.

SYDENHAM.

Eryſipelas.

Art. 20. Eryſipelas ſeu ignis ſacer quamcunque partem corporis occupat, at præ reliquis faciem; ex improviſo corripitur æger, dum ſub dio verſatur (ruſticis *ſyderatio* audit) pars affecta pauliſpèr intumeſcit cum dolore & rubore ſummis, & denſo minimarum puſtularum ordine diſtinguitur, quæ auctâ magis inflammatione in veſiculas ſubinde faceſſunt. Senſim latiùs ſerpit malum, & de loco in locum progreditur, & febrem habet conjunctam.

Alia ſpecies.

Art. 21. Alia eſt etiam ſpecies, licèt rariùs occurrens, ex nimiâ ſpirituoſorum liquorum compotatione plerumque orta; febriculam, quæ agmen ducit, mox excipit

Cap. XI.

:cipit puſtularum per univerſum ferè corpus eruptio, ıæ *urticarum puncturas* referunt, & non nunquam in *ſiculas* attolluntur, mox recedunt cum pruritu vix olerando, at quoties ſcalpturam ſubeunt, denuò apırent.

Curatio. *Art.* 22. *Venæſectio* convenit & poſtero die lene *tharticum*, & *paregoricum* horâ ſomni. Pro uſu ex:rno *fotus diſcutiens*, & miſtura ſequens, ℞ *Spirit. in.* ℔ß. *Theriac. androm.* ℥ij. *pulv. piper. long. ga-oph.* ana ʒij. miſce, charta emporetica hâc mixturâ adefacta parti circumvolvatur. Sanguis in hoc af:ctu eſt pleuriticorum ſimilis, & quandoque 2da. vel [ia]. *Venæſectio* poſtulatur.

Art. 23. Altera ſpecies pari ferè modo amolienda ſt, niſi quod remediis externis minùs egeat.

Ettmuller.

Differentia ab inflammatione. *Art.* 24. Eryſipelas digito levitèr preſſum macuım albam oſtendit, & ſubitò rurſus rubeſcit, quod on fit in inflammatione, niſi fortiùs prematur. *Scorutici* huic morbo ſunt obnoxii.

Curatio. *Art.* 25. *Purgatio* eſt ſummè vitanda; *venæſectio* eſt ericuloſiſſima: Eſt enim morbus *cutaneus*; ideoque ıternè *diaphoreticis* cura eſt inchoanda & abſolvenda, ıter quæ *Rob. Sambuci* eminet, eſt potens *ſudorifeım.* Externè omnia unctuoſa aſtringentia & actu igida ſunt fugienda. *Spiritus Theriacalis camphoratus* ſt remedium laudabile. *Cautio.* Eryſipelata per unguenta leoſa aut mucilaginoſa ineptè tractata ſubitò ſerpenεm inducunt *gangrænam.*

Friend.

Catharſis in Eryſipelate capitis. *Art.* 26. De *purgatione* in Eryſipelate haud conveit inter authores, ſed omnia dubitantèr proponunt, c in ultimo morbi diſcrimine, vel nulla dant conſilia, el timiditatis atque hæſitationis plena; mihi verò tis experimentis eſſe edoctus videor, ut pronuntiem ı *capitis Eryſipelate*, ſiquando cerebro tentato oboriur Coma, delirium, nervorum diſtentio, aut nullam

CAP. XI.

ſubeſſe ſalutis ſpem, aut *purgantia* maximè profectura. Neque in his rerum anguſtiis expectandum eſſe, quod & in variolis experimur, dum vel febris lenita ſit, vel tumor planè ſubſederit. Nam cardiacis refrigerantibuſve remediis contra febrem pugnare, topica admovere, quid demum aliud eſt, quàm nugas agere, donec in medio curationis curſu æger intercidat? Exemplum ſingulare hujus praxeos in medio profert doctiſſimus author. *De Feb. commentar.* vij. p. 117. quod vide.

FARRAGO.

Art. 27. Eryſipelas foris intro verti non bonum: Intus verò foras bonum (inquit *Hippocrates.*)

Epithema.

Art. 28. Epithema ſequens à *Barbette* commendatur, ℞ *Trochiſc. alb. rhaſ.* ʒj. *camphor.* ℈j. *ſp. vin.* ℥j. *aq. ſambuc.* ℥vj. f. mixtura, cum hâc madefiant lintea, & calidè applicentur, & ſæpiùs renoventur, quoties ſiccefcunt.

Vindicatio miſturæ Sydenhami.

Art. 29. D. *Turner* valdè commendat miſturam ex *ol. ſambuci* & *aq. calcis* cum pauco *ſpiritu vini camphorat.* Exiſtimat miſturam *Sydenhami* eſſe nimis calidam, ſed (credo) inexpertus loquitur; eſt enim profectò medicamentum in hoc affectu omnem laudem exuperans, ut per vicennium multiplici experientiâ comprobavi.

Eryſipelas ſymptomaticum.

Art. 30. In Eryſipelate *ſymptomatico* convenit linimentum ſeq. ℞ *ol. ſambucin. lixiv. ten.* ana p. æ. agitentur invicem diutiſſimè in phialâ, donec in unguentum coaleſcant. Valet etiam *lotio ad Eryſipelas.*

ETTMULLER.

Scabies humida & ſicca.

Art. 31. Scabies eſt vel *humida*, quæ apparet ſub formâ ulcuſculorum cutaneorum; vel *ſicca*, quæ ſaniem exſiccatam & incruſtatam repræſentat.

Curatio.

32. Humida faciliùs curatur quàm ſicca; purgandum eſt cum *helleboro & mercurialibus*; conducunt *abſorbentia & ſudorifera ex antimonio* præparata, decoct. *è lignis*, *viperina*, *rob. ſambuc.* &c. externè conveniunt

eniunt remedia ex *saturno*, *mercurio*, *sulphure*, *calce iv. camphorâ*, *nicotianâ*, *litharg* &c. ℞ *Ungt. nicotian.* ß. *flor. sulph.* ʒij. *mercur. dulc.* ʒj. *ol. hyperic.* q. s. m. onveniunt etiam balnea ex *herbis & radicibus appropriatis* [in lixivio tenui coctis] Vide plura in cap. e morbis infantum. (15.)

Celsus.

Art. 33. Scabies [sive Psora] est durities cutis ruicundior, ex quâ pustulæ oriuntur, quædam humiiores, quædam ficciores. Exit ex quibusdam sanies; itque ex his continuata exulceratio pruriens, serpitue in quibusdam citò. Atque in aliis quidem ex toto esinit, in aliis verò certo tempore anni revertitur. Quò asperior est, quoque prurit magis, eò difficilius ollitur; itaque eam, quæ talis est, ἀγρίαν *Græci* appellant, id est *feram*. "In juvenili ætate sæpè ab aliis morbis præservat, vel eos sanat; diuturnior in lepram migrare potest; in senibus contumax & curatu difficilis; *sicca* difficilior curatu, quàm *humida*; quæ ex interno humorum vel viscerum vitio oritur; & plerumque criticè erumpit, minimè impedienda, nec intus repellenda.

Psora quid.

Prognosis.

Willis.

Art. 34. Psora sive Scabies est pustularum in corpore sparsim eruptio, præcipuè circa juncturas artuum, & inter digitos, ab humore acri & salso procedens, ob pruritum insignem scalpendi necessitatem inducens. Nullius certè morbi labes (*peste* tantùm exceptâ) faciliùs aut certiùs quàm *Psoræ* propagatur.

Quas partes obsidet.

Contagiosa.

Art. 35. Præmissâ *venæsectione* utilissimè propinatur cerevisia medicata sequens, ℞ *Rad. polypod. querc. lapath. acut.* ana ℥iij. *sen. opt.* ℥iv. *epithem. turbith. mechoacan.* ana ℥ij. *santal. citr.* ℥j. *sem. coriandr.* ʒvj. præpara s. a. & f. saccul. pro cerevis. cong. iv. post dies v. vel vj. hauriatur & sumatur ℥xij. plus minus omni mane per viij. vel x dies. Pro usu externo *sulphur* in hoc morbo virtutem quandam specificam ha-

Curatio.

 bere

CAP. XI.

bere videtur, & linimentorum ferè omnium est basis. ℞ *Axung. porcin.* ℥iv. *flor. sulph.* ʒß. *pulv. zinzib.* ʒß. *ol. tart. per deliq.* q. s. m. f. unguentum, cui odoris gratiâ addi possunt guttæ aliquot *ol. rhod.* Unguenta ex *hydrargyro* sunt periculosa. Restat adhuc alius facilior & multo elegantior pruritûs sanandi modus; nempè, ut indusium *aquâ font. cum sulphure pulverisat.* incoctum & exiccatum super nudum corpus per 4 vel 5 dies gestetur; ita namque morbus iste sine balneatione, aut litûs squalore, aut malo odore curari solet. Pauperes *flores sulphuris* cum lacte intus sumant.

Alia methodus curationis.

FARRAGO.

Sapo niger.

Art. 36. *Borellus* pro pauperibus & millitibus commendat solam *saponis nigri* lotionem, sed citò abluenda est, ne cutem excoriet.

Salivatio.

Art. 37. In morbo inveterato & remediis aliis haud cedenti excitare licet *Ptyalismum.*

Remedia potentiora.

38. In officinis optimum remedium est *unguentum ex oxylapatho.* Potentissima sunt balneum & linimentum ex *Barbette.* Internè *æthiop. mineral. bezoar. mineral. carn. viperin. antimon. diaphor. tinct. antimon. decoct. è lignis gum. guaiac.* &c. Externè *unguentum herpeticum, unguentum psoricum mercuriale, lotio mercurialis*; *hæc* postrema cum cautione sunt usurpanda.

WILLIS.

Impetigo quid.

Art. 39. Impetigo varia sortitur nomina, appellatur *Lichen, vitiligo, lepra græcorum,* &c. Imprimis papillæ sive pustulæ rubræ, modò singulares, modò plures simul congestæ in variis corporis partibus, præsertim verò in brachiis aut cruribus exoriuntur; quibus singulis novæ adjunguntur, & latiùs serpentes sese in orbem diffundunt, cujusque harum superficies & nonnihil albida & squamosa apparet, unde, si scalpatur, squamæ decidunt, & ichor sæpè tenuis exudat, qui tamen mox exiccatus, in squamam rursus crustaceam induresicit. Hic affectus quandoque membra singularia infestat, reliquis partibus intactis; & est na-

Ejusdem graphica descriptio.

turæ

turæ mediæ inter *ſcabiem* & *lepram*; differt à *priori*, quoad puſtularum formulas; namque in *Pſorâ* ubique ferè ſingulares, & ſpatiis licèt exiguis, ab invicem remotæ exiſtunt; *hic* plures conglobatim, & quaſi per racemos magnis intervallis ſejunctos erumpunt. *Lepra* multò immanior eſt & horrenda, viz. cruſtacea & ſquamoſa, ubique continua, & per totum corpus diffuſa.

CAP. XI.

Differentia hujus Mali à Pſorâ & Leprâ.

Art. 40. Impetigo difficultèr admodum curatur, &, ſi in affectionem quaſi leproſam tranſeat, incurabilis ut plurimum evadit. Remedia ferè tantum *magna* in curando hoc affectu valent, cujuſmodi ſunt *venæſectio*, *cathartica mercurialia*, *ſerum lactis* [medicatum] *acidulæ chalybeatæ*, *herbarum expreſſiones ſucculent. Decoct. è lignis*, *medicamenta chalybeata*, *ſalivatio*, &c. Sæpiùs lui venereæ aut ſcorbuto ſupervenit. Balneatio interdum nocet; novi plures haud graviter impetiginoſos *Bathoniam* profectos, indè prorſus leproſos rediiſſe. *Acidulæ purgantes* contra impetiginem leviorem juvare aliquoties comprobavi, ſed plus valent *aquæ Tunbrigenſes*, &c. ſed præ reliquis remedia *viperina* in hoc affectu, ut & in *elephantiaſi* & ipsâ *leprâ* inſignem habent virtutem. Inter topica balnea aut linimenta è *pice liquidâ* confecta, cæteris quibuſque longè præſtant; formulæ utriuſque apud authorem ſubdantur. Fortiſſima ſunt *unguenta mercurialia*.

Curatio.

Per remedia magna.

ETTMULLER.

Art. 41. Lepra convenit cum ſcorbuto confirmato; eſt etenim ſummus & contumaciſſimus *ſcabiei ſcorbuticæ* gradus; in leprâ verò longè major eſt ſucci nutritii corruptio, quàm in ſcabie, quatenus non tantùm cutis, ſed etiam ſubjacentes partes carnoſæ exulcerantur; ſcabies ferina & inveterata in lepram degenerare ſolet. Contagium ad tertiam vel quartam generationem interdum propagari ſolet. Inter ſigna externa apparet cutis nunc ad colorem lividum & nigrum vergens, nunc flaveſcens & ex rubro nigricans.

Lepra.

Signa diagnoſtica.

CAP. XI. Aëri expoſita mox corrugatur, exaſperatur & infrigeſcit, tota apparet unctuoſa, ut aqua ipſi inſperſa vix hæreat, ſenſim craſſeſcit, rugoſa & aſperior redditur; furfure nunc purpureo nunc albicante, ac ſi calce incruſtata eſſet, imprimis in facie adſperſa videtur, multiſque nodoſitatibus, tuberculis mobilibus & indolentibus, potiſſimum pone aures, circa frontem, mentum, & artus defœdatur, & morphæa, impetigine, & ſcabie ſiccâ pertinaci, aliiſque puſtulis afficitur [de reliquis ſignis diagnoſticis conſulatur auctor. p. 587.

Prognoſis. *Art.* 42. Lepra inveterata incurabilis eſt; ſanguis in leprâ fœtidus eſt & nigreſcens; ſerpigo, & impetigo in manuum ac pedum digitis, cum pilis parvis aſcendentibus eſt malum ſignum.

Curatio. *Art.* 43. Tanquam *Lues Venerea* curanda eſt. *Viperina* maximè conducunt. *Balnea*, *Thermæ*, &c. in uſu ſunt.

TURNER.

Art. 44. Lepra Græcorum apud nos ſaltem non eſt adeò frequens, aut maligna, ac apud exteros, ubi comparata ſunt *Noſocomia* S[ti]. *Lazari*, ut ob funeſtam morbi contagiem infecti ab humano genere prorſus diſſocientur. *Ambroſius Paræus* animadvertit in nonnullis *Germaniæ* regionibus eam inveniri, ſed frequentiùs in *Hiſpaniâ*, & per totam *Africam*, & quibuſdam locis in *Galliâ*.

Quibus regionibus frequentior eſt.

Art. 45. Lepra ut plurimum circa cubitos & genua primò erumpit, mox latiùs ſerpit, & per univerſum fere corpus ſenſim caput attollit.

Curatio. *Art.* 46. Lepra hæreditaria & inveterata eſt prorſus incurabilis. Ad hunc affectum curandum veteres & recentiores quoque commendant remedia *viperina*, item *ex antimonio*, *mercurio*, & *ſulphure* præparata, *guaiacum*, *radices oxylapath. polypod. epithem.* &c. *Jacobus Dovynetus* virtutes decocti *corticis ulmi* magnoperè extollit cum vino albo diutiùs propinati, aſſeritque remedium eſſe certum; extat in *Pharm. Bat.* Etiamſi

omnes

omnes ferè scriptores in viperarum laudibus tanti sunt; *Fernelius* tamen & *Palmarius* eas esse omninò inutiles affirmant, præcipuè in corporibus calidioribus. Ipse *ptyalismus* ad hunc morbum contumacissimum penitùs eradicandum impar frequentissimè invenitur. Inter cætera linimentum sequens in usum adhibere soleo; ℞ *Unguent. è flor. aurant.* ℥j. *mercur. præcip. alb.* ʒiß. *camphor.* ʒß. *vitriol. alb. ust.* ℈j misce.

CAP. XI.

Salivatio.

" Author noster copiosâ formularum segete ex optimis scriptoribus collectarum abundat; & reverà de *morbis cutaneis* eruditè ac pulchrè scripsit.

Ex Clarissimo Deodato apud Fabricium Hildanum.

Elephantiasis descriptio.

Art. 47. Elephantiasis *Græcorum*, seu *Lepra Arabum*, est affectus contagiosus plurium vitiorum congerie corpus defœdans. In cute vel faciei, vel frontis, vel genarum, cubiti, femorum, manuum, pedumve tubercula facilè mobilia, indolentia, & ex livore ad rubedinem tendentia, horridumque aspectum præbentia epullulant; in ore, in palato, in faucibus circa linguæ radicem, tubercula nunc flavescentia, nunc sublivida exoriuntur; in pedum digitorum interstitiis, vel in plantis, in crassâ præsertim & durâ illius parte, item in aliis artuum locis ulcera efflorescunt, hæc ulcera & fissuræ veram cutem penetrant, lata sunt, & ulteriùs serpunt labiis callosis ac pertumidis, atque læsa facilè cruentant, indolentia licèt; ulcera quoque nares depascunt; adsunt tumores in aurium ambitu, crassescunt labia, pedes manusque valdè inflatæ ac tumidæ sunt.

ETTMULLER.

Art. 48. Elephantiasis *Arabum* ita vocatur, quia cutis tumida, rugosa, & aspera apparet. Senes vino liberaliùs indulgentes quandoque invadit. Est tumor pedum [crurumque] rubicundus, lividus seu nigricans cum ulceribus varicosis, è quibus serum acre limpidum effluit; interdum etiam solæ crustæ furfura-

Morbus describitur.

ceæ

CAP. XI. ceæ totos pedes occupant (*Lepra eſt univerſalis*). Affectus ut plurimùm eſt criticus, ideoque cavendum eſt ab externis repellentibus, nè gravius malum excitetur.

TURNER.

In noſtris regionibus vix occurrens.

Art. 49. Elephantiaſis ſive *lepra Arabum* eſt morbus in noſtris regionibus, ſaltem nunc dierum vix cognitus. Ab *Aretæo* eleganter deſcribitur; nomen accipit (inquit ille) ab aſpectu fœdo & deformi, ex partium inæquali protuberantiâ, & cutis denſitate ac ſcabritie, hinc inde rugis & fiſſuris, labiis tumidis interſperſæ, *elephantis* cutem quodammodo referentis. Mendicantem in agro propè *Londinum* jacentem vidimus morbo huic maximè affini miſerrimè laborantem.

Eſt incurabilis affectus.

Art. 50. Hic affectus apud authores *Leontiaſis* & *Satyriaſis* appellatur; & ob magnitudinem morbi à pleriſque medicis planè incurabilis meritò agnoſcitur. *Remedia ad lepram Græcorum*, ſi quæ alia, hîc locum habent.

Combuſtio.

Ex Pavio apud Hildanum.

Combuſtionis definitio.

Art. 51. Combuſtio eſt ſolutio continui epidermidis, & cutis ut plurimùm, nonnunquam etiam carnis muſculoſæ, venarum, arteriarum, nervorum, &c. vi ignis impreſſa: hanc autem combuſtionem ſequuntur mox dolor acerbiſſimus, inflammatio, puſtulæ; &, ſi combuſtio profunda, corpuſque cacochymicum fuerit, facillimè degenerat in ulcus fœtidiſſimum & malignum.

Primus gradus.

Art. 52. Tres ſunt gradus combuſtionis. In *primo gradu* cutis rubicunda eſt, dolor acerbiſſimus & pungitivus, non aliter, ac ſi cutis urticis fricata eſſet, mox inflatur locus & elevantur puſtulæ, in quibus aqua clara & alba continetur, tandem quoque epidermis ſeparatur; primùm & præcipuum negotium eſt ut

ut impediamus, nè pustulæ oriantur, hocque fit locum combustum *in oleum* vel *aquam calidam* quantocyùs immergendo, vel ad *ignem* admovendo; est etenim ignis proprii inusti mali *alexiterium*; hinc *cepæ* in mortario cum *sale* contusæ & pauco *sapone* empyreuma ad se attrahunt.

CAP. XI.

Intentio curativa.

Art. 53. In *secundo gradu* pars illico inflatur, rubescit, dolet, urit, & ipso momento pustulæ elevantur, ægerque de tensione cutis conqueritur: est enim vi ignis contracta atque densa. In hoc casu ubi vera cutis combusta & contracta fuerit, non cepæ, sal, sapo, &c. applicanda sunt, sed remedia *emollientia, calida* & *humida*, toti loco ambusto imponatur sequens unguentum; ℞ *Unguent. basil.* ℥j. *ol. ros. lilior. alb.* ana ℥ß. *vitel. ov.* N° ij. misce, & applicato defensivo, pars affecta involvenda est fasciâ in oxycrato madefactâ; unguento prædicto addi potest *crocus*, vel etiam *opium* in extremo dolore.

Gradus secundus.

Curatio.

Art. 54. In *tertio gradu* ipso momento, dum res ignita adhæreat corpori cutis illicò evadit nigra vel saltem livida, & obtusè sentit, si scalpello pungatur; est enim dura & exiccata crusta, ea cùm deciderit, remanet ulcus profundum & putridum.

Gradus tertius.

Art. 55. Tertius gradus est admodum periculosus; est enim metus gangrænæ; quo circa *eschara* in diversis locis ad carnem usque *incidenda* est, idque fieri debet primo vel secundo die, hoc facto, *unguentum* in secundo gradu præscriptum applicari potest, *defensivum*, &c. convenit *venæsectio* revulsionis gratiâ. Sequens autem fomentum vim habet sedandi dolorem, cutem emolliendi, & digestionem promovendi; ℞ *Rad. alth.* ℥ij. *sem. cydon. fœnugr.* ana ℥ß. *flor. cham. melilot.* ana Mj. coq. in aq. font. q. s. pro fotu [& add. *sp. vin.*] Si verò combustio adeò magna fuerit, ut in gangrænam degeneret, cautè & cum judicio procedendum est, & semper aliquid applicandum, quod putredini adversetur.

Curatio.

Art.

CAP. XI.

Veſiculæ ſemper incidendæ.

Art. 56. Puſtulæ ſtatim ab initio in omni combuſtione incidendæ ſunt, ut aqua acris & fervida effluere queat.

Oculorum combuſtio.

Art. 57. In oculorum combuſtionibus applicentur *defenſiva* fronti & temporibus; fluxio humorum ad partem *venæſectione* & omni arte inhibenda eſt; oculis continuò inſtilletur *lac muliebre* cum *aq. roſ.* commiſtum, & applicetur ſequens cataplaſma; ℞ *Pulp. pomor. aſſat.* ℥ij. *farin. fœnugr.* ʒij. *hord.* ℥j. coq. in lacte vaccin. & f. cataplaſma, cui add. *croc.* ℈ß. Interim univerſalia rectè inſtituantur. In omni combuſtione, ubi dolor eſt vehemens & ultra tolerantiam applicari poteſt cataplaſma ex *mic. panis alb. in lacte coct.* cum pauco *croco* & *opio* ad dolorem mitigandum, ad tempus ſaltem, ſed in oculorum combuſtionibus cavendum eſt de *opio*. *Sanguis columbinus* ab animali tepidus eximium habetur *anodynum*.

De cicatrice turpi præcavendâ.

Art. 58. Magna adhibenda eſt cura nè turpis cicatrix poſt combuſtionem curatam relinquatur, ut autem hoc incommodum vitetur, ab initio uſque ad finem curationis *emollientia* ſunt uſurpanda, & poſteà applicanda eſt *lamina plumbea ſpiſſa mercurio inuncta*.

Facies pulvere pyrio combuſta quomodo curanda.

Art 59. Si facies pulvere *bombardico* combuſta & grana pulveris cuti infixa fuerint, illico extrahendus eſt pulvis, quantum fieri poterit, acu vel alio inſtrumento acuto; ſi verò chyrurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis jam cicatrizata, maculæ verò nigræ relictæ fuerint, neceſſe eſt denuò exulcerare cutem *veſicatorio*.

Combuſtio à fulmine.

Art. 60. Ignis à *fulmine* omnium vehementiſſimus & periculoſiſſimus eſt, in ſe continet facultates quaſdam ſupernaturales, quibus animal quandoque protinus extinguitur. Si partes externæ lædantur ſecundùm gradum uſtionis ſunt medicandæ, ſicut in aliis combuſtionibus, niſi quod *putrifacientia* & *eſcharam relaxantia* hîc locum non habent; ſed *eſcharæ* ſtatim ſcalpello *excidendæ* ſunt; & internè optima *cardiaca* ſunt propinanda.

SYDENHAM.

SYDENHAM.

Vires sp. vini in ambustis.

Art. 61. Omnibus remediis quotquot adhuc inventa fuere, *spiritus vini* facilè palmam præripit in ambustis, cum cutem subjacentem ab omni putrefactione tueatur, ac vendicet, atque eo nomine curationem quàm citò absolvat, digestionem, quæ non nisi admodum tarde sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lintea *spiritu vini* imbuta partibus ab aquâ ferventi, pulvere pyrio, vel simili, læsis, quamprimùm hoc infligitur malum, applicentur, eademque spiritu dicto madefacta subindè repetantur, donec dolor ab igne penitùs evanuerit, & posteà solummodo bis in die.

FARRAGO.

Farrago.

Art. 62. In ambustionibus superficiariis (inquit *Turner*) mihi solenne est imponere *ol. lini & aq. calc.* simul conquassat. vel *ol. sambuc. & alb. ovor.* Vesiculæ aqueæ resecandæ sunt, & *unguentum diapomph.* vel quod meliùs est *ceratum nostrum de lapide calaminari* locis excoriatis applicandum. Idem ceratum (pluribus intentionibus satisfaciens) convenit etiam in gradu secundo ambustionis. Et reverà est medicamentum omnem superans laudem, non modò in hoc casu, sed etiam in *vulneribus* & *ulceribus* curandis. Extat apud authorem exemplum curationis ambustionis gravissimæ, in quâ tota praxis venustè illustratur. Chirurgus librum consulat. "Ubi plures partes, vel "totum corpus ambustum est, raro ægri convalescunt, sed vehementiâ symptomatum miserè moriuntur. *Wiseman* commendat cataplasma ex *fimo equino* ad empyreuma extrahendum. *Calx viva multoties lota cum ol. lini vel hyperici*, item *ceratum ex cerussâ & ol. lini, spiritus vin. camphorat.* &c. sunt "remedia vulgaria, sed minimè contemnenda. Sequens est *Boyleanum*, ℞ *Sacchar. saturn.* ʒß. *acet. vin. alb. opt.* ℥iv. f. solutio, deinde add. *ol. sambucin.* q. s. ut fiat unguentum.

Remedia nonnulla vulgaria.

CAP. XII.

Sive Fasciculus Morborum duodecimus.

Tumores in genere.

ETTMULLER.

Tumores, eorundem tres species.

Art. I. TUmores propriè dicti oriuntur vel à *stagnatione*, hoc est ab impedito fluidorum transitu; vel à *congestione* paulatinâ, ubi factâ quasi secretione tumores procreantur; vel denique per novi humoris in parte generationem & collectionem: Exempla primæ speciei habemus in phlegmonis, tumoribus œdematosis, flatuosis, &c. Per congestionem paulatinam nascuntur tumores critici; per novi humoris in parte generationem producuntur tophi, cancri, ganglia, tumores omnes in cystide contenti, &c.

Intentiones curativæ.

Art. 2. Remedia quod attinet; tumoribus in genere applicanda in tres classes dividuntur (secundùm totidem curationis intentiones) in *resolventia*, *discutientia*, & *suppurantia*, repellentibus à medicis sanioribus jam ex usu meritò repudiatis.

Resolventia primi gradûs.

Art. 3. *Resolventia*, *emollientia*, seu *attenuantia primi gradûs* sunt *radices & herbæ malv. alth. mercurial. violar. lilior. alb. parietar. flor. melilot. sem. lini, fœnugr. caricæ pingues, uvæ passæ, axungiæ, medulla, ol. amygd. dulc. lilior. alb. unguent. dialth.* &c.

Secundi gradûs.

Art. 4. Resolventia *secundi gradûs* sunt *radices & herb. apii, puleg. cepæ coct. chærefolii, sambuci, cicut. scabios. flor. hyper. croci, sambuci, chamon. adeps anserin. ursin. gum. tacamahac. styrac. liquid. terebinth. farin.*

rin. fabar. ſperma ceti, ol. cham. amygd. amar. hyperic. laurin. empl. de cicutâ cum ammoniac. diacylon. &c.

Art. 5. Reſolventia *tertii gradûs* ſunt *radices & herb. bryon. cucumer. agreſt. raphan. cepæ crud. aſari, ſcill. ſabin. abſynth. centaur. min. nicotian. ſem. ſinap. erucæ, cymini, gum. ammoniac. galban. bdell. ſagapen. opopanac. elem. myrrh. nidus hirundin. ſpir. urinæ, armoniaci, ſpir. vini, fermentum, ol. lateritium, ſcorpionum, terebinth. lumbricorum, nicotianæ, petroleum, balſ. ſulph. Unguentum martiatum, diacylon cum gummi, oxycroc. diaſulphuris, de cicutâ cum ammoniaco, de ranis cum mercurio.* Ex ſimplicibus prædictis varia fieri poſſunt compoſita, fomenta, cataplaſmata, &c.

Tertii gradûs.

Art. 6. *Diſcutientia* ſunt prædictis vicina [imò pleraque ſimplicia & compoſita reſolventium tertii gradûs ſunt diſcutientia] talia ſunt, quæ ſequuntur, *radices fœniculi, ireos, ariſtolochia rotund. cucumer. aſinin. pyreth. zinzib. flor. ſambuci, plantæ aromaticæ, origan. puleg. thym. majoran. roſmarin. abſynth. ſalvia, ruta, ſabin. lavend. hyſſop. abrotan. flor. cham. melilot. lavend. ſalv. croci, anthos, bacc. junip. lauri, NM. mac.* &c. *aromata, ſem. anethi, cymin. fœnic. rutæ, ſinapeos, caſtor, camphora, ol. lumbric. cham. cymin. aniſi, ſpicæ, terebinth. ſuccini, ſulphuris, ſtercora animalium,* &c. Ex prædictis ſimplicibus fieri poſſunt fotus, cataplaſmata, &c. ſequens cataplaſma potentèr diſcutit; ℞ *Fol. laur. roriſmarin. rut.* ana Mj. *flor. cham. ſambuc. ſummit. aneth.* ana Mß. coq. in aq. & vin a. p. æ. ad mollitiem, deinde add. *far. fabar. furfur. ſtercor. vaccin.* ana ℥iij. *mellis* ℥iv. m. f. cataplaſma.

Diſcutientia.

Art. 7. Externis hiſce commodiſſimè ſimul adhiberi debent diaphoretica interna ex alcalium republicâ deſumpta.

Diaphoretica internè.

Art. 8. *Suppurantia* denique ſunt medicamenta, quæ maturationem faciliorem ac promptiorem reddunt; eminentiora autem ſunt, quæ ſequuntur; *radix alth. lilior. alb. brioniæ, cepæ coctæ, allii ſub cine-*

Suppurantia.

ribus

CAP. XII.

ribus cocti, herb. malvæ alth. flor. melilot. chamom. croci, sem. lini, fœnugr. far. hord. tritici, mic. panis alb. caricæ pingues, gum. ammoniac. oleum. lilior. alb. chamæmil. unguent alth. fermentum acre, sapo venetus stercus bovinum, &c. Sequens cataplasma est valdè efficax, ℞ *Rad. alth. lilior. alb.* ana ℥ij. *fol. malv.* Mj. *pulv. sem. lini* ℥j. ad mollitiem coctis add. *cep. sub cineribus assat.* ʒvj. *Unguent. basil.* ℥ß. *ol. lilior. alb.* q. s. m. f. s. a. cataplasma. Præ reliquis egregium suppurans est *lac*, in quo coctus est *sapo venetus*, plùs minùs pro ratione indicationis; hoc appositum cum linteis multiplicatis mirè maturat & aperit abscessus.

Phlegmone quid.

Art. 9. Phlegmone sive inflammatio est tumor ad tactum renitens cum tensione, rubore, dolore pulsatorio, & ardore; nunc quidem genuina ex sanguine puro, nunc verò spuria, ad erysipelata, vel œdematosos tumores, vel scirrhos propiùs accedens. Omnes inflammationes vel insensibilitèr discutiuntur, vel suppurantur, vel malè tractatæ in gangrænam abeunt.

Prognosis.

Curatio.

Art. 10. Internè conveniunt *sudorifera ex alcalibus*; & omnia ea, quæ in *pluritide* usitata sunt, hic commodè usurpari possunt, v. g. *sperma ceti* cum *antimon. diaphoret.* additis quibusdam *salibus volatilibus.* Externè in initio decoctum *sulphuris* in urinâ, quod à *Paracelso* laudatur, item *stercus vaccinum, equinum*, &c. Si sit erysipelatosa conducit *spir. vini camphorat.* cum *flor. sambuci* incoct. In ardore magno religiosè vitanda sunt oleosa. Si discuti nequeat remediis suprà memoratis, ad suppurationem producenda est medicamentis appropriatis, modò recensitis; & quum maturus fiat, nisi sponte rumpatur, aperiendus est abscessus; & posteà mundificandus, & consolidandus; omnibus his intentionibus satisfacit linimentum sequens, ℞ *Terebinth. clar.* ℥j. *mel. ros.* ʒvj. *balf. peruv. vitel. ov. solut.* ʒß. misce f. linimentum *digestivum.*

Inflammatio mammarum.

Art. 11. Sæpè ex lactis coagulo in mammis, aut quod aliàs stagnat acescentiâ vitiosâ inflammatio mammarum

marum lactantibus accidit; hæc autem aliquando est erysipelacea; adsunt tumor, dolor, rubor, &c. Inflammationes omnes mammarum sunt periculosæ, quia ut plurimùm abeunt in *abscessus*, & hinc in ulcera saniosa, interdum etiam in *fistulas*: si non abeunt in abscessus, indurantur in *scirrhos*, qui levi errore abeunt in *cancros*: rarissimè enim inflammationes mammarum, in specie ex lactis coagulo, discuti possunt.

CAP. XII.

Prognosis.

Art. 12. In genere in omnibus mammarum affectibus observandum est, quod mamilla affecta raro ad sanitatem perducatur, nisi altera sana lacte exiccetur; quia dum lac influit ad unam mammam, etiam fluit ad alteram, & sic malum exasperatur. *Aqua calcis vivæ*, si quæ alia, inflammationem omnem avertit, resolvit, & discutit. Unum ex expertissimis ad mammarum inflammationes remediis est cataplasma factum ex farinis, viz. *Ex farinâ fabarum, lupinorum, & lentium in oxycrato coctis, & subactis, & cum albuminis ovi pauco mistis*; emplastrum de *spermate ceti mynsicht.* empl. *de cicutâ*, &c. inflammationes similitèr resolvunt. Sed raro discutiuntur hi tumores, ideòque tutiùs est suppurationem promovere.

Curatio.

Art. 13. " Ubi tumor est durus sine inflamma-
" tione, convenit sequens ceratum. ℞ *Summit. ab-*
" *synth. pulv.* ʒij. *sem. lentium, fœnugr. fœniculi* ana
" ℥j. *succ. hyoscyam. cicut.* ana ℥iij. *unguent. dialtheæ*
" ℥ij. *axung. anatis, anseris* ana ℥j. *sevi cervin.* ℥ij.
" *styrac. liquid.* ℥ß. *ceræ* q. s. f. ceratum. Cicuta
" per se applicata nimium incalescit, & cutem exul-
" cerat, sed in vino cocta, & cum axungiâ por-
" cinâ contusa, hosce tumores duros emollit. *Wise-*
" *man.*

Tumores duri.

Art. 14. Inflammatio testium frequentissimè oritur ex ictu vel compressione violentâ inter equitandum; adsunt dolores gravissimi, & nonnunquam convulsiones [& vomitus], & interdum metus est gangrænæ, nisi citò discutiatur; aliquando in abscessum tendit.

Inflammatio testium.

X *Art.*

CAP. XII.

Curatio.

Art. 15. Curam quod attinet; *mittatur sanguis* copiosissimè quamprimùm, & injiciatur *enema leniens & emolliens*; interna eadem esse debent, ac in aliis morbis inflammatoriis. Externè pro discutiendo tumore & resolvendo expertissimum est cataplasma ex *farinâ fabarum cum oxycrato* cocta & applicata, addi etiam commodè potest *sem. cymini*, item *flores chamæmelæ & meliloti*, & erit magìs discutiens; si tumor discuti nequeat, *suppurandus* est cum maturantibus mitioribus. Inflammatio malè curata plerumque in scirrhum transit, & quandoque in cancrum abit, præsertim si punctiones acutæ sentiantur; in hoc casu *discutientia* sunt usurpanda, maximè autem conducit *Emplastrum de cicutâ cum ammoniaco.*

In scirrhum vel cancrum transitus.

Furunculus quid.

Art. 16. Furunculus [quem nos vocamus a Boil] est inflammatio parva in locis extimis orta, in acutum tuberculum tendens, ovum columbinum magnitudine non excedens, cum rubore & dolore, interdum cum ardore atrocissimo, ac si carbo igneus admotus esset.

Quomodo tractandus est.

Art. 17. " Furunculi ut plurimùm periculo vacant; demonstrant plerumque constitutionem firmiorem, materiam peccantem foras propulsantem. Repellere est nefas; discuti non possunt, nec debent; frequentiùs sponte suâ suppurantur, & aperti ex se coalescunt, si non tantillo *balsami peruv.* consolidari possunt. Si *habituales* sint, internis *alterantibus* præcavendi sunt, in quem finem *rosmarinus*, item *radix bardanæ* à quibusdam specificè prodesse habentur.

SENNERTUS.

Parulis.

Art. 18. Gingivæ quandoque inflammatione (quæ Græcis Parulis dicitur) cum dolore corripiuntur, & apostemata patiuntur, quæ in ulcera, interdum cancrum, fistulas, gangrænam desinunt. Malum per se patet, quod nisi maturis præsidiis succurratur, in apostemata & ulcera diuturna, imò nonnunquam in gangrænam, vel in cancrum incurabilem abit.

Prognosis.

Art.

Art. 19. Per *revulſionem*, *derivationem*, & *gargariſmata appropriata*, &c. opera danda eſt in initio, ut præcaveatur apoſtematio; ſi verò ad ſuppurationem vergeat, *caricæ* per medium diſciſſæ imponantur. Si abſceſſus ſponte non aperiatur, ſcalpello aperiri poteſt. Apertus abſceſſus *hydromelite* mundetur, tandemque ulcus exſiccetur & claudatur.

Curatio.

CELSUS.

Art. 20. Peſſima puſtula eſt, quæ Epinyctis vocatur, ea colore vel ſublivida, vel ſubnigra, vel alba eſſe conſuevit; circa hanc autem vehemens inflammatio eſt, & cùm aperta eſt, reperitur intus exulceratio mucoſa, colore humori ſuo ſimilis. Dolor ex eâ ſupra magnitudinem ejus eſt; neque enim ea fabâ major eſt. Atque hæc quoque oritur in eminentibus partibus, & ferè noctu, undè nomen quoque à *Græcis* ei ἐπινυκτίς eſt impoſitum. " Periculoſa non ſunt " hæc tubercula, moleſta tamen ob dolorem; noctu " inquietudinem pariunt, & aduſtum ac vitioſum ſuc- " cum in corpore redundare ſignificant. Omninò " ſuppurandæ ſunt epinyctides, ſaniem ejiciunt ſan- " guineam; *digeſtivis & mundificativis* tractandæ ſunt, " &, ut *furunculi*, curandæ.

Epinyctis quid.

Quomodo tractandæ ſunt.

Art. 21. " Huic tuberculo cognatum eſſe creditur " Terminthum; verùm quid propriè terminthus anti- " quorum fuerit (inquit *Sennertus*) vix ſatìs conſtat, " niſi quantum ex *Galeno* habetur, qui ſcribit ter- " minthorum nomen nigras quaſdam puſtulas in cru- " ribus maximè orientes, à figuræ, coloris, magni- " tudiniſque ſimilitudine, quam cum terminthorum, " id eſt, cicerum fructu (ut vulgò vertunt, ſeu ut " alii, & rectiùs terebinthi fructu) habent, deriva- " tum, ſignificare.

Terminthus.

Art. 22. " Quatuor ſunt glandularum tumores in- " flammatorii inſigniores, viz. phyma, phygethlon, " bubo, & parotis.

CAP. XII.

ETTMULLER.

Phyma.

Art. 23. Phyma eſt tumor glandularum [ſub maxillâ inferiore] rotundus, acuminatus, plùs minùs rubens ac dolens; ſtatim augetur, & ſuppuratur. "Faciliùs curatur in pueris, difficiliùs in juvenibus & adultis, ſed in his rariùs accidit." In curâ à repellentibus cavendum eſt; natura in hujus ſuppuratione potiſſimùm occupata eſt, ideoque illius conatus adjuvandus eſt medicamentis *maturantibus* impoſitis. "Applicari poteſt *diachylum cum gummi*, ſed præſtat cataplaſma *ſuppurans*."

Curatio.

Phygethlon.

Art. 24. Phygethlon, Latinis Panus ob ſimilitudinem fungi arbori adnaſcentis, eſt tumor durus, phymate major magíſque rubens ac dolens. Curatur [interdum] *diſcutientibus*, pro quo ſcopo convenit *oleum tartari fœtidum* vel *ligni guaiaci*, his interdum *emollientia* cum *anodynis* junctis adduntur, &c. ſed frequentiùs ſuppurantur.

Curatio.

SENNERTUS.

Bubo.

Art. 25. Bubo eſt tumor inflammatorius in inguine vel ſub axillâ; cum rubore & dolore apparet, & plerumque febris levior accidit; & quidem ſi per criſin accidit bubo, eodem erumpente, ſtatim levatur alius morbus. Bubones *benigni* [non enim hic de *venereis* & *peſtilentialibus* agitur] non ſunt periculoſi præcipuè ſi ſtatim ſuppurentur; ſi verò diu protrahantur, & tardiùs maturentur, periculo non vacant, cùm in fiſtulas periculoſas facilè abeant.

Prognoſis.

Curatio.

Art. 26. Curatio bubonum & aliarum inflammationum inſtituenda eſt eadem; hoc tamen probè notandum eſt, quòd *ſuppurantia*, quæ adhibentur debeant eſſe *fortiora* quam in aliis inflammationibus; glandulæ etenim ſunt frigidiores quàm aliæ partes, neque habent adeò exquiſitum ſenſum. "Quamobrem *cucurbitæ* cum fructu applicari poſſunt; in hunc finem etiam conducunt *fermentum acre*, *ſapo niger*, *ſtercus* "*colum-*

" *columbinum, sem. sinap. urticæ, caricæ, cepæ as-*
" *satæ*, &c.

ETTMULLER.

Art. 27. Parotides sunt glandularum pone aures inflammationes: plerumque post malè judicatas febres protruduntur à fausto naturæ conatu. Maturationi opera danda est, & tractandi sunt sicut *bubones*, & aliæ inflammationes ad suppurationem vergentes.

Parotis.

Curatio.

Art. 28. Paronychia est tumor ordinariò obveniens in extremitatibus digitorum, ultimis nempè articulis, ita tamen, ut non excludantur reliqui articuli. Quandoque est erraticus, & ex uno digito in alium transit, ita ut uno persanato mox vicinus inquinetur, donec omnes successivè infestaverit: tantus est dolor, ut subindè universum brachium consensu afficiatur. Oritur ex humore acri admodum corrosivo, immediatè *periostium*, & ipsi adhærentes *tendines*, occupante; supervenit inflammatio ad apostema vergens, sed frequentiùs *gangrænescit*.

Paronychia quid.

Causa.

Art. 29. Quo citiùs ichor maturatur, eò minùs periculum est ossis cariei, in hunc finem quidam applicant *sterquilinum*, & sic dolor & tumor optimè discutitur, & sistitur: ubi verò paronychia altiores egerit radices, opus est *incisione*, quæ etiam tutissima est, & quidem usque ad ipsum os; factâ incisione *theriaca* cum *spiritu vini* soluta digito applicanda est.

Curatio.

Art. 30. Huc quoque pertinet affectus perniciosissimus, qui *pollices pedum* cum doloribus atrocissimis infestat, & nihil aliud est quam *paronychia pedis digitorum*, cui gangræna & sphacelus, & tandem mors subsequitur. Ex eâdem causâ provenit, & eandem medendi methodum postulat. Tutissima est digiti *resectio*.

Paronychia pedis digitorum.

Art. 31. " Paronychia reverà est malum minimè
" contemnendum, *Latinis* dicitur *panaritium*; ejus-
" dem duæ sunt species, una *benigna*, vulgò **a Whit-**
" **flaw** appellata; altera *maligna* **a Fellon** dicta; in
" priori specie suppuratio facilè procuratur, & ma-

Duæ species.

CAP. XII. " teriâ albicante emiſsâ facillimè ſanatur. Altera verò " eſt periculoſiſſimum malum, & ferè nunquam cu- " ratur ſine *inciſione maturâ* ad os uſque.

Pernio. *Art.* 32. Perniones pedes & manus affligunt tempore hyemali; partes affectæ tument, & ex albedine ad aliqualem cæruleſcentiam inclinant, [pruriunt vehementèr], dolent, & tandem, nunc cum, nunc ſine exulceratione evaneſcunt [præmiſſis univerſalibus] *Curatio.* partes affectæ illinentur cum *petroleo*, quod præſervat & curat. " *Unguentum roſatum cum ol. terebinth.* " in *rapo aſſato* eſt remedium comprobatum (inquit " *Wiſeman*).

SENNERTUS.

Aneuriſma, undè fit. *Art.* 33. Aneuriſma eſt tumor ex tunicæ interioris arteriarum apertione, & exterioris dilatatione: aperitur vel venæſectione imperitâ; cùm exterior tunica, utpote mollior, coaleſcit denuò, interior, ut durior, aperta manet; vel à causâ externâ.

ETTMULLER.

Aneuriſmatis cauſa N. B. *Art.* 34. Aneuriſma eſt tumor à collectione ſanguinis arterioſi ab arteriâ exesâ aut laxatâ nimis, aut ruptâ ex quâcunque violentiâ, ab imperitâ in venæſectione vulneratione. Frequentia ſunt aneuriſmata à vehementi *cordis palpitatione*, ita ut ramus arteriæ deſcendentis intumeſcat. Aneuriſma frequentiùs collum occupat, interdum crura & brachia, ſed rariùs, ex *Diagnoſis.* violentâ commotione. Eſt tumor mollis tactui cedens, aliquando tamen non cedens, aliàs cum, aliàs *Prognoſis.* ſine pulſu, colore à reliquâ cute non variat. Nihil periculi habet, niſi quod interdum ab imperitis chirurgis habeatur pro abſceſſu ſuppurato; undè ſi aperiatur, ſubitò ſub manibus ægri cum ſanguine animam emittunt. " In collo nè unum quidem cura- " tum vidi (inquit *Barbette*), palliativâ curâ diu vi- " vere poſſunt.

Curatio. *Art.* 35. Si aneuriſma ſit à venæſectione ineptâ, mox ligetur pars læſa *ligaturâ* forti, & fiat *venæſectio*

in

in latere oppoſito. Curioſum eſt quod obſervat *Horſtius*, quòd applicatio *laudani opiati* arteriæ hæmorrhagiam ſiſtat. Notum eſt emplaſtrum *Galeni ex thure, aloe, pilis leporinis, & albumine ovi*, item multùm conducunt *lamina plumbea*, *emplaſtra aſtringentia* [cum *ſacchar. ſaturni*]. His irritis cura per operationem chirurgicam facienda eſt, viz. per *deligationem* arteriæ [ſupernè tantùm]. De novâ methodo *Gallorum* in aneuriſmate vide locum *p.* 1246.

CAP. XII.

WISEMAN.

Opinio noſtratis Wiſeman.

Art. 36. Noſter clariſſimus *Wiſeman* exiſtimat aneuriſmata non fieri ex dilatatione vel relaxatione tunicæ exterioris arteriæ, ſed potiùs ab *ambobus tunicis ruptis*, vel *ſauciatis*, undè tumor ab effluxu ſanguinis in muſculorum interſtitiis efformatur: hæc autem opinio multò probabilior videtur; utcunque ſit tamen, eodem res redit, quoad curandi methodum.

ETTMULLER.

Varix quid.

Art. 37. Varix eſt tumor ex laxatâ venarum tunicâ, undè ſanguis in venis ferè ſtagnat. Malum eſt frequens mulieribus in ultimis geſtationis menſibus, utì & poſt partum difficilem. Hic affectus quibuſdam non parum proficuus eſt ad conſervandam ſanitatem, in ſpecie melancholiâ hypochondriacâ [undè fluxus hæmorrhoidalis iis ſalutaris eſt].

Curatio.

Art. 38. Cura à *ligatione* magnâ ex parte pendet; fotus *ex alum. fruct. acac.* [*flor. roſ. rub. cort. querc.* &c.] in aceto coct. convenit. In rupturâ venarum, & gravi hæmorrhagiâ optimum euporiſton eſt *ſtercus ſuillum* formâ pulveris adſperſum cum linteis ex *aſtringentibus* expreſſis & admotis cum *faſciatione*, &c.

In rupturâ venarum.

WISEMAN.

Hæmorrhoides quid.

Art. 39. Hæmorrhoides ani ſunt venarum hæmorrhoidalium tumores *varicoſi*, morbus eſt *ſimplex*, quando venæ ſolæ intumeſcant, vel *compoſitus*, cùm partes viciniæ afficiantur, vel cùm quaſi novum cor-

CAP. XII.

pus generetur ipsis adhærens, vel appendens; undè (ob similitudinem aliqualem ità dicta) *ficus*, *crista Galli*, *condylomata*, &c. producuntur.

Apertæ vel cæcæ.

Art. 40. Hæmorrhoides sunt vel *apertæ*, i. e. sanguinem effundentes, vel *cæcæ*, tumentes, scilicet, sine hæmorrhagiâ, exquisitè tamen dolentes.

Curatio.

Art. 41. Alvus aperta sedulò servetur. Ad inflammationem, quæ sæpè accidit, valet sequens fotus; ℞ *Fol. plantag. polygon. summit. rub. equiset.* ana Mß. *flor. verbasc.* Mij. *sem. lini* ℥ij. *flor. ros. rub. cort. granat. balaust. bacc. myrt.* ana ʒvj. coq. in q. s. aq. font. & vin. rub. pro fotu. In extremitate doloris, ℞ *Ol. vitel. ov.* ℥ij. *opii* gr vij. m. item *bals. sulphur. Rulandi* dolorem sedat.

In dolore magno.

In fluxu nimio.

Art. 42. In fluxu nimio sanguinis, *venæsectio*, *cucurbitulæ*, &c. conveniunt revulsionis gratiâ. Internè *astringentia* & *opiata*, quemadmodum in aliis hæmorrhagiis; externè suppositoria ex *cort. granat. flor. balaust. thure, mastich.* &c. *cum gum. tragacanth. icthyocol. alb. ovor.* &c.

Dr Shaw 366

ETTMULLER.

Differentia ab alio morbo.

Art. 43. Distinguendus est ante omnia fluxus hæmorrhoidalis verus, à diarrhœâ cruentâ scorbuticorum, aliàs vocatâ dysenteriâ scorbuticâ mendosâ (6. 44.) Hæmorrhoides veræ attritu excrementorum plerumque aperiuntur, & sanguis cum excrementis unà evacuatur, sed si sanguis promiscuè excernatur tam ante quam post excrementa sine dolore & torminibus, probabile est, quod sit fluxus scorbuticus. Hæmorrhoides ad venerem omnino impotentes reddunt cum magno fœminarum tædio.

NB

Apertio

Art. 44. Hæmorrhoides consueto fluore suppressæ, sive in cæcas degenerantes, aperiendæ sunt; de aperiendis iisdem vide locum *p.* 173. Remedia *aloetica* fluxum hæmorrhoidum promovent. In doloribus conducit fotus ex decoct. *verbasc. flor. sambuc.* & *sem. hyoscyam.* Laudatur *scrophularia*, sed *chelidonium minus* est instar omnium pro usu interno quocunque modo

Dolores

314

do uſurpatum. *Camphora* & *ſacchar. ſaturni* pro uſu externo in unguentis. Ad hæmorrhoidum exulcerationem linimentum ex *auro fulminante*, & *ol. amygd. dulc.* eſt ſingulare experimentum apud *Anglos*.

CAP. XII.

Varia. Remedia.

RIVERIUS.

Art. 45. *Mercurialis* docet *tamarindos* præcipuè miram poteſtatem habere ad compeſcendum hæmorrhoidum fluxum. In fluxu immodico fotus ex *verbaſc. tapſo barbato, fol. plantag. flor. roſ. rub. balauſt.* &c. *in aq. ferrat.* & *vin. aſtringent. decoct.* convenit; ut & *unguentum comitiſs.* curato hæmorrhoidum fluxu, præcavendum eſt, nè redeat, quod fit *victûs* ratione convenienti, *venæſectione* bis vel ſæpiùs in anno, *purgatione* leni, &c.

Fluxus immodicus.

Art. 46. Oleum *buxi* præ cæteris dolorem lenit, ſi illius gutta una ſupra hæmorrhoides apponatur, vel cum *ol. ſem. lini* miſceatur, item *ſaccharum ſaturni in aq. roſ.* pro fotu dolorem ſedat.

In gravi dolore.

MAYERNE.

Art. 47. Chalybs ſeu ferrum eſt ſpecificum in hoc affectu obſtructiones viſcerum tollens, atram bilem domans & plurimùm dulcificans, viſcera roborans, &c. Cerevīſia parari poteſt cum *battituris*, vel *ferri rubigine*, & *herbis* & *radicibus ſpecificis*, &c. *Aquæ ſpadenſes* & *minerales acidulæ*, multùm valent. *Vernix*, quâ utuntur pictores eſt remedium ſingulare in curandis hæmorrhoidibus, tam apertis, quàm latentibus; ſi apertæ fuerint; & nimis tenacitèr vernix cuti adhærent, addatur *ol. roſarum*: hujus uſu ſanatus eſt *Carolus* 5[tus] à muliere, cum nullâ ope curari poſſit: vernix autem præparatur ex *ol. lin.* ℥xij. *tereb. ven.* ℥iv. *ſandarac. puriſſim. ſive gum. junip.* ℥iij. liquentur ſimul lento igne, &c. De *ſuppoſitoriis* vide locum ℞ *Unguent. popul.* ℥ij. *cochinel. in alkool. lævigat.* ʒij. *ſacchar. ſaturn.* ʒj. *ol. hyperic.* q. ſ. miſceantur diuturnâ agitatione in mortario plumbeo, f. unguentum

Remedia varia, externa, & interna.

CAP. XII.

tum è bombyce applicandum & continuò gestandum.

FARRAGO.

Vires scrophulariæ.

Art. 48. Si quis hæmorrhoidum dolore insano torqueatur, (inquit *Sennertus*) minimum quid *scrophulariæ*, vel radicis vel foliorum, cum cibo aut potu capiendo, statim dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam vel viridem, sive decoctum ejus assumat.

Cepæ & porri, &c.

Art. 49. *Cepe* vel *porrum* sub cineribus coctum cum *ol. ros.* & *pauco croco* valdè laudatur à *Solenandro* [& pro certo *porrum* cum butyro in sartagine frixum dolorem quasi ad miraculum sedat]. De viribus *chelidon. minoris* in hoc affectu consulatur *Solenander*, qui de hoc morbo egregiè scripsit. *Oleum succini* per se usurpatum dolorem atrocissimum compescit. Sequens linimentum est admodum proficuum, ℞ *Balsam. sulph. terebinth. unguent. nicotian.* ana p. æ. m. f. liniment. & sequens *Boyleanum*, ℞ *Sacchar. saturn.* ʒß. *acet. opt.* ℥iv. *ol. sambucin.* q. s. m. f. linimentum. *Rosmarinus* singulis auroris comestus hæmorrhoides penitùs tollit. Ad dolorem & ardorem compescendum, & fluxum immoderatum lentè sistendum, instar arcani (inquit *Dolæus*) medicis junioribus commendo vile sed proficuum hoc remedium; ℞ *Alcool. lapid. scissil. q. v. cum butyri non saliti q. s. f. unguent.* Aliquando etiam sequentia in usum adduci possunt; *Tabulæ divinæ, fotus ad hæmorrhoidum dolorem, fotus ad hæmorrhoidum fluxum immodicum, electuarium styptic. Cataplasma de ovis, enema de verbasco, unguentum hæmorrhoidale.*

ETTMULLER.

Hernia varicosa.

Art. 50. Hernia varicosa est tumor varicosus venarum spermaticarum; tactu patet, quasi funiculi tensi hinc inde obliquè distributi, & nodi inæqualitèr uvæ in modum conglomerati observantur, cum testiculi plùs minùs relaxatione; dolor aliqualis [aliquando acutus]

acutus] percipitur. Difficile est malum, & quod Cap. XII. etiam interdum cancrosi aliquid occultum habet.

Art. 51. " In genere medicamenta quæ conducunt " in aliis tumoribus *varicosis*, præcipuè *hæmorrhoidibus cæcis* in hoc affectu etiam sunt proficua; *deligationem* aptam vix admittit; opem fert psychrolusia vasa relaxata contrahendo firmandoque, ut & " lotiones & fotus astringentes frigidè usurpati, & " præ reliquis sequens, ℞ *Liquor. corariorum, quo utuntur subigendis coriis* ℔j. *sacchar. saturn.* ℥ij. *alum* ℥iß. f. solutio quæ sit pro usu prædicto; conveniunt *venæsectiones*, *absorbentia*, *antiscorbutica*, " *millepedes*, &c. sed ante omnia *oleum lini* frequentèr intùs sumptum expertus laudo.

Curatio.

Art. 52. Oedemata sunt tumores molles, qui digito prementi cedunt, & pressionis vestigia diutiùs retinent, frigidi, indolentes, & albicantes, sæpiùs in cruribus evenientes. In leucophlegmatiâ totum corpus œdematosum videtur. Aliis morbis plerumque supervenire solent, imprimis chronicis, interdum etiam affectibus soporosis & convulsivis, gravidis quoque familiares sunt. Dr Shaw 57.

Oedema.

Art. 53. Conveniunt internè *stomachica* & *aromatica*, intermistis interdum *sudoriferis* & *diureticis:* externè fotus & cataplasmata *discutientia* ex *absynth. rosmarin. cham. salv. puleg. rut. flor. sambuc. melilot. cham. bacc. junip.* in lixivio & vino coct. addi potest etiam *sulphur vivum* inter coquendum. *Stercus* quorundam animalium cum *urinâ humanâ* valdè proficuum perhibetur.

Curatio.

Wiseman.

Art. 54. Oedema ut plurimùm non est periculosum; quidam corporis crassioris, & crapulosi cruribus œdematosis diutiùs vivunt; ex hydrope aut phthisi malum caloris nativi defectum ostendit; in abscessum tendens periculosum est; si indurescat, in scirrhum abire solet. Quoad curam medicamenta interna

Prognosis.

eadem

CAP. XII.

eadem ſunt ac in *cachexiâ* & *hydrope*; externa *diſcutientia*, *faſciatio*.

Indicationes curativæ.

ETTMULLER.

Scirrhus, qualis eſt tumor.

Art. 55. Scirrhus eſt tumor durus tactui renitens, indolens, immobilis; ut plurimum ſenſim generatur in partibus mollioribus; præter glandulas occupat alias partes, imprimis carnoſas, ſive internas, nempè viſcera, ſive externas quaſcunque. NB. Scirrhus eſt vel indolens & *legitimus*, vel *dolens* & prætereà nonnihil liveſcens & nothus qui ſubinde eſt cancroſus, undè ſi curatur periculum eſt, nè in cancrum degeneret.

Curatio.

Art. 56. Uſurpanda ſunt *reſolventia* fortiora cum *diſcutientibus* moderatis permiſta, ut tumor ſucceſſivè reſolvatur. *Stercus bubulum* aceto incoctum ſcirrhum mirificè diſſipat; item *oleum tartari rectificatum*, *fœtidum* licèt, tumores duros potentèr emollit, & diſcutit, ut etiam cataplaſma ex *brion.* cum *ſtercore caprillo.* Scirrhus, ſi non poteſt ſenſim reſolvi, non eſt ſuppurandus, nè cancroſus evadat, intactus omnino eſt relinquendus, aut applicatione *nitri* in aceto diſſoluti in lapideam duritiem indurandus. " Scirrhus, qui omni ſenſu deſtituitur, eſt incurabilis.

---NB

Scrophula.

Shaw 607

Art. 57. Strumæ ſeu ſcrophulæ ſunt tumores vel *indolentes* & benigni, vicinis partibus colore ſimiles, mobiles, &c. vel *dolentes*, fixi, colorem ſubcæruleum vel ſublividum repræſentantes; hæ ſtrumæ malignæ dicuntur, vix aut ne vix quidem curabiles.

Curatio.

Prioris generis ſtrumæ *diſcutientibus* tentandæ ſunt; *emplaſtrum de cicutâ cum ammoniaco*; in incipientibus convenit fotus cum ſpongiâ *aquâ calcis* ebriâ; *empl. de ranis cum mercurio.* Scrophulæ ſuppuratæ non ſunt ſtatim aperiendæ; ſed quamdiu fieri poteſt, abſceſſus clauſus linquendus eſt, propterea, ut eò major glandulæ ſtrumoſæ pars per maturationem in pus abeat, nam tota, ſi fieri poſſit, eſt abſumenda. Internè convenit *purgatio* cum *helleboro nigro* & *mercurio*

curio dulci, & *acidum abſorbentia*, &c. oſſibus adhærentes ferè incurabiles ſunt. CAP. XII.

WISEMAN.

Art. 58. Struma ſeu ſcrophula eſt tumor à peculiari ſeri ſanguinis aciditate ortus, quod ubicunque in glandulas, muſculos, membranas, imò ipſa oſſa incidit, coagulatur & indureſcit. Glandulæ ſunt ſedes hujus morbi frequentiores, præcipuè autem ac primariò glandulæ meſenterij, quæ nunquam intactæ ſunt, ſi morbus alicubi in corpore vigeat. Cernitur frequentiſſimè in labiis maximè ſuperiori, illum incraſſat, & fiſſurâ obſignat. *Definitio.*

Art. 59. "Prognoſis à magnitudine morbi & reliquis ægroti conſtitutionis circumſtantiis plerumque deſumitur; eſt morbus admodum difficilis curatu, & ubi hæreditarius, inſanabilis, ut etiam in ætate grandioribus, vix poſt annum quadrageſimum curatur. *Prognoſis.*

Art. 60. Medicamenta interna ſunt *cathartica*, *alterantia*, & *ſpecifica*, *millepedes*, *lac aſininum*, *decoct. ſarſæ*, &c. Externè indicationes ſunt *reſolutio*, *ſuppuratio*, & *extirpatio:* Strumæ molliores aliquando reſolvuntur; ſtrumæ phlegmonoides frequentèr ſuppurantur, ſed antiquæ, duræ ac crudæ raro ad perfectam ſuppurationem perveniunt. Si ſtruma ſit mobilis & libera, extirpatio per *inciſionem* eſt cura promptiſſima; ſin verò ſtrumæ ſint grandiores & profundè jacentes extirpatio per *cauſtica* meliùs efficitur, inter cauſtica ad hoc inſtitutum optimum eſt iſtud, quod conficitur ex *calce vivâ in lixivio ſaponis* coctâ: Apertione per cauſticum factâ ſtruma eſcharoticis eſt abſumenda, huic uſui inſervire poteſt *pulvis ſine pari* dictus ex æquali parte *mercurii ſublimat. auripigment. & calcis viv.* mitior eſt *mercurius præcipitatus*, cum, vel ſine *alumine uſto*, lentè tamen operatur. *Curatio.*

Art. 61. Spina ventoſa eſt hujus morbi ſpecies, quæ eſt oſſis protuberantia cutis colore non mutato; raro accidit, niſi in infantibus & junioribus: In oſſibus minoribus *Spina ventoſa.*

CAP. XII.

noribus, utì cranii, maxillæ, digitorum, &c. eſt curabilis; non verò in majoribus.

Curatio.

Art. 62. Aperiendus eſt locus juxta protuberantiæ longitudinem ac os carioſum eodem modo tractandum eſt, ac in ulceribus cum oſſibus carioſis poſteà dicetur. (13. 37.)

Conſulendus eſt auctor.

Art. 63. " Præſtantem hunc tractatum Authoris, chi-
" rurgus juvenis iterum atque iterum diligentèr e-
" volvat.

FARRAGO.

De viribus tuſſilaginis.

Art. 64. Notârunt quidam medicamenta ad curandas ſcrophulas in ultimâ lunæ phaſi majori cum ſucceſſu aſſumi, & in novilunium uſque continuari debere. Decoctum *folior. tuſſilaginis* internè ſumptum per longum tempus ultra omnia, quæ hactenus nota ſunt, hunc morbum tollit, ut experimento fidelis D. *Franciſci Fuller* mihi quondam amiciſſimi conſtat; videatur locus medicin. gymnaſtic. p. 93. Pro ſpecifico etiam habetur *paronychia folio rutaceo in* cereviſiâ infuſa. Infuſum *roriſmarini* inſtar theæ, item *rad. ſcrophularia* ab *Ettmullero* ſummè laudantur. " *Lamium*
" in lacte coctum ipſum coagulat; ſerum intus ſum-
" ptum & coagulum ulceribus applicatum ſine alio
" quocunque remedio morbum ſanant, ut à quodam
" ruſtico accepi, qui & ipſe & aliquis ejuſdem vici-
" nus, ambo deploratiſſimè ſtrumoſi, curati ſunt. Extat hiſtoria ſtrumarum deletarum applicatione manûs hominis mortui in *Act. Philoſ.* Interdum datur *antimonium crudum* in robuſtis corporibus, in aliis *ceruſſa antimonii.* Item *cereviſia ad cancrum*, *cereviſia ad ſcrophulas*, *expreſſio millepedum*, *pil. balſamicæ.* Externè *empl. ad ſtrumas*, 1 & 2 *unguentum digitale.*

Paronychia, &c.

ETTMULLER.

Cancer tumor ſingularis.

Art. 65. Cancer eſt tumor planè ſingularis, ac omninò ſui generis. Punctio ab ægro primò percipitur; à piſi magnitudine ſucceſſivè, modò citiùs modò tardiùs incrementum capit, & progreſſu temporis evadit tuberculum

tuberculum durum, nigricans, lividum; quando exulceratus ſit, ardor eſt acerbiſſimus inſtar aquæ fortis corrodens & depaſcens cum inſigni putrilagine & fœtore; venæ tumorem ambiunt hinc inde turgidæ & nigricantes, tanquam *pedes cancrini* [unde nomen ſortitur.] Strumas & ſcirrhos malè tractatos frequentiùs ſubſequitur; in mammis verò per ſe inchoat, in genitalibus utriuſque ſexûs interdum adoritur. In partibus faciei externis, ore, naſo, labiis, &c. appellatur *noli me tangere*, item *lupus*; reverà ſunt *cancorum* ſpecies.

CAP. XII.

Noli me tangere & lupus.

Art. 66. Opera danda eſt progreſſum impedire, ne exulceretur cancer. Cataplaſma ex *cicutâ* potentèr mitigat cancrum [ſed cavendum eſt, nè cutem excoriet] *fonticuli* ſunt inurendi. Internè conveniunt purgantia ex *helleboro & mercurio dulci*, decoctum *lignorum*, *millepedes*, &c. Cancer ulceratus vix aut ne vix quidem curatur. *oleum ſtercoris humani* in ulceribus cancroſis eſt ſummum remedium; ſi enim oleo hoc illinitur, ulterior progreſſus præcavetur. Multùm quoque faciunt medicamenta *ſaturnina*, acidum acre corroſivum mirè abſorbentia & edulcorantia; ſed cura radicalis in *arſenico* conſiſtit [ſi verbis fides habenda ſit.]

Cura paliiativa.

HILDANUS.

Art. 67. Galenus cancri curandi rationem duplicem ſtatuit, quarum prima perficitur medicamentis humores atrabilares expurgantibus; altera conſiſtit in extirpatione tumoris. Quantum attinet ad primam niſi ſtatim ab initio adminiſtrata fuerit, parum aut nihil ad ſanitatem poſſe, certum eſt; quandoquidem jam materia ita compacta atque indurata eſt, ut medicamentis purgantibus non cedat. Altera via à *Galeno* præſcripta eſt extirpatio tumoris; hanc autem nonnulli *ferro candente*, alii medicamentis *erodentibus*, reliqui verò *cultro inciſorio* perficiunt. Quantum ad *cauterium actuale*, illud cum *Albucaſi* in ſcirrhoſis & cancroſis humoribus atque ulceribus ſuſpectum habeo, quandoquidem vi ignis, qui in ſummo gradu caloris

Curatio per medicamenta.

NB

Cauterium.

CAP. XII.

& ſiccitatis agit, magìs indureſcit, materia atrabilaris fitque malignior. Porrò extirpatio quæ fit medicamentis *eſcharoticis*, aut *ſepticis*, ſive quovis ſimili medicamento erodente, mihi quoque propter nobilitatem partis affectæ, ſuſpecta eſt. Adde experientiam docuiſſe cancroſa ulcera hujuſmodi medicamentis exacerbari, atque pejora fieri. Supereſt extirpatio, quæ manu & inſtrumentis incidentibus fit, quæ præ aliis eligenda eſt, & tamen ſua habet incommoda & difficultates.

Eſcharotica. *Inſtrumenta.*

FARRAGO.

Cancri occulti non medicandi. *Art.* 68. Quibus occulti cancri fiunt (inquit *Hippocrates in Aphoriſ.*) eos non curare meliùs; curati enim citò pereunt; non curati verò longius tempus perdurant. i. e. (ſi mentem ſenis rectè aſſequor) remedia plus nocent, quàm proſunt, & officioſa medicatio mortem accelerat.

Epithema. *Art.* 69. Certè, ſi quid aliud, epithema *Wiſemanni* cancro occulto cum fructu aliquo applicari poteſt, quod fit ex ſolutione *ſacchari ſaturni in aq. ſpermat. ranarum*, cui, urgente dolore graviori, addi poſſunt *trochiſci alb. rhaſ. cum opio.*

Qualis cancer extirpandus. *Art.* 70. Cancer parvus, incipiens, liber, loco apto ſitus, vaſis magnis non adcretus, cauſâ externâ ortus, in juvenili ſanoque corpore, ſolus in toto corpore cum bonâ ſpe curationis extirpari poteſt.

Qualis non attingendus. *Art.* 71. Quibus ſunt cancri in cavitate corporis, aut palato, ſede, vel utero, ſi ſecentur, vel urantur, ulcera cicatrice induci non poſſunt.

Remedium empiricum. *Art.* 72. Inter remedia *Empirica* valdè prædicatur ſequens pulvis, ℞ *Verrucar. calcibus poſterioribus equi maſculi adhærent.* ℥ij. abluantur aquâ communi, deinde in vino albo per noctem infundantur, & poſteà exiccentur & in pulverem reducantur, doſ. ʒß. bis in die in vehiculo qualicunque idoneo.

Remedia varia. *Art.* 73. Internè etiam exhibentur *antimonialia*, *mercurialia*, *viperina*, decoct. *è lign. millepedes*, &c. *cereviſia ad cancrum*, *cereviſia ad ſcrophul.*

SENNERTUS.

CAP. XII.

SENNERTUS, & alii.

Art. 74. Tumores flatulenti (quos Græci *emphysemata* vocant) à flatibus seu spiritu flatuoso oriuntur, materiam flatibus producendis præbet humor crassus, pituitosus vel melancholicus. Cognoscuntur hi tumores, quod pars in molem nunc majorem nunc minorem attollitur, sine coloris mutatione; ex distentione autem interdum dolor aliqualis excitatur, nulla tamen gravitas sentitur, digito pressi foveam nullam relinquunt, & ut plurimum periculo vacant; accidunt frequenter in palpebris, genubus, scroto, &c.

Tumor flatulentus unde.

Art. 75. Conveniunt internè flatus *discutientia.* Non temerè aperiendi sunt hi tumores, præcipuè in articulis existentes, in aliis locis puncturâ facillimè curantur Applicationes externæ debent esse *discutientia.* Cavendum est, ut accuratè distinguantur ab *aneurismatibus.* (33)

Curatio.

Art. 76. Ganglium est tumor in tendine corpori concolor, doloris periculique expers. Curatur frequenter solâ *frictione* siccâ diuturnâ, aliquando frictione cum *saliva* absque aliorum medicamentorum usu; quidam applicant *laminam plumbeam argento vivo inunctam*; "vel sequens emplastrum 3^io^. vel 4to. quo-" "que die renovandum, ℞ *Empl. de ranis cum mercur.* ℥ß. *de cicutâ cum ammoniac.* ʒij. *argenti vivi* " gr xvj. *Minij* ʒj. *cum styrac. liquid.* q. s. m. f. emplast. " his remediis non cedens *sectione* tollendum est".

Ganglium.

Art. 77. Lupia est tumor mollis & rotundus in juncturis & locis siccis ortus; à *Ganglio* parum, situ saltem, & mollitie, discrepans; materia frequentèr in folliculo continetur; eandem ferè cum Ganglio recipit curationem.

Lupia.

Art. 78. Meliceris, Atheroma, & Steatoma sunt tumores, qui materiam habent peculiarem in propriâ tunicâ aut folliculo clausam: Si enim materia intus contenta sit melli similis, *meliceris*; si pulti frumentaceæ, quæ ἀθήρα dicitur, *Atheroma*; si sebo, *Steatoma* appellatur. Omnes hi tumores sunt corpori reli-

Meliceris. Atheroma. Steatoma.

CAP. XII. quo concolores, à parvulo incipiunt & diu ac paulatim excreſcunt. Non ſunt periculoſi, diu tamen durant, & circumferuntur; interdum verò ſponte in abſceſſum deſinunt, quod ſi non fiat, non tam difficultèr ut *ſcrophulæ* ac *ſcirrhi* curantur.

Curatio. *Art.* 79. Curatio eorum omnium eadem ferè eſt, eandemque requirunt diætam ac pharmaciam cum *œdematoſis*; ſi ſponte non aperiantur *ſectio* inſtituenda eſt; ita ut cyſtis cum ſuis contentis penitùs tollatur; ſi enim aliquid de tunicâ illâ relinquatur, tumor regenerabitur.

Talpa ſeu Teſtudo. *Art.* 80. Talpa ſeu Teſtudo eſt tumor mollis & latus, ex impuris humoribus inter cranium & cutem putreſcentibus collectus, *talpæ* aut *teſtudinis* formam referens.

Prognoſis. *Art.* 81. Hujuſmodi apoſtemata, ut & alii capitis erodentes affectus, propter cerebri viciniam, & ſuturarum cranii proclivem in cariem lapſum periculo non vacant, quæ corruptionem cranii jam induxerunt, mala ſunt.

Curatio. *Art.* 82. Quoad curam, præmiſſis univerſalibus, tumor *reſolventibus* & *diſcutientibus* tentandus eſt, ſi diſcutientibus tolli non poſſit (quod raró fit) *ſuppurantia* adhibenda ſunt, & quidem neque ſemper perfecta ſuppuratio expectanda eſt, ſed ſi aliqua ſaltem ſuppurationis ſigna adſint, tumor maturè aperiendus eſt, nè os *cariem* contrahat.

Natta. *Art.* 83. Tumor, quem Natam, Nattam, & Naptam appellant, eſt magnus & mollis ſine dolore & colore, in dorſo præcipuè excreſcens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, à tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum ſumens, ut aliquot libras pendat, & melonis vel cucurbitæ quantitatem æquet, qui cum non ſemper eaſdem figuras habeat, ideo etiam diverſis nominibus ab authoribus appellatur. Materia quidem in eo interdum videtur carnoſa, ſed non verè caro eſt, verùm adipi ſimilis. Non curatur, niſi *exſectione*.

Art.

Art. 84. Excreſcentiæ præternaturales propriè non ſunt tumores, ſed potiùs novæ moles parti adnaſcentes; hujuſmodi autem plerumque ſunt Meliceris, Atheroma, & Steatoma, de quibus antè; in his fiat *ſectio cutis per crucem*, & ipſe folliculus juxta radicem (quæ ſemper anguſta eſt) abſcindatur.

Cap. XII.

Excreſcentiæ præternaturales.

Art. 85. " Herniæ veræ ſunt tantùm duæ, nempè " inteſtinorum vel omenti extra abdomen elapſus: " Nomen verò latè ſumptum plures alios tumores " comprehendit, ut in ſequentibus patebit.

Herniæ quot.

ETTMULLER.

Art. 86. Hernia itaque propriè dicta in genere eſt prolapſus inteſtinorum tenuium aut omenti ex limitibus ſuis à vulnere aut laxatione peritonæi. Aliquando eſt hæreditarius, ita ut hernioſi parentes hernioſos generent filios, ſed rariùs [novi talem progeniem.] Hernia in adultis ut plurimum eſt incurabilis. Ex Herniâ frequentèr morbus *Iliacus* producitur; interdum inteſtina inflammantur, & gangrænâ corripiuntur. Herniæ ordinariò & frequentèr fiunt in inguine, ſcroto aut umbilico; aliquando verò in aliis locis, nunc ſupra nunc infra umbilicum, nunc in lateribus longè ſupra inguina, nunc in ſuperiori femoris parte muſculosâ, nunc juxta ſpinam doſi, &c. ex obſervatione *Barbette*.

Herniæ in genere definitio.

Quibus in locis accidit.

Art. 87. Inteſtina fæcibus cum *enemate* carminante & emolliente priùs exonerata, in loca ſua cum cautelâ ſunt reponenda, mediante *fotu* ex emollientibus & carminativis cum *ſpiritu vini*, &c. & ita repoſita in ſitu naturali omni arte & debitis ſubligaculis retinenda ſunt, ne denuò excidant, adeò ut peritonæum ruptum aut laxatum conſolidetur. Internè conveniunt *vulneraria*, ſpeciatim commendatur *perfoliata*, item *ſymphytum majus*; continuus in dorſo decubitus eſt Herniarum *panacea*, etiam in ſenibus.

Curatio.

Art. 88. Pneumatocele ſeu Hernia ventoſa, eſt tumor membranarum teſtium à flatibus ortus, eſtque

Pneumatocele.

 ſaltem

CAP. XII. ſaltem inflatio teſtium, nunc unius, nunc utriuſque; nunc ſcroti quoq; adeſt dolor tenſivus ſine gravitate.

Curatio. *Art.* 89. Hæc Hernia flatulenta eſt omnium leviſſima, & curatu facillima; conveniunt internè flatus *diſcutientia* & remedia ad *colicam flatulentam*; externè *fotus diſcutientes*, *cataplaſma ex farinâ fabarum, ſem. cymin. fimo vaccin. ſulph. viv.* &c.

Hydrocele. *Art.* 90. Hydrocele ſive Hernia aquoſa eſt tumor aquoſus teſtium à lymphæ receſſu teſtibus impedito; eſt hydrops teſtium particularis, & à tumore ſcroti, qui in aſcite accidit, diſtinguitur; ſimilis eſt Herniæ carnoſæ, ſed in aquosâ induci poteſt fovea, quod non fit in carnosâ; prætereà pelluciditate ſe prodit.

Curatio. *Art.* 91. Tentanda eſt cura internè cum *hydragogis & diureticis*, externè *diſcutientibus*; hic quoque valet cataplaſma, in ſectione de Herniâ ventosâ, deſcriptum (89.) cum additione *balſam. ſulphuris*. De operatione chirurgicâ vide locum. p. 991.

Sarcocele. *Art.* 92. Sarcocele ſeu Hernia carnoſa eſt tumor à carne ſuperfluâ adnaſcente; ex contuſione vel ictu plerumque oritur, & ex inſenſibili principio ſenſim augetur, ſecus ac in aliis teſtium tumoribus; eſt ferè indolens, ſed ægri pondus percipiunt, progreſſu temporis cancer metuendus eſt.

Curatio. *Art.* 93. Internè conveniunt medicamenta ad *ſtrumas*; externè *reſolventia* & *diſcutientia*, *emplaſtrum de cicutâ cum ammoniaco*, *de ranis cum mercurio*, ſed ex hoc vis teſtis periclitabitur.

Hernia varicoſa. *Art.* 94. " De Herniâ varicosâ, vide ſect. de Va- " rice (50.)

Bronchocele qualis eſt tumor. *Art.* 95. " Bronchocele, ſive Hernia gutturalis im- " propriè dicta, eſt tumor prominens in gutture, am- " plo ſpatio protuberans, corpori concolor, utcun- " que mollis & mobilis, & doloris expers; modò ca- " ro hebes includitur, modo humor aliquis melli a- " quæve ſimilis, interdum etiam minutis oſſibus pili

Prognoſis. " immixti; ut plurimum periculo vacat; quandoque " verò materia putreſcens malignam induit naturam, " unde

D: Herniam aquosam quotannis experiendo vid Nuck experim. chir. 118. 119. 121.

" unde in cancrum degenerans mortem inferre solet.
" *Alpinorum* montium incolis est morbus *endemius.*

Curatio.

Art. 96. " Præmissis universalibus, humor peccans
" discutiendus & absumendus est. Inter *topica* lau-
" dat *Aetius bdellium & caprinum stercus* in aceto li-
" quatum. Si medicamentis non cedat, ex *Rogerii*
" consilio admovendi sunt duo *setonei*, ut sensim hu-
" mor defluat: & superfluum posteà erodentibus pau-
" latim est absumendum. Denique si venis, arteriis
" & nervis implicata non fuerit, *incisione* potest ex-
" trahi cum cysti; hanc operationem *Galli* fœlicitèr
" moliuntur.

ETTMULLER.

Ani procidentia.

Art. 97. Ani procidentia fit, quando sub fæcum excretione intestinum rectum ita prominet & protruditur, ut non possit rursum sponte retrahi intra corpus, aut licet retrahatur, mox incipiat denuò prolabi. Est interdum malum chronicum (præcipuè quando à paralysi ortum ducit) & difficultèr curatur. Ani procidentiæ causæ sunt alvi adstrictio, diarrhœa, dysenteria, vel præcipuè tenesmus; difficillima est curatu, quando hæmorrhoides comitem habet.

Causæ.

Curatio.

Art. 98. Si adsit inflammatio priùs arcenda est cum fotibus *emollientibus & discutientibus*, & remotis impedimentis reponendus anus in situ naturali: aliàs absente inflammatione aut tumore foveatur *astringentibus*, quæ etiam sub formâ *suffitûs* usurpari possunt.
" *Paræus* spongiam *astringentibus* imbutam ano appli-
" cat. Stans alvum exoneret æger, sic enim non
" tam facilè excidit. Inter *astringentia* mihi non-
" dum innotescit remedium efficacius quàm *fotus pro herniâ varicosâ* (51.) Dr Shaw 284

ETTMULLER.

Verrucæ & clavi.

Art. 99. " Quales tumores vel potiùs excrescen-
" tiæ sunt verrucæ & clavi nemo non novit. Verrucæ sunt vel planæ seu sessiles, vel pensiles, Acrochordones appellatæ.

CAP. XII.

Curatio verrucarum.

Art. 100. Si verrucæ in solâ cute sint radicatæ facilè curantur vel tolluntur, sin verò à subjectis tendinibus originem ducant, vix radicitùs extirpari possunt citra ingens periculum; idem etiam de clavis pedum verùm est. Succus *chelidon. maj.* vel *esulæ* vel *dentis leonis vel tithymali*, &c. sæpiùs illitus verrucas absumit. *Aqua*, in quâ solutum est *sal armoniacum* est experimentum *Borelli*: "Atque hoc est medicamen-"tum unicum certissimum quod se cognoscere in "totâ medicinâ fassus est *D. Mapletoft* haud pridem "*Professor Greshamensis*: hoc equidem remedium est "ut plurimùm maximè efficax, sed non certissimum "& infallibile, neque tamen ars nostra, omnium no-"bilissima, est adeò incerta, sicut vir doctissimus "suggesserit.

Curatio clavorum.

Art. 101. Clavos pedum quod attinet *emolliendi* sunt cum *emplastro mynsicht. è galbano crocat. cum sale ammoniaco*, & posteà *evellendi* sunt; eidem usui inservire potest *emplast. de ranis cum mercurio*. Item recipiatur *caro bubula* recens, cujus frustulum instar emplastri iis alligetur, & sæpiùs removetur; sic enim citò sponte dilabi dicuntur.

Cornua.

Art. 102. De cornibus non lubet disserere, quoniam pauciora sunt visibilia.

CAP. XIII.

Sive Faſciculus Morborum decimus tertius.

Contuſio, &c.

Ex obſervatione & inter legendum.

Art. 1. CORPORA noſtra vel à caſu ab alto, vel ictu violento, vel compreſſione ponderis incumbentis, &c. ſæpiſſimè læduntur; partes carnoſæ contunduntur, & ipſa oſſa luxantur & quandoque franguntur. Ex prædictis cauſis accidit plerumque *ecchymoſis* cum vel ſine tumore, quæ reverà eſt accumulatio vulnuſculorum cum attritu ſolidorum & vaſculorum, unde liquida ſtagnant, coeunt, & interdum putreſcunt, cohærentibus quandoque integumentis externis, vel iis etiam interdum hinc inde læſis. *Contuſio.* *Ecchymoſis.*

ETTMULLER.

Art. 2. In ecchymoſi curandâ imprimis opera danda eſt, ut ſanguis extravaſatus, congrumatus, & acore inquinatus, ſucceſſivè reſolvatur, inſenſibilitèr abſumatur, & per meatus ſeu porulos corporis eliminetur. Conveniunt remedia interna *acidum abſorbentia*, ſanguinem congrumatum *reſolventia*, ſimul & blandè *diaphoretica*, eminet *ſperma ceti* cum *lapillis cancrorum*, *ſuccin. præparat. coral. rub.* &c. *Antimonium diaphoreticum*, & *ſalia volatilia* ſunt egregia. Externè imprimis *reſolventia*, & ſanguinem grumatum inſenſibilitèr diſſipantia ſunt uſurpanda, huc facit *ſpiritus vini* nunc ſimplex nunc *camphoratus*, nunc *crocatus*, *Curatio.*

 cum

CAP. XIII.

cum linteis applicatus, efficacius erit si addatur *theriaca*, & etiam *balsam. peruv.* maximè in contusionibus partium nervosarum. In contusionibus levioribus applicatio *carnis bubulæ* in tenues lamellas sectæ optimè conducit. Quòd si his & similibus remediis ecchymosis nequeat dissipari, opera danda est, ut sanguis extravasatus in pus convertatur; si verò metus sit gangrænæ, mox pars contusa profundè scarificetur, & sanguis congrumatus, quantum fieri potest, eximatur, & tanquam gangræna tractetur, de quâ alibi (51.) " In omni contusione graviori convenit *venæsectio*.

Caveatur à Gangrænâ.

FARRAGO.

Remedium singulare.

Art. 3. Quidam adolescens ex alto ceciderat; & omnia membra admodum contusa fuerunt, ut brevi moriturus videretur. Pater ipsius accepit *favos cum melle* & coxit in vino ad consistentiam unguenti, quod extendit super *corium vervecis recentèr mactati*, eoque ægrum involvit, reiteratâ per triduum operatione, æger omninò curatus est, ex *Riverio*.

Vires dulcamaræ.

Art. 4. ℞ *Fol. solani lignosi sive dulcamar.* Miv. *sem. lini subtilitèr pulverisat.* ℥iv. coq. in vin. *moschatellin. cretic. aut larido porcin.* ad consistentiam cataplasmatis, quod loco contuso tepidè admoveatur: unius noctis spatio tumorem capitis humani magnitudine resolvit & contusiones deploratas musculorum sanavit (inquit *D. Hulse apud Raium*) vires quoque ejusdem plantæ pro usu interno sunt egregiæ; est enim basis *infusi traumatici* apud *Fullerum*; addit author singulare esse experimentum ad casum ab alto & contusionem: cruorem quippe extravasatum & grumescentem mirificè dissolvit, &c.

In simplici contusione.

Art. 5. In simplici contusione sufficiunt embrocationes cum *ol. rosar. myrtil. & aceto*, & applicatio cataplasmatis sequentis vel hujusmodi ℞ *Far. hord. fabar.* ana ℥iij. *pulv. nuc. cupress. balaust. alum. rup.* ana ʒß. *ros. rub.* ʒiij. *ol. ros.* ℥iß. *alb. ov.* N° ij. *acet.* q. s. m. f. cataplasma. Ex *Wiseman.*

Art.

Art. 6. Præter remedia modò recensita interdum in usum venire possunt sequentia; *Bolus ad casum*, *pulvis ad casum*, *oleum sem. lini* intus sumptum, *emplastrum smecticum*, &c.

Remedia varia.

ETTMULLER.

Art. 7. Gravior contusio capitis interdum cranium findit, vel in loco contuso, vel loco opposito (& vocatur *contrafissura*), nunc penetrat utramque laminam, nunc externam illæsâ internâ, nunc è contra. Signa fissuræ sunt multiplicia, ut vomitus biliosi, vertigo, sanguinis per os, nares, &c. effluxus, subitanea obmutescentia, & brevi superveniens delirium, convulsio, paralysis; symptomata hæc superveniunt nunc mox in principio, ubi gravior fuerit læsio, nunc 4° vel 7° die, ubi levior. Si æger firmitèr teneat funiculum inter maxillas & chirurgus fortitèr trahat, si habeat fissuram, in loco fisso dolorem percipiet. Necesse est ut plurimùm, ut perforetur cranium, ut sanguini & saniei pateat exitus. Observandum est, quod vulnera simplicia capitis interdum post quartum vel septimum diem contrahant dolores, hinc rigorem & febrem; hæc si superveniant, & alia adsint symptomata; suspicio est fissi vel fracti cranii, sin verò non adsint alia symptomata, non statim ad *trepanationem* accedendum est; febris enim ex aliis causis oriri potest.

Contusio capitis.

Signa fissuræ cranii.

BOERHAAVE.

Art. 8. In capitis contusionibus, & inde ex collectâ materie interdum creantur varii tumores, erysipelas, œdema, dolores, convulsiones, ossis & periostei putredines, febres, mors.—Cranium in junioribus intropressum, vel in adultioribus post fracturam intro-pulsum, cerebrum premit; pro varietate loci pressi, pro variâ magnitudine, profunditate, acutie, puncturâ prementis, producit hebetudines, sopores, vertigines, tinnitus, caligines, deliria, vomitum bilis, dolores capitis, convulsiones, paralyses, lotii fæcumque

Capitis contusionis effectus.

Cap. XIII. cumque spontaneum exitum, apoplexias, febres, mor
tem. Concussus validus capitis interdum eadem fac
rumpendo, comprimendo, &c. " In his affectibu
Concussio vehemens. " religiosè consulatur laudatus author *in cap. de capi*
" *tis vulneribus*, qui (si quid ego judicando valeo
" omnium scriptorum est facilè princeps. In contu
" sionibus gravioribus semper recordandus est *apho*
" *rism. Hippocratis*, nempè omne quod contusum, ne
" cesse est, ut putrescat, & in pus vertatur."

ETTMULLER.

Luxatio. *Art.* 9. Luxari dicuntur ossa, quando eorum ca
pita ex situ naturali removentur; hæc autem luxati
fit à vi externâ ut plurimum, quandoque verò ori
tur à causâ internâ; namque hoc malum iis, qui scor
buto laborant, aut qui affectibus catarrhalibus sun
obnoxii, nonnunquam accidit; in his enim funicul
nervei laxantur & resolvuntur, & ferè insensiles fiunt
unde *paralysi scorbuticæ* subindè supervenire solet.

Duplex. *Art.* 10. Duplex est luxatio nempè *perfecta*, quan
do os à sede suâ omninò amoveatur, vel *imperfecta*
quando non totaliter à sinu suo extrusum sit os, se
hæreat adhuc in sui receptaculi margine.

Prognosis. *Art.* 11. Præ cæteris omnibus os femoris difficil
limè luxatur, istius etiam luxatio est omnium curat
difficillima; in adultis rarò aut nunquam restituitu
sine miserrimâ in perpetuum claudicatione; ratio est
quoniam ligamentum fortissimum, quo in receptacul
suo alligatum est, vel ruptum sit, vel insignitèr relax
atum. Luxatio in talo seu pedio est omnium peri
culosissima, ubi sunt os tali, calcanei, tria ossa inno
minata, os cubiculare, &c. ibidem quoque copiosis
simi sunt tendines, unde dolor atrocissimus, inflam
matio, quandoque etiam convulsio.

Curatio. *Art.* 12. Quoad curam luxationis; os luxatum
membro extenso, maturè reponendum est, quo facto
nil aliud incumbit chirurgo, nisi ut commodis ligatu
ris os firmet, aptéque collocet, ac inflammationen
facilè superventuram, & alios affectus maturè arcea

Fasciatione

Fasciationes non debent esse nimis *strictæ*, nè compressis vel coarctatis vasis oriantur tumores; neque tamen nimis *laxæ*, nè pars semel restituta denuò ex loco elabatur. Si adsit inflammatio, antequàm membrum repositum sit, nihil priùs tentandum est, quàm inflammatio discussa fuerit; quamdiu durat, tamdiu pars inepta est extensioni, sin verò violentiùs luxatio inflammata extendatur, supervenit ex nimio dolore convulsio interdum lethalis. Ut ergo inflammatio imminens præcaveatur, vel præsens discutiatur, conducit fotus sequens, ℞ *Summit. hyperic.* Miß. *beton. chamæmel. rorismarin.* ana Mj. *rad. consolid.* maj. ℥iij. *aristoloch. rotund.* ʒvj. *sem. quatuor calid. maj.* ana ℥ß. coq. in aq. font. & vin. ana q. s. ad ℔ij. fit pro fotu, & in eodem humectentur fasciæ tepidè circumvolvendæ: ubi major adfuerit contusio, augeatur quantitas *rad. consolid.* ubi levior *Aristolochiæ*; ubi urgent dolores *capita papaveris* possunt addi. Supervenit quandoque tumor *œdematosus*, in quo casu illinantur partes affectæ cum *oleo volatili* penetrante, convenit etiam *petroleum* item *bals. peruvianum* cum *spiritu juniperi* temperatum. In luxationibus prodest inunctio cum *oleo hyperici* & *ol. terebinth.* Ol. distillatum fœtidum *tartari* est horrendum ratione odoris, sed tamen nihilominus est nobile admodum ratione efficaciæ; conveniunt ex *lumbricis* parata pro usu externo & interno. Experientiâ didici *ovum cum oleo terebinthinæ & pauco aceto conquassatum* in luxationibus esse remedium utilissimum, omnibusque intentionibus satisfaciens. *Belloste.* Convenit etiam illud *Boyleanum* nempe *furfur tritici in aceto* coctum.

Inflammatio.

Oedema.

Art. 13. In fracturis ossium, vel frangitur os secundùm *latitudinem*, hoc est transversim; vel secundùm *longitudinem* finditur, quod propriè dicitur *fissura*. Fracturæ in senibus frequentiùs occurrunt, quàm in junioribus, quoniam illorum ossa sunt aridiora.

Fractura ossium.

Art. 14. Fracturæ ossium longitudinales, i. e. *fissuræ* difficilè cognoscuntur, sed facillimè curantur: neglectæ aut non ritè curatæ ulcus post se trahunt,

Longitudinales.

imprimis

CAP. XIII.

imprimis si in loco fisso ossis caries superveniat, admodum periculosæ sunt, & sæpiùs ad membri abscissionem deducunt.

Transversales.

Prognosis.

Art. 15. Fracturæ *transversales* sunt cognitu faciliores, curatu difficiliores. Os fractum in medio sui dat fracturam leviorem, quàm circa articulum. Fractura cum vulnere & multâ partium contusione & læsione est gravius malum & perquam periculosum, ut etiam quando os in plura frustula frangatur. In adultis femur fractum rarissimè aut vix unquam sine claudicatione restituitur. Minora ossa fracta intra 7 vel 14 diem ferè sanantur; ossa majora intra 20 ad 40 præter propter curationem recipiunt.

Curatio.

Art. 16. In curâ fracturarum duo scopi chirurgo incumbunt, nimirum ossa fracta factâ extensione in situm naturalem reponere, & reposita per fascias & ferulas firmare; tunc enim natura eadem denuò firmitèr conglutinat, & formatur *callus*, qui substantiâ quidem similis est ossi, conformatione verò solâ ab eodem differt. Si adsit inflammatio, curanda est, antequam aliquid circa fracturam tentandum est, quâ curatâ, atque osse reposito illinatur locus fracturæ cum *ol. hyperic.* vel *ol. lumbricorum terrest.* cum guttis aliquot *ol. terebinth.* & applicetur *emplastrum ex tacamahac.* cum pauco *ol. distillat. rorismarini* malaxatum; applicato emplastro imponantur ferulæ tres aut quatuor ad summum, quæ postmodum conjungantur per tria ligimenta; Ligationes autem debent esse moderatæ; nam si sint *arctæ* nimis partem suffocant, & gangrænam inferunt. Experientiâ constat præ cæteris quibuscunque *lapidem osteocollæ* à ʒß. ad ʒj. intus sumptum esse remedium singularissimum in callis ossium fractorum generandis, & augmentandis, utcunque obscurissimum sit, quomodo operatur. Hactenus de fracturis simplicibus; quædam cum vulnere complicatæ sunt, post repositionem ergò ossis vulnus considerandum venit, quod, ut alia vulnera, de quibus posteà, tractandum est; emplastrum fracturæ applicandum perforatum esse debet in loco vulneris, ut

Vires osteocollæ.

Fracturæ complicatæ.

ita

ita beneficio foraminis vulnus commodè tractari possit. Si os iterum frangatur, non frangitur in callo, sed circa callum.

CAP. XIII.

BOERHAAVE.

Vulneris in genere historia.

Art. 17. Vulnus est soluta unio recens, cruenta, partis mollis à corpore duro & acuto facta. Partes vulneratæ sensim magìs magísque à se mutuò recedunt; cruor plerumque primò cum impetu effluit, dein sensim sponte sistitur; tum crusta sanguinea cavo vulneris innascitur, & liquor dilutus, rubellus, tenuis effluit; labia vulneris incipiunt rubere, calere, dolere, tumere, retorqueri; atque eodem tempore febricula cum calore & siti adest [in magnis vulneribus]; hinc 3°. 4° ve die seriùs vel ocyùs vulneri adest liquor tenax, albus, pinguis, æqualis, pus; eodem tempore rubor, calor, dolor, tumor, retorsio labiorum, febricula, cessant, vel minuuntur; & sensim cavum vulneris à fundo sursum, & ab ambitu versùs centrum, crescente carne impletur, coëunte margine albo; postremò siccatur vulnus, & obducitur cicatrice.

Vulnera arteriarum.

Art. 18. Ex arteriâ majori totâ dissectâ oritur hæmorrhagia lethalis; arteria verò non nimis magna transversim dissecta, retrosiliens, atque inter solida vicina se recondens, sibimet obthuraculo est; sin verò arteria transversim vulnerata non totaliter dissecta fuerit, oritur hæmorrhagia perpetua, eâ autem sedatâ, à tenuitate cicatricis cedente aneurisma.

Nervorum vulnera.

Art. 19. Nervi toti dissecti retrosiliunt, se recondunt, ramulos vulnere paulò superiores trahunt, & vicinis dolorem obstructionemque creant; parti verò infra vulnus positæ stuporem, immobilitatem, marcoremque. Nervi puncti, vel dimidiato discissi dolores, aliquando primò obtusos, nonnunquam vivos excitant, primo in loco vulneris, post per omnes nervos nexos, vicinosque; hinc calores, tumores, rubores late sparsos, febres, deliria, spasmos, inflammationem, inflammati aperturam cum evacuatione acris, tenuis

CAP. XIII.

nuis, & copiosissimi sæpè seri; posteà insensibilitatem, rigiditatem, exsiccationem, immobilitatem producunt, vel gangrænam & mortem. Eadem ferè parum mutata etiam in tendinibus diversimodè læsis obtinent; & membranæ, tendinum nervorumque sæpè producta quum sint, similitèr quoque afficiuntur.

Tendinum ac membranarum.

Vulnera qualia lethalia.

Art. 20. Vulnera sequentia sunt lethalia; cerebelli, item cerebri profunda adeò, ut medullam oblongatam multum lædant; medullæ spinalis profunda vulnera, maximè parte superiori; cordis in cava penetrantia; magna quoque vulnera pulmonis, hepatis, lienis, renum, pancreatis, mesenterii, stomachi, intestinorum, uteri in gravidis, vesicæ circa arterias ejus majores, aortæ, carotidum, & similium arteriarum venarumque magnarum. Vulnera magna bronchiorum, vulnera utroque latere thoracis cavitatem penetrantia, diaphragmatis præcipuè in ejus parte nervosâ, vulnera magna ventriculi, intestinorum tenuium, &c.

ETTMULLER.

Musculi temporalis periculosa.

Art. 21. Vulnera musculi temporalis sunt periculi plena, & rariùs curantur, [inferunt plerumque *spasmos horrendos*].

Curatio.

Art. 22. Cura vulnerum consistit in unione partium separatarum, quod opus est solius naturæ, quæ beneficio succi nutritii ad omnes partes distributi sensim sensimque easdem renuit, & reducit; chirurgi autem opus est hic adjuvare eam, in hoc bono opere sequendo ejusdem ductum, removendo imprimis impedimenta externa, ac applicando remedia, quæ parti sint familiaria ac amica, *vulneraria* & *balsamica* appellata. In curandis vulneribus internè prodesse possunt *vulneraria & alcalia*, inter quæ eminent *album græcum*, *cancer fluviatilis*, *mercurialia*, &c. " Imò " tota curatio interna consistit in blandiori *diaphoresi* promovendâ & conservandâ; ideoque *mixtura* " *simplex* vulneratis optimè convenit. In vulneribus recentibus non necesse est, ut cura in longum protrahatur; sed potiùs suppressâ hæmorrhagiâ, & remotis corporibus extraneis, statim instillentur guttæ ali-

quot

quot *balſ. peruvian. ſimpl.* quod interdum vulnus citò conglutinat: interdum tamen neceſſe eſt, ut, neglectis balſamicis, *digeſtiva* applicentur methodo vulgari, ubi, ſcilicet, conjuncta eſt contuſio, utì in vulneribus *ſclopetorum* evenit. *Digeſtiva* (34.) ordinariò conſtant ex *terebinthinâ* & *vitello ovi* tanquam baſi, quibus pro re natâ, nunc *mellis parum* cum *myrrhâ* aut *balſ. peruv.* aut *gum. elemi*, &c. addendum, imprimis ſi circa partes nerveas, quæ aliàs facilè putreſcunt, ſuppuratio expectanda eſt. *Elixir proprietatis* omnes noſtri corporis putredines arcet ob *myrrham*, ut & *colcothar vitrioli* ab *Helmontio* laudatum, ex hoc *Felix Wurzius unguentum ſuum fuſcum* parabat. *Balſamum peruvianum* reliquis balſamis præfertur, proficuum quoque eſt *balſamum ſaturni terebinthinatum*, & *balſamum ſulphuris cum oleo hyperici factum*; laudatur *oleum Momordicæ*; *oleum Hyperici* ex ſeminibus expreſſum, cui proprii flores infuſi ſunt, eſt egregium; *ſpiritus theriacalis* pro lavandis vulneribus recentibus, eſt optimum putredinem prohibens, &c.

Digeſtiva.

Turundæ.

Art. 23. Turundis parcè utuntur ſaniores practici, neque unquam ſine premente neceſſitate; nam nimis frequentèr & diu uſurpatæ conſolidationem impediunt, item partes cutaneas circa labia ad occalleſcentiam ſolent diſponere; " Sed de earum uſu ac abuſu " conſulatur *Cæſar Magatus* de rarâ medicatione vul- " nerum, item *Belloſte*.

Sclopetorum vulnera.

Art. 24. Sclopetorum vulnera ſunt omnium peſſima ac periculoſiſſima; nam adeſt ſemper inſignis contuſio, & partium dilaceratio; tardiùs ad ſuppurationem perveniunt. Vix ante tertium vel quartum diem.

Curatio.

Art. 25. Ad curam quod attinet, omni extraneo ex vulnere priùs exempto, loco digeſtivi communis, optimè applicatur *balſamum Paræi*, ſingularitèr commendatum ad curam vulnerum ſclopetis inflictorum; deſcriptio hæc eſt à *Sennerto* & *Barbette*, ℞ *Ol. lilior. alb. vel violarum* ℔iv. in hoc coq. *catelli* duo ſuper nati ad oſſium uſque diſſolutionem, poſteà add. *lumbricorum terreſtrium* in vino coct. ℔j. coquantur ſimul

CAP. XIII.

simul colaturæ adde *terebinth. ven.* ℥iij. *sp. vin.* ℥iß m. f. linimentum, quod egregiè conducit ad sedandum dolorem, & maturanda vulnera sclopetorum. Ubi autem suppuratum est vulnus, & omne contusum separatum, *mundificativa* sunt usurpanda, & vulnus s. a. tractandum est, donec sponte caro nova succrescat.

Capitis vulnera. *Art* 26. Vulnera capitis superficialia facilè curantur cum *balsamo peruviano*, vel *oleo hyperici*, imponendo desuper *emplastrum de betonicâ*; sed præ reliquis omnibus quotcunque pro capitis vulneribus convenit *Emplastrum è gum. elemi*, sive *linimentum Arcæi*; vitanda sunt omnia unctuosa; convenit etiam *gum. elemi tum terebinth. mistum* in cranii vulneribus.

FARRAGO.

Cranium nudatum. *Art.* 27. Pericranio læso, ut nudet diu os, vel ut putrefiat, os privatur vasis periostei adeoque & suis, stagnat in his liquor, putrefactus squamam separat, undè os flavum, fuscum, nigrum, tandem foliolum deponit. In hoc casu curatio [tutò, promptè, & expeditè] fit os levitèr *parvâ terebrâ* diversis vicinisque locis usque ad medium perforando, unde *exfoliatio* cavetur, periosteum inde renascitur applicando pulmaceola *spiritu vin. mastichino* imbuta, & cura citissimè præstabitur. Ex *Boerhaave*, " quem chirurgus præcipuè minùs exercitatus in vulneribus capitis & calvariâ læsâ præ reliquis omnibus quibuscunque diligenter consulat; & errores in praxi evitabit.

Vulnera sclopetorum. *Art.* 28. Vulnera sclopetorum post extractionem globuli plumbei, sicut alia vulnera cum contusione conjuncta curanda sunt; convenit *venæsectio*; revulsio enim (inquit *Galenus*), quæ è directo fit, celerrimam utilitatem adfert; die proximo *enema lenitivum* injici debet, & fotus sequens usurpari, ℞ *Summit. hyperici, centaur. min. scord. absynth.* ana Mj. *flor. ros. rub. chamæm. melilot. sambuc.* ana Miß. *surfur.* p. j coq. in aq. font. ad ℔ijß. colatur. add. *vin. auster.* ℔

s

sp. vin. ℥vj. m. pro fotu. Si pus laudabile obtineatur, nimirum album, æquale, leve, minimè fœtidum, &c. res in vado eſt; ſin verò pus non fuerit ſecundùm votum, cum unguentis admiſci debet *præcipit. rub.* *Wiſeman.*

CAP. XIII.

Art. 29. Balſamum *Samaritanum* in curandis vulneribus valdè commendatur à quibuſdam, privatim à *M. Le Clerc*, quod conficitur ex *vino & oleo oliv.* diuturnâ coctione in balſamum redactis: eſt etiam aliud magìs compoſitum, quod frequenti uſu comprobatum eſt; ℞ *Vin. hiſpan. ol. roſ.* ana ℔ß. *ſacchar. cand. mel. violar.* ana ℥ij. coquantur ſimul lento igne & f. balſamum, *Belloſte.*

Balſamum Samaritanum.

Art. 30. Inflammationem vulnerum præ reliquis ſiſtit *aqua calcis*, vel per ſe, vel cum *camphorâ*, aut *ſacchar. ſaturni* ſociat.

Inflammatio vulnerum.

Art. 31. Synovia eſt fluxus aquæ albicantis ex articulis vulneratis, eſtque periculoſum ſymptoma, & ſubinde partium atrophiam relinquit; ut compeſcatur, inſpergatur pulvis aſtringens; quidam chirurgus recepit *uſneam cran. human.* & *laccam pictorum ana.* Aliàs ſingulare experimentum eſt *ſtercus porcinum* cum ſanguine vulneris invicem miſtum, ac coctum, & ita vulneri applicatum inſtar cataplaſmatis. *Ettmuller.*

Synoviæ. Curatio.

Art. 32. Inter venæſectionem celebrandam homines interdum, maximè ab imperitis chirurgis, à *puncturâ tendinum* in artûs amittendi, atque adeò in vitæ diſcrimen conjiciuntur. Qui verò hujuſmodi puncturâ plectuntur, dolorem non ſtatim ſentiunt, ſed duodecim horis poſt phlebotomiam ſe eodem affici conqueruntur, non tam in orificio nuper facto, quàm in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor ſe figit, & tunc maximè percipitur, cum brachium extendatur; attamen læſa pars tumore admodum inſigni non afficitur, eodem avellanæ magnitudinem vix ſuperanti, ſed ex orificio *humor aqueus* vel *ichor* quidam jugitèr diſtillat, quod quidem præcipuum puncturæ tendinis *diagnoſticum* eſt habendum. Curatur cataplaſmate ſequent. ut propriis oculis obſervavi; ℞ *Rad.*

Punctura tendinis.

Curatio.

Nuta symptom chir. 84 Z

lilior.

CAP. XIII. *lilior. alb.* ℥iv. *coq. ad teneritudinem in lact. vaccin.* ℔ij. deinde ℞ *farin. lini avenac.* ana ℥iij. *coquantur farinæ ad cataplasmatis consistentiam in q. s. lactis à radicibus prædictis colati, & radicibus contusis misceantur*; f. cataplasma parti affectæ calidè applicandum mane & vesperi. *Sydenham.* " Ego quoque hujusce cataplasmatis efficaciam semel atque iterum expertus sum ".

Ulcera.

Ettmuller.

Ulcus quid. *Art.* 33. Ulcus est solutio continui ab acredine corrodente cum partium quarundarum ablatione; corrodens hoc in ulceribus est acre acidum, alimentum parti proprium in excrementum acre, sive in saniem immutans; ulcus autem est vel simplex vel complicatum, sinuosum, fistulosum, cariosum, &c. Ulcera antiqua maciem, febres lentas, aliaque mala æquè excitant, ac ulcera pulmonum.

Curatio. *Art.* 34. Ulcera diuturniora sine internorum usu rarissimè curantur; interna autem debent esse *acidum absorbentia* & *destruentia*, & *sudorifera*, præcipuè decocta *lignorum*, *antimonialia*, *viperina*, & *volatilia*; inter purgantia optimum est *extractum hellebor. nigr. cum mercurio dulci*; sed omnibus præferenda sunt *vomitoria*, sæpiùs repetita, ad facilem ulcerum curationem reddendam: His etenim & hujusmodi internis omninò neglectis, frustrà frequentissimè chirurgicum imploratur auxilium. In ulceribus pertinacissimis, & aliàs incurabilibus ipsa *salivatio mercurialis* in auxilium vocanda est. Antiqua ulcera interdum claudi non possunt, nisi in loco opposito fiat *fonticulus*. Quoad remedia externa, in genere sunt *digestiva*, *mundificantia*, *sarcotica* & *epulotica*, quæ pro varietate conditionis ulceris curandi à prudenti chirurgo usurpanda sunt.

Digestiva. Sequens est *digestivum* probatissimum, ℞ *Terebinth. venet.* ℥j. *vitel. ovi unius*, *mel. ros.* ʒvj. *ol. hyperic.* ʒj. fiat unguentum; interdum addantur *gum. elemi*, *unguentum basilic. thus*, *mastiche*, *farina hordei*, &c. *Mun-*

Mundificantia.

dificantia

dificantia à chirurgis uſurpata quamplurima ſunt, inſigniora tamen, quæ ſequuntur; *radix apii, ariſtolochiæ utriuſque, fol. nicotianæ, flor. hyperici, album græcum, camphora, balſamum peruv. myrrha, aloë, euphorbium, ex ſulphure præparata, ſaturnina, æs viride, arſenicum, aqua calcis vivæ, mercurius dulcis, mercurius præcipitatus, balſamum ſulphuris, oleum & unguentum nicotianæ, unguentum ægyptiacum, apoſtolorum*, &c. *Sarcotica* & *Epulotica* gradualitèr tantùm differunt; ſequens valdè proficuum perhibetur, ℞ *Unguent. diapomphol. tutiæ* ana p. j. *diaſulph. Rulandi* p. ij. *ol. nicotian.* parum M. " Vix datur præſtantius quàm emplaſtrum de *lapide* " *calaminari D.* Turner. (16. 39.)

CAP. XIII.

Sarcotica & Epulotica.

Art. 35. In ulceribus vetuſtis emplaſtrum ſequens eſt egregium, ℞ *calcis vivæ bis vel ter lot.* & *parum exſiccat.* q. v. *ol. lini* q. ſ. Miſce, & cum *bolo armen.* vel *bol. rub.* tingatur ad carneum quaſi colorem.

Art. 36. In ulcere diuturniore aut malè tractato aliquando ſupervenit *callus*, qui nunc cingit ſimplicitèr ambitum ſeu orificium ulceris ipſius, nunc verò totum ſinum ulceratum incruſtat, & occupat, & talia ulcera ſinuoſa cum callo interno vocantur *Fiſtulæ*, quæ difficiles ſunt curatu propter callum, qui niſi auferatur, ſunt incurabiles. Amplificandus eſt ſinus cum *rad. gentian.* & abſumendus eſt callus cum *pulv. alum. uſt. mercurio præcipit. ſucc. nicotian.* &c. Aliquando neceſſe eſt, ut tota fiſtula *cultro* incidatur, & aperiatur, & deindè callus abſumendus cultro vel antedictis remediis.

Callus.

Fiſtula.

Art. 37. Caries oſſis frequentèr accidit in ulceribus inveteratis, quæ eſt corroſio ipſius oſſis, & quaſi ejuſdem ulcus; ſi os denudatum fuerit, primò oleoſum quodammodo & pingue apparet, hinc ſucceſſivè flaveſcit, deinde nigreſcit, & poſteà foraminulatum redditur, & quaſi teredinibus perforatum; ſi abſconditum fuerit os, ſpecillo expiſcanda eſt caries; tunc enim os in fundo non glabrum ſed inæquale & ſcabroſum percipitur, quin & quæ effluunt ex ulcere ſordes & excrementa pinguia oleoſa & acria majorique copiâ, & ulcera nequeunt ad cicatricem perduci. La-

Caries.

CAP. XIII.

Curatio.

bia ulceris sunt dilatanda, remedia unctuosa vitanda; pulvis *euphorbii* est expertissimum remedium, huic proximum est *radix irid. florent. mercurius dulcis* valdè commendatur, ut & *oleum garyophyllorum* ad exfoliationem promovendam.

WISEMAN.

Ulcera simplicia.

Art. 38. In ulceribus simplicibus tractandis non rarò mihi fuit usitatum ulcus digerere, detergere, & incarnare cum *unguento basilic.* & *mercurio præcipit.* in proportione majori vel minori pro re natâ invicem commistis, & posteà ulcus *cicatrizantibus* claudere: Sed rarissimè inveniuntur ulcera simplicia; complicantur enim ut plurimum variis accidentibus, utì intemperie, dolore, fluxione, &c.

Intemperies calida.

Art. 39. In intemperie *calidâ* usurpanda sunt *refrigerantia*, moderatè *astringentia*, & *repellentia*; talia sunt *fotus astringentes*, *unguentum album camphoratum*, *refrigerans Galeni*, *populn.* & *similia.*

Frigida.

Art. 40. In intemperie *frigidâ* conveniunt *fotus discutientes* & *attenuantes* quemadmodum in tumoribus *œdematosis*, & unguenta ac emplastra debent esse *exsiccantia* & *detergentia* quæ satìs nota sunt.

Humida.

Art. 41. In intemperie *humidâ* indicantur *exsiccantia* & *astringentia*, qualia sunt *unguentum diapompholyg. tutiæ*, *è calce lotâ nutritum*, *desiccativum rubrum*, &c.

Sicca.

Art. 42. In intemperie *siccâ* topica debent esse *humectantia*, fotus ex *emollientibus*, unguenta & emplastra & *digestiva* conveniunt; *unguentum basilic.* & *mercur. præcipit.* apprimè conferunt. In his omnibus hactenus memoratis remedia interna non sunt negligenda.

Ulcera cum dolore.

Art. 43. In ulceribus cum ingenti dolore vix ferendo, præmissis ritè internis, quæ indicantur, attendendum est ad conditionem ipsius ulceris, ut deprehendatur vera doloris causa; inspiciendum est, an humor sit crassus, qui *sordes* vocatur, vel tenuis & ichorosus, qui *sanies* appellatur; uterque peculiaritèr *detergentibus* corrigendus est, his ritè peractis manente adhuc dolore ad *lenientia* & *anodyna* confugiendum

est;

est; cataplasmata ex *mucilag. sem. psyllii, cydoniorum, far. hord. croc. vitel. ovi*, &c. *unguentum populn. refrigerans Galeni*, &c. refrigerant & dolorem leniunt; sed pro varietate causarum varia exurgit indicatio.

Art. 44. In ulceribus frequentèr caro *spongiosa* sive *fungosa* succrescere solet, à nimio humorum affluxu ortum ducens, vel à chirurgi imperitiâ; supprimenda est medicamentis *exsiccantibus*; imò *cathæreticis* & *causticis* absumenda est; mitiora sunt *lapis tutiæ, alumen ustum, mercurius præcipit.* fortiora *vitriolum romanum, aq. lapidis medicamentos. aq. viridis Fallopii*, &c. " De " reliquis ulcerum affectionibus & accidentibus consulatur author, qui candidè & modestè scripsit.

Fungus.

BELLOSTE.

Art. 45. Coronidis loco subnectere haud pigebit & experimentum illud *M. Belloste* propter singularem illius virtutem in ulceribus curandis; quod quidem *euporiston* nihil aliud est quàm *decoctum foliorum juglandis in aquâ cum pauco saccharo*; modus utendi est linteolum imbuendo, & ulceri imponendo, & non sæpiùs quàm secundo vel tertio quoque die eandem applicationem renovando, donec ulcus sanatur. Hoc medicamentum, utcunque simplex & vulgare videatur, suppurat, detergit, incarnat, putredini resistit, &c. certius & fœlicius quàm aliud quodcunque remedium hactenus notum, inquit author, qui multò copiosior est in illius laudibus. p. 260.

Euporiston.

WISEMAN.

Art. 46. Ad ulcera pertinet Fistula in Ano, quæ est ulcus sinuosum à phymate vel hæmorrhoidibus internis ut plurimum ortum ducens. Fistulæ quæ à phymate oriuntur sunt pejores, dolentes admodum & curatu difficiliores, utpote in musculorum interstitiis profundè penetrantes, & cuniculos agentes, & quanto sinus ab ano sunt remotiores, tanto deteriores, quoniam apertionem per *incisionem* non admittunt.

Fistula in Ano.

A phymate.

CAP. XIII.

Ab hæmorrhoidibus.

Art. 47. Fistulæ ab hæmorrhoidibus internis originem trahentes inter tunicas intestini recti sensim generantur, & perforationem exiguam habent juxta ani ambitum, unde saniem tenuem sive ichorem sine dolore emittunt; progressu verò temporis superveniunt pruritus & excoriationes; orificia tandem callosa evadunt, & quandoque ad tempus clauduntur, & deinde certis intervallis denuò erumpunt.

SENNERTUS.

Fistulæ non temerè curandæ.

Art. 48. Fistulæ, si copioso fluxu, aut fœtore, aut alio modo, nihil incommodi afferant, sed potiùs natura superfluos humores è corporibus *cacochymicis* & *cachecticis* cum ægri commodo per eas evacuet, curari non debent, sed servari. Fistulæ verò simplices & recentes sine periculo curari possunt.

Incisio per filum.

Art. 49. Incisionem quod attinet, si ea sine periculo, nè scilicet musculus ani lædatur, & fæces præter voluntatem egrediantur, tentari possit, fit vel *filo seu laqueatione*, ut appellant, vel *ferro*. *Filo* ita fit: Sumatur filum ex serico, vel seta equina, aut aliud, quod non facilè putrescat; id immittendum in extremitatem specilli stannei vel plumbei, instar acûs perforati, & in fistulam intrudendum, digitoque, *oleo rosaceo* inuncto, in rectum intestinum immisso, filum apprehendendum, specillum extrahendum, & duæ extremitates ejus connectendæ, & quotidie vel à chirurgo, vel ab ipso ægro arctius constringendæ, donec tota fistula incisa sit; hinc callus absumendus, & ulcus curandum.

Incisio cum instrumento ferreo.

Art. 50. Ferro *incisio* celeriùs hoc modo fit; in fistulam specillum plumbeum immittendum, usque dum in intestinum rectum penetret, & hinc instrumento falcato digito in anum immisso, secundùm styli plumbei ductum fistula incidenda, cavendo tamen, ne hæmorrhoides lædantur, & hæmorrhagia excitetur. Incisione peractâ, penicillum *albumine ovi* & *pulveribus adstringentibus* illitum immittere decet; die sequente Hippocrates *æris flore usto* conspergit, & frustulum spongiæ

ſpongiæ melle illitum intrudit, ut fiſtula aperta ſervetur, idque diebus ſeptem continuat, donec callus abſumatur; interim ſpongia vino auſtero madida imponenda, ut humores reprimantur. De *Callo* abſumendo alibi dictum eſt (36.)

CAP. XIII.

Gangræna & Sphacelus.

ETTMULLER.

Art. 51. Gangræna ſignificat incipientem partis mortificationem cum dolore tamen & aliquali ardore conjuncta eſt: Sphacelus verò ſeu necroſis è contrà eſt perfecta mortificatio, in quâ omnimoda vitalitatis eſt carentia; differunt ergo ſaltem gradualitèr gangræna & imminens ſphacelus.

Gangræna & Sphacelus quid.

Art. 52. Interdum ſupervenire ſolet fracturis, vulneribus malè tractatis, ulceribus cacoeth. & tumoribus, imprimis ſanguineis; aliquando autem à cauſis internis oritur. In partibus gangrænoſis color mutatur in pallidum, obſcurum, ſubliveſcentem, aut cæruleum, & tandem in nigricantem; caro autem tenſa mox evadit flaccida & mollis, & ſphacelo facto, cutis ſponte à partibus ſeparatur, & *aqua quædam decolor* pravi odoris effluere ſolet, & pars affecta *halitum cadaveroſum* ſpirare.

Cauſæ.

Diagnoſis.

Art. 53. Certiſſimum & gangrænam à cauſâ internâ lethalem eſſe: Auferatur enim licèt membrum, iterum regerminabit malum, & neceſſariò mortem poſt ſe trahit.

Prognoſis.

Art. 54. Ad gangrænam ſiſtendam interna omnia ſunt *ſudorifera* & *alexipharmaca*; externè autem decoctum *calcis vivæ* eſt mirabile, vel ſolitarium, vel efficacius, ſi in eodem incoquatur *ſulphur*, & diſſolvatur *mercurius dulcis*, addito *ſpiritu vini* [*camphorato.*] In graviori gangrænâ, præmiſsâ profundâ ſcarificatione, conducit *fimus equinus*, in vino aut urinâ coctus, fuit experimentum & ſecretum *Sylvii & Barbette*, [& meliùs eſſet ſi adjiciatur *ſpiritus ſal. armoniac.*] In uſum quoque venire ſolet *unguentum ægyptiacum*

Curatio.

CAP. XIII.

tiacum calidè usurpatum, factâ priùs, ut artis est, scarificatione, &c.

BOERHAAVE.

Signa gangrænæ.

Art. 55. Signa Gangrænæ sunt phænomena inflammationis subitò ablata sine correctione causæ, sensus hebes, color pallidior, cinereus, fuscus, lividus, &c. mollities, flacciditas, ad tactûs vestigia non resurgens, pustulæ ichore lymphatico subflavo vel rubello plenæ in loco inflammato; ubi à frigore, pruritus & punctura ingens, unà cum rubore intenso, quem brevi nigredo mortifera sequitur.

Perfecta necrosis.

Art. 56. In perfectâ necrosi sensus motusque integrè tolluntur [gravitas aliqualis quodammodo in parte sentitur;] color est lividus, fuscus, niger; caro est flaccida, & frigida; adest fœtor cadaverosus, corruptio mortifera profunda, omnia vicina depascens in ossa usque. Gangrænæ illicò succurrendum; sphacelus illicò extirpandus. In senio ferè semper à quacunque causâ lethalis est, ita in hydropicis, phthisicis, & scorbuticis.

Curatio.

Art. 57. Ut suppuratio acceleretur, conducit *scarificatio* putrefacti usque ad vivorum initia; sic enim suffocatione nimiâ imminutâ, loco serpentis gangrænæ fit abscessus, quo cutis & adeps gangrænosa plerumque à subjectis adhuc vivis separantur. Incisa pars *calidis liquoribus, corruptioni resistentibus, & duritiem escharæ emollientibus* fovenda; toti parti affectæ assiduò applicanda *cataplasmata calida*, & cum calore continuo sustentato agentia; huc etiam plurimum facit rarior partis detectio, quàm vulgò fieri solet. Si ab impacto *acri gelu* gangræna fiat, pars *nive impositâ* vel impositis linteis *aquâ gelidâ* humectatis operienda erit, donec spiculis frigoris in nivem vel aquam receptis, iterum solvi incipiat, redeunte vitâ: alitèr caloris applicatu pars putrescit, actis nec eductis spiculis; eo autem peracto *calidis* refocillandus *cardiacis*, & in *sudorem usque* calefaciendus æger est. De *amputatione* videatur locus N° 469. & consulantur reliqui scriptores chirurgici.

A gelu gangræna.

BELLOSTE.

BELLOSTE.

Art. 58. *Belloſte* ſequens unicum remedium inſtar omnium ad gangrænam & ſphacelum venditat. ℞ *Spirit. nitr.* vel *aq. fort.* p. ij. *argenti viv.* p. j. fiat ſolutio; in hoc liquore madefiant lintea, & parti gangrænoſæ circumvolvantur, & promptè ſeparabitur mortuum à ſano, neque opus eſt, inquit author, ut aliud quodcunque medicamentum ad gangrænam ſiſtendam excogitemus; non enim reperitur aliud, quod tam citò, & tam certò, penſum abſolvit.

Remedium ſingulare.

CAP. XIV.

Sive Faſciculus morborum decimus quartus.

Chloroſis.

ETTMULLER.

Art. 1. CHloroſis ſive febris alba virginum longè diſtat à *cachexiâ* muliebri; hæc enim antecedit aut inſequitur menſium ſuppreſſionem; chloroſis verò eſt affectus proprius virginibus & viduis, ſaltem extra conſortium virorum viventibus, aut quibus mariti non ſatisfaciunt. Hoc morbo affectæ pallent, habentque ſub oculis coronam ſubcæruleam vel ſubrubeſcentem, triſtes ſunt, & adeſt ſæpiùs febricula lenta, & quaſi erratica, pulſus inæqualis & varius, vomitus etiam interdiu infeſtat, ac præcordiorum anxietas, &c. Menſium ſuppreſſio eſt ferè tantùm effectus hujus morbi. Tales volunt (inquit *Lindanus*) cohabitare viro.

Chloroſis quid.

A cachexiâ muliebri differt.

CAP. XIV.

RIVERIUS.

Morbi deſcriptio.

Art. 2. Pallent ægrotæ, & adeſt gravitas corporis, ſegnities, intumeſcentia faciei & palpebrarum, palpitatio cordis, difficultas ſpirandi, ſomnolentia, rerum abſurdarum appetentia, &c.

Curatio.

Art. 3. Præmiſſis univerſalibus *chalybeatis* & *amaris* reſtituendæ ſunt; & in frigidioribus decoctum *ligni guaiaci* multum juvat.

Chloros. vel a copia sanguinis vel paucitate vel vitio vasorum Friend whole of fevers 50.53.54.

Menſtruatio.

ETTMULLER.

Menſtruatio.

Art. 4. Fluxus menſium ordinariò incipit quaſi motu naturæ critico ad finem *ſecundi ſeptenarii*, & deſinit ſimilitèr circa finem *ſeptimi ſeptenarii*; nonnunquam citiùs inchoat, & diutiùs fluit.

Fœminis propria.

Art. 5. Fluxus menſtruus eſt fœminis proprius; nam inter animalia nullum præter *ſimiam* & *barbum piſcem* ſimilem pati fluxum dicitur: Nonnulli tamen, licèt pauci, *viri* ſingulis menſibus talem fluxum per penem patiuntur.

Menſium ſuppreſſio.

ETTMULLER.

Menſium ſuppreſſionis curatio.

Art. 6. Quibus menſes nunquam fluxerunt, & tamen ſanæ ſunt, medicamentis non ſunt tentandæ; menſtruatio enim eſt opus naturæ. In ſuppreſſione menſium inter purgantia *colocynthis* [ideoque *pil. ex duobus*] & *helleborus niger* menſes ſtimulare & uterum ſolicitare ſolent, præſertim ſi *mercurius dulcis* adjungatur. *Radices angelicæ*, *fol. marrhub. alb.* &c. in vino infuſ. cum *aromat. quibuſdam & amaris* in frequenti uſu ſunt. *Sabinum* eſt fortiſſimum remedium, & ejus oleum eſt potentiæ ſtupendæ ad menſes ciendos & fœtum pellendum, ut etiam *borax veneta*; *ariſtolochia* eſt ferè ſpecificum.

Art,

Indicationes curativæ.

Art. 7. Indicationes curativæ ſunt, quæ ſequuntur. 1°. Ventriculi chyloſis imprimis eſt rectificanda. 2°. Sanguinis cruditas volatilibus, ſalinis, aromatibus, eſt corrigenda. 3°. Humorum viſciditas vaſa uterina obſtruentium iiſdem incidenda. 4°. His peractis, remediis appropriatis fermentatio menſtrua ſtimulanda eſt. Menſes ſtimulandi ſunt ſtato fluxionis tempore, ſi cognoſci poſſit, ſi non, interrogandæ ſunt, an non ſingularem interdum in corpore percipiant ſanguinis motionem, & agitationem, & inſolitos dolores lumborum, & pulſationes in locis vicinis, aut febriles effervescentias &c. tunc enim temporis propinanda ſunt *ſtimulantia:* Si verò nulla horum adſunt, monent practici, quòd convenientiſſimè dentur ſpecifica tempore novilunii & creſcente lunâ. "Empiricum eſt (inquit "*Foreſtus*) menſes in extenuatâ provocare niti". *Roſmarinus* aliquid ſingulare habet in morbis mulierum à menſibus obſtructis ortis. Urina nigra in menſibus ſuppreſſis eſt bonum ſignum.

FARRAGO.

Virtutes Mercurii & auri in hoc & aliis morbis domandis.

Art. 8. *Mercurius* (inquit *Pitcarnius*) melius cum vi ejuſdem generis & majori, fluxum menſtruum provocat, quàm *mars*. Idem affirmari licet de *auro*, ſi atteratur (& atteri poteſt) in partes adeo parvas, ut earum ſuperficies, habitâ ratione molis tantæ ſunt, quæ reddant partes illas aquæ levitate pares. Morbi lepra, fluor albus, lues venerea, ſcorbutus, &c. *auro quàm mercurio* tutiùs atque citiùs ſanabuntur.

Medicamenta alia.

Art. 9. Præter dicta *emmenagoga cantharides cum camphorâ* (doſ. ana gr. ij. ad vj.) menſes movent; *martiata omnia*, *ens veneris*, *extractum ecphracticum*, *tinctura martis*, *enema hyſtericum*, *enema terebinthinatum*, *electuarium martis*, *infuſum chalybeatum amarum*, *miſtura ecphractica*, *vinum chalybeatum*, &c.

CAP. XIV.

Menſium Difficultas.

ETTMULLER.

Menſium difficultas.

Art. 10. In quibuſdam mulieribus præcipuè ſedentariis (& quæ nunquam pepererunt) menſes cum vehementi dolore & perturbatione fluunt; dolores patiuntur tanquam colici, & parturientium ſimiles, aut hyſterico affectu laborantium, &c. & ſi non maturè ſuccurratur, metus eſt nè omninò ſupprimantur menſes.

Curatio.

Art. 11. "Si medicus in ipſo paroxyſmo & præ"ſenti dolorificâ excretione conſulatur, præſcribere "debet *carminativa* & *ſtomachica*. Extra paroxyſmum eadem exhibenda ſunt ac in catameniorum ſuppreſſione; in paroxyſmo conveniunt *clyſteres carminantes* & *terebinth.* qui difficiles menſes faciliùs promovent; laudatur *ſperma ceti*. Si dolores ſint maximè atroces & ſymptomata graviſſima, *laudanum* propinari debet, ſed non ſine *menſes moventibus conſociatis*. Pro uſu externo fotus ſequens, ℞ *Fol. laur. artemiſ.* ana Mij. *puleg.* Mj. *flor. cham. ſambuc.* ana p. j. *rad. angel. leviſt.* ana ℥ij. *bacc. laur.* ℥j. *junip.* ℥ß. conciſ. & contuſ. coq. in q. ſ. vin. Hiſpan. vaſe clauſo.

Menſes per loca aliena egredientes.

Art. 12. Cùm menſes per loca aliena effluant [per oculos, aures, nares, gingivas, vias ſalivæ, œſophagum, alvum, veſicam, mammas, cutim, vulnera, ulcera, &c.] *ſaphæna* ſecari debet, aut *cucurbitulæ* inguinibus, femoribus internis vel ſuris applicari.

vena saphena cut subinde notet Friend comment 23.

HAMILTON.

Remedium ad dolores catameniorum.

Art. 13. Fœminæ nonnullæ ſub tempus catameniorum corripiuntur doloribus ita acerbis, ut illorum, qui parturientes excruciant, pænè ſint æmuli: ad quos leniendos nihil unquam novi præſtantius, quàm *oleum amygdalarum dulcium* vel *lini* recenter expreſſum ad ℥ß. vel ʒvj. vel per ſe vel cum *ſyr. violar.* ſing. noct. per menſes aliquot. [hoc remedium expertus

pertus laudo, ſed in majori quantitate exhiberi debet.]

Menſium fluxus nimius.

ETTMULLER.

Art. 14. In omnibus nimio menſium fluxu laborantibus ventriculi robur enervatum eſt, & ut plurimum adeſt dolor in dorſo, & circa lumbos; fœminæ ſunt ſcorbuticæ, tactu molles, & habitu quaſi aquoſo præditæ. In mulieribus ſeneſcentibus nimia menſtruatio plerumque incurabilis eſt.

Fluxus menſium nimius.

Art. 15. In curatione fluxus non eſt ſubitò nimis ſiſtendus, nè graviora mala inducantur. *Rhabarbarum* præ reliquis purgativis laudatur, quoniam pollet vi aſtringente; *venæſectio* culpatur, fluxum enim vehementiorem reddit. Conveniunt *opiata* ſpeciatim *ſemen hyoſcyami* [undè valet *electuarium Boyleanum*]; item *ſuccus plantaginis*, *urticæ*, *menthæ*, *decoctum cort. granatorum viſc. quercin. tinctura* & *ſyr. è coral. ſaccharum ſaturni*, &c. cum fructu uſurpantur. Ex *marte præparata*, licèt menſes ſtimulant, tamen fluxum nimium conſtringunt; chalybeata enim propriè ſunt *aſtringentia*. "*Mercurius* & *Mars* (inquit *Pitcarnius*) fluxum nimium ventris & menſtruum immodicum tollunt, æqualitèr tollendo impedimenta aliarum ſecretionum, & ſic eas augendo, cùm per circularem motum ad omne corpus æqualiter ferantur." Sicut alias hæmorrhagias, ita in ſpecie uterinas ſiſtunt *ſtercora animalium*, imprimis *caninum*, *aſininum*, & *ſuillum* [hoc ultimo utuntur ruſtici *in mictu ſanguineo jumentorum*]. Pulvis ſequens vel huic ſimilis in frequenti uſu eſt cum vino rubro, ℞ *Coral. rub. præp. lapid. hæmatit. bol. armen.* ana ʒj. *borac. calcinat. alum. crud.* ana ʒß. *laudan. opiat.* gr iv. f. pulv. pro chart. vj. ſumatur una bis in die. Spongia cum *vino rubro* & *aceto* imprægnata vulvæ applicari poteſt, vel *ſperma ipſum ranarum* cum pauco *aceto* & *alumine* linteis multiplicatis eodem loco uſurpatum à quibuſdam

Curatio.

CAP. XIV.

quibusdam laudatur. Si mulier sit *bibacula* omnia e-runt frustra. " Malum hoc frequenter diuturnum est " (inquit *Waldschmidius)*, & viam sternit ad hydro-" pem vel atrophiam; & quæ semel morbo hoc gra-" vitèr laborârunt, plerumque manent *valetudinariæ*. " Conveniunt *blandiora evacuantia* non fortiora; *su-" dorifera* sunt proficua, privatim *rob. sambuci, juni-" peri*, &c.

Dr Shaws pr 368:369. 515 516 510. 511.

HAMILTON.

Remedium singulare.

Art. 16. In nimio mensium profluvio eminet apozema sequens, ℞ *Cort. aurant.* N° vij. coq. in aq. font. ℔iij. ad ℔ij. colatura edulcetur cum sacchar. alb. dosis sit coch. x. ter quaterve in die. Hoc medicamentum magno cum successu præscripsi, præcipuè si nulla pars placentæ post partum vel abortum remanet [*expertus laudo*]. In nimio etiam mensium fluxu *pil. cathartic. cum opio* exhibere soleo, unde fluxus menstruus & ventriculi morbi diminuti sunt. *p.* 41.

Alia remedia.

Art. 17. " *Usnea cranii humani* ad fluxum sisten-" dum à quibusdam multùm laudatur; sed præ om-" nibus quotcunque mistura acida (16. 191.) cum " vino Florentino copiosè sumpta utramque adimplet " paginam, ut frequentissimè expertus sum. Sunt " & alia quamplurima remedia, quæ sunt usûs eximii " in hoc affectu, utì, *haustus japonicus*, *pulvis hæ-" moptoïcus*, *tinctura rosarum*, *fotus ad hæmorrhoidum " fluxum immodicum*, &c. Dr Friend.

Fluor Albus.

SYDENHAM.

Fluoris albi descriptio.

Art. 18. Quod effluit modò album, modò pallidum, modò flavum, viride, aut subnigrum, modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens; decoloratur facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi pedesque intumescunt. " Animi mœ-

" ror

" ror gravis & diu protractus fluorem album frequen-
" ter producit teste *Sylvio Deleboe.*"

Art. 19. Ut cura rectè incipiatur, instituenda est *venæsectio*, & posteà *catharsis* ad tres vices; & deinde curativæ indicationes ad sanguinem invigorandum corroborandumque omninò dirigendæ sunt; itaque ægra aggrediatur usum sequentium remediorum; ℞ *Theriac. androm.* ℥iß. *conserv. flaved. aurant.* ℥j. *diascord.* ℥ß. *zinzib. condit. nuc. moschat. condit.* ana ʒiij. *pulv. è chel. cancr. comp.* ʒiß. *cort. exter. granat. rad. angelic. hispan. coral. rub. præp. trochisc. de ter. lemn.* ana ʒj. *bol. armen.* ℈ij. *gum. arab.* ʒß. cum q. s. *syr. è rosi. sicc.* f. elect. de quo sumat ad magnitudinem nuc. mosch. major. ter in die hor. medicis per mensem integrum, superbibatque infus. sequent. coch. vi. ℞ *Rad. enul. campan. imperator. angelic. calam. arom.* ana ℥ß. *fol. absynth. roman. marrhub. alb. centaur. min. calaminth. vulg. salv. sicc.* ana Mj. *bacc. junip.* ℥j. incidantur minutim, & infund. frigidè in vin. canarin. ℔iv. coletur usûs tempore. Vescatur *cibis eupeptis*, & abstineat ab usu *olerum & fructuum qualiumcunque*, & singulis pastibus bibat *vinum Hispanicum*. Eâdem ferè methodo, atque iisdem remediis *diabetes* sanatur, omissis solummodo *vænesectione & catharsi*.

Methodus medendi.

FULLER.

Art. 20. Fluorem album ab ulcere uteri & gonorrhœâ scitè distinguere operæ pretium est. In *fluore albo* dantur plerumque lassitudo spontanea & lumbago gravativa. Humor effluens ut plurimùm albidus, subinde flavescens, serosus plùs minùs pituitosus, & mucosus; in mali initio inodorus & mitis; pedetentim verò acrescit, & excoriat. In *ulcere* dolor sentitur, & mordicatio in utero, vel ejus cervice, idque à principio; materia extillans est saniosa, cruenta, vel purulenta, alba, levis, æquabilis, & sæpè fœtida. In *gonorrhœâ* acerrimus torquet urinæ ardor, & stranguria, quæ inter meiendum exacerbantur. Colluvies depluens est plerumque parcior, quàm in fluore albo, crassior

Differentia.

Ab ulcere uteri.

A Gonorrhœâ.

CAP. XIV. craſſior tamen multò, alba primùm, poſteà flava, vireſcens, acris, exedens, ſed raro fœtida. Pudendum mucosâ quâdam materiâ conſpurcatur; & interdum etiam exulceratum deprehenditur. *Gonorrhœa* (quod habet *Charleton de Catameniis*, p. 151.) certò poteſt ab uterino ore internoſci, quòd prorumpentibus catameniis, non deſinat, ſed cum his, & mox ab iis ſanatis perſiſtat: *uterinus* verò *fluor* ceſſet in menſium eruptione & aliquanto poſt tempore.

ETTMULLER.

Qualis eſt morbus & quibus contingit.

Art. 21. Fluor albus in initio plerumque eſt mitis, progreſſu verò temporis eſt acris ac mordax, & a colore albo flaveſcit, vel virideſcit, & graveolet; omnibus ætatibus contingit, puellis trium vel ſeptem annorum natis, vetulis, &c. menſtruatis & non menſtruatis, ante & poſt menſium periodum, gravidis etiam; typum aut periodum certam nullam obſervat, ſed nunc copioſiùs nunc parciùs fluit, nunc menſes comitatur, nunc iiſdem ceſſantibus aliquamdiu perſtat; *circa menſtruationis tempus tamen uberiùs ante & pòſt ſcaturit.* Nihil aliud eſt procul dubio quàm *gonorrhœa muliebris*, virili non virulentæ analoga ex glandulis proſtatis effluens [de *ſede & ætiologiâ* hujus morbi optimè diſſerit Author noſter]. Quod in naribus coryza, in oculis nimia lacrymatio, in faucibus tuſſis & ſcreatus, talis eſt fluor hicce in fœminis.

Curatio.

Art. 22. In curando hoc affectu exhibendum eſt *vomitorium* imprimis, & poſteà *ſtomachica* ſunt propinanda, & cruditas cachectica corrigenda per *chalybeata & volatilia*, & poſtremò ſpecificis morbus eſt profligandus; *purgantia* parciùs adminiſtranda niſi *rhabarbarum* & *mercurius dulcis*; *ſudorifera* & *diuretica* præcipuè in ſcorbuticis ſunt proficua, maximè decoctum *è lignis* & *terebinth.* Decoctum *è roremarino* diutiùs continuatum hunc morbum ſanat; decoctum *nucis pineæ cum ligno viſci quercini* ſæpiùs hauſtum; item *lamii flore albo* pænè ſpecifica audiunt; ut & *oſteocolla*, [*camphora* teſte *Greenfield*].

FARRAGO.

FARRAGO.

Art. 23. Differentia inter fluorem muliebrem Gallicum & non Gallicum (inquit *Pitcarnius* in MSS.) eſt quòd in *Gallico* humor ſit tenuis & ſeroſus planè; in *fluore albo & non Gallico* viſcidus.

Differentia inter fluorem Gallicum & non Gallicum.

Art. 24. Fluor albus etiamſi non ſit virulentus (ſecus ac in viris) tolli non poteſt niſi remediis *lui venereæ* propriis. De curandâ gonorrhœâ vide (9. 119.) ex MSS. *Pitcarnii.*

Tanquam gonorrhœa curatur.

Art. 25. Remedia quoque ſequentia quandoque in uſu ſunt; *electuarium de colophoniâ, elect. ſtyptic. emulſio ſtyptic. hauſtus contra fluorem, hauſt. japon. hauſt. ſaturn. pil. ad colluviem, pil. ſaturnin.*

Alia remedia.

Furor Uterinus.

SENNERTUS.

Art. 26. Furor uterinus pertinet ad maniam, & peculiaris ejus ſpecies eſt. Fœminæ in inſaniâ illâ venerem potiſſimum appetunt, vel eâ non ſatiari poſſunt. Cauſa eſt ſemen nimis copioſum & præfervidum.

Furor uterinus eſt ſpecies maniæ.

Art. 27. Hic inſanus amor curatur, ſi nimius ſeminis proventus prohibeatur, aut legitimâ venere evacuetur, vel medicamentis abſumatur.

Curatio.

Conceptus & Sterilitas.

SENNERTUS.

Art. 28. Conceptionis ſigna præcipua ſunt, retentio ſeminis in utero, ſuppreſſio menſium, ciborum faſtidium, ventris tumor versùs ventriculum acuminatùs, motûs in utero perceptio, non fluctuantis aquæ, nec flatûs vagantis ſpeciem referentis, ſed motus lenis, blandus ordinatuſque, tandemque mammarum intumeſcentia papillarumque color in lividum mutatus, & lac in mammis collectum: hæc ſigna ſi omnia adfuerint,

Conceptionis ſigna.

CAP. XIV.

fuerint, non ampliùs fœmina dubitet se esse gravidam. Urina est mendax. Vide plura sub titulo Mola (14, 33, 36.). " Gravidam mulierem cognosces " (inquit *Hippocrates de superf.*) si oculi cavi videantur, & album oculorum nativam non habeat albedinem, sed lividum sit; necnon si cibum aversetur, oris ventriculi morsu torqueatur, & saliva abundet. Recensita signa (ut rectè *Sponius* in locum) sunt æquivoca, tam in gravidâ quàm in non gravidâ reperiri possunt: ex his itaque solis non licet medico graviditatem asserere, sed tantùm si cum aliis multis concurrant; cumque intricatissima res sit graviditatis cognitio, caveat medicus, nè uno aut altero tantùm malè fretus signo, temerè nimis suam de illâ proferat sententiam: debet itaque tota signorum syndrome perpendi.

ETTMULLER.

Alia signa.

Art. 29. Nonnullæ mulieres extra gravidationem libidine pruriunt, sed factâ conceptione ardor videtur extinctus. Clausura uteri est signum conceptionis; exploranda est obstetricis digito. Signum conceptionis pathognomonicum non datur. Citò post conceptionem mulieres frequentèr sentiunt frigus quoddam vel horrorem vel horripilationem quandam circa corporis peripheriam, saltem mulieres dicunt se sentire nescio quid: hinc succedunt symptomata varia circa stomachum ac digestionem, vomitiones, pica, &c. venter sensim attollitur, maximè circa regionem umbilicalem & sursum, imprimis circa lineam albam prominet, regiones laterales quodammodo æquales, & quasi depressæ, quod probè observandum est.

Quomodo distinguitur ab hydrope.

Art. 30. Gravidatio à tumore hydropico ex signis sequentibus discernitur; color faciei vividus, vivacitas & vigor oculorum significant gestationem; in hydrope verò perit oculorum nitor, &c. In gravidis tumor abdominis sursum vergit, estque inæqualis; contrà in hydrope. Quo se vertunt hydropicæ, eò labitur aqua; sitis in hydrope est major; sentitur fluctuatio

fluctuatio in hydrope; ephelides (11. 3.) in facie apparentes est signum ingravidationis. [Gravidis facies (inquit *Barbette*) aut nativa est, aut valdè collapsa; morbidis tumida plerumque & decolor.]

Cap. XIV.

Art. 31. " Quoad sterilitatem. Adhuc in tenebris " (inquit *Lister*) sunt generatio & utriusque sexûs " virtutes: uteri, qui sani & secundùm naturam se ha- " bent, prolis quidem concipiendæ potes sunt; at in " quo consistit ista sanitas, quæstio est. Quando mas " (inquit *Ettmullerus*) emittit genituram [debitæ con- " sistentiæ] largitèr; & quando nullum adest vitium " conformationis, mas absolvitur, & vitium sterili- " tatis est in fœminâ, quæ mille modis potest im- " pediri.

Sterilitas.

Mola.

Sennertus.

Art. 32. Mola est massa informis sine ossibus & visceribus ex imperfectâ conceptione loco fœtûs genita; aliquando una, nunc plures molæ excluduntur; nonnunquam solæ, sine fœtu, nunc ante, nunc cum, nunc post fœtum; nonnunquam pluribus annis in utero gestantur. [Mola nulli fœminæ accidere potest sine viri consuetudine]

Mola quid.

Art. 33. Mola distinguitur à conceptione verâ per motum: motus enim molæ est saltem tremulus & palpitans, non verò in omnem sitûs differentiam, ut in vero fœtu accidit; præterea si fœmina de latere in latus convertitur, mola in latus, in quod decumbit, instar lapidis volvitur cum insigni ponderis sensu. Quinetiam fœtus verus à molâ discernitur à figurâ ventris, qui cum fœtu præcipuè versùs umbilicum attollitur & acuminatur, & versùs latera utrinque mollitèr coarctatur; in molâ verò in omnem dimensionem æqualitèr intumescit. Mammæ quidem in molâ intumescunt, sed lac verum in iis non generatur, sed cruda tantùm materia à mensium suppressione. Molæ sunt periculosæ, si solæ sint; pluribus annis utero

Quomodo distinguitur à vero conceptu.

 hærent,

CAP. XIV.

hærent, quibuſdam etiam conſeneſcunt; interdum verò nullum incommodum præter moleſtiam & pondus afferunt.

Molæ expulſio.

Art. 34. Ad deturbandam molam ex utero, primo conducit *venæſectio*, deinde fortis *purgatio*, eaque repetenda, & ultimò *menſes moventia* ſunt exhibenda, & etiam quæ fœtum mortuum vim habent expellendi, & ſecundinas retentas movendi; *peſſus* quoque interdum uſurpatur; his incaſſum tentatis ad *chirurgiam* deveniendum eſt. Interdum etiam accidit, ut fœminæ *varia monſtra viventia* præter & contra naturam generant, ut paſſim videre eſt apud authores practicos.

Monſtra.

ETTMULLER.

Mola aquoſa veſicularis.

Art. 35. Ex liquorum & membranularum confuſione ſub primis geſtationis menſibus oritur mola aquoſa veſicularis ex pluribus membranaceis particularibus capſulis conflata; "nempe ex *hydatidibus* infinitis inter ſe connexis variâ magnitudine, & vaſculis ſanguiferis quamplurimis in immenſam molem, tactu mollem, & undique defluentem conſtare ſolet; hujuſmodi *molam veſicularem* ipſe vidi ex utero fœminæ excluſam cum ingenti fluxu ſanguinis; illa verò convaluit, & alios liberos peperit.".

Uterus Inflatus.

ETTMULLER.

Uterus inflatus.

Art. 36. Uterus inflatus intumeſcit non ſecus ac in gravidis, & ſenſim augetur, menſes ſimul ſupprimuntur, aut parciùs fluunt, quin & lac in mammis generatur, undè tales ſe gravidas eſſe credant; in hoc ſtatu manent ultra geſtationis tempus ad annum integrum vel diutiùs, & poſtmodum vel medicamentis, vel ſupervenientibus doloribus parturientium, vel interdum ſine his excludunt ex utero ſolummodo aliquos *bombos* & *flatulentias*, & venter ſubſidet; undè hic affectus *mola ventoſa* ſeu *flatuoſa* appellatur à quibuſdam: interdum verò ſine manifeſtâ talium flatuum

tuum eruptione inſenſibilitèr flatus exhalant, & venter ſubſidet. Videtur fieri occaſione genituræ maris ſine conceptione in utero contentæ. Tumor non prominet præcisè in medio abdominis, ſed in omnes dimenſiones ſe expandit, nunc augetur, nunc diminuitur; inſignis tenſio dolorque ſentitur, pondus eſt minus, quàm in conceptione legitimâ.

CAP. XIV.

Art. 37. Flatus uterum diſtendentes ejiciendi ſunt aperto uteri orificio interno, item remediis internis fortitèr *purgantibus* & *alterantibus* diſcutiendi ſunt.

Quomodo flatus diſcutiendi ſunt.

SYDENHAM.

Art. 38. Sunt duæ ſpecies tumorum abdominis hydropem mentientes fœminis familiares. Prima eſt *carnium* in partibus intra abdomen excreſcentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conſpicuam attollit, quàm ſolet incluſa aqua. Altera ſpecies *flatibus* ortum debet, qui non tumorem tantùm, ſed & alia ingravidationis ſigna pariunt, & veram conceptionem æmulantur, tandem verò venter, pari quo increverat gradu, ſenſim detumeſcens ſpem vanam eludit. (36.

Excreſcentia carnoſa in abdomine.

Flatus.

Uteri Hydrops.

BOERHAAVE.

Art. 39. In cavo uterino, clauſo accuratè ejus ore interno, ſæpè colligitur tanta aquæ copia, ut integrum abdomen mentiatur *aſciten*; morbus eſt difficultèr cognoſcendus ob ſigna fallacia *graviditatis*. (30.)

Hydrops uteri.

Art. 40. Curatur laxatione oris uterini per *fomenta*, *vapores*, *uterina* adhibita, &c.

Curatio.

ETTMULLER.

Art. 41. Uteri hydrops eſt tumor ejus aquoſus, qui fœminas decipit, ut ſè gravidas æſtiment; conſtat ex copioſâ limpidâ aquâ, rariùs croceâ; interdum conjunctus eſt hic hydrops cum gravidatione verâ [quod ipſe novi]. Signa ſunt fluctuatio, & delapſus à latere ad latus, indolentia tumoris preſſi,

Uteri hydrops.

 inſignis

CAP. XIV.

inſignis gravitas in vulvam incumbens. Hydrops uteri diſcernitur ab aſcite, ſi color faciei ſit bonus, ſitis nulla, tumor incipiat à parte inferiore, &c. Hydrope uteri poſt conceptionem correptis fœtus intra aliquot menſes abortu ejicitur. Obſervandum quoque eſt, quòd poſt fluxum aquæ intereant mulieres.

Quomodo diſtinguitur ab aſcite.

Curatio.

Art. 42. Si hydrops uteri cum fœtu conjungatur, parum aut nihil tentandum eſt. In genere eadem remedia, quæ aliàs in *aſcite* uſurpari ſolent, hic locum habent, ſpeciatim *elaterium cum mercurio dulci*, ut & *vomitoria* & *clyſteres acres*, item *uterum ſtimulantia* ut *borax*, *crocus*, *extractum ſabinæ*, *caſtoreum*, *myrrha*, &c. Injectiones uterinæ *ex decoct. mezer. thermæ ſulphureæ*, &c.

Hydrops Ovarii.

SYDENHAM.

Hydrops ovarii unde oritur.

Art. 43. Hydrops ovarii oritur ab obſtructione in teſticulorum alterutro, quæ ſenſim ejuſdem craſin ſubvertit, ubi repoſitâ morbi minerâ, tunica ejuſdem mirum in modum diſtenditur; quâ jam tantùm non crepante, natura humori excipiendo veſiculas quaſdam ſuggerit, quibus tandem diſruptis, & in abdominis cavitatem ſe exonerantibus, eadem occurrunt ſymptomata ac in *aſcite*.

BOERHAAVE.

Quibus accidit.

Art. 44. Notabilis hydropis ſpecies ovaria mulierum ſæpè occupat, qui morbus ut plurimùm ſteriles annoſaſque mulieres obſidet; difficultèr cognoſcitur, & vix ſine inciſo cadavere; curatur verò nunquam, ſed tranſit ſæpè in *aſcitem*.

Abortus. Dr Shaw 476

RIVERIUS.

Art. 45. Abortus eſt immaturi fœtûs excluſio. Signa antecedentia ſunt lumborum coxarumque gravitas inſolita, & ad motum ſegnities, appetentia dejecta, rigor aut horror per vices recurrens, capitis dolor, præſertim circa oculorum radices, laterum ventriſque ſuperioris conſtrictio, mammarum detumeſcentia & extenuatio; ſi verò dolores frequentes & ferè continui renes & lumbos excrucient, qui versùs pubem & os ſacrum exporrigantur, cum quodam ex utero egerendi conatu, certum imminentis abortûs indicium eſt; ſi autem dolores illos & conatus ſanguis purus vel ſeroſus vel aqua ex utero profluens ſubſequatur, abortum inſtare, & diſrupta vaſa & membranas, atque os uteri apertum eſſe ſignificat. *Aretæus* teſtatur ſe nullas vidiſſe ſervatas ex iis, quibus in abortu vel poſt abortum *convulſiones* ſupervenerunt. Abortus in primiperâ periculoſior eſt.

Abortûs ſigna.

Signa imminentis & inſtantis abortûs.

Prognoſis.

Art. 46. Ad abortum præcavendum maximo in uſu ſunt *radices tormentil. maſtiches, & grana kermes*, circa *emplaſtra* hoc animadvertendum eſt, ea non diu eſſe geſtanda, ſed per intervalla removenda; alioqui diutiùs lumbis affixa renes adeò calefaciunt, ut miſeræ mulieres aliquando urinæ ardore afficiantur, vel arenulas aut ſanguinem mingant.

Præcautio.

Art. 47. Mulier quædam, quæ tres abortus conſequentes paſſa erat, à duobus menſibus gravida patiebatur dolores circa umbilicum & lumbos, qui abortum minabantur, *venæſectionem* imperavi, ſtatim liberata eſt; ſed eadem ſymptomata acceſſerunt eo prorſus tempore, quo menſtruas purgationes pati conſueverat extra graviditatem, ideoque iterata fuit *venæſectio* menſe 3°, 4°, 5°, 6°, 7° & 8°, recurrentibus doloribus, & tandem menſe 9° peperit filium, &c.

Venæſectio aliquoties repetita.

CAP. XIV.

ETTMULLER.

Effluxus aquarum immaturus.

Art. 48. Interdum per aliquot ſeptimanas aut per menſem fit aquarum ex utero effluxus immaturus, quod periculoſum eſt; metus enim eſt, nè fœtus moriatur; hoc verò aliquando evenit citra ullam noxam.

Ad præcavendum abortum.

Art. 49. Ad abortum præcavendum commendatur *decoctum verben.* item *grana kermes*; ex regno animali *cancri fluviatiles*, *tinctura coral. ſuccus cydon. citri*, *pulvis pelliculi ex ventriculo gallinarum exſiccat.* Externè *panis toſtus vino generoſo madefactus*, & aromatibus conſperſus abdomini & lumbis applicatus. Abortus à ſeroſâ *cachexiâ* metuendus decocto *lign. guaiaci* optimè præcavetur.

Vomitus in gravidis.

Art. 50. Vomitus in gravidis, ſi diutiùs continuatur circa medium geſtationis tempus, potiùs *phlebotomiâ*, quàm aliis remediis compeſcendus eſt: ultimis menſibus eſt admodum periculoſus, tunc blandè *laxantia* ſunt exhibenda, & appropriata *ſtomachica*; externè *emplaſtrum ſtomachicum magiſtral.* " vomitio in " gravidis, (inquit *Hamilton*) quæ ſitim excitat, & " linguam aridam reddit; *leni catharſi* (viz. cum *pil.* " *tartar. quercetan.* ʒß. vel ℈ij.) fœliciſſimè ſanatur; " propinari etiam debet *oleum amygdalarum dulcium.* p. 13. & 48.

FARRAGO.

Prognoſis.

Art. 51. " Quæ abortum conſequuntur ſymptomata enixarum communia ſunt; periculoſior tamen eſt abortus quàm partus maturus; periculoſior quoque eſt 6°, 7°, & 8° menſe.

Remedium ſingulare.

Art. 52. Sequens eſt medicamentum *Sclenandri*, ℞ *Maſtich. thur. alb.* ana ʒß. *myrtil. bol. armen. orient. lacrym. ſang. dracon.* ana ℈ß. m. f. pulvis; ℞ *Hujus pulv.* ʒj. infarciatur dactylus, ejecto nucleo ligneo, involvatur chartâ, madefiat deinde vino clareto, & calefiat ſub cineribus, deinde edatur. Hoc remedium in fluxu nimio menſium, & etiam in fœtu retinendo

tinendo efficax eſſe experientiâ didici (inquit author) primum *Bononiæ* à præceptoribus edoctus.

CAP. XIV.

Alia remedia.

Art. 53. *Oleum ſem. lini* contra abortum eſt ſingulare experimentum authore D. *Hamilton* p. 42. In uſu quandoque ſunt *emplaſt. ſmectic. Tabulæ embryonum* (inſtar omnium) *fotus aſtringens, fotus ſtomachic. electuarium contra abortum, miſtura conſolans, miſtura acida, tinctura roſarum,* &c.

Partus difficilis. Dr Shaw 488

Ettmuller.

Dolores parturientium legitimi.

Art. 54. Dolores parturientium legitimi & optimi ſunt, qui continuò ex lumbis incipientes ſecundùm abdomen deorſum protenduntur ad regionem pubis uſque; hinc clunes & coxas occupant, & ita tremorem genuum inferunt, qui *ſpaſmorum* eſt effectus.

Dolores nothi.

Art. 55. Dolores nothi, qui fœminis aliquando accidunt, ſunt plerumque *colici, iliaci,* aut *hyſterici*; at à veris parturientium diſtingui poſſunt; quandoque verò cum *veris* conjuncti ſunt.

De diſruptione membranarum.

Art. 56. Non ſemper conſultum eſt membranas diſcindere, & non faciendum, niſi indicia imminentis partûs ſufficientia adſint; & fœtus legitimum habet ſitum.

Partûs difficilis cauſæ.

Art. 57. Tres ſunt circumſtantiæ præ reliquis, quæ partum difficilem & periculoſum reddunt; fœtus mortuus, hæmorrhagia partum præcedens, aut convulſiones. Funiculus umbilicalis fœtûs frontem communitèr cingit; quando verò aliquot gyris circa collum aliamve partem circumvolvatur, caſus eſt periculoſus.

Situs vitioſus.

Art 58. Situs fœtûs vitioſus eſt maximè periculoſus, quando pedibus primò prodit infans, ita ut etiam manus deorſum inclinent: Nam ſic fit, ut egreſſo corpore orificium uteri internum circa collum ſe ſtringat, ita ut caput adhuc in utero hæreat (tales fœtus dicuntur *Agrippæ*;) ubi non poteſt emendari talis poſitura, obſtetrix ſaltem alterutrum brachium eo dirigat, ut ſurſum versùs ad caput vergat, *&c.*

Art.

CAP. XIV.

Enema quandoque injiciendum.

Art. 59. Alvo exiſtente clausâ, vel inteſtinis flatu *turgidis enema carminativo-emolliens* ad facilitandum partum optimè conducit, imò in ipſo partu. De agendis inſtante partu, & de officio *obſtreticis* conſulatur author p. 1114. [De obſtetricio optimè ſcripſit *Daventer*, & alios omnes longè antecellit.]

Fœtus mortuus.

Aneuriſma internum.

Art. 60. " Inter ſigna fœtûs mortui in utero ab " auctoribus recenſita certiſſimum (inquit *Baglivius*) & " ferè infallibile eſt *Teneſmus*, ſive crebra voluntas " fæces dejiciendi mulieri ſuperveniens. Puerperæ " ſæpiùs inopinatò moriuntur, (inquit *Waldſchmidius*) quatenus ob nimium parturiendi conatum a- " neuriſma internum rumpitur, & ſanguis in cavita- " tem nobiliorem effunditur, cujus cauſam ſæpè non " cognoſcunt adſtantes & medici, niſi poſt mortem " aperto cadavere.

Remedia pellentia.

Art. 61. Non conveniunt remedia *pellentia* niſi in partu naturali, in præternaturali ab iiſdem abſtinendum. Præter remedia uſitata ad partum facilitandum, & fœtum pellendum commendatur decoctum *ſtercoris equini*, item *aurum fulminans*, tanquam ſingulare & ultimum remedium; *pulvis teſticulorum equin.* à practicis laudatur. *Sternutatoria* aliquando fœtûs excluſionem adjuvant. In caſu deſperato, fœtu mortuo, *vomitoria fortiora* ſunt exhibenda, privatim *mercurius vitæ* ad expellendum fœtum. Quidam exhibent *ol. ſuccin. à* g^r xii. ad xxx. uſurpantur etiam quandoque *balnea emollientia & laxantia*, *miſtura hyſterica ſpirituoſa*, *trochiſci hyſterici*, *trochiſci de myrrhâ*, &c.

Secundina Retenta.

WALDSCHMIDIUS.

Secundina retenta.

Art. 62. Obſtetrices & adſtantes ſæpiùs nimis indulgent parturientibus, eaſque poſt enixum partum è ſellâ dimittunt, utut *ſecundinæ* nondum extractæ ſint; verùm in eo errant graviſſimè, quandoquidem parturiens nunquam dimitti vel in lectum deduci debet, niſi prius ſecundinas reddiderit. Hæ autem tutiùs ac commodiùs

commodiùs manu peritâ ab utero divelluntur, & extrahuntur, ubi funiculus umbilicalis, qui indicis loco est, recens adhuc est: Quod si orificium uteri jam clausum sit, debet apice unius digiti iterum aperiri, & digitus prudentèr circumduci, donec & alter inseri potest: Jam si digitos ad fundum uteri usque exporrigere possis, quærendus est locus, ubi secundinæ utero adhærent, & digito inter uterum & placenta inserto cautè hæc divellenda; cavendum verò ne forte ipsum apprehendas uterum, quem facile dignosces, cùm placenta ob vasorum congeriem admodum inæqualis & durioris sit superficiei. " Secundina retenta " brevi pòst putrescit, hinc febris & dolor ventris " insignis & tormina infra umbilicum circa uteri regionem superveniunt; sin frustulatim prodeat, aliquando crudelem hæmorrhagiam excitat, adest difficultas anhelitûs, halitus fœtens intolerabilis, lipothymiæ, & tandem convulsiones. Quæ per genitalia excernuntur, post aliquot dies sunt saniosa, & horrendè fœtida, unde etiam lochia fœtorem cadaverosum referentia partem secundinarum in utero relictam indicant, quæ successivè sub putrilaginis formâ ex utero effluit.

CAP. XIV.

Symptomata secundinæ retentæ.

Art. 63. Remedia secundinas pellentia eadem ferè " sunt ac ea, quæ in partu difficili & fœtu mortuo " usurpari solent, speciatim *pulvis secundin. human. præp.* item *pulvis sabin.* ʒß. *cum croc.* ℈ß. ut & *oleum succin. borax, castoreum*, &c. Euporiston vulgare pro usu externo est cataplasma *ex sem. lini in oleo lini coct.* De injectionibus & pessis vide locum p. 1128.

Remedia pellentia.

Lochia.

Ettmuller.

Art. 64. Post partum uterus denuò fibrarum suarum beneficio se contrahit, sicque spongiæ instar compressæ liquores contentos exprimit, undè purgamenta seu lochia succedunt. Effluit primò sanguis fere purus, hinc

Lochiorum fluxûs ratio.

CAP. XIV.

hinc dilutior, & postremò materia mucosa alba: quantitas & tempus durationis hujus purgationis varium est; nonnullæ ad dies quindecim purgantur, aliæ ad octo solummodo.

Sudor.

Art. 65 Sudor puerperis est proficuus usque ad diem septimum vel nonum; & si hoc eveniat, incolumes sint, aliter vix sine febre aut aliis gravioribus symptomatibus puerperium transigunt; sed cavendum est, nè *nimius sudor* lochiorum fluxum sistat.

Cautela.

Art. 66. Cautus sit medicus, nè turbet motum naturæ, cum lochia per aliena loca excernantur; fit enim aliquando cum euphoriâ.

De lochiorum suppressione.

Art. 67. "Si quando cum lochiorum suppressione "sanguinis perturbatio insignis cum vomitu siti & vi"giliis adfuerit, sæpè *laudanum croco* admistum cum "fœlici successu exhibitum novi (inquit *Willisius*.) "Dolentibus mammis post partum lactis causâ, lo"chia supprimuntur frequentissimè; remittente mam"marum dolore lochia libertati restituuntur, ut rectè "observavit *Baglivius*.

Remedia ad fluxum promovendum.

Art. 68. Ad lochiorum fluxum promovendum conducunt sequentia, ex *myrrhâ præparata*, *crocus*, *borax*, *castoreum*, *radix zedoariæ*, *antimonium diaphoreticum*, *sperma ceti* ad sanguinem fluidum reddendum in symptomatibus gravioribus *laudanum*, *emmenagoga omnia*, *aristolochia* ferè præ cæteris fœtum mortuum secundinas, & lochia, potentèr movet.

In fluxu nimio.

Art. 69. Ad fluxum lochiorum nimium conducunt *cydoniata*, *tinctura & syrupus è coralliis*, *lapis hæmatitis*, *crocus martis astringens*, *blanda acida*, *trochisci de carrabe*, *Alumen ad* ℈j. *in conserv. ros. rub.*

Dolores post partum.

Brshaw 52.

ETTMULLER.

Remedia ad dolores post partum.

Art. 70. Dolores post partum sunt quasi *tenesmus uterinus*, & cùm vehementiores sint, fluxum lochiorum impedire solent. *Herb. chærefol.* & *sperma ceti* à practicis valdè laudantur, & præcipuè *oleum amygdalarum*

larum dulc. item *decoctum flor. chamæm. antihysterica & nervina* [*anodyna* cum cautelâ adjunctis *antihystericis & croco.*] " *Tinctura succini* cum aq. cinnamon. " extracta & cum *exiguâ cinnamon. quantitate* tempe- " rata est specificum (inquit *Baglivius*) egregius etiam est *bolus ad casum.*

CAP. XIV.

De accidentibus quibusdam aliis, quibus aliquando obnoxiæ sunt gravidæ & parturientes.

ETTMULLER.

Tumores œdematosi.

Art. 71. Gravidæ aliquando circa labia pudendorum œdematosè intumescunt; in tali casu fotus discutiens ex *calce vivâ* est egregius, teste *Lysero.* Item convenit fotus ex decoct. *fol. cham. & sambuc.* in vino & aq. [vel potiùs in *vino & lixivio ten. coct.*] item *flor. melilot. & sem. fœnugr.*

Alia accidentia.

Art. 72. In pudendorum excoriatione vel ruptione prodest *oleum hyperici* & *rosar. cum ovis contus.* In fissuris *decoctum raparum* aut linimentum sequens, ℞ *cer. alb.* ℥ß. *ol. amygd. dulc.* ℥j. *balsam. peruv.* ʒiv. M. De rupturâ *Perinæi* & curatione per suturam vide locum p. 1140.

De lacte fugando & mammarum affectibus.

Art. 73. Ad lac fugandum applicetur mammis *emplastrum de cicutâ*, lac imminuet, & indurationem prohibebit, item *diachyl. simpl.* & emulctio lactis in *ferrum candens.* In genere in omnibus mammarum affectibus mamilla affecta rarò ad sanitatem perducitur, nisi altera sana lacte exsiccetur. Inflammationes mammarum rarissimè discutiuntur; aqua *calcis vivæ* si quæ alia [forsan cum *sale armoniaco*] inflammationem resolvit, & discutit; prodest etiam *cataplasma ex farinis, emplast. è spermate ceti, de cicutâ*, &c. De tumore duro indolente scirrhoso periculum est, nè in cancrum degeneret, *discutientibus* & *penetrantibus* tractandus est, ut *empl. de ranis cum mercurio*, de *cicutâ cum ammoniaco*, &c.

Febris

CAP. XIV.

Febris lactea.

ETTMULLER.

Febris lactea facillimè curatur.

Art. 74. Circa tertium vel quartum à partu diem supervenire solet febris, quam vocant *lacteam*, biduum vel triduum durans, dum lac perfectum in mammis generetur, circa septimum aut nonum à partu diem, sudore blando terminatur, & rarò sub praxin medicam cadit. *Pulveres testacei*, & *blanda diaphoretica* indicationi satisfaciunt; promovendus est quoque *lochiorum fluxus*, eodem tempore, si non sufficientèr fluant.

Febres malignæ puerperarum.

Art. 75. In omnibus febribus acutis & malignis puerperarum respiciendum est ad *lochiorum fluxum*, & ad symptomata in primis viis. Admodum periculosæ sunt hæ febres, nisi statim in principio diarrhœâ, lochiorum fluxu, aut simili evacuatione solvantur. In specie tinnitus aurium & gravitas capitis tertio aut quarto die supervenientes generis nervosi symptomata graviora innuunt; quibus si accedant summa præcordiorum anxietas, respiratio difficilis cum pulsu debili & inæquali, res desperata est.

Curatio.

Art. 76. In his febribus summa habenda est ratio lochiorum; nam si suppressa fuerint, fluxus eorum est provocandus; si verò non ampliùs fluant, & anteà ritè fluxerint, febres hæ, *ut aliæ*, curandæ sunt. Puerperarum febres sunt plerumque *malignæ*; in quibus *sal. volat. CC. succini*, *cinnabaris antimonii*, *antihecticum Poterii*, *tinctura coral.* &c. sunt valdè proficua.

Febris miliaris.

HAMILTON.

Ratio nominis, & accurata morbi descriptio.

Art. 77. Febris *miliaris* à pustulis sive vesiculis seminis milii speciem referentibus nomen accepit; febris *vesicularis* etiam appellari licet. Vesiculæ primò sunt plenæ sero limpido, deinceps subflavo, per-

rum

larum colore non abſimili. Hæc febris eſt ſpecie duplex, viz. *ſimplex*, quoties hæ puſtulæ erumpunt ſolæ; *compoſita*, cum puſtulæ papillares rubræ miliaribus ſunt interſperſæ, quæ ubi ſolitariæ ſunt, vulgò appellantur **a Rash.** Hanc febrem ſæpè comitantur dolores colici, nephritici, pleuritici, rheumatiſmatici, vel parturientis æmuli; nec non oppreſſio pectoris cum depreſſione ſpirituum, vigiliæ, & ſpirituum commotio **a Hurry in the Head** vulgò dicta, quoties ægræ ad ſomnum ſe componunt, pulſus frequens & debilis, &c. Hæ puſtulæ plerumque in pectore, collo & digitorum interſtitiis, interdum etiam in toto corpore ſunt conſpicuæ. Difficillimum eſt eruptionis diem aſſignare; quantum autem aſſequi poſſum, eas opinor decimo aut undecimo die à principio plerumque pullulare; ſi modò febris habet progreſſum regularem; & circa decimum octavum, vel, ubi materia morbifica abundat, circa vigeſimum primum vel ſecundum diem deſiccari.

Hiſtoria.

Art. 78. Eſt morbus uſitatiſſimus in puerperis [vocatur ab *Ettmullero febris purpurata* p. 401.] à primo calore interno vel dolore ante partum, ad eruptionem à partu, frequentèr dies n° undecim. In puerperis hac febre correptis diarrhœa eſt ſymptoma periculoſum eruptionem & lochiorum fluxum impediens. Reſpiratio difficilis, vox faucibus hærens, & linguæ tremor, præcipuè dyſpnœa nervoſa periculoſa ſunt.

Puerperis frequentèr accidit.

Art. 79. Ad curationem quod attinet, *teſtacea* ſunt exhibenda, quæ calorem fovent mediocrem, ſimul & edulcorant, & *diaphoreſin* promovent; *veſicatoria* ſunt applicanda alia poſt alia per totum ferè morbi decurſum. ℞ *Sperm. cet. pulv. è chel. cancror. comp.* ana ℈j. *croc.* gr. v. *ſyr. paralyſ.* q. ſ. m. f. bolus ſextâ quâque horâ ſumendus. Spirituum defectus & pectoris oppreſſio cum ſuſpiriis ſunt hujus febris ſigna pathognomonica. *Antimonium diaphoreticum* eſt medicamentum ad puſtulas miliares emittendas, nec non ad levandum delirium à me ſæpiſſimè comprobatum doſ. ℈j. ſextâ quâque horâ.

Curatio.

CAP. XIV.

Delirium in puerperio.

Delirium in puerperis.

Art. 80. " Delirium in puerperis est symptoma
" gravissimum in morte sæpissimè desinens, vel in ma-
" niam diuturnam, aliquando perpetuam transiens.

Curatio.

Art. 81. " Remediis internis fluxus lochiorum, si
" opus sit, est sedulò promovendus; tibiis applicanda
" sunt *emplastra epispastica*, & plantis pedum cata-
" plasma sequens, ℞ *Capit. papav. cum seminibus con-*
" *tus.* ℥iv. *sal. armoniac.* ʒß. *stercoris bovis recent.* ℔j.
" *sp. vini* q. s. m. f. cataplasma.

Uteri procidentia.

ETTMULLER.

Uteri procidentia.

Art. 82. Uteri procidentia vel magis propriè *prolapsus sinûs pudoris, seu vaginæ.* In initio est tantùm exiguus tumor foras propendens inter pudendi labia, in majorem molem concrescere solet ad magnitudinem ovi anserini, aliquando capitis infantis, & ad genua usque propendens; interdum ulceratur, immò gangrænescit. Ortum plerumque ducit à fluore albo vel à partu difficili, vel ab impetu obstetricis, hæc postrema est ferè incurabilis.

Curatio.

Art. 83. Pars prolapsa convenientèr in situm naturalem reponenda est; *fotus astringentes* sunt usurpandi in *vino rubro & aqua ferrariorum* decoct. quemadmodum in ano prolapso (12. 97.) item *fotus metroprocto-ticus* Sydenhami (16. 138.) &c. Abscindi potest imminente *Gangrænâ*, de quâ operatione consulantur scriptores chirurgici.

CAP. XV.

Sive fasciculus morborum decimus quintus.

Morbi infantum in genere.

Peachy Sylvius | Dr Shaws pr. 539.

HARRIS.

Art. 1. TEmperies infantum humidissima est, & morbi eorum universi ejusdem generis sunt, & ab unâ eâdemque causâ ut plurimum producuntur: quemcunque enim affectum pati deprehenduntur infantes, hoc vel illo nomine insignitum, raró aut nunquam iis deesse *fæces acidum redolentes*, & maximè ab initio ructuum acidorum copiam observare potui; ergo symptomata infantum singula *acido*, ut parenti, ortum suum debent. " Ἀρα ὀξὺς χυμὸς ἀνεπιτήδειος τῶν λοιπῶν μάλιστα ἐστι (inquit *Hippocrates de vet. med.*)

Infantum morbi ab unâ causâ nempè acido plerumque oriuntur.

Art. 2. Facillimè in morbos dilabuntur infantes, & nisi imperitiùs tractentur, facillimè in sanitatem restituuntur. Percunctandum est, an nauseâ & vomitu, & quamdiu laborârint, an lac vel cibum coagulatum rejecerint; an importuni vagitus, vigiliæ & inquietudo torminibus ventris eos excruciari indicârint; an ructus acidi vel singultus emittantur; an tussis adsit; an sedes vel pauciores, quàm par est, vel frequentiores fuerint; quo colore demum inficiantur, an albidæ, viridescentes, vel bile sint admodum saturatæ; an sitiant & febricitent; an sint ulcuscula in ore (*Aphthæ dictæ*;) an epileptici sint; an tempus sit dentitionis; an tumescit abdomen; an color sit ictericus, vel phlegmonoïdes, &c.

Diagnosis morborum quibus criteriis investiganda est.

CAP. XV.

Nulla pulsûs aut urinæ habenda est ratio.

Art. 3. Totidem ſunt, quæ infantum pulſum accelerant, vel aliàs immutant, ut ſententia exinde lata ut plurimum fallax futura eſt. Urina infantum ſanitate rectâ gaudentium ſunt craſſiſſimæ, adeò ut ferè nulla exinde exſurgit indicatio.

Cauſæ procatarcticæ morborum infantilium.

Art. 4. Cauſæ procatarcticæ morborum infantilium ſunt variæ, nimirum interdum præexiſtunt diatheſes morboſæ hæreditariæ à principiorum generationis conditione ac ſtatu deductæ, aut à matre gravidâ plurimùm pendentes; poſt has, cauſæ eorum affectus propius reſpicientes ad quatuor capita referri poſſunt. 1°. Ad *frigus ſuſceptum*, quod affectibus febrilibus infantes diſponit, &c. 2°. *Nutricis lac magis craſſum*, quod debetur vel intemperantiæ lactantis circa liquores ſpirituoſos, vel circa amplexus venereos (unde moventur menſes), vel paſſioni hyſtericæ, ſi nutrix ſit hyſterica. 3°. Ad *præmaturam carnium diglutionem*, quæ cruditates parit, exinde lumbrici & plurima incommoda. 4°. Ad *potum liquorum ſpiritibus abundantium* conceſſum. Ventriculus infantum, à quacunque causâ id primariò pendet, in acidam intemperiem nunquam non faceſſit, unde fit, quod alimentum ſuum nequaquam in homogeneam chyli ſubſtantiam ritè conteratur, verùm in quoddam coagulatum tranſeat, ex quo morbi ferè omnes iis contingunt; quodque iſtiuſmodi coagulatio aut cuipiam aciditatis gradui jugiter innitatur, aut ſaltem exinde proficiſcatur multò ſæpiùs, quàm ab aliâ quâvis causâ, luculentiſſimè conſtabit, ſiquæ ſenſibus ipſis, aut demum curationi (quæ acidum obtundentibus, & coagulationes ſolventibus optimè inſtituitur) fides certò adhiberi poſſit.

Hypotheſis de acido confirmatur ex curationis methodo per abſorbentia.

Art. 5. Saltem ſi omnimodò vera non ſit noſtra hypotheſis de acido in omnibus puerorum affectibus prædominium habente, votis noſtris abundè ſufficiet, ſi per *teſtacea* & *remedia abſorbentia* dicta curationis methodus efficacior ac certior, quàm ea, quæ hactenus paſſim obtinuit, evadat [quod experturo facilè patebit].

Art.

Prognosis ex conformatione, & corporis habitu, &c.

Art. 6. *Corpulenti & obesi infantes*, pituitâ diffluentes, verticis regionem mollem (pulpæ adinstar tremulæ) & apertam, quam dicunt, Anglicè **an open Mould**, ab anteriore ad posteriorem cranii suturam persæpè excurrentem diutiùs retinentes, Rachitidi, tussi convulsivæ, aphthis difficultèr cedentibus, ac tandem scrophulis; maximè sunt obnoxii. *Macilenti & strigosi* sunt omnium tenerrimi, acerrimo calore aduruntur, & in febres pessimi moris, hoc est, summè inflammatorias (pro ratione ætatulæ) & nervoso generi adversas, sunt ut plurimum proclives.—Pueri ex matribus hystericis, teneris, morbosis, &c. orti à graviori aliquo morbo difficilliùs convalescunt.

Curatio.

Art. 7. Quod ad infantilium affectuum curationem attinet, in genere semper eorum imbecillitatem naturalem præ oculis habere imprimis oportet; & eligenda sunt medicamenta, quæ tenerrimis maximè conveniunt: etenim quò mitiora ac tutiora sunt remedia, quæ adhibemus, eò certiùs ex animi sententiâ succedet eventus.

Phlebotomia rarò necessaria.

Art. 8. Quod ad *venæsectionem* puerorum attinet, quamvis materiæ febrilis in pulmones metathesis insignior, & tusses convulsivæ eam in minimis infantibus quandoque exigant, tamen apertè constat eam non esse medicinam iis naturâ consentaneam, neque magis huic tenerrimæ, quàm decrepitæ ætati accommodam. Et proinde minimè necessarium duco ejus auxilium implorare in quibuscunque infantum affectibus, nisi in *tussibus istis convulsivis*, vel ubi *febrim* subitò exortam *tussis importuna* concomitari solet: vel in *convulsionibus* gravioribus, quæ nonnunquam contingunt.

ETTMULLER.

Vires mercurii dulcis & auri fulminantis.

Art. 9. In infantum curâ latet quid singulare in *mercurio dulci*, sed adhuc meliùs est *aurum fulminans*. Dosis lactantibus est gr j. vel gr iß. pro dos. ij. horrendas dejectiones efficit, interdum etiam vomitus movet. In epilepsiâ, asthmate convulsivo, torminibus, con-

CAP. XV.

vulſionibus, &c. *Aurum fulminans* eſt ſacra anchora. *p.* 1177. & 1179.

De Meconii purgatione.

Art. 10. Infans recens natus purgetur cum *ol. amygd. dulc.* & *ſyr. violar.* vel *de rhabarbaro*, vel *è ſpin. cervin.* quod eſt optimum, idque toties, & tam diu repetatur, donec liberetur à ſero mucilaginoſo ventriculum occupante, & à *meconio* nigricante & ſpiſſo excremento in inteſtinis ſtabulante. *Coloſtrum* ſeu lac primum eſt alimentum medicamentoſum, quod natura eum in finem generavit, ut modicè nutriendo levitèr pro infantis imbecillitate purget per aliquot dies.

Efflorescentia Purpurea.

ETTMULLER.

Efflorescentia purpura.

Art. 11. Infantes tertio vel quarto à partu die [aliquando tardiùs] *efflorescentiâ cutis miliari purpureâ* [Anglicè **the Red-Gum**] affliguntur, quæ citò evaneſcit. Mulierculæ *pulv. Gaſconicum*, *confect. alkerm. crocum in vino generoſo*, &c. ſolent exhibere; ope medico raró indiget.

Red Gown-

Febres Infantum.

HARRIS.

In febribus curandis duæ indicationes, humorum: præparatio & expurgatio.

Art. 12. Prima indicatio in curandis febribus eſt *acidum* ritè præparare, quo meliùs id eliminetur; hoc autem neceſſarium videtur antequam humores acidi poterint cum ἀφορέσει expurgari: nam ſecundùm *Hippocratem* cocta, non cruda, ſunt medicanda; hæc præparatio non aggredienda eſt ſudoriferis propriè dictis, ſed potiùs *abſorbentibus*, ſcilicet, pulveribus *teſtaceis*; *ſalia volatilia*, aut *lixivialia*, aut *ſpiritus volatiles*, in tenellis non ſunt uſurpanda, utpote ipſorum ætatulæ tenerrimæ minùs congruentia.

Methodus medendi.

Art. 13. Infanti anniculo febricitanti, aut torminibus (ut plerumque fit) excruciato in hunc ferè modum ſuccurrere ſoleo, quartâ quaque horâ exhibeo chartam *pulv. teſtac.* ex ſequentium nonnullis, *ocul. & chel. cancrorum,*

crorum, test. ovorum, ostrearum, concharum, os. sepiæ, cret. coral. corallin. margar. matr. perlarum, lap. bezoar. pulv Gascon. spec. de hyacinth. &c. dosis circiter ℈j. cum julap. sequent. exhibere soleo, ℞ *Aq. lact* ℥iv. *ceras. nigr.* ℥ij. *pæon. comp. epidem.* ana ʒij. *sacchar. perlat.* q. s. m. f. julap. facillimè variari potest formula, servatâ semper eâdem intentione. Convenit interdum emulsio *ex amygd. dulc.* &c. ad sitim extinguendam, & humores contemperandos.

Cap. XV.

Catharsis instituenda.

Art. 14. Tertio die à quo sum advocatus, nisi variolæ, morbilli, aut febris scarlatina, caput attollant, *purgandum esse* præcipio, infantem unius anni in hunc ferè modum: ℞ *Syr. de cichor. cum rheo* ʒij. *rhabarb. elect. pulv.* g[r] xv. vel. ℈j. *aq. lact. alexiter. cinnam. ten.* ana q. s. ad diluendum, misce. Vel ℞ *Syr. de rhamn. cathartic.* ʒij. *pulv. diasen.* g[r] viij. m. vel ℞ *Pulv. cornachin.* g[r] vj. sumat in coch. *aq. ceras. nigror.* nullum verò medicamentum magìs accommodatum est ætati puerili ac *rhabarbarum.* Ad vim purgationis accelerandam *crystal. tartar. genuin.* ℈j. aut ℈ij. in haustul. juscul. avenac. exhiberi potest, & catharsis repeti debet aliâ atque alia vice pro re natâ.

Quid faciendum in symptomatis dissonis.

Art. 15. In symptomatis ἀτόποις, ex summâ humorum putredine oriundis sæpè ex usu est *Æthiopis mineralis* (16. 2.) g[r] vj. [imò ad ℈j. vel ʒß.] vel *mercurii dulcis* g[r] iv. *cum flor. sulph.* tantundem admixta in syr. alicujus grati cochleari parvo, nocte catharsin præcedente exhibere. His ritè peractis plerumque cessant graviora symptomata, vel saltem multùm leniuntur, ut proinde in vado jam res sit, quæ in extremo discrimine paulò antè fuerat.

Icterus.

Sylvius.

Icterus.

Art. 16. Icterus plerisque infantibus mox à partu solet supervenire, immò nonnunquam illo infecti nascuntur, adeoque ipsius causam quandoque ante nativitatem in se continent; probabile est, quòd ab humore

CAP. XV.

more glutinoso, pituitâ, scilicet viscosâ ortum ducat. Existimo in his infantibus icterum sæpè fieri posse absque ductûs bilarii obstructione, à bilis, scilicet, spirituositate, & ideò ad effervescendum ineptitudine.

Curatio.

Art. 17. Omnia remedia icterum curantia infantibus non ita tutò exhibentur, quàm adultioribus; pulvis sequens ex lacte materno exhibitus semel aut bis in die intra paucos dies icterum infantum curare solet, ℞ *Pulv. croc. angl. bezoar. min* ana gr j. m. quoties alvus est adstrictior commodè solicitatur ac laxatur *rhabarbaro*, ac imprimis *syrupo de cichor. cum rheo*; prodest etiam *pulvis viperarum.* [item *millepedes*, *sal succin.* &c.]

Plures hoc morbo pereunt.

Art. 18. " Rara est mentio hujus affectûs in practicorum libris, nihilominus tamen plures sanè infantuli recens nati hoc morbo intereunt, ex muliercularum plerumque negligentiâ; aiunt enim, flavescunt, & morientur, neque ullas suppetias aut quærunt aut explorant.

Tormina Ventris.

ETTMULLER.

Tormina ventris.

Art. 19. Tormina ventris frequentèr mirum in modum affligunt recens natos, continuò plorant, pedibus calcitrant; crepitus copiosi emittuntur, excrementa sunt viridia; sunt planè motus convulsivi intestinorum; aliquando Hernia producitur.

Curatio.

Art. 20. Præmissis *enemate* & *aliis laxantibus* & *pulveribus absorbentibus*, *sperma ceti* cum *ol. anisi* est egregium; externè *ol. cham. & rut.* cum gutt. aliquot *ol. anisi*, *junip. nuc. moschat.* cui addi potest *fel. bubul.* q. s. pro linimento. *Enema ad tormina* (16. 117.) Colbatch app. 82-83

Nota benè.

Art. 21. " Hoc duntaxat seriò admoneo (inquit " *Harris*) tormina omnia, inquietudines, & vigilias " infantum *testaceis* aptè exhibitis æquè certò de-

" mulceri,

" mulceri, ac dolores ac vigilias adultorum ipſis *nar-*
" *coticis* ad tempus tolli.

Vomitus.

ETTMULLER.

Art. 22. Vomitus eſt utilis in infantibus, ex quacunque causâ oriatur, niſi ſit nimius; in culpâ eſt laç frequentiſſimè. *Vomitus.*

Art. 23. Si ſit nimius & diſcolorata rejiciantur, *clyſma* injiciendum eſt, & per os *carminativa*, *nux moſchat.* &c. ſunt exhibenda; externè ſtomacho fruſtulum *panis toſti in vino generoſo madefacti* & cum *aromatibus conſperſi* applicandum, &c. *Curatio.*

Alvi Adſtrictio, & Diarrhœa.

ETTMULLER.

Art. 24. Alvus infantum ordinariò eſt laxa, ſaltem bis in die exonerari debet; adſtrictio plerumque oritur ex vitio lactis vel pultis. *Alvi adſtrictio.*

Art. 25. Præter uſitata *laxantia* in hoc affectu præſtantiſſimum remedium eſt *muſcerda* à N° ij. ad vj. pro ratione ætatis in pulticulâ exhibitæ; uſurpari etiam poſſunt *linimenta laxativa ex colocynth. ſcammon.* &c. " In tenellis ſufficit *inunctio ventris cum butyro* " ante focum; item ablutio quotidiana clunium & " femorum cum *aquâ frigidâ.* *Curatio.*

Art. 26. " Diarrhœa infantum (inquit *Harris*) " non *aſtringentibus* aut *narcoticis* cohibenda eſt, ſed " potiùs humores ferocientes cum pulveribus *teſtaceis* " compeſcendi ſunt, & contemperandi; ut demum " *rhabarbaro* expurgentur. *Diarrhœa.*

Atrophia Infantum.

ETTMULLER.

Art. 27. Macies & atrophia infantum ex denegato nutrimenti tranſitu ab obſtructione lacteorum & glan- *Macies & atrophia quomodo fit.*

CAP. XV.

dularum mesenterii accidit. Membra macilenta evadunt, venter tumet, & indurescit, ut plurimum secessus liquidi & copiosi observantur; causa ut plurimum est viscositas ingestorum; periculosum est malum. " Quotquot hoc affectu extinctos aperii (in-" quit *Dolæus)* in iis glandulas mesenterii tumidas & " obstructas reperi; denegato enim sic nutrimenti " transitu, necessariò partes nectare suo rorido pri-" vantur.

Curatio.

Art. 28. Alimentum debet esse tenuissimum & subtilissimum; conveniunt *volatilia* & *martiata mitiora*; externè linimentum *ex gum. ammoniac.* &c. " Marasmus seu extenuatio infantum (inquit *Syden-" hamus in sched. mon.* p. 55.) quasi phthisica cura-" tur exhibitione *infus. rhabarbari* in cerevisiâ ten. " quod ipsum ego quoque aliquoties expertus sum. " *Reusnerus* affirmat *Hillerum* infantes atrophiâ labo-" rantes cum *tussilagine* ad instar hormini frixâ fre-" quentèr restituisse. [Succus quoque ejusdem plan-" tæ est maximè efficax.]

Aridura partium.

Art. 29. Pro aridurâ partium valdè commendatur *arcanum aluminis Fœlicis Wurzii* p. 473. valet etiam *unguentum ad atrophiam*, ut & remedia *ad Rachitidem.*

Tussis Convulsiva.

ETTMULLER.

Tussis convulsiva.

Art. 30. Frequens est tussis infantum ferina, in quâ multùm ac diu tussiunt, donec per vomitum rejiciant mucosum quid ex ventriculo, posteà ad tempus cessat per dimidium præter propter diem, tum revertit simili modo. Ex ventriculo oritur, ut etiam *asthma infantum*, quod est anhelosa & sibilosa respiratio.

Asthma.

" Tus-" sis infantum (ut rectè observavit *Waldschmidius)* " est fere semper *stomachalis.*" " Materia acida, " mucilaginosa & tenax (inquit *Dolæus)* in ventricu-" lo hospitans sæpissimè est causa hujus affectûs; inter-" dum verò causa ferox advenire videtur, & nihil aliud " esse,

Causæ.

" esse, quàm sal quoddam mediante aëre corporibus
" tenellulis communicatum lymphamque coagulans,
" à quâ acriori & stagnante vel præterfluente larynx
" afficitur, unde *tussis illa* oritur *convulsiva*. Fre-
" quentissimè infantibus accidunt *catarrhi* cum ster-
" tore in pectore à quo malo plures intereunt; fe-
" bricitant enim, & suffocantur; quare muniendi
" sunt infantes ab aëre frigido; si enim ventis frigi-
" dis exponantur ex incuriâ nutricum vel matrum,
" facilè in hunc morbum incidunt, & dein difficulter
" curantur.

Art. 31. Quoad curam hujus tussis furibundæ sem- *Curatio.*
per ad stomachum erit respiciendum; absque *vomitu*
vix curari potest, cum eo tamen facilè depellitur, ut
& *asthma* dictum; provocari potest cum pennâ *oleo*
tinctâ, &c. Jusculum *raparum* est mulierum eupo-
riston, *sperma ceti* in jusculo est egregium. " Ingens
" solatium (inquit *Sydenhamus*) adfert *venæsectio* in- *Venæsectio.*
" fantibus tussi convulsivâ laborantibus, & remedia
" quælibet pectori dicata longo post se linquit inter-
" vallo *method.* p. 207. *Phlebotomiâ* & repetitâ *ca-* *Catharsis.*
" *tharsi*, eâque solâ expugnatur hæc tussis, sed leni-
" ora cathartica hic conveniunt, eaque sunt cochlea-
" tim ingerenda pro ratione ætatis. *Ep. p.* 29. Potus
" & alimenta liquida (inquit *Willisius*) in quantitate
" solito minori sumantur, istius vice *bochetum ex sar-* *Decoctum è lignis.*
" *sâ, chin. santal. ras. ebor. C. C. cum ingredientibus*
" *diureticis & antispasmodicis* usurpetur; *decoctum vel*
" *syr. ex castor. & croco* item *decoct. rad. pæon. mar.*
" *visc. quercin. hyssop.* multos juvarunt.

FARRAGO.

Art. 32. Caro *murium frixorum* commesta vulgò *Remedia nonnulla alia.*
specificum audit; sed super omnia *muscus pixidatus*,
quocunque modo sumptus, est remedium probatissi-
mum, & rarò fallax. Decoctio ex *musco arboris* (in-
quit *Baglivius*) præsertim à *quercu pendente* omnium
præstantissima est, ut nos experti sumus, valet quoque
in aliis morbis *convulsivis*. *Aurum Mosaïcum* (in aliis
morbis

CAP. XV.

morbis *convulsivis* maximè efficax) in paulò ætate provectioribus tentari meretur, ut & *ol. sulph. per campan. serum lactis* recens à caseo pro potu ordinario bibatur. *Expressio millepedum ad pertussim, julap. moschat. syrupus ad tussim convulsivam*, &c. quandoque cum fructu usurpantur. cavi vermis malum duplicent.

Epilepsia.

Sylvi p 253 Harris de morb infant. Rud. p 52 62

WILLIS. Ridley ch 174

Epilepsia quando potissimum accidit & à quâ causâ.

Art. 33. Epilepsia puerorum circa duo potissimum tempora in pueris convulsionibus maximè obnoxiis reperiri solet, viz. intra primum à partu mensem, & circa dentium eruptiones; quanquam hujus morbi insultus etiam aliis temporibus, & quibusdam aliis de causis, non rarò eveniant; cujusmodi sunt nutrix invaletudinaria, aut prægnans, lac in ventriculo coagulatum, aut in putrilaginem acidam aut amaram degenerans, intemperies febrilis, capitis aliarumque partium ulcera, aut exanthemata, subitò evanescentia, aëris mutationes, lunationis periodi, &c.

Signa præsagientia.

" Quando " in infantibus (inquit *Dolæus*) frequentes oscitatio- " nes, pandiculationes, oculorum & palpebrarum le- " ves motus, manuum commotiones, brachiorum ex- " tensiones, pavores & tremores, vigilias nimias ob- " servamus; epilepsia timenda est, quia sunt pro- " dromi.

Curatio.

Art. 34. *Antispasmodica medicamenta* nutrici exhibeantur; sumat mane & vesperi *rad. & sem. pæon. mar. & sem. fœnic. dulc.* in haust. *ser. lact.* coct. Linimentum sequens circa nares, tempora, & cervicem infantis epileptici usurpari potest, ℞ *Ol. Capivii, castor.* ana ℥ij. *succin.* ʒß. m. nuper mihi retulit medicus eruditus se novisse plures hoc remedio curatos, viz. ℞ *Fol. cham. minutim. incis.* Mij. includantur in duobus sacculis à lino tenui aut serico confectis, qui lacti calido intincti & expressi abdomini successivè applicentur. *Untzerus* valdè commendat *fel catelli* lactantis

Derham 458 Willis de ... M B A Lyttelton ... 214. ... mistleto 35.

tis nempe ut totus ſuccus ciſti felleâ exemptus puerulo cum paucâ *aq. flor. tiliæ* propinetur.

HARRIS.

Art. 35. Ad convulſiones ſeu inſultus epilepticos tollendos apprimè etiam valent *pulveres teſtacei*, maximè ſi *caſtoreum* iis adjiciatur. In convulſionibus quamplurima pro ſpecificis vulgò habita tam ab authoribus graviſſimis quam à practicis celeberrimis decantari ſolent: veruntamen virtutes eorum (quantum obſervare licuit) noſtram de ſe expectationem videntur vix ac ne vix quidem expleviſſe. In paroxyſmis infantum convulſivis, utpote à torminum prægredientium materiâ acri nervos omnes vellicanti jugiter obortis; ea, quæ *acidum* obtundunt, contemperant, aut infringunt, idque ſine corporis novo æſtu aut calefactione, quæque aciditatem ſic infractam atque aculeis orbatam *per inferiora* deducunt, poſt alia infinita incaſſum tentata, veras continere vires huic ſymptomati horrendo debellando pares tandem agnoſcentur.

Ad convulſiones teſtacea optima remedia.

ETTMULLER.

Art. 36. Epilepſia infantum plerumque ex his ſex cauſis originem ducit 1°. à meconio retento. 2°. A lactis vitio; 3°. A dentitione difficili. 4°. Ab immoderato animi affectu nutricis. 5°. Ab excretis cohibitis. 6°. A lumbricis.

Cauſa.

Art. 37. Mirabilis eſt vis *ſulphuris antimonii* & *auri fulminantis* in epilepſiâ doſ. gr j. vel in imbecillibus gr iß. pro doſ. ij. cum aliis appropriatis. (9.)

Aurum fulminans.

Art. 38. " *Ol. ſuccin.* gr ij. vel iij. cum pari quan-
" titate *ſpiritûs vitrioli* in *aq. ceraſ. nigr.* exhibit. pu-
" erulos à paroxyſmo ſtatim plerumque liberant; ſed
" præ omnibus quotcunque mihi hactenus innoteſ-
" cunt *oleum ſulph. per campan.* hunc morbum in in-
" fantibus præcipuè primo menſe fœlicitèr expug-
" nat; ſumi poteſt in julapiis cephalicis ad ſuffici-

Alia remedia.

" entem

CAP. XV.

" cientem aciditatem. *Pulvis de guttet.* utilis est ad
" præcavendam recidivam.

Dentitio.

HIPPOCRATES.

Dentitio.

Art. 39. Ad dentitionem accedentibus, gingivarum pruritus, febres, convulsiones, alvi profluvia, & maximè ubi caninos dentes producunt, & iis qui inter pueros sunt crassissimi, & qui alvos duras habent.
" De plumis exuendis & novis nascentibus (inquit
" *Lister* in locum) idem gravis dolor atque febricula
" avibus contingit; unde mutæ sunt, & canere de-
" sinunt. Idem quoque erucis in veteribus cuticulis
" deponendis accidit. " Germen dentis (inquit *Do-*
" *læus*) in maxillis est instar albuminis ovi, mucosi
" & tenuis, in cellulis eorum contenti, quod de die
" in diem durius redditur, usque dum illa materia in-
" durata gingivam perrumpat: in hac perruptione
" miseri tenelli plurimis affliguntur symptomatibus:
" adsunt enim comites gingivarum pruritus, superflua
" caro, vesiculæ, fungi, maxillarum inflammationes,
" terrores, insomnia, vigiliæ, salivatio, vomitus, e-
" pilepsia, pavores, diarrhœæ, febres convulsiones
" gingivarum, tubercula, dein abscessus, & non raro
" mors ipsa.

Modus eruptionis.

Tempus eruptionis.

Art. 40. " Licet nihil certi (inquit *Bonetus*) de
" termino eruptionis dentium statui queat, quippe in
" quibusdam citiùs in aliis tardiùs prodeunt; tamen
" communitèr observatum est dentes successivè bien-
" nii spatio exire; ita ut primò septimo mense *inciso-*
" *res*, deinde *maxillares* tum 15° aut 17° mense *ca-*
" *nini* vel *oculares* prorumpunt.

Symptomata varia inter dentiendum.

HARRIS.

Art. 41. Nullus affectus infantibus tot gravia symtomata progenerare solet, quot dentitio difficilis & laboriosa; inter dentiendum enim ex inflammatione gingivarum non raro oriuntur tormina ventris, vigi-

liæ

CAP. XV.

liæ inquietudines, profluvium alvi aut ejusdem constipatio, dejectiones & vomitus virides, aphthæ, febres, convulsiones, &c. " Atque hæc accidentia (ut " rectè observat *Baglivius*) vitio solidi tantummodo " succedunt, solidi nempe gingivarum irritati, pun- " cti, crispatique à quibus ad intestina oscillatione " producta graves oriuntur diarrhœæ, quæ si non " venerint, pejora veniunt mala [antedicta.]

Duo dentitionis sunt tempora.

Art. 42. Dentitionis tempus est duplex; *unum*, quo dens osse maxillari primùm emergere nititur, & quo gingivæ pars extera & superior absque aliquo ejusdem tumore, albido quodam circulo circumscribi ut plurimum solet; *alterum* est, quo dens mole jam auctior gingivam tumidam reddit, atque eam perrumpere omni vi conatur, atque hoc solummodo postremo casu quandoque licet gingivas incidere.

Curatio.

Art. 43. Symptomata dentientium universa eidem ferè methodo, remediis nempe *acidum absorbentibus*, & *contemperantibus*, ac deinde lenitèr *expurgantibus* plerumque cedunt.

Nota benè.

Art. 44. " Ordinariò copiosè salivant infantes den- " tibus erumpentibus, & adest plerumque diarrhœa; " hæc si eveniant, benè præsagiunt: quocirca com- " modè fricandus est dens erumpens cum *folio tabaci* " circa nutricis digitum obvoluto & cerevisiâ parum " madefacto, quod *salivam* & *alvum lenitèr movet.* " *Alvus lubrica* perpetuò servanda est; & si adsint " convulsiones pulvis sequens *Willisii* locum habet, " ℞ *Ocul. cancr. margar. præparat. coral. rub.* ana ʒj. " *ol. sulph.* quantùm pulvis imbibendo excipiet f. " pulvis. *Spiritus C. C.* (inquit *Sydenhamus in sched.* " *mon.* p. 54.) utut tritum & planè contemptum re- " medium (dos. g^t iij. vel iv. *in aq. ceras. nigr.*) præ " cæteris, quæ mihi innotescunt, medicamentis votis " respondet in dentitione laborantibus. Convulsio- " nes hinc oriundas minuta *spiritûs C. C. dosis* fœli- " citèr tollit (inquit *Boerhaave*). In ventris tor- " minibus apprimè convenit *enema ad tormina* (16. " 117.)

Lumbrici.

CAP. XV.

Lumbrici.

ETTMULLER.

Lumbrici.

Art. 45. Lumbrici ſponte prodeuntes vel per alvum vel per os raro ſunt ſine periculo; nam *malignitatem* in morbis denotant, unde fugâ ſibi volunt conſulere. Authores practici ſtudioſè monent in omnibus affectibus infantum curandis, imprimis obſtructionibus, ſemper ad *lumbricos* eſſe attendendum.

Signa lumbricorum.

Art. 46. Primaria ſigna lumbricorum ſunt in ore copioſa ſaliva jejuno ſtomacho, ſcalptura narium, pavor in ſomno, ſtridor dentium, ventris tumor, tuſſis ſicca, ſitis, alvus lubrica, tormina ventris jejunis, rubor & pallor faciei alternatim.

Remedia ad lumbricos.

Art. 47. ℞ *Argenti vivi* ℥j. coq. *in aq. ſimplic.* [vel quod meliùs eſt *in decoct. alb.*] ℔ß. vel probe agitentur invicem in lagenâ vitreâ poſt ſubſidentiam *Mercurii* decantetur liquor, & detur infantibus pro potu ordinario. Eſt experimentum certiſſimum ad enecandos lumbricos. " Ejuſmodi quoque eſt medi-" camentum iſtud per univerſam *Italiam* celebratum. " ℞ *Argent. viv.* ʒj. infund per noctem *in aq. gale-" gæ* ℥ij. decantetur liquor & propinetur mane. *Boyle.* Externè utile eſt linimentum ſequens, ℞ *Aloe* ʒij. *myrrh.* ʒß. [*ol. abſynth.* gt vj.] *fel. taurin.* q. ſ. m. f. linimentum, cui addi poſſunt ad acuandum *ol. colocynthidos* guttæ aliquot. De aliis vermifugis alibi (6. 91.)

Crinones ſeu comedones.

Art. 48. Crinones ſeu comedones ſunt vermiculi ſubcutanei infantes ad *atrophiam* diſponentes; occupant plerumque loca muſculoſa, imprimis dorſi, ſcapularum humeri, crurum ac ſurarum; pruritum moleſtum excitant, indeque inquietos & vigiles reddunt infantes, tandemque in tabem adducunt. Cum *lotione mercuriali* ſunt enecandi.

Rachitis.

BOERHAAVE.

Art. 49. Medio ferè labente ſeculo decimo ſexto in *Mediterraneis Britanniæ* primò, deinde per totam *Germaniam*, denique & per omnia *Europæ borealis* loca, ortus eſt morbus novus, hodie frequentiſſimus, qui *rachitis* appellatur; infantibus nunquam connatus eſt, rarò ante nonum ætatis menſem, vix unquam poſt biennium vitæ, ſed ſpatio hoc medio frequens accidit.

Rachitis eſt morbus novus.

GLISSON.

Art. 50. Signa diagnoſtica rachitidis ſunt laxitas & mollities partium, debilitas & languor, ignavia & torpor; eſt in hoc affectu inæqualis partium nutritio; caput juſto majus, facies plenior & floridior; partes carnoſæ infra caput in progreſſu morbi magìs magíſque indies extenuantur; adſunt protuberantiæ quædam, & nodi circa nonnullos articulos, maximéque in carpis conſpicuæ, paulò minùs in talis obſervantur; ſimiles quoque tumores in coſtarum extremitatibus, quibus cum ſterni cartilaginibus committuntur; oſſa nonnulla incurvantur, præcipuè tibiæ & fibulæ, hinc oſſa ulni & radii, ſed paulò minùs & infrequentiùs, aliquando etiam oſſa femoris & humeri; aliquando decurtatio quædam oſſium, & deficiens eorum accretio ſecundùm longitudinem; demum irregularis quædam capitis protuberantia, maximè oſſis frontis antrorſum huc quoque referri poteſt; dentes tum tardiùs tum moleſtiùs erumpunt, levi occaſione vacillant, aliquando nigreſcunt, aut etiam fruſtulatim excidunt; pectus in ulteriori morbi greſſu à lateribus anguſtius redditur, anterius acuminatur; adeſt quoque ſubtumida quædam abdominis repletio & hypochondriorum tenſio; frequentèr etiam tuſſis, reſpiratio difficilis multaque alia pulmonum vitia inducuntur.

Signa diagnoſtica.

Hoc

CAP. XV.

Hoc morbo afflicti sæpè lateralem decubitum modò dextrum modò sinistrum aversantur ob coalescentiam pulmonum cum pleurâ vel tumorem in adverso latere.

Remedia simplicia.

Art. 51. Materia medica in hoc affectu sunt *herbæ omnes capillares*, imprimis *tricomanes*, *radix osmund. regal. gemmæ* dum vix erumpent *filicis maris*, *lingua cervina*, *veronica mas*, *tussilago*, *radix rubiæ tinctorum*, *curcum*, *sarsaparillæ*, *chin. lignum guaiaci & ejusdem gummi*, *chalybs*, *sperma ceti*, *vermes terrestres*, *millepedes.*

Laus rhabarbari.

Rhabarbarum præ aliis simplicibus commendamus; est enim medicamentum moderatè calidum & siccum, spiritibus in sitis omnium partium satìs familiare & amicum, torporem spirituum benignè excutit, mollitiem laxitatemque partium firmat, internam lubricitatem nonnihil corrigit; pulsum ad artus evocat, calorem externarum partium auget, internarum & imprimis earum, quæ nutritioni inserviunt, vigorem & activitatem fovet: est medicamentum profectò omni ætati & complexioni satìs tutum.

Curatio.

Art. 52. *Cathartica appropriata* præcipuè ex *rhabarbaro* debitis intervallis repetita in hoc morbo prosunt; *fonticuli & vesicatoria* sunt utilia; enema sequens est valdè proficuum, ℞ *Fim. equi. non castrati.* ℥iß. *sem anis. fœnicul. malv. contus.* ana ʒiß. *flor. cham.* p. j. coq. in q. s. *ser. lact.* incolatur. ℥iv. solv. *syr. violar.* ʒx. *sacchar. rub. ol. ros.* ana ℥ß. m. f. enema.

De frictione.

De *Frictione* hoc observandum est, abstinendum esse à frictione, quâ parte ossa prominent, & liberaliùs fricandum esse partibus eorum cavis; non continuandam esse hanc actionem ultra levem ruborem in partibus excitatum. "Quantum valet *frictio* "in hoc morbo, ut etiam de viribus *tussilaginis* spe-"ciatim in hoc affectu & atrophiâ curandis vide *Fuller. medicinam gymnastic.* p. 96.

Boerhaave.

Methodus medendi.

Art. 53. Curatio optima fit *cibo levi*, *eupepto*, *sicciori*, *minùs pingui*, *aromatibus mitioribus condito*, *sæpè*

dato

dato & *copiâ moderatâ.* *Potu pauco*, *meraco* ex *cerevisiâ*, imprimis non veteri quidem, at diu cocta ac spissâ; *aëre sicco*, & *calidiusculo*; *vestitu* accuratè *sicco*, *ex lanâ confecto*; *gestatione*, *concussione*, *oscillatione*, *vectione in rhedâ*; *frictione multâ*, *calidâ*, *siccâ pannis fumo aromatum perfusis institutâ maximè ad abdomen & spinam*; *cantharidum* iteratâ quandoque applicatione; *vomitoriis lenibus* aliquoties cum prudentiâ repetitis; *purgantibus* deinde *roborantibus* per aliquot dies successivos adhibitis; denique usu diu continuata medicamentorum *roborantium*, *exsiccantium*, *antiscorbuticorum*, & *spiritus excitantium*. An *immersio in aquam frigidam* prodest? " Immò *psuchrolúsia* in hoc affectu est valdè efficax, ut ex quotidianâ experientiâ docemur, de quâ videatur *Floyer*, p. 111, 145, 323, &c.

CAP. XV. *Psuchrolusia.*

Art. 54. " Virtutes & usus remediorum sequentium lector ipse expendat; *Ens veneris*, *cerevisia ad rachitidem*, *aqua limacum pectoralis*, *emplastrum spinale*, *linimentum spinale*. Consulatur etiam *Sydenhamus* de rhachitide *epist.* p. 148.

Remedia quædam alia.

Aphthæ.

SYLVIUS.

Art. 55. Aphthæ sunt ulcuscula [satìs nota] totam oris superficiem occupantia, neque parcunt œsophago, ipsive ventriculo, quantum conjecturâ assequi possumus; ut plurimum albicantes sunt, subinde flavescentes, quandoque nigricantes, quæ postremæ sunt periculosiores. " Aphthæ (inquit *Dolæus*) quæ " vulgò, sed perperam, *ulcuscula* judicantur, sunt reverà *eschare* quædam sed liviusculæ, quæ in summitate pustularum quarundam in ore, &c. oriuntur.

Aphthæ.

Art. 56. Aphthæ nobis videntur ortum habere ab acidis humoribus hallitibusve ad os delatis; quocirca curatio consistit in acidorum humorum hallituumque *correctione* ac *emendatione*, & in partium affectarum

Causæ & curatio.

CAP. XV. ab aphthis *liberatione*, *mundatione*, ac *consolidatione*; *testacea & pulveres absorbentes* primariò indicantur, & posteà leniter expurgandi sunt humores *syrupo de cichor. cum rhabarb.* "*Mucilago sem. cydon.* (inquit "*Ettmullerus*) cum succo *sempervivi majoris* subactus "linimentum præbet non inconveniens pro illinendis "aphthis; præ cæteris verò *succus raparum* super ig-"nem vase tecto sine aquâ assat. Expressus sine sac-"charo est optimus; egregium est *album græcum* & "*spiritus sulphuris cum melle rosaseo*. In puerulis "aphthis laborantibus (inquit *Bonetus*) nihil est quod "tam præsentaneam affert opem, quàm *oleum rapa-*"*rum* cum pauco saccharo. Sequens valdè com-"mendatur à D. *Boyle*, & profectò votis interdum "respondet; ℞ *Succi semperviv. maj. mellis opt.* ana "p. æ. coq. paulisper ad clarificand. deinde add. *a-*"*lum. rup.* q. s. ad saporem mediocritèr austerum "M. cum plumâ illinentur os & guttur singulis ho-"ris vel sæpiùs. Author hoc remedium tanquam "specificum venditat. Non debemus in hoc affectu "(inquit *Dolæus*) proclives esse ad purgandum; quia "facilè diarrhœa sequeretur, quæ pessima est. *Sed* "*de aphthis plura alibi* (10. 93.)

Remedia varia.

Morbi Cutanei.

Scabies, &c.

Art. 57. "Crusta lactea, scabies (11. 31.) Tinea "(10. 4.) &c. sunt affectus, quibus infantes sæpiùs "tentantur. Eruptionibus scabiosis frequentèr in-"festari solent in variis corporis partibus, præsertim "facies eorum siccâ ac fœdissimâ scabie incrustari "solent. *Hildanus* monet hos affectus non temerè "curandos esse, sed potiùs naturæ aliquamdiu relin-"quendos, nisi periclitantur partes musculosæ & ner-"vosæ subjacentes. Usurpare licet *lenitèr purgantia* "& *alterantia*, *antimonium diaphoreticum*, *æthiops mi-*"*nerale*, &c. sunt proficua.

ETTMULLER,

ETTMULLER.

Curatio.

Art. 58. Pro his affectibus internè conveniunt medicamenta *ex fumariâ, tinctura coral. Rob. Sambuci, diaphoretica, viperina, cinnabaris antimonii, mercurius dulcis.* Crusta est *humida & manans* vel *crassa & sicca*; *in priori casu* inspergenda est cum *lapide calaminari præparato, tutiâ, ceruss. flor. sulph. camphorâ,* &c. In *posteriori* utì licet *oleo amygd. dulc.* cum guttis aliquot *ol. tartar. per deliquium*, vel *bals. sulph. lixiv. vulgar.* &c. est in usurpandis remediis ex *nicotianâ*; *mercurius dulcis* est tutior quàm reliqua mercurialia; sequens est unguentum non inelegans contra tineam, ℞ *Litharg. ceruss.* ana ℥ij. *flor. sulph. mercur. viv.* ana ℥j. *ol. ros.* q. s. Instituatur cura tineæ decrescente lunâ. De his affectibus alibi ( ) plura.

Phthiriasis.

ETTMULLER.

Morbi pedicularis curatio.

Art. 59. Phthiriasis est morbus pedicularis, cui plerumque obnoxii sunt pueri. Abluatur caput cum *lixivio*, in quo coctum fuit *sem. staphagr.* & inungatur cum linimento sequente, ℞ *Ol. spic.* ℥ij. *amygd. dulc.* ℥ß. *unguent. nicotian.* ℥vj. misce; pediculi omnes interibunt spatio unius noctis.

Art. 60. De *lue venereâ* infantum alibi. (p. 122.)

CAP. XVI.

Sive Remediorum Pharmacopœia breviuſcula, quorum in capitibus præcedentibus facta eſt mentio.

Admonitio ad Lectorem.

IN hoc ultimo capite (ſicut in aliis feci) ut cum lectore apertis tibiis agam, ubique auctorum harum formularum literas initiales nominum appoſui; quas quoque in illius gratiam hic exponere non pigebit: Sciat itaque quod per literam capitalem B, Pharmacopœia *Bateana* deſignetur, & per reliquas, ut infrà indicatur, viz.

B. — Pharmacopœia Bat.
Bar.--Barbette.
Bo —Boerhaave.
D. —Diemerbroeck.
E. —Ettmuller.
F. — Fuller.
G. —Greenfield.
H. —Harris.
L. —Liſter.
M.—Morton.
Mu. — Muſgrave.
P. —— Pitcarn.
Pu. — Purcell.
P. L.—Pharm. Lond.
R. ——Radcliff.
S. ——Sydenham.
Syl. —Sylvius.
T. ——Turner.
W. — Willis.

1. *Acetum Peſtilentiale*, B.

℞ Rad. angel. zedoar. ana ℥j. bacc. junip. ℥ij. rut. M. iij. acet. opt. ℔iij. macera, ac cola. *Pro ſuffitu, & oris collutione graſſante peſte.*

2. *Æthiops mineralis.* H.

℞ Hydrarg. p. iv. flor. ſulph. p. iij. agitentur in mortario vitreo, donec omnes globuli mercuriales penitus evaneſcant.

3. *Alu-*

3. *Aluminatum.* B.

℞ Succ. limon. ℔j. alumin. ℥ß. coque & despuma. *Valet in rubore faciei, pustulis,* &c.

4. *Antihecticum Poterii.* B.

Fit ex regul. antimonij martiati & stan. angl. ana, colliquatis cum triplo nitr. detonatis, & aquâ edulcatis s. a.

5. *Apozema Diureticum.* G.

℞ Rad. anonid. fœnic. petroselin. liquirit. ana ℥ß. sem. alth. malv. cicer. rub. ana ʒjß. sem. 4 frigid. maj. ʒj. ficuum ping. N° v. sebesten. N° iij. hord. mund. ℥j. gran. alkekeng. N° vij. coq. in aq. pluvial. q. s. ad ℔ij.

6. *Apozema in Febribus.*

℞ Rad. scorzoner. ℥jß. caul. angel. condit. ℥ß. flor. lavend. rorismar. ana p. j. uvar. pass. maj. enucleat. ℥iij. conserv. ros. rub. ℥j. coq. in aq. hord. q. s. ad ℔ij. colatur. add. vin. rhenan. vel xeran. ℔ß. m.

7. *Aqua Balsamica.* F.

℞ Heder. terrest. marrhub. alb. hyssop. puleg. ana M. iij. Rad. enul. irid. florent. ana ℥ij. terebinth. venet. (cum ol. tart. dissolut.) ℥iv. lact. ℔vj. sp. vin. ℔ß. destillentur in arenâ. *Apprimè convenit in tussi pulmonali & phthisi incipiente.*

8. *Aqua Benedicta.* B.

℞ Calcis viv. elect. ℔j. superaffund. aq. fluvial. bullient. ℔viij. post debitam ebullitionem & residentiam filtra ad usum.

9. *Aqua Cosmetica.* P.

℞ Litharg. aur. ℥ij. mercur. sublimat. corrosiv. ʒj. acet. ℥x. infund. per hor. 12. in vase stanneo sæpius agitando; post subsidentiam effundatur liquor limpidus. *Usûs tempore instillentur guttæ aliquot ol. tart. per deliquium, donec lactescat.*

10. *Aqua Divina Fernelii.*

℞ Mercur. sublimat. corrosiv. gr. xij. aq. plantag. ℥vj. in vase vitreo evaporetur ad tertiæ part. consumption.

Cap. XVI.

11. *Aqua Limacum ſcorbutica.* F.

℞ Limac. cum teſtis contuſ. ℔iij. cort. aurant. recent. ℥iij. herb. becabung. naſturt. aquat. aparin. ana M. iij. ſer. lact. ℔vj. fiat diſtillatio, &c.

12. *Aqua limacum pectoralis.* F.

℞ Limac. contuſ. ℔iij. mic. panis alb. ℥xij. nuc. moſch. ʒvj. herb. heder. terreſt. M. vj. ſer. lact. ℔vj. diſtil.

13. *Aqua omnium florum.* B.

Fit ex ſtercore vaccino Maio collect. cum vin. alb. 3ia parte diſtillato, vel ex ſtercore vaccin. & limac. cum teſtis contuſ. diſtillatis.

14. *Aqua Ophthalmica Sapphirina.* B.

Fit ex aquâ calcis viv. (8.) ℔j. *ſalis armoniac.* ʒiij. in pelvi æneâ maceratis, donec colorem ſapphirinum acquirant. *In quamplurimis oculorum affectibus valet.*

15. *Aqua Prophylactica.*

℞ Rad. angel. zedoar. ana ℥j. petaſitid. ℥ij. fol. rut. M. iv. meliſſ. ſcabioſ. flor. calend. ana M. ij. nuc. jugland. immatur. conciſ. ℔ij. ſucc. pom. citr. (vel. aurant. acid.) ℔j. acet. vin. opt. ℔xij. digere per noctem & diſtilla lento igne ad ſiccitatem. *Optimum alexiterium habetur.*

16. *Aqua Scelotyrbica.* F.

℞ Rad. raphan, ſylv. ari, cort. aurant. recent. ana ℥iij. herb. cochlear. hortenſ. perſicar. ana M. iv. naſturt. aquat. becabung. ſalv. menth. ana M. iij. nuc. Moſch. ʒiij. cereviſ. annoſ. ℔xij. diſtill.

17. *Aqua Theriacalis.* D.

℞ Rad. oſtrutii, petaſitid. angel. carlin. valerian. ana ℥ijß. enul. campan. cort. aurant. ſicc. ana ℥iij. herb. ſcord. abſynth. ana ℥ij. card. ben. ℥iij. flor. roſ. rub. ℥ß. ſtæchad. ʒiij. bacc. junip. ℥ijß. cardamom. min. ʒv. cinam. ℥j. vin. rhenan vel gallic. ten. ℔xxij. aq. roſ. ℔ij. vaſe benè obturato ſtent in infuſione dies x: deinde add. fol. rut. M. vj. tanacet. M. iv. roriſmarin. pimpenel. ana M. jß. maneant ſimul in infuſione adhuc per octo vel decem dies, quotidie baculo commovendo, poſteà affunde ſucc. citr. ℔ij. ſtent adhuc per

per 3, 4ve dies, posteà super ignem leviter ebulliant, & colentur, ac in torculari fortissimè exprimantur, colatura distilletur in B. M. & servetur ad usum.

18. *Arcanum Cosmeticum.* B.

℞ Talchi ven. subtilissimè pulv. p. j. ol. camphor. p. ij. digere in B. M. ad summam albedinem.

19. *Aurum Fulminans.* B.

Fit ex auro in aquâ reg. solut. & cum oleo tart. præcipitat. edulcando, siccandoque, s. a.

20. *Aurum Mosaicum.* B.

Fit ex stanno, mercurio, sale armoniaco, & sulphure mixtis & sublimatis s. a.

21. *Balneum Psoricum.* Bar.

℞ Rad. lapath. acut. brion. ana ℥vj. fol. fumar. M. vj. flor. cham. M. iij. furfur. ℔j. sulphur. crud. ℥ij. nitri ℥j. alum. ℥iß. sal. commun. ℥ii. aq. font. q. s. ad balneum.

22. *Balsamum Rhamelii.*

℞ Sapon. venet. ℥ij. camphor. ʒij. ad. ℥ß. sp. vin. q. s. f. s. a. balsamum.

23. *Balsamum Saturninum.* B.

Fit ex sacchar. saturn. ℥iv. spir. terebinth. ℥xij. s. a. digestis.

24. *Balsamum sulph. Anisatum.* B.

℞. Flor. sulphur. p. j. ol. Anis. p. iv. digere (lenissimo calore) donec sulphur solvatur, ut fiat balsamum rubicundum.

25. *Bezoarticum minerale.* B.

Fit ex butyro antimonii ℔j. & sp. salis ℔iij. vel q. s. mixtis & ternis cohobiis distillatis.

26. *Bolus ad Casum.* F.

℞ Sperm. cet. ℈j. sal. volat. CC. gr v. balsam. peruv. gr. v. theriac. ven. ʒß. syr. de mecon. q. s. m.

27. *Cataplasma Anginosum.* F.

℞ Ficuum ℥iv. alb. canis ℥ß. flor. sulph. piper. long. ana ʒj. sp. vin. commun. ℥ij. ol. absynth. chym. gr. xvj. diacod. q. s. m.

28. *Cataplasma de Cymino.* F.

℞ Cepar. sub ciner. assat. ℥iß. croc. gr. xv. ol. succin. gt. xij. pulv. sem. cymin. ungt. dialth. ana ʒiij. m.

29. *Cataplasma de Halecibus.* F.

℞ Rad. brion. alb. ℥ij. sapon. nigr. ℥iij. carn. halec. (vel encrasicularum) ex muriâ ℥iv. sal. com. ℥jß. m.

30. *Cataplasma Hydropicum.* F.

℞ Sterc. bovin. recent. ℔ij. bacc. laur. pulv. ℔ß. rad. brion. alb. rec. ℔j. sem. cimin. pulv. flor. sulph. ana. ℥iv. cum aq. calcis (vel lixiv. fort.) f. cataplasma addendo axung. porcin. ℥iv.

31. *Cataplasma ex nido Hirundinis.*

℞ Nid. hirund. N° j. cep. sub cineribus assat. N° iij. flor. sambuc. p. ij. coq. in lact. & trajice per cribr. deinde add. alb. græc. ℥ß. ol. cham. stillat. ʒß. lilior. alb. q. s. m.

32. *Cataplasma de Ovis.* F.

℞ Vitel. ov. ad duritiem coct. N° iv. ol. succin. ℈ij. ol. sem. lin. q. s. m.

33. *Cataplasma Pestilentiale.* B.

℞ Stercor. columb. ℥iv. croc. ℥ß. mithridat. theriac. Lond. sem. sinap. ana ℥j. tereb. q. s. m. *Pro bubonibus rumpendis.*

34. *Cataplasma de Pomis.* F.

℞ Pulp. pom. (non auster.) assat. ℥j. panis alb. (in lacte coct. & express.) ℥ß. alb. ov. j. troch. alb. rhas. pulv. ʒij. m.

35. *Cataplasma de Rapis.* F.

℞ Rad. rapar. in furno coct. ℥viij. herb. rut. contus. M. iv. sem. sinap. contus. ℥ij. ol. junip. ʒij. unguent. nervin. q. s. m. f. cataplasma pulv. euphorb. aspergend.

36. *Cataplasma soleare.* B.

℞ Fol. rut. virid. ℥ij. rad. brion. rec. ℥iv. ferment. acerrim. sal. sapon. nigr. ana ℥jß. mustard. ℥iij. contus. add. acet. q. s.

37. *Ca-*

37. *Cataplasma stomachicum.* F.

℞ Theriac. ven. ʒvj. cinnam. garyoph. pulv. ana ʒj. ol. cinnam. menth. g^t. vj. absynth. g^t. ij. acet. q. s. m.

38. *Cataplasma Suppedale.*

℞ Fermenti veteris acerrimi p. ij. rad. raphan. sylvestr. allii, fol. rutæ, sem. sinap. fimi columbini ana p. j. spir. cochlear. q. s. contundantur in massam pro cataplasmate. *In affectibus gravioribus præcipuè capitis plantis pedum applicand. vel cruri paulò infra genu.*

39. *Ceratum de Lapide calaminari.* T.

℞ Butyr. recent. mense Maii collect. insals. cer. citrin. ana ℔iijß. ol. oliv. puriss. ℔iv. lapid. calamin. select. subtilissimè trit. & cribat. ℔ij. ℥x. liquescant cera & butyrum super ignem lentum unà cum oleo, & colatis statim insperge pulverem gradatim continuò agitando mixturam è fundo vasis, donec frigescere incipiat, & pulvis non amplius subsidere possit.

40. *Cerevisia ad Cancrum.* F.

℞ Lign. guaiac. ℥iv. sassafr. rad. sarsap. oxylap. filipend. cynoglos. cort. jugland. ana ℥ij. herb. Robert. Lamii, ana M. iv. milleped. pint. j. præp. pro cong. iv. cerevis.

41. *Cerevisia de Dauco.* F.

℞ Sem. dauc. sylv. ℥vj. passul. maj. ℥xij. f. saccul. pro cong. iv. cerevis.

42. *Cerevisia Guaiacana.* P.

℞ Rasur. lign. guaiac. ℔ij. coq. in cerevis. nov. ℔200 ad tertiæ partis consumption. deinde immittatur saccul. sequens. ℞ antimon. non pulverati ℔ß. rad. oxylap. ℥iv. rorismarin. sicc. M. j. vel ij. cort. aurant. N° iv. vel. v. succ. milleped. N° 500. vel 600. f. sacculus.

43. *Cerevisia Hydropica.* F.

℞ Ciner. genist. cribrat. ℔ß. rad. raphan. sylv. ℥iv. irid. florent. calam. arom. enul. ana ℥ij. lign. guaiac. sassafr. bacc. junip. sem. dauc. sylv. ana ℥j. sem. sinap. ℥ij. præp. pro cerevis. cong. iv.

44. *Ce-*

Cap. XVI.

44. *Cerevisia Hysterica.* F.

℞ Rasur. lign. buxi ℔ß. fol. visc. querc. concis. M. iv. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad iv. & in doliolo suspend. saccul. seq.

℞ Rad. pæon. mar. recent. ℔ß. brion. alb. ℥iv. herb. artemis. melis. ana M. vj. puleg. rut. ana M. ij. sem. dauc. sylv. angel. (vel pastin. sylv. ana ℥ij. rasur. stanni (in nod. ligat.) ℔ß. præp. s. a.

45. *Cerevisia Icterica.* F.

℞ Ras. ebor. ℥j. marrhub. alb. M. iv. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad iv. colatur. suspend. saccul. seq.

℞ Rad. oxylap. ℔ß. curcum. rub. tinct. ana ℥ij. urtic. ℥iv. herb. chelidon. maj. aparin. fragar. cum toto, cort. berber. ana M. iv. sterc. ovil. (in nodul.) ℥iv. milleped. viv. pint. j. limatur. chalyb. ℔j. præp. ut artis est.

46. *Cerevisia melanagoga.*

℞ Rad. hellebor. nigr. ℔ß. jalap. ℥vij. hermodact. ℔ß. coq. in cerevis. nov. cong. xxiv. ad cong. xviij. addendo sub finem coction. sen. alexandr. ℔ij. rad. rhabarb. ℥vj. tart. alb. ℥iv. sem. coriandr. ℥vj. rad. liquirit. limatur. chalyb. ana ℥iv. fol. cochlear. hortens. M. iv. colaturæ add. fermentum.

47. *Cerevisia ad Melancholiam.*

℞ Fol. marrhub. alb. M. iv. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad. cong. iv. cola & in doliolo suspendatur saccul. seq. ℞ Rad. chin. nodos. pæon. mar. ana ℥ij. polypod. ℥j. lapath. acut. ℥iij. Raphan. sylv. ʒx. fol. ling. cervin. M. iij. summit. hiperic. p. vj. cort. fraxin. ℥iv. bacc. junip. sem. dauc. ana ℥j. rasur. stanni (in nodul.) ℥iv. ferri rubiginos. ℔j. includ. omnia in saccul. &c.

48. *Cerevisia Purgans Hydropica.* F.

℞ Rad. irid. nostrat. ℥iv. raphan. sylv. ℥ij. enul. scil. ana ℥j. sem. sinap. bacc. junip. lign. sassafr. ana ℥ij. cort. winter. ℥ß. cort. interior. sambuc. ebul. ana ℥ij. sen. ℥iv. rad. hellebor. nigr. jalap. agar. ana ℥ß. præp. pro cong. iv.

49. Ce-

49. *Cerevisia ad Rachitidem.* F.

℞ Rad. osmund. reg. (vel ejus defectu filic. mar.) glycyrrhiz. lign. sassafr. ana ℥j. cort. fraxin. heder. arbor. ana ℥ß. summit. tamarisci. herb. ling. cervin. ana M. iv. milleped. viv. N° 250. passul. sol. ℥iv. præp. saccul. pro cong. j.

50. *Cerevisia Scorbutica.*

℞ Summit. abiet. vel pini M. iij. coq. in cerevis. nov. cong. vj. ad iv. in doliolo reposit. affund. succ. cochlear. becabung. nasturt. aquat. ana ℔j. & fermentescant cum saccul. seq. immisso; ℞ Rad. oxylap. ℥iij. cardan. raphan. sylv. ana ℥ij. fol. ling. cervin. marrhub. alb. ana M. iij. hepat. M. j. cort. aurant. winteran. ana ℥ß. sem. dauc. bacc. junip. ana ℥iß. clavic. rubiginos. ℔j.

51. *Cerevisia ad Scrophulas.* F.

℞ Rasur. guaiac. sassafr. cort. jugland. arbor. rad. oxylap. filipend. cynoglos. ana ℥ij. herb. geran. Robert. Lamij, ana M. iv. passul. sol. ℔j. milleped. viv. pint. j. præp. pro cong. iv.

52. *Chalybs sine acido.* B.

Paratur humectando limaturam martis decies sale absynth. in aq. cichor. solut. & siccando in aëre sicco ac tepido, posteà f. pulv. subtilissimus.

53. *Chalybs Tartarisatus.* B.

℞ Limatur. mart. mund. tartar. alb. pulverisat. ana ℥vj. aq. fumar. q. s. f. massa, coq. in vase fictili in clibano (calore lento) ad siccitatem, f. pulv. deinde add. aq. fumar. ut ante, & coq. iterum ut ante, & ad 3iam vicem, & postremò f. pulv. ad usum reservand.

54. *Cinnabaris Antimonii.* B.

Fit sublimando caput mortuum post distillationem butyri antimonii relictum, & rectificando s. a.

55. *Collyrium Boyleanum.*

℞ Aq. rorismarin. ℔ij. aloë subtilissimè pulv. ℨß. vitriol. alb. vitr. antimon. croc. metallor. ana ℨvj. digere leni calore per mensem; decantetur liquor purus. *In omnibus ferè oculorum affectibus vix datur par remedium.*

CAP. XVI.

56. *Collyrium certum.* R.

℞ Aq. plantag. euphras. rof. ana ℥j. trochisc. alb. rhas. ʒij. lapid. tut. ℈ij. vitriol. roman. gr. ij. m. pro collyrio.

57. *Decoctum amarum febrifugum.* M.

℞ Fol. matricar. card. ben. absynth. summit. centaur. min. flor. cham. ana M. j. sem. card. ben. citr. ana ʒj. sal. absynth. ʒiß. coq. in aq. font. q. s. ad ℔iß. Dosis ℥iij. vel iv. 4ta quâque horâ extra paroxysmum.

58. *Decoctum catechu compositum.* F.

℞ Rasur. guaiac. sassafr. ana ʒiij. santal. citr. & rub. ana ʒij. terræ Japon. pulv. ℥ß. glycyrrhiz. ℥j. salv. sicc. M. j. coq. in aq. hord. ℔iij. ad ℔ij. colatur. add. diacod. ℥ij. ol. anis. gt. j. m.

59. *Decoctum Coccineum.* F.

℞ Nitri ℥j. sacchar. alb. ℥iv. coccinel. gr. xvj. f. pulv. qui conjiciatur in aq. font. [vel potiùs decoct. alb.] bullientis ℔ij. coq. & despuma, & per residentiam depuretur.

60. *Decoctum Ictericum.* F.

℞ Rad. curcum. rub. tinct. ana ℥j. herb. chelidon. maj. cum toto M. ij. lumbric. mundat. N° xx. coq. in aq. & vin. rhenan. ana ℔iß. ad ℔ij. colatur. add. tinct. croc. (aq. theriac. parat.) ℥j. syr. è 5. rad. ℥ij. m.

61. *Decoctum Incrassans.* F.

℞ Gum. arab. crassè pulv. ℥iij. coq. in aq. hord. q. s. ad ℔ij. colatur. add. syr. de alth. ℥iij. m.

62. *Decoctum pro Lotione.* P.

℞ Rad. oxylap. helen. sulph. viv. alum. ana ℥ij. coq. in aq. calc. ℔viij. ad ℔vj. addendo sub finem coctionis fol. nasturt. aquat. trifol. aquat. cochlear. ana ℥j. colatur. add. sp. vin. camphorat. pauxillum. m.

63. *Decoctum ad morsum canis rabidi.* B.

℞ Fol. rut. ℥vj. rad. allii, theriac. Lond. ana ℥iv. limatur. stanni ℥iv. cerevis. illupulat. veter. ℔iv. coq. ad comsumption. dimid. & macera, & cola. *Demorsus capiat coch.* vj. *bis die per dies* ix. *& applicetur magma loco affecto.*

64. De-

64. *Decoctum Nephriticum.* F.

℞ Rad. alth. ℥iß. liquirit. ℥ß. herb. virg. aur. M. ij. alth. parietar. ana M. j. fic. N° iv. bacc. junip. sem. petrosel. macedon. bardan. milii sol. (sub med. coction. addit.) ana ʒj. coq. in liquor. posset. vin. alb. alterat. ℔iij. ad tertiæ partis consumption. colatur. add. syr. de alth. ℥iij. vel iv. m.

65. *Decoctum Nigrum.*

℞ Cort. peruv. crasse pulv. ℥ij. chalyb. cum. tartaro præparat. ℥j. coq. in aq. font. ℔iv. ad ℔ij. addendo sub finem coctionis cinnam. acutiss. ʒij. colatur. add. spir. menth. ℥iß. m.

66. *Decoctum Phthisicum* F.

℞ Flor. bellid. maj. M. j. limac mundat. N° iij. rad. eryng. condit. ℥ß. hord. perlat. ʒiij. coq. in aq. font. ℔iß ad ℔j. cola.

67. *Decoctum Pleuriticum.*

℞ Hord. perlat. ℥j. uvar. pass. maj. enucleat. ℥ij. ras. ebor. C. C. ana ʒij. rad. liquirit. ʒvj. sem. anis. ʒß. coq. in aq. font. ℔iij. ad ℔ij. colatur. add. succ. fim. equi masculi per express. ℥ij. m. dos. ℥iv. 4ta quâq; horâ.

68. *Decoctum Rosarum.*

℞ Conserv. ros. rub. ℥ij. passular. de malacâ exacinat. ℥j. glycyrrhiz. sem. melon. ana ℥ß. aq. hord. ℔iij. coq. ad ℔ij. cola.

Decoctum Sistens. F.

℞ Pulv. bol. armen. ℥j. cret. puriss. ℥iij. coq. in aq. font. ℔iij. ad ℔ij. colaturæ per resident. depurat. add. diascord. ℥ß. aq. cinnam. fort. syr. cydon. è ros. sicc. ana ℥ij. ol. nuc. mosch. gt. ij. m.

70. *Decoctum ad Sitim.* B.

℞ Fol. acetos. M. ij. coq. in aq. font. q. s. ad ℔j. colatur. add. succ 12 limon. vin. rhenan ℔ij. sacchar. alb. q. s. ad gratiam m.

71. *Decoctum Stypticum.* F.

℞ Rad. urtic. consolid. maj. ana ℥iß. herb. millefol. plantag. ana M. j. cort. granat. gum. arab. ana ʒij. sem. papav. alb. hyosciam. ana ʒiij. coq. in aq. font. ℔iij. ad ℔ij. colatur. add. syr. è ros. sicc. ℥iv.

sacchar.

CAP. XVI.

sacchar. saturn. ℈j. croc. mart. astring. ℈iv. m. dos. ℥iv. bis in die.

72. *Decoctum Variolosum.* F.

℞ Rad. scorzoner. ℥iß. glycyrrhiz. ℥ß. fic. N° viij. passul. sol. exacinat. ℥j. ras. C. C. ʒij. coccinel. (integ. sub finem add.) ℈iv. coq. in aq. hord. ℔iij. ad ℔ij. colatur. add. syr. garyoph. limon. ana ℥j. m.

73. *Decoctum Ulmi.* B.

℞ Cort. interior. ulmi rec. ℥iv. coq. in aq. font. ℔iij. ad dimid. colaturæ rubicundæ (instar. vin. rubelli) add. syr. de rub. Idæ & de mor. ana ℥iß. m. f. gargarism. elegantiss.

74. *Electuarium contra Abortum.* F.

℞ Conserv. rof. rub. cydon. nuc. mosch. cond. succ. chermes, syr. cydon. syr. è coral. ana ℥ß. spec. de hyacinth. ʒiij. aromat. ros. croc. mart. astring. ana ʒij. sacchar. saturn. ʒj. ol. nuc. mosch. gutt. iv. m.

75. *Electuarium Anti-apoplecticum.* W.

℞ Conserv. flor. lilior. conval. vel pæon. mar. ℥vj. pulv. rad. pæon. mar. ℥ß. cran. human. præp. ʒiij. coral. rub. succin. alb. ana ʒj. sal. coral. ℈iv. syr. pæon. comp. q. s. m. f. elect. dos. ʒij.

76. *Electuarium Astringens.* M.

℞ Conserv. ros. rub. diacydon. ana ℥ß. diascord. ʒij. troch. de carab. ʒiij. bol. ver. lacrym. sang. dracon. pulv. serpent. virgin. ana ʒß. syr. myrtil. vel diacodii q. s. m. f. electuarium. vel Boyleani

77. *Electuarium Boyleanum.*

℞ Sem. papav. alb. pulverisat. hyosciam. alb. ana ℥ß. syr. papav. errat. conserv. ros. rub. ana ℥iß. m. f. elect. dos. quant. jugland. bis in die.

78. *Electuarium Cephalicum.* F.

℞ Rad. pæon. mar. pulv. ℥ß. cran. human. cinnab. antimon. ana ʒij. nuc. moschat. condit. ℥ß. syr. pæon. comp. ℥ij. ol. rorismarin. salv. ã g^{t}. iv. m. f. electuarium.

79. *Electuarium Chalybeatum.* Puvel

℞ Cort. peruv. pulverisat. ℥ß. coral. rub. ocul. cancr. præp. ana ʒiij. ferr. rubiginos. ʒijß. sal. absynth. ℈ij. cum q. s. syr. absynth. f. electuarium.

80. *Electu-*

80. *Electuarium de Colophonia.* F.

℞ Conserv. flor. Lamij. alb. ℥iß. diascord. zinzib. condit. pulv. colophon. ana ℥ß. ol. cinnam. gut. iv. syr. è ros. sicc. q. s. m.

81. *Electuarium ad Diarrhœam.*

℞ Ocul. cancr. præp. ʒjß. coral. rub. præp. matr. perlar. ana ℈ij. margar. præp. ʒß. spec. confect. de hyacinth. ℈j. ol. cinnam. chym. g^t. iv. miv. cydon. ℥j. laudan. Lond. sp. croc. solut. g^r. vj. syr. balsamic. q. s. m. f. elect.

82. *Electuarium Epilepticum.* B.

℞ Sterc. albissim. pavon. siccat. rad. pæon. mar. ana ℥ij. rad. valerian. ℥j. sem. pæon. excort. ℥iij. carui ℥ß. pulverisatis add. mel. anthosat. q. s. m. f. electuarium.

83. *Electuarium Hydragogum.* Syl.

℞ Bacc. junip. in aq. coct. express. & ad pulpæ consistentiam redact. pulp. tamarind. ana ℥iv. rad. jalap. ℥iß. scammon. elect. ℥j. cinnam. acut. sem. fœnic. dulc. ana ʒij. sacchar. clarific. ℥x. m. f. electuarium. Dosis in adultis à ʒiij. ad ℥ß.

84. *Electuarium Hystericum.* F.

℞ Conserv. atriplic. olid. ℥iv. ol. succin. gut. 48. m.

85. *Electuarium Martis.* F.

℞ Conserv. absynth. roman. cochlear. hortens. ana ℥iij. zinzib. cond. ℥iß. rubig. chalyb. (in subtilem pollinem redact.) ʒvj. ol. caryoph. ol. sassafr. ana gut. vj. syr. è ſ rad. ℥j. m.

86. *Electuarium Peruvianum astring.* F.

℞ Cort. peruv. pulv. ℥j. bals. de tolu, terr. japon. pulv. ana ʒj. syr. Boyleanum q. s. m. f. elect. pro dos. x.

87. *Electuarium Peruv. epilecticum.* F.

℞ Cort. peruv. pulv. ʒvj. rad. serpent. virgin. pulv. ʒij. cum q. s. syr. pæon. comp. f. elect.

88. *Electuarium Stypticum.* F.

℞ Conserv. ros. rub. ℥iij. croc. mart. astring. ʒiij. sacchar. saturn. ʒj. syr. cydon. vel è ros. sicc. ℥ß. m. f. elect.

CAP. XVI.

89. Electuarium è zinzibere. F.

℞ Conserv. rof. rub. ℥iij. zinzib. cond. ℥j. ol. cinnam. gut. iv. ol. garyoph. gut. ij. m.

90. Emplastrum Cephalicum. F.

℞ Empl. de beton. ℥ß. gum. caran. tacamah. ana ʒiij. balf. totulan. ℈ij. balf. peruv. vel capiv. ℈j. f. empl.

91. Emplastrum febrile Michaelis.

℞ Fulig. furni splendent. ℥iß. terebinth. ʒvj. tel. aranear. ℥ß. camphor. ℈ij. ol. fcorpion. q. f. m. f. empl. pro carpis.

92. Emplastrum febrifugum rubrum.

℞ Thur. fubtiliffime pulv. ℥v. minij. ʒj. ol. olivar. q. f. f. empl.

93. Emplastrum Ifchiaticum. F.

℞ Pic. Burgund. ℥ij. galban. ℥j. fulph. viv. ʒij. fuccin. ʒj. hermodact. rad. ireos florent. fem. cymin. flor. cham. ana ʒß. petrol. q. f. m. f. empl.

94. Emplastrum Mamillare. B.

℞ Serm. cet. ℥j. cer. alb. ℥ij. galban. aceto præp. ℥ß. ol. fambuc. q. f. f. empl.

95. Emplastrum Pleuriticum. F.

℞ Empl. paracelf. de fapon. ana ℥j. unguent. populn. ℥iß. camphor. ʒiij. m. liquefcant lento igne perpetuò agitando cum fpatulâ; quando frigefcere incipiant, addatur camphora & f. empl. molle.

96. Emplastrum Poterii de pice fulphuratum.

℞ Pic. naval. ℥iv. terebinth. ven. ℥ß. maftich. fuccin. ana ʒij. fulphur. commun. ℥ß. m. f. empl.

97. Emplastrum de Pyrethro. F.

℞ Galban. colat. fagapen. ammoniac. (vin. alb. folut. & colat.) ana ℥j. pulv. rad. pyreth. fem. finap. ana ℥ß. tereb. ven. q. f. m.

98. Emplastrum Roborans. F.

℞ Empl. ftomach. magiftral. ʒiij. oxycroc. (ritè præp.) ʒij. gum. caran. tacamah. ana ʒj. balfam. tolutan. ℈ij. balf. peruv. ℈j. ol. cinnam. garyoph. nuc. mofch. ana gut. ij. menth. abfynth. ana gut. j. f. empl.

99. *Em-*

99. *Emplastrum Smecticum.* B.

℞ Minii ℔iß, ol. oliv. ℔ij. ſapon. alb. ℥iv, ceræ ℥ij. coq. ſ. a. & f. empl.

100. *Emplastrum Stomachicum.* F.

℞ Empl. ſtomach. magiſtral ℥ß, tacamah. col. ʒij, liquefactis add. balſ. tolutan. ʒj, ſang. dracon. balſ. peruv. ana ʒß, ol. nuc. moſch. garyoph. ana gut. ij, ol. aniſ. g^t j. f. empl.

101. *Emplastrum ad Strumas.* 1. B.

℞ Empl. de cicutâ cum ammoniac. ℥iv, gum. elem. ℥ß. mercur. ſublimat. corroſiv. ʒx, m. f. empl.

102. *Emplastrum ad Strumas.* 2. Bar.

℞ Empl. de ranis cum mercur. ℥ß, galban. ʒij, ſacchar. ſaturn. ſal. volat. armoniac. ana ʒß, ol. rut. q. ſ. f. empl.

103. *Emplastrum viride Scribonii Largi.*

℞ Æris uſt. ærugin. ana ℥vj, ſal. gem. gum. ammoniac. thur. ana ℥ß, ariſtol. rotund. ℥j, alum. ℥ß, myrrh. galban. aloe. ana ℥j, ceræ ℥ij, terebinth. chiæ ℥iß, ol. ℔j. m. f. ſ. a. empl.

104. *Emulsio Asthmatica.* F.

℞ Milleped. viv. N° 120. contuſ. ſenſim affund. aq. puleg. ℥vj, in liquore fortitèr expreſſo diſſolv. gum. ammoniac ʒiij, colatur. add. tinct. benzo. ʒiij, m. *doſ. coch.* j, *ex hauſt. decoct. pectoral. ſæpè in die.*

105. *Emulsio Brunneri.* F.

℞ Gum. ammoniac. ʒiß, diſſolv. (in mortar.) in aq. hyſſop. frigid. ℥iv, & vin. rhenan. ℥ij, *colatura ſit pro hauſt.* ij, *urgente ſuffocationis periculo in aſthmate capiend.*

106. *Emulsio Pæoniata.* B.

℞ Sem. pæon. decort. ℥j, contuſ. affund. aq. rut. ceraſ. nigr. pæon. comp. ana ℥vj, f. emulſio, add. ſacchar. perlat. q. ſ.

107. *Emulsio Styptica.* F.

℞ Rad. conſolid. maj. ℥iv, coq. in aq. font. ℔iij. ad ℔ij, cum colaturâ & ſem. papav. alb. hyoſcyam. amygd. dulc. excort. ana ℥ß, ſal. prunel. ʒß, ſacchar. ſaturn. ℈j, & ſacchar. alb. ℥j, f. emulſio.

CAP. XVI.

108. *Enema acre.* Bo.

℞ Pulp. colocynth. ʒß, fol. tabac. ʒiß, coq. in aq. font. q. ſ. ad ℥x. admiſce ſal. gem. ʒij. f. enema.

109. *Enema amarum.* F.

℞ Rad. ſerpent. virg. contuſ. ʒj, pulp. colocynth. (in nodulo ligat.) ℈j, herb. tanacet. ſummit. ſabin. ana Mß, coq. in aq. font. q. ſ. ad ℥vj, colatur. add. ol. hyperic. ℥ß, ol. abſynth. chym. ʒß, ſpec. hier. picr. ℈ß, m.

110. *Enema Apoplecticum.* F.

℞ Rad. pyreth. ℥ß, herb. rut. Mij, pulp. colocynth. (in nodul. ligat.) ʒß, coq. in aq. font. q. ſ. ad ℥xij, colatur. add. infuſ. croc. metallor. ℥iij, tinct. caſtor. ℥ß, ol. ſuccin. ſal. gem. ana ʒij, f. enema.

111. *Enema Balſamicum.* F.

℞ Juſculor. inteſtin. vervec. ℥x, vitel. ov. N° ij, balſam. Lucatel. ℥j, ſev. ovin. ℥ij, f. enema.

112. *Enema Emolliens.* G.

℞ Rad. alth. ℥j, herb. malv. parietar. mercurial. ana Mj, ſem. lin. ℥ß, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℥xij, colatur. add. tereb. vitel. ov. ſolut. ℥ß, ol. lin. ℥ij, elect. linitiv. ℥j, m. f. enema.

113. *Enema Febrifugum.* F.

℞ Cort. peruv. ſubtiliſſimè pulv. ℥ij, coq. multiplici coctione in aq. font. donec redeat ad ℔ß, colaturæ turbidæ add. diaſcord. ℥ß, ol. aniſ. g[t] j. m.

114. *Enema Hyſtericum.* F.

℞ Rad. Ariſtol. rotund. bryon. alb. ana ℥ß, herb. rut. matricar. puleg. flor. cham. ana Mß, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℥xij. in colatur. diſſolv. aſæ fœtid. ʒj, ol. ſuccin. ʒij, ſacchar. rub. ℥j, m.

115. *Enema è quatuor Oleis.* F.

℞ Ol. lin. cham. ana ℥vj, ol. ſcorpion. ℥ij, tereb. ʒij, m.

116. *Enema Terebinthinatum.* F.

℞ Urin. ſani ℔j, terebinth. venet. vitel. ov. ſolut. ℥j, ol. aniſ. ʒj, theriac. januenſ. ℥j, m.

117. *Enema*

117. *Enema ad tormina.* F.

℞ Cret. pulv. ℥ß, herb. rut. flor. cham. ana Mß, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℥iv, colatur. add. tinct. caſtor. diaſcord. ana ʒij, ſyr. de mecon. ℥ß, ol. aniſ. gut. x, m.

118. *Enema de Verbaſco.* F.

℞ Herb. cicut. hyoſcyam. ana Mj, verbaſc. flor. ſambuc. ana Mß, coq. in aq. ferrat. q. ſ. ad ℥xij, in colaturâ diſſolv. vitel. ov. N° j, ol. lin. ℥ij, ol. ſuccin. ʒß, balſ. ſulph. ʒij, m.

119. *Ens Veneris.* B.

℞ Vitriol. mart. opt. reverberat. & lot. p. j, ſal. armoniac. p. ij, ſublimentur ſ. a. cum tribus cohobiis.

120. *Epithema de Calce.* F.

℞ Calcis viv. ℥ij, mellis liquid. q. ſ. f. miſtura aliquando ſapo vulgaris addatur.

121. *Epithema de ſaccharo Saturni.* F.

℞ Acet. ℔ß, ſacchar. ſaturn. ℥j, m. *Huic immergatur petia lintea dupla, & frigidè cordis regioni applicetur, & quoties tepeſcet renovetur; ad narium hæmorrhagiam expertus laudo.*

122. *Epithema Saponaceum.* F.

℞ Spirit. lumbricor. magiſtr. ℥vj, ſp. cochlear. ʒij, ſp. ſal. armoniac. ʒvj, ſapon. venet. ℥iß, camphor. ʒvj, opii ʒj, croc. ʒß, digere aliquot dies & cola.

123. *Epithema Stomachicum.* F.

℞ Sp. vin. camphorat. ℥iv, theriac. androm. ʒij, ol. garyoph. gut. xvj, ol. nuc. moſch. gut. viij, ol. menth. gut. iv, aniſ. abſynth. ana gut. ij.

124. *Expreſſio Aſthmatica.* F.

℞ Milleped. viv. N° 128. contuſ. affund. aq. hyſſop. ℥iv, puleg. ℥ij, pæon. comp. ℥j, in liquore expreſſo diſſolv. gum. ammoniac. gr xxxij, colatur. add. tinct. benzo. ʒij, ſyr. balſam. ℥j, ol. aniſ. gt j, ſp. ſal. armoniac. q. ſ. ad juſtum acorem conciliandum. Detur cochleatim in paroxyſmo.

Cap. XVI.

125. *Expressio Diuretica.* W.

℞ Milleped. viv. tinct. sal. tart. ana ℥ij, contunde & fortiter exprime. *Dos.* gr xl. *vel* l.

126. *Expressio Millepedum Simplex.* F.

℞ Milleped. viv. ℥iij, sacchar. alb. ℥ij, simul contus. affund. vin. alb. ℔j, probè misceantur, & coletur liquor.

127. *Expressio Millepedum Icterica.* F.

℞ Milleped. viv. N° 100. croc. ℈ß, nuc. mosch. ʒß, sacchar. alb. ℥ß, contus. affund. aq. chelidon. ℥iv, lumbricor. magistral. ℥ij, f. expressio.

128. *Expressio millepedum ad Pertussim.* F.

℞ Milleped. viv. mund. ℥ij, pulv. sem. anis. ʒj, nuc. mosch. ʒß, sacchar. alb. ℥j, contus. affund. aq. puleg. ℥vj, bryon. comp. pæon. comp. ana ℥j, f. expressio.

129. *Expressio scorbutica calida.* F.

℞ Herb. cochlear. hortens. nasturt. aquat. beccabung. chelidon. maj. ana M. iv. contus. add. vin. alb. ℔ß, aq. raphan. comp. lumbricor. magistr. ana ℥iv, f. expressio, cui add. sp. cochlear. ʒij, sacchar. alb. ℥ij, m.

130. *Expressio scorbutica temperata.* F.

℞ Herb. beccabung. nasturt. aquat. tarax. aparin. ana M. iv. mal. aurant. (cum corticibus) N° iv. contus. affund. vin. alb. aq. flor. sambuc. ana ℔j, per subsidentiam clarificetur & cum sacchar. ad libitum edulcetur.

131. *Extractum Pectorale.* F.

℞ Maltæ opt. cong. jß, aq. cong. ij, f. alæ s. a. cong. j, huic claræ & non fermentatæ add. passul. solis exacinat. & concis ℔ß, glycyrrhiz. ℥j, terr. japon. ℥j, coq. donec ℔iv, sint evaporatæ: postmodum exprimendo coletur; denique (additis coccinel. ℈iv.) percoq. ad mellaginem. *Est egregium incrassans.*

132. *Flores salis Armoniaci martiati.* B.

Fit ex limaturis martis & sale armoniaco ana sublimatis, aëri exponendo caput mortuum, miscendo cum dimid. quant. sal. armoniac. siccando, & sublimando s. a.

133. *Fotus Astringens.* F.

℞ Cort. querc. ℥ij, granat. ℥ß, flor. balaust. ros. rub.

rub. ana Mj, coq. in aq. ℔iv, ad ℔ij, colatur. add. vin. rub. Lisbon. ℔ß, m. addi possint alum. ʒij.

134. *Fotus ad Calculum.* G.

℞ Rad. alth. ℥iv, malv. parietar. chærefol. flor. cham. melilot. ana M. iv. sem. lin. ℥j. malv. petroselin. ana ʒiij, coq. in q. s aq. font. ad ℔iij, pro fotu.

135. *Fotus ad Hæmorrhoidum dolorem.* F.

℞ Rad. cepar. ℥ij, sem. lin. ℥j, herb. hyoscyam. verbasc. linar. millefol. ana Mij, coq. in aq. font. ℔vj, ad ℔iv. in colaturâ dissolv. opii ʒij, m.

136. *Fotus ad Hæmorrhoidum fluxum immodicum.* F.

℞ Herb. verbasc. millefol. plantag. fol. sambuc. ana M. iv. cort. granat. ℥j, coq. in aq. & vin. rub. astring. ana ℔iij, ad tertiæ partis consumption. in colaturâ dissolv. alumin. ℥ß, sacchar. saturn. ʒij.

137. *Fotus lateralis.* F.

℞ Rad. alth. capit. papav. alb. (scis. & cum sem. contus.) ana ℥ij, sem. lin. fœnugr. cymin. bacc. lauri ana ℥j, herb. malv. matricar. ana Miij, coq. in aq. ℔viij, ad dimid. cola.

138 *Fotus* Μητροπτωτικός. S.

℞ Cort. querc. ℥ij, coq. in aq. font. ℔iv, ad dimid. sub finem addendo cort. granat. contus. ℥j, flor. rub. granat. ana Mij, deinde add. vin. rub. ℔ß, colatura sit pro fotu.

139. *Fotus Podagricus.* F.

℞ Herb. chamæpit. abrot. ana M. iv. coq. in aq. font. ℔vj, ad ℔iv, in colaturâ dissol. sal. tartar. sal. armoniac. ana ℥iv, m.

140. *Fotus Spirituosus.* F.

℞ Aq. regin. Hungar. ℥vj, sp. lavend. comp. cochlear. ana ℥iß, sp. sal. armoniac. ℥ß, camphor. ℈v. ol. terebinth. gut. 80. m. digerantur.

141. *Fotus Stomachicus.* F.

℞ Vin. rub. ℔j, sp. vin. commun. acet. vin. ana ℔ß, absynth. menth. ana Mß, rad. bistort. ℥ß, cort. granat. ʒij, garyoph. mac. nuc. mosch. cinnam. ana ʒj, theriac. ven. ℥ß, macerentur clausè in baln. mar. duas horas; colatura sit pro fotu.

142. *Fotus ad Tympanitim.* F.

℞ Nitri ℥ij, ſal. armoniac. ℥j, ſp. vin. tenuioris multo phlegmate imbuti ℔ij, m. & diſſolve in vitro.

143. *Galbanetum Sennerti.*

℞ Gum. galban. p. j, ſp. terebinth p. ij, ol. lavend. p. ß, digere & diſtilla ex retortâ ſ. a.

144. *Gargariſma Anginoſum.* F.

℞ Herb. aquileg. M. ij, cort. inter. ulmi ℥j. fung. ſambuc. glycyrrhiz. alb. canis ana ℥ß, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℔ij, in colaturâ diſſolv. ſal. armoniac. ʒij, ſyr. de rub. idæ. mel. roſ. ána ℥ij, m.

145. *Gargariſma Communis.* F.

℞ Aq. plantag. ℥x, roſ. rub. ℥iij, ſyr. è mor. ℥ij, mel. roſ. ℥j, ol. vitriol. q. ſ. ad aptam aciditatem. m.

146. *Gargariſma contra Fœtorem.* F.

℞ Myrrh. ʒij. rad. irid. florent. cyperi calam. aromat. angel. Hiſpan. ana ʒj, garyoph. ʒß, flor. roriſmarin. M. j, infund. clausè & calidè duas horas in aq. font. ℔ß, vin. alb. ℥iv, colatur. add. aq. regin. Hungar. ʒvj, tinct. benzo. ʒij, m.

147. *Gargariſma Myrrhiſatum* 1. F.

℞ Vin. rub. aſtring. ℔j, myrrh. pulv. ʒij, m.

148. *Gargariſma Myrrhiſatum* 2. F.

℞ Myrrh. pulv. ʒj, diſſolv. in mortar. cum vitel. ov. ʒij, add. mel. roſ. ℥ij, vin. alb. ℔ß, m.

149. *Gargariſma ad Pituitam.* F.

℞ Aq. Hyſſop. ℥x, ſp. vin. rectificat. ℥j, ſp. cochlear. ℥ß, ſp. caſtor. ʒij, ſp. ſal. armoniac. ℈iv, pulv. rad. pyrethr. ʒj, mel. ℥iv. m.

150. *Gargariſma Prunellorum.* F.

℞ Cort. prunellor. ſylveſtr. ℥ij, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℔ij, in colaturâ diſſolve alumin. ℈iv, acet. ℥ij, mel. roſ. ℥iv, m.

151. *Gargariſma in Variolis.* S.

℞ Cort. ulmi ʒvj, rad. glycyrrhiz. ℥ß, paſſular. enucleat. N° xx. roſ. rub. p. ij, coq. in q. ſ. aq. font. ad ℔ß, colaturâ diſſolv. oxymel. ſimpl. mel. roſ. ana ℥ij, m. f. gargariſma.

152. *Gargarisma Variolosum* 1. M.

℞ Lentium crasse contus. ℥j, rad. alth. ℥ß, ficuum ping. par. vj, vel vij, hord. mundat. p. j, glycyrrhiz. ras. ʒij, coq. in q. s. aq. font. ad ℔iß, colatur. add. mel. rof. ℥iß, m.

153. *Gargarisma Variolosum* 2. F.

℞ Hord. perlat. glycyrrhiz. ana ℥ß, rad. alth. viciar. ana ℥j, ficuum N° xij, fung. sambuc. M. j. coq. in q. s. aq. font. ad ℔ij, colatur. add. oxymel. scillit. mel. rof. ana ℥ij, m.

154. *Gargarisma pro Uvulâ.* F.

℞ Herb. aquileg. M. iv, flor. rof. rub. balaust. ana M. ß, piper. long. ℈iv, myrrh. ʒij coq. in aq. font. ℔ij, & vin. alb. ℔ß ad tertiæ partis consumption. colatur. add. sp. vin. syr. è mor. de rub. idæ. ana ℥ij, m.

155. *Haustus Diaphoreticus.* F.

℞ Aq. card. ben. ℥ijß, epidem. theriacal. syr. de mecon. ana ℥ß, antimon. diaphor. ℈j, theriac. androm. ℈ij, sp. sal. armoniac. gut. xij, m.

156. *Haustus Diureticus Acidus.* F.

℞ Aq. raphan. comp. ℥jß, sp. vin. gallic. succ. limon. ana ℥ß, syr. violar. ℥j, m. f. haust.

157. *Haustus contra Fluorem.* F.

℞ Alb. ov. N° j, conquassato add. aq. cinnam. fort. ℥jß, m.

158. *Haustus Hydragogus.* F.

℞ Gum. gamand. crem. tart. pulv. ana gr. xiv. ol. junip. gut. iij, dissolv. diligentèr in mortar. in vin. alb. ℥iij, addendo sacchar. alb. ʒiß, m.

159. *Haustus Japonicus.* F.

℞ Aq. spermat. ranar. ℥ij, syr. è rof. sicc. ʒij, ter. japon. pulv. ℈j, sacchar. saturn. gr. iv, ol. cinnam. chym. gut. j, laudan. liquid. gut. xx, m.

160. *Haustus Pleuriticus.*

℞ Ol. sem. lini frigidè extract. ℥ijß, sperm. cet. ℈ij, ol. nuc. mosch. gut. ij, aq. cinnam. hord. syr. papav. errat. ana ʒvj, m. f. haust. quam calidissimè sumend.

161. *Haustus Saponaceus.* F.

℞ Sapon. venet. raſ. à ℈ij ad ℈iv, coq. in lact. ℥vj, ad ℥iv, colaturæ add. ſacchar. alb. tantillum.

162. *Haustus Saturninus.* F.

℞ Aq. ſpermat. ranar. ℥iß, acet. ℥ß, ſucc. urticæ ʒij, ſyr. de mecon. ʒvj, ſacchar. ſaturn. gr. vj, alum. gr. iij, ſang. dracon. ʒß, m.

163. *Infuſum Amarum.*

℞ Cort. peruv. craſsè pulv. ℥ij, tartar. alb. ʒij, rad. ſerpent. virg. pulv. ʒiß, infund. frigidè in vin. rub. ℔ij, coletur usûs tempore.

164. *Infuſum Cantharidum.* E.

℞ Pulv. cantharid. ℈j, infund. in vin. rhenan. ℥iij, vel iv, infuſum ſtet per aliquot dies in loco tepido, & poſteà filtretur liquor, *usûs tempore miſceantur coch. vj, vij, vel viij, cum cantharo vini, &c.*

165. *Infuſum Cephalicum.* F.

℞ Sterc. pavonis alb. ℥iv, milleped. contuſ. ℥j, aq. ceraſ. nigr. vin. alb. ana ℔iß, infund. 24 horas frigidè, colaturæ per manicam clarificatæ add. aq. Langii ℥iij, ſp. lavend. comp. ʒiß, ol. nuc. moſch. gut. iij, ſyr. pæon. comp. ℥vj, m.

166. *Infuſum Chalybeatum Amarum.*

℞ Aq. lact. alex. ℔ij, abſynth. comp. gentian. comp. ana ℥vj, limatur. mart. ℥ij, infund. frigidè per dies vj, (vas ſubinde agitetur) deinde add. ſummit. centaur. min. abſynth. roman. flor. cham. ana p. j, rad. gentian. ʒij, ſem. card. ben. ʒiij, infund. per 4 alios dies, & poſteà decantetur liquor.

167. *Infuſum Fracaſtorii.*

℞ Theriac. androm. ʒij, diaſcord. ʒiij, coccinel. ℈ß, infund. clausè & calidè per horæ quadrant. in aq. lact. alex. ℥vj, colatur. add. aq. cinnam. fort. ſyr. de mecon. ana ℥j, m. *doſis coch. iv, quartâ vel ſextâ quâque horâ pro re natâ.*

168. *Infuſum Traumaticum.* F.

℞ Caulium virid. ſolani lignoſi conciſ. ℥iv, coccinel. ℈j, vin. alb. ℔ij, Infund. calidè & clausè per noctem,

ctem, colatur. add. ſyr. heder. terreſt. ℥iv, theriac. ven. ℥ß, m.

169. *Injectio ad Gonorrhœam.* E.

℞ Aq. calc. viv. ℥iv, mercur. dulc. ʒß, ſacchar. ſaturn. ℈j, m. pro injectione. *Uſurpetur liquor per reſidentiam depuratus.*

170. *Julapium Camphoratum.* F.

℞ Aq. bacc. ſambuc. ceraſ. nigr. ana ℥vj, bryon. comp. ℥j, in iſtis extingue (ad totalem conſumptionem) camphoræ accenſæ ℈iv, add. ſyr. bacc. ſambuc. de artemiſ. ana ℥iß, m.

171. *Julapium Moſchatum.* F.

℞ Aq. roſar. damaſcen. ℥vj, naphæ ℥j, cinnam. hord. ℥ij, pæon. comp. ℥iß, moſch. ambræ griſ. (cum ſal. C. C. trit.) ana gr. ij, croci (ſciſſi & in nodul. ligat.) ℈j, ol. garyoph. gut. j, confect. alkerm. ʒij, ſyr. caryoph. ℥iß, m.

172. *Julapium Stomachichum.* F.

℞ Vin. Xeroenſis, aq. cinnamom. hord. ℥iv, aq. menth. gent. comp. ſyr. cydon. ana ℥ij, ol. garyoph. nuc. moſch. ana gut. ij, m. addi poſſint theriac. ven. ʒij.

173. *Juſculum cancrorum Fluviatilium* 1. F.

℞ Cancror. fluviatil. N° 100, contundantur vivi; dein coq. in aq. font. ℔iv, ad ℔iiß, ſub finem add. mac. fol. ij, nuc. moſch. raſ. N° j, vin. malacenſ. ℔ß, cola; *abſorbeatur hauſt. bis in die.*

174. *Juſculum Cancrorum Fluviatilium* 2. F.

℞ Cancrorum fluviatilium caudas N° xx, rad. ering. cond. ℥j, cruſtam panis albi, paſſul. exacin. ℥ij, glycyrrhiz. ʒiij, coq. in aq. font. ℔iij, ad ℔ij, cola.

175. *Lac Scammonii.* B.

℞ Pulv. ſcammon. ʒvj, affunde in mortar. paulatim aq. cinnam. hord. ℔ß, inter affundendum diu agitando. Liquor lacteſcens ſeparetur à piceâ ſubſtantiâ, & ſervetur ad uſum. *Vocatur & liquor acuens; ſuavitèr purgat doſ. coch. j, plus minus pro ætatis ratione.*

176. *Lac*

CAP. XVI.

176. *Lac Sublimatum.*

℞ Aq. calc. viv. ℥iv, mercur. ſublimat. corroſiv. gr. xij, diſſolv. in vitro leni calore. *Poteſt augeri vel minui quantitas ſublimati, prout fortius aut debilius* medicamentum efficere volueris.

177. *Lac Virginale.* P. L.

℞ Alumin. rupei ℥iv, coq. in aq. font. ℔ij, ad tertias; tum ℞ Litharg. auri ℔ß, vin. alb. ℔iß, decoquantur ad ℔j, colentur, ambæque aquæ commiſceantur, & agitentur, donec albeſcant.

178. *Linimentum Anodynum.* R.

℞ Balſam. Lucatelli ʒij, ol. amygd. dulc. ℥j, ol. mac. per expreſſionem unguent. è flor. aurant. ana ʒij, m. f. liniment. *parti affectæ illinendum, chartam emporeticam ſuperimponendo.*

179. *Linimentum Paralyticum.* F.

℞ Unguent. martiat. ℥ij, petrol. ol. ſpicæ, ana ʒiij, pulv. euphorb. ℈j, ol. ſuccin. ʒiß, ol. roriſmarin. ʒß, m.

180. *Linimentum Pſoricum.* Bar.

℞ Sulph. crud. ʒij, ſapon. venet. ʒjß, nitri præp. ʒß, litharg. aur. ʒij, mercur. dulc. ʒiß, unguent. alb. camphorat. ℥j, ol. lign. rhod. gut. iv, m. f. linimentum.

181. *Lixivium de Calce.* F.

℞ ciner. abſynth. ℥xij, aq. calc. vin. alb. ana ℔iv. Infund. levi calore xij horas, & liquor ſæpè per pannum wallicum tranſcolando depuretur.

182. *Lohoch Album.* B.

Fit ex oleo amygd. dulc. recens expreſſ. & ſacchar. penid. exactiſſimè ita mixtis, ut in maſſam unam homogeneam conſpirent albiſſimam.

183. *Lohoch Myrrhiſatum.* F.

℞ Myrrh. pulv. ʒij, croc. ℈ß, nuc. moſch. ʒß, mellis ℥ij, M.

184. *Lohoch Pleuriticum.*

℞ Ol. amygd. dulc. recens expreſſ. ℥iij, ſperm. ceti ʒj, antimon. diaphoret. ℈iv, ſacchar. penid. ʒiß, ſyr. de eryſimo comp. ℥ij, M. f. lohoch.

185. *Lohoch*

185. *Loboch ad Raucedinem.* F.

℞ Sperm. ceti ℥ß, facchar. alb. ℥j, optimè fimul contuf. in mortario fenfim add. fyr. balfam. q. f. m.

186. *Loboch Rubrum.* F.

℞ Conferv. fruct. cynosbat. ℥ß, fyr. bacc. fambuc. ol. amygd. dulc. ana ℥j, m.

187. *Loboch Viride.* F.

℞ Sapon. venet. raf. ℈ij, ol. amygd. dulc. fyr. violar. ana ℥j, m.

188. *Loboch Vitellinum.* F.

℞ Sperm. cet. ʒijß, fubigatur in mortario cum vitel. ov. N° j. & add. ol. amygd. dulc. fyr. de alth. ana ℥j, m.

189. *Lotio ad Eryfipelas.* F.

℞ Sp. vin. ℔ß, facchar. faturn. ʒj, m. *Expertus laudo (inquit author.)*

190. *Lotio Mercurialis.*

℞ Vitriol. alb. alum. rupei ana ʒij, mercur. fublimat. corrofiv. ʒß, facchar. faturn. ʒiij, fal. tartar. ℈iv, f. pulvis, eiq; affund. aq. font. bullientis ℔ij, ftent in infufione xij horas & poftea filtretur. *Valet in pluribus eruptionibus cutaneis.*

191. *Miftura Acida.*

℞ Aq. plantag. fyr. papav. erratic. ana ℥iß, ol. vitriol. ʒij, ftyptic. reg. gut. 60. m. *Dof. coch.* j, *vel* ij, *fubindè in hauftul. vin. rub. uft.*

192. *Miftura Balfamica Nephritica.* F.

℞ Balfam. capiv. ℥ß, ol. junip. chym. ʒß, vitel. ov. N° ij, fyr. de alth. ℥iiß, aq. perficar. ℥x, m.

193. *Miftura Confolans.* F.

℞ Vin. Xeroenf. ℔ß, aq. cinnam. fort. ℥iv, aq. rof. facchar. cand. alb. ana ℥ij, fucc. chermes colat. ℥j, fpec. lætif. Galeni ʒij, fol. auri N° iv, ol. nuc. mofchat. gut. iv. m.

194. *Miftura Corallata.* F.

℞ Coral. rub. fubtiliffimè lævigat. ʒij, fal. abfynth. ℈iv, fucc. limon. ℥iv, aq. cinnam. fort. ℥ij, M. ftent in vitro capaci.

195. *Mistura Ecphractica.* F.

℞ Summit. pini concis. M. vj, coq. in aq. font. ℔iv ad ℔ij, colaturæ fortitèr expressæ add. succ. depurat. cochlear. hortens. ℔j, beccabung. nasturt. aquat. tarax. ana ℔ß, aq. raphan. comp. ℔iß, huic misturæ dissolve vitriol. Mart. ℈viij per noctem reponatur, ut subsideat fæx lutea; dein liquori claro effuso adde sal. absynth. ℈iv, sacchar. alb. ℥xij. m.

196. *Mistura Expectorans.* F.

℞ Tinctur. benzo. ℥ß, tinct. croc. tinct. myrrh. tinctur. gum. ammoniac. sp. sal. armoniac. ana ʒj, aq. hyssop. ℥vj, lumbricor. magistral. ℥iij, syr. de prassio ℥ij. m.

197. *Mistura Hysterica spirituosa.*

℞ Tinctur. asæ fœtid. (sp. vin. extract.) tinctur. galban. tinctur. castor. sp. sal. armoniac. vel C. C. ana ʒj, ol. succin. gut. xxxij, m.

198. *Mistura simplex Paracelsi.*

℞ Sp. theriacal. camphorat. ℥x, sp. vitriol. ℥ij, sp. tartar. rectificat. ℥vj, digere in phialâ hermeticè obsignatâ ad tres septimanas, ut uniantur exactissimè. *Dos.* ʒj, *plus minus in febribus malignis, ciet sudorem, &c.*

199. *Mistura Stomachica.* F.

℞ Aq. cinnam. fort. ℥j, ol. vitriol. ʒj, ol. garyoph. gut. xxiv. m.

200. *Nitrum Saturnisatum.* B.

℞ Sacchar. saturn. nitri ana p. æ. Solve in aceto distillato & crystallisa s. a.

201. *Nodulus Hystericus.* 1. Pu.

℞ Asæ fœtid. galban. petrol. castor. camphor. ana ʒß, ol. guaiac. succin. ana gut. x. m. Syndone rarâ includantur, & f. nodulus naribus admovendus.

202. *Nodulus Hystericus.* 2. B.

℞ Castor. pulv. ʒß, asæ fœtid. ℈j, ol. succin. ℈ß, misce, & in serico involve, ut fiat nodulus, &c.

203. *Ol. Ranarum.* B.

Coque ranas vivas N° 12. in ol. olivar. ℔iß per horam & deinde exprime. *In cancro specificum perhibetur.*

204. *Oxymel Asthmaticum.* Fl.

℞ Rad. zedoar. ℥j, coq in aq. font. ℔ij, ad ℔iß, colaturæ add. gum. ammoniac. (in acet. ℥iv dissolut.) ℥j, colaturæ add. mellis ℥iv, coq. despuma & cola. *Dentur coch.* iij, *mane & vesperi per menses aliquot.*

205. *Phœnigmus.* Mu.

℞ Ferment vet. partes ij, sem. sinap. rad. raphan. sylv. allii, cacumin. rut. fim. columbin. ana partem unam, contunde cum aceto vin. alb. q. s. & redige ad spissitudinem cataplasmatis.

206. *Pilulæ Balsamicæ.* Mo.

℞ Milleped. præp ʒiij, gum. ammoniac. purissim. ʒiß, flor. benzo ℈ij, vel ʒj, extract. croc. balsam. peruv. ana ℈ß, balsam. sulph. terebinth. vel anisat. q. s. f. massa.

207. *Pilulæ Cathartica in Scorbuto.*

℞ Gum. ammoniac ʒj, calomel ℈ij, extract. hellebor. nigr. ʒij, balsam. peruv. parum. m. f. massa pil. dos. ℈ij.

208. *Pilulæ ad Colluviem.* F.

℞ Calomel. ʒij, sacchar. saturn. ʒj, camphor. amyl. ana ʒß, balsam. capiv. q. s. m. f. pil. pro dos. xij.

209. *Pilulæ de Cretâ Palmarii.*

℞ Aloës opt. ℥j, cret. albis. succin. alb. gentian. myrrh. rad. fraxinel. ana ʒj, mithridat. ℈iv, tereb. lot. ʒij, syr. de Alth. q. s. f. massa pil. *Sunt qui addunt calomel.* ℥ß, *vel* ʒvj. *Dos.* ℈ij, *vel* ʒj, *omni nocte ad dies* xv.

210. *Pilulæ Diureticæ.* F.

℞ Test. ovor. calcinat ʒß, camphor. ℈j, cantharid. ℈ß, tereb. ven. q. s. f. pil. pro dos. iij.

211. *Pilulæ Hydragogæ.* F.

℞ Gambog. pulv. à g^r. xij, ad g^r. xvj, ol. Junip. gut. ij, mithridat. q. s. f. pil. pro unâ dosi.

212. *Pilulæ*

212. *Pilulæ Hydropicæ Bontii.*

℞ Aloës opt. ʒiiß, gum. gut. gam. ʒiß, Diagrid. ʒj, gum. ammoniac. ʒiß, tart. vitriolat. ʒß, ſyr. roſ. ſolut. q. ſ. f. maſſa pil. doſ. à ℈ß, ad ℈j.

213. *Pilulæ Hyſtericæ.* 1. F.

℞ Galban. colat. aſæ fœtid. myrrh. ana ʒj, caſtor. camphor. ſal. ſuccin. ana ℈ß, ol. ſuccin. gut. iv. balſam. peruv. q. ſ. f. maſſa, cui (quoties res poſtulaverit) adjici poſſunt ſal. chalyb. ℈ij, exindeque dicantur pil. hyſter. chalyb.

214. *Pilulæ Hyſtericæ.* 2. W.

℞ Fæcul. bryon. aſæ fœtid. caſtor. ana ʒj, ſal. coral. ſuccin. jovis ana ʒß, galban. in aq. bryon. comp. ſolut. q. ſ. f. maſſa.

215. *Pilulæ de Olibano.*

℞ Pulv. oliban. ℥ß, Pic. liquid. q. ſ. m. f. maſſa pil.

216. *Pilulæ Saturninæ.* F.

℞ Sacchar. ſaturn. camphor. ana ʒij, calomel. ℥ß, terebinth. venet. q. ſ. m. f. maſſa pil.

217. *Pilulæ Volatiles.*

℞ Sal. volat. C. C. vel ſal. volat. armoniac. ʒij, gum. ammoniac. ʒj, extract. croc. ℈ß, pulv. carn. viper. ℈j, balſ. peruv. q. ſ. m. f. maſſa pil.

218. *Potio Hydragoga.* L.

℞ Decoct. ſennæ gereon. ℥iij, ſyr. è ſpin. cervin. ℥iß, ſucc. limon. ℥ß, elater. gr. iv. m. f. potio.

219. *Ptiſana in Ardore Urinæ.* B.

℞ Rad. alth. ℥vj, malv. ℥j, fol. acetoſ. p. ß, hord. mundat. ſem. papav. alb. ana ʒij, coq. in aq. font. ℔x, ad tertias, ſub finem addendo glycyrrhiz. raſ. ℥j, f. ptiſana.

220. *Pulvis ad Caſum.* F.

℞ Tegul. hibern. mumiæ ana gr. xij, ſal. ſuccin. ſal. C. C. ana gr. iij, m. f. pulv.

221. *Pulvis Digeſtivus.*

℞ Teſt. oſtrear. præp. ʒiij, tart. vitriolat. ʒij, ſal. abſynth. ʒiß, conſerv. roſ. rub. ℥ß, ol. ſulph. per campan. gut. 100. probè miſceantur, & ſuper cineribus calidis exſiccentur, ut in pulverem reducantur; deinde

inde add. opobalſam. gut. xx, ol. nuc. moſch. gut. vj, m. f. pulvis.

222. *Pulvis Diureticus.* G.

℞ Sal. prunel. ʒß, cochinel. ocul. cancror. teſt. ovor. calcinat. ſal. ſambucin. vel ſal. ſtipit. fabar. ana ℈j, croc. opt. gr. xv, ol. junip. gut. vj, m. f. pulv. pro chart. iij.

223. *Pulvis Epilepticus de gutteta dictus.* B.

℞ Rad. fraxinel. viſc. quercin. contrayerv. ſerpent. virgin. pæon. mar. (debito tempore collect.) ſem. pæon. mar. magiſt. C. C. magiſt. ungul. alcis ana ʒij, rad. valerian. ſylv. ℥j, coral. rub. cran. human. ana ʒiij, lapid. hyacinth ʒj, bezoar. occident. ʒiß, orient. ℈j, m. f. pulvis ſubtilis; adde moſch. gr. v. fol. auri N° 30. m.

224. *Pulvis Euphragii Compoſitus.* F.

℞ Euphrag. ʒiij, mac. ʒj, m. f. pulv. ſubtilis, *de quo cochlear medium ante cibum deglutiatur, magis compoſitus fit hoc modo*; ℞ euphrag. ℥ß, ſem. fœnic. dulc. ʒij, mac. nuc. moſch. ana ʒj, ſacchar. cand. ℥j, m. f. pulv.

225. *Pulvis Febrifugus.* M.

℞ Flor. cham. ſubtiliſſimè pulveriſat. ℈j, antimon. diaphoret. ſal. abſynth. ana ℈ß, m. f. pulvis pro unâ doſi.

226. *Pulvis Hæmoptöicus.* F.

℞ Sem. hyoſcyam. papav. alb. ana ʒij, ter. ſigil. lapid. hæmatit. ana ʒj, ſacchar. roſ. ʒvj, m. f. pulv.

227. *Pulvis Hyſtericus.* B.

℞ Pellic. interior. ventricul. capon. [vel gallin.] ℥iv, flaved. cort. aurant. ʒj, m. f. pulv. doſ. ʒj.

228. *Pulvis Pæoniæ Compoſitus.* F.

℞ Cran. human. rad. pæon. mar. ana ℈j, cinnab. nativ. ℈ij, ol. nuc. moſchat. gutt. iv. m. f. pulv.

229. *Pulvis Pleuriticus.* B.

℞ Flor. ſulph. ℥ij, dent. apri, mandib. lucii piſcis ana ℥j, flor. papav. rhœad. ℥ß, m. f. pulvis. Doſ. ʒj.

CAP. XVI.

230. *Pulvis Uvularis* 1. F.

℞ Ter. japon. flor. balaust. ana ℈j, alum. piper. long. ana ℈ß. m. f. pulvis. *Modus usurpandi est, ut linguâ speculo oris depressâ, pulvis (ope fistulæ) infletur uvulæ, & operatio pro re natâ repetenda.*

231. *Pulvis Uvularis* 2. B.

℞ flor. balaust. rad. bistort. tormentil. ana ʒij, alum. ʒj, m. f. pulv.

232. *Sacculus Lateralis.* F.

℞ Bacc. lauri sem. cymin. fœnugr. flor. chamæm. ana M. j, furfur. salis ana M. ij, f. sacculi duo.

233. *Sacculus Stomachicus.* F.

℞ Herb. menth. sicc. ℥ß, absynth. thymi, flor. rof. rub. ana ʒij, balaust. rad. angel. hispan. sem. carui, nuc. moschat. mac. garyoph. ana ʒj, f. pulv. crassus pro sacculo.

234. *Sal Jovis.* B.

Fit solvendo magister. Stanni per digestionem in aceto distillato, filtrando, & coagulando. in convulsion

235. *Scutum Stomachicum.* F.

℞ Rad. angel. hispan. calam. arom. ana ʒiß, herb. menth. sicc. absynth. ana ʒij, sem. coriandr. carui ana ʒj, styrac. calam. benzo. cinnam. nuc. mosch. mac. garyoph. ana ʒß, f. pulvis crassus, *&c.*

236. *Semicupium Hildani.*

℞ Rad. & fol. alth. rad. & fol. malv. rad. fœnicul. apii, petroselin. eryng. marin. ana ℥ij, [rad. raparum ℔ij,] herb. parietar. violar. veronic. flor. cham. melilot. genist. sambuc. ana M. j, sem. fœnugr. lin. ana ℥j, petroselin. anis. fœnic. genist. ana ℥ij, coq. in q. s. aq. font pro semicupio.

Quincy D. 312 267. 237. *Stypticum Regis.* B.

Vitriolo soluto, filtrato, cum aceto distillato præcipitato, edulcato, & siccato affunde oleum vitrioli, & distilla ex retortâ ad siccitatem; caput mortuum digere cum spiritu vini, filtra calidè ac abstrahe. Solve salem in fundo remanentem cum quadruplo aquæ per digestionem, & f. stypticum.

...02. 267

Stynhorst officin. cap. 121.
Dr Eaton p 45. 20.
Salmon phil. 104 544
Fuller ... D1. 339 ...
Salmon D... 390 396 ...

238. *Succi Antiſcorbutici.*

℞ Fol. cochlear. hortenſ. beccabung. naſturt. aquat. ana p. æ. contundantur & exprimatur ſuccus ad ℔ij, deinde add. vin. alb. vel rhenan. ℔j, aq. raphan. comp. ſucc. aurant. acid. ana ℔ß, miſce *doſ.* ℥iij, *ter in die ſine vel cum pauco ſaccharo.*

239. *Suffitus ad Catarrhum.* F.

℞ Oliban. ſuccin. benzo. ſtyrac. calam. gum. guaiac. balſam. tolutan. ana ℈ij, f. pulvis craſſus *pro ſuffumigio capitis.*

240. *Syrupus Boyleanus.*

℞ Rad. ſymphyt. maj. ℥vj, herb. plantag. M. xij, contuſis, exprimatur ſuccus, cui adde ſacchar. pondus æquale & f. ſyrupus.

241. *Syrupus de Peto.* B.

℞ Succ. peti anglic. ℔iv, oxymel. ſimpl. ℥iv, hydromel. ℔j, miſce & digere quatuor dies, ut optimè defæcetur: tunc decanta iterumque digere ut ſuprà, donec materia ab omni fæculentiâ depurata fuerit: adde poſteà ſacchar. ℔ij, & coq. in ſyrup. ſ. a.

242. *Syrupus de Scammonio.* B.

℞ Diagrid. ʒvj, uvar. paſſ. exacinat. ſacchar. alb. ana ℥viij, ſp. vin. ℔ij, coq. lento igne ad conſumption. dimid. f. colatura pro ſyrupo cathartico doſ. ab ℥ß, ad ℥iß.

243. *Syrupus ad Tuſſim Convulſivam.* F.

℞ Muſc. quercin. pulmonar. M. iv, rad. ſymphyt. maj. ℥vj, paſſul. ſolis exacinat. ℥ij, glycyrrhiz. raſ. ʒiij, balſam. tolutan. ʒij, coq. in mulſo ad ℔jß, & cum ſacchar. q. ſ. f. ſyrupus.

244. *Syrupus Vermifugus.* B.

℞ Fol. helleboraſtr. rec. ℥ij, Hagio ſpermi ℥iß, rad. bryon. rec. ℥ß, abſynth roman. M. ij, coq. in aq. font. q. ſ. ad ℔j, colatur. add. ſacchar. alb. ℔j, & coq. ad ſyrup. ſ. a.

245. *Tabellæ Divinæ.* B.

℞ Lact. ſulph. viv. ℥ij, ſacchar. alb. ℥vj, mucilag. cydon. q. ſ. f. tab. drachmales.

246. *Ta-*

CAP. XVI.

246. *Tabellæ Domesticæ.* S.

℞ Sacchar. cand. ℔jß, coq. in q. ſ. aq. font. uſque dum adhæreſcat extremis digitorum, tum add. pulv. glycyrrhiz. enul. campan. ſem. aniſ. angel. ana ℥ß, pulv. ird. florent. ſulph. ana ʒij, ol. aniſ. chym. ℈ij, f. ſ. a. tabellæ.

247. *Tabellæ Embryonum.* B.

℞ Pulv. rad. biſtort. ebor. coral. rub. coriandr. præp. ana ℥ß, ſuccin. alb. cryſtal. bacc. cherm. ana ʒij, ſacchar. alb. ℥xvj, aq. cydon. q. ſ. coq. ſ. a. addendo ol. cinnam. gut. vj, affunde & f. tab. ſ. a.

248. *Tinctura Antiphthiſica.* F.

℞ Sacchar. ſaturn. vitriol. mart. ana ℥j, ſp. vin. rectific. ℥viij, repone in frigido donec rubeſcat ſpiritus.

249. *Tinctura Bezoartica.* B. Zumey

℞ Rad. enul. angel. zedoar. ſerpent. virg. ana ℥iß, croc. opt. ℥j, myrrh. cinnam. cort. citr. ſicc. ana ʒvj, fol. ſcord. rut. ana M. ß, theriac. androm. ℥iij, opii thebaïc ʒij, ſp. tart. rectific. ℥xv, ſp. vitriol. ℥iij, ſp. bacc. ſambuc. & ſp. bacc. junip. rectific. ana ℥xviij, digere ſ. a. ac filtra tum add. ſal. ſuccin. ℥j, camphor. ʒij, digere iterum ad uſum. Doſ. à ʒiij, ad ℥j.

256.

250. *Tinctura Cantharidum.* I. G.

℞ Pulv. cantharid. ʒj, ſp. nitri fortiſſim. ℥ij, digere ſimul horas 24. Sic cantharides planè diſſolventur, & liquor rubicundus erit; huic ſuperaffund. ſp. vin. ℥vj, digere ſimul quò diutiùs eò meliùs: poſteà filtretur tinctura, & ad uſum reſervetur. *Doſ. à gut.* xij, *ad* xl, *bis in die in hauſtul. vin. alb. vel rhenan.*

251. *Tinctura Cochleariæ Compoſita.* B.

℞ Limatur. mart. mund. ℥iv, ſalv. rub. agrimon. ana M. iij, cochlear. marin. fol. ſelect. ℔ij, cochlear. hortenſ. M. iij, abſynth. commun. roriſmarin. ana M. ij, rad. raphan. ruſt. ℥iv. Incide minutiſſimè & add. vin. alb. Xeroenſ. ℔iv, infunde dies iij, deinde cola.

Tinct alia cantharid vid Dr Zumey Dispens. ...
Tumours of Pox ... Dr Robinson of ye stone

252. Tin-

252. *Tinctura Epilectica.* F.

℞ Castor. opt. ℥ß, succin. flav. in tenuissim. pulverem redact. croc. angl. ana ʒij, flor. recent. lil. conval. ℥j, his affund. sp. vin. camphorat. sp. lavend. comp. sp. sal. armoniac. ana ℥iv, digerantur. absque calore dies vj, in vitro clauso; posteà filtretur tinctura, vel decantetur à fæcibus per colum. Dos. à ℈j. ad ʒj, in aq. ceras. nigr.

253. *Tinctura Gum. Laccæ.* F.

℞ Pulv. gum. lacc. ℥ß, alum. ust. ʒj, sp. cochlear. ultimo extillantis ℥viij, phialâ arctè inclusâ digerantur, donec tinctura satis rubicunda appareat, quæ leniter effundatur.

254. *Tinctura Virginiana.* B.

℞ Rad. serpent. virgin. pulv. ℥ij, tinct. sal. tartar. ℔j, extrahe tincturam per digestionem s. a.

255. *Vapor ad Anginam.* 1. F.

℞ Piper. pulv. ℥j, lact. ℔ij, coq. ad ℔iß, *dein ponatur in lagenâ stricti orificii, & vapor calidissimus ore hianti excipiatur.*

256. *Vapor ad Anginam.* 2. Bo.

℞ Acet. sambuc. rosar. calendul. ana ℥j, aq. stillat. sambuc. ℥vj, misce, *Vapor calidus hauriatur infundibuli ope in fauces.*

257. *Vapor Auricularis.* F.

℞ Rad. hellebor. alb. & nigr. ana ℥j, bacc. junip. laur. ana ʒvj, sem. cymin. ʒß, herb. rut. absynth. flor. chamæm. ana M. j, aq. font. ℔iij, aceti ℔iß, coq. ad ℔iv, pro vapore.

258. *Vinum Chalybeatum.* 1. Bo.

℞ Limatur. chalyb. cort. peruv. crasse pulv. ana ℥ij, rad. rhei pulv. ℥ß, vin. hoccomorens. ℔ij, infunde frigidè dos. ℥ij, vel iij, tèr in die.

259. *Vinum Chalybeatum.* 2. F.

℞ Limatur. chalyb. ℥ij, succ. aurant acid. N°. viij, (vel potius ℥iv,) stent simul horas 24. Dein add. vin. alb. ℔iv, cinnam. ℥ß, garyoph. ʒij, mac. ℈iv, stent tepidè dies iv, dos. ℥iij bis in die.

Cap. XVI.

260. *Vinum Hydropicum.* F.

℞ Rad. irid. florent. ℥ij, enul. ſcill. ana ℥ß, cort. ſambuc. ebul. ana ℥j, cort. winteran. ʒij, ſennæ ℥ij, hellebor. nigr. agur. jalap. ana ʒij, vin. alb. ℔iv. Infunde frigidè. *Doſ.* ℥iv.

261. *Vinum Viperinum.* B.

℞ Viperas fœmellas vivas tempore verno collectas N°. vj, vin. hiſpan. opt. ℔vj, macera (vaſe optimè clauſo) ſine calore per menſes 6. dein cola ad uſum. Sunt qui macerant viperas excoriatas (rejectis interaneis, caudâ, ac capite) in vin. hiſpan. per aliquot dies. *Doſ.* ℥iij, *vel* iv, *bis in die ad longum tempus.*

262. *Vitriolum Martis.* B.

℞ Alcoh. vin. ℥iv, ol. vitriol. ℥ij, ſerva ſimul in vaſe ferreo ad dies xv, vel ad ſiccitatem. Doſ. à gr. ij ad vj.

263. *Unguentum ad Atrophiam.* F.

℞ Pingued. human. ℥j, ol. laurin. ℥ß, piper. alb. ʒß, Euphorb. ℈j, alum. plumos. (ſp. vin. diſſolut.) ℥ß, ol. junip. petrol. ana ʒj, m.

264. *Unguentum Attractivum.*

℞ Ficuum ping. ℥ij, ſem. ſinap. ſtaphid agr. piper. long. ana ʒß, pulv. cantharid. ʒiiß, axung. porcin. ℥j, ol. oliv. tereb. ven. ana ℥ß, ol. aniſ. gut. xx. acet. vin. alb. parum. m.

265. *Unguentum de Biſmutho.* F.

℞ Ol. amyg. dulc. ℥ij, ſperm. ceti ʒiij, magiſter. de biſmutho ʒj, m. f. unguentum.

266. *Unguentum Digitalis.* B.

℞ Butyr. majal. ℔iij, flor. digitalis rec. contuſ. quot infarciri poſſunt, inſolentur dies 30, deinde coq. ſ. a. & f. expreſſio.

267. *Unguentum Hæmorrhoidale.* F.

℞ Unguent. populn. ℥j, ol. ſuccin. ʒij, m. f. unguent.

268. *Unguentum Herpeticum.* B.

℞ Calc. viv. auripigment. ana ʒj, tartar. ſal. nigr. ſapon. commun. ana ʒij, ol. ſambucin. q. ſ. ut fiat unguent.

269. *Unguentum Pleuriticum.* F.

℞ Unguent. dialth. ℥j, ol. lin. ℥ß, ol. cymin. ʒß, camphor. ℈ß, ſp. ſal. armoniac. ʒiß, m.

270. *Unguentum Pſoricum.*

℞ Argenti vivi aq. fort. ana ℥j, axung. porcin. ℔j, ol. flor. ſambuc. ℥iv, ol. rhod. gut. x. m. f. unguent.

271. *Unguentum Salino-volatile.* F.

℞ Sapon. venet. raſ. ℥ij, ol. caſtor. ſp. vin. camphorat. ana ʒiij, ol. junip. ʒj, ſp. ſal. armoniac. ʒij, m.

272. *Unguentum de Vigonis.*

℞ Ol. roſ. ℥ij, ſucci plantag. ʒvj, litharg. auri & argent. ana ʒv, tutiæ ʒiij, ceruſ. ʒij, plumb. uſt. ʒj, pulveres miſceantur, & ſ. a. f. unguent.

273. *Unguentum ad Ulcera Venerea.* P.

℞ Mercur. præcipit. rub. ʒij, mercur. præcipit. alb. ʒj, ol. tart. per deliq. ℈ij, unguent. pomat. ℥ij, m.

EPILOGUS.

Atque jam tandem ventum eſt ad umbilicum. Æquum eſt igitur, ut lector benevolus ſeriò admoneatur hæc commentariola negligentèr confusè, ruditèr, ac memoriæ tantùm causâ uſui privato primariò conſcripta fuiſſe; & nullus dubito, quin omnes ferè, qui in praxi medicâ aliquamdiu verſati fuerunt, præſtantioribus adminiculis ex propriis adverſariis ſuppeditentur; ſed quoniam rerum facies obſcura multò major eſt quàm illuminata; & de rebus non omnes eodem modo cogitamus; haud incongruum mihi videtur alios fructum aliquem ex hiſce meis laboribus percepturos eſſe, ſicut invicem ego me ex aliorum lucubrationibus uberrimum emolumentum conſecutum eſſe libentèr agnoſco.

Cap. XVI.

De unico tantùm me hoc loco hortari sufficiat; scillicet, nè quis brevibus hisce stricturis nimiam fidem adhibeat, sed potiùs authores ipsos ubicunque consulat: nam in transferendis eorum sententiis verisimile est me frequentèr errâsse, aut saltem sensum obscurè aut imperfectè tradidisse. Dulciùs ex ipso fonte bibuntur aquæ.

Deus optimus maximus, à quo tanquam fonte æternùm inexhausto omnia bona ac fausta continuò descendunt, à cujus gratiâ fœlix medicæ artis successus, præ aliis quibuscunque, jugitèr pendet, his, quæ sincero animo ex aliorum operibus fidelitèr collegi, & quæ ex observatione propriâ & experientiâ scripsi, pro suâ bonitate favere dignetur, quò in publici commodum, privato semper anteferendum, cedant.

Δόξα τῷ ἐν ὑψίστοις Θεῷ.

FINIS.

Index Morborum.

Per Numerum primum, Caput, per alterum Articulum five ſectionem deſignari volumus.

Cynanche

Scarlatina

Hæmorrhag Narium 282

Arthritica

Phygeth-

Terminthus

FINIS.

Catalogus Librorum proſtantium apud GUL. & JOH. INNYS.

DE Curandis Febribus continuis Liber, in quatuor diviſus Sectiones; quarum ſingulæ ſingulorum Morbi Temporum, quæ totidem quoque ſunt numero, Remedia continent. Authore Jodoco Lommio, Burano. 8vo. 1718.

Tentamina Medico-Phyſica, ad quaſdam Quæſtiones, quæ Oeconomiam Animalem ſpectant, accommodata. Quibus acceſſit Medicina Sratica Britannica. Authore Jacobo Keill, M. D. 8vo. 1718.

Pharmacopœia Bateana, in Libros duos digeſta: primo Compoſitiones Galenicæ, altero Proceſſus Chymici, Ordine Alphabetico exarantur: Viribus Doſibuſque illuſtrantur: atque Catalogis & Indicibus accommodantur. Curâ & Operâ Thomæ Fuller, M. D. Cantab. 12mo. 1719.

Hippocratis de Morbis Popularibus Liber primus & tertius Gr. Lat. his accommodavit novem de Febribus Commentarios Johannes Friend, M. D. Coll. Med. Londin. & Societatis Reg. Soc. 4to. 1717.

Emmenologia: in qua Fluxûs Muliebris menſtrui Phænomena, Periodi, Vitia, cum medendi Methodo, ad Rationes Mechanicas exiguntur. Authore Joh. Friend, M. D. Coll. Med. Londin. & Reg. Soc. Edit. 2da. 8vo. 1717.

Sanctorii Sanctorii de Státicâ Medicina Aphoriſmorum Sectiones ſeptem cum Commentario Martini Liſter. 12mo. 1716.

Proceſſus integri in Morbis fere omnibus curandis nec non de Phthiſi tractatulus, Editio quarta à Thoma Sydenham, M. D. 12mo. 1712.

Pharmacopœia Extemporanea, ſive Præſcriptorum Chilias, in qua Remediorum Elegantium, & efficacium Paradigmata, ad omnes fere medendi Intentiones accommodata, candidè proponuntur: Una cum Viribus, operandi Ratione, Doſibus & Indicibus annexis. Editio quinta longe auctior & emendatior. Per Thom. Fuller, M. D. Cantab. 12mo. 1714.

Pharmacologia, ſeu Manuductio ad Materiam Medicam, in qua Medicamenta Officinalia Simplicia, hoc eſt, Mineralia, Vegetabilia, Animalia eorumque partes in Medicinæ Officinis uſitata, in Methodum naturalem digeſta, ſuccinctè & accuratè deſcribuntur, opus Medicis, Philoſophis, Pharmacopœis, Chirurgis, &c. utiliſſimum, à Sam. Dale. 12mo. 1711.

Supple-

——Supplementum, Medicamenta Officinalia ſimplicia priore Libro omiſſa complectens. Edit. altera. 12mo. 1718.

Pharmacopœia Colleg. Reg. Londini Remedia omnia ſuccinctè deſcripta. Editio quarta, per J. Shipton. 12mo. 1711.

Johannis Raii Synopſis methodica Avium & Piſcium: Opus Poſthumum quod vivus recenſuit & perfecit ipſe inſigniſſimus Author: in quo multas Species in ipſius Ornithologia & Ichthyologia deſiderata, adjecit. Methodumque ſuam Piſcium Naturæ magis convenientem reddidit. Cum Appendice & Iconibus. 8vo. 1713.

Praxis Medica Boerhaaveana: Being a compleat Body of Preſcriptions, adapted to each Section of the practical Aphoriſms of *Hermannus Boerhaave*, Profeſſor of Phyſick at *Leyden*. Publiſh'd from the Author's original Manuſcript. To which is annex'd, *Methodus præſcribendi Formulas, ſecundum* Archibaldum Pitcairnum. 12mo.

Mr. *Boyle*'s Medicinal Experiments; or a Collection of choice and ſafe Remedies. The 6th Edit. 12mo. 1718.

Praxeos Mayernianæ in morbis internis præcipuè gravioribus & Chronicis Syntagma ——— ejuſdem Syntagma alterum, 1. De Febribus. 2. De Morbis Externis. 3. De Arthritide. 4. De Lue Venereâ. 2 Vol. 8vo.

Glandularum Quarundam, nuper deſectarum, ductuumque earum Excretoriorum Deſcriptio, cum Figuris, à Gul. Cowper. 4to.

Medicamentorum Theſaurus, ſuccinctè comprehendens ad omnes fere totius Microcoſmi Morbos. Opera & Cura Jo. Cruſo. 12mo.

M. Liſteri octo Exercitationes Medicinales; quorum 1. De Hydrope. 2. De Diabete. 3. De Hydrophobia. 4. De Lue Venereâ. 5. De Scorbuto. 6. De Arthritide. 7. De Calculo Humano. 8. De Variolis. Editio ſecunda auctior. 12mo.

A Syſtem of rational and practical Chirurgery. By *R. Boulton*, late of *Brazen-Noſe* College in *Oxford*. 8vo. 1717.

Bellinger (*Fran.*) Diſcourſe concerning the Nutrition of the *Fœtus* in the Womb, demonſtrated to be by Ways hitherto unknown. In which likewiſe is diſcovered the Uſe of the Gland Thymus. 8vo. 1717.

Floyer (Sir *John*) Treatiſe of the Aſthma. The 2d Edition 8vo. 1717.

——And Dr. *Baynard*'s Hiſtory of Hot and Cold Bathing, both ancient and modern. The 4th Edition. To which is added an Appendix. 8vo. 1715.

Paxton's Eſſay concerning the Knowledge and Cures of moſt Diſeaſes afflicting human Bodies. 8vo 1711.

Dec Nigrum 397 b
El Per chalyb 398
El Per agrimony 399
El Per epilept 399
Enem febrifug 402 b
Vin Peruv chalyb 419
Clavar Peruviana

... 607
Collutat ...
Dec cort P. Helleboratum
Quincy 576 b
Dec cort Bullonic 575
Dec cort chalyb 576
El cort cū Hell Nigro 576
El cort cū chalyb 607
El cort cū Aethiop. 647
El cort cū serpent. 606. b
Pulv febris cortic 482
Troc Balf Peruv 615
El a cort. c chalyb. cortic 1575

T. Thackeray